

Jakucsics Demeter
Bécs,

Fehértempleronkör, 1834-ben
21 éves

Jakucsics Demeter, festő, Fehér-
templomból, 21 éves korában, 1834
ápr.-ban iratkozott be a Kupelwieser
vezetése alatt álló antik rajzoz-
tályba, melynek 1836 ápr.-ig hallga-
tója volt.

lásd

Gleicher Bécs 341.

Török körmenet.

A fölül balra látható s
igaz török térdel, körményet h
ládában emberi csontokkal azu
meztelenekkel, a proféta kopo
dos bákkal, a keresztyények
basákkal, kiknek ruhaját szam
a pénzzorókkal és a remetékk

Türkische F
Welches der Türkich Kays
Vrsach dessen weille
Hungarn erlit-
ten hat,
magyarázó szövegénék kezdete:
beinen getragen werden és
ses Volcks 100 Einsiedler

Szines rm., mér. a

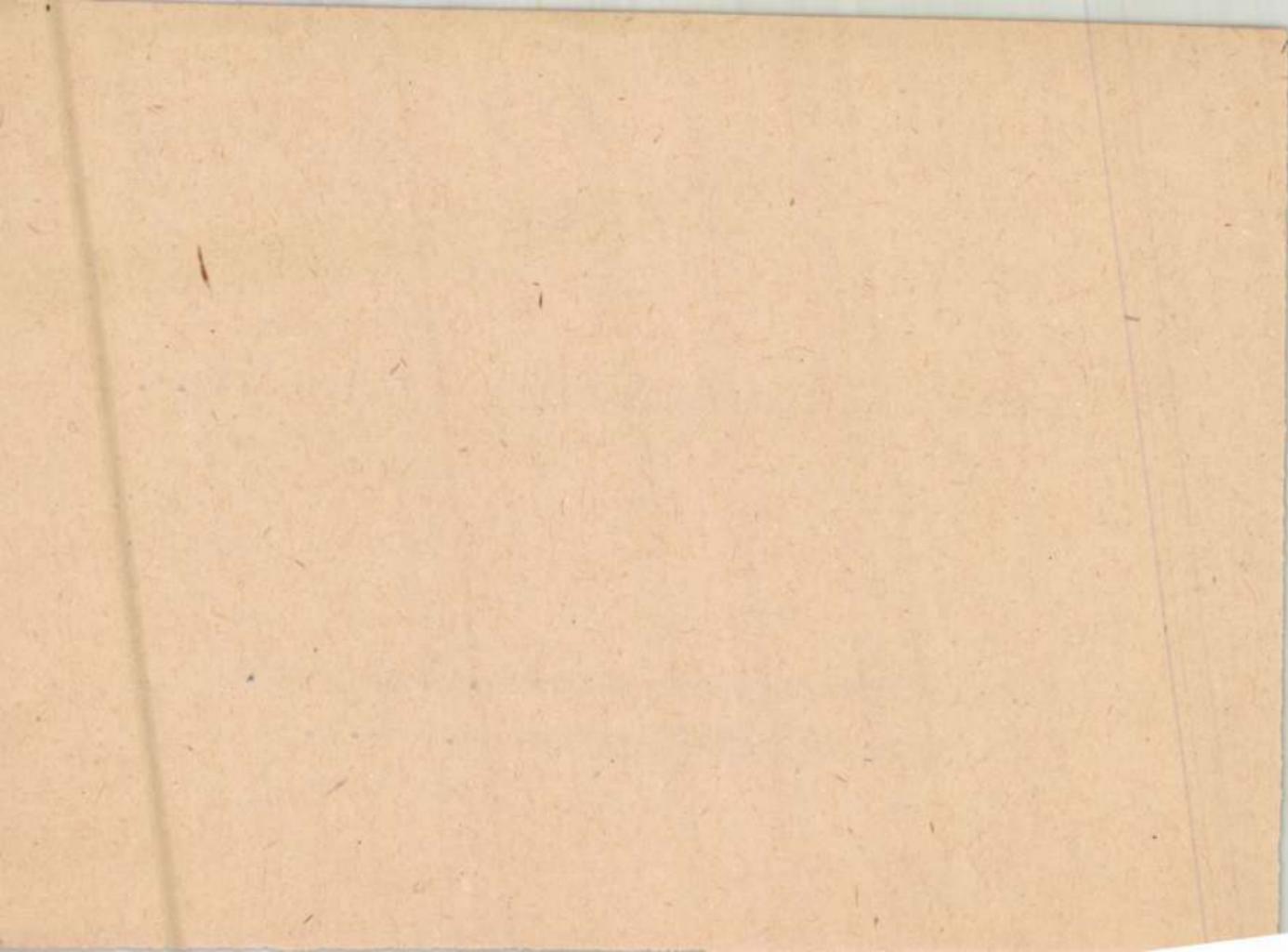
MDK

Jákfalvi

Keresem az igazságot 1954 plakát Múv.t.

Képzőművészeti tiz éve. Műcsarnok.

Kiállított művek jegyzéke. 22.1.

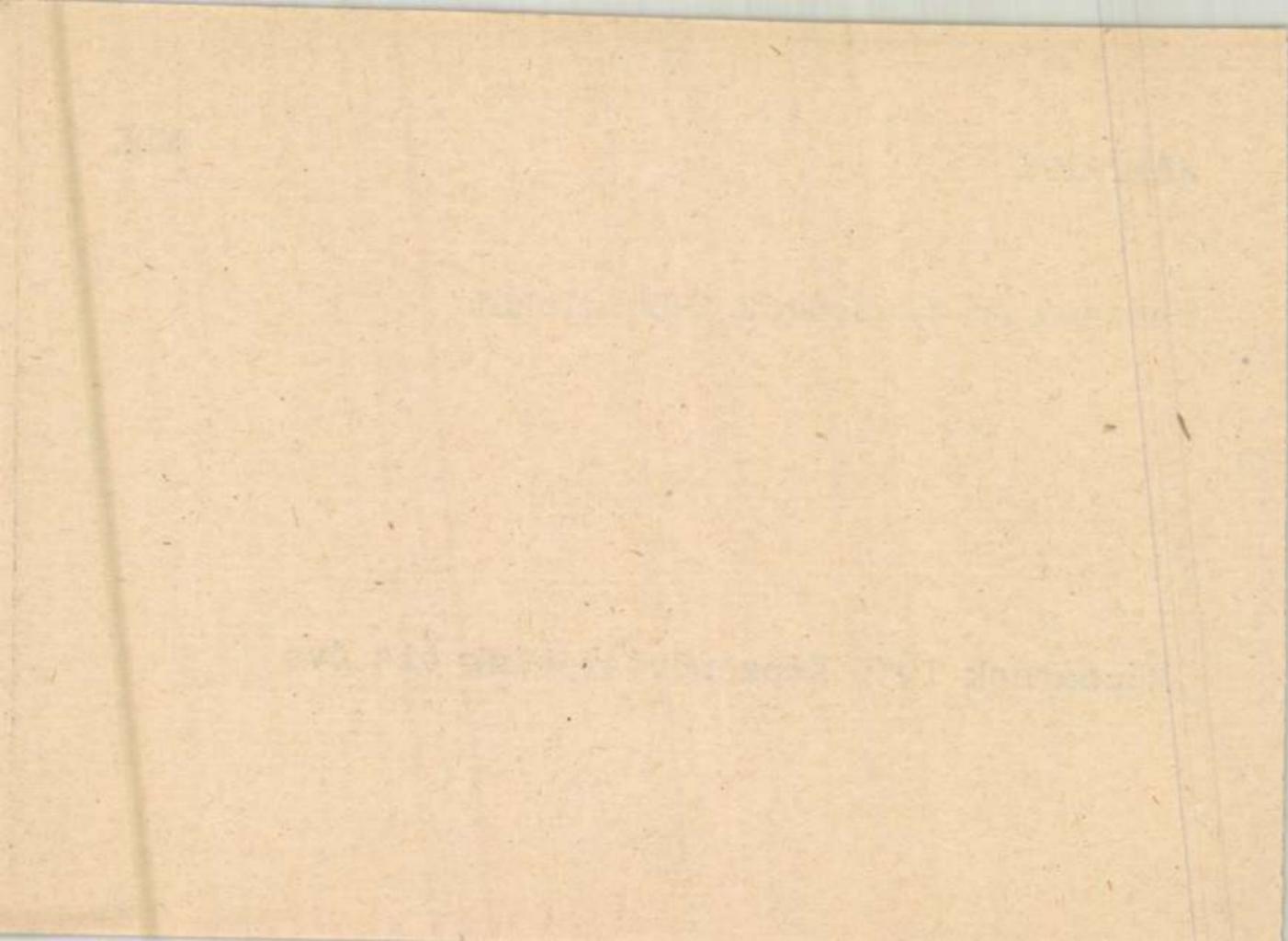

Jákfalvi

MDK

Keresem az igazságot 1954 plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészeti tiz éve

Jákfalvi László, grafikus, 1938. végbizonyítványt
nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Gy. 1942.

33 1.

főpárkány.

A földszinten ajtószintiek raktárablakok, lehettek egykor. A régi ezekből mint faltíkörbe egyező raktárablakok ny a keleti homlokzaton az nyugati homlokzatéval. dökösek. A keleti homlo ki, mint a másik három o latlan.

Kontyolt cseréptet.

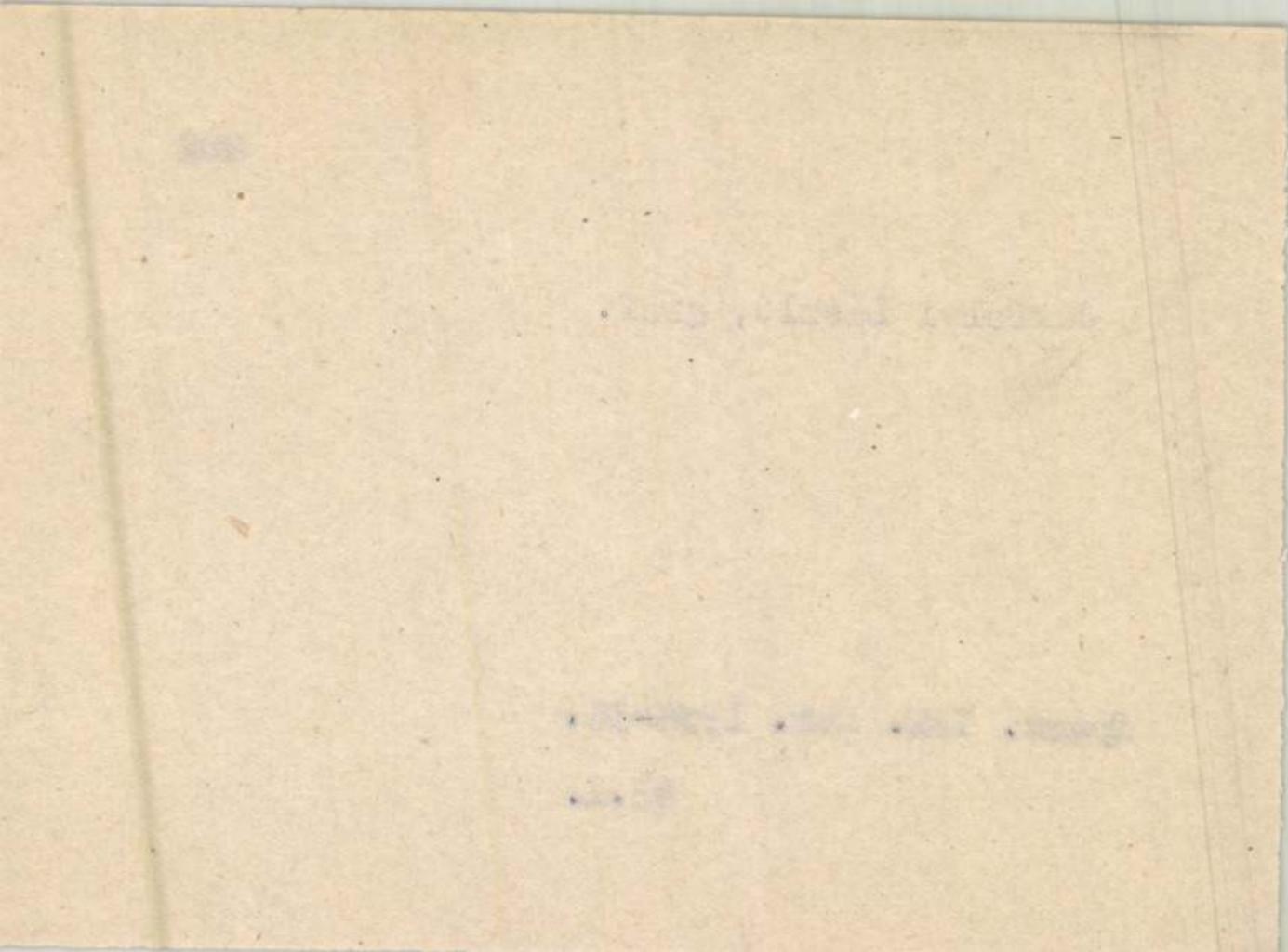
Belseje: A bejárattól k letre, majd a padlástra. szintet elfoglaló háromi vaskos pillér oszt meg. gula fejezetű pillérek hordoznak. Az ablakok a Az emelete beosztá lönbég annyi, hogy a ha jezettes oszlopok állandal

MDK

Jákfalvi László, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-35.

43.1.

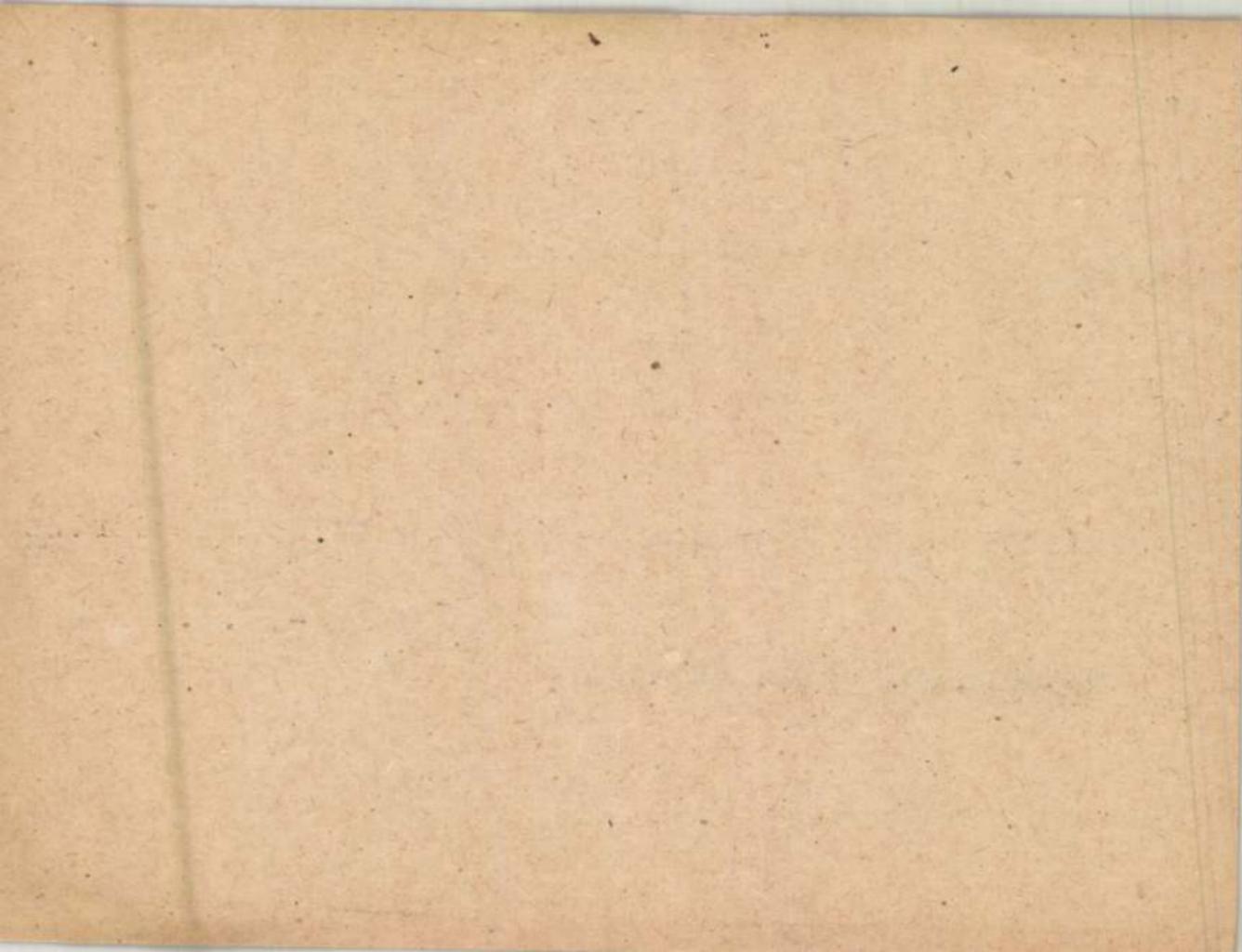
Jákfalvy Ottó

címe

Jákfalvy Ottó: Magánlakás-építés a IV.ötéves tervben

65-74.1.

Magyar Általános
Építészeti Könyvtár
1972. 2-3. osz.

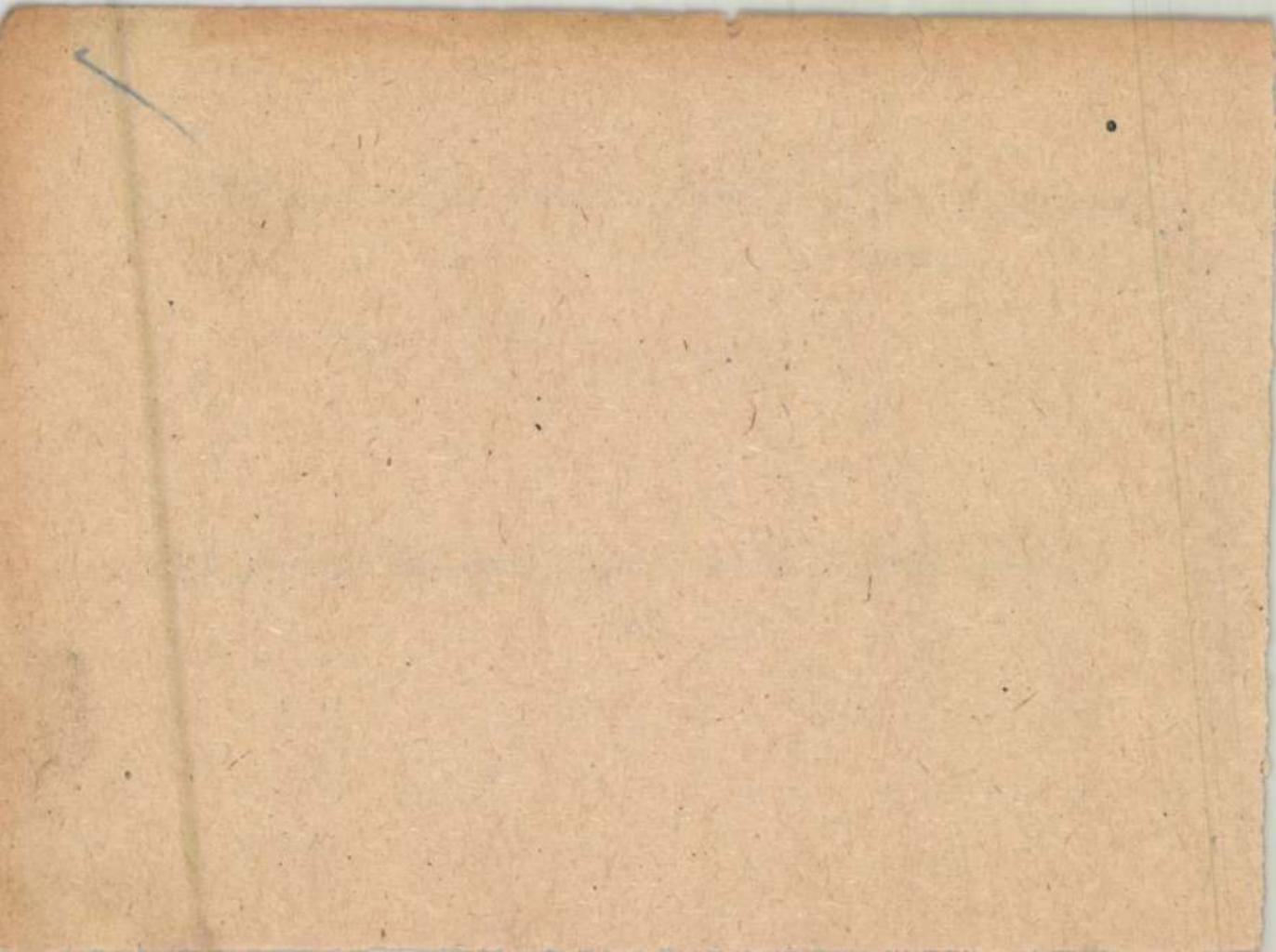

Jákfalvi Tibor, grafikus, 1940. végbizonnyitványt
nyert

Iparművészeti Ink. Ávk. 1939.-1941. Ny. 1942.

33 1.

7

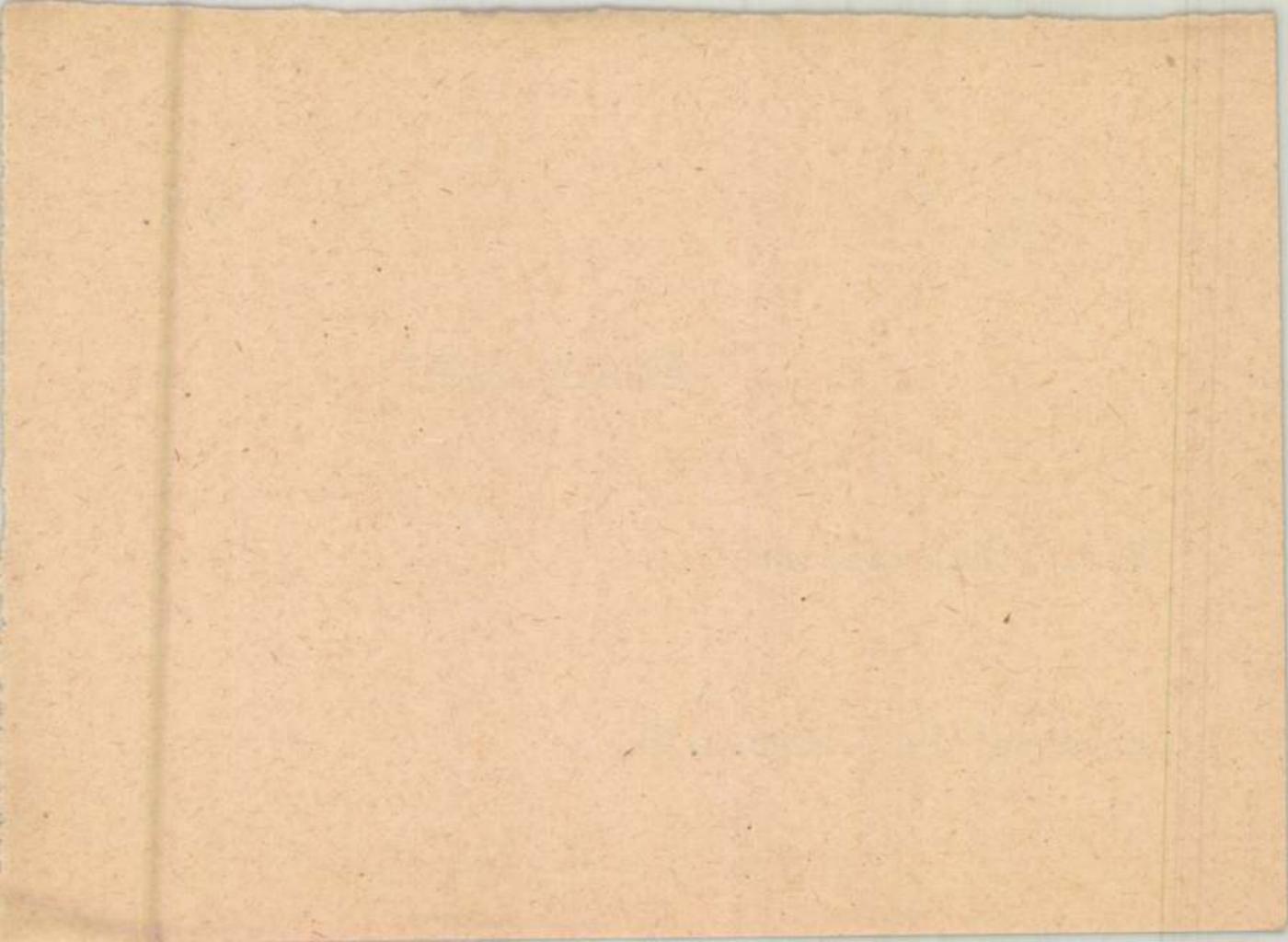

MDK.

Jákfaivy Tibor

Kiállítási kritika

Művészet 1967 márc.p.38.

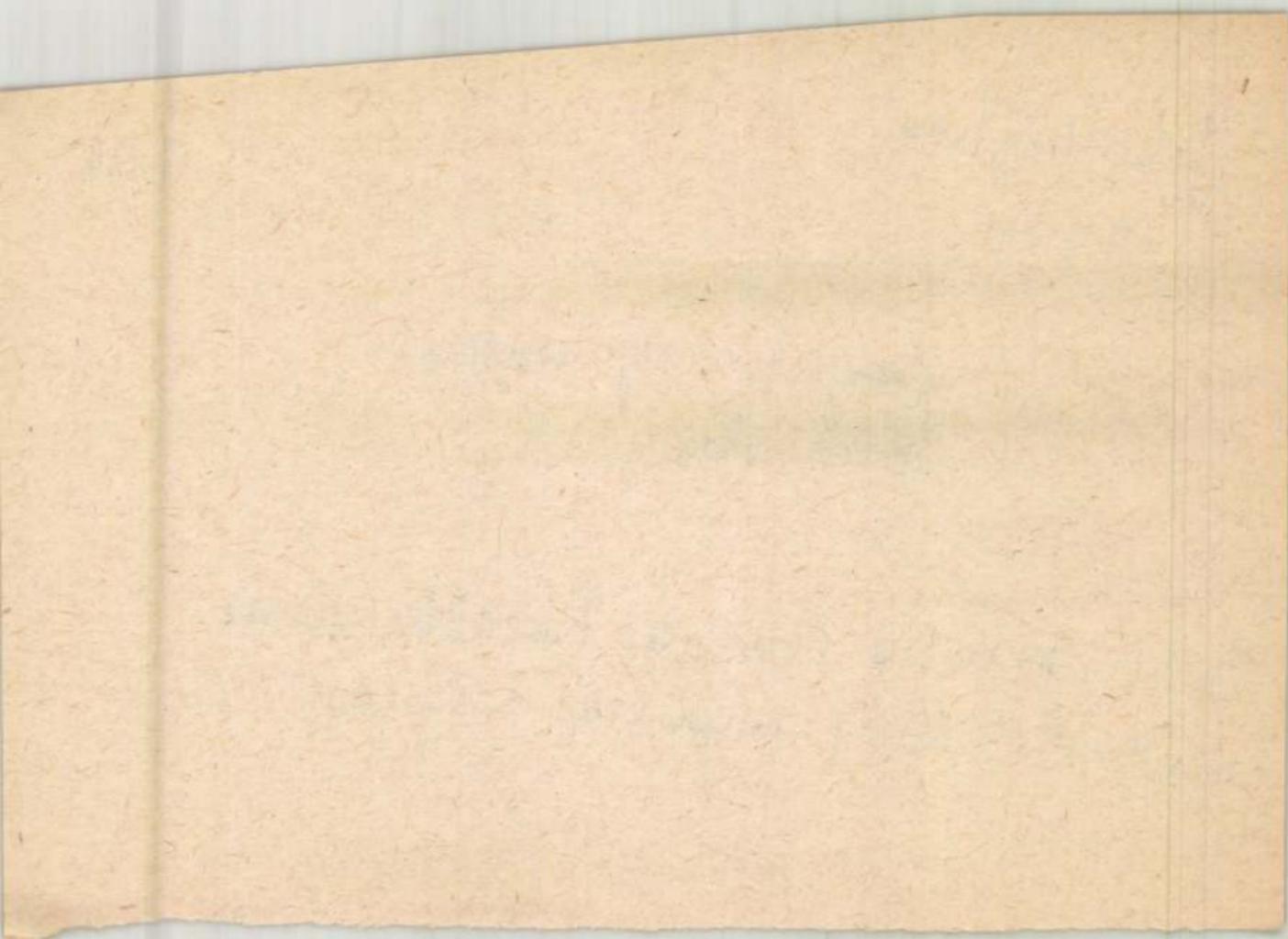

Jelkály Tibor
grafikus

M.D.K.

Svejk plakátja merépel
a tűlator.

Bauer János: 5. Magyar Plakáthíalletes
Művészeti, 1967. március ~ 38 lap.

DK

Jákfalvy Tibor, 1919--

A fekete dosszié, filmplakát

1885-1960. N. plakáttört. kiáll. Mics. 1960.

... 101, today, we'll

discuss some of the

MDK

Jákfalvy Tibor

Nagyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Műcs. 1966. dec.

elmileg korábbi a görbevonalunkál.
és a leghangsúlyozottabban éppen
tos funkcióból megoszlást az év-szako

Jákfalvy Tibor

HDK

A fekete dosszié, filmplakát, 1957

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Jákfalvi Tibor

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

visit ivisht

the

MDK

Jákfalvy Tibor /1919- /

"A fekete Dosszié" filmpoplakát. 1957.

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás. Bp. 1960.

27.1.

300

1 - 801 - code 411001

PERI - code 411001 - released under E.O.

1 - 801 - code 411001 - released under E.O.

1 - 801 -

MDK

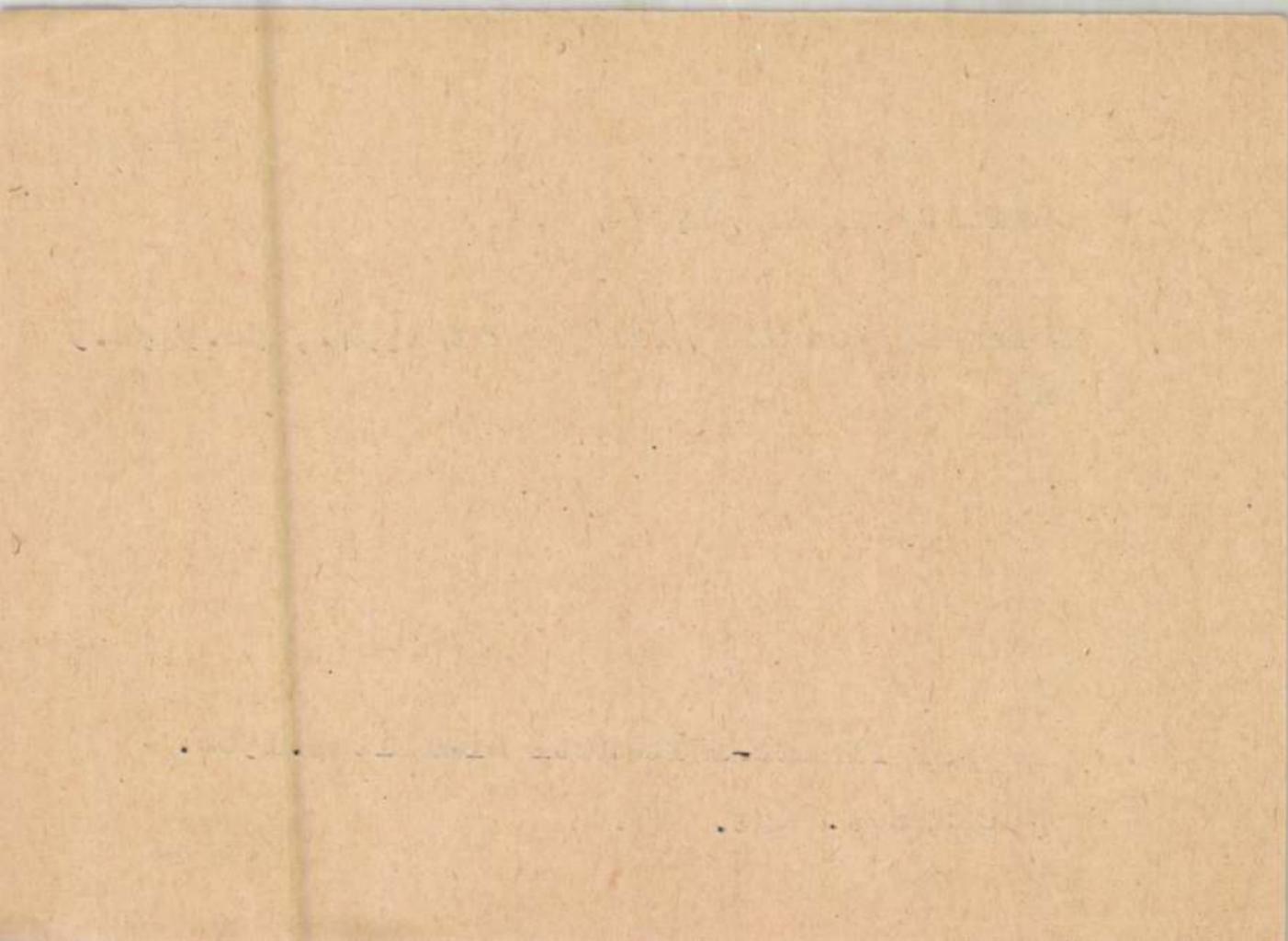
Jákfalvy Tibor /1919-/

A fekete dosszié / filmplakát / 1957., 58.5x56.5

MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás. 1960.

Műcsarnok. Kat. 27.1.

Jakobsson Ragnhild

Cordiles, sluff.

X. Tavass Salen 1935.

famiglia, eccetera.

Se la gentilezza di mandarmi tali
vile.

MDK

Jakhella Ragnhild, festö.

Csendélet, of.

Névv. Szab. Már. 3. Bumpei Társ. E-tar. kiáll. - 1935. 7. 8-19.

Kat.

100
" " " " " " " " " "

100
" " " " " " " " "

100
" " " " " " " " "

Yáki apásai

Léchereyi viklói gr.

A fent légy ver-tanított névben járó apásai körében.

2-r, 16 kop. 63 p.
Bp 1901.

Gomb (2113)

Ugásitom, hogyan

magántránszferálak i-

ténekk mósolata:

A m. kir. vallós- és körözöttségi ügyeszmán alatt a Számvirodó:

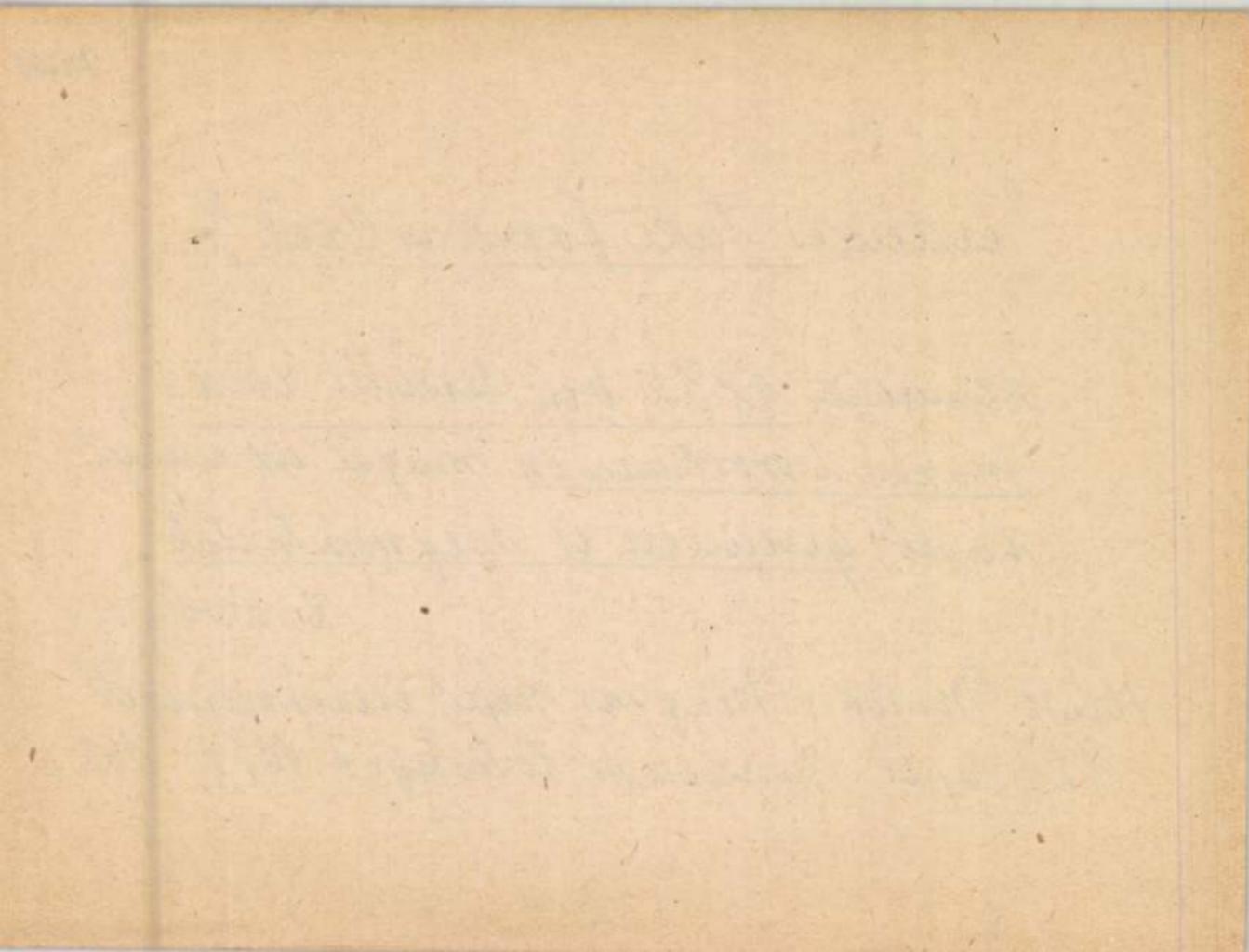
Makk

„eidemes Táki farokas Cseh”

száriája 1835-ben kisebb zöld-
mázas borostkánson magát az edényt
tarto gerencséreit is megminősítők.

2. ábra.

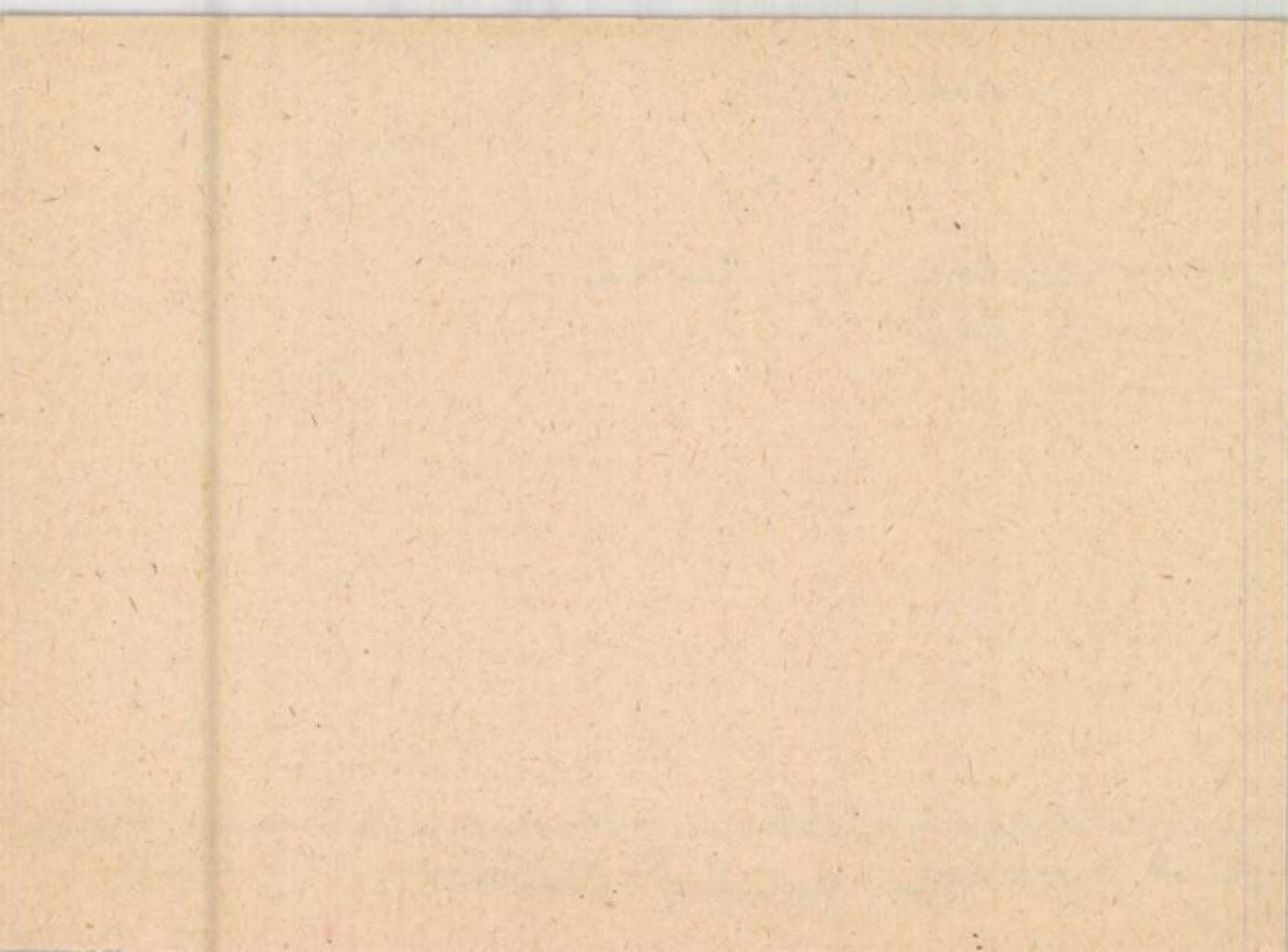
Krest Maria: Magyar népi eszépeledések
Néprajzi Múzeum kötönycse 1961. 143. l.

Jáki Lászlóné műste

Jáki Lászlóné 13. n. közepe
Római emlék

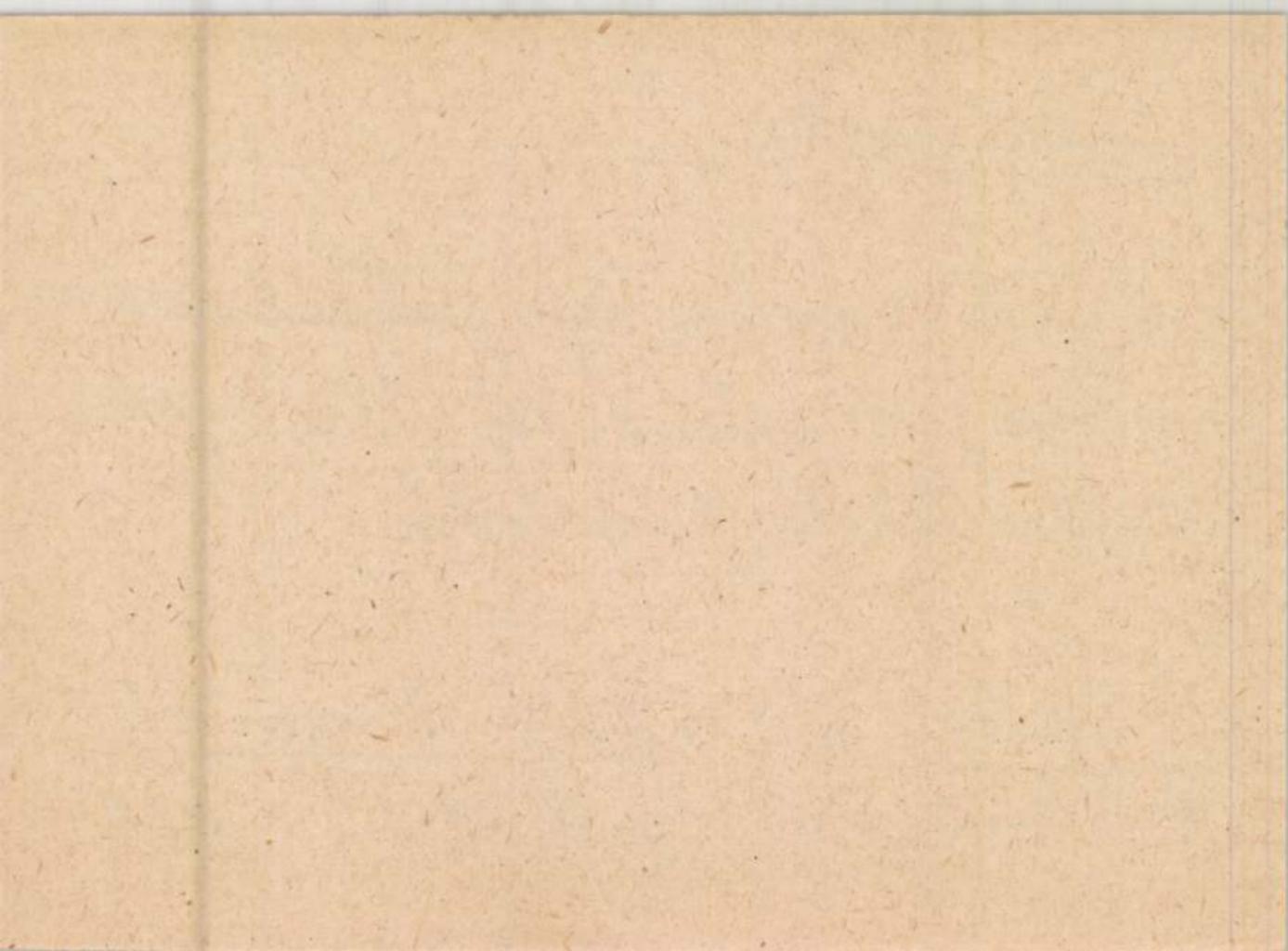
Művészeti kiállítás a városházának látogatói befogadó
terminál 4. emtőlje néma 1957.
95.0.

Zóki mestér

Szóki templom kapuzatának osom -
kobrai, XIII. század, kó "Zók, kepro -
duklo", fekete-fehér töbla.

E. Gáldor - G. Ö. Pogány: Ungarische
Bildhauerkunst, Budapest, 1955. 231.

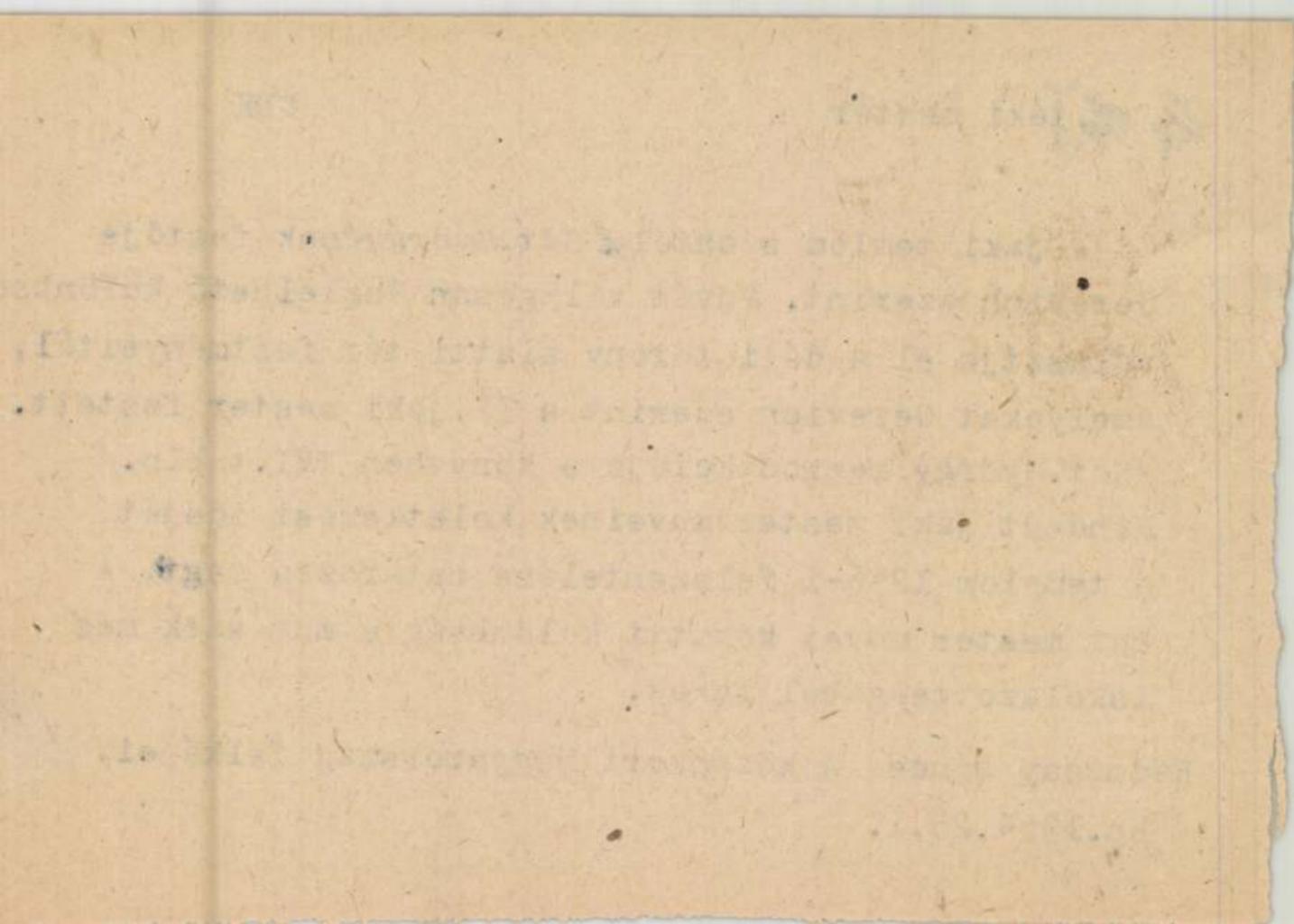
 Jáki mester

MDK

A jáki templom szentély Szt. Györgyének festője Gerévich szerint. Művét világosan észlelhető különbsé választja el a déli torony alatti tér festményeitől, amelyeket Gerevich szerint a II. jáki mester festett. /Szt. György reprodukciója a könyvben XVI. tábla./ Mindkét jáki mester műveinek keletkezési idejét a templom 1256-i felszentelése határozza meg. A két mester művei közötti különbség a művészük más iskolázottságából fakad.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.

Bp. 1954. 25. l.

II. jáki mester

MDK

mester által festett falképek leírás: A déli toronytérben Mária halála, öt álló szent s a boltcikkelyeken angyalok. Az angyalok kétoldalán egy-egy térdelő nő és férfi, valószínüleg a donátorok.
~~xxjákixxxxxxámákkdixx~~ A II. jáki mester, akinek művészeteit Genivich a római fejlődéshez kapcsolta, e korszak festőitől határozott konturos jellegével válik el. Stilusán megfelelője a Pray kódex négy passiójelenetete.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp. 1954. 23-24. l.

上口，平仄的分別呢？這就是說在讀詩的時候，
除了字面的意義之外，字的音節的音韻的對仗，還有
字的音節的對仗，這就是所謂的音韻學。音韻學的
研究，是讀詩的必要。這就是說，我們在讀詩的時
候，除了字面的意義之外，還要考慮到字的音節的音韻的對仗，
這就是說，我們在讀詩的時候，除了字面的意義之外，
還要考慮到字的音節的音韻的對仗。這就是說，我們在
讀詩的時候，除了字面的意義之外，還要考慮到字的音節的音韻的對仗。

II.Jáki mester

MDK

**

A "II.jáki mester művészete" a Pray kodex miniatúráival való rokonsága miatt alig mű datálható a XIII.század közepénél korábbi időre, minden két jáki mester műveinek keletkezési idejét a templom 1256-i felszentelése határozza meg. A két mester művei közötti különbség a művészek más iskolázottságából fakadt.

* Gerwiczi elnevezés

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.24.1.

Der 25. September 1861. Ich schreibe Ihnen von der Stadt
Bremen, wo ich mich gegenwärtig aufhalte und wo ich die
vorausgehenden vier Tage verbrachte.

Die vorliegenden vier Tage waren sehr beschäftigend, da ich
die gesuchten Papiere für die Reise nach Amerika besorgte.

Am gestrigen Abend kam ein Paket aus Amerika, das mir
die gesuchten Papiere enthielt.

Heute Morgen um 7 Uhr ist ein Schiff aus Amerika eingetroffen,
das mir die gesuchten Papiere gebracht hat.

Ich habe die gesuchten Papiere erhalten und kann Ihnen
daher mit Sicherheit versichern, dass Sie Ihre Reise nach Amerika
ohne Schwierigkeiten machen können.

Jáki mester

MDK

A jáki templom falképeire vonatkozó vélmeénnyek
és irodalom ismertetése a katalógusban.

A képeket 1937-ben Mauro Pellicioli restaurálta.
A falképek akvarellmásolatai és fényképei a MOB
gyűjteményében.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp. 1954. 149-150. l.

II. jáki mester

MDK

A jáki templom falképeire vonatkozó vélemények
és irodalom ismertetése a katalógusban.

A képeket 1937-ben Mauro Pellicioli restaurálta.
A falképek akvarellmásolatai és fényképei a
MOB gyűjteményében.

* Elnevezése Scenioról

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp. 1954. 149-150.1.

E.G.J.
Jáki mester

MDK

A vizsályi templom Szt. Györgyének egyszerűbb
fogalmazású elődje a jáki Szt. György.

Rado Csany Péter : A közép-
kori Magyarország falkee-
pei. Bp. 1954.

II. jáki mester

MDK

A veszprémi Gizella kápolna apostol alakjai
ahhoz az áramlathoz illeszkednek, amelynek a
† II. jáki mester is követője volt.

Veszprémi és jáki falképek összehasonlítása.

Radocsay Déneső A középkori Magyarország falképei

Bp. 1954. 23. l. 24. l.

102

1930. 12. 11.

Les deux derniers enfants nés sont justement
les deux derniers à naître dans la même
famille et donc les deux derniers à être
nés dans une même famille.

Le deuxième enfant nait dans une autre ville
que le premier et il est né dans une autre ville que
le troisième.

II. jáki mester

MDK

A jáki templom falképeinél tisztán észlelhető különbség választja el a szentély Szt.Györgyét a déli torony alatti festményektől. A különbségek alapján Gerewich az utóbbi festményeket a II.jáki mesternek tulajdonította. /reprodukciók a könyvben:Szt.György. - XVI.tábla.

Déli torony alatti boltzat - XVII.tábla.

Déli torony alatti előtér - XVIII. tábla.

Álló szentek - XIX.tábla/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.

Bp.1954. 23.1.

Jáki műhely faragói

A kapu diszítése után Gyulaféhérváron, majd Ausztriában folytatják munkájukat, főleg az 1258-as bécsi tüzvész után.

Yáki' templom

Sabó László: A
travis dombsági
járai templom.
110. Sz. 1912
Géza (2090)

Jaki Semphora)

Pompony Sardó:

A (?) vivid is seen -
Mexico. 16-2. 11 kg.
by P. Szombathely.
1932.

Guent (1287)

Jáki Jánosnérek

Tatján Grubáč

A jáki gyenesesről
Srombathegy, 1934.
8-8. 45-1.

Hálek Artur: Vedeše mark mívěržete,

o, 34 K, I.

Egypt meGyar oťvos mintakonyve a XV

40, 15 K, 47 L, undapest 1929.

Bádi 111éles Gyula: Az esztergomi

Kny. Primás-album. 40, 15 K, 32 I

Bádi 111éles Gyula: Az esztergomi

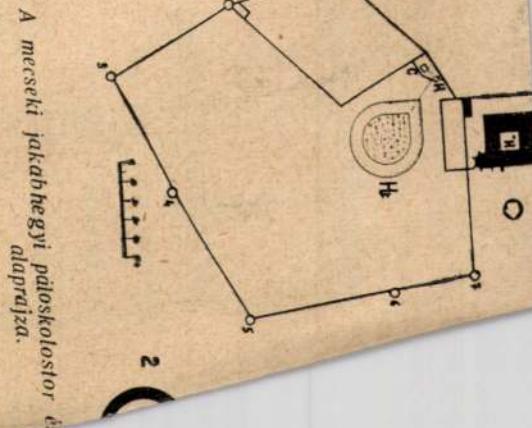
peskonyv. 80, 115 K, 122 I, undap-

Hesedl István-Nyíllés Korb János: De-

Kok. K18 8 o, 18 K, 80 I, Debrecen

celia reformatus kollegiumban. A te

delkezésre a remete internátust megszüntette. A kolostor lakói szétszéletek; egyideig a káptalan erdész és kerész tiszakort az épületben, bútorait a városba szállították és elárverezték, a templom berendezési tárgyait a környékbeli templomok közt osztották szét. 1880 körül a falai között tanyázó rablók miatt tetőzetet leszedtek és ezzel megindult az épületek pusztulása. Ma hozzávetőlegesen az emelet fél magasságáig állnak még a külső falak, a belsők nagyrésze a földszintig leomlott; teljesen megsemmisültek a földszint feletti boltozatok, amelyek tegelágyúkban bizonysan széthordták. Az épület futólagos műanyagát bizonyosan széthordták. Az épület történeti adatok még azzal emléki vizsgálata alapján fenti történeti adatok még azzal egészíthetők ki, hogy a XVIII. századi újjáépítés legalább részben történt. Bár a stílusbeli sajátosságok, abban részletben teljesen megegyeznek, a két lakformák, boltzatok képzés olyan eltérés tapasztalható, ami ezt kétségtelenne teszi; így amíg a keleti szárny rész közt a falazási technikában olyan eltérés tapasztalható, ami ezt kétségtelenne teszi; így amíg a keleti szárny terméskö falában téglakiékelés csak elvétve akad, addig

A mezőkeresztesi kolostor alaprajza.

„Blett” Irod. és Nyomda Rt. — Igazgató: Lászky Jenő.

szeges
szeges

szeges

a nyugati rész tele van
csatlapozások élesen és
állapotható az is, hogy

azaz a támppiléres rés
töredékei szerint alig
dik felénél. A közép'
barokk téglaboltozott

templom is átépit

A falak közé kiír

nem voltak végr

nyakkal tagozott

átmag 80 cm,

pécsi várostól

hogy annak

kolostor me'

medence a

kolostor l

tölagos ,

désünke

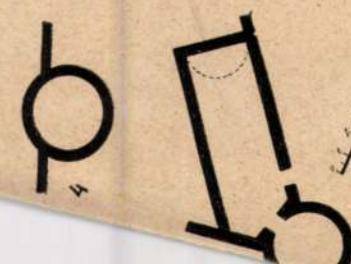
helyez!

régész

egyij

Körhintaek

Tc
9.
5.

nyarai,
egyes helyiségek
sok csak további

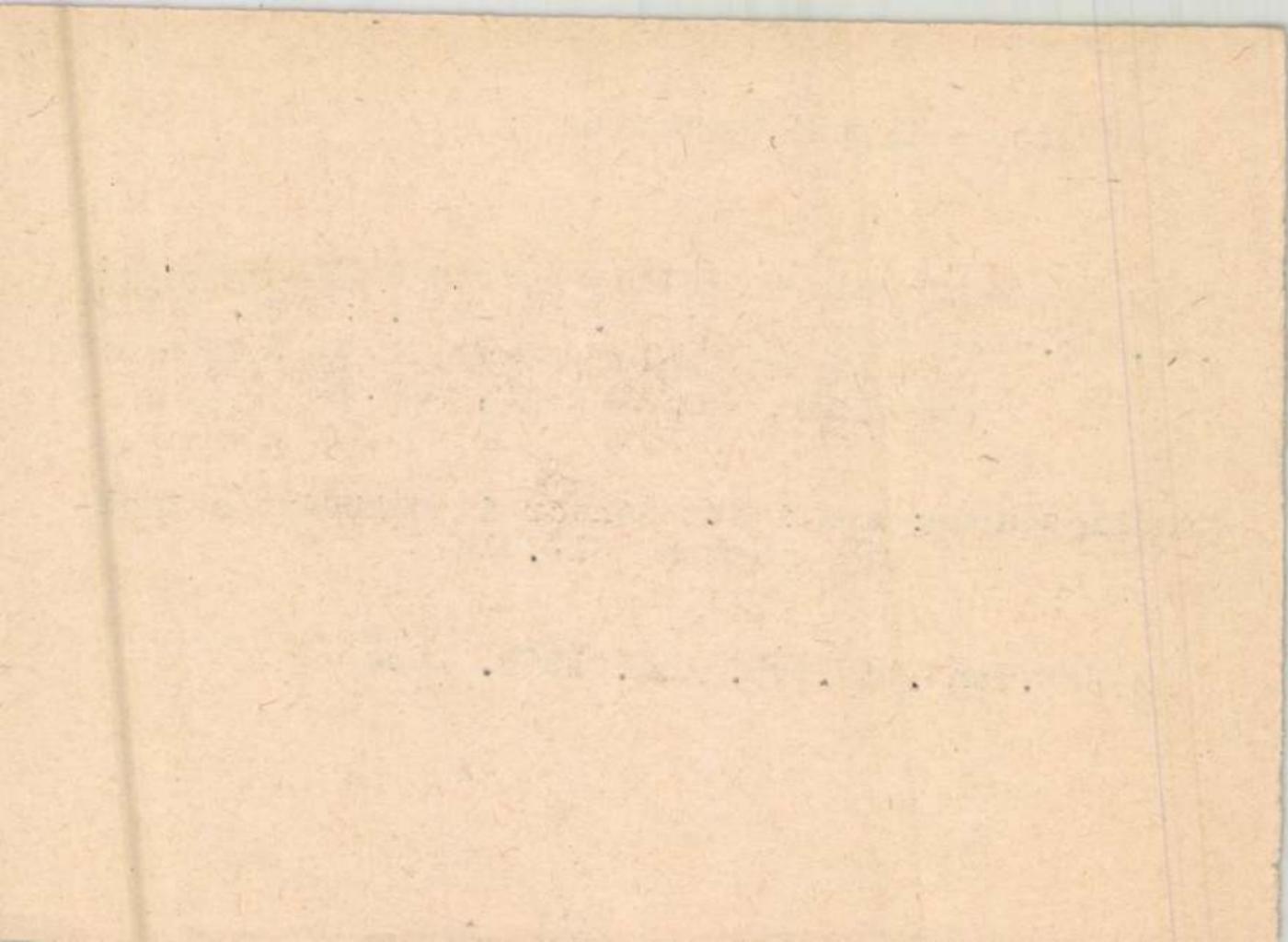
Jakabos Györgyné, grafikus

Apáti Abt Sándornak a Zsolnay gyárban készült művei:
5.sz.kép.-Füles kanosó terve. 1903-ból. r:7058. A rajz
zott Jakabos Györgyné rajzolta a gyár fazon
könyvből, fekete repr., 326.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és működése a Zsol-
nay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Jakabos Györgyne, grafikus

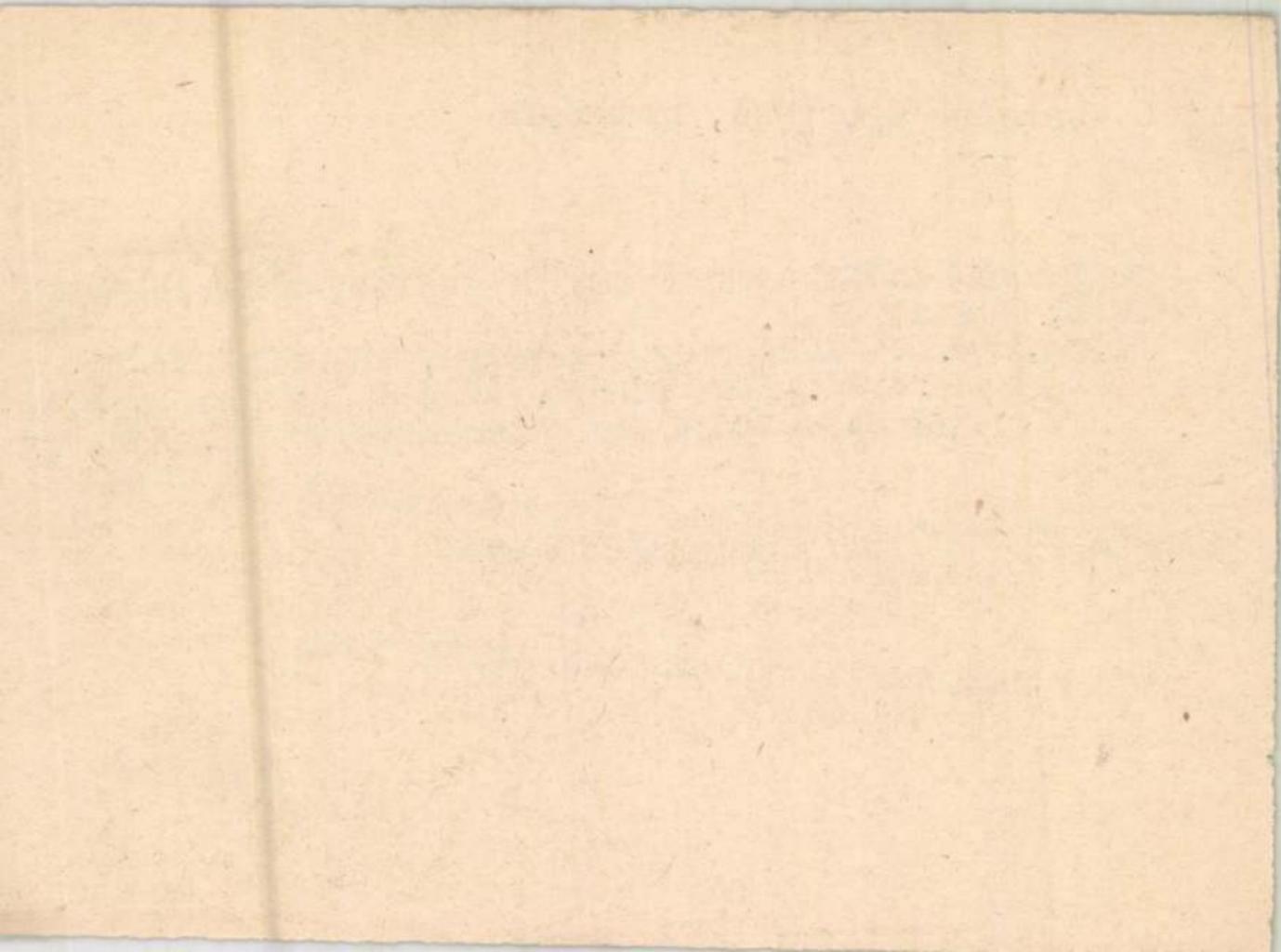

Apáti Abt Sándor szobrásznak a Zsolnay-gyárban készült
művei, Fekete repr.

4, sz, kép. Abt Sándor szoborterve, "Rózsaillet"-53 cm
f: 6064.-1900 körül. A rajzot Jakabos György-
né rajzolta a gyár fazonkönyvéből. 326. old

Mendelmann Gusztai: Apáti Abt Sándor és működése a Zsol-
nay-gyárban 315. old

A Jan. Pann. Műv. Évk. LIX. 1974. 2608

Jakabos Györgyné, grafikus

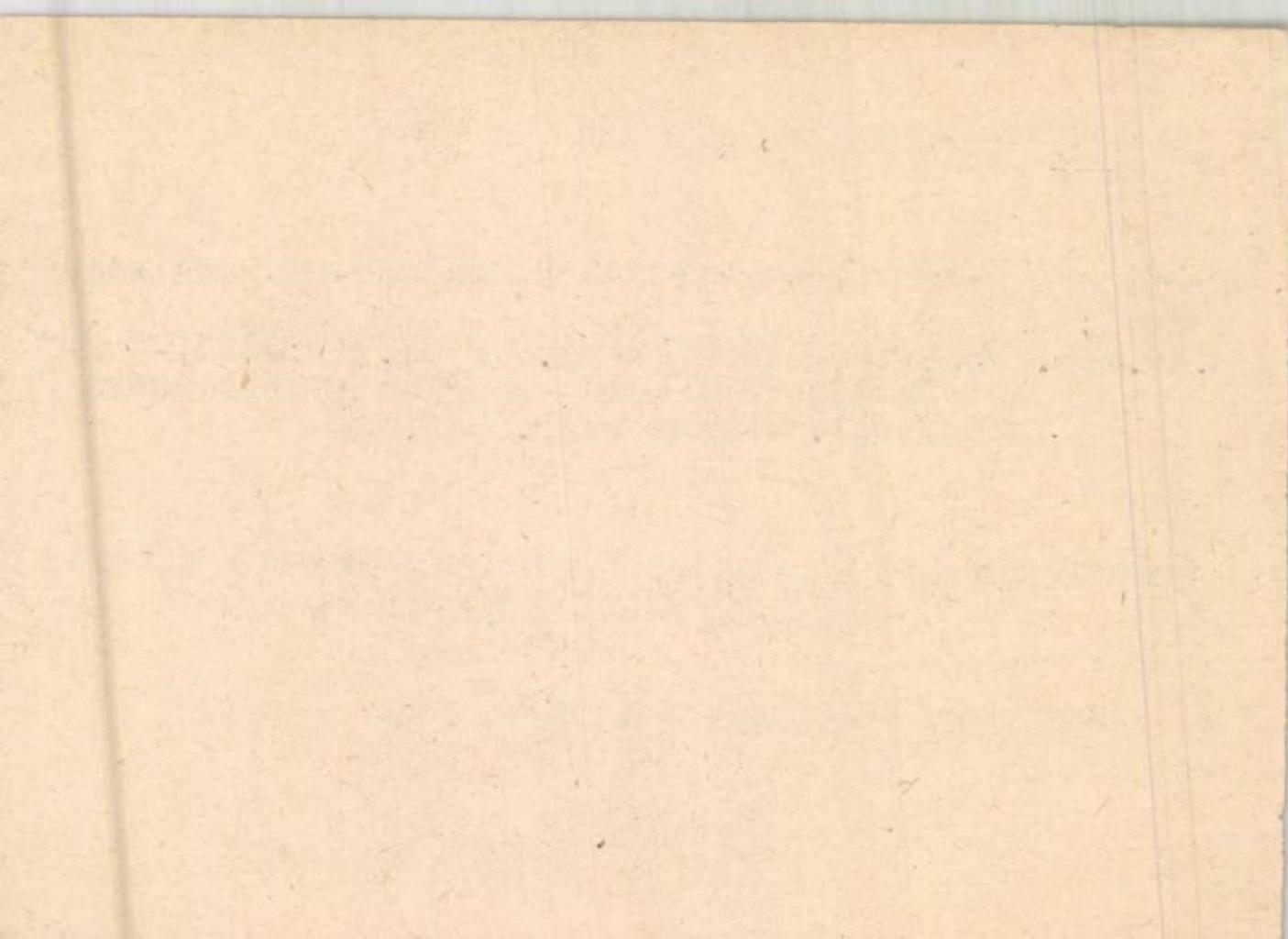

Apáti Abt Sándor szobrásznak a Zsolnay-gyárban készü
művei:

8.sz.kép. Szoborterv 1900 kérül. /23 cm./ F:6644,-A raj
zot Jakabos Györgyné rajzolta a gyár fazon
könyvből. Rekete repr. 327.old

Mandöl zenesza: Apáti Abt Sándor és működése a Zsol-
nay-gyárban 115.old

A Jen.Pann.Műv.Évk. XIX. 1974. Fücs

Jakabos Györgyné, grafikus

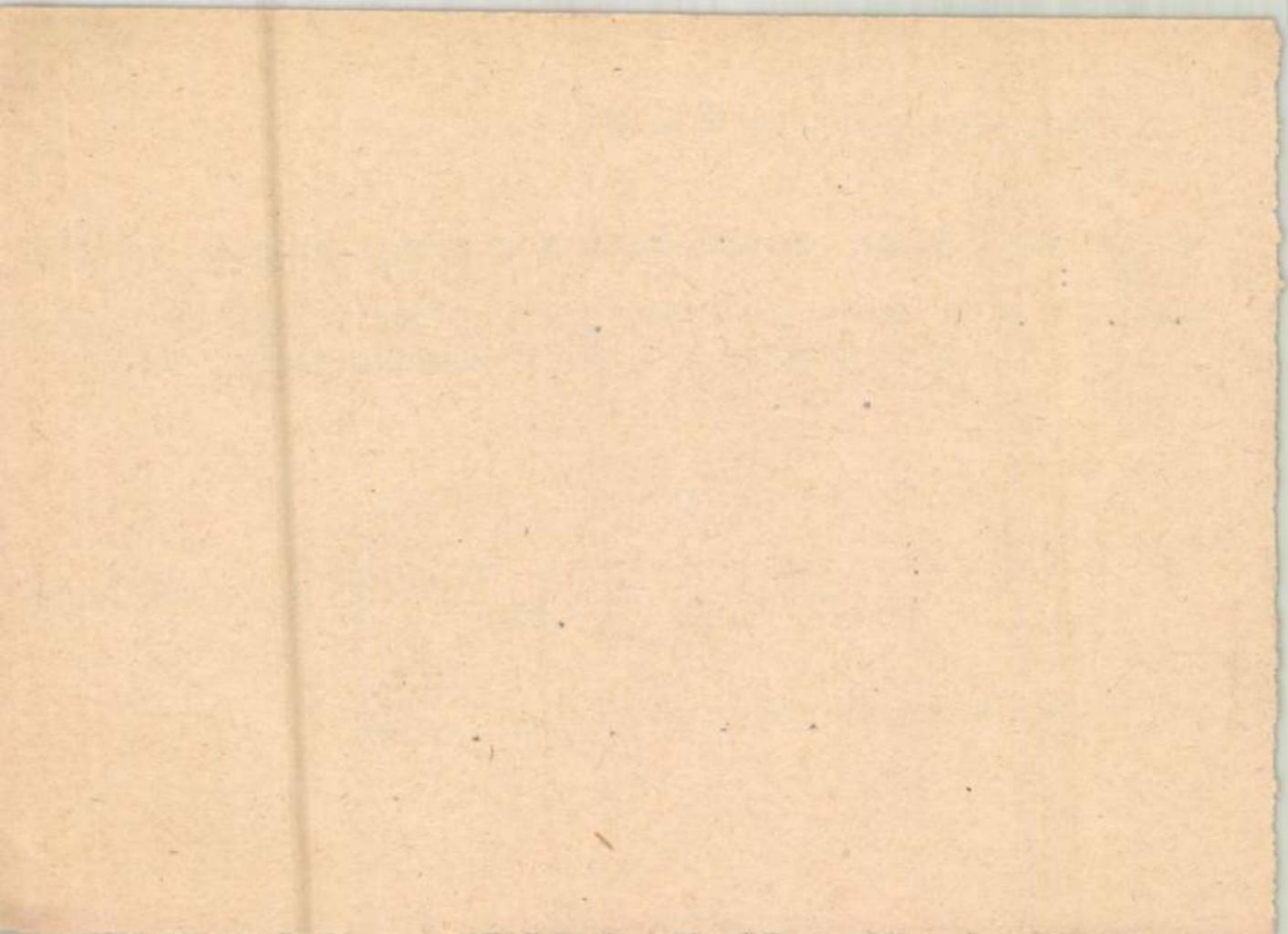

Apáti Abt Sándor szobrásznak a Zsolnay-gyárban készül
művei:

6.sz.kép.-Vázáterv 1899-ből. A rajzokat Jakabos Györg
né rajzolta a gyár fazonkönyvből, Fekete
repr. 326.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és működése a Zsol-
nay-gárdában 315.old

A Jan.Pann.Múz.Fvk. XIX. 1974. Pécs

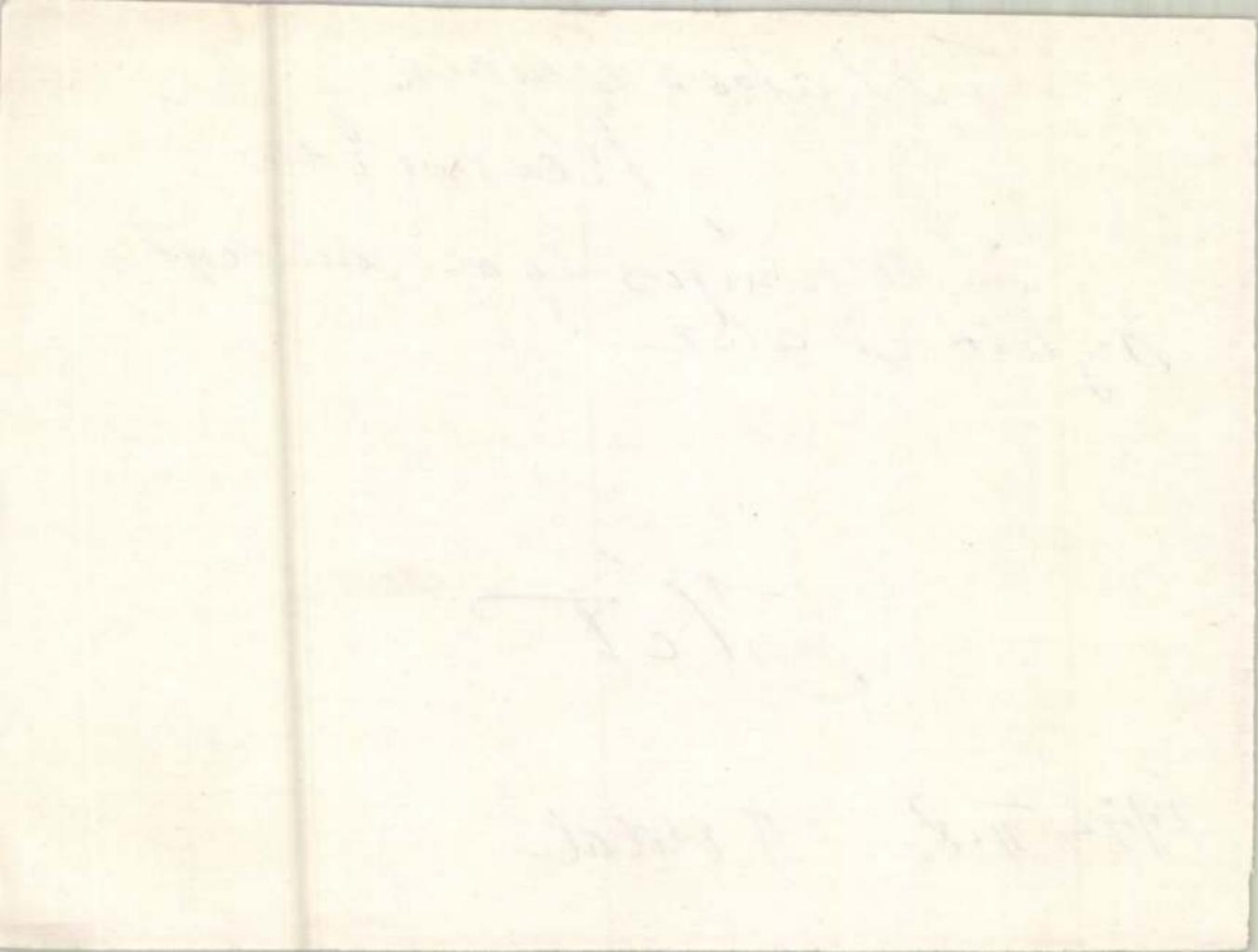
Jakabos Tuola

Keramikus

Telenuriges igapi művész
szobrász műterem

Hét

1974. II. 8. 9 oldal

Jakabos Olsefszky Imola

Lászlóffy Aladár:

Fehér repülés. /JAKABOS OLSEFSZKY IMOLA
kerámikus-szobrászról./

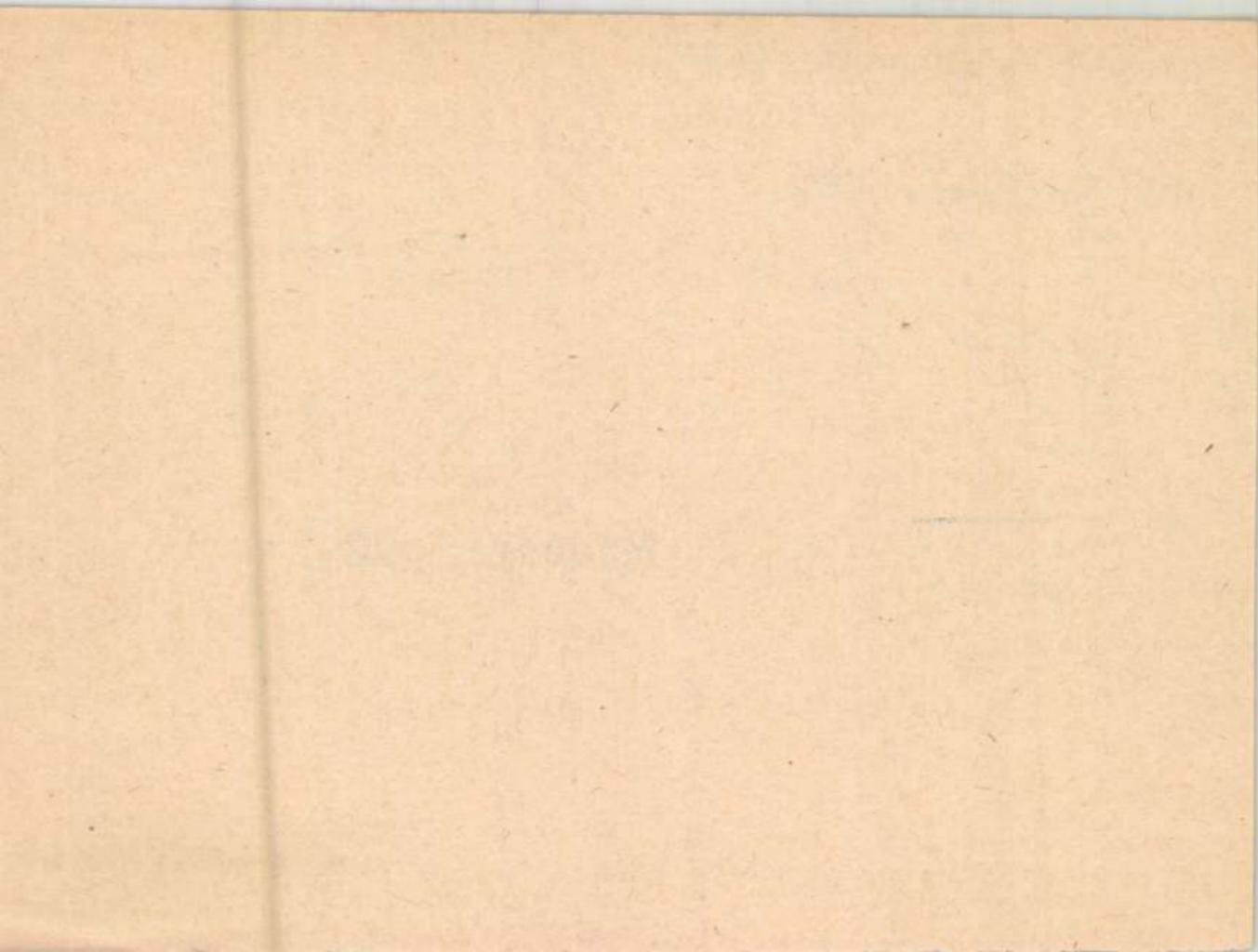
Utunk, XXXIII. évf. 28./1550./sz. 1978.
jul. 14. 7.old., képpel.

e o u o a e
d h o o g

JAKABOS O. Imola festő

10. 58. Varadinum'92

Új Művészeti g92

JAKABOVICS László szobrai
(1800-5)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 58

- Varga Dezső 325
Varga László 144, 326, 355
Varga Mihály 602
Vargyas Lajos 148
Várhelyi András 2541
Várhelyi Vanda 2521
Várkonyi János 2762
Várkonyi Károly 2763
R. Várkonyi Ágnes 1142
Vámagy Ildikó 2764
Vármai Ágnes 2445, 2735
Vas István 2658
Vasadi Péter 420
Vasarely, Victor 339, 340, 533, 2765
Vásáry István 427
Vasif, Pavle 539
Vass Tibor 1433
Vastagh Gábor 995
Vastagh György, ifj. 1599
Vaszary János 5533
Vayer Lajos 1029
Vežić, Pavusa 922
Vecsési Sándor 2028, 2766
-végh- 2757
Végh János 646, 825, 1015, 1204
Végvári Lajos 142, 508, 667, 1545, 1554, 2298, 2350, 2638,
2688
Vékás Magdolna 2767
Vékerti László 117
Vékony László 131
Velická, Dagmar 487
Vén Emil 2768
Vedres Imre 148, 603, 1109
Verancsics Faustus 1221
Verebelyi Kincső 663, 664, 744, 767, 1178, 1402

Γ Ι
Γ Ζ

Τ Υ Τ Ζ

JAKABOVITS Mária

Négy művész porcelán tárgyakat állított ki. Jakabovits Mária és Dragan Chi Ila Emilia munkái különböző, a kubusból kiindulóműtárgyakként szerepeltek a kiállításon.

***

Barcia Lia munkája a fehér porcelán, Kiss Miklósé az üveg egyediüli megjelenése a tárlaton.

***

A textilművészetet Kelemen Tamás Anna megs kulturáju, negyszerű gobelinjei, Kántor József Kompozíciója és Pacurar Mihaela Fa tértextile képviselte.

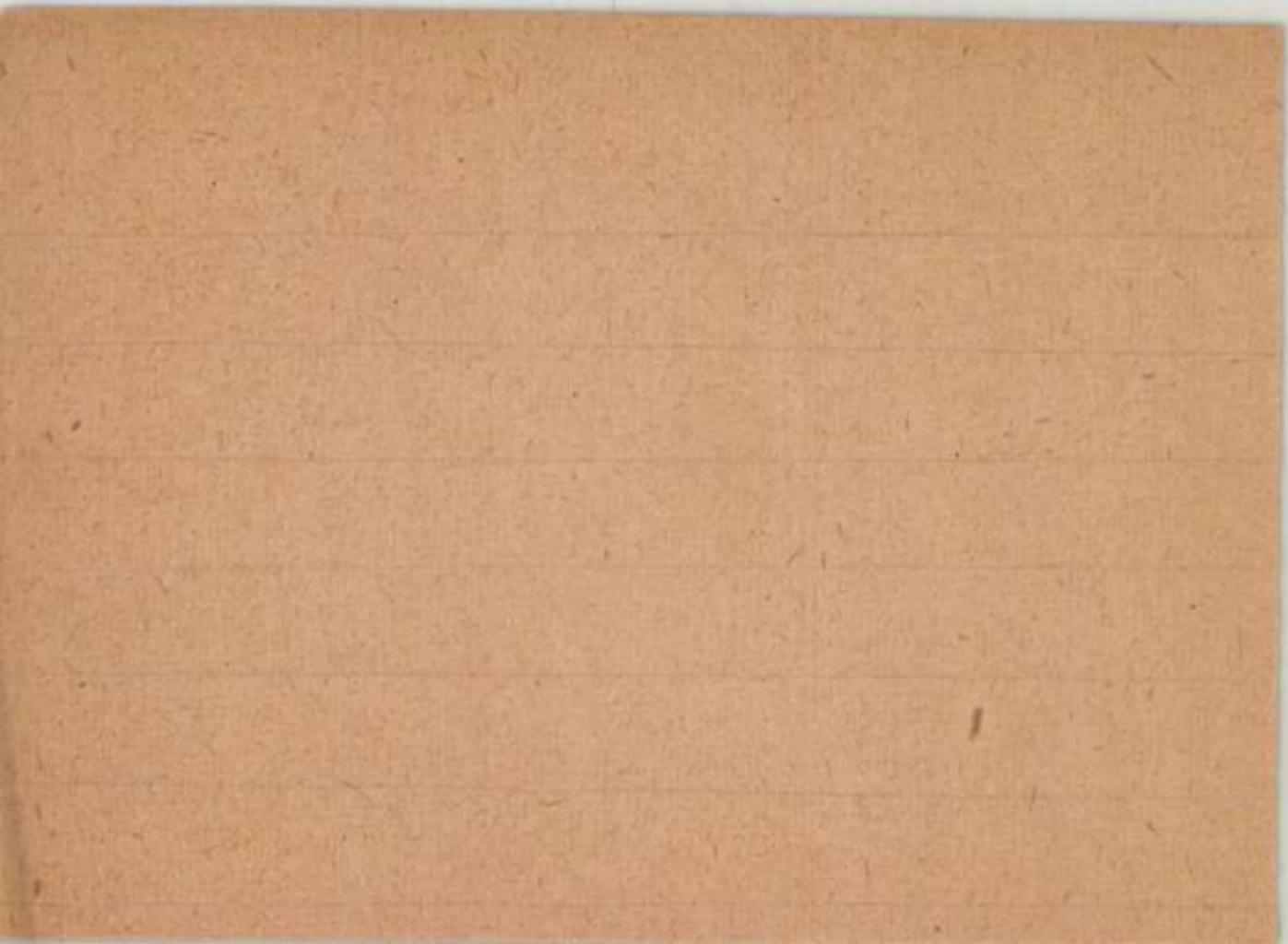
Irja:

Chikán Bálint: Médium. Képzőművészeti kiállítás Sepsiszentgyörgyön. =
Jelenkor, 1983/1. 86.p.

Jakob Sainsor
"Fests" (Prága).

N.T. 1028/1897.
1897. jún. 14.

Yllu nt reació

Ya'k halwi' xibon
Tee ge rpa n'i vekació
otlu,

1963

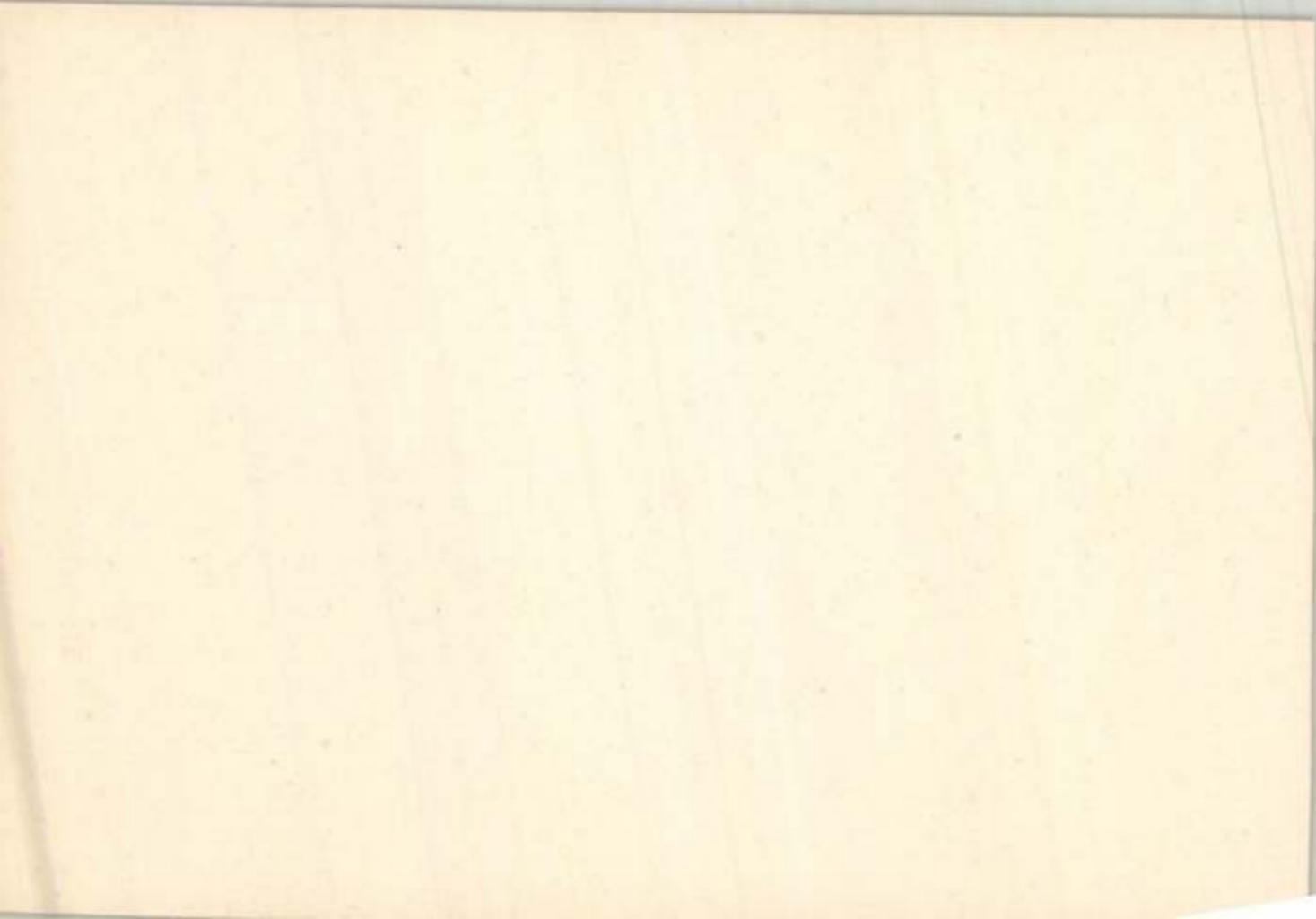

Sajtógrafika

Zállhatók 1963.

Tanítók tanítási oktatás

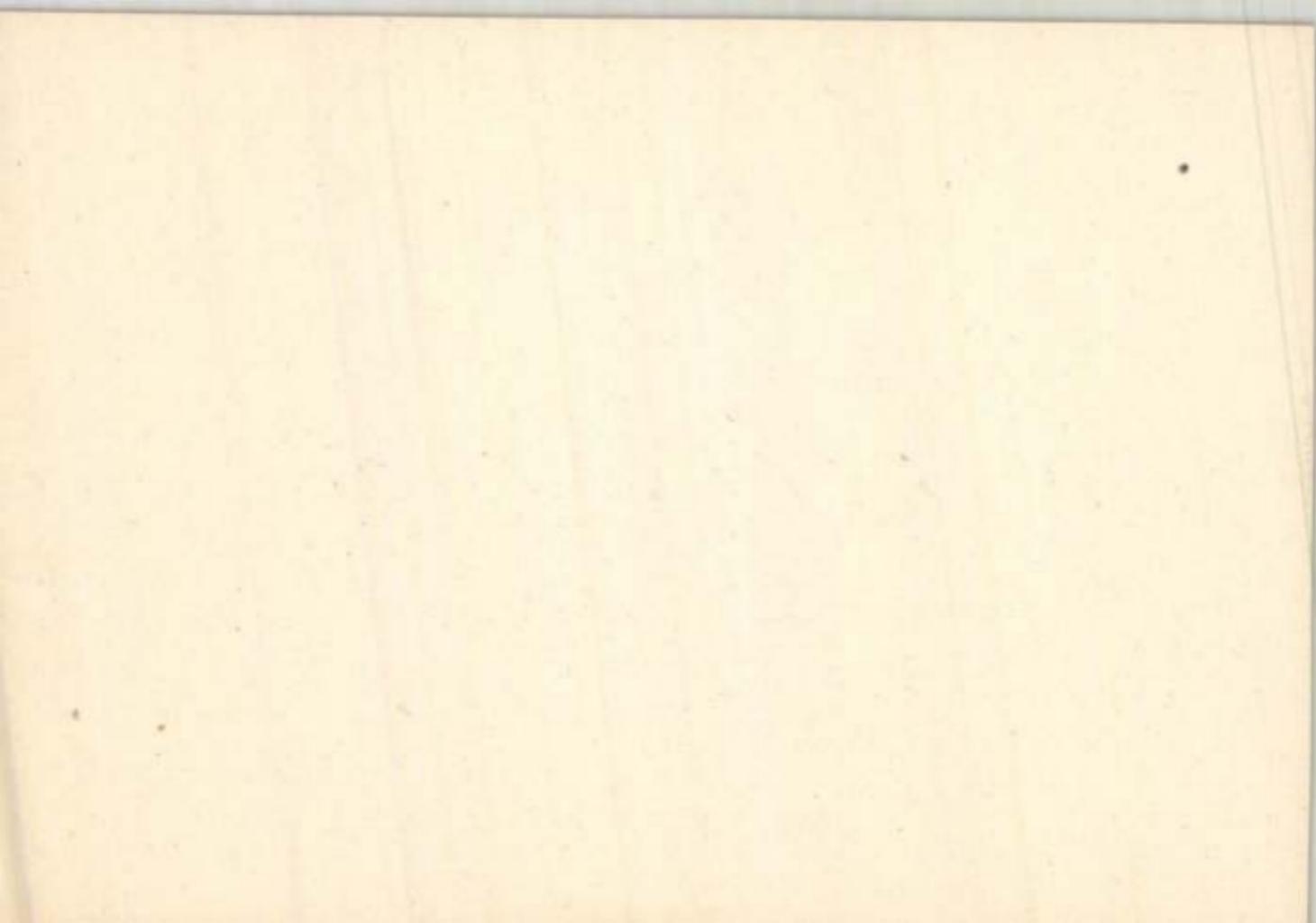
1963

Sajtógrafika

Terk fálori tibot:
"Létrehozás" "adás"
" (120 000) "

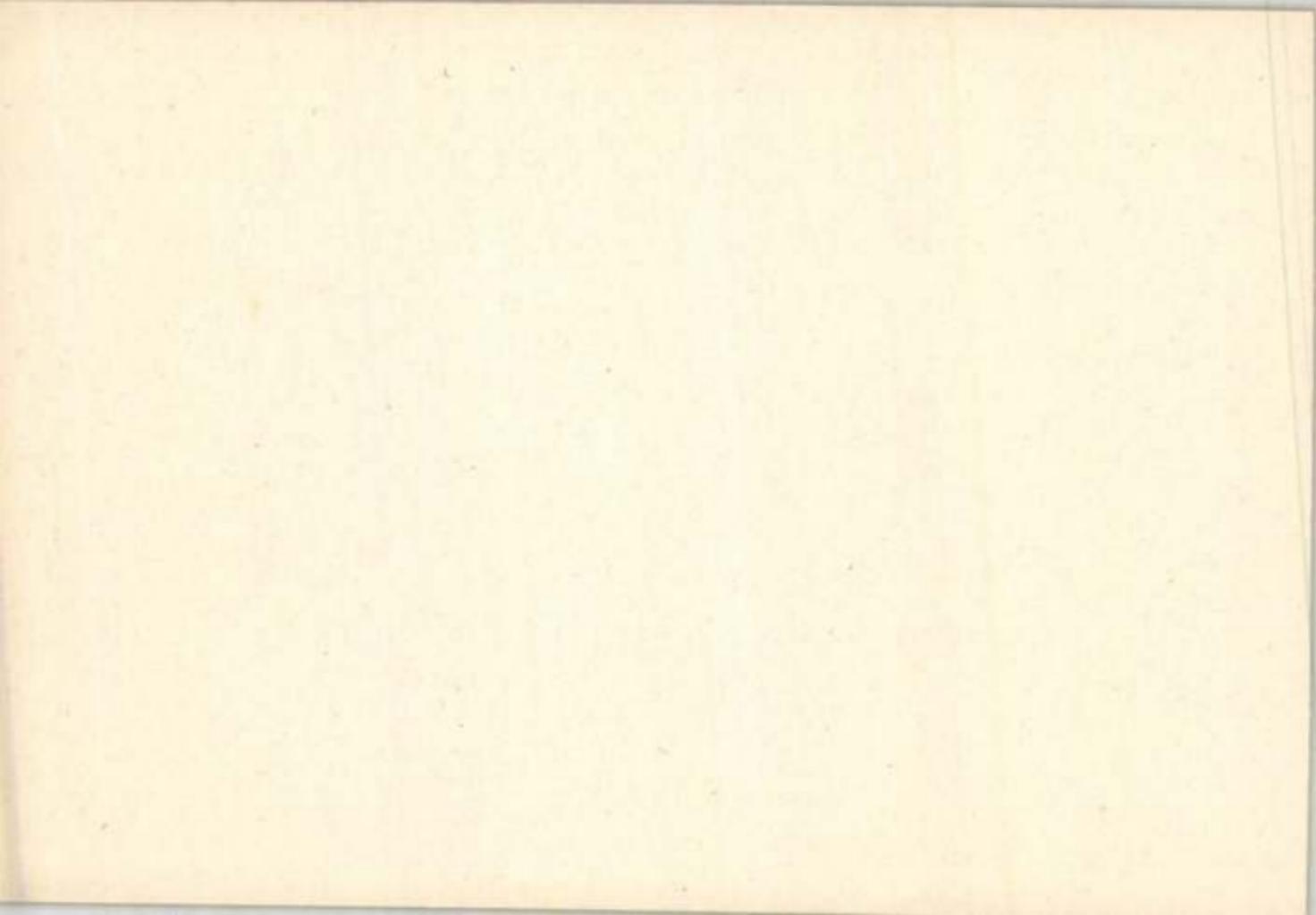
1963 -

Pastografika

Yak fa lai titibot.
Villee,

1963.

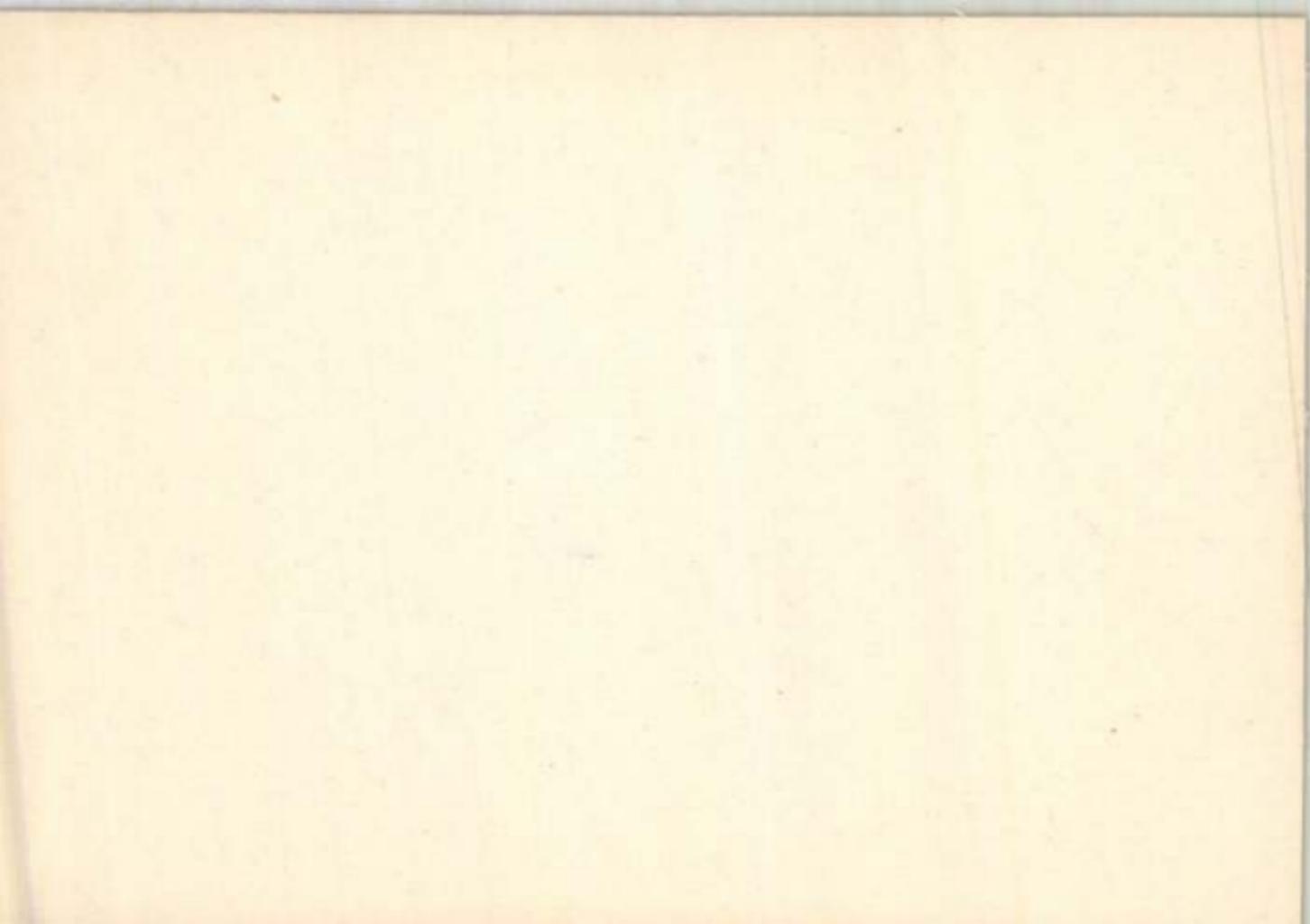

Sajtőgrejlik

Tak se bai Tibor:
Hirsprungi sejede

1963.

di H. Hrelc.

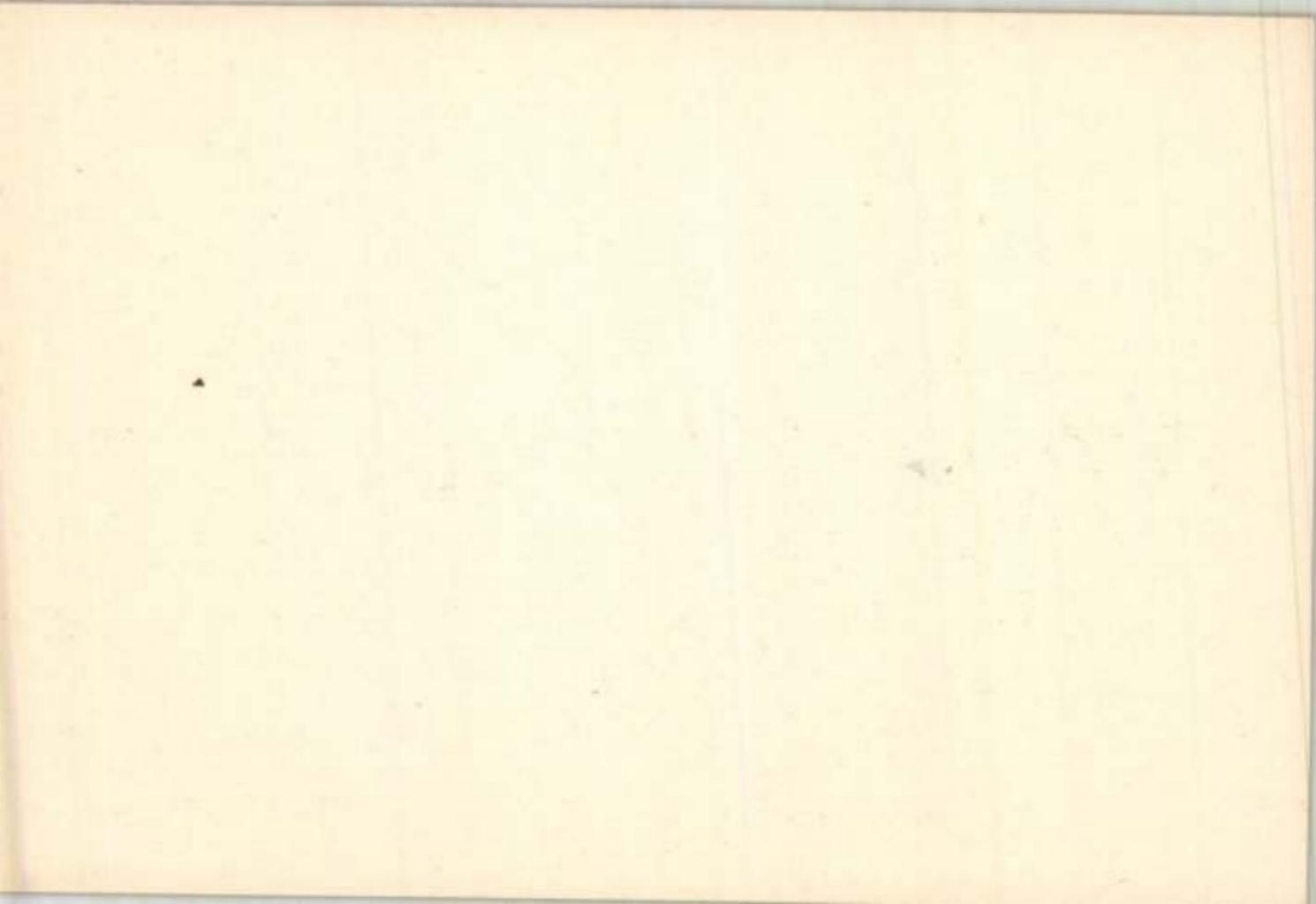
Rakai

Jáu fal vi 41804.

A ma'jai tre ja-
ru ualo, 59 x 84

1963.

M. R. Hock.

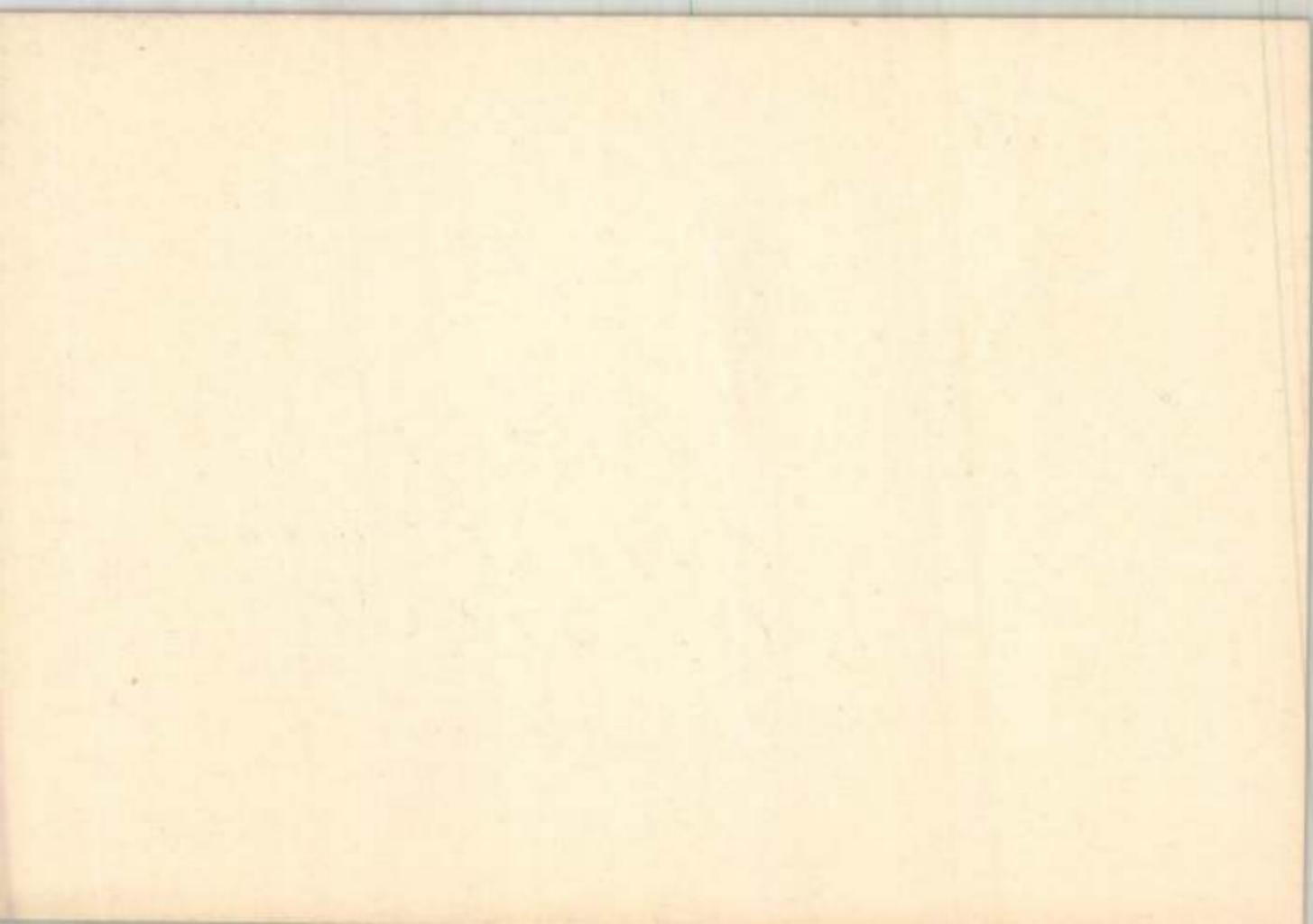

Hakat

Turfalvi 41000:
Tengermáti villaúj,
Buda, 118884

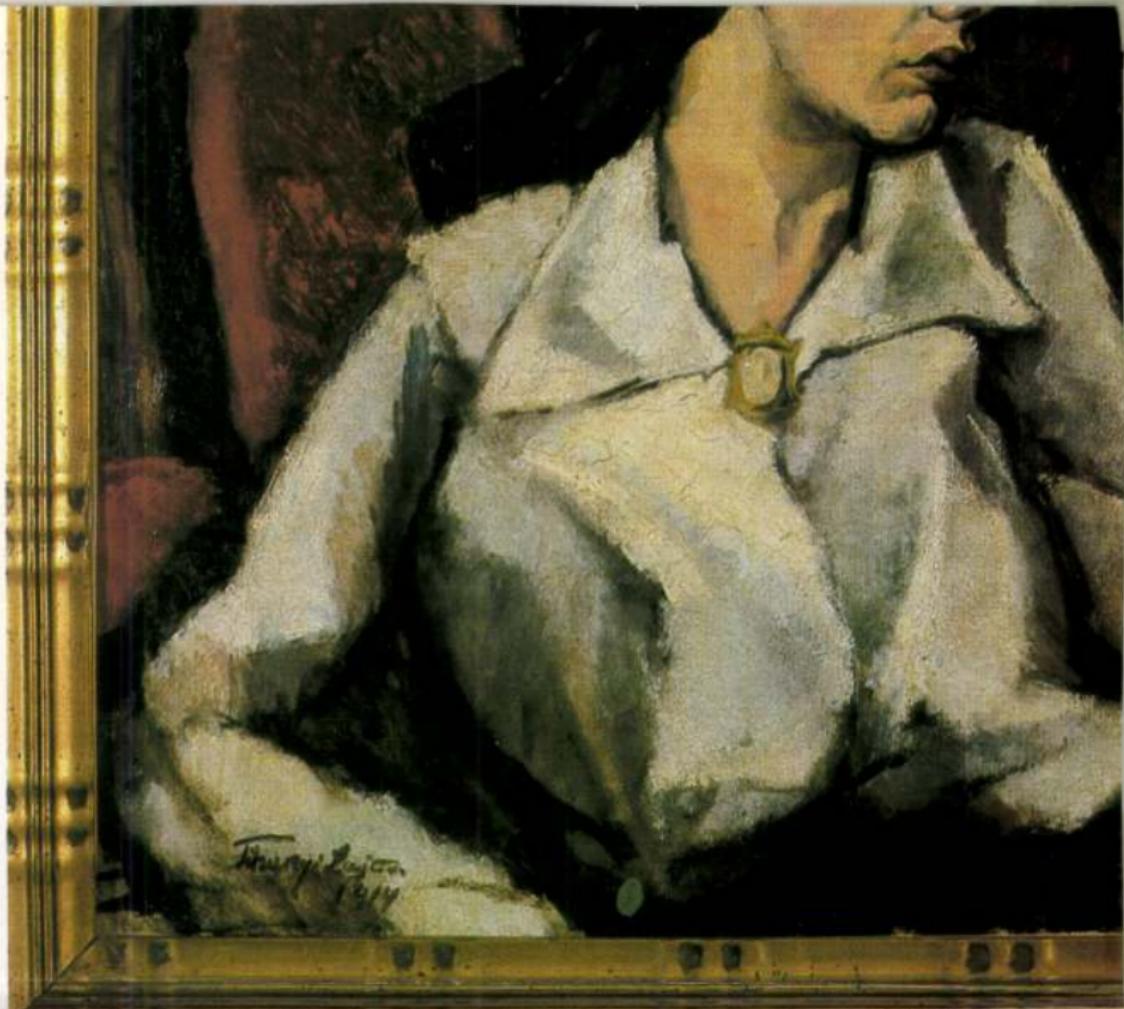
1963 -

M. R. M. C.

Jakobovits Miklós: Objekt, olaj, vászon, vegyes technika, 100 × 70 cm

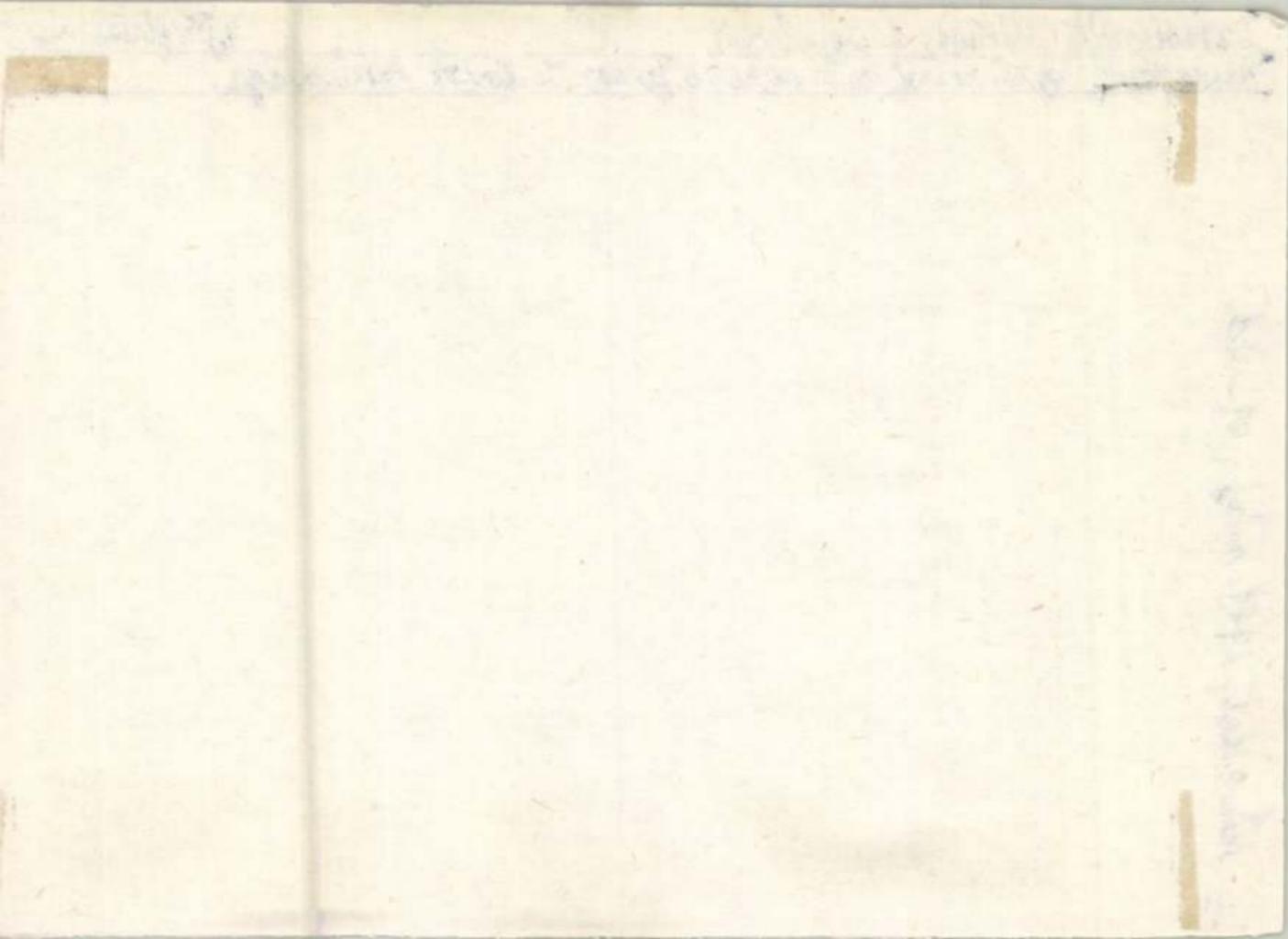

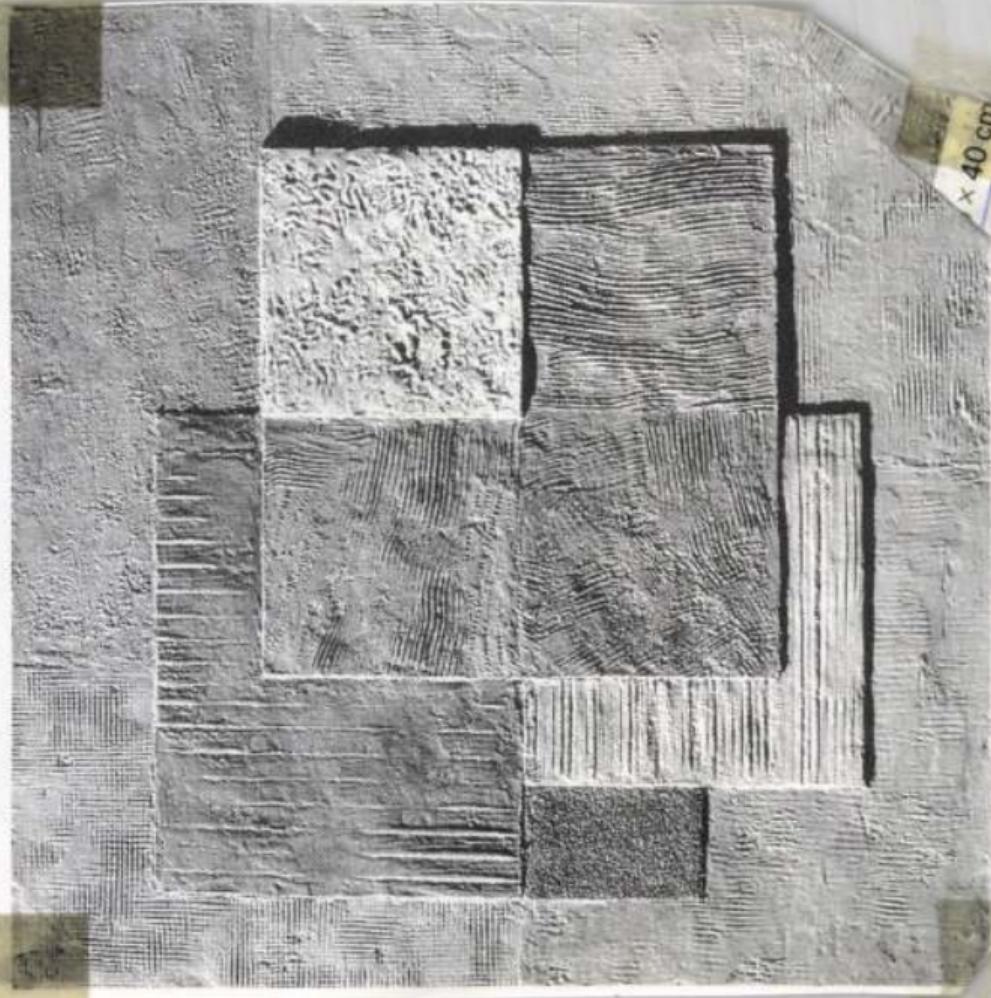
Henry Taylor
1894

Jakobozites Miklos, festművek
Korda József: Egy X. századi festő műrebb. Jakobozites Miklos Rájai részére.

b.) Polypterus (nem.)

— Miklóssyék, 19. szt. mikraj: 19.-old.

Miklós: Geometrikus formák, vegyes technika, k
x 40 cm

szikárbabb nála. A hazai mesterek közül Nagy Albert hatott rá, csak Jakobovits szelétján nincs olyan nagy képe a szürkéknek és fehérek. Nem kedveli sem ilyesen áttetsző, sem a lábeket. Képeit általában foltokból épít

Jakobovits Miklós: Kompozíció, vegyes technika, vászon, 70 x 70 cm

Laurel wreath, Wreath, Garland, Floral garland, Floral wreath, Floral chain, Floral border, Floral frame, Floral ornament

Ullensmet, 1988, maj, 44 - old.

Mr. Wm. H. Dyer, Jr.

1870

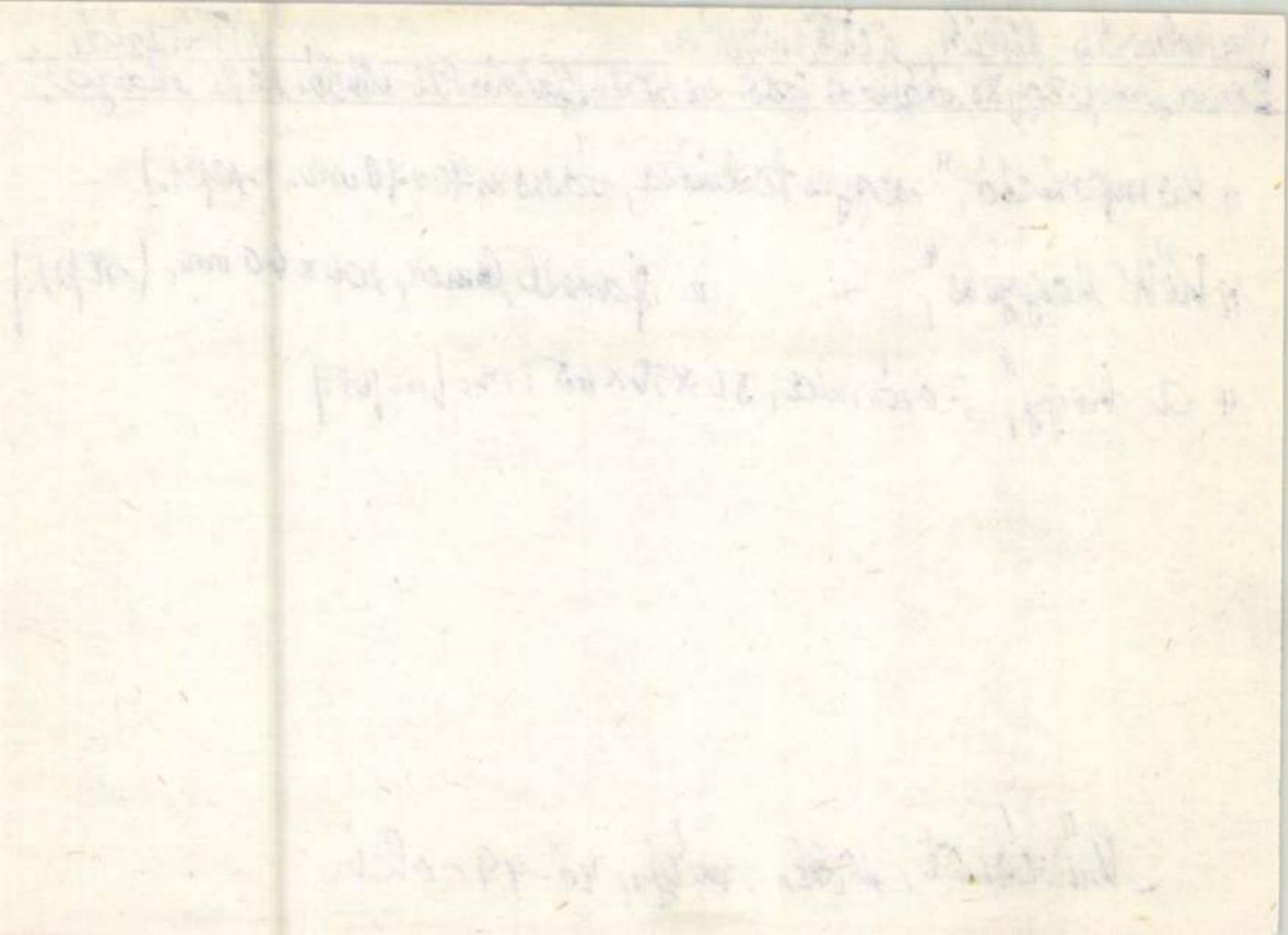
Gáborovits Miklós, festőművész
Szerzőkép: Egy 88. számú festő művekből. Gáborovits Miklós kiadói előirányzata.
3.) Teljesítettség.

"Kompozíció", vegyes technika, vászon, 70x70 cm. [régi.]

"Két hegyek", - - - - - vegyes technika, 100x60 cm. [régi.]

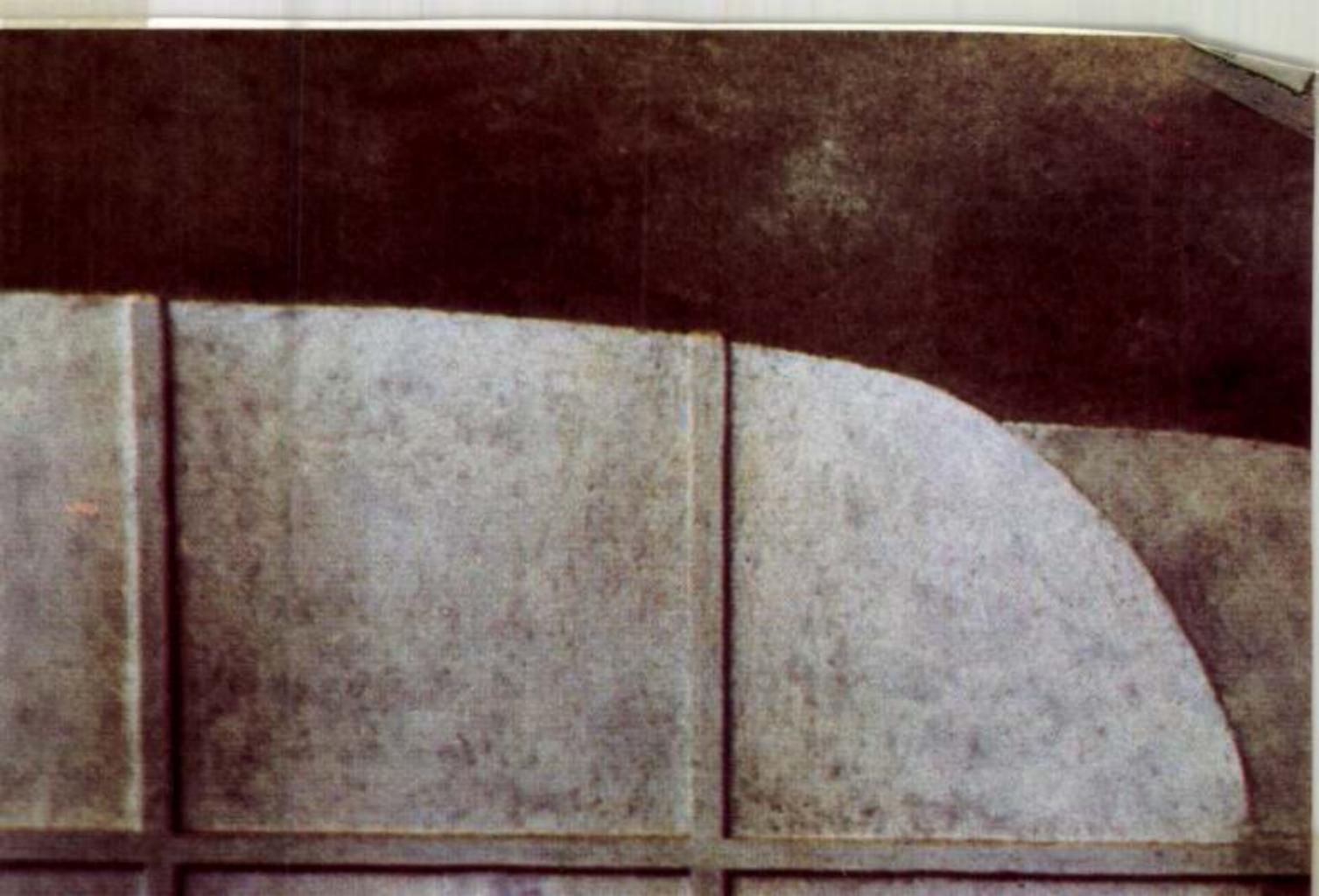
"A hegy", kerámia, 50x50x65 cm. [régi.]

Művészeti, 1988. május, 48-49-aköt.

Jakobovits Miklós: Objekt, olaj, vászon, 100×70 cm
(több variációban és kinagyított részletekkel)

Zekkeronitis Miklosy sp. n. nomen et gen.
Glandula "Zekkeronitis" typ XX. subtriangularis. Glabrous.
Arilla receptaculum nigrum.

1.) Talytathis

Allgemeine (nach A. Wigg.)

MDK

Jakabtsits János, festő

249. Édes apám.

Színes kréta.

Bp. Mücs.- "A Magyar Művészetiért." Képzőm. Kiáll. 1942.
jun. 6.-22, Kat. 12.1.

Thick, moist, efflorescent

yellowish-green

yellowish-green

thin, yellowish-green, "yellowish-green, yellowish-green, yellowish-green,
yellowish-green, yellowish-green,

Jakabtsits János

MDK

Édesapám, színes kréta

Műcsarnok 1942 [REDACTED]

A magyar művészeti kiáll.

bonnie williams

actual version , uncorrected

MDK

Jakabus Horner N.

1801-~~haz~~ harang, Várad

Kulcsár F: A 326 éves bárándi ref. tpl. Debreceni
Protestáns Lap, 1938, 113-114 l.

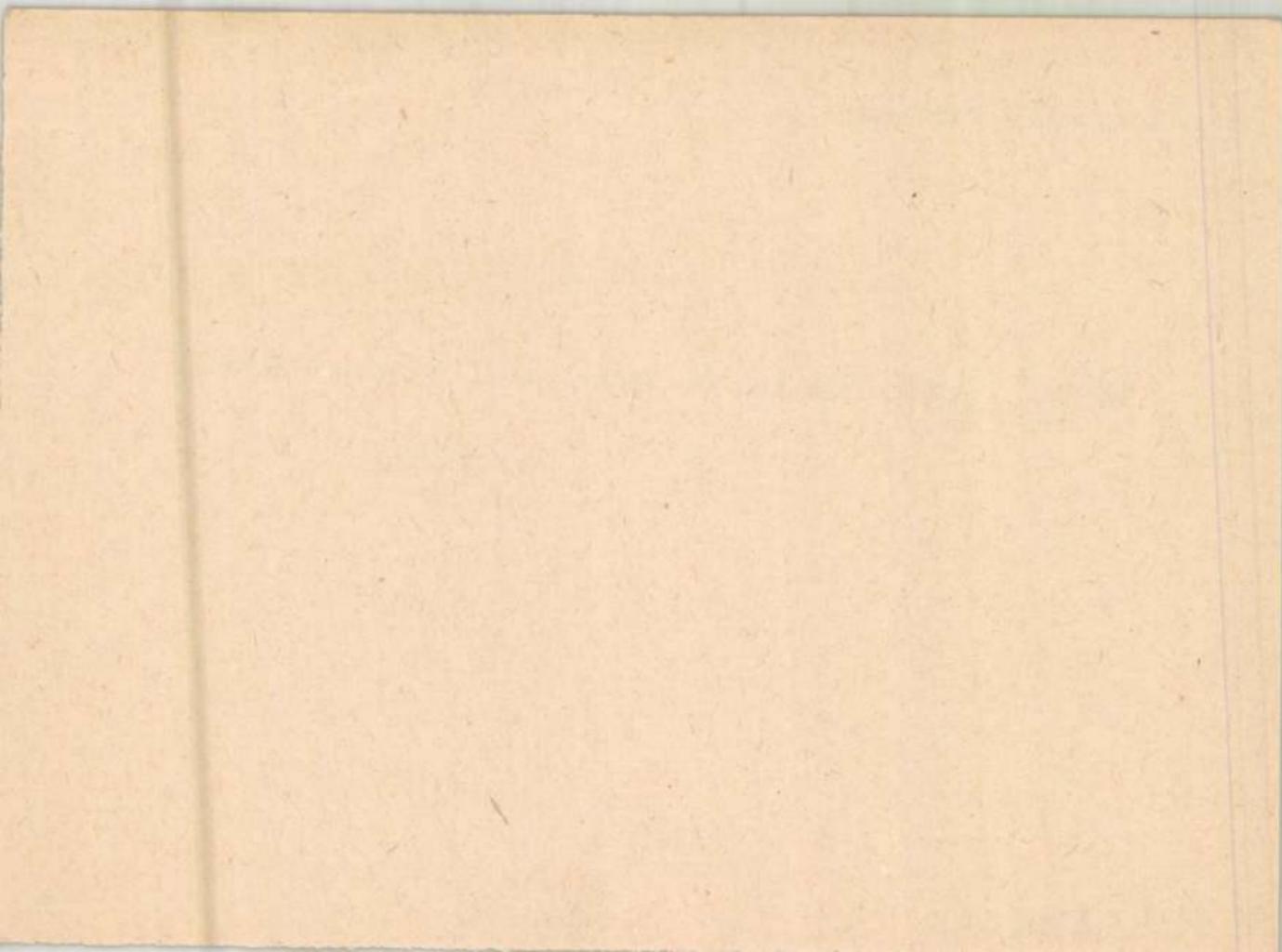
Takabonts Maria

Féje Takabonts Miklosal kapcsolathoz
említve.

A Kkt, 1974. jan. h.

5. aug. 1m.

9n

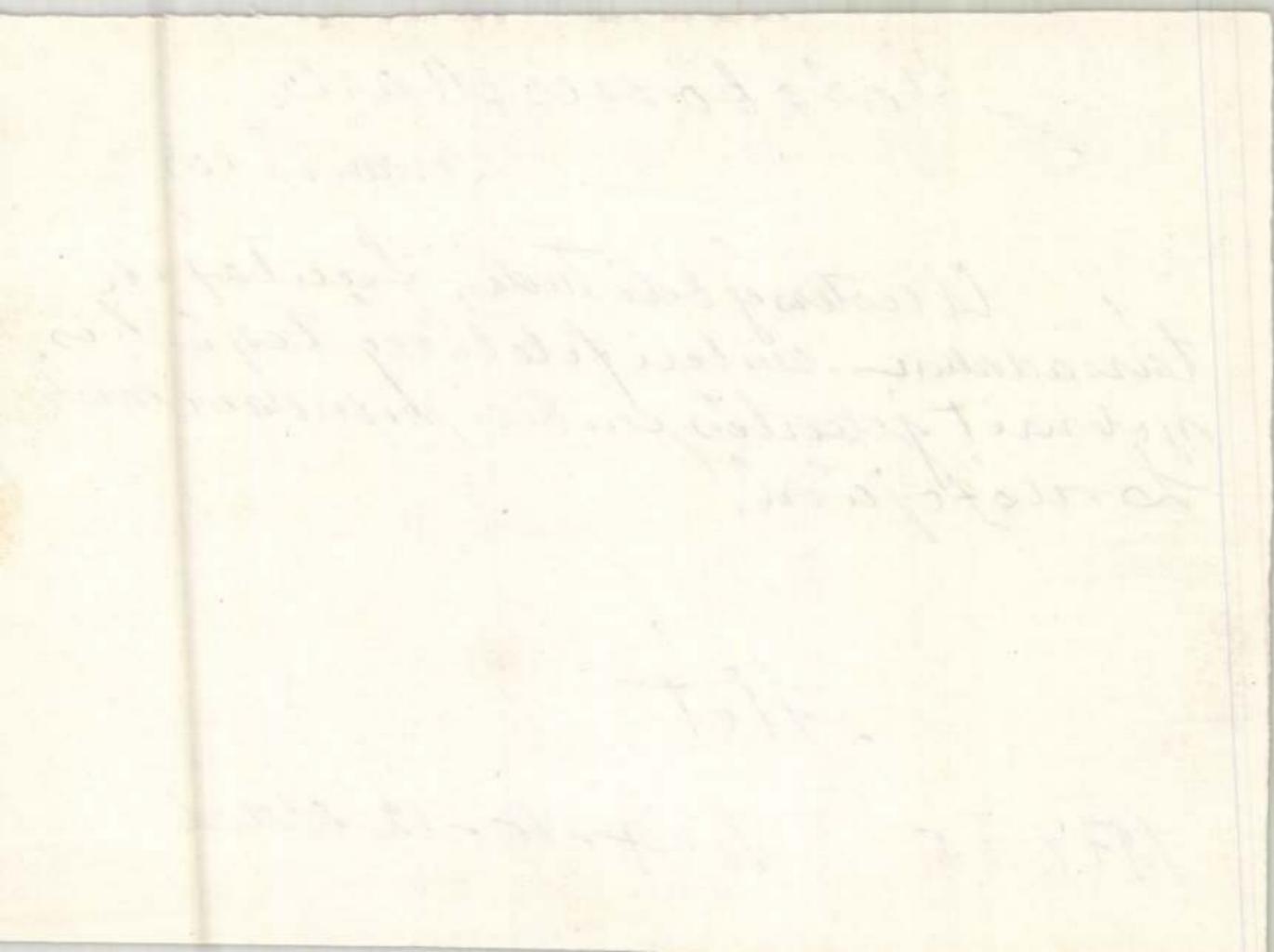
Jakabovics Márta
Keramikus

Művészégi belügyminisztérium, Fantažia
társadalom - címerfejleszéséig tervezés,
műszaki jelentős címer monogrammal
Lorálzójaival.

Hét

1974 IV. 5

4-7-10-12 oldal

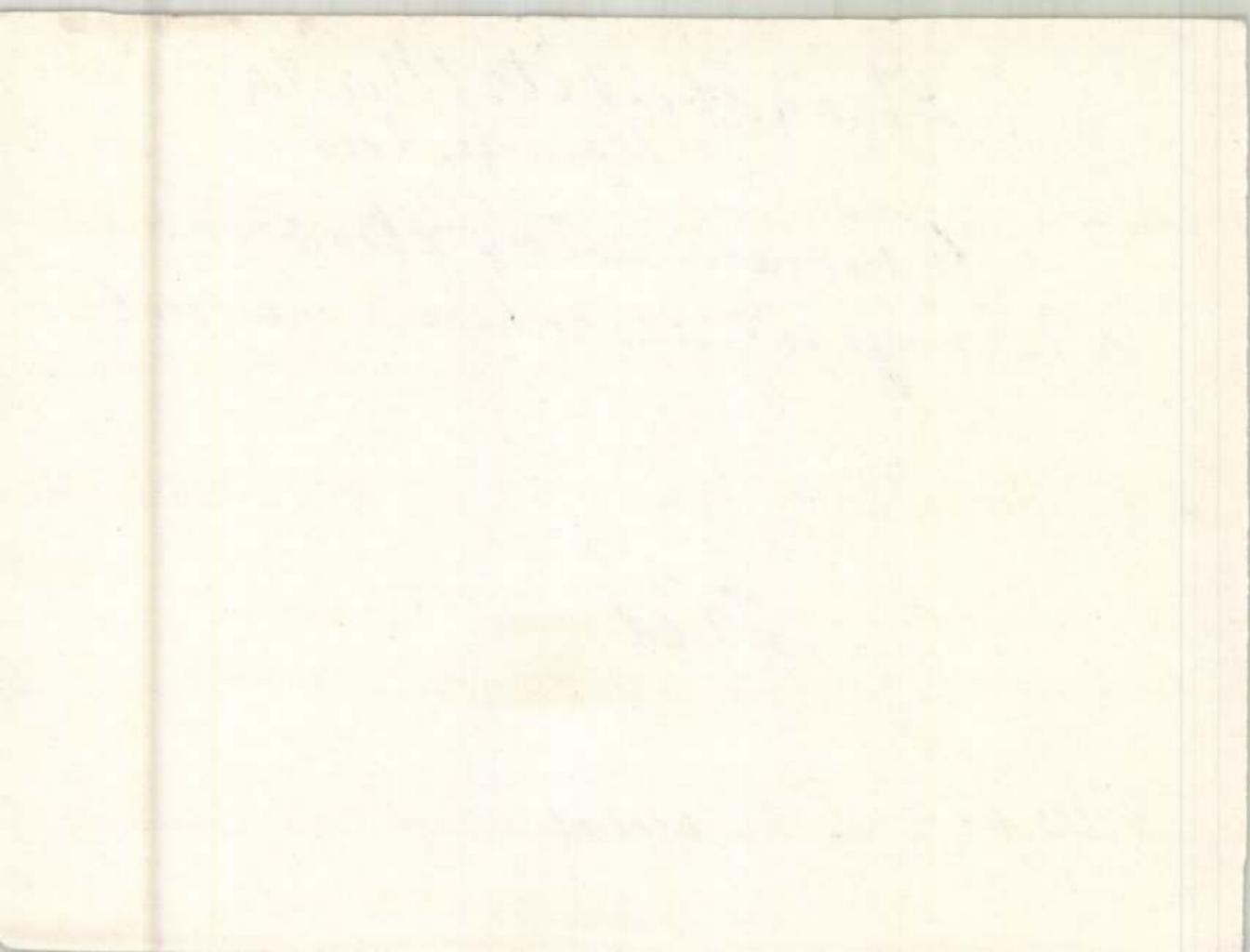
Gáborovits Márta
keramikus

A modern művész először tan
a Lényeget alkotásra gondolt

Hét

970,-

9000,-

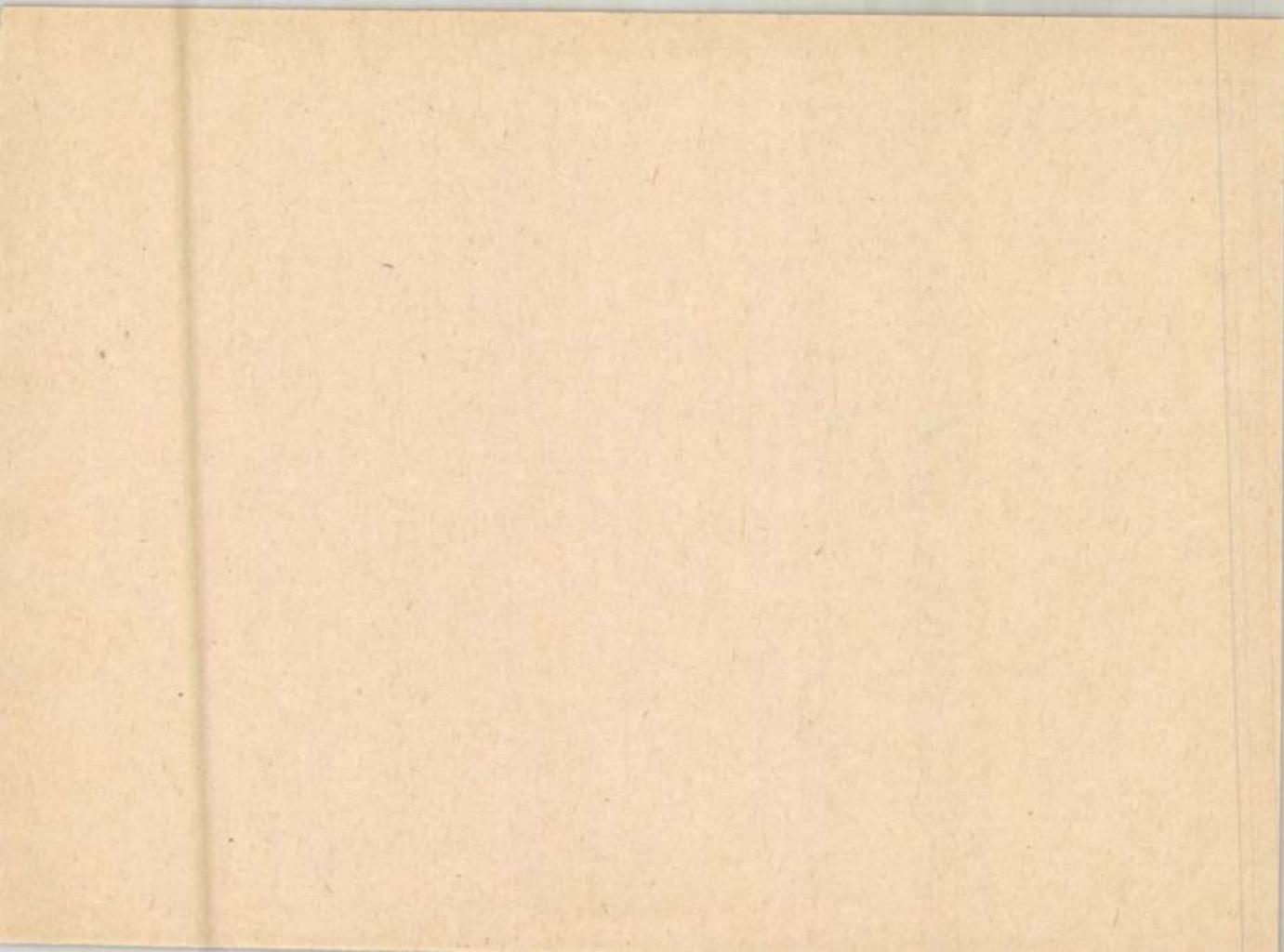
Metabrontis Masta

Önarcten (graphica)

A. Kek, 1974. Oct. 11.

5. a. 41m.

5n.

Jakobovits Márta

A nagyterületi Tátrája galériájában 1974. októberben
megnyílt grafikai kiállítás volt.

A Kkt., 1974. okt. 11.

5. sz. 41m.

5n.

Takahonis Maka

A bolbos (fot)

A Kek, 1974. Apr. 5.

5. eng. 14m.

12p.

Takabonis Masa

Tömeg. (plandika)

Konink, 1974. márc.

33. szf. 3m.

472n

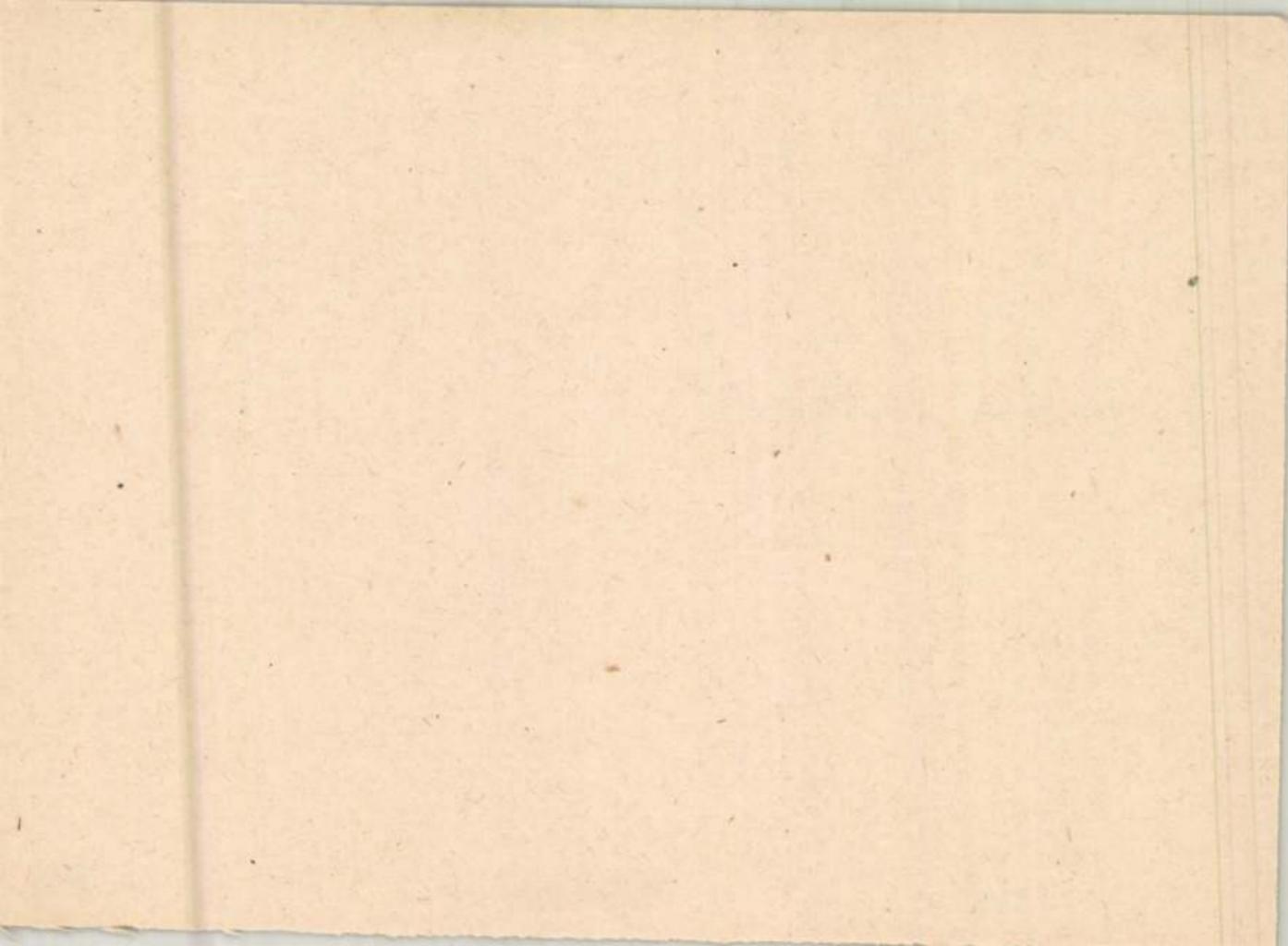
Tatobonits Márta

Csonak (anafita)

Komárom, 1974. jún.

33. alk. Cn.

796p.

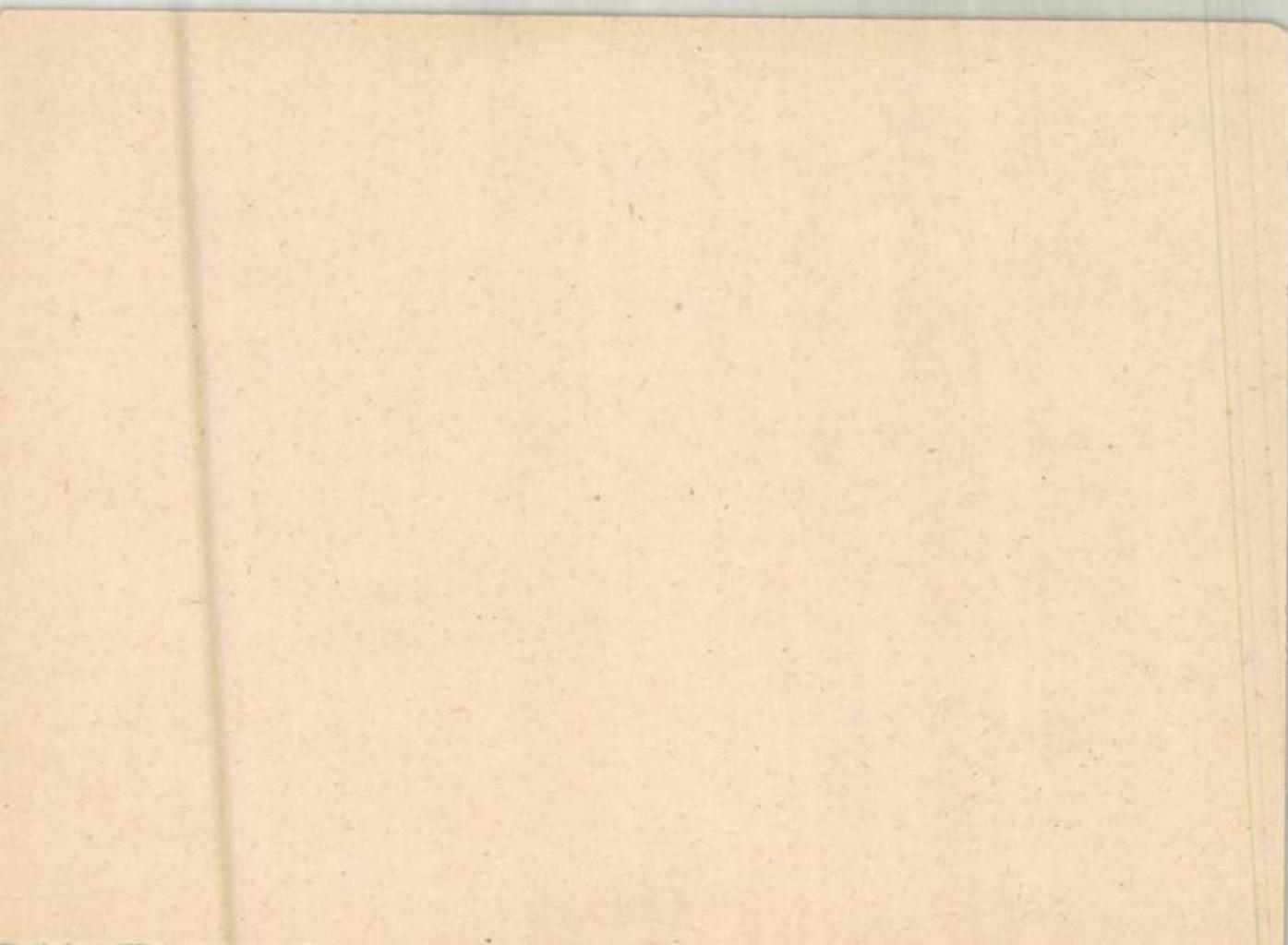
Jakabonits Márta

A bőrén (koronás)

Koninc, 1973. ápr.

32. előf. 4. hz.

502.

Tarantula hesta

Falusi pillanatkep.

Komiss, 1973. apr.

32.wf. 4m.

625.

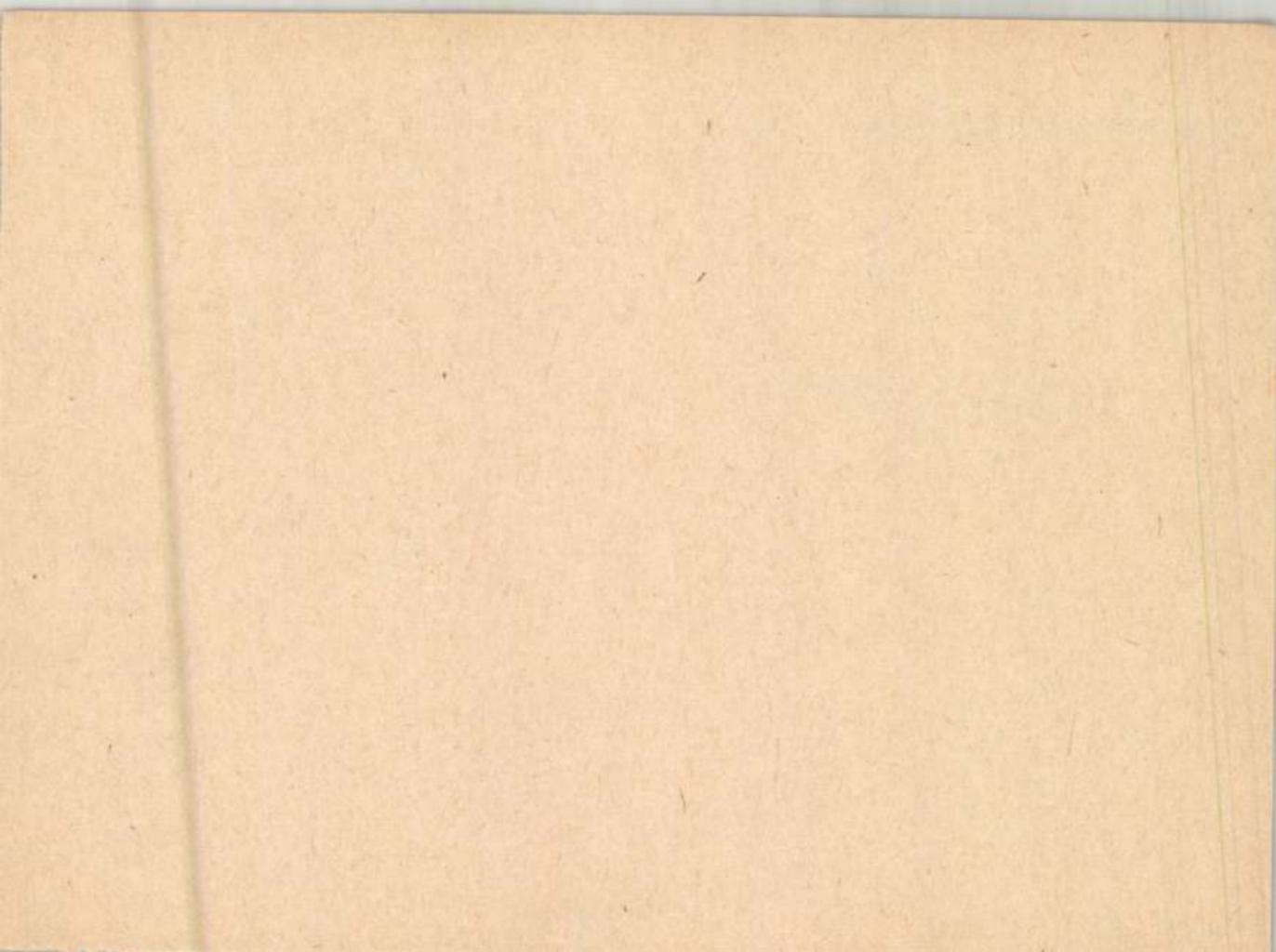
Tarabonius Nebata

Croquet (fwd)

A Ket, 1974. depr. 5.

5. inf. 14 m.

10r.

Tetrahomis hetero

Forma nitens I.

A Mel, 1974. Apr. 5.

5. eng. 14m.

8p.

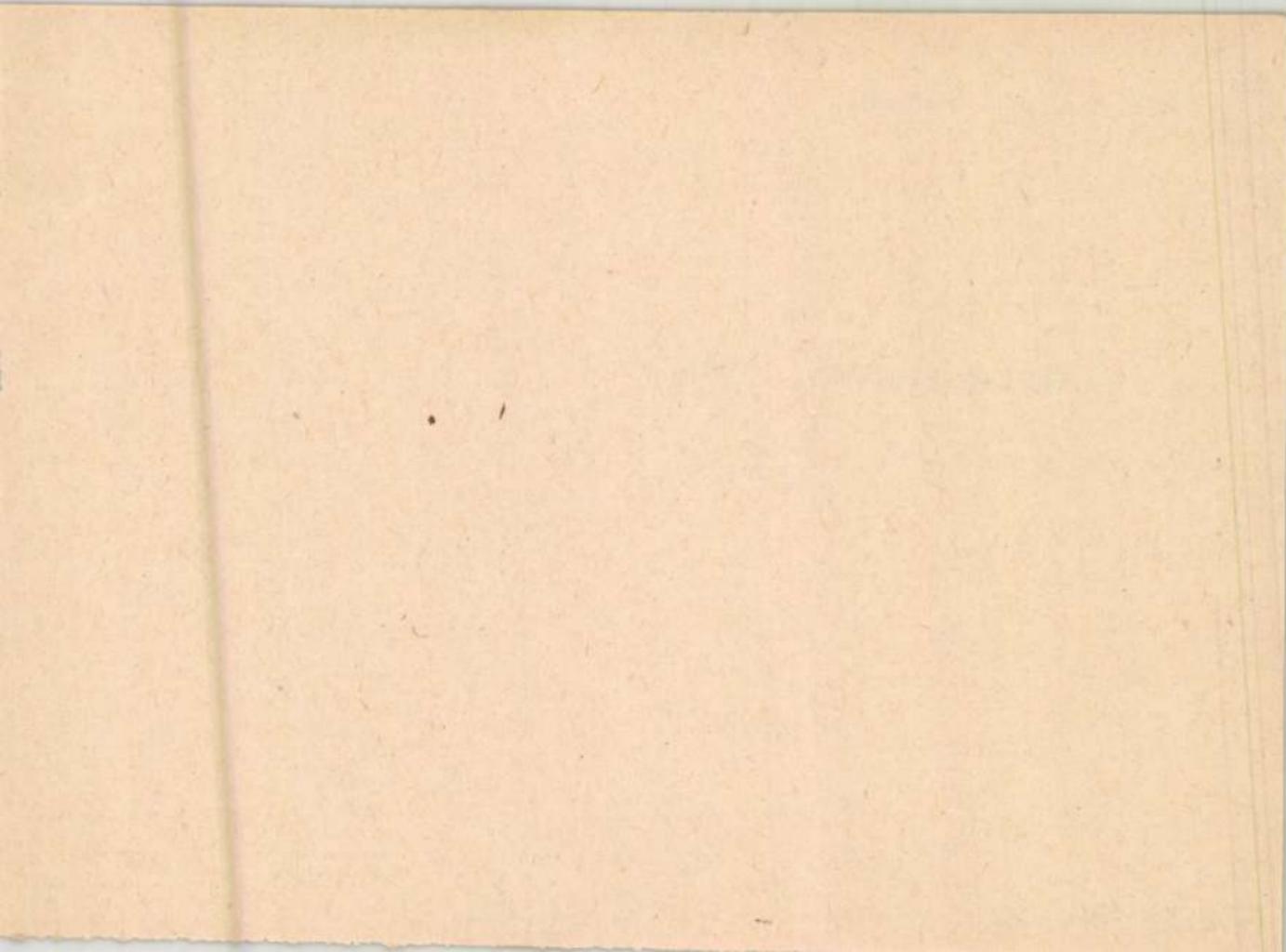
Takalonicia Manta

Emberespot (ftd)

A Ket, 1974. apr. 5.

5. exp. 1km.

Fr.

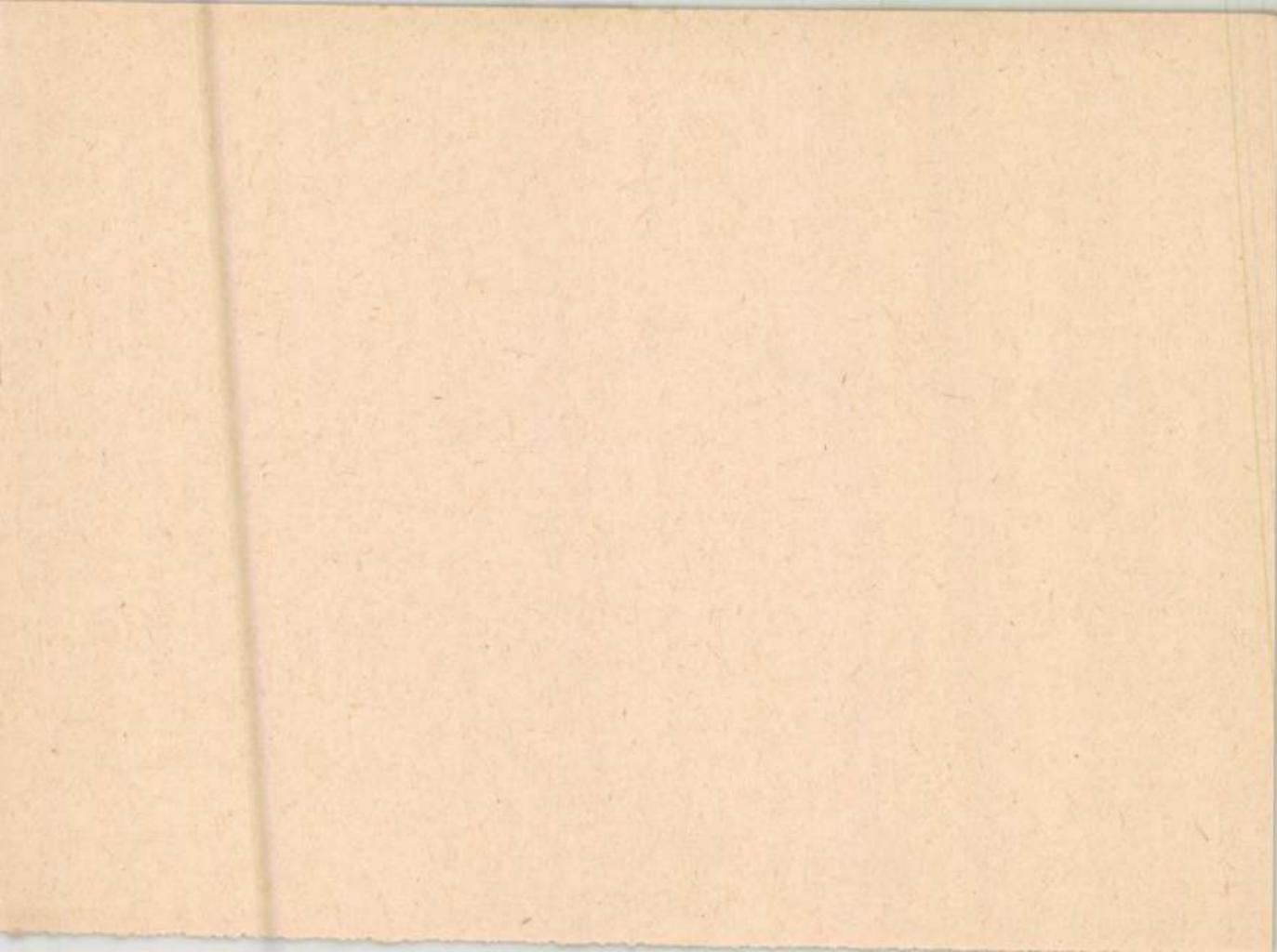
Tetralobus Marta

Assamate (fotd)

A Met, 1974. Apr. 5.

5. inf. 1km.

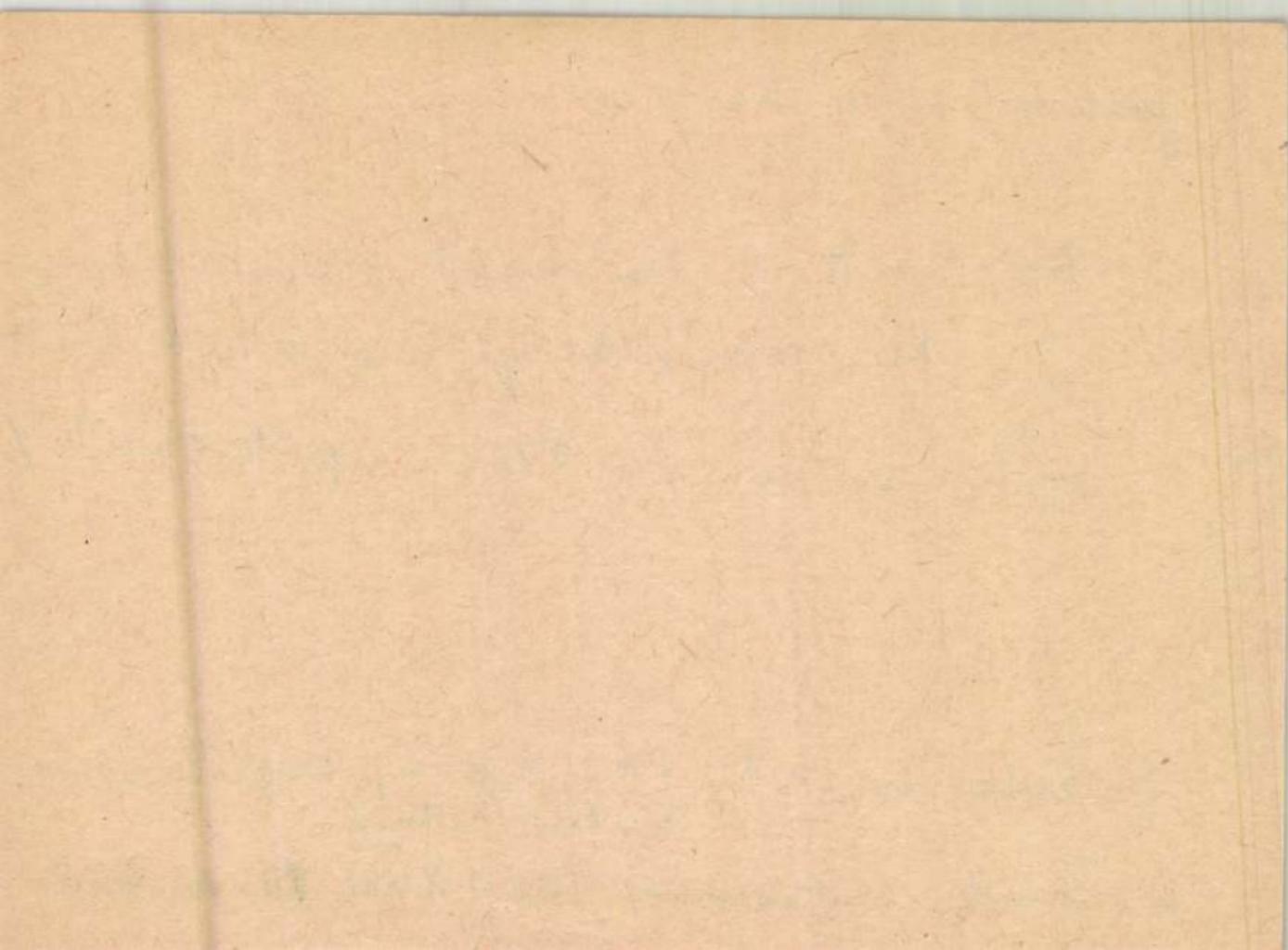
4p.

Jakabovin Miklós

Rézfrejt - a Rézrézeti műhelyben
és a Marosvásárhelyi Építészeti Társit
pályázatán / a Szrc. építészük "

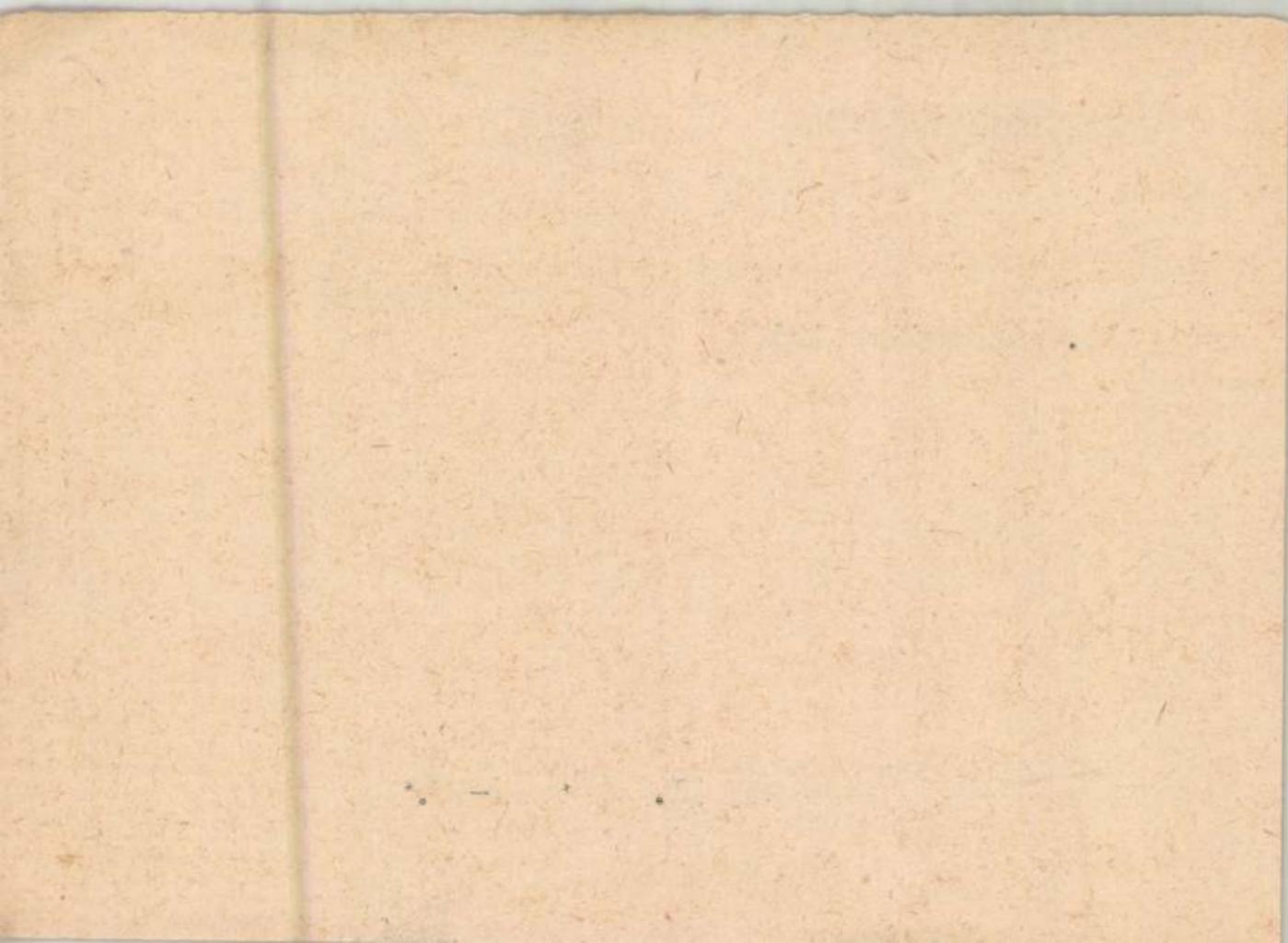
garolsi híset: főc. ép. a) Képzőművészeti
Középiskola.
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. III. 22. 428.

JAKOBOVITS MÁRTA

ld. Jakobovits Miklós

UJ TÜKÖR 1980/XVII/ 31. sz. 26-27.

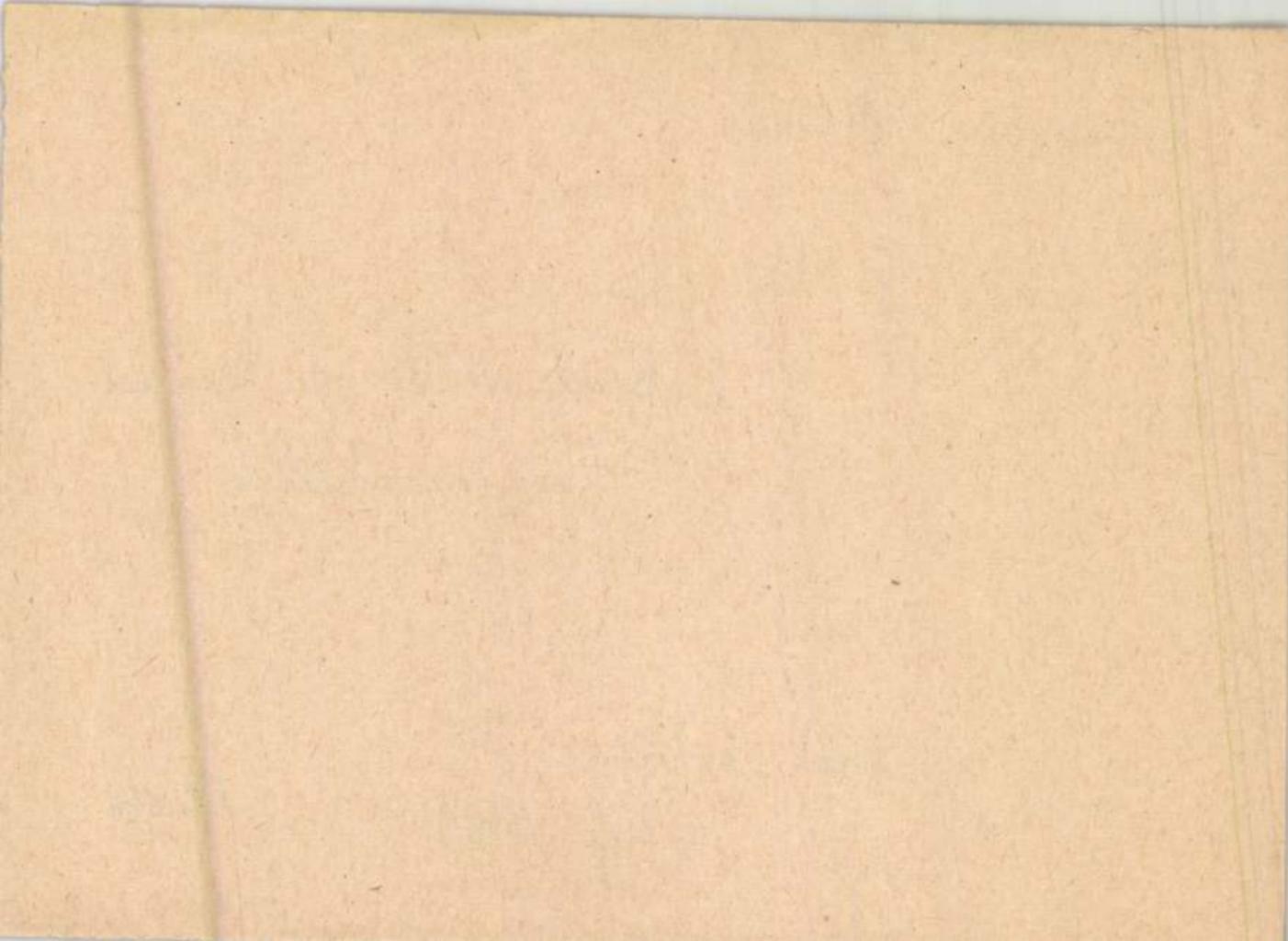

Jarabovics M. S. L. S.

Baland óráig c. Reproduc
reprodukcija

Uttarak évelény 70
Cluj 1969

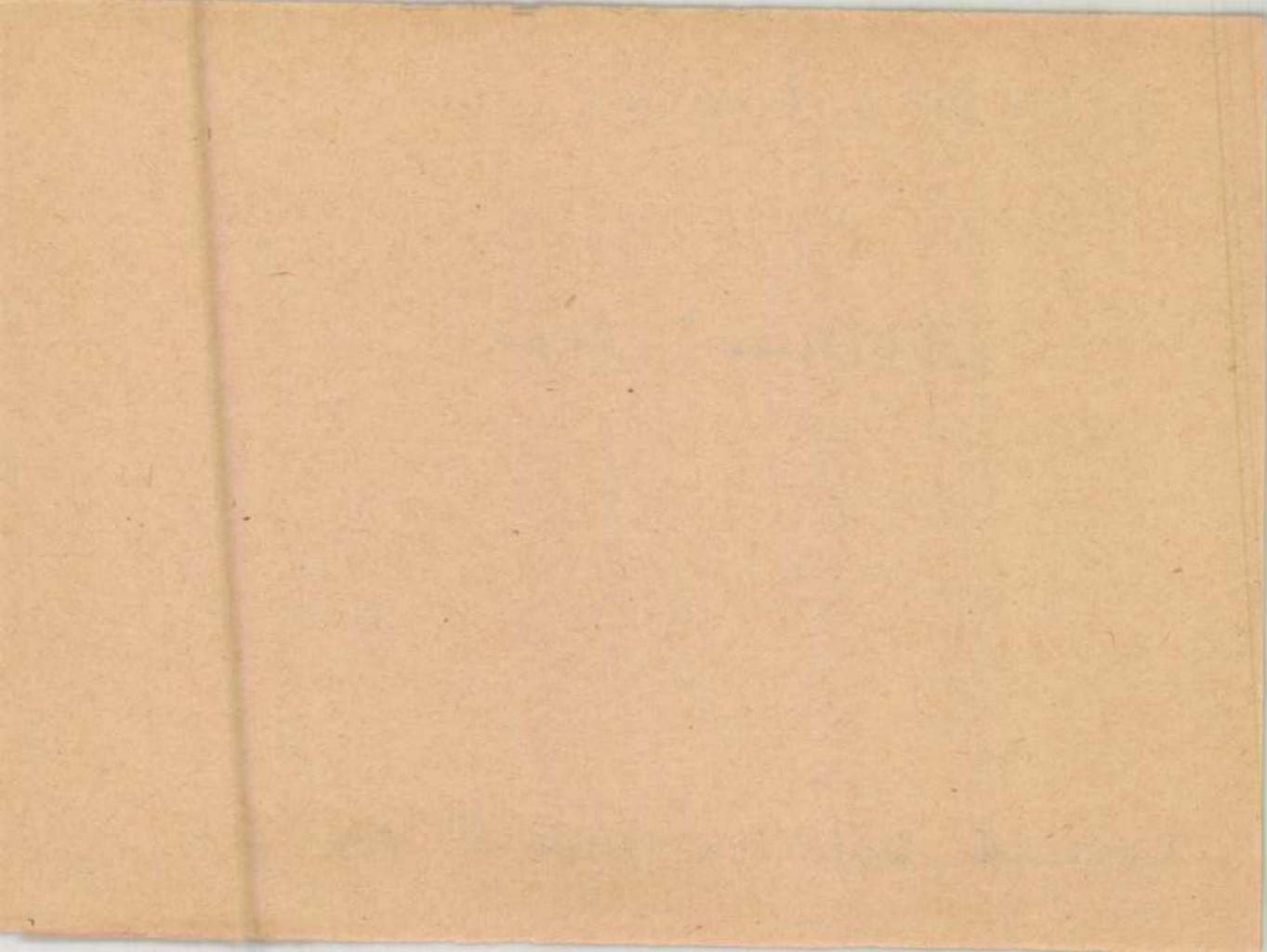
14. old

Jakabovics Miklós

"Ritnus" Repr.

Korunk, Kolozsvár 1968. VI. 800-801.

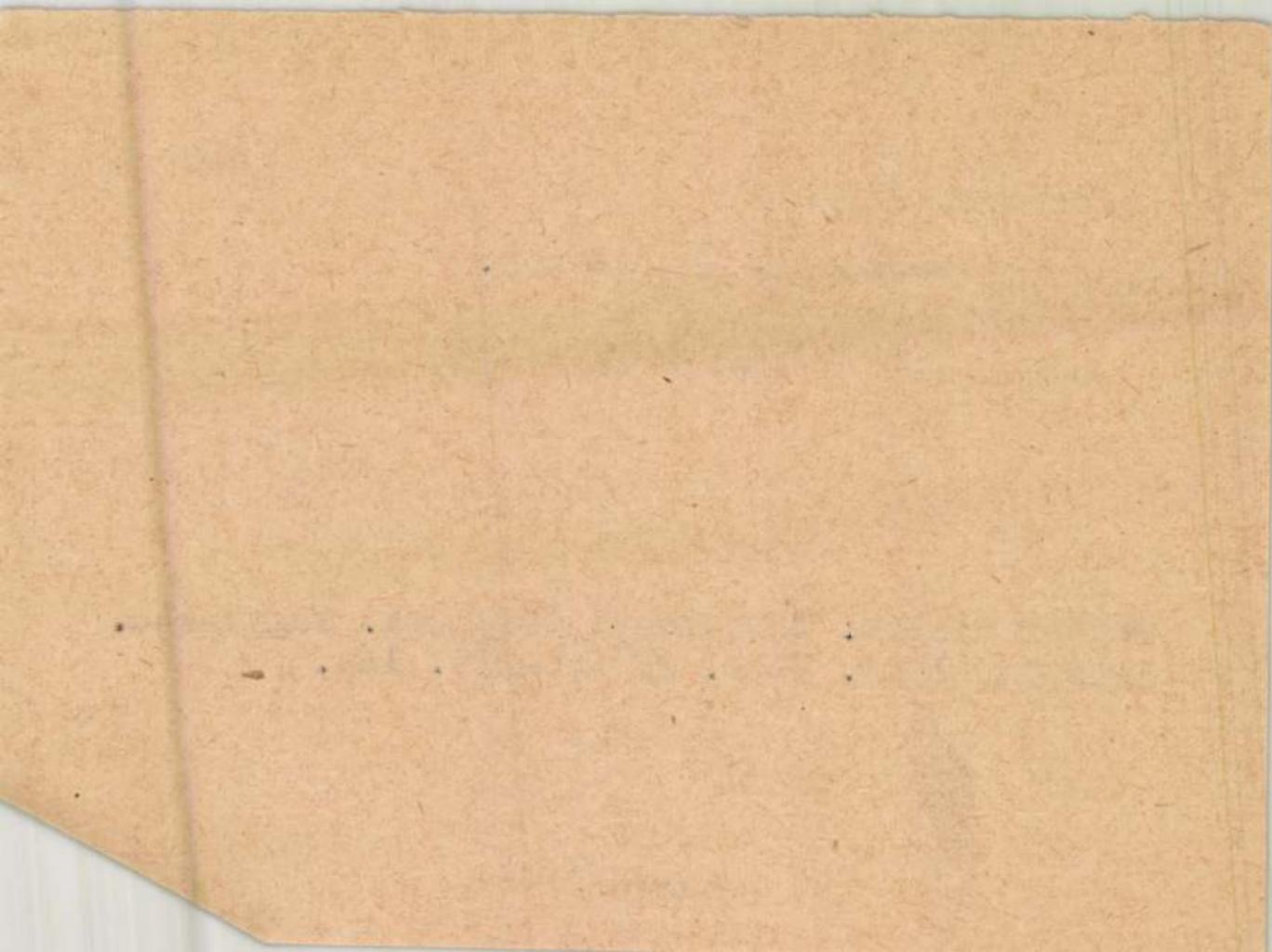
MDK

Jakabovits Miklós

szerepeit a tárlaton.

"Kompozíció"/falusi tématikája/

Banner Zoltán: Tartományi tárlatok. Nagyvárad.
Igaz szó 1963. febr. 28 278-279. lap.

Tacabonts mikkels

Tidne (ft)

Konink, 1977. dnr.

32. af. 4 m.

545p

JAKABOVITS MIKLÓS Képeinek kiállítása
a bukaresti Amfora Galériában./rövid hir/
Utunk, **XXVIII.**évf. 42./1303./sz. 1973.
okt. 19. 12.old.

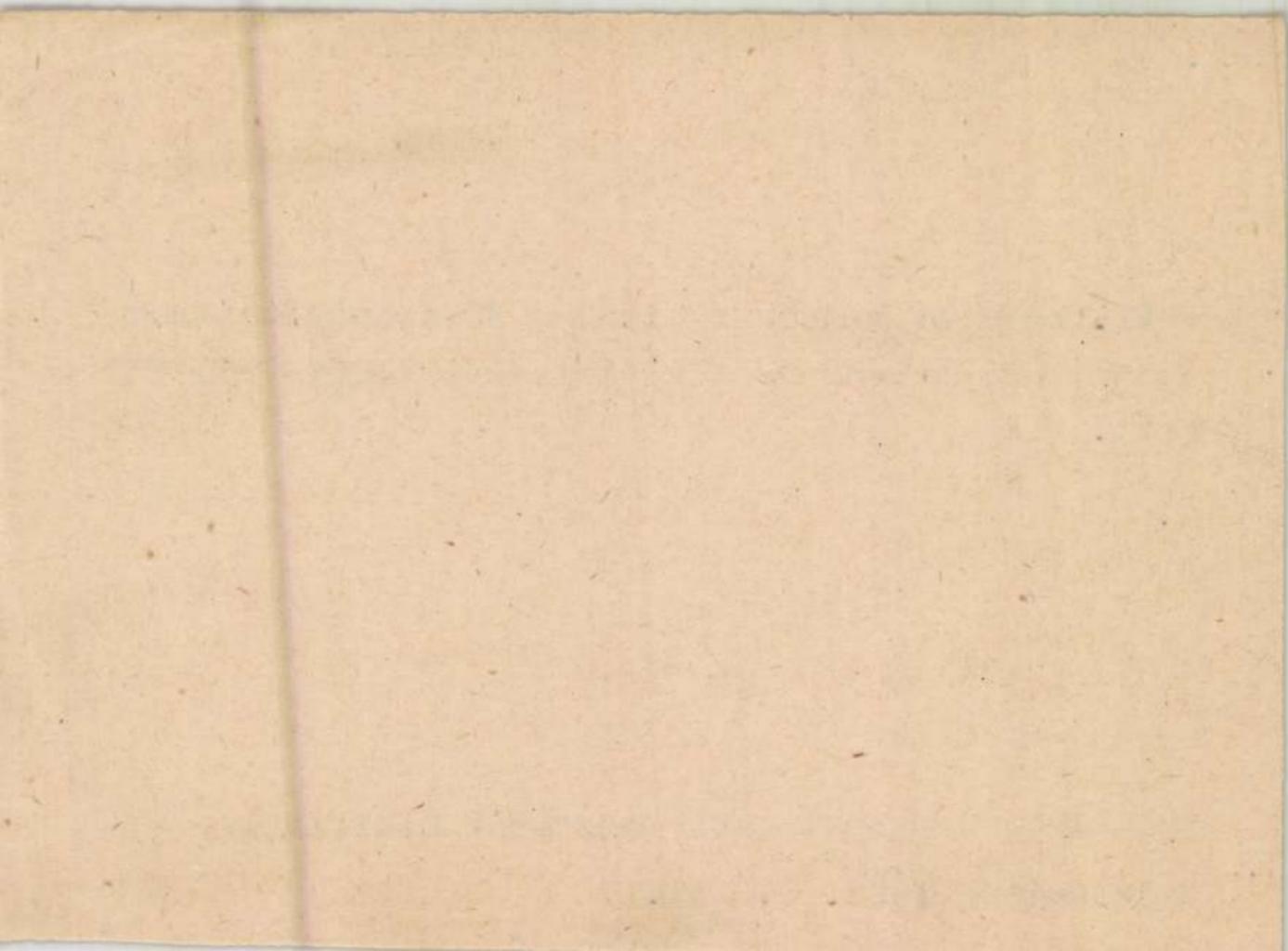
so i'm probably not the best
with this so kindly excuse me

c o n f i d e n t i a l

Jákay Anna

A VI. kerület rajztanárainak a Népfrontbizottság
termeiben megrendezett kiállításán /1967/ részt
vett.

Székely András: Tizenöt rajztanár kiállítása
Rajztanítás 1967. V. 31.1.

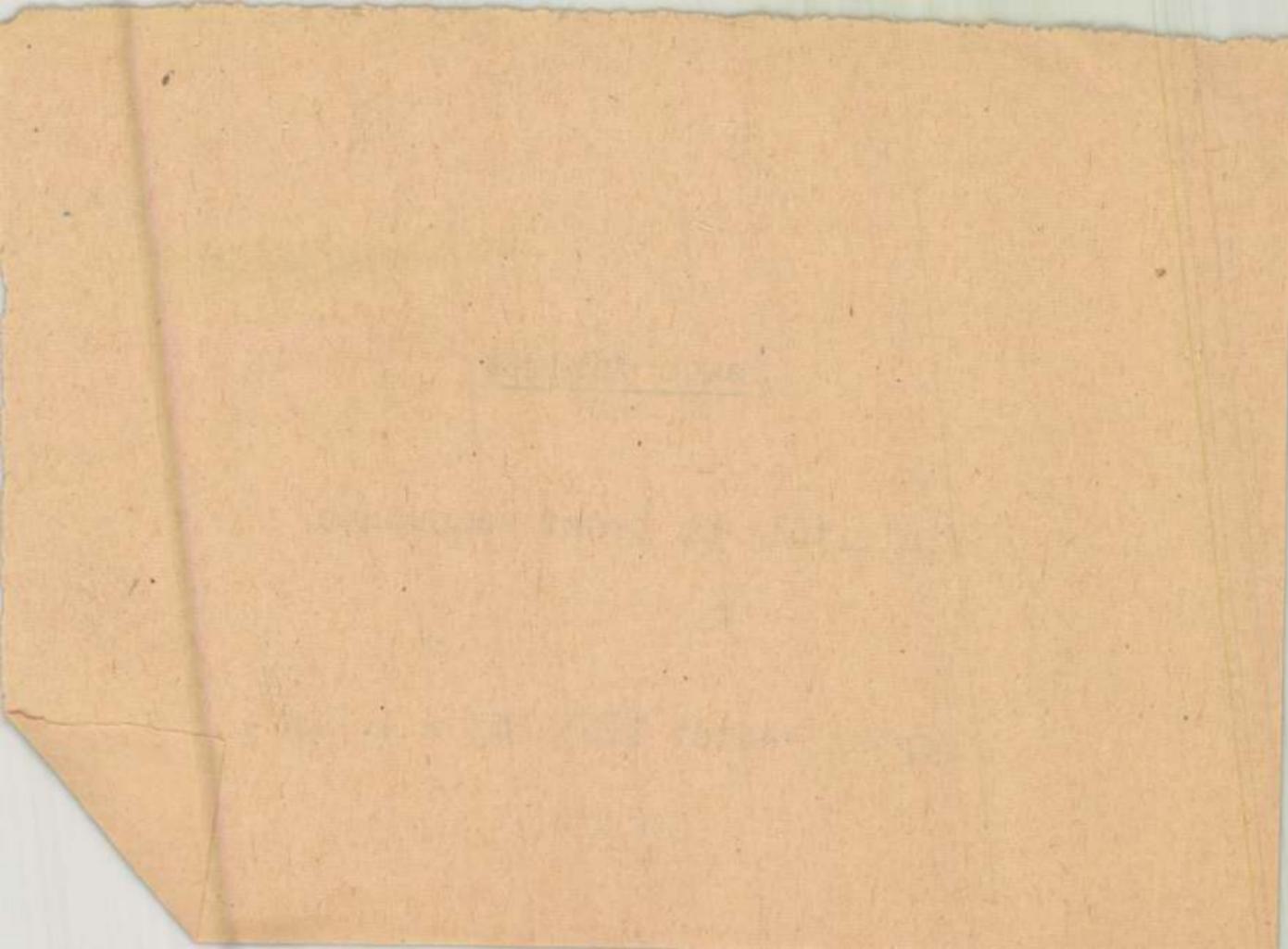

MDA.

Jakac Bozidar

Kiállított az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1965 május 4.lap -

Yakima's
Peak

L.

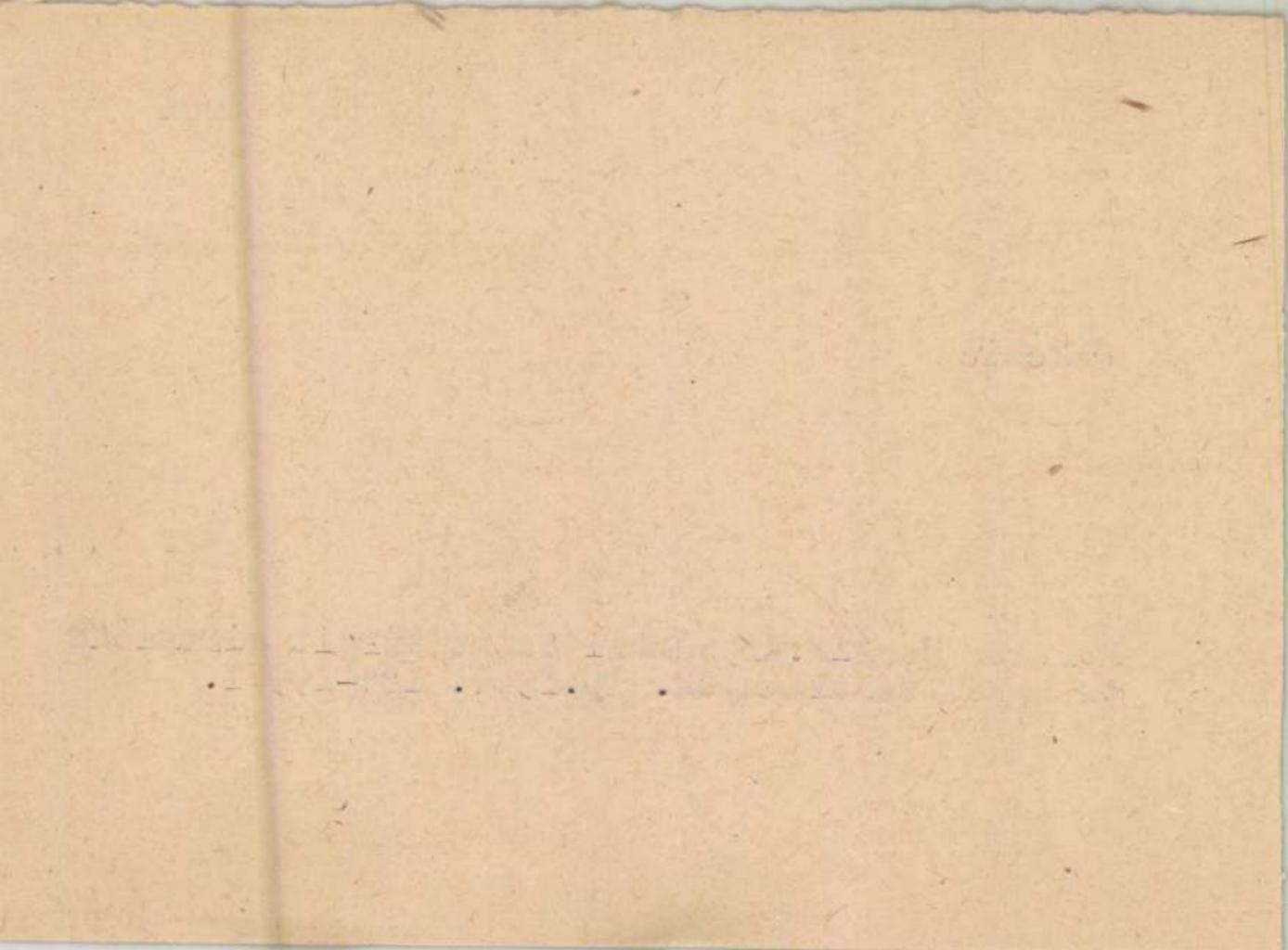
Horwitz and Santók
Provinz Amaz.

卷之三

MDK

Jakcsics

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit seremléke
és egyéb tanulmányok. Bp. 1944. 184-199 l.

Tatáhontás Műzeum

1975-ben egyéni kiállítása volt Bucaresten.

A Kkt, 1974. jan. 4.

5. szf. 1m.

9n

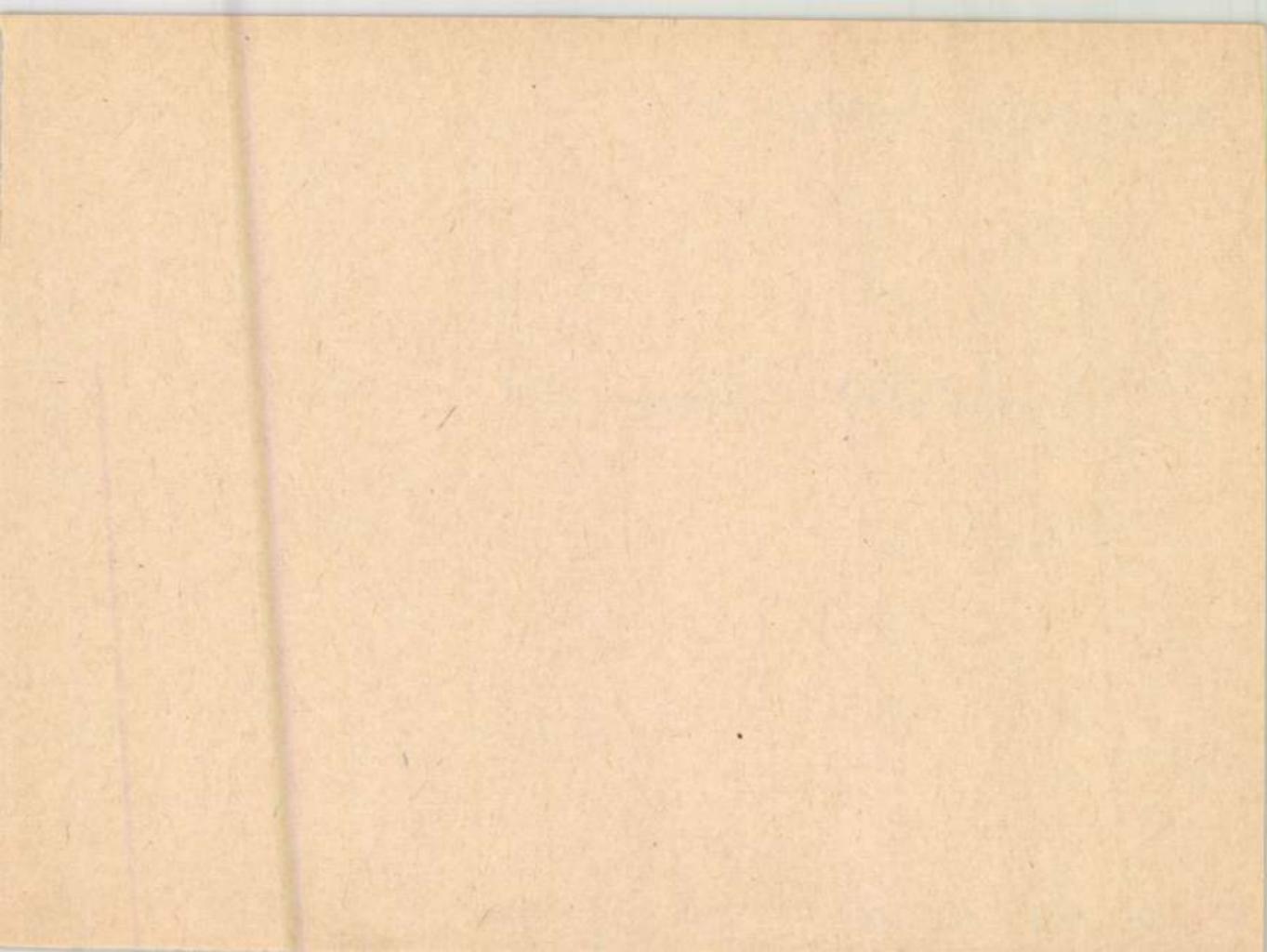
Taksonomia Mittels

Csendélet (Komponíció)

A Kkt., 1973. dec. 7.

h. euf. 49m.

9r

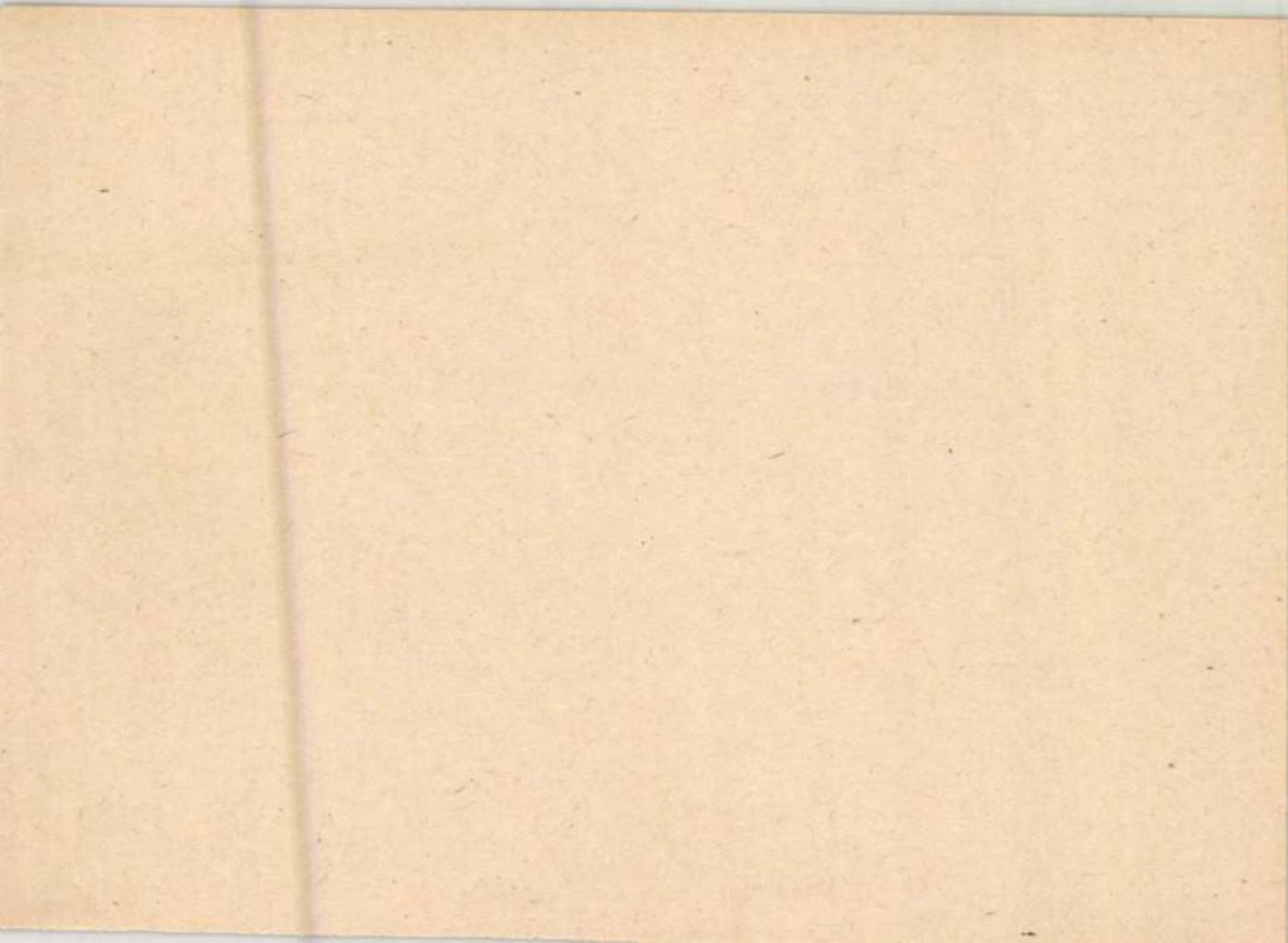
Takabonics hibels

Nevé a romániai magyar telephelyen körül
elvittve.

A Kkt, 1971. ápr. 2.

2. evg. 14m.

9r.

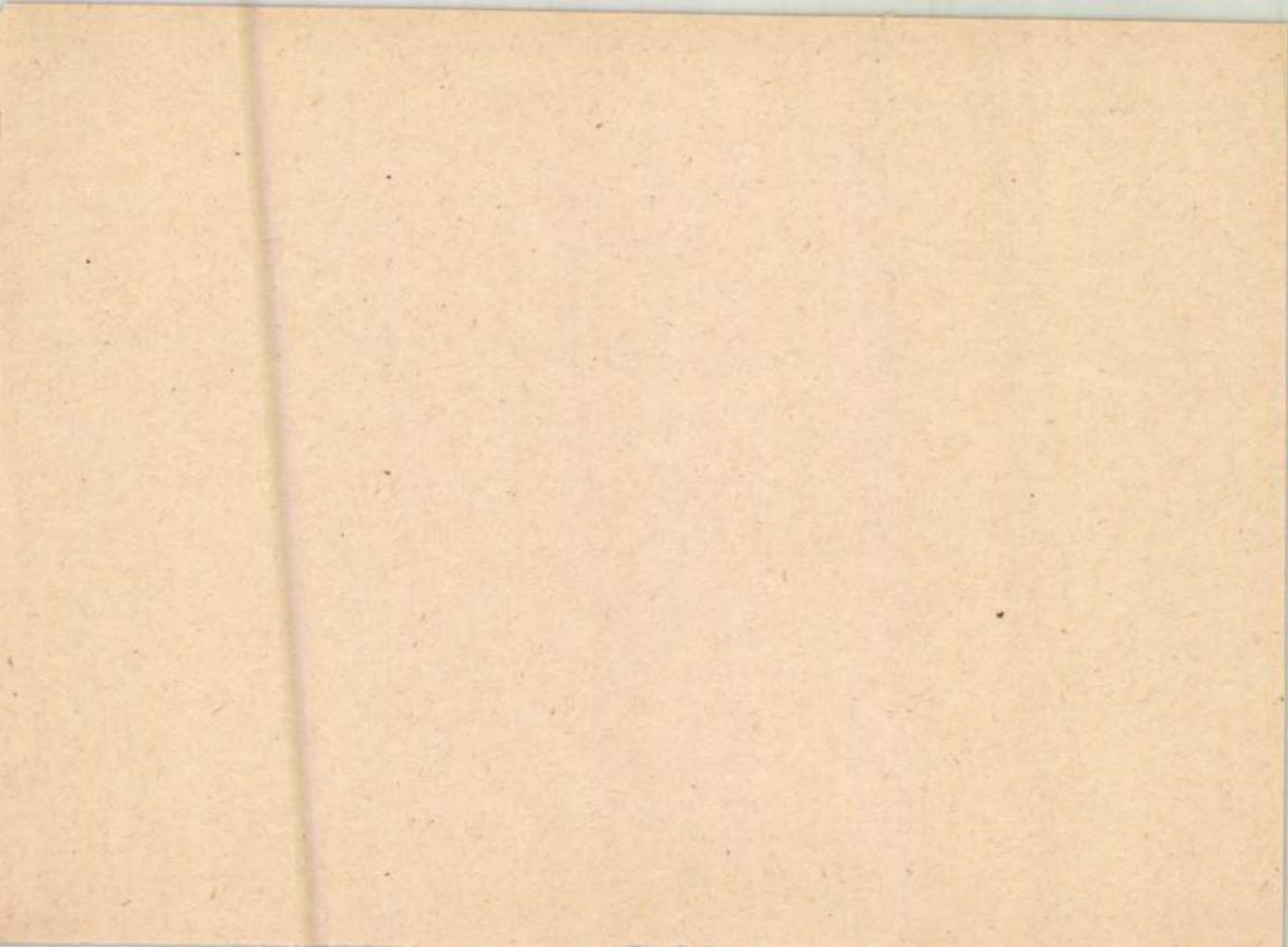
Takabonics Mittels

Az 1969-es omágyos operációtól Baccha-
nalia c. mindeid vél részt.

A Kkt, 1971. dec. 10.

2. eif. 20m.

9r.

Makabonits Miklós

A nagyterasi Földvári galériában 1974. okt.-ben
megnyílt grafikai kiállításról vett.

A Kkt., 1974. okt. 11.

5. sz. 41m.

5n.

Takabonis nitidus

Csatlakozott A Két Kepterekneke akraciójához - ♂ is
abdomenjával művel.

A Két, 1974. aug. 16.

5. egs. 33m.

kp.

Jacobson's Mikado

New emlitive.

A Két, 1972. dec. 29.

3. szf. 52n.

8_h.

Takohints Miklos

Tanc (foto)

A Ket, 1972. jún. 2.

36f. 22n.

9r.

(10) ~~and~~

Jakobovits Middle

Onrees (foto)

A Nat., 1972. jun. 2.

3. euf. 22n.

7r.

Small white

(white)

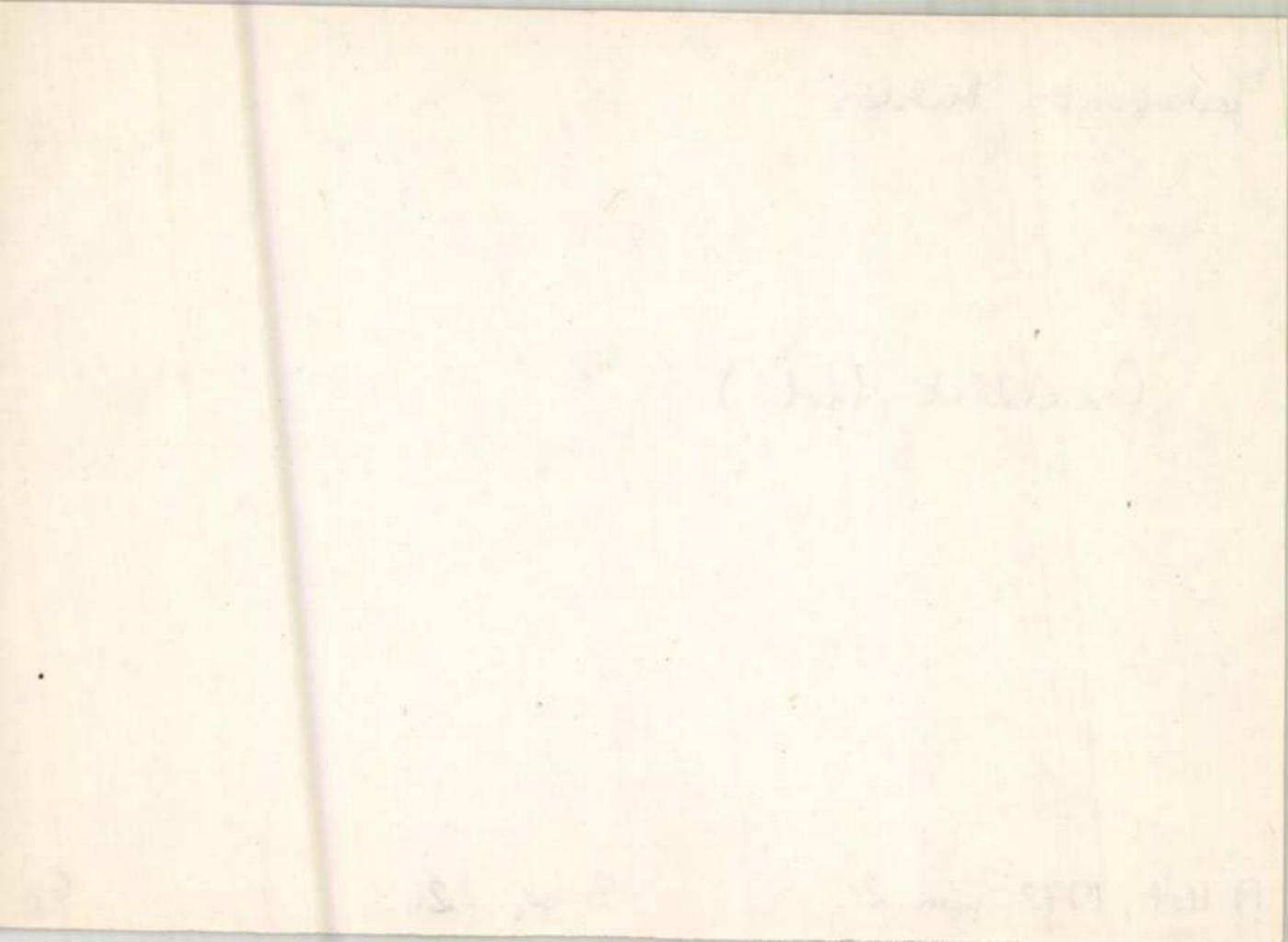
Tatánkői Mihály

Csendélet (foto)

A Kelt, 1972. jún. 2.

3. év. 22n.

6r.

Jakobovits Miklos

Börse (foto)

A Klet, 1972. jún. 2.

36g. 22m.

4p.

(20) 1940

Takdonits miklos

Parkhan (senlet)

A Kelt, 1972. jún. 2.

32g. 22n.

1.

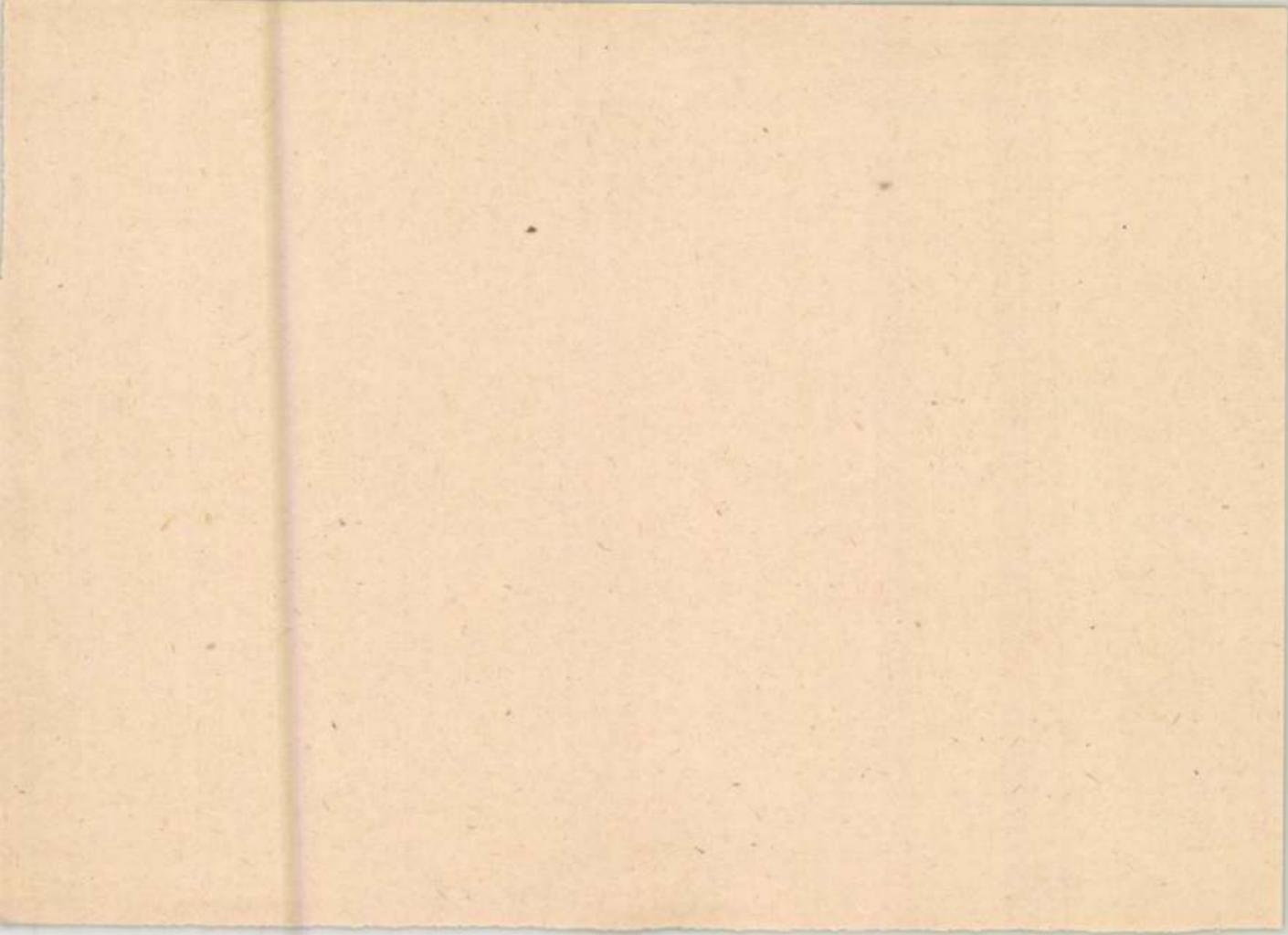
Tetragonis mitels

A marokói (réndlet)

A Mát, 1973. június 1.

Hossz. 22m.

Gp.

Yakabovics Miklós.

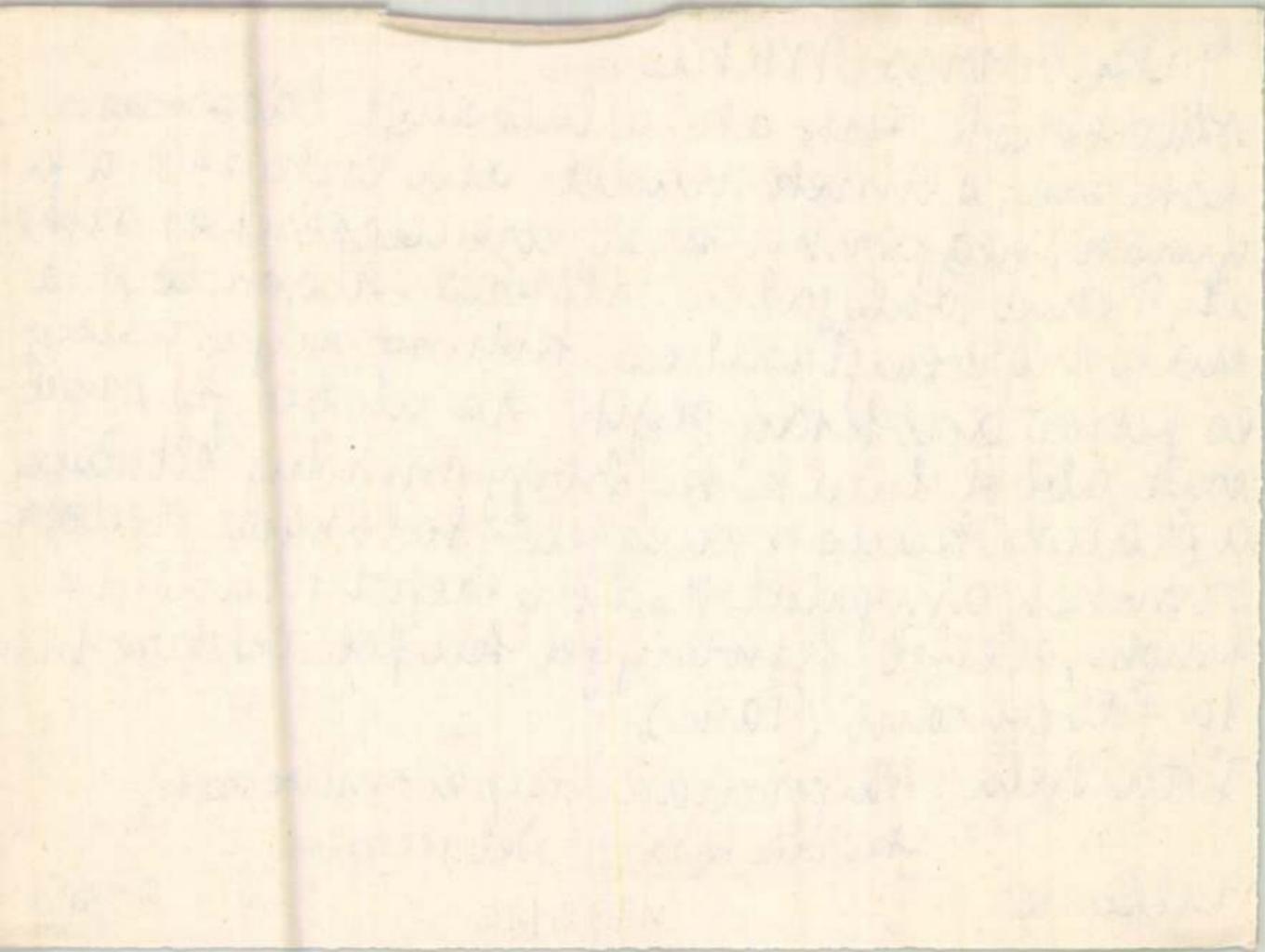
Nüürealista festő, aki a latvaiyt látomásai
fekozza, s emek rendeli alsó eszközeit: a fi-
gurák megformálását, elrendezését és színe-
it. Téhetet valójában stilizál. Elgondolasa-
nak végezhetettséjében kihívó rovarkészeg
és festői adottság segíti. Ez ubsöbbi pl neve-
ssak abból kiürít ki, hogy mindenig eltávolja
a színűeket, amyalatokat, de ezeket rendkívül
finom, célttel, festőiséggel felületekre hár-
ja felbontani (Tánc).

Tóth Béla: Nagyváradி képzőművészek
kiállítása Debrecenben

Alföld

1972/12

90 old.

Jarabovits Márton

„Fényképes akt” a Zephéneből
reproblá a képmellékletben

Korunk Kolozsvár 1974/2

Jarabovits Miklós

legözölebb a metafizikusokhoz
áll, de műalakban levezetővel a
gyüreallista és expresszionista elemek is.

Komai 197 1/2

205. old.

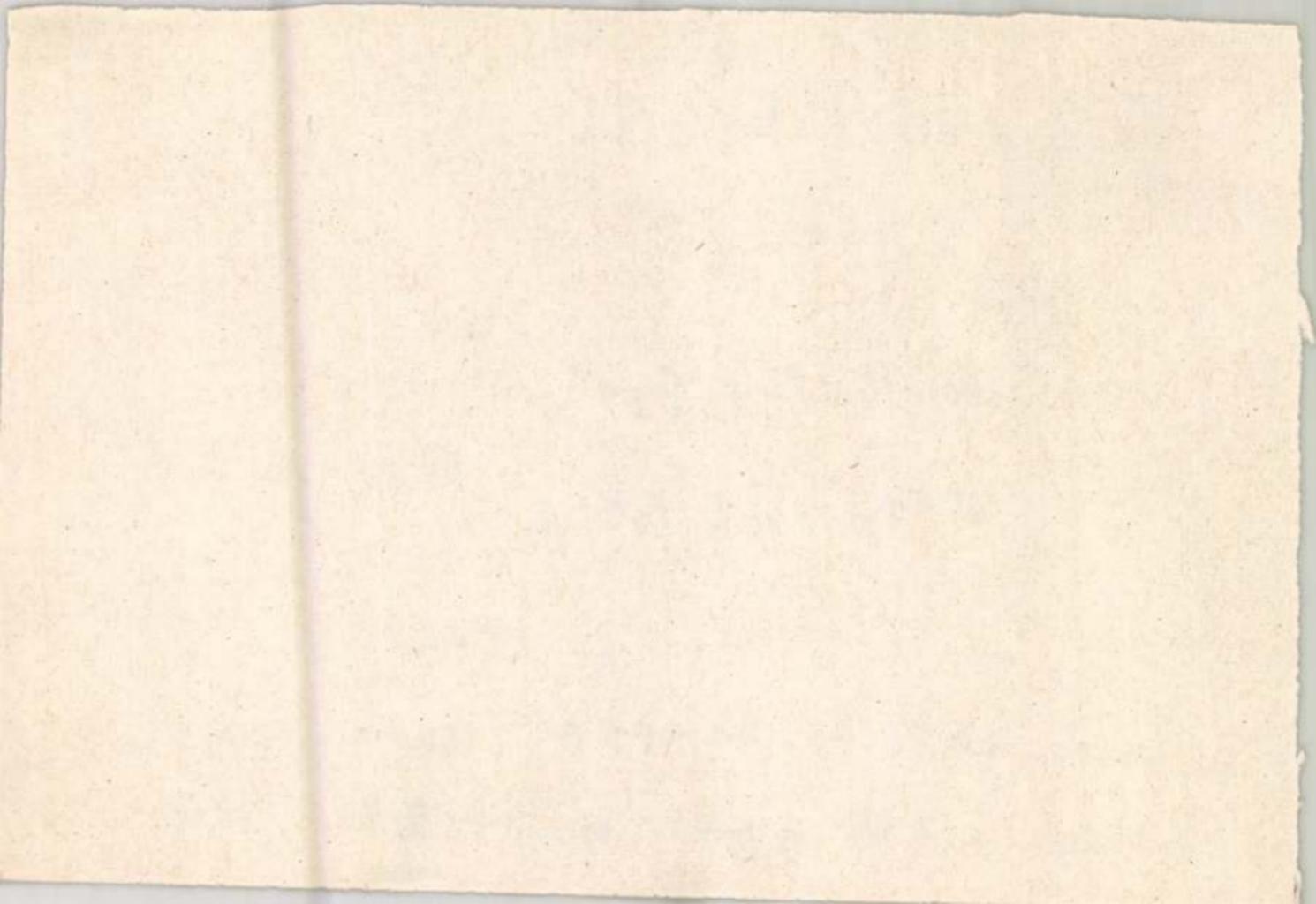
Jahabonics *R. m. mae'ni*
fss f"

Modellek syn"b'e

Regise'ek feltja Regr.

Repr.

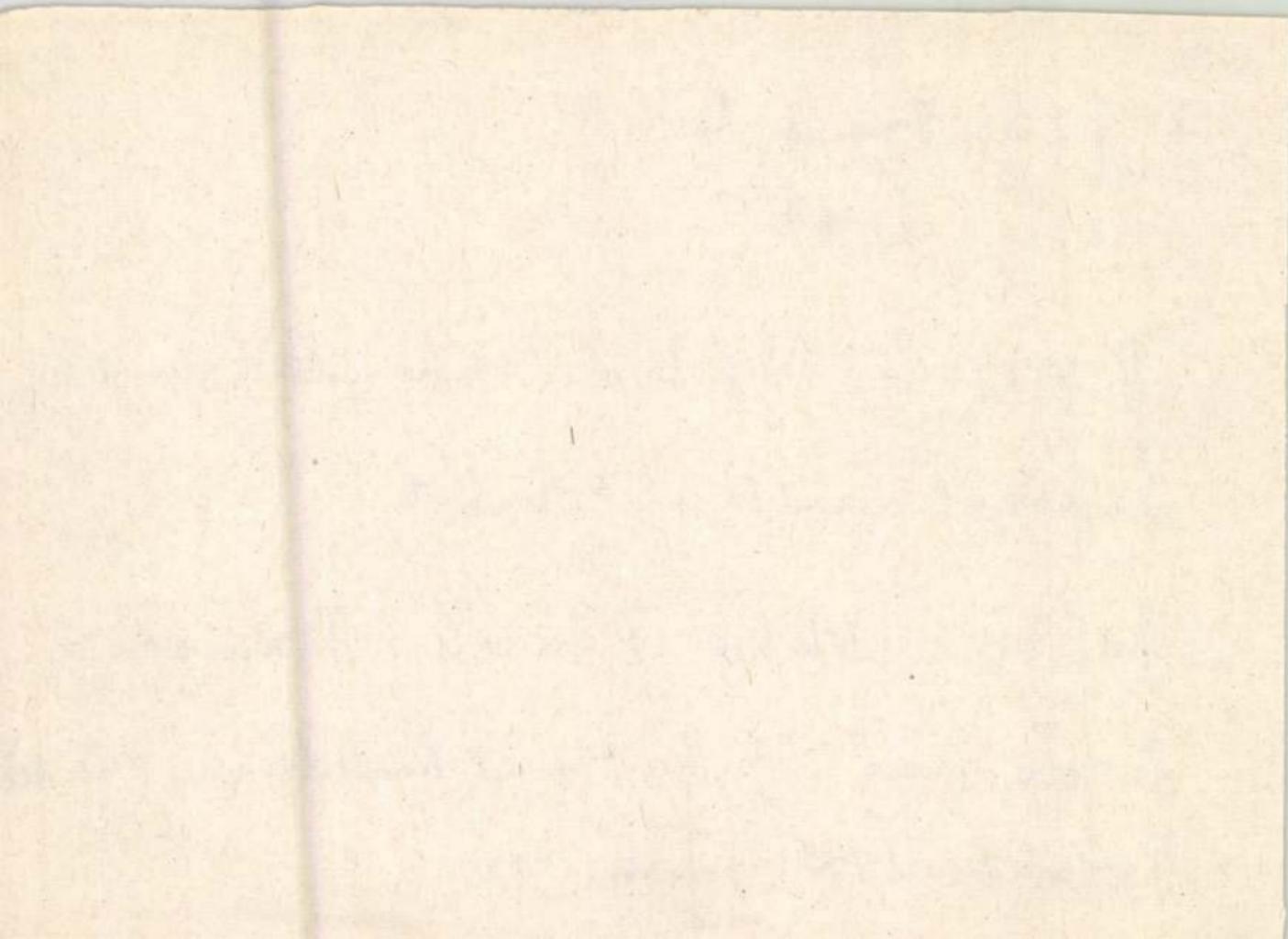
Jahabonics *R. m. mae'ni* egg & larvae
Kosuak (940 ~~apt.~~ min. 738, 739. old,

1) *Jahatonic nuklo*
yes bⁿ.

Borosjeas" /kaol. m./ ne'pi alabia' roh
he'neah astah te'moit.

Mines: Okker fijwah, Formata-
fazole vas": *Jahatonic nuklo* un'realte
Krauh 1970 nojas. 739.

2) Jakobovics Miklós
festő

Foran-tamásiay, Sarfik, Efre-

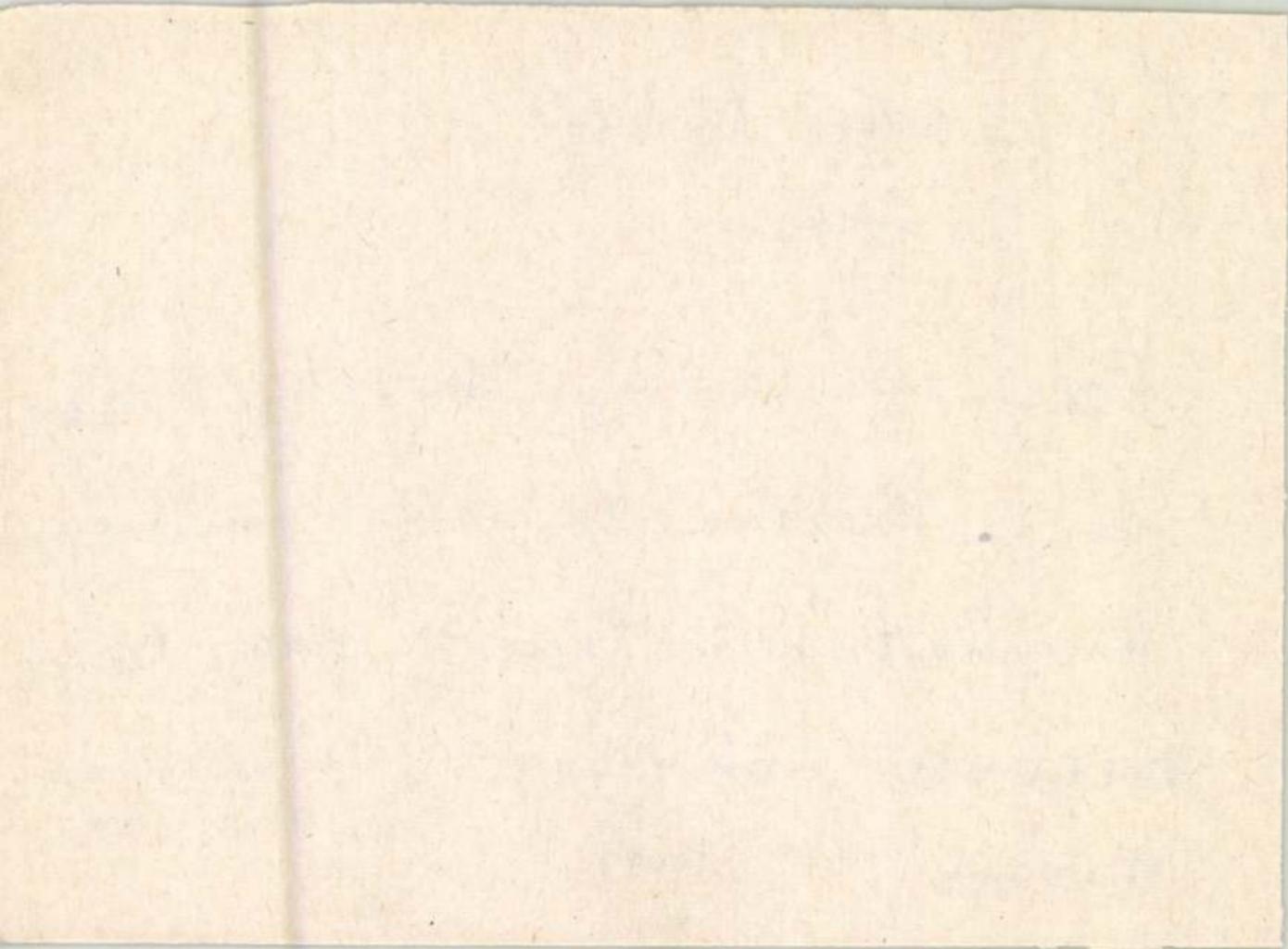
siby, Parkbau, Mocellek fűtője,

Kurikostwa a Céphalotházbaa, Kier-

Budapesti farsle köszet : J.M. am'ad'atc.

Korvah, 1940. máj.

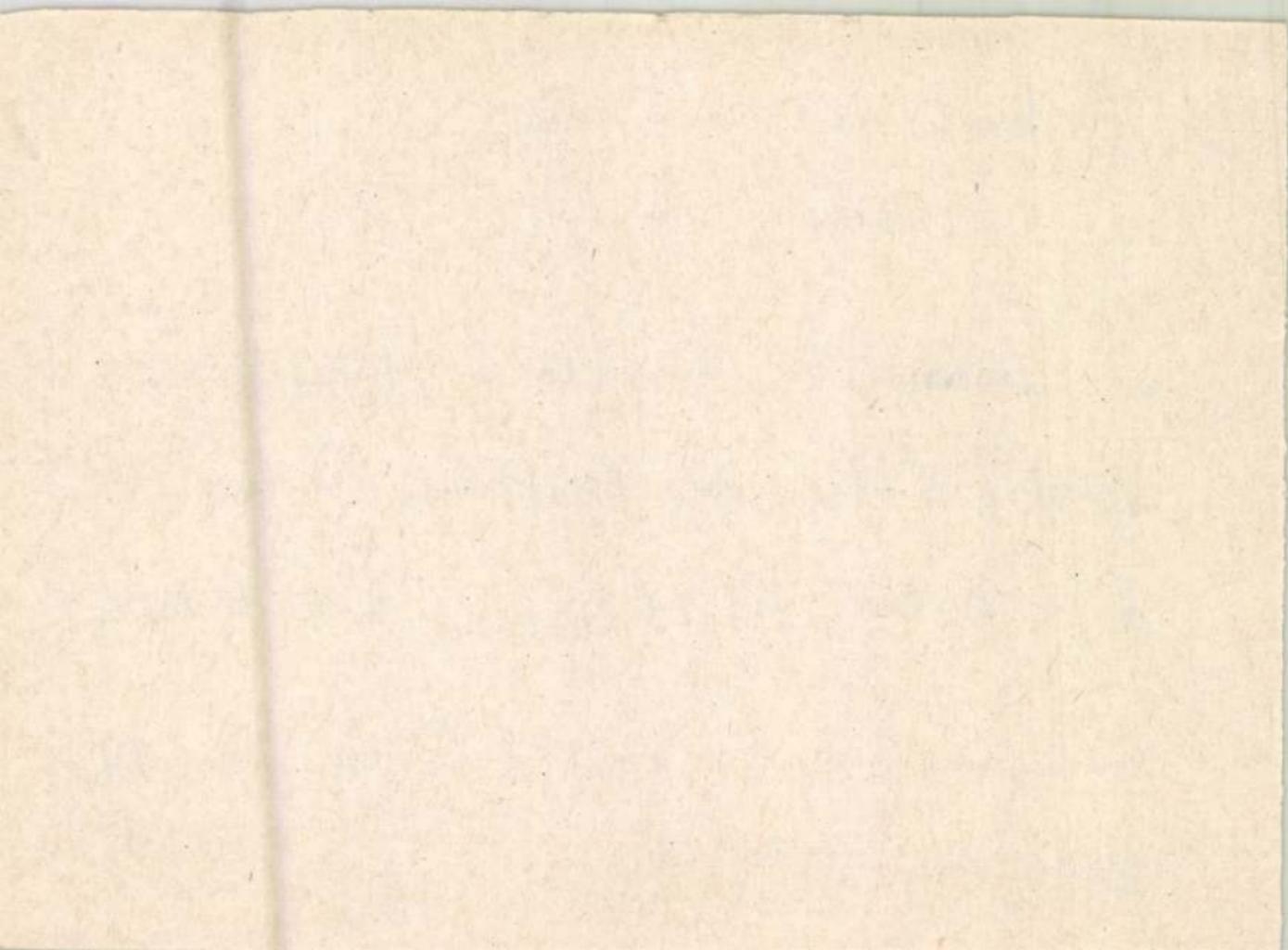
740. old.

3) Jákabovics Miklós
felső"

a Kramaphlik, Károlyháza, + Csapzon-
völgy, Állapotok bánya, Ónkrisze-
fűső árlet, Felszavarófi téli holt

Gyerek köisei: J. M. univerzális. 740.
Kraak 1970. Ó. völ.

Jahodovics Rikkör

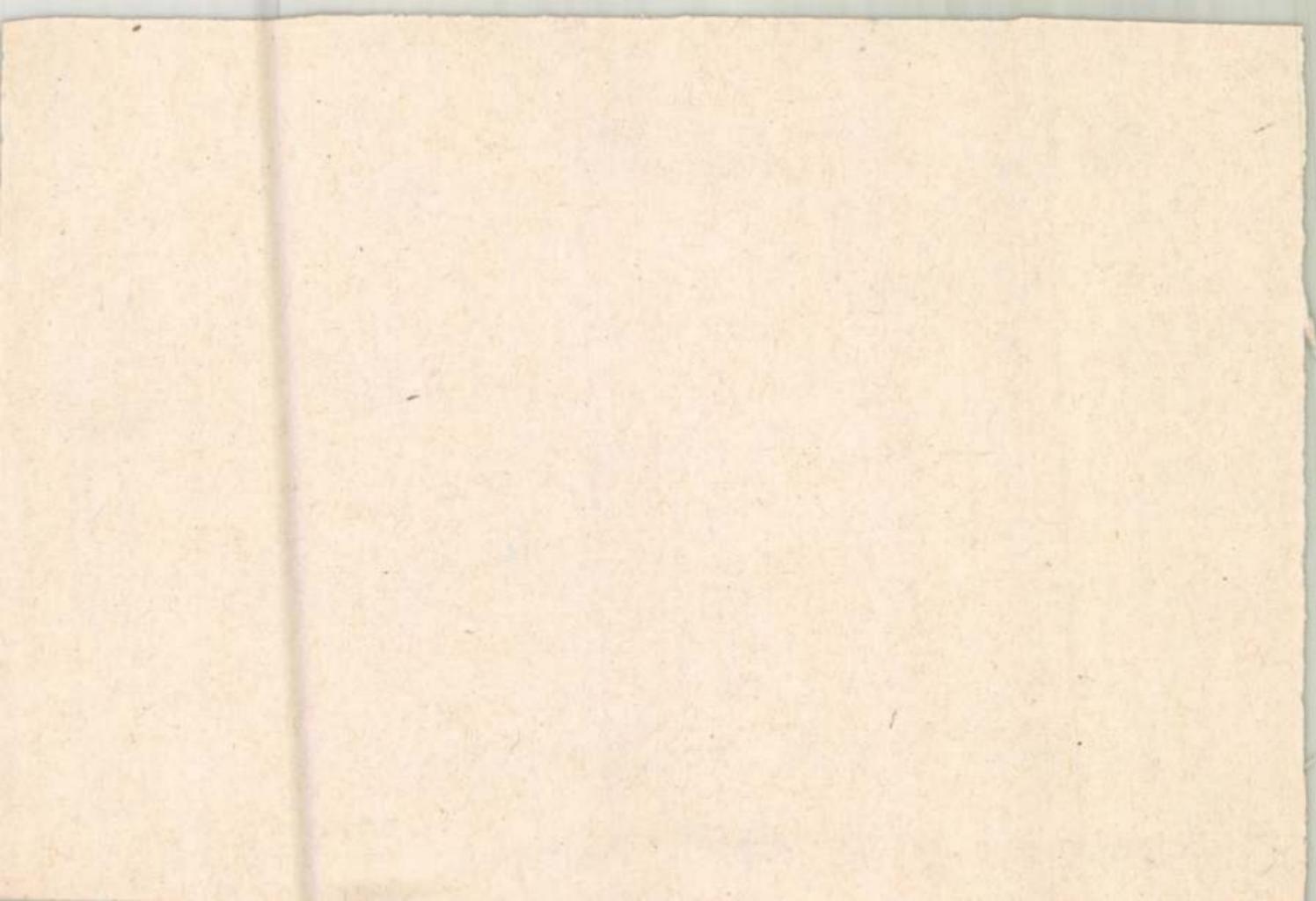
fssb"

kéča pohavak

Rend:

Jahodovics M. univ. etat.

Korauh 1970 ařt. mějus 736. obč.

Jalabourits Mieles festőműve
(1936 Kolonciás -)

1

Nappáradon d. ut Kolonciára
ön Ifadóeseménytől művészeti előadáson
vezett (1959)

Ígat Cs. 1972 november

Jelabovits Mihály

2

Első nyilvános szereplése

1959 - Kézirás

igazító 1972 november

Jarabovits Márton

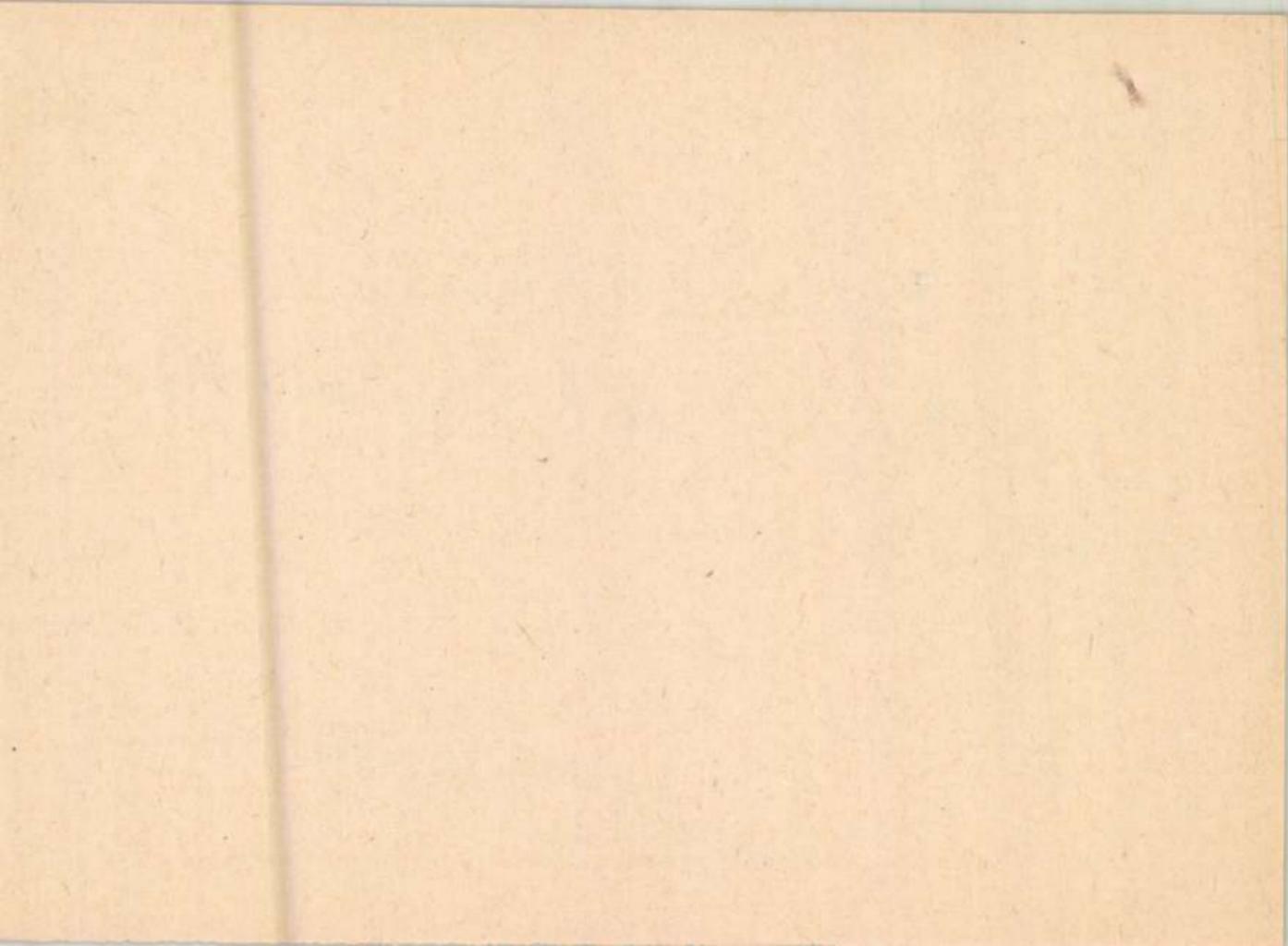
3

Egyéni Wallfáradai

1965, 1967, 1968 - Nagyvárad; 1970 -

Arad, Kolozsvár

(part 4) 1972 november

Jalabovits Márton

4

Külföldi vételesei:

Török 1969, Vancsó 1970.

Pögg mindenf a neppiaida ki sepríseint
gyöngyök mindenben örtet.

Igaz 4' 1972 novembere

Sarabovits Márta

Gendertet " a zépenel
reproduciójá a zépmellékletben

Igaz Szoó 1972 november

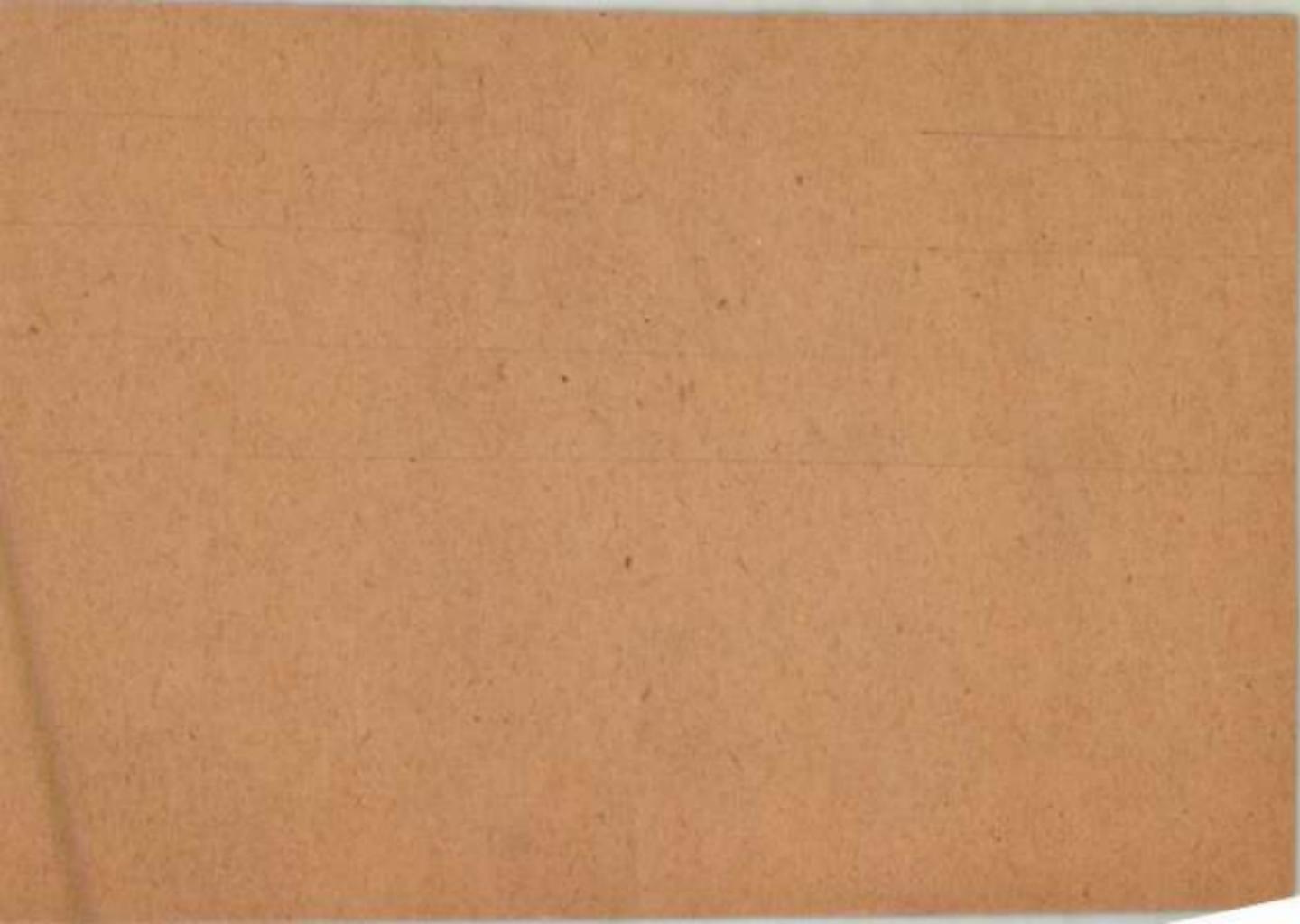

Festesret.

"Am Nachmittag" (+ "Dél-
után") e. körp.
(Jakusch Sándor - töb).

N. V. 1028/1897.

1897. jún. 14.

JAKOBOVITS MIKLÓS
festőművész

Jakobovits Miklós:

Helyi jelleg és egyetemeség. Feljegyzések a kortárs festői törekvésekről.

Képzőművészeti írások 1984. - Szerk.:

Kántor Lajos.

Bukarest 1984. 106-114.old., 39-68.kép

1900-1901 at Brodhead
College, Wisconsin, in which, though
not advanced much beyond a year's
work - 1901 taught elementary
geology, while 1902 - 1903 taught

JAKOBOVITS MIKLÓS

Jakobovits Miklós:
A kép legyen önálló nagyhatalom.
/A "Napsugár" c. gyermeklap illusztrációiról./
KORUNK, XLII.évf. 1983. 6.sz. Junius
451-454.old., mellékleten képekkel.

SAINTS OF THE CHURCH.

1. S. PETER ad vincula
2. S. PAULUS ad vincula
3. S. JEROME ad vincula

4. S. BENEDICTUS ad vincula
5. S. BENEDICTUS ad vincula

Értelmezni a világot

Kicsik és nagyok

31.sz.

Házak és jelek

Evforduló

SZABÓ TAMÁS REPRODUKCIÓI

részletek né

SZOPHOKLÉSZ ÉLEKTRÁJA G

Tábori voltam, mint mamapság, s mi tagadás, szép, mint egy görög isten.)

Szerencsére Illés Endre mellé kerülttem.

A szónok így kezdte: néhány gondolatot szeretném előadni.

— Kitűnő — nézett maga elé Illés Endre ősz mosolyával. — Legalább közölte velünk, hogy gondolatai vannak. Soha életemben rá nem jövök.

E (többszörös behelyettesíthető) szónok tehát itt vétett: fogalmi úton akart művészeti rejtelmek között tájékozódni. Nem gondolkozott: okoskodott. Rosszul.

Szóval, e műkedvelő szamárságoktól eltekintve: milyen is volt ez az évad?

Jó. Az elmúlt évtized legjobb szektor.

A műsor változatos volt; talán túlságosan is. De az a tény, hogy a magyar alapművek, s a korszerű meglepetések összevonódtak, kiadták a zene igazi, mélyet mondó kolortitját. Egy teljes szervezet nőtt emberré: szív, ér, máj, fej, mell, tüdő.

Kevés unalmas előadást hallottunk, de ki-kiragyogott egy-egy csillagászati csoda, váratlan váráslat. Furcsa: sokszor délután és délután.

Az énekesek? Báthy, Gyurkovics Mária, Laczó István, Székely Mihály, Kóróh Endre, Némethy Ella éppenséggel nem támadt fel, Fodor sem. De azért... mondjuk, egy új Fodor, Tóth László, Nagy János, Karizs Béla — a hőgyeket nem merem ünnepelni.

Mihály András. A kulturális politika úgy döntött, hogy Kazimir Károly cimborámmal és Nemeskürti István vezetésével Bartók Béla életét és mondanióját próbáljuk megörökíteni. Ennyi igazgatót ember még nem studirozott, mint jómagam: igazgatológus vagyok a javából.

De meg kell mondjam, ez az igazgató, Mihály András, szinte jobb, mint az egész opera. Nem közhivatalnok, mint nem egy savanyú, fantáziatlan elődje, s nem is narcisztikus, magamutogató álzseni, mint volt már egy-kettő. Összefüggő víziója van. Nem dől be a félletes magazinmodernségnek. Értékcentrikus; gyorsan, de biztosan írtja a Ház elviselhetetlen immanens megoldásait, a harmincas évek felfűjt blöffjeit, léggömb-szentjeit. (Csak anyanyelvünk ügyében lenne goromba!)

Hát így. Ennyit bír meg a papír. Dühöngéseim, egy-két cirkuszt produkáló művész iránti indulataim, fájó kiábrándulásaim megbontanák az arányokat, s néhány álsztár ócska parádéja, civilkunsztai.

De a lényeg: megyünk előre. Ez jó Opera. Tessék megjegyezni.

ABODY BÉLA

Az Aida új betanulásban

MTI FOTO FELVETELEI

Egri Kati,
Papadimitriu
Athina
és Nagy
Sándor Tamás

GREGORITY ANTAL
FELVETELE

Még nem kezdődött el az előadás: a szín néhány csonka oszlop, egy hatalmas, semmibe nyíló bronzkapu és a sötét semmibe nyúló falromok. Az erősítők már élnek, s a romok közt rohangáló szél tépdesi a mikrofonokat. Nyöszörgő, sőhajtózó monológját előadásvégig abba se hagyja. A nézőteren, aki csak teheti, szomszédjához bújik. Nem férnek: fáznak. A távolban egy fáklya félkörben fényt gyújt egy kiszáradt fa körül, s a szél hangsúlyos bábanára válaszul egy elektronikus zeneszerszám is monoton panaszra fakad. Sok száz wattos panasz, kitölti a sötétet. A kiszáradt fára egy reflektor nyit szemet, az egyetlen fényes pont az éjszakában végtelenül táguló térből. A fán koszorú, a fa előtt egy lányalak, gyászban. A lány a sőhajok ritmusára hajladozik. Vetzőzik. Fekete ruháit a fára aggatja és sír. Magányos gyász, hisz őt magát alig látjuk, csak a hangja jön közel. Ez az első emberi hang. A nézők még szorosabban húzódnak egymáshoz.

Pompásan tervezett, szervezett, ütemezett szertartás ez inkább, mintsem színielőadás. Nem színielőadás, attól egy tízszer tíz méteres dobogón, aprólékosan kidolgozott gesztusokkal, árnyalt mimikával és az emberi beszéd zenéjével előcsalogatott, felizzített drámat várunk. Pedig reflexszerűen azt várunk. Kőszín házban, bármekkor hodály legyen is, bármilyen rossz akusztikával, még a kakasülön is éles szemű, éles fülű kritikusai lehetünk a részleteknek. Műelvezetben azonosak a lehetségeim a német turistáéval, aki az előadás előtt vette észre, hogy nincs nála szemüveg. Itt igazából fölösleges a nyelvtudás,

ÉVAD UTÁN, ÉVAD ELŐTT

Operaházunk legutóbbi évadja búcsút intett jeles nézőinek és viszont.

Sűrűn hangoztatom, hogy nem vagyok operakritikus. Nyilván azért, hogy minél többen és harányabban cáfolják gyermekded szerénységemet. Ámde e kórusról elmarad; bele kell törödni az évad egyfajta sajátos, műkedvelő megközelítésébe.

Lássuk csak, miképpen dolgoznak a profik. Elszakíthatatlan esztétikai Guttman-nadrág például a premierek egybevetése. Ilyenképpen a szakértők úgy vélik, hogy e művelet „kiadja” az esztendő sikerét vagy gyengéit.

Csakhogy egy vízilő, egy tapír s egy zsíráf formatervezésének egybevetése nem ad jellemző képet, s mögötte mély mondani valót. Suum cuique! S még kevésbé szemléletes az összevetés, ha egy lefogyott vízilő, szélsőségesen vallásos tapír, s egy fogszúvasodásos zsíráf vonul fel hosszú, tömört sorban.

Ebből aztán nem derül ki az évad színvonalára. Jobb az *Idomeneo* premierje, mint az *Aida* második szereposztásának vokális színvonalára? Mit árul el minden a szektor értékéből? (Hacsak nem néhány művész javulásából vagy zülléséből; minden csoportozatból akad, szép számban.)

Ambár, jegyzem meg: az is megesik, hogy a kritika többet ér, mint a művész, akitől szól. Vagy maradandóbb, mint a mű, amelyet elemez. Miért nem hálakkodik vagy tiszteleg ilyenkor a művész?

De az értékelésnek más gondja is akad. Amikor a tudat határozza meg a léteket. Amikor — ma-

gam is beleestem e ronda bűnbe, az óvodások nyájas dicséretébe, aminek a legjobb esetben hálálatlan nyegeség a bére — szóval, amikor az „ítélet” az önéletrajz része. Amikor összetévesztjük a személyt a művéssel, bedőlünk a hízelgő, vagy goromba, nyájas, vagy csalfa, díva, vagy hős trükkjeinek. S ezek átütnek ám a színpadi figurákon! Aki az életben hazudik, a színen sem mond igazat.

No, erről ennyit. Más módszerrel elve: „gondolkodjunk” az evadról, érzélgős átélezés, téves egybevetések helyett? Hallgasson a szív, működjön az agy!

Engedtessék meg egy szó erről is.

Nagyszabású ünnepségen ültem, először és — úgy nézem — utoljára, hazánk született és közigazgatási úton kinevezett jelesei kö-

Mihály András

Az Aida új betanulásban

két — még ha rajtuk hagyja is a két. Nem karikatúrat fejt, hanem a lászatvillág ígazi anatómia-át, biológiaját tanulmányozza.

Lényegében ezt csinálja János Kovits Márta is, kerámiaiból. Ha meg kerámiamak nevezhetők ezek tűrcsa figuraik, apró szoborcso- sárok, az anyag természetét, de igyankkor a tömege és az egyenviszonnyát vizsgáló terelémek. Ilyenek volnának, ennyire egy- marokra-fogottak, ennyire arc- cerülni a kerédeset e kis meretű ter- díjaknak kerdezni, amelykül, hogy az „irodalomiság”-kent kárhoztatott szemlélet fele problémák eltolni- esztmeny- és kisszobor-kompozi- ciókat. Az anyag es a szellem (a gondolat) ilyeh találkozása ritka esemény. A szobor-kompozi-

Magyarszakban a környezetet védelemmel látják, akár diplomata-gnómok is. A kira-kat műszerében — akár szoruló növekedésre, akár apolásra — mindenek a kirakat a környezetet kere-ki. A kira-kat műszerében — akár szoruló növekedésre, akár apolásra — mindenek a kirakat a környezetet kere-ki. A kira-kat műszerében — akár szoruló növekedésre, akár apolásra — mindenek a kirakat a környezetet kere-ki.

A neepszerű, ismert ertékeiből neglehetősen hagyománytisztelőkrdelyi körözöttveszetteknél os szín a Jakobovits hazaspárunkássága. Ez persze csak úgy en egy európai hírű expresszió, ha hozzáteszik: Elt Erdély-ziak, a torteneműi Erdély kivül fek-jeutásch János is. Jakobovitsékai ihlető varosa Pedig Kivül fek-zik a torteneműi Erdélyen: Nagy-arrad mindig is más elmenyt dott — ezt Ady ota fölösleges ugyarazni. De az sem igaz, hogy festő Jakobovits Miklós ne kap- solodna hagyományokhoz; nem-

J TUKOR

KOBVITS MIKLOS

— 10 —

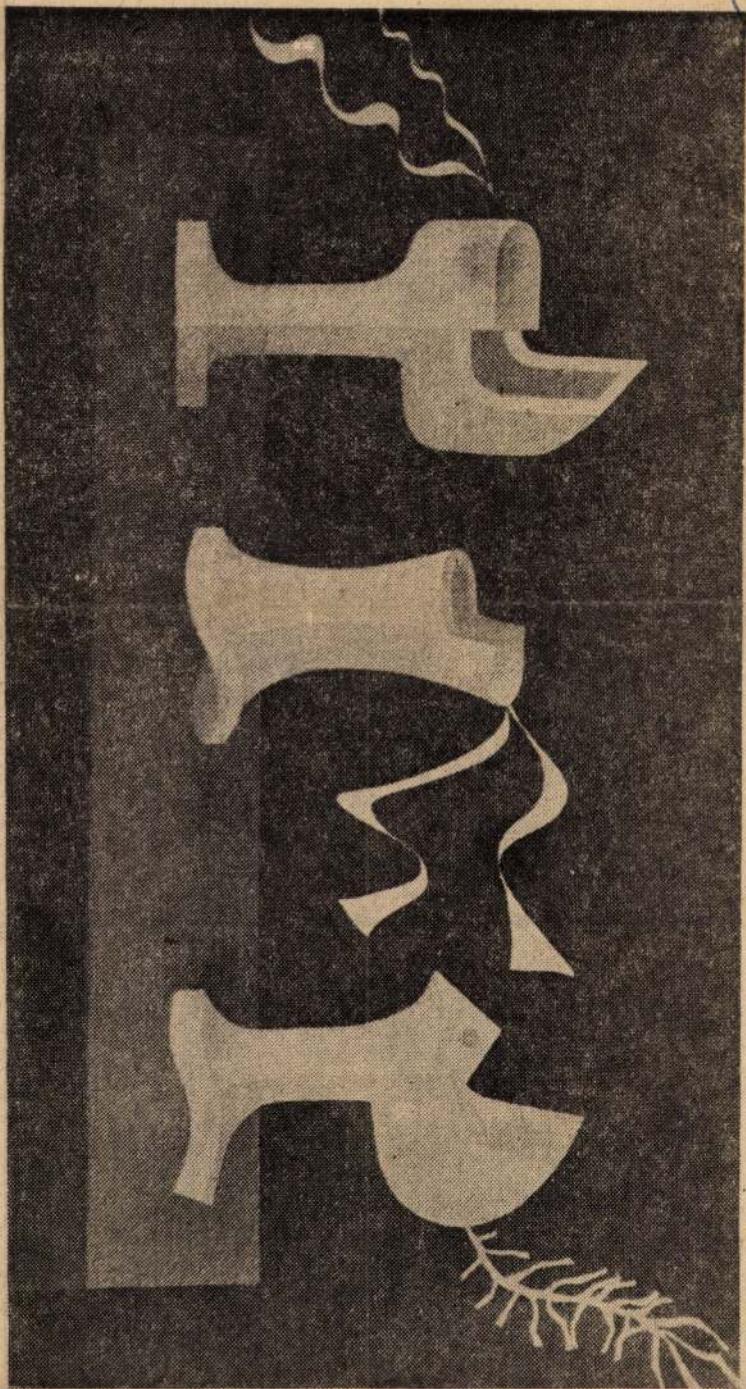
Az ötvenes években sok irodalmi kidillítést rendeztem. Ebben a soha nem tanult tevékenységeben kitűnő személyeket, amelyeket díjaztam. Az ötvenes években sok irodalmi zásra. Képesítés

Elnézetegéttel, ahogyan festett és másnak tövállatnak tisztázta koraszakát élte. akkor akvarellista volt illés Arpad. Osztegyült is töltöttünk Szepeszen. Összebarátkoztunk és néhány nyarat teker, elteret megnyerte. Azzal, hogy a szabadtéri rendezvényen a soha nem tanult tevékenységeben kitűnő személyeket, amelyeket díjaztam. Az ötvenes években sok irodalmi zásra. Képesítés

A Hét
1911 JUL 15

Jakabovics Miklós

nak víz kell, a fuldoki tüdőnek levegő, a lelékek gondolat. Tiszta víz, tiszta levegő, tiszta... Ha a génebészek nem ténvednek, egy-két évtizeden belül olyan növnyemestersíti forradalom következik, ami törléslegessé teszi a műtrágyát. Nem csak mindenkinek jutna ennivaló a földkereşegen, de a végváratlan kultúrásval a növényi és dillati törpétek ugrászerűen megnövekedne. A szellemi tapasztása persze már nem génebészek dolga.

Ha csak elnémetileg is, de Földinket agyonlító övező, és ha komolyan játszunk a szavakkal, ebből is arra következethetünk, hogy bolygonk lakói mindenkiék egymához iognak van az élethez. Elméletileg. De az egyszerűség kielten zúrzavarra, kapkodó rendetlensége, élelementől, lelkével nincs betűtől egyaránt megforszítja még az emberiséget nagy részét. S bár látom azt a csillagó iestábiót, amint végrezzeli a szennyezett óceánok habjait, óhataltanul arra gondolok, valjon jut-e majd kristályos vízből minden sivatagi szomjazónak? Juthatna! — valászolom, de ez a gondolat korántsem csillapítja a habsborgot, tudatos, inkább tenyivára figyelmezhet. E gondolat ugyanis azonos tárgyalágot: nem a képzelet egészít ki a világat, a világ maga sürgeti dübörögére kiegészítését. A képzelet csak továbbgyűrűzeti a gondolatot, és tiszteférő szörnyaknak álmódja a sótét vizeken üsző légióbikat. Valjon törvény-e, hogy az

Miért búg a búgócsiga

A várban, hogy e búzával szóke nyári délutánban arra jártam, csend volt. Vitézei — gondolám — csatakon, messze járniak, s befordultam a nyitott kapun. A bolthajásos félhomályban — mondjak, a fejelmelek is ottan laktak — egy hang recscent réám:

— Kit keres?

Fiatál, bajuszos, érdes hang volt, némi erőtétett borizzel.

— Hát, össém — mondtam, mert mit is mondana az ember, ha a kérdezésre válaszolni nem tud —, csak éppen erre jártam...

A vitáz — megtermett, kemény — valászommal elégdeulent volt, mert hogy csak úgy cel nelküli erre járni nem nagyon szoktak. A várat óvni kell. Mert a vár a legnemesebb

műltból épült, s falai felett — a környezetszenyeződéstől — mesélen-

— Csal a műltkor is egy állítólagos obszitos olyan dicséretet énekelte, hogy azt a hadnagyok egyként káromkodásnak titéltek, s a viharban bőrig áztunk.

Nem árultam el, hogy az is én voltam, hanem jól irányozott, s a malomot illatos, előirtással omor sora

küllőnbégsből lettünk. Minket az ügyi vonzott, nem a versláb.

— A kettőt én nem tudom elválasztani! — felelle.

— Igen, mondjak, hogy mi ezért nem leljük helyünket. Szemükre vetik, hogy a karát jobban kezeljük, mint a lantot. Az is elhangzott nemrégen e falak kör, hogy a sikerkérlelmeny hiányára hajtott innen továra. Verte mellét itt egyl számvérvőt iszt, hogy ö nem varria fel nekünk a rangot. Merthogy el ne felejtsem, Janosunk is elmenne, messzi várakba.

A ser melengethi kezdte a fót, vitézem levette sisakját.

— Mérít itt kerest, ha elment. — Mert vagyona itt van, e falak közt.

— Hiszem, ha mondja.

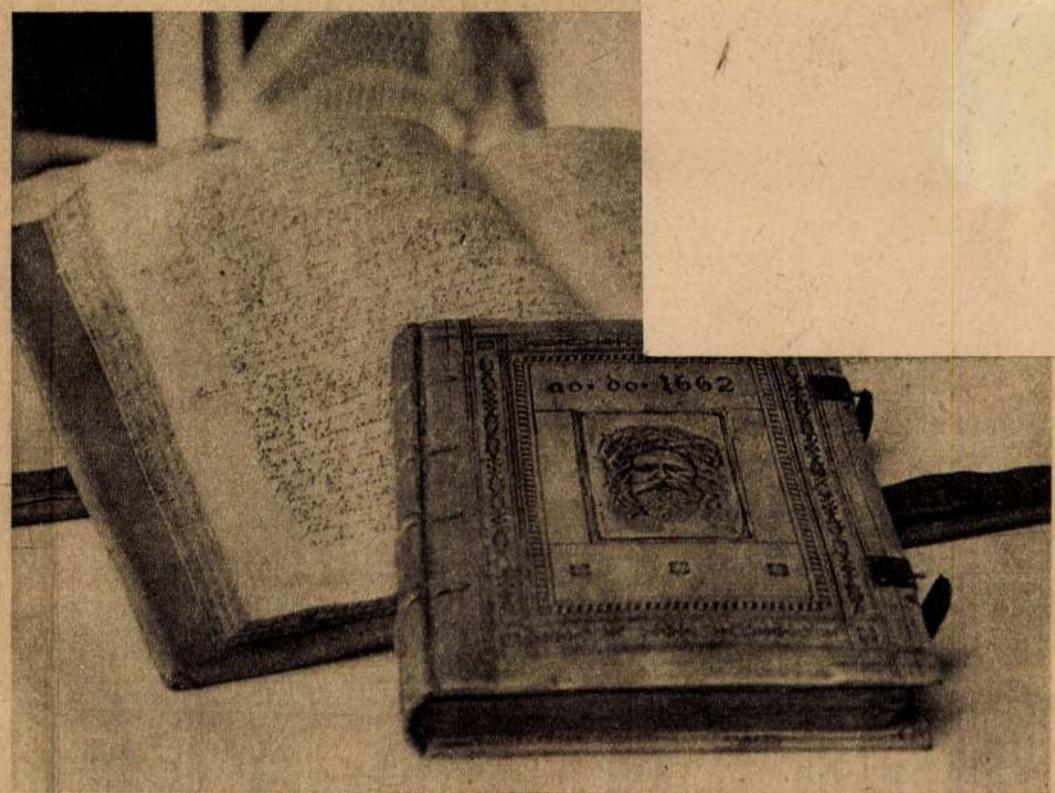
— Csinos vagyon. Ha ez idő tájt már fel van fedezve, Amerikából is talál a tarsolyában kincset. Sokat hajtott, tanult ember. Stílusára pálélérozott.

— Tân nem szegődött a szolgálatába...

— Ö volt az emiényben, évelkig. — Kezdem pedzem.

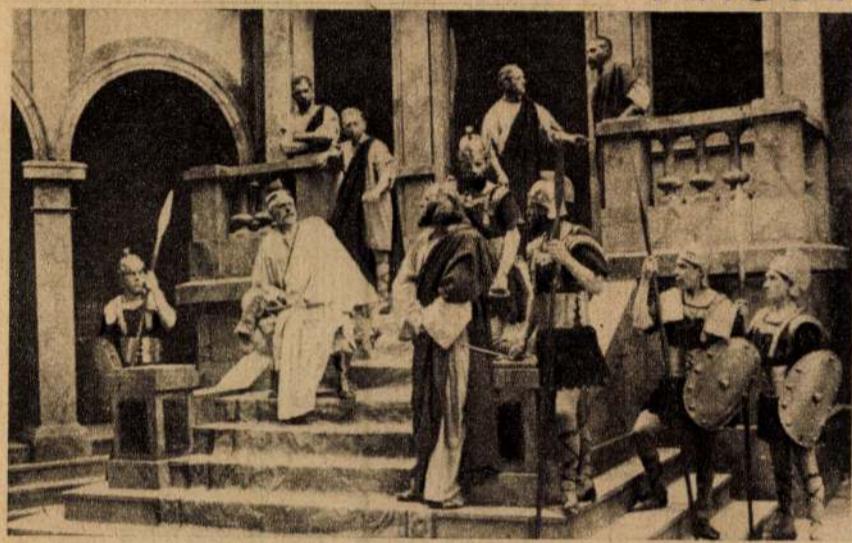

Ilyen Oberammergau, a híres fáfaragók és a híres passiójátékok faluja.

A szöveg, amelyet a passiójátékok szereplői elmondanak, 1662-ből való.

AHOL MEGELEVENEDIK A BIBLIA

Krisztus Pilátus előtt.

Oberammergau kis falu csak, alig 3000 lélek lakja. Mosolygó házacskái Felsőbajorországban, az Ammer völgyében támaszkodnak egymásnak. A 840 méter magasan fekvő falucskanak sok a barátja, sok a rajongója. Nyáron a nyaralók látogatják, télen a telelok. De világhírét nem a jó levegőjének, nem a simezőinek köszönheti. Rokokóstilusú plébánia-temploma, szerény kis múzeuma se olyan látványosságok, amelyek a feléje ömlő idegenáradatot megmagyaráznak. Oberammergau nevének a minden tizedik esztendőben megrendezett híres passiójátékok adták nemzetközi csengést.

Az oberammergaui passió nem egy jószemű bíró, nem egy világítárt városatya szerencsés idegenforgalmi ötlete. Az oberammergauiak igen régen foglalkoznak már ezzel a kegyes játékkal. Az 1634-ik esztendő óta. Ebben a szomorúemlékezetű esztendőben veszedelmes pestisjárvány pusztított Oberammergauban. A falu 600 lakójából 84-et temetett el a pestis. A falu tanácsa bevonult a plébánia-templomba és az oltár előtt szent fogadalmat tett, hogy minden tizedik esztendőben eljátszata Jézus Krisztus kinszenvedéseinek és halálának történetét és íme, alighogy a fogadalom elhangzott. A járvány azonban megszűnt és — mint a krónikák mondják — Oberammergaunak egyetlen lakosa sem esett többé a pestis áldozatául.

A játékokat eleinte a templomban tartották meg, de később, amikor nemcsak a környék, hanem a távolabbi vidékek lakóssága is kíváncsi volt a húsvéti passióra, a játékok színterét a temetőbe helyezték át. A színház mai épülete 1830-ban épült fel, de az épületet 1929–30-ban kibővítették és átalakították. Ma nem kevesebb, mint 5208 ülőhely van a nézőtéren.

A játékok szövege több mint három száz esztendő előtt íródott. Az oberammergaui passió a Jeruzsálemben való bevonulástól a feltámadásig Jézus életének egész történetét elvonultatja előttünk.

A passió szereplői nem végeztek színískolát, nem kacsingattak Hollywood felé, egyszerű falusiak. És a rendezőnek mégse különösebb gond, hogy a szereplőket összeválogassa, pedig a játék során 400 felnőtt- és 250 gyerek szereplő jut szíhöz!

Önként felvetődik a kérdés: hány nézője van vajon a passiónak, amely 650 „színész és színészről” foglalkoztat? Sok Nagyon sok. 1834-ben, a játékok jubiláros esztendjeiben, az oberammergaui passió 73 előadása mintegy 400.000 idegent vonzott a kis bajor faluba. Csillagászati szám!

Ha az oberammergaui utcán jársz, lepén-nyomon bibliai alakokba, a passió szereplőibe botlász. Krisztus faszobrocskát farag, Kaifás lovát patkol, Mária zöldborsót fejt. De Júdást és Pilátust is látod. És Heródest és Magdolnát, az apostolokat és a papokat, a kúfárokat és a pribékeket, a gúnyolódókat és a siratóasszonysokat.

Az oberammergauiak művészeti hajlandósága különben egy másik sikon is megmutatkozik. Hogy a kis bajor faluból világhíresség lett, abban fáfaragónak is van némi részük. Az oberammergaui Jézusfaragók szobrai egyáltalán nem fehér holló az a különös, az az eltanulhatatlan többlet, amely a mesterséget művészettel lejteti elő.

Oberammergaui néptípusok.

Alois Lang, a passiójátékok Káifás a polgári életben kovács.

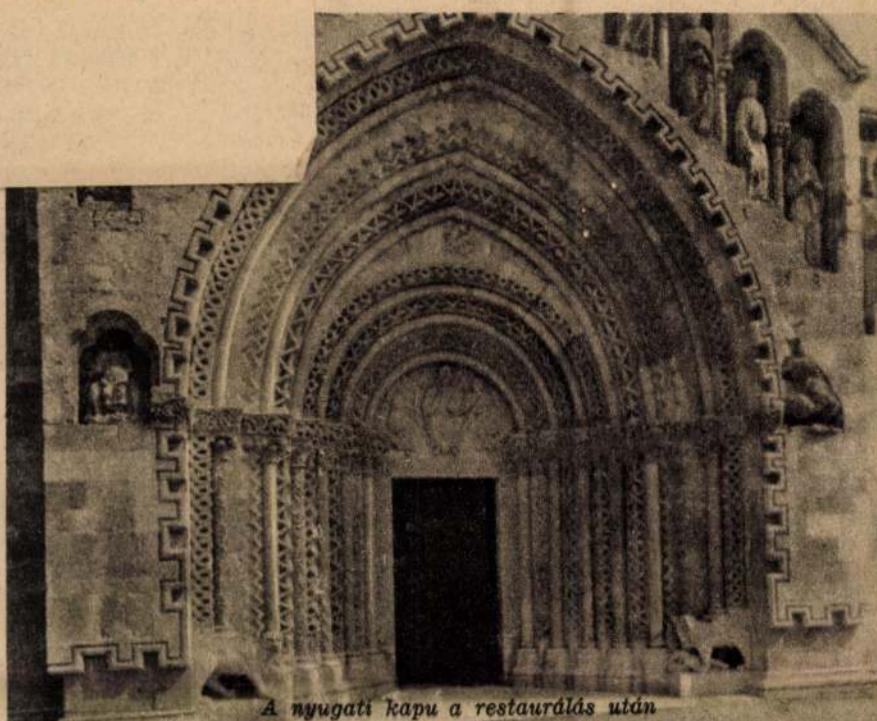
Az utolsó vacsora-jelenet.

Alois Lang, a passiójátékok híres „Krisztus”-a a kutyáival játszik

Egy oberammergaui Mária: Anna Rutz

A nyugati kapu a restaurálás után

AZ ÁRPÁDKORI JÁKI TEMPLOM FALAI KÖZÖTT...

Közel hétszáz esztendeje annak, hogy Pannóniában, mai Vas megye területén, az árpádházi uralkodók alatt felépült a jáki templom. Súlyos századok viharzottak át azóta Európán, drága emlékeket vesztettünk el és találtunk csákányok nyomán, de boccses emlékeink közt ma is első helyen áll a világhírű jáki templom.

Sebesen robog keresztül vonatunk a dicsőséges Pannóniának szébb-nél-szebb vidékein. Túl vagyunk már Komáromon, elhagytuk Celldömölköt, s az ingoványos holt Rábán zakatol gözsünk. Vonatunk magamögött hagyja Sárvárt, Pannóniának egyik dicső helyét, s hamarosan a római világ kultúrközpontjába, Sabáriába érkezünk, a mai Szombathelyre.

Az ösi Sabária multja igen változatos. Pannóniában valamikor gótok, longobardok, avarok, frankok uralkodtak. Kr. u. 10-ben római tartomány lett, s virágzó fejlődésnek indult. Bár jöttek pusztító idők, sok emlék maradt ránk ezekből a századokból. A Colonia Sabaria fejlődése roppant nagy hatással volt a vidékre is.

Attila húnjai 445-ben elfoglalták és kifosztották az egész vidéket, de tiz évre rá már gótok uralkodnak ezen a részen. Ezzel körülbelül egyidőben, — Siginus történetiről feljegyzése szerint, — hatalmas földrengés érte Sabáriát s ebből még Jáknak is jutott.

A gótok rövid uralmát a longobardok, majd az avarok és frankok uralma követi. Nagy Károly is járt ezen a vidéken. 870 körül Szvatopluk uralma alá került Pannónia egy része, de ez a vidék továbbra is megmaradt a frank birodalom birtokában. Nemsokára magyar csapatok is feltűnnek. Árpád Szent Márton-hegyén átvonulva, a Rába és a Rábca-vídeki elfoglalása után feljött egész Sabáriáig.

Ebből a korból sok emlék nem maradt. A termékeny Rába-vídeki hamarosan betelepülőket vonzott e téjre, akik magukkal hozták a keresztény hitet. Ezzel együtt járt a nyugati civilizációnak a megismérése is. Ez dióhéjban ennek a videknek az őshistóriája. De menjünk tovább.

Szombathelyről a Kőmend—Szentgott-hárd vonalon utazunk. Tíz perc alatt megérkezünk egy csendes kis vidéki állomásra, Kisunyomba. Jáknak nincs állomása, így gyalogosan vágunk az útnak, amely a templomhoz vezet. Jobbra, balra, mindenütt zöldelő, jó illatú földtáblák nyújtózkodnak téli álmuk után.

Nagyszerű látvány, amint feltűnik a hatszázéves jáki templom tornyaival. Ha-

mar fönt vagyunk a dombon, ahol az ösi templom áll.

Megilletőve lépjük át a templom kopott küszöbét. Megcsapja az embert az az ódon illat, amit kilehel magából ez a szép épület.

Bencés apátsági templom volt, amely kemény mészkőből épült. Külseje a formák gaudagságával ragad meg. Meglepő a rengeteg figurális díszítés, amivel elhalmozta a templomot ismeretlen alkotója.

A főhomlokzaton, az egyeneszárású, osztatlan ajtó felett, félkörös mezőben, melyet két angyal tart, az áldástosztó Krisztus mellképét látjuk. A kapuzat fejezete részben félkörű, részben tompa csúcsívű. A csúcsiv közt két kis ablak van, ami alatt tizenegy, lejebb-lejebb eső, egymástól oszlopkával elválasztott kis mélyedések találunk. Középen, a csúcsban magasan áll Krisztus, jobbját áldásra emeli, balkezében könyvet tart. Krisztustól jobbra és balra, öt-öt, ugyancsak könyvet tartó apostol, míg a tizenegyedik és a tizenkettődik — valószínűleg helyszüke miatt — a két toronyba véssett mélyedésbe került.

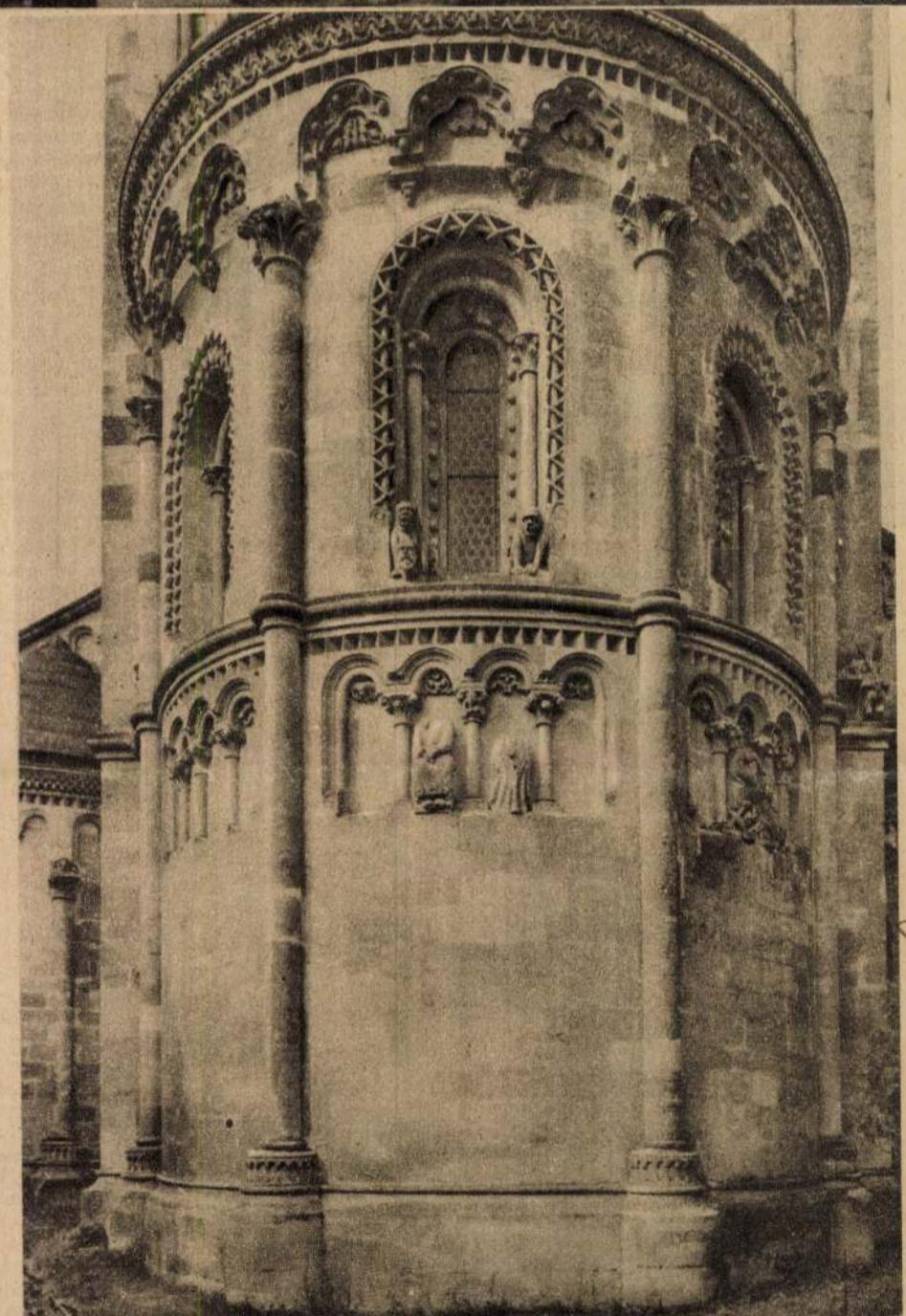
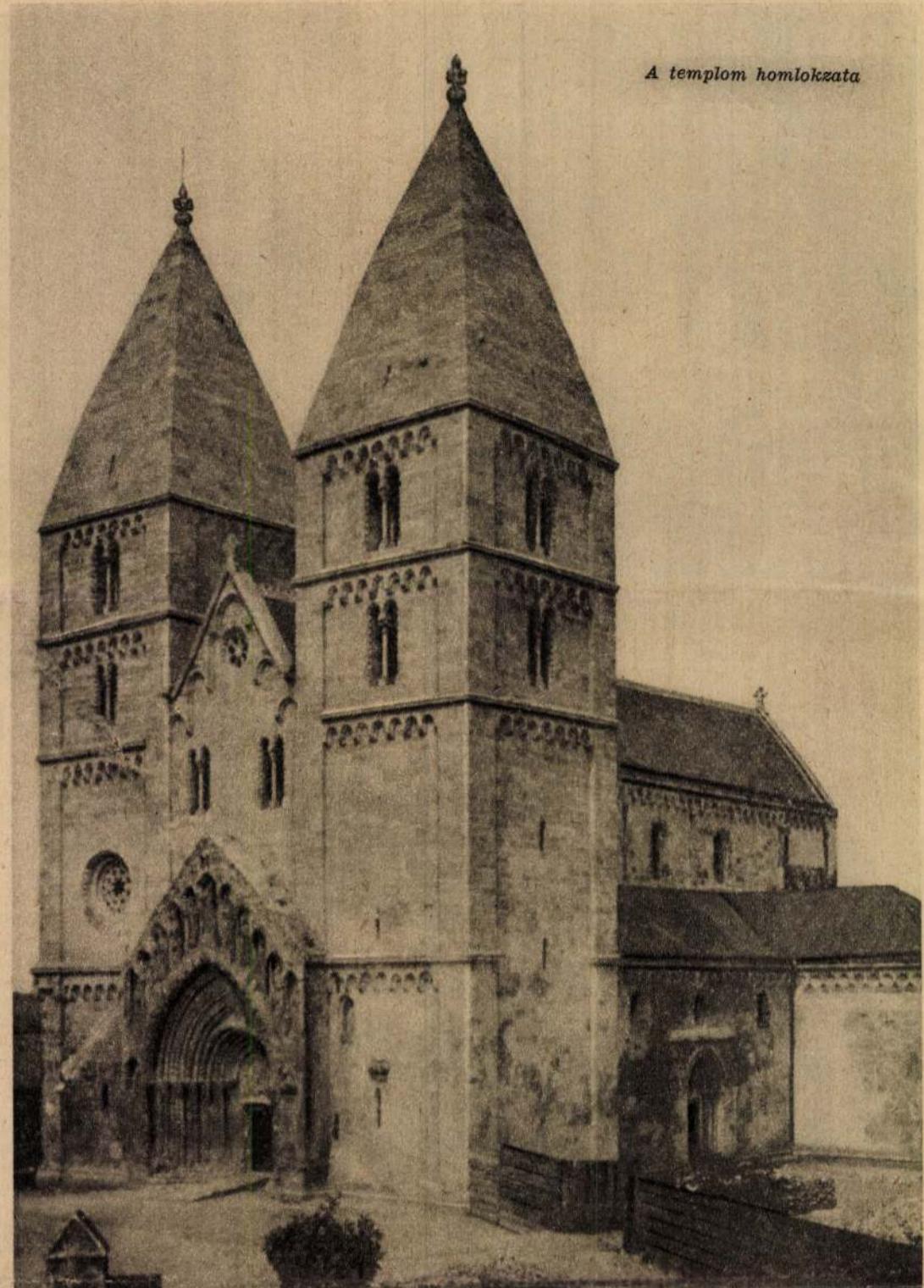
A templom belsejét az utolsó évszázadok kegyetlenül megrongálták. A pillérek vastag mészrétege alatt még megtalálható az egykori festés. Hatalmas ablakain bőségesen árad be a fény.

A figurális díszítések közül érdemes kiragadni egyet-kettőt. Az egyiken egy szakkállas, hoszúhajú férfi két sárkánynak szorítja a nyakát. A bünnek az emberhez való viszonyára kell gondolnunk, ahogy az ember igyekszik úr lenni a bün ereje: a sátán felett. Másutt ugyancsak egy szakkállas férfi láthatunk, mely azonban jámbor, jóságos arckifejezésével Krisztus arcát idézi fel bennünk.

Ez a híres árpádkori templom, amely a román-stílus legremekebb alkotása, az idők folyamán sok változásban ment keresztül. A templomot közel hétszáz esztendeje, 1256-ban szentelték fel. Egy alkalommal mennyezetét tűz emészette meg, amelyet helyrehoztak ugyan, de nem úgy, ahogy azt az ismeretlen mester megalkotta. Feljegyzések vannak arról is, hogy a XVI. század legelején, amikor a török hadakkal viaskodtunk, a Kőszeg vára alól Jurisics által előzött török seregek útjukban Jákot is feldúlták.

Sok vihart, csatát látott az ösi templom. De kisebb-nagyobb szenvedések árán is megtartotta a kései utódok számára az isteni Gondviselés.

FÓNYAD ERNŐ

A templom főapsisa

Jáki templom

Magyar Hirdető

Sajtófigyelő

Jakabovits Miklós

A Hét

1978

N 111 C 4

Nov

rikai George Lipkin pedig bőrtesték-hiányaos rákos melanocitákat alakított át sikeresen melanin-termelőkékké a szírai aranyhörcsög jóindulatú kékszemölcsből kivont nukleinsavval. Lipkin hosszú távú kutatóprogramja egyébként a rosszindulatú (rákos) sejteknek az ilyen módon történő „jó útra terítésére” irányul.

De a fentiekhez hasonló próbálkozások sikere erősen ki van téve a véletlen szisztemájának. Mert hogyan is történik a transzformáció? A sejtában át behatol DNS két láncsa szétrejlük: az egyik lánc vegyileg lebomlik, a másik beépül a vendéglőti bakteriumba, vagy saját DNS-lancra, kromoszómába. Minthogy a kromoszómák alapanyaga a DNS, nyilvánvaló, hogy csak az a DNS válhat transzformációs anyaggá, amely képes beépülni az át fogadó kromoszómába. Bármiely sejtje beépítendő DNS-készítmény előtt tehát az alábbi hárrom akadály áll: a) nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy a DNS-makromolekulák épségiben eljutnak a célpont (ez a megállapítás füleg akkor érvényes, ha például a kísérleti állatba vénás ütön juttatjuk a DNS-t, mert a vérben található dezoxiribonukleáz enzim valósságai apróra olvassa a hosszú láncot); b) a sejtje való behatolás köben tovább csökken a DNS élettépessége; c) még ha sikerült is a DNS-nek áthatolnia a sejt falon, rekombinációja egyáltalán nem biztos, vagyis körültségi várhatalmas - bizonyságággal, hogy a gazdasejt genomja (az örököletes tulajdonságokat meghatározó DNS-összetétel) "beépít" az idegen jövevényt. Marpedig, ha a rekombináció nem sikerül, a különszisztemás funkció nem képes betölteni, nem is beszélve arról, hogy szaporodása nyilván lehetetlen ilyen rideg fogadtatás esetén.

A végső bizonytalansági forrás — amely például emberi olajnyok esetén a fenti technikát eleve alkalmaztatlanán teszi — az, hogy nem lehet tudni: az esetleg befogadott „nyers” DNS-

désbe amely sodott

Ezen a szinten azonban a "belépőről" állapítottak meg érdekes és fontos dolgokat. Először Daniel Nathans és Werner Arber 1968-ban, majd Hamilton O. Smith 1970-ben. Érdemük az úgynevezett reztriktív endonukleázok fel fedezése. Amint az elnevezés is mutatja, olyan enzimekről van szó, amelyek csak bizonyos (korlátoolt, de ismert) szakaszokat „faragnak ki”, a kettős DNS-láncból. Ezzel a véletlenek sorozatát már a kezdet kezdetétől sikerült leszűzíeni, hisz ezáltal pontosan ismeretessé és meghatározotttá vált a gigantikus DNS-iónnak az a szakasz, amelyet röviden kell kötni a hordozó (vírus vagy plazmid) nukleinsavjára, hogy ottan annak segítségével az előzetesen kiszemelt gazdasejtheit beépíthassék.

Minden bizonnyal ez a determinizmus, ez a közvetlen megfelelés az, amelyet a Nobel-bizottság oly nagyra értékkel. Az is nyilvánvaló azonban, hogy az Arber—Nathans-Smith trió uttiőre munkásságát tülejedőn kívül, egymást zuhant gyakorlatban követő jelentős kutatási eredmények emeltek arra a magaslatra, ahonnan a Nobel-díj elérhető. Napjainkban a reztriktív endonukleázok családjára már több mint negyven enzimet számítak. Fokozatosan most dijazzották hímevit az 1973–1974-ben kirobbant világmenetű génesbészeti vita, amely a természet tudományos világban csaknem elözömény nélküli heves séggel zelik napjainkban is.

ALKALMAZÁSI TERÜLETEK.

Lesz elég táplálék?

Tekintettel arra, hogy a minthegy 2000 ismert öröklétes betegséggel szemben még a modern orvostudomány is jóformán tehe-

LANYOK ES TUD

JAKABOVICS MIRLÓS

1001
FEB 27

DEL-MAGYARORSZÁG

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hírdele
SÁJTÓFIIGYELŐ

U.S. AIR FORCE INSTITUTE OF TECHNOLOGY

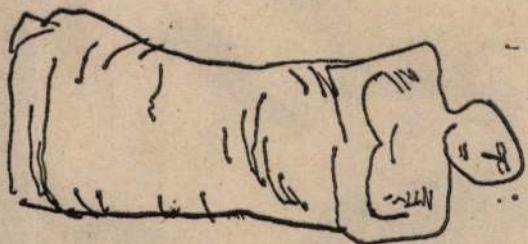
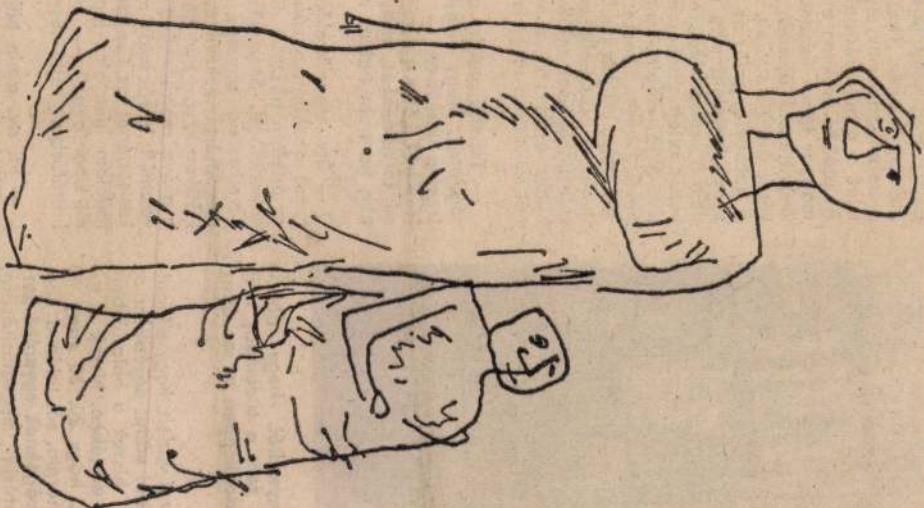
A nehézen névelhető En minden megadók neki... szülőkrol

A Hét

1978 NOV 24

Művészeti

Kon

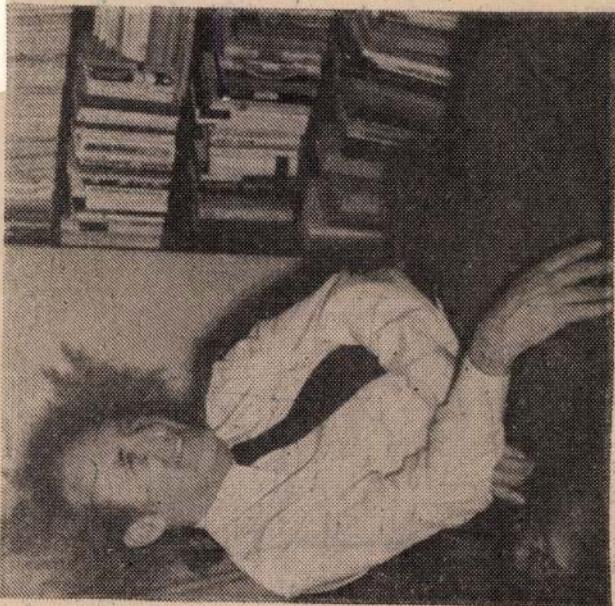

gak idején valóságos tomegro „bástyái” ellen. Nagyobb visz a neomiszicizmus olyan „tréf mint a repülőcsészealjak vagy Az utóbbi években a román sc magyar lapok felszínén tartott kritikáitlanul átvették a nyuga létes értékű adatait. A televizi a hárborzongatás és magyar könyv is jelent meg az ufoló nem a szabad időt kellemesen közös ellen tiltakozom, hanen len. A jól megit, fantáziadús beszéléseket, filmeket magam tém csak ott kezdődik, amikor denek a cseszealjakban. S ne zett „hívő”-vel találkoztam c között erről szó a magyaror ról rövidesen megjelent **Mod**

— Te, aki annyira a jelenbségesnek, hogy olvasóidat e Istennebén — visszavez idejébe? Latsz-e olyan ember mi torzulásokat, melyek még nek, ha nem tudunk róluk?

— Esz Istenről először a frustra azokban a vérgözös n az értelemben abszolút diadalát elrendelheti. Személyiségektől következik, egy-egy elszólas mondatért gyakran nyaktiló j kiállásnak, az elvi következel a gyáva meghunyászkodás, ki veteműt harcossal malmára kus történet az Esz Istenné radalom hivatalos lapiának, ról kibontakozik —, metaforik lutzilásban rejlő veszélyről s

— **Mi az, amin píllanatnyi csatlai át új téma?**
— Már Neumann János "nem értek elején, hogy egy vé vekedés nem tarthat örökké, formával mánysos-technikai

— Egyik kritikusod azt írta könyedről, hogy abban nem foglal sz egyértelműen állást sem a tudomány mellett, sem a tudomány ellen. Tulajdonképpen mi az álláspont?

— Egy másik bírájomból viszont azzal vádolt, hogy elfoglult tudományápoláti vagyok; ez utóbbi vádat egyébként az elfogult jelző nélküli vállalom is: hiszek a haladásban, hiszek a józan emberi esz alkotó erejében, hiszek a tudomány jövőjében. Bizom abban, hogy 20, 30 vagy 40 év múlva képesek leszünk a napenergia, sőt talán a nem tan tudományápolási vádjától is megelőzni. Az országoknak egyszerint korláton rendelkezésükre álló a termelésben megvalósítására, de addig, minthogy a legszebb ábránd sem melegen meg szobánkat, szükség van — kellő övvízkedések mellett — atomerőművek építésére. Ez hiszek végül abban is, hogy az örökletes betegségek, a rák, az élemezesedés, az elmebajok meg, a többi nyavalájuk il-

Takki törnyelvön

ei hant Jyväskylä
Kapohra

öllistäyttyjä vodalma

Boggyay Tammisalo
Köyngelten

KÉPEK

A

„Königyes Kálmán”

magyar műkiadó részvényletársaság

kiállítási termében
VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan ki-
állítva, amelyek igen méltányosáron
megszerezhetők havi részleteitől füzetesre

Ugyanott kaphatók a legnagyobb magyar
festőművészek legjobb munkái fényképekben,
heliogravureban, fénynyomatban és színes kivitelben.

Szabad bemenet!

< Yaki Ternion
es' spent part of -
Kapalua>

Boggy Tern's dr:

✓ < ✓ Dranckle Henule
1943. 3 - 4. 02. 5-6.
1944. 1-2
22. 4 - 8. 4. 1944. 1-2
Savins keipel.
Stilts long/orned -
bar is megjelent on
a cikkorozat.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jaki' Semblon

Cesnegr' Bo'ost iyp'

At jaki' apatay
Temblon's bumblebee
July 1938. At Vass
bumble kindognome
1938. VI. cyp. 1-2-14

Jd -

1906.

ánuár 16-án

boros fordult ~~szentáldalma~~, de szemtarttát ~~szentáldalma~~, baljában pedig ecsetet haja és szakalla szóke, bajeszsa heves-szürke. Öltözete: álló gallérú ing, kék kendő, sötét szírke mellény és lehajszinű festő kabát. Jelzése fölül jobb-
1904.

3 cm.

III. 20-iki 11168 (297-906) és 1906: III.
magyán 150 Kan (381-906)

446-906.

1007

gäk' kaphnia

Madonna - water
1480 Ein's
Repr.

Ack - Gia, 1935
135. L.

T. Alten.

Möllig, wie jüngst vorwurfen
Tal v. Crimewaldskirchen jenes
führt a mordstradagon:

Albrecht T. Rhen.
Hertog zu den

Reinmutter, meister 18

Am. 14314.
Sackl. 242-911
510-914-18

Jaki Madonna

d.

Peter T. 137. P

I. I. E. I. C. t R. K. V. L. I. S. V. t e

Dr. Papp István (1901, Kisvárda, Szabolcs me., ref.), hatvani állam gimnáziumi rendes tanár, szepember, elegettel augusztus közé- peig finn állami csereszövöndíjjal folytatta tanulmányait Helsinkiben, majd az utolsó két év fel honapbaan a turki egyetemen. Helsinkiiben az egyetem hallgatójaként midkert feléveben hallgatta Töivonen (finn-

X. FINNORSZÁGI OSZTÓNDÍJAS.

Szabányi Júlia (1909, Kassa, rom. Kat), mint a lengyel állam cse-reosztónál játsza folytatata Varsoban lengyel irrodalomtörténeti tanulmá-nyait. A XV. századi humanizmusral kapcsolatos tanulmányaiból részletekkel jelenik meg a községi könyvtárban. Szabányi Júlia a lengyel könyvtári szakmai személyiségek között kiemelkedő volt. Hazatérése után, mint foglalkoztatott diplomás, a vállalás- és közoktatásügyi miniszteriumban későbbi lengyel földföldi melly kiadás elött áll. Magyarországon a "Nyári Varázsló" című könyvvel, magyar kultúrális kapcsolatok kiemeltetésén dolgozni. Magyarra fordította Kaden-Bandrowski Gyula „Anyám varázsló” című könyvét, melyet kiadás előtt áll. Hazatérése után, mint foglalkoztatott diplomás, a magyar könyvtári szakmai személyiségek között kiemelkedő volt. Szabányi Júlia a lengyel könyvtári szakmai személyiségek között kiemelkedő volt. Hazatérése után, mint foglalkoztatott diplomás, a vállalás- és közoktatásügyi miniszteriumban későbbi lengyel földföldi

Zalk.

Nam

Gyldenstals: 1895.

way to 15° 1^m

nesting

1) Poll's lemnk. algonq., Ples, mynah; creasy, skyl, honolulu, horned owl, ~~l~~ ^{representative}.

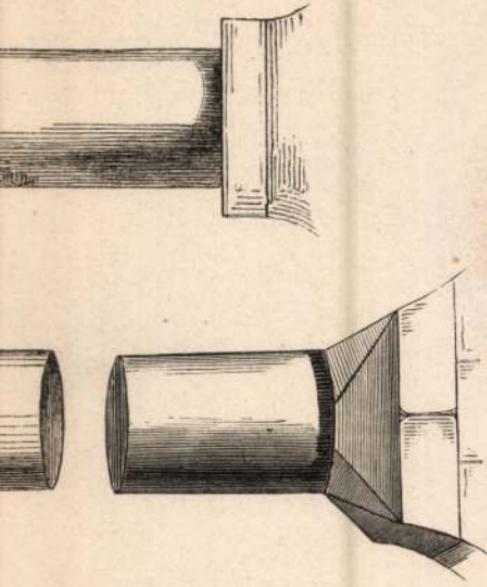
long-necked & old. tricolor lks. field by ^{adorned} kilos. - spotted or white. keggs. & cl.

2) Gao chick up behind Yester old

3) kelegi apie w. lot h. Yerina nests in trees
jungle. -

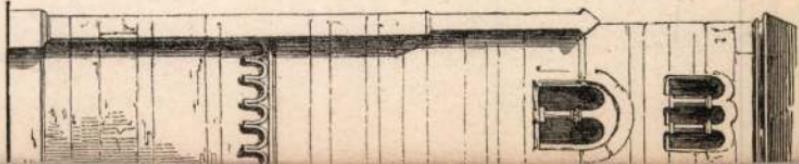
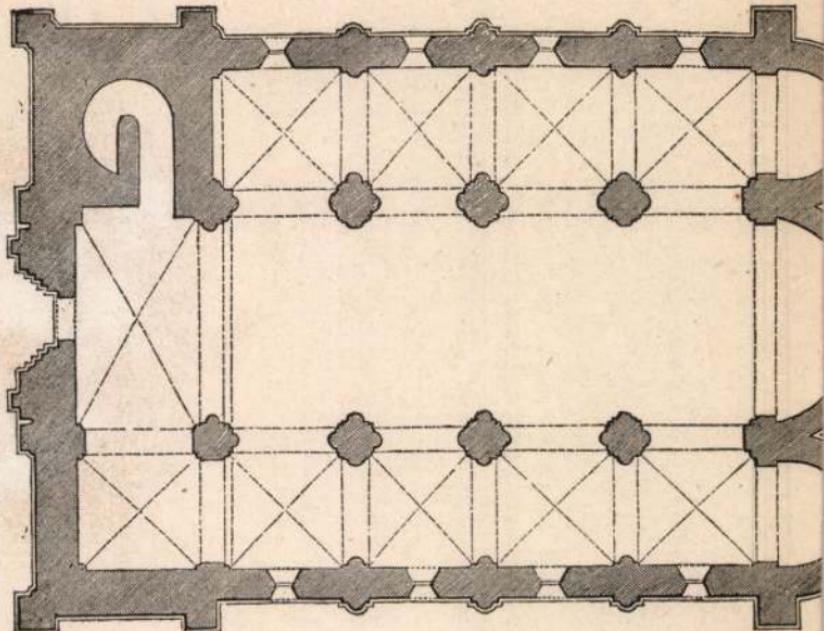
4. ~~T~~ kind landrum down here in night.
5. 2. banding p. waterfowl. -

6. A kapu set by injai. ~~After~~ 3 add. signs on signs

15.

17.

Yakki benedicti

Ceylon

áí kerenskii bijolii

Salsaparilla

150 - 180 c.

Yakki sinensis

30

新嘉坡
新嘉坡
新嘉坡
新嘉坡

Fauna apatani

Scorpion

Divald Mazzucinelli.

51. l. 52. l. 53. l.

54, 55, 56, 57,
58, 59. l.

go'modori kancz van, melyet ne'gy
a héjra & a mély an épímeny néz fe-
nőz. Ezben rágó a déli oldalon a húz-
zókkel festetlen torony van Csesznek,
nem a hatal környéke egy kis réteg hu-
márt vörögesz. Tihanyai a leh alatt:
kloss in Siedlungen.

Wass' Gereichheit.

Feyerab:

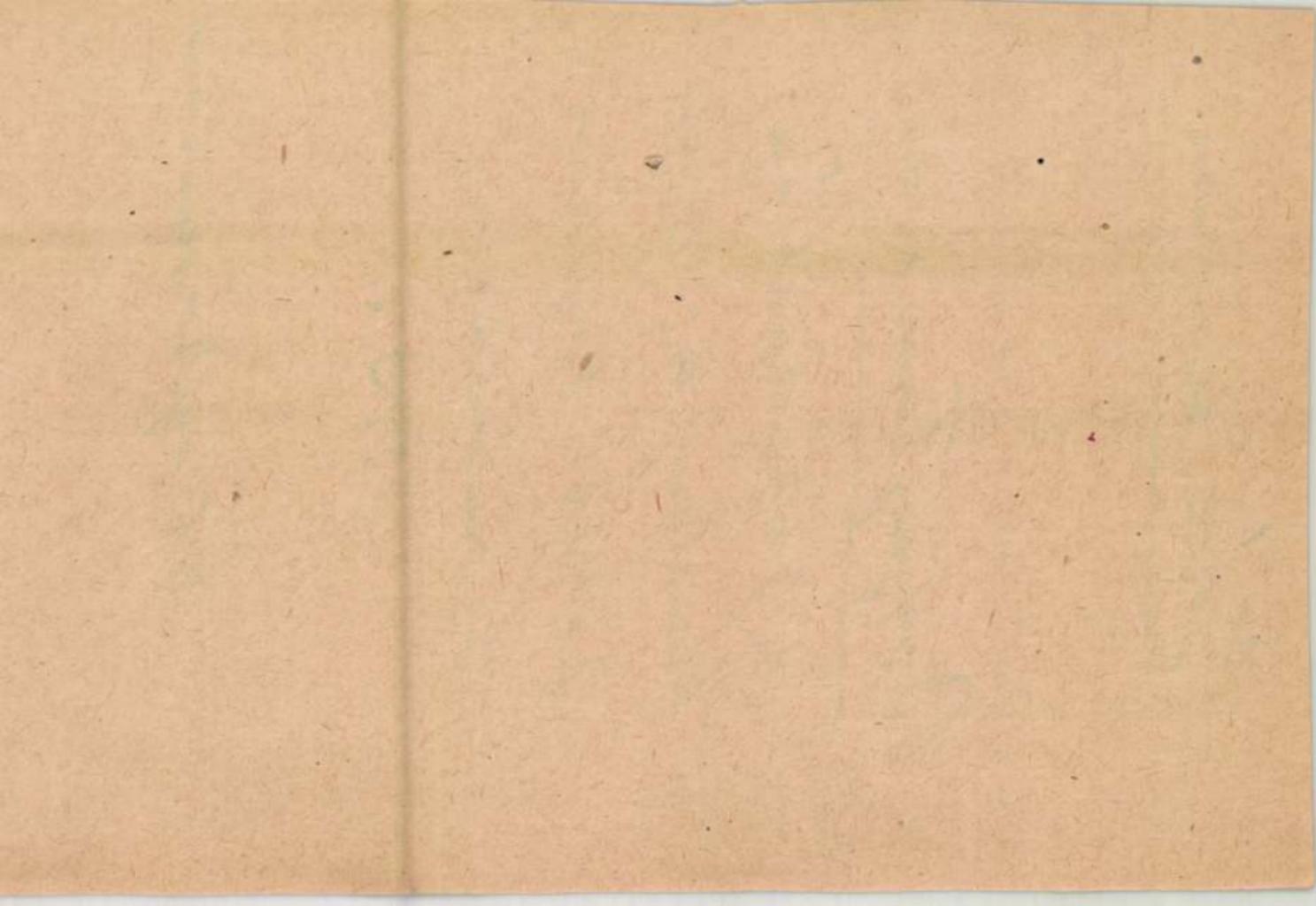
H. Hyrtl.

Dieses durch seine malerische Struktur
kloss liegt inweis Dern im Hasezger
d schönen Theil desselben ist vom 20-
1452. aufgestellt; das Übrige aber ent-
hält das Corvinus und dem Siedlun-
gen aufgeföhrt werden. Das ganze
wurde wie es damalda vorst abgebildet.
wurde wie 26: 34.9 cm.

Yaki'kewpton

Boggy Tawisid:
et Yaki'apitsaga
Kewpton is Open
for hab - kip owa.
Seorabahely,
1843.

Kings River

Táki ország templom

TÁK

Templom

Grendrei János: 14 magyar történeti palota a népi
sí világkiallítón. IV 1900, 390 l.

which is the same as that of the other two, and which
is the same as that of the other two.

and

the

JÁK

Templom

Magyar Történeti emlékek a párizsi világkiállítá-
son. VU 1900, 612l.

JÁK

~~Utritsági templom~~

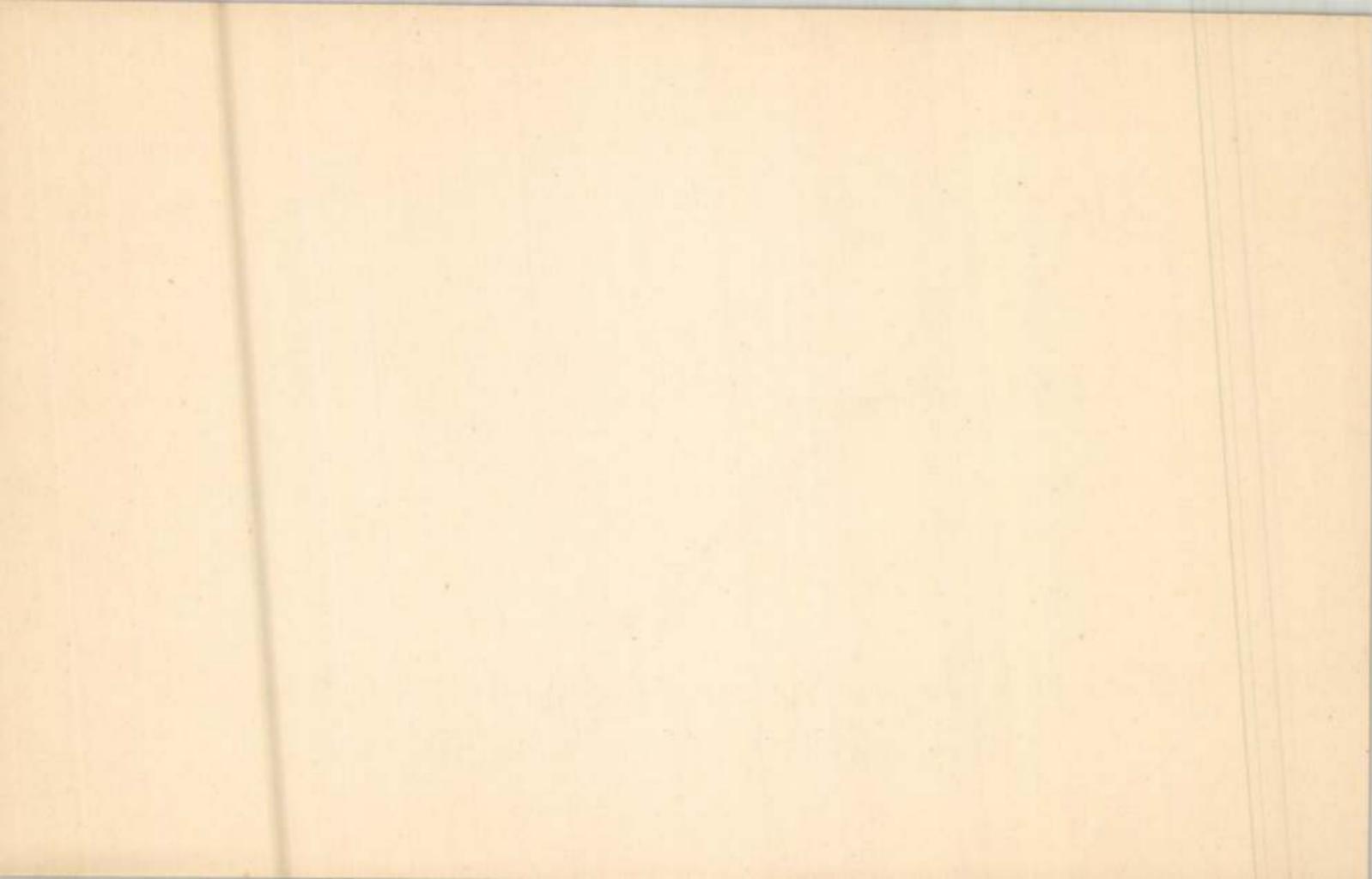
~~Párttal: Könzvirmester. Győr, XXXV-1901,
829-833l.~~

JAK

Anatagi templom

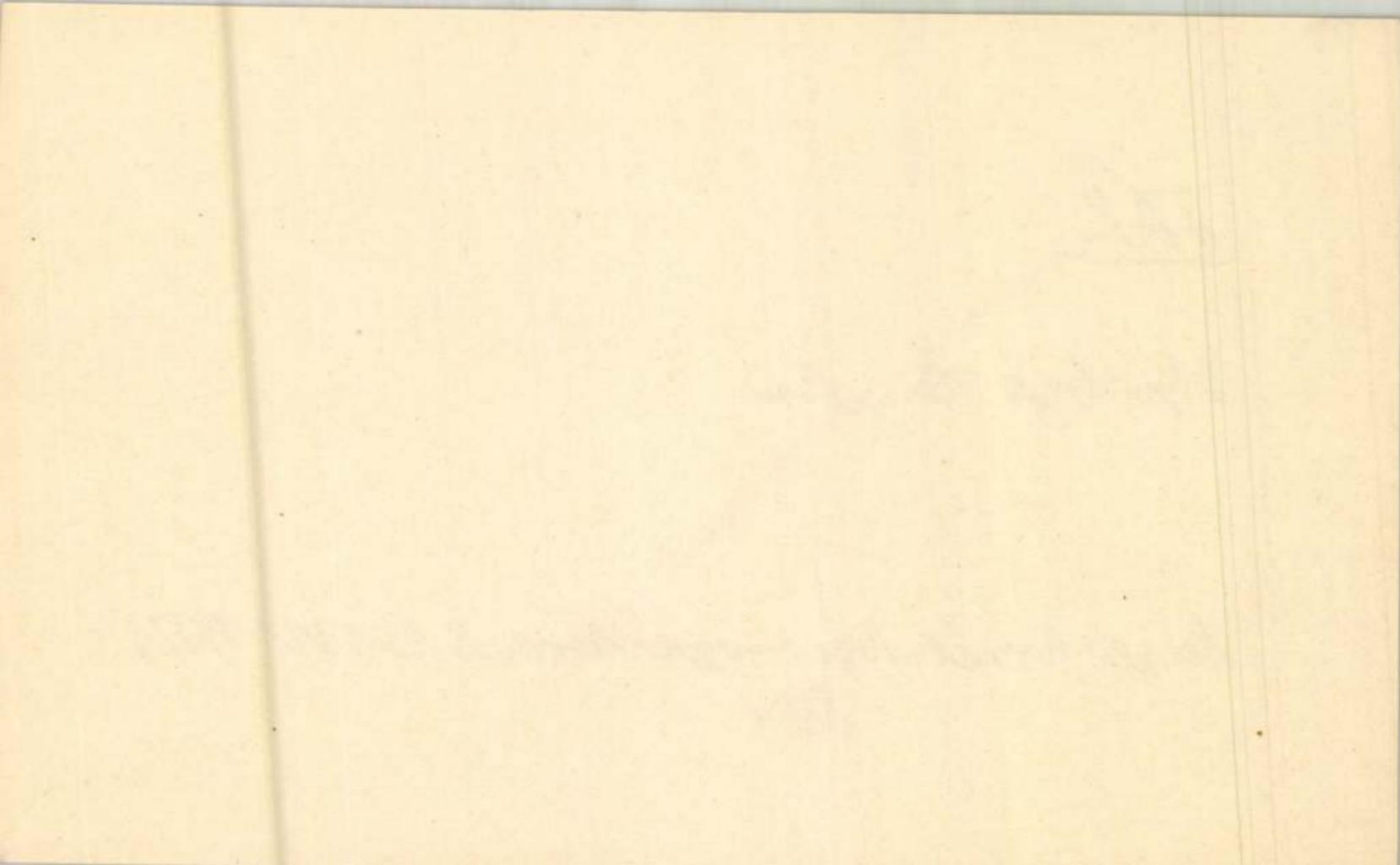
Mangold Lajos: Harai herlejat repertoriuma.
Fazadot, XXXVI-1902, 100.l.

JÁK

Apatagi templom

Keiváld Kornél: Régiműszaki vizsgák Esz. W 192,
8800

JAK

Anatagi. t.n.

B. Gr. 2. Kongressmater. TIRVL, XXXI-1973, 143e.

1880 - 1881. 23

JÁK

Aratági templom

Gázsá Béla: 14 magyar műveirek jövője. Bp. 1911,
Ml.

14

almost instant

14

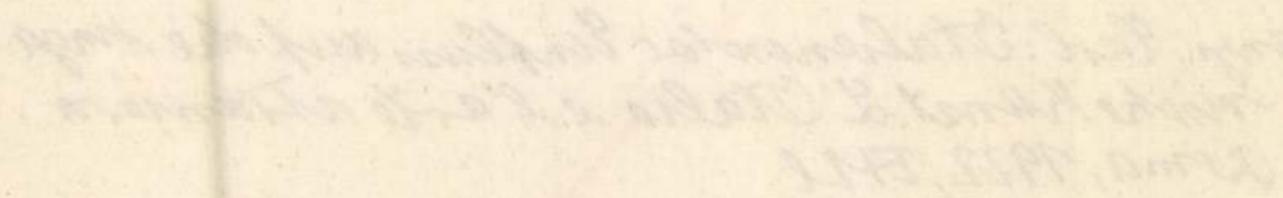
very violent again at the last

JAK

Templom

~~Csányi, Carl: Italienischer Einfluss auf die magyarische Kunst. L'Italia e l'arte ottomana.
Roma, 1922, 271 l.~~

AA

TAK

Tpl

~~Faknói Vilmos: Prohászka Arnold emlékerete. tka -
démiai Ertekelet, XXXIV-1923, 155.l.~~

JÁK

~~Utnátagi tpl~~

~~Thienemann triadar: Városi elérés a magyar
középkortól. Minerva, II-1923, 63. l.~~

TAK

~~Vörösházi templom~~

Kámos Ferenc: Gedáner Odon II. kötet, p. 1927, 218.

27

midwest gardens

US FDI allowed to do more than
any

JÁK

~~Ugrásági tel~~

P: Kongresszusi kiállítás, LXI-LXII-1927-
1928, 8041.

lyt. sign.

~~-ESPT - HX - IX, 3 sessions at the original site
1408, 2807~~

JÁK

Templom

Márvályi Henrik: Emlékeim. Vugat, XXII-1929,
II. kötet, 538 l.

1870 - 1880 August 20th Sarah Dickinson

TAK

Apátágyi Thl.

Fleischer Gyula: könyvimenteti Grázdás, LXII-
1933, 67l. 68l.

長

本草綱目

卷之二十一

TAK

Vz. templom

Pigler Andr.: Környezetetől. Grádor,
LXVIII-7934, 334-335.l.

Jake Longhorn

Kent George Fralitzia

L.

Peter J. 5'6, 57.1
Kepoel

~~„...mára nem működik a regisztrációs
szolgálat. Többet nem tudsz elérni.~~

Teljes birtoklás

Amer. M.

Jekki apatisi lempom

ved

Crotalus Bela-

is jaaksi apatisi tem-
plom. Viikk 1890.
11.-16. C.

8901 Centrum Budapest

Jöker kempkom

Falldreier

L.

Prashas Sopis

id major falloster
apodion cinnaber

Bsp. 1932. L.

VI

Zacki Leopoldina

Nekker ult.76.1

34 — 36. l.

Kopohl

Yaki' denptom

Argif Seichirii mukos
konnyuenek ismelle-
reise -

Wach. Sia.

1901. 436-440. r.

sőt ekkor fejtette ki a legnagyobb visszatért művészét Savonarola robbmérői alkotása, az 1498-1500 letének, kedélyvilágának a hullám-nély érzési Pietát készítette.

Ipozícióban még a Quattrocento bári egy érdekes elbeszélés fűződik, sz volt, még nem volt híres ember, esco Scolari, milánói szobrásznak láttá el. Egyetlen munkája, melyet a Szent Péter templomba és róvész-adonna derekárt övezte. Ebbe az idő-Madonnáj, nem egész életnagyságban, zölt készíti egyik legmagyobb mérföldkőszakába kapcsolódáik, a Dávidot, Ően "Il bel colosso"-nak nevez. A tel 1504 június 8-án, s ott is ailt et viszontagságai ellen való vétték. A felállításával kapcsolat-lehet igaz is, mert nagyon jellem-Leonardonak akarta juttatni ezt a hogy nagyképien meg ne jegyezzze: nem tetszik nekem, kissé tul kövér, könnyen segíthetek, vésőt és mar-lványra, s ugy tett, mintha tényleg kezéből hullatta lefelé a port. Ioszt már jobban tetszik nekem, álie fejezőik be Michelangelo előtárát, az időben, mikor befejezi a Dávidöt, ást nyer, hogy Rafaellel együtt eljárássterménnek freskóidáisztatéset. Len-k az Anghiari csatát kellett meg-sak másolatokban ismerjük őket. Igen nagyra becsülték, s Cellini

Jakkie Lemblow

reservante

Egghain, has

T. 278 - 281, p.

卷之三

Yaki Seminole

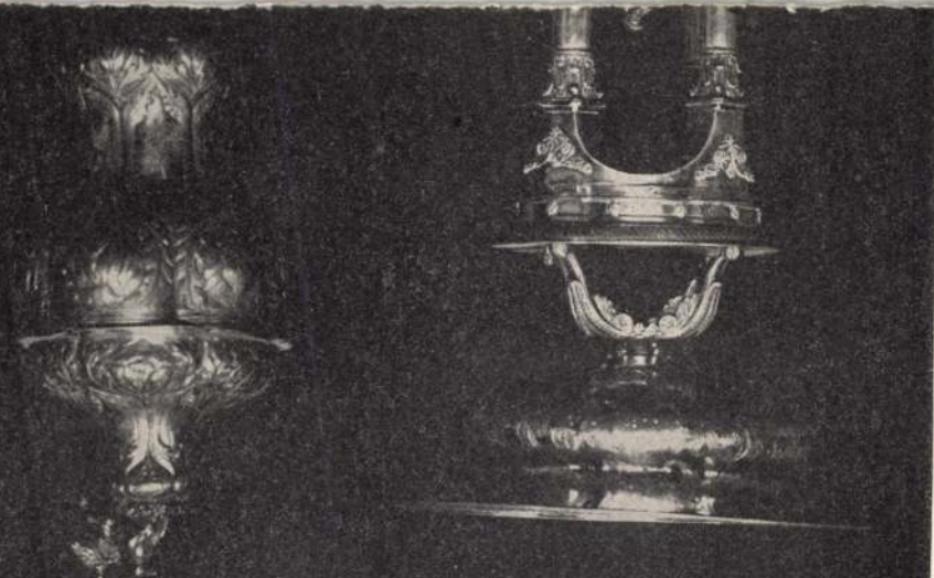
Fallopia

Ranunculus

Reg. magyar universitatis
Magyar Akadémiai Társaság

T. 574. p.

507. l. körül

ben két alakkal; Fekete a lapjai via
XVII. sz. e. — Gobelín, um ein
Kleidung unter Laubbäumen, ir
Fond mit Blumen. (Der untere Teil

1539. KORASZÁN-SZÖNYEG, tükrébe
százasd. Korassanteppich. XI.

1540. SZÉLES CSÍPKE, fehér, gazdag
Spitze. Brüssel.

1541. JORDES-SZÖNYEG, piros tükö
XVIII. Jh. 135×215 cm.

1543. SIRASZ-SZÖNYEG, tükrében kék
mit Rosetten und kleinen Tierfi
lyekkel. Dél-Magyarország (Soká,

1545. KÉT HIMZÉS (fejkötő), vásza
(Soká), XIX. sz. — Zwei Stic-

1546. KÉT HIMZÉS (fejkötő), hasonló a
1547. KÉT HIMZÉS (fejkötő), hasonló a

rajta párós jelenet, akantuszleveles kerettel. Wandteppich,

keresztsávok, széles fekete alapú keretében palmetták és akteppich. Shiras, XIX. Jh. 129×215 cm.

— űben nagy virágcsokor, zöldalapú rozettás sarkokkal, indás Jordestteppich. E. XVIII. Jh. 115×175 cm.

alkocsin, tájképes háttérrel, keretében virág- és gyümölcs- Flair and, XVII. sz. — Gobelin, die Schönheit auf einem Schiff, XVII. Jh. Illusztr. XXXIV. tábl.

piros alapon fehér nyujtott medaillonban kék medaillon, XIX. sz. — Kirmantteppich. XIX. Jh. 215×150 cm.

; tükrében egy sor medaillon, sávos kerettel. XIX. sz. — cm.

3 kilenc mezőre osztott, keretében állatok. — Teppich mit piros alapon nagy vázákkal virágokkal. XX. sz. — Samarn.

Yaké Steunblom

Scout young, fal-
l. Rep. + XIII. Marad -
list, a nice fal-
list, *Rep. in isolata citan*
Reps.

Dicoldillogymnophyllum.

113. 1 -
114. 0.

Koczy S.

Dr. Szentiváryi Gyuláné
imánynak

Budapest

Fülkész műhely

Jahre Kämpfer

Madonnastrasse

Ta, XV. 42

Report -
Q. world Magazin vend.

172, l-

My Father's Remembrance

'Yakko' Laito' = A train
dom es a jaka' temblor.
Bp. 19/2.

volt a kiadás. Az emelkedést

1939. év
előirányzott: 83 tényleges: 114
előirányzat Zárószámadás
szerint 08.457.- P 219.123.66 P

volt a kiadás. Az emelkedést
növekedés indokolja.

előirányzat Zárószámadás
700.- P szerint 5.697.27 P
felmerített szükséglétnek meg -
a kiadás.

Tahlequah
is your tribal name
Molna

New Chickasaw Way
69 - 7st. L.
classmate
Kipps.

1.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.
Rothermere-utca 12. III. 2.

Jäki Lembit

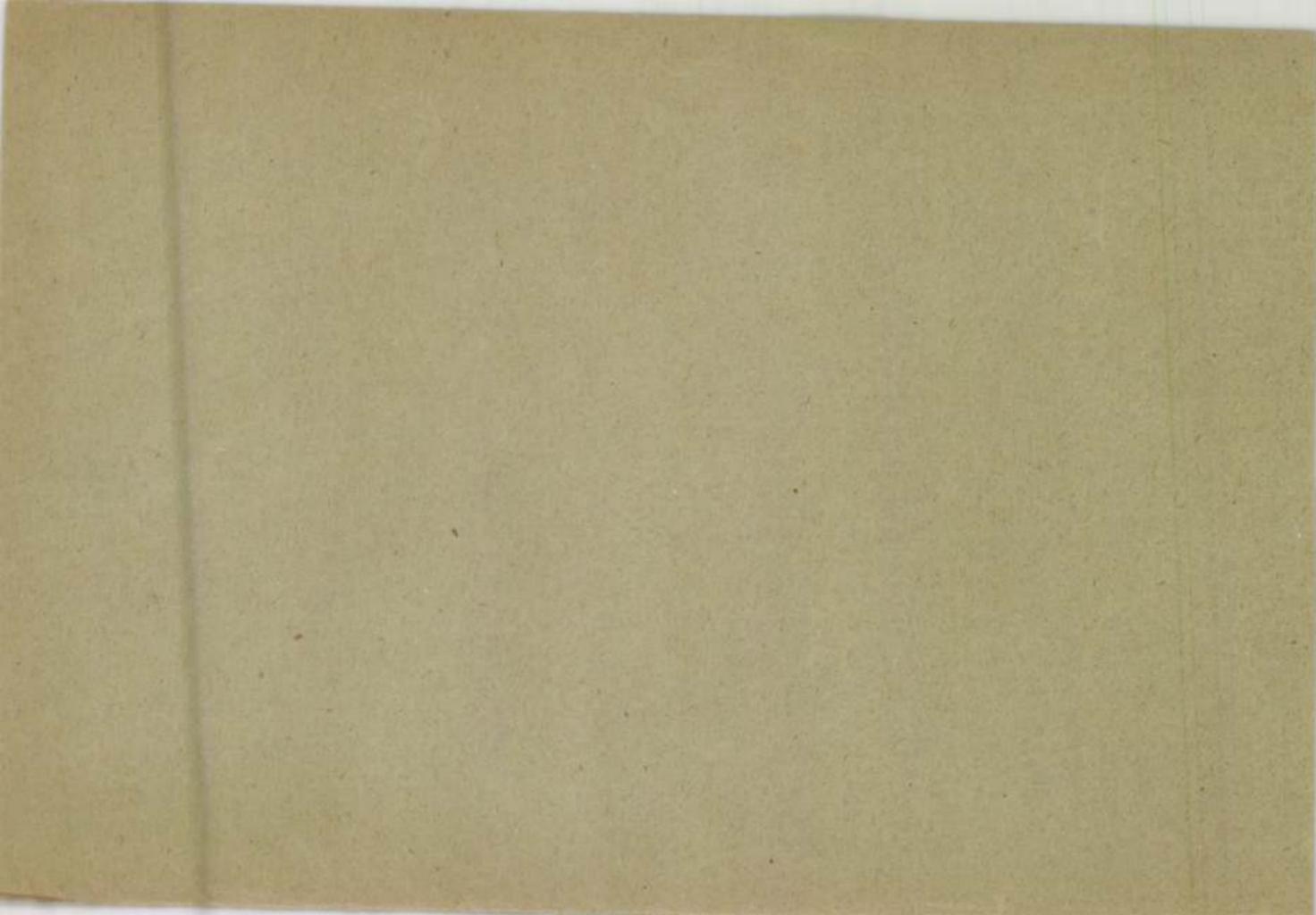
Herr Grus Sal-
heine

XIII. 4.

1. Divided 1927

84. C.

Branci Ratas 1
2.
3.
4.

Jaki koncertnost
kontrolne

G Divadlo 1927

38 l

29. 6

40. l.

41. l.

42. 6

XVII. csoport.
8. rökt. szám.

Táki György
Művész

L. I.
Szerzők
1943. IV. 1.

ÓZSEF
e, papír
eskedése
VÁR

149

eszemre az

H

Ez a küldemény
belföldre közön-
segésként bér-
mentesítés nélkül
is feladható. Az
esedékes díjakat
kézbesítéskor
a címzett fizeti.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Yakki apatis. leucylon

L.

Gen-MPE
Helyneumonata'

3800. Káliona Nándor:
52. Sien - Öfaluiban 1864

Orosz klasztorom holdvilág

estí homályban

Az ~~ébítések~~ ábrázolt vidé
só partján lát ~~halászatot~~ a ~~halászatot~~
szintes épületekkel, a melyek
lyék a vizben visszaftüközödne
rom nagy és egy kis lombos ~~fa~~
~~nag~~ ~~ven~~ világít. A hegyes há
ki. Jelzése alól jobbra: Katon

Fa, mé. 43. 5:76,7 cm.
Vétetett az 1908. április
1000 K-án (704-908)
Elszámoltatott 1908. május

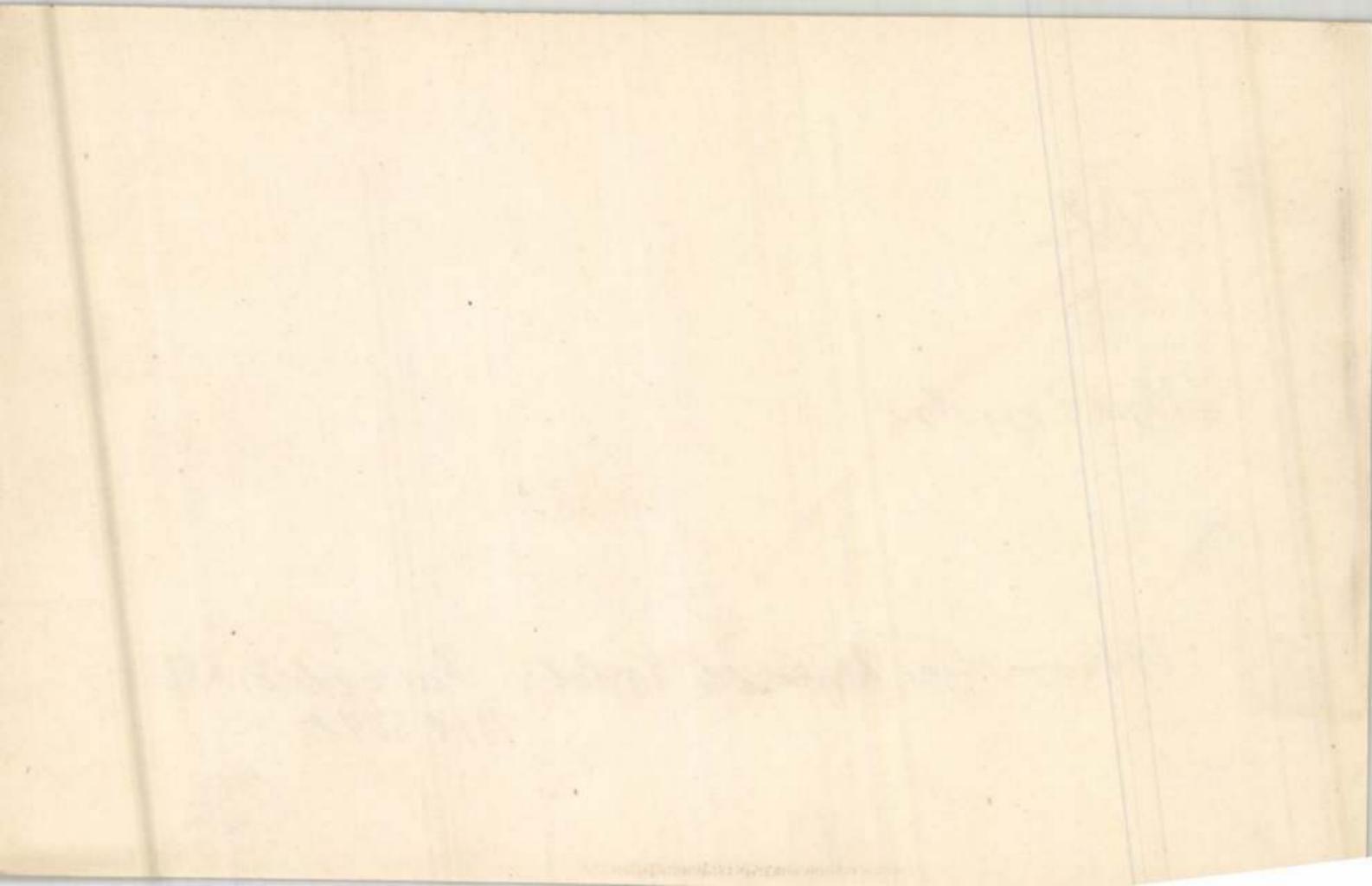
Név 43586-908

Jáki operatőr
Kerepes

JÁK

Aradai tör

A Varmegyei Régeireti Egyet. ... Századot, XXV-
1891, 504c.

JÁK

~~Utrátagj templom~~

~~Folyóirat szerelje. Budapesti Magyar Akadémia
Értekezései, 1-1890, 143. l.~~

ART

1

5

JAK

Ms. 128

~~Archeologia Eritrea... Gravador, XXIV—
1890, 2818.~~

TAK

Önátságítás

Csobor Béla: A tüemelék Országos Bizottságának
műrödése: AE, X-1890, 353

卷之三

七

TAK

Anátaši tl.

Erober Béla : A jaa'ki anátaši templom. AE, X —
1890, N — 16. l.

三

大同縣志稿

JAK

Jml.

Benzitaz Kincse: Mivel van a Boorház, Goós stb.
családot származása. TURUL, VI - 7889, 30.l.

the first island of a number of small islands
the first - is MOUNT MASSAWIKA & island

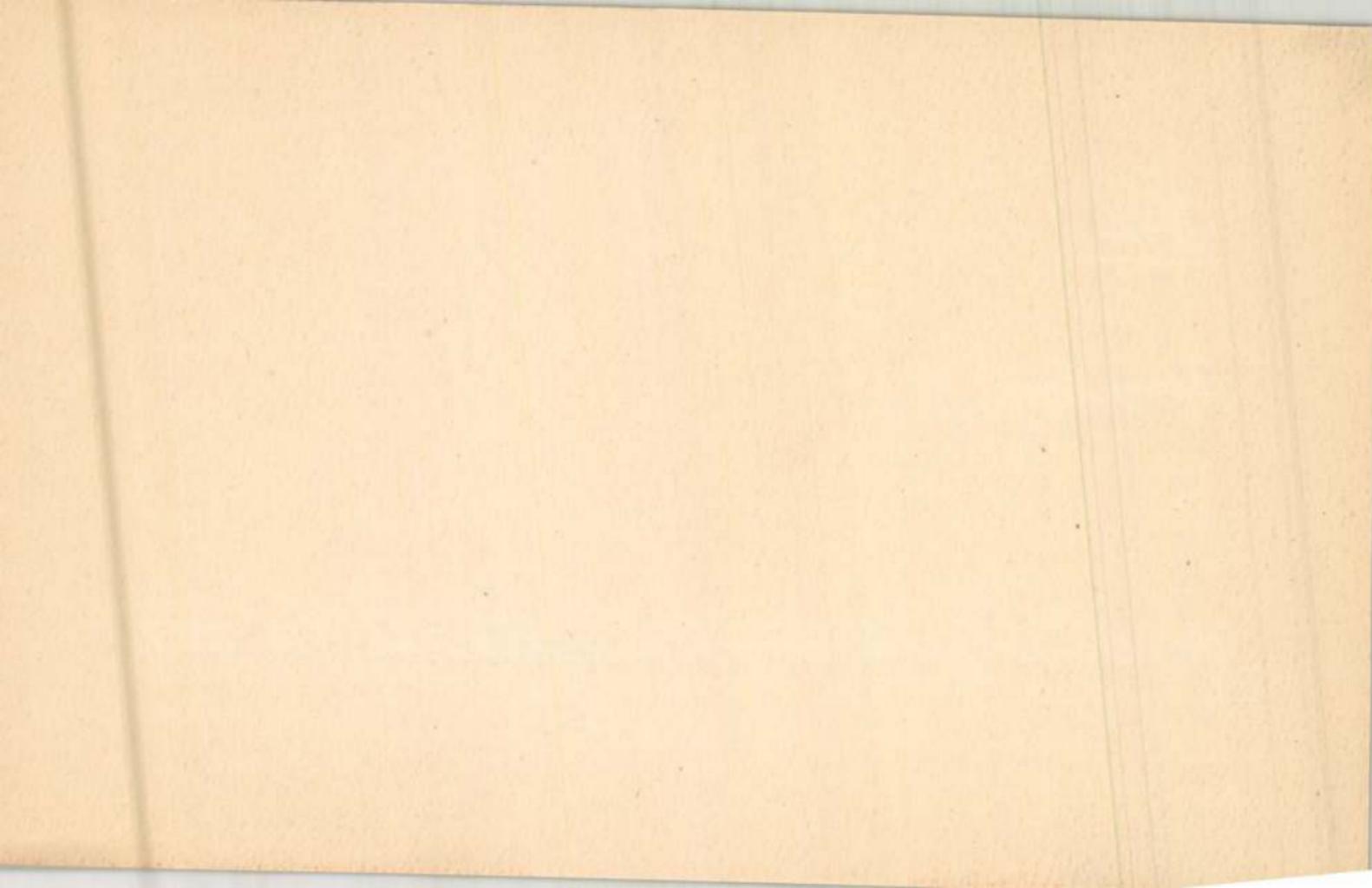
19

14

JÁK

Aráthagi Árpád

Agricola: Kongressmertek. Grádor, XXIII-1889, 251.

JÁK

Templom

Pastóier Gyula: Königsvimertetői AE, VI-7887,
798.

劉先生之子

李

JAK

Ornithofauna

Ípolyi Arnold: A magyar műtőrénueli emlékek tanulmányai.
A Magyar Történelmi Társulat 1878. évi aug. 27.-sept. 1.-ei
vidéki hivatalos ülésen - vármegegyben és Kassa városába. Bp.
1878, 29, 30, 33 és 78 l.

100

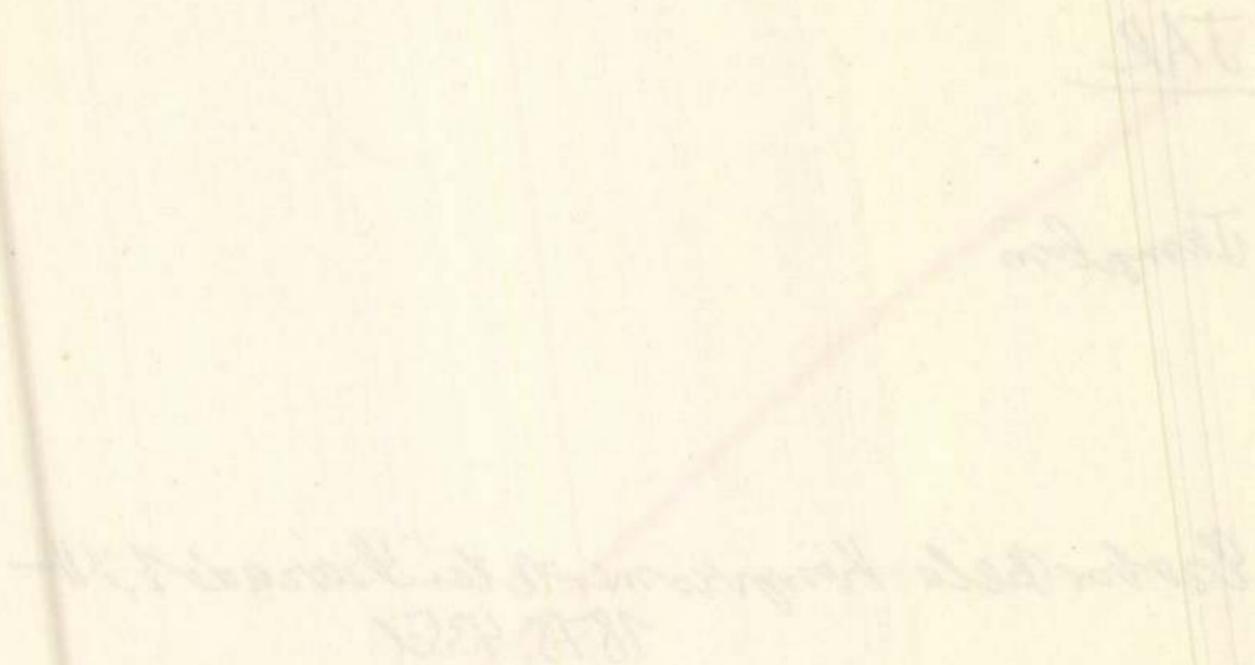
100

100
100

JÁK

Templom

Ezredes Béla: Königsvierteler Grádor. XII—
1878, 4351.

TÁK

Tpl.

Balagi Aladár: Legrigóbb műemlékeink a keresztyén
rőlök. Szikádok, XI-1877, 245, 246, 2471.

AT

JÁK

~~Templom~~

~~Zsilivitsz Mihály. Királyi mérnök. Grá-
rados, VIII - 1874, 276 l. 277 l. 279 l.~~

1941

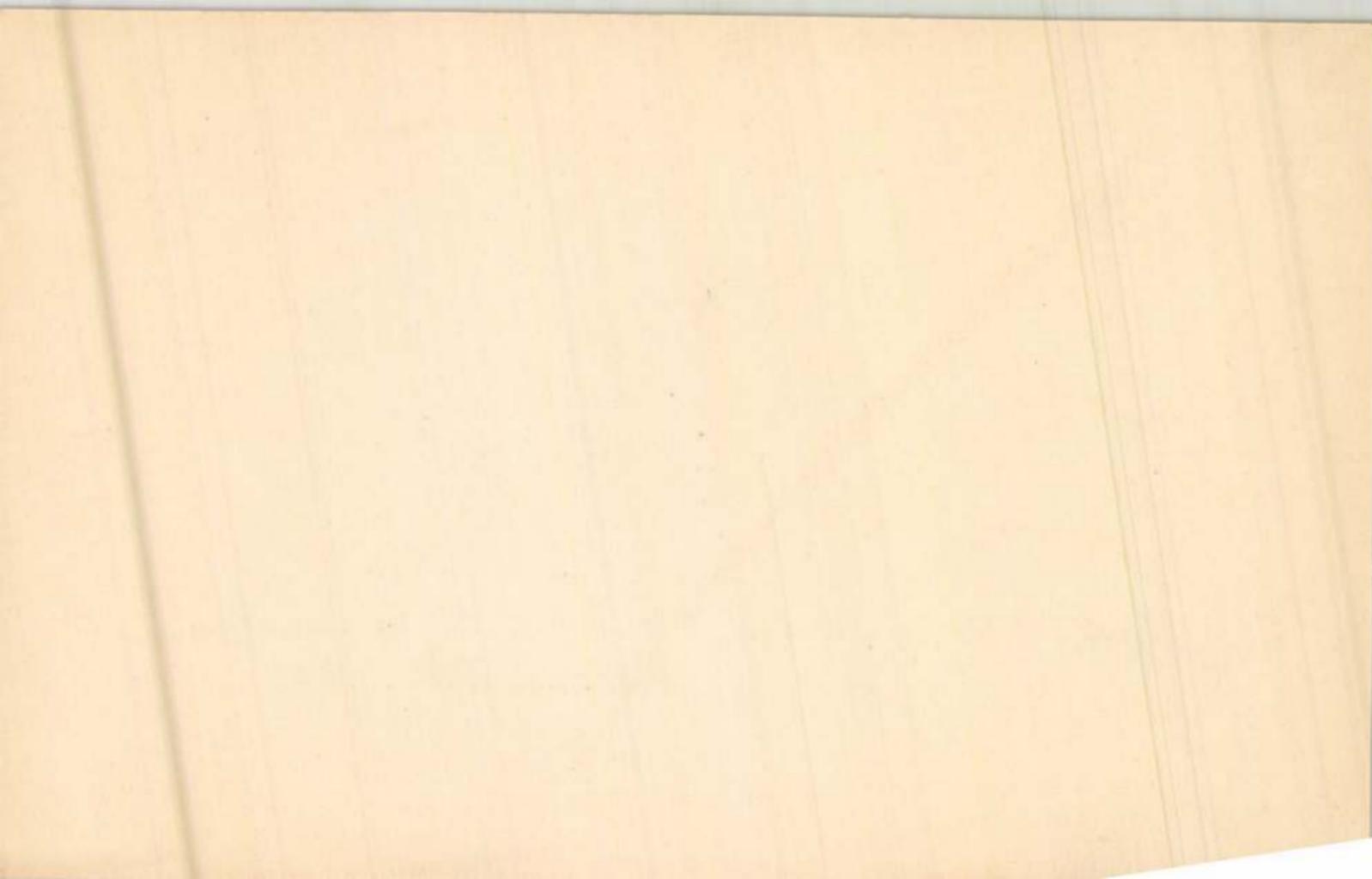
1941

1941
list remaining
LFS LFFS LFS HFS old and
III of which

JAK

Tpl.

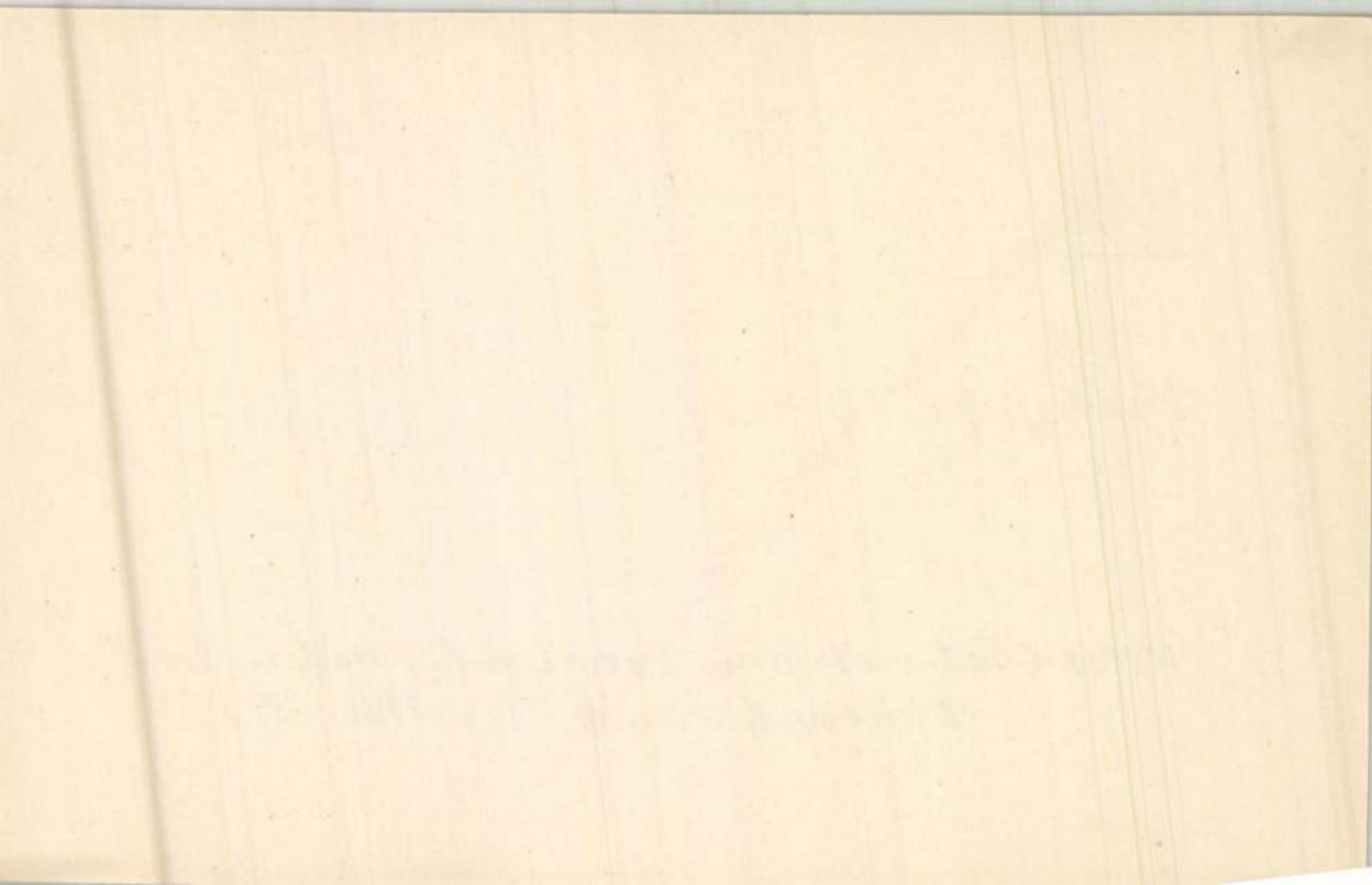
Ojetto, Ugo: In Italia, l'arte ha da essere italiana?
Milano, 1942, 219 l.

TAK

Matzai tpl.

Gerencsér Tibor: A művészeti pártoló Matzai kiadó
Budapesti Gyerek, 262 - 7942, 246.l.

TÁK

Tnk.

Hankiss János: 14 magyar géniusz. Bp. 7941,
205 l. 272 l.
(képe 1871, 1846, 1866)

1900 A. animal vegetal and mineral
1900-1905
1900-1905

1900
1905

JÁK

Templom

~~Megtalálta r a jáki templom eredeti tárpa -
norját. Venerati Ugrás, 1941 július 27, 9. l.
(2 képpel)~~

五

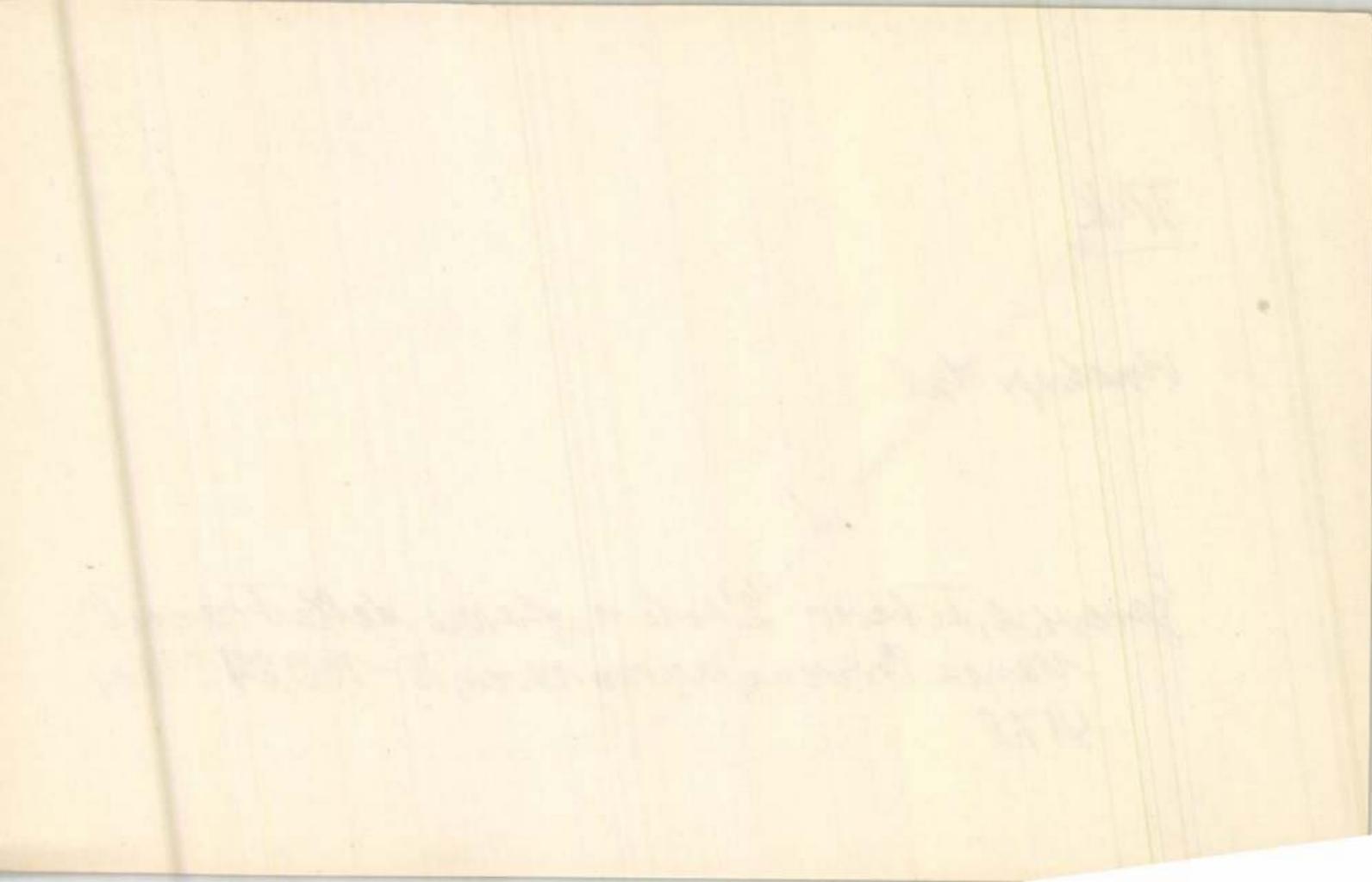
四

三
二
一

TAK

Anatolij Tapl

~~Gerevich, Teborek: L'arte sanguinaria della Transilvania. Corvina, nuova ediz., III-1940, 514 e 547 fl.~~

TAK

Atátrági Átl

Magyar történeti bibliográfiája az 1939. évről
Fáradoz, LXXIV-1940, 5011.

1860 - 1861

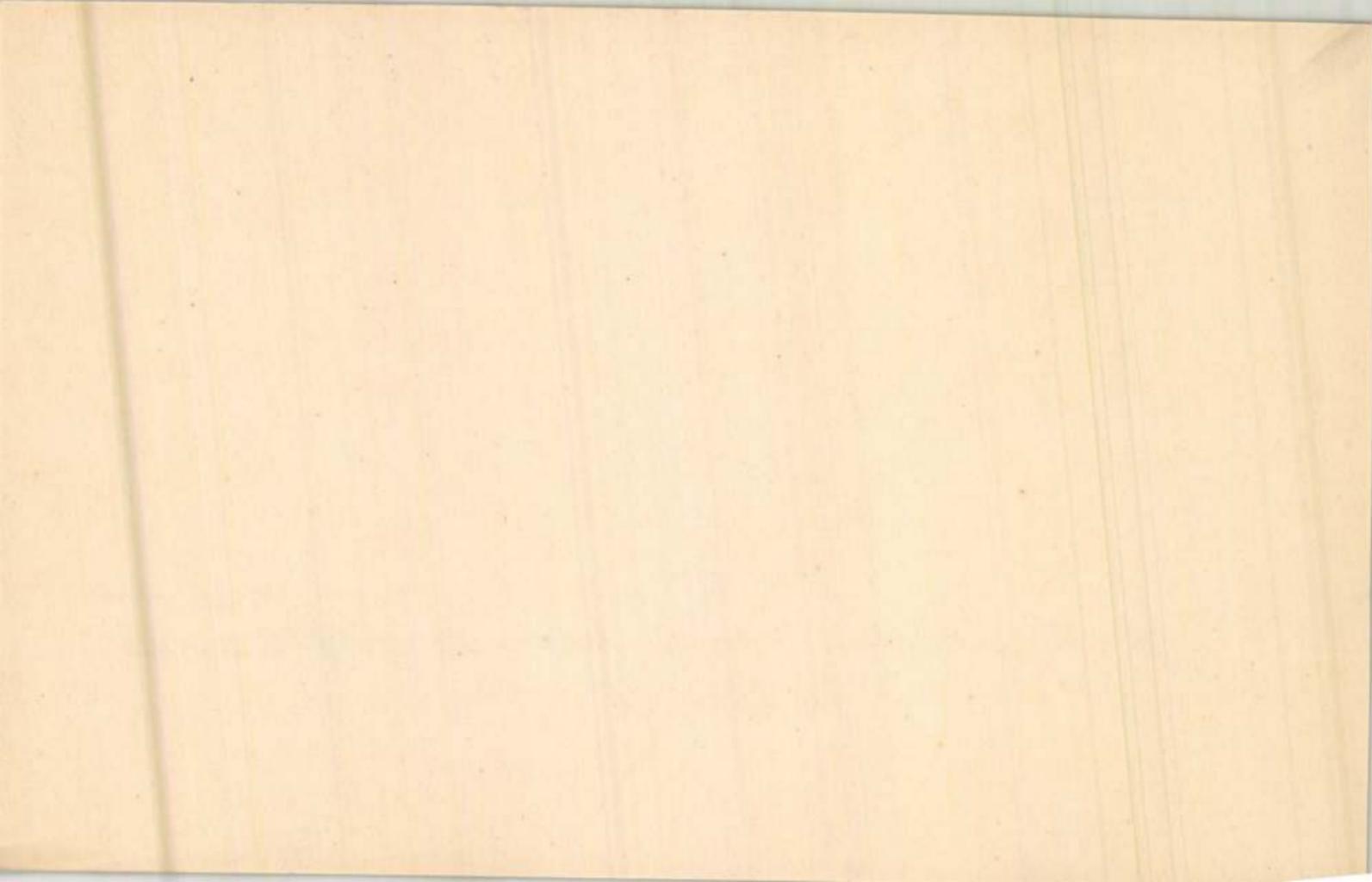
1860 - 1861

JAK

Uttátsági tiszt

Genthon István: Erdély műemlékei Száraddr.,
1-1940, 51.

(Régészeti
Múzeum)

TAK

Aratájí tél

Pálinkás, Zadisilao. Körzivismeretek. Lárvák, ruhák
serial - 1938, 2511

100

100

100

JAK

Tpl.

Vazz, Zoltán: Gli scavi del palazzo reale ittitacleno
di Ercis. In: Annuario, Studi e documenti i-
talo-mongherini. II. Roma, 1938, 79 l.

2

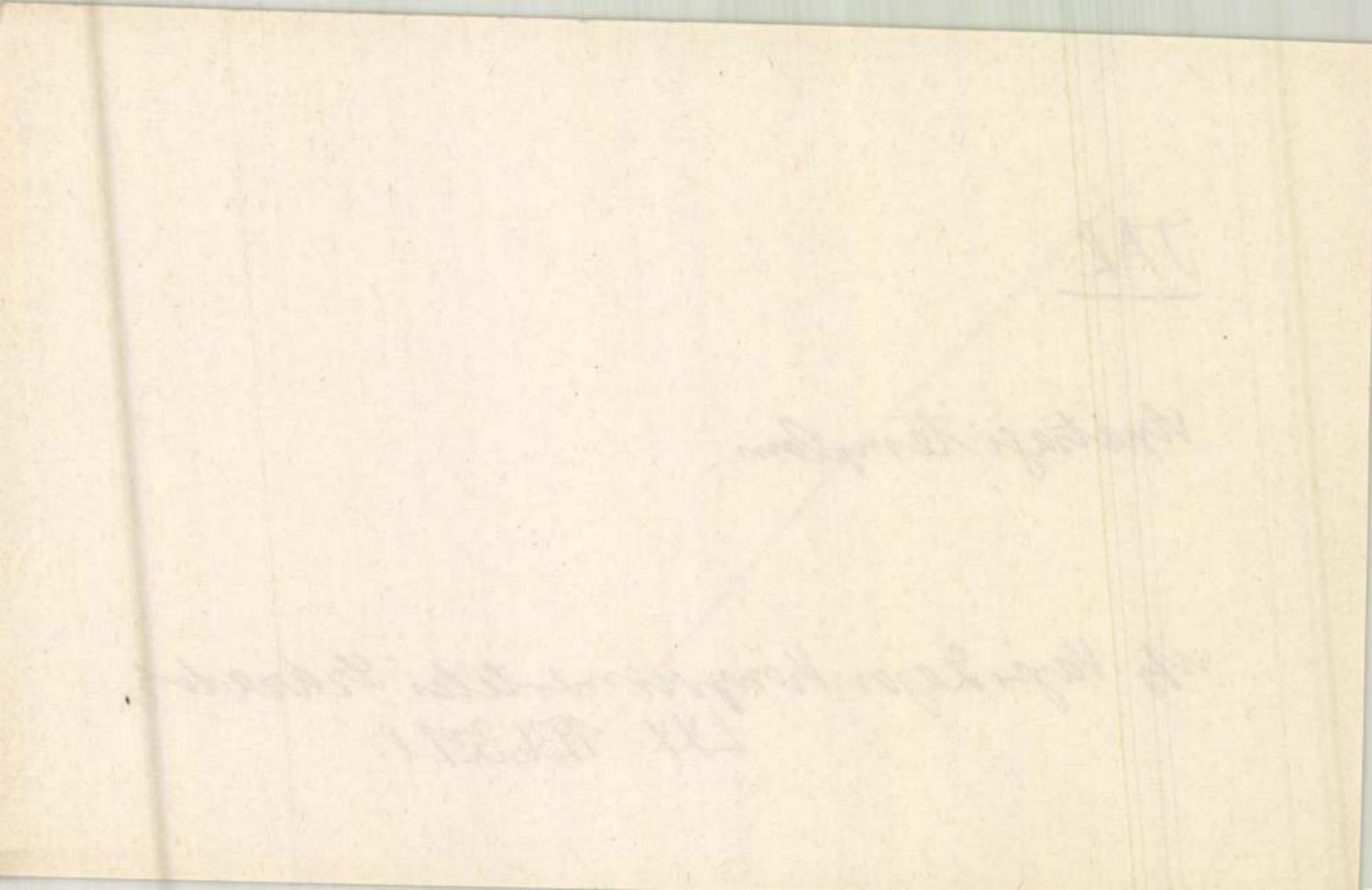
3

and the day before I am to go
I am going to see you again.
I am going to see you again.

TAK

Vártéri templom

15. Város Lajos: Környezetetől: Grádor S.
LXX-1936, 331 l.

TAK

thátrajz

Budini Cornelio: Gli artisti italiani in Ungheria
(Socia del Genio Italiano all'Estero) Roma 1936.
68. 18-208 (képe 19 és 218) (képe VIII, IX, X, XI. tábla)

Jáki minélküleb

JAK

Kámer

H-n 3-e könyvimentetés AE, VIII - 1888, 74 l.

TAK

Károly

Erdős Béla: 19 jaári anátráfi templom. AE, X-1890,
126.

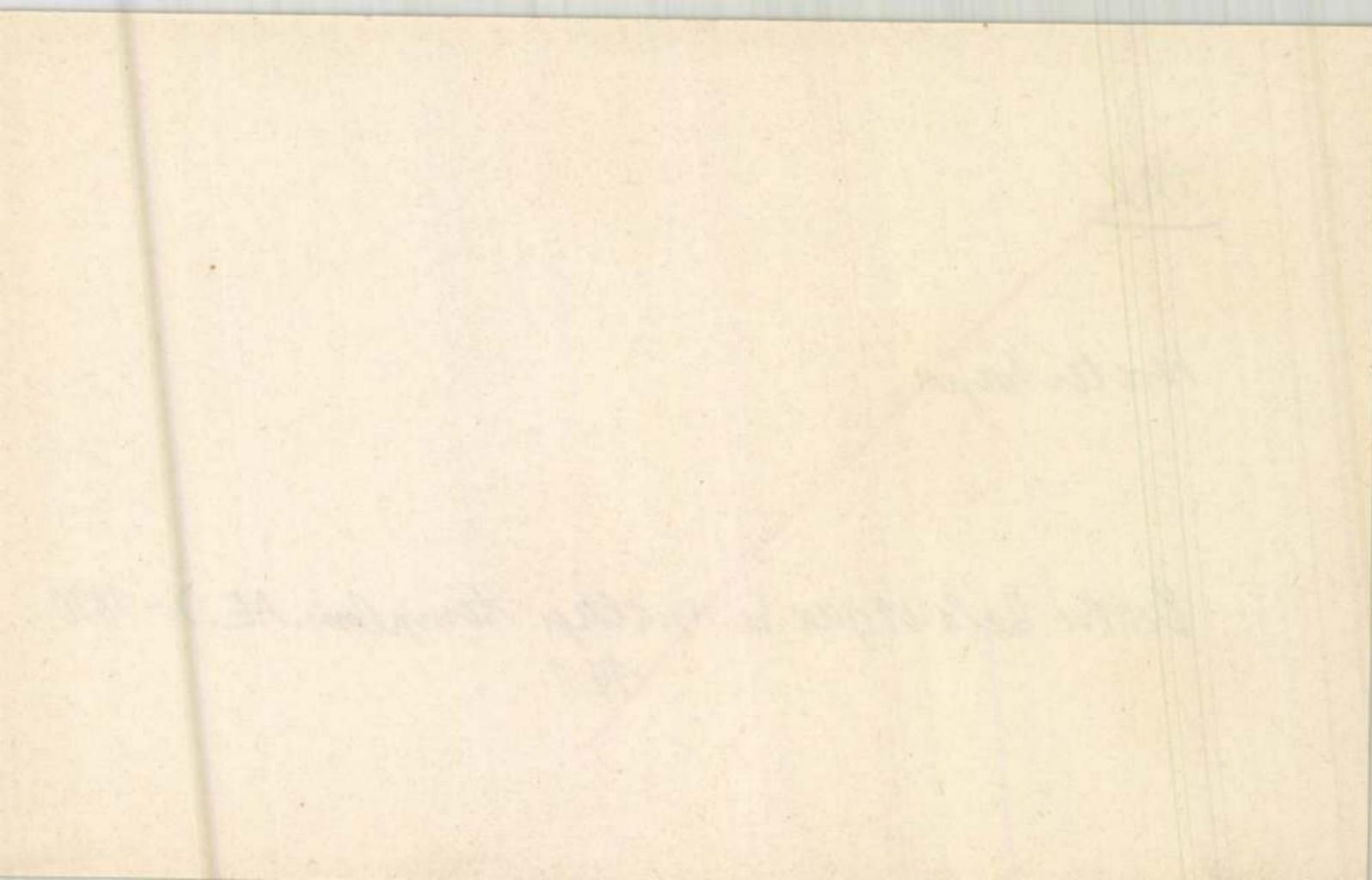
1860

1860

~~JAK~~

Kerítíkája

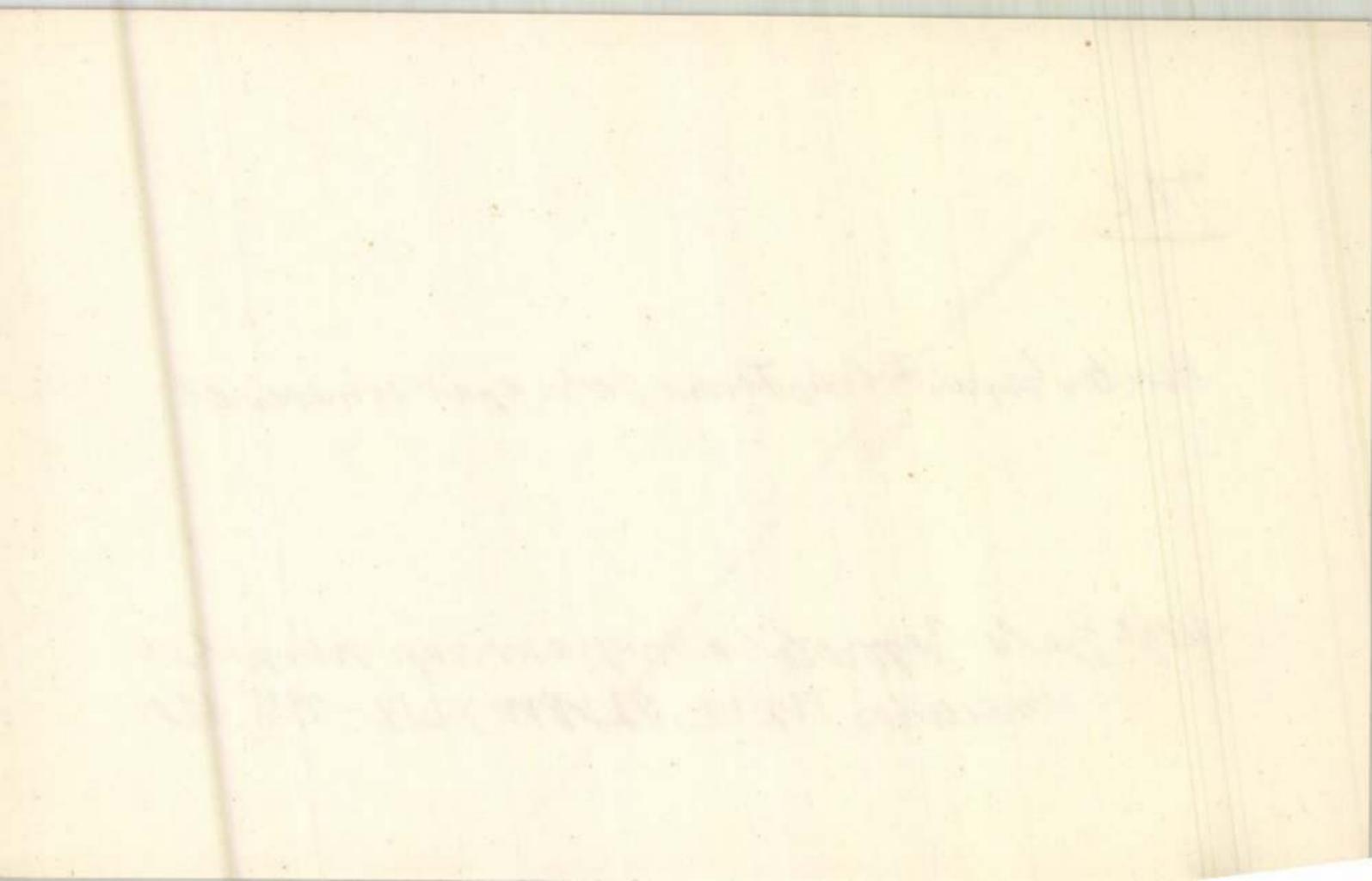
Ezoter Bela: 19 jaári apátagi templom. AE, X-1890,
14. l.

TÁK

Kerétháru, Tolnai Ferenc jáki apát címerevel

Kézirata. Zegreter a magyarországi riportár
ámerikai TVRVL, ~~XLI~~ XLIX - 1935, 69. p.

JÁK

Onáhagi-lak, az egthoni bencés apátság körülött
XVIII sz. máj. Pelle

Erotar Béla: A jaánki apáthagi templom AE, X-1890,
12.

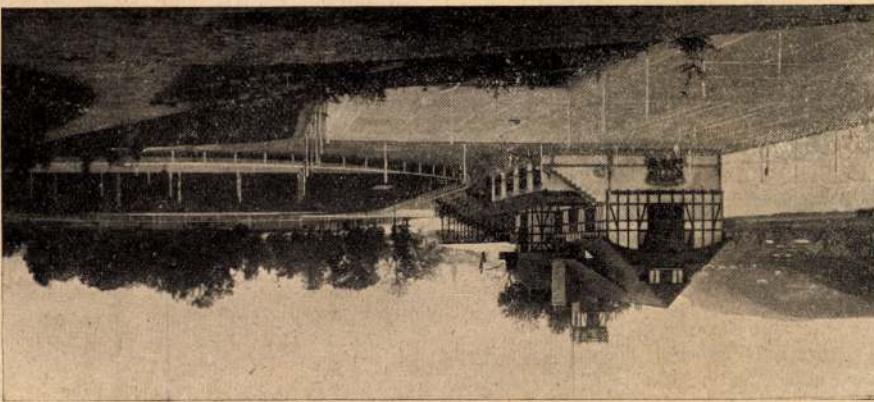
10

11

Az Uj Ldok fenyképe

A magiszteri üjsporttelep

A margitzsígeit sporttelep. Attila Béla báró hatálmás tervre részben megalakult: a Margitszigeten sportelő létesült, amely a legizlesesebbén és a legnagyobb kényelmel

Maga az apadtásg rögtöbb eredetű. A jak-szalád alapította és területta fenn, de az uprás-házbeli királyok is gondoskodtak róluk. Grossz idők következtek be, mikor az utolsó urpad-húk a látt es után polgári háború duلت az országot. Kralabothak a jakói templomot és a rárjára állottak, lehet egecs arréttánu. Röbert szert, mert ök is valamely trónkövetségenek parásigot is, mint sok más monostort. Lehets, a gyönyörű belső kert pedig megijezette azokkal, kik a kész kart pedig mindenkihez kérte azonban itt is rendet csí-kozották.

Pedig ha valami csabitháma tilizsara, gyűrű az a helyzet, mikor egy jáki apát megszűnteti, mikor egy másik töröknevet. Van ott egy yíyan műkinés, minden magyon keresztet örölt meg, hiszen az a legenda, hogy Szentháromszánnak a szemére semmi hasonlóra nem volt példája. Van ott egy másik töröknevet, aki a hagyomány szerint a török hazaikat az idők viszontagságáiban. Egy empliom, mellyel bárhol biztos töröknektől adhatok tisztséket, hiszen a töröknek mindenki tiszteletben részesül. Van ott egy másik töröknevet, aki a hagyomány szerint a török hazaikat az idők viszontagságáiban. Egy empliom, mellyel bárhol biztos töröknektől adhatok tisztséket, hiszen a töröknek mindenki tiszteletben részesül. Van ott egy másik töröknevet, aki a hagyomány szerint a török hazaikat az idők viszontagságáiban. Egy empliom, mellyel bárhol biztos töröknektől adhatok tisztséket, hiszen a töröknek mindenki tiszteletben részesül. Van ott egy másik töröknevet, aki a hagyomány szerint a török hazaikat az idők viszontagságáiban. Egy empliom, mellyel bárhol biztos töröknektől adhatok tisztséket, hiszen a töröknek mindenki tiszteletben részesül. Van ott egy másik töröknevet, aki a hagyomány szerint a török hazaikat az idők viszontagságáiban. Egy empliom, mellyel bárhol biztos töröknektől adhatok tisztséket, hiszen a töröknek mindenki tiszteletben részesül.

A jaki appartag tortenete Széchenyi Mihálos gróf honvéd

A műlt héten nyílt meg a magyarországi sporttelep. A Magyar Atletika Klub hozzá verseny keretében, nagy közönsége előtt avatták megnyitását. A szakmai szervezetek részében a megtisztigelt sportemberek, a tanárök és tanítók, a diákok, a szakmai személyzet, a sportolók, valamint a saját hozzáférésben lévő vendégek részében a szabadtéri szórakozásra osztottak.

Bennék az ünnepéseknek! Jóljatással is volt,
A vásári honvációsra így részesen megven-
dőkkel, mint a Beresenyi Miklósnak, a híres
Béla, lelkés szavakkal üdvözölte Beresenyi-
zöle, de kulinárosen Beresenyi Belára, ki éppen foly-
allani készült, hogy a nagy törökne mi tette-
dést helyreállította. De abban a pillanatban
hozzáhajtott az elémés színlap-kihordó s a
— En híresszettelmi el a városban, hogy
deudunkásja vagy Beresenyi Miklósnak. Ne
szüls, mert nem kapok egypti kraszár bucsúz-
tat! sem.

— Es Beresenyi néman volt kenyntelen tűrni,
hogy ot nem mit színeszt, hanem mit egypti
ággyi törökne üvelesjét ünnepelje kivála-

Luncin

UJ ORSZÁGGYÜLÉSI KEPVISELŐK

Grialt
Semsey Boldizsár

Gejér Antal dr.
Szik-Karcfalva

Kunstsammlung

Trensesen
bellusi Barros Jusztin

A black and white portrait of a man from the chest up. He has a shaved head and is wearing a dark, wide-brimmed turban. His gaze is directed slightly to his left. The background is plain and light-colored.

A black and white photograph of a man from the chest up. He is wearing a light-colored turban and a dark jacket over a light shirt. He has a serious expression and is looking slightly to his left.

A black and white photograph of a man from the chest up. He has dark hair and a beard. He is wearing a traditional turban or headdress that is draped over his head and shoulders, appearing as large, dark, floppy wings. The background is plain and light-colored.

J. A. Thompson

as. Kent, Wash.-La.
holme

L.

Thrixifelidium nivale

274 - 272 c.

Keister

nek előmozdításán fáradozik. minden esetre
ritka és ezért érdekes tüinemény, hogy az
Orsz. Iparegysületre nézve csak az olyan
irodalmi jelenség létezik, melyről hivatalos
tudomást nyer. Még egyéb megjegyzésünk is
lenne a fonti nyilatkozatra, de elhallgatjuk,
miután az Iparegysület közlönyének Olym-
pusán úgy sem olvasnák el, mivel a folyóirat-
ról nincs hivatalos tudomásuk. Körülbelül két
héttel ezelőtt azonban Palóczy R. építész az
egyesületi könyvtár számára ajánlotta a *Zeil-*
schrift des Kunst-Gewerbe-Vereins in München
című folyóiratot — bizonyára anélkül, hogy
a müncheni kiadó értesítette volna az egyesü-
letet. E folyóirat most 9-ik évfolyamában van.

Zalai tenuelsőszékhely

Uldomány

1980. j.

Díj:

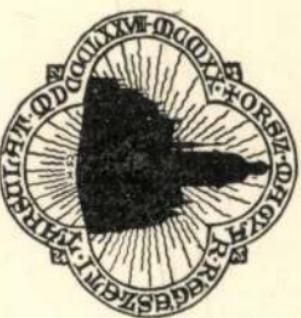
Kamp. közigazgatási

218. l.

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $\frac{1}{2}6$ órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR

az Orsz. Magy. Régiószi és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI THAMÉR

a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Jaki' Scorpion

Korrensky's "Jaki'"
A jaki' sp. stage
Scorpion rovid is —
nestlese

Lombashy, 1932.

Jd.

állatok útján összehordatván, utólag kőtör-melékkel, terra rossával, mészpáttal, stb. kevert, többé-kevésbé kompakt közötté álltak össze. Magyarországon főként a Villányi hegységből ismeretesek ilyen, felsőplicénkoris csont-felhalmozódások (Beremend, Villány, Csarnóta), amelyek igen gazdag és nevezetes, kihalt állatvilág bőséges maradványait tartalmazzák.

KORMOS T.

Csontenyv, üvegfényű, kissé tejszerű ragasztó anyag. Előállítják úgy, hogy a csontokat vízzel kifőzve zsírtalanítják, majd sósavval kivonják az ásványi anyagokat. Az ezekután visszamaradó — az eredeti csont súlyának kb. $\frac{1}{3}$ -ad részét alkotó — kollagént (ossein) vízzel kimossák és túlhevített vízgőzzel enyvvé alakítják át. Az iparban kiterjedten alkalmazzák.

ERDŐS J.

Csonteszközök. Az ősember az elejtett állatok, a házi állatok csontjait könnyű megmunkálása mellett azonban kemény, rugalmas és ellenálló voltuknál fogva is a legkülönözőbb szerzámok készítésére használta fel, már a paleolit kortól kezdve, beleértve természetesen a

szarvasagancsot és a vadkanagyarat is. A csont felhasználásának emlékei a régebbi paleolitikumban a moustérienben kezdődnek, főleg a magdalénienben emelkednek jelentőségre, amelyben és a mezolitikus kultúrákban majdnem a kővel egyenlő jelentőségű szerszámnyag. A fémelek nagyobb elterjedésével szerepe átalakul és sok tekintetben háttérbe is szorul. Könnyű alakíthatóságánál fogva azonban éppen e későbbi kor-

Csonteszközök; 1., 2. kőkorszakbeli csontharpunahégek svájci cölöp-pétményi leletekből, 3. kőkorszakbeli hálókötőtű, 4. vetei és 5. csont varrott francia-svájci leletekből

szakokban óriási formai változatossággal tűnik ki. Az utóbbi formák kialakulása még nem részesült elég méltánylásban.

MÁRTON L.

Csonthamu, fehér, vagy szürkessárga por. Az állati csontok ásványi alkotórészeiből, főképpen kálciumfoszfátból (néha 80%-ot is tartalmaz) és kálciumkarbonátból (maximálisan mintegy 20%) áll. Csontok elégetése által állítják elő. Az iparban foszfor, foszforsav, tejüveg, zománcok előállítására szolgál és mint tisztító- és csiszolószert is alkalmazzák.

ERDŐS J.

Csonthártya, lásd: *Csont*.

Csontház (*carnarium v. ossarium*), sír-, vagy temetőkápolna, a középkorban a megtelt sírok-ból kiemelt emberi maradványok befogadására szolgáló, nagy kripta-üreggel ellátott épület. Rendszerint nagyobb templomok mellett állt, mert a temetők is ezek körül terültek el. Járványok, háborúk idején közvetlenül ide temetkeztek. A kripta fölött oltárt volt benneük a halottakért mondandó misék céljára.

ZL

A jáki Szent Mihály-temetőkápolna barokkizlésű fedéllel

levő csontházak p. o. a jáki selmecbányai, soproni és cassai. (Utóbbiak a XIV. századból.)

VARJÚ E.

Csontlágyulás, lásd: *Csontbetegségek*.

Csontliszt, állati csontkból készült műtrágya.

Az állati csont egyszerűen megőrölve is használható trágyázás céljára. A kereskedelmi forgalomban mint normál csontliszt szerepel, zsírjától megfesztyva, 20—22% foszforsav és 4·2—5·3% nitrogéntartalommal. A párolt csontlisztből a zsír és az enyv egy része is ki van már vonva. Az enyvtelenített csontlisztből a zsír és enyv hiányzik, benne 26—32% foszforsav és 0·6—1·1% nitrogén van. Mint műtrágya lassan érvényesül, ezért főként laza és savanyú tőzegtalajokra való, csapadékos éghajlat alatt, hosszú ideig tartó hatás kifejtésére. Ha a foszforsav kénsavval „fel van tárva”, akkor már gyorsan hat. Ez a csontlisztzuperfoszfát. Az őrült csontdarát baromfitakarmánynak is használják.

BITTERA M.

Csontméréstan (*osteometria*), az embertannak az a része, amelyik az emberi csontváz egyes részeinek tüzetes méreti (kvantativ) tanulmányozásával foglalkozik. Régebben megelégedtek a koponya mérésével, de csakhamar tapasztalták, hogy ez nem elegendő magában véve azoknak a különbségeknek megállapítására, amelyek az egyes emberi csoportok

Gutenberg Lex. VIII. K.

bőztetünk koncentrikus (kívülről) és excentrikus (a velőüreg felőli) sorvadást. A csont likacsossá válik (osteoporosis) s egyúttal vagy törékeny (osteopsathyrosis) vagy mészhiánya folytán hajlékony (porozisos osteomalacia). Oka: helyi aneurysma, daganat, echinococcus nyomása vagy nem használás következtében sorvadás (inaktivitásos sorvadás) és általános, veleszületett (idiopathia osteopsathyrosis, spontán törésekkel) vagy az öregség által előidézett szenilis sorvadás (a koponyán, combonyakon), súlyos, különösen fertőző betegségek kapcsán (maranticus), központi vagy periferiás idegbetegségek (neuroticus, neuropathicus, trophoneuroticus sorvadás) paralízisnál, hárteríncsorvadásnál, gutatésnél, környi idegek sérülésénél, végtag vagy ízületeinek sérülésénél, gyulladásánál (reflexorius atrophia), genyes, gümöös, szifiliszes csontmegbetegedésnél (gyulladásos atrofia).

3. *Csonthipertrofia*, gyakori, gyulladásos csontmegbetegedésekben, pl. szifilisznél (csontkinövések), csontvelőgyulladásnál, csonttörésnél (callus). Idetartozik még a fiatalkorú herélték általános, fokozott hossznövekedése, valamint a helyi hossznövekedés egyes csontokon, idült, lobos csontmegbetegedésekben. E csorportba tartozó különleges megbetegedés a leontiasis ossea, melynél az arc- és az agy koponyacsontjai egyenletesen (akár 4–5 cm-re is) megvastagodnak; agynyomást, görögököt, hüdést, megvakulást, neuralgiát okozva. Az agyfüggelék (hypophysis) megbetegedése okozza az akromegaliát.

4. *Angolkér*, zavart csontnövekedés, hiányos mészlerakódás, fokozott mészfelszívódás, csontellágyulással.

5. *Möller-Barlow-féle* betegség, vagy gyermekkorú skorbut. Táplálkozási zavarból származó, eonthártya alatti vérzés, gyakori csonttöréssel.

6. *Osteomalacia* (csontellágyulás), a már kifejlődött csont ellágyulása mészszegényedés és osteoidszövetképződés mellett, a csont hajlítatévő és kessel vághatóvá válik. Ritka megbetegedés, mely némelykor endemiásan fordul elő egyesvidékeken, főleg nőknél és ezeknél is inkább a terhesség alatt és a gyermekágyban. Lassú lefolyású, évekre kiterjedő, időleges javulást mutató megbetegedés, mely azonban halálos. Újabb terhesség előhaladását sietteti. Gyógykezelés: ágynyugalom, erősítés, foszfor, esukamájolaj, mellékvese hormon, *Scipades* ajánlatára a csecsemőmirigyi eltávolítása, petefészekeltávoltítás.

7. Az *ostitis fibrosa* vagy *Recklinghausen-féle* betegség és az *ostitis deformans* vagy *Paget-féle*

betegség. Lényege a csontszövet felszívódása és helyenkénti megvastagodása. Oka ismeretlen. Ritka. A hosszú csöves csontokon, a koponyatetőn, kulescsonton, medencecsonton, csigolyákon, bordákon fordul elő. Tünetei fokozódó, furó jellegű reumaszerű fájdalom, elgörbület, csontmegvastagodás, spontán csonttörés. A Röntgen jellegzetes elváltozásokat mutat. Gyógykezelés hatástalan.

8. *Brody-féle tányog*, igen ritka, ismeretlen eredetű csontmegbetegedés, mely főleg fiatalkorú egyének sípcsonjának felső végén, tojásalakú, símafalú, nyúlós, nyákos tartalommal bíró üregek alakjában jelentkezik. Gyógykezelés: feltáras és az üregnek valamely plomba anyaggal való kitöltése.

9. A *gyöngyházesztergályosok* csontmegbetegeése; főleg Bécsben fordul elő, hol jelentékeny a gyöngyházipar. Oka a belélegzett gyöngyházpor és a benne levő szerves konchiolin ingerhatása. Tünete: csontfájdalom, a csontok rugalmas, később megkeményedő duzzanatával. Előfordul a hosszú csöves csontok ízületi vége körül (metaphysis), továbbá a rövid és lapos csontokon, előszeretettel az állkapcsón. Megelőzés végett ajánlatos: porvédők és jó szellőztetés a műhelyekben. Gyógykezelés: foglalkozás-változtatás.

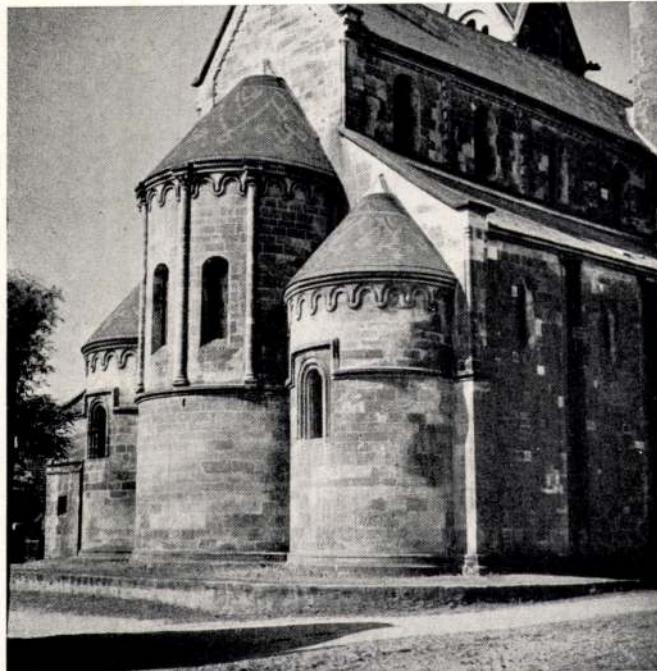
10. *Foszfornekrózis*, gyufagyári munkások kiterjedt csontelhalásza az állkapocsban.

11. *Ostearthropathie hypertrophante pneumique*, Pierre Marie által 1890-ben leírt csontmegbetegelek, mely főleg középkorú férfiaknál fordul elő. A csont ízületi végei körül megvastagodik (dobverőujjak). Oka idült tüdőmegbetegelek, légszűrők, tüdőszök, tüdőtányog, idült gennyes mellhártyagyulladás, szívaj, aneurysma stb. Főleg az ujjakon, de nem a körömpelen, alszáron, alkaron fordul elő. Az alapbántalmat kell gyógyítani. LOBMAYER G.

A *csontellágyulás* állapotban (leggyakrabban vemes és tejelő tehenekben, ritkábban kecskékben) úgy keletkezik, hogy a mész és a foszforsók forgalmának zavara folytán a csontokból a csontsók fölszívődnak és ezáltal a csontok szilárdsága csökken, ami sántáságra, különösen elferdülésekre és törésekre (különösen medence- és bordatörések) vezet. Meg lehet előzni, ha a takarmány helyes sóösszetételéről és esetleges D-vitamin hiányának pótlásáról gondoskodnak.

Csonthbreccia, a névvel jelöljük az olyan pleisztocon vagy fiatal harmadidőszaki csontfelhalmozódásokat, amelyek az elkarcsztosodott mészkkőhegeségek repedéseibe vagy kisebb barlangüregeibe felhőszakadások vagy ragadozó

Takki Károlyi Károlyi

jeleneteket is alkalmaztak az oldalakon, vagy a nyíló szárnyakon az Ó- és Újszövetség történeteiből, hogy az olvasni nem tudók is részei lehessenek a bibliai élményeknek, ezért szegények biblijának is nevezték az ilyen faragott, festett díszű kapukat.

Lébényben a faragás minden össze az architektónikus részek gazdag leveles díszítésére szorítkozott, bár emberfök alakjában szobrászati részek is vannak, de ezek szerényen meghúzódnak a dús levél sorok egy-egy zugában.

A főkapun kívül a templom déli oldalán gyakran még egy oldalkaput is alkalmaztak. Ezek az oldalkapuk néha ugyanolyan díszesek, mint a főkapuk, sőt a lébényi déli kapu — gazdagabb építészeti részleteivel és faragásaival — művészeti tekintetben minden esetre felülmúlja a nyugati kaput. Díszítményei stilizált levelekhez állnak és a kapupilléreken, szemöldökön, ívezetben bimbós és koszorús oszlopfejekre jelentkeznek. Szobrászati szempontból figyelemreméltó az oldalkapu jobb felső oszlopfejében alkalmazott kerub-ábrázolás (szárnnyas angyalfő). A normannstílus világára és hatására különösen a kapukeretben jelentkező tört-pálcatagozat emlékeztet. Ez a motívum aztán még gazdagabban, sőt megismétlődve, a jáki főkapunak is uralkodó díszítőeleme.

A megvilágítás módja a bazilikális rendszer függvénye, tehát az ablakokat az oldalhajókon és a főhajónak az oldalhajók teteje fölé kiemelkedő falán alkalmazták.

Az ablakok hosszúkásak, félköríves lezárásúak és részesek, vagyis ki- és befelé táguló keretűek. Ilyenek az apszisablakok is, de ezek keretében a nyílás élénkítésére (az oldalapszisokén) hengertagokat is alkalmaztak.

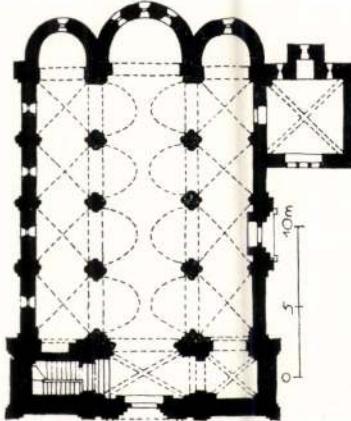
A lébényi típushoz tartozó templomok lényeges része még a sekrestye. Ez egy bordáskeresztsboltozattal fedett négyzetes alaprajzú helyisége, amely a szentély közelében lévő szélső boltszakasznál egyszerű, néha díszesebb ajtó közvetítésével a déli oldalhajóhoz csatlakozik (Lébény, Ják). Előfordul, hogy a sekrestyét az északi oldalon alkalmazták (Zsámbék). Sajátságos, hogy Lébényben a sekrestyét oltárfülke befogadására alkalmas külön kis apszidiollal is ellátták. Ilyen megoldásra következtethetünk Zsámbékön is. Itt a sekrestyeromon mutatkozó nyomok szerint szintén apszidiol állhatott a sekrestye keleti falában.

A lébényi, valamint az ugyanehhez a típushoz tartozó templomok épülettömegét a nyugati oldalon párosával emelt, többemelet magas tornyok fejezik be. A lébényi tornyok meglehetős egyszerűek, váratoronyhatásuk abban jelentkezik, hogy törzsüket csak a főhajó párkányának szintjénél törlik át könnyed ikerablakok, egymás fölött két emeletsorban.

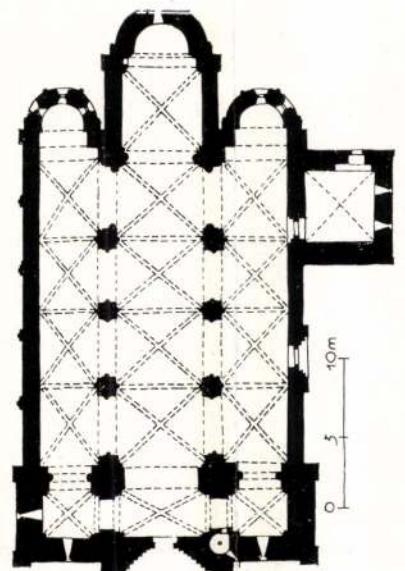
A jáki tornyok jóval díszesebbek s gazdagságban még ezeket is túlhaladják a zsámbékiak. A zsámbéki déli toronynak külön jelentősége, hogy megőrizte eredeti kősátoros sisakját, mint az ehez a típushoz tartozó templomtornyok eredeti befedési módját. Ezt a kő sisakformát nem éppen szerencsés érzékkal alkalmazták a jáki tornyok restaurálása alkalmával. A súlyos kősisakok ugyanis a zömök jáki tornyokat szinte összenyomni látszanak. A lébényi tornyok Essenwein által vezetett multszázadvégi restaurálása alkalmával magyar földön nem kedvelt, ú. n. csürlős sisakot kaptak. Igaz, hogy vannak csürlős sisakú magyar példák is Egregyen, Óraljaboldogfalfán, Zeikfalván, de azok könyedebbek és néha kőből falazottak (Egregy). Essenwein a lébényi tornyokat rajnamenti példák után állította helyre, ezért nem illeszkednek bele harmonikusan a magyar faluképébe.

DR. LUX GÉZA

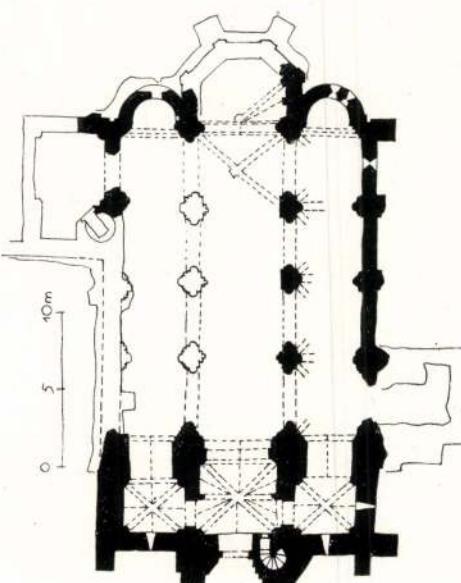
1. Lébényi templom szentélye
2. Jáki templom szentélye
3. Zsámbéki templom szentélye

Lébény, 1208.

Ják, 1256. előtt

Zsámbék, 1258. előtt

ugyanúgy a bencés kapcsolatok révén valószínűbb nyomon a regensburgi skót bencéseknek tulajdoníthatjuk ezt a jellegzetes apszisalakítást.

A templomtestet nyugaton a főhajó zárófala, illetőleg az azt közrevező két torony határolja. A tornyokat az oldalhajók végében (az oldalhajók szélességi méreteiben) négyzetes alapon emelték, úgy hogy aljuk az oldalhajók irányában nyitott maradt. Ezt a jellegzetességet, t. i. a nyitott toronyaljakat, magyar sajáságnak tartották régebben. A tornyok között a főhajó a nyugati zárófali halad, úgyhogy a tornyok egy ötödik főhajó-boltszakaszt vesznek közre. Ez azonban a többiből abban tér el lényegesen, hogy létert egy közébső kórusboltozat elvágja. Ekként egy átmeneti tér alakult ki, a kórus alja, amely a főkapuból a templombajutást közvetíti.

A templomtest bazilikális rendszeréből alakul ki a bejárás és megvilágítás nyílásrendszere. A főhajó tengelyében a nyugati homlokzat közepén van rendszerint a főkapu, amely — mint Lébényben is — félköríves lezárású és lépcsőzetes, oszlopos keretű. A kapuarchitektúra ilyen kialakításának magyarázatára Reiszmann említi, hogy a lépcsőzetesen szükűlő ívek és oldalfalak kiképzésénél perspektív hatásokra törekedtek, amivel az volt a céljuk, hogy a templom belsejének képet már a homlokzaton megmutassák, mintegy előkészítések a belépőt a templom belsejében ráváró, egyre gazdagodó architektonikus élményekre. A kapunyílásnak ezt a fontos szerepét már az ókorban is felismerték, de fokozott jelentőséget a középkor építészete tulajdonított neki. Sokszor a kapu felületét oktató célú, egyházi tartalmú, festett, vagy faragott ábrázolásokkal látták el, gyakran

Lébényi templom főkapuja

Lébényi templom déli kapuja

nak jelzi a zsinat. Különben a zsinat határozatai kiterjednek a templomépítés legapróbb részleteire. mindenütt a célszerűséget és az ízlésességet kívánja biztosítani.

ÁRKAY: A templomépítés terén egyházi szempontból várható-e a jövőben nagyobb fellendülés, úgy értem, hogy van-e hiány templomokban?

LEPOLD: A helyzet az, hogy a templomépítés kívánatos fejlődését az anyagi lehetőségek korlátozzák. Lehetőleg kerülni akarjuk azt, hogy olyan kis összegből építsenek templomot, amely nyilvánvalóan nem elegendő és hiányos, célszerűtlen, egészszégtelen vagy szegényes alkotások létesítésére vezet.

KAFFKA: Az utóbbi időben tudomásom szerint építettek templomokat a hivők és a közhatóságok, valamint az egyházi hatóságok támogatása nélkül is. Pl. Pesthidegkúton építettek egy templomot tisztán abból a pénzből, ami a templom alatt létesített kripták eladásából származott. Kívánatosnak tartja az egyház, hogy ilyen módon építsenek újabb templomokat?

LEPOLD: Egyházi szempontból nem kifogásolható a templom építésének összekapcsolása a kripták értékesítésével. Tulajdonképpen II. József császár tiltotta el a templomokba való temetkezést egészszégi szempontból. Ebből a rendeletből nagy kár származott, mert nagyon sok kegyeletes emléket és műértéket pusztított el. Egyházi szempontból temetkezés céljára fel lehet használni a templomot az oltár területének kivételével. A templom padlójában csak püspökök és a királyi család tagjai temethetők el. A templom alatti kriptákban azonban ilyen korlátozások nincsenek. A hatóságok általában nem tartják kívánatosnak a templomban való temetkezést. Az egészszégi szempontok ma is szerepet játszanak ezen a téren, de figyelembe kell venni a pszichikai hatást is. A templom körül lakók nem szívesen veszik a temetkezéseket és bizonyos szempontból zavarólag hat ęsékre az a tudat, hogy kripták közelében tartózkodnak. Egyébként én pénzügyi szempontból nem tulajdonítok túlzott jelentőséget vagy nagyobbarányú lehetőséget az ilyen elgondolásnak.

KAFFKA: Vidéken a nép helyhezkötöttebb. A temető sírjait a család továbbból tagjai kegyeletesen rendbentartják. Más-kép áll azonban a helyzet a nagyvárosokban és főleg Budapesten. A család kevésből helyhezkötött, a sírkertek távolesnek az egyes lakóhelyektől. A sírhely drága és a bérletidő rövid. Az önálló kripta építése igen drága. Ennek tulajdonítható, hogy a pesthidegkúti templom kriptáit főleg pesti lakosok vették meg. Azt hiszem, hogy ennek a rendszernek Budapest környékén komoly jelentősége volna, csak kérdés, hogy a jövőben ilyenre a hatóságok hajlandók-e engedélyt adni?

ÁRKAY: Úgy a temetőben, mint a templomokban épült kripták megint kitűnő alkalmat jelentenek az egyház részére, hogy a művész ízlést fejlessze és irányítsa. Általában a kisebb alkotásoknak még nagyobb jelentőséget tulajdonítok. A nagyméretű templomok még részleteikben is távolállnak a kisember építési tevékenységétől. A kisebb kápolnák részleteinek hatása gyakran megmutatkozik a kúriák és falusi lakóházak építésénél.

KAFFKA: Az ilyen irányú hatás még legjobban észrevehető a paplakokkal kapcsolatban. Nemrégiben a Galga völgyében jártam és egy kis elhagyott faluban szép, egyszerű parasztházak és kúriák között egy újonnan épített paplakra akadtam. Ez a ház ijesztően ízléstelen volt, valami városi kőmives tákolhatta össze, mert a manzard-tető, a toronyoknak és a vakolatba ágyazott csempék ilyen kézre vallottak. Megdöbbenésem még sokkal nagyobb volt, amikor a szép régi parasztházak között a paplaknak kisebb-nagyobb másolataira akadtam, ahol feltűnő volt az ízléstelen díszítések hatása. Ilyen tevékenységgel nagy mértékben el lehet rontani a falvak jövőben kialakuló képét.

LEPOLD: Ha nem is mondja ki teljes határozottsággal a zsinat, azonban az ellenőrzés és a központi felügyelet nemcsak a templomokra és azok berendezési tárgyaira vonatkozik, hanem általában az egyházi épületekre, tehát a paplakokra is. Igy remélhető, hogy a jövőben hasonló eset nem fog előfordulni, mert hiszen az újonnan építendő paplakok tervezet is be kell mutatni a főhatóságnak.

ÁRKAY: Félek, hogy ez a rendelkezés még nem fogja előidézni azt, ami az egyház tevékenységétől kívánatos volna és ami a multban szépen érvényesült. Véleményem szerint a papnöveldékben kellene kezdeni a dolgot. Az volna kívánatos, hogy minden plébános, sőt még a kispapok is megfelelő művészeti képesítéssel és fejlesztett ízléssel bírjanak. Márpedig a papnöveldékben, úgy tudom, erre nem fektetnek nagy súlyt.

LEPOLD: Elméletben meg van már oldva ez a kérdés is, ugyanis a papnöveldékben műtörténet is szerepel a tárgyak között.

ÁRKAY: A művészettörténet önmagában még igen kevés. Praktikus művészeti nevelésre volna szükség, ami a liturgikus alkotásokon keresztül a papok művészeti érzékét a célszerűséggel karoltve fejlesztené. Ezen a módon az egyháznak minden egyes szolgája az ízlés és a szépre való törekvés tanítója is lenne. Egységes irányítással ez az erő magas színvonalra tudná emelni a nemzetnek azt az érzékét, ami, sajnos, ma pusztulóban van.

KAFFKA: Még egy nagy erő rejlik az egyház hatalmában, a nagy egyházi birtokok egységes terv és elgondolás alapján mintatelepéket és telepítéseket létesíthetnének, templommal, kultúrházzal és iskolával.

LEPOLD: Ilyen irányú törekvések már előterbe kerültek. Különösen a ciszterciek körében. A hercegprímás förendiházi beszédében kijelentette, hogy az egyház ki fogja venni részét ebben a munkában, ami karoltve jár a nagyon kívánatos szociális kérdésekkel. Az a zsinat, amiről már beszéltem, nagyon nagy lépéssel vitt bennünket előre és remélem, hogy a közeljövőben központi irányítással az Egyházművészeti Tanács és Hivatal, valamint a magyar alkotóművészek és testületek segítségével a mai nehéz körülmények között is el fogjuk érni azt a színvonalat és eredményt, amit az egyház a multban, két ezredéven át fel tudott mutatni.

A lébényi templom jelentősége Árpád-kori szerzetesi templomaink kialakulására

Kevés árpádkori templomunk van, amelyet a magyar tár-sadalom jól ismerne, de még kevesebb, amelyet a külföldi műtörténeti irodalom a kiváló európai műemlékek sorába emelt volna. Mégis e kevesek közé tartozik a lébényi egy-kori bencés templom és ez a tény már magában véve kidomborítja nagy jelentőségét.

E műemlékünkkel kapcsolatban a restauráló Essenwein mellett különösen Hamann nevét kell feljegyeznünk. Hamann az összehasonlító módszer alkalmazásával a Franciaországból terjedő normann stílus, valamint a felsőolaszországi és délfrancia eredetű, ú. n. protorenaissance stílus hatását vizsgálja az európai műemlékeken és a következtetésben eljut hazánk területére, ahol két emlék, a lébényi plébánia és a jáki apátsági templom ragadja meg figyelmét. A kapcsolatkeresésben nem egy lébényi architektonikus és plasztikai részlet nyújtott számára támpontot, így pl. a Lébényben, de Jákön is előforduló, ú. n. koszorús oszlopfejtípus, a két lébényi kapuban felismerhető normann-stílusú tagozatok, az északi homlokzatot tagoló falpillérek, a főapszis felületét öt mezőre osztó jellegzetes féloszlopok stb.

A Hamann által felvett kérdések tárgyalása nagyobb tanulmány tárgyát képezhettének, e cikk szűk keretei között inkább csak a templom rövid ismertetésére szorítkozhatunk és különösen az árpádkori szerzetesi templomtípus kialakításában gyakorolt hatását méltathatjuk.

A templom — történetére vonatkozó eddig ismereteink szerint — a XIII. század legelső éveiben épült, tehát nagyobb-szabású árpádkori szerzetesi templomaink között a legkorábban, ezért a típus megalkotásában alapvető szerepet tulajdoníthatunk neki. A típus lényege a háromhajós bazilikális templomtest, amelyet az ú. n. szabad rendszer szabályai szerint boltoztak be, vagyis egy főhajó-boltszakasz-hoz egy-egy oldalhajó-boltszakasz alkalmaztak. Az oldalhajók árkádivek közbeiktatásával egész hosszukban bekapsolódnak a főhajó terébe. A bazilikális templomtestet aránylag rövidre, minden négy főhajó-boltszakasznyi hosszra vették. A boltszakaszok négyes beosztása jellegzetes, mert jóformán valamennyi árpádkori szerzetesi templomunknál ezt a számot találjuk (Ják, Zsámbék, Vérteszentkereszt, Ócsa, Bélápátfalva stb.). A boltozatok bordás kerestboltozatok voltak és ezeknek megfelelően a főhajópilléreket többszörösen tagozták, hogy alkalmassá tegyék a különböző irányból érkező boltozati tagok, boltívök, hevederek és bordák felvételére. Sajnos Lébényben az eredeti boltozatok elpusztultak és a jelenlegi boltozatok mind a fő-, mind az oldalhajókban újabb eredetűek (XVIII. század).

A templomtest háromhajós bazilikális részét a keleti végén a három apszis zári le, éspedig a főhajó arányának megfelelően a magasabb és tágasabb főapszis, valamint az oldalhajók kisebb méreteihez szabott oldalapszíkok. Az apszisok alaprajza félköríves, de a később épülő templomainknál sokszögű is lehet, mint a zsámbéki főapszisnál, ez már a gót stílus közeledésének a jele. Jellegzetes, hogy a lébényi apszisok egy vonal mentén csatlakoznak a templomtesthez, amiben némi északolász, illetőleg dalmáciai hatást látnak egyes építész-íróink (Petrik, Foerk), de

1. Lébényi templom főhomlokzata
2. Jáki templom főhomlokzata
3. Zsámbéki templom főhomlokzata

Körmeny László: A záki templom rövid
ismeretei

Záki templom

16°, NK, 64L, Szombathely, 1932.

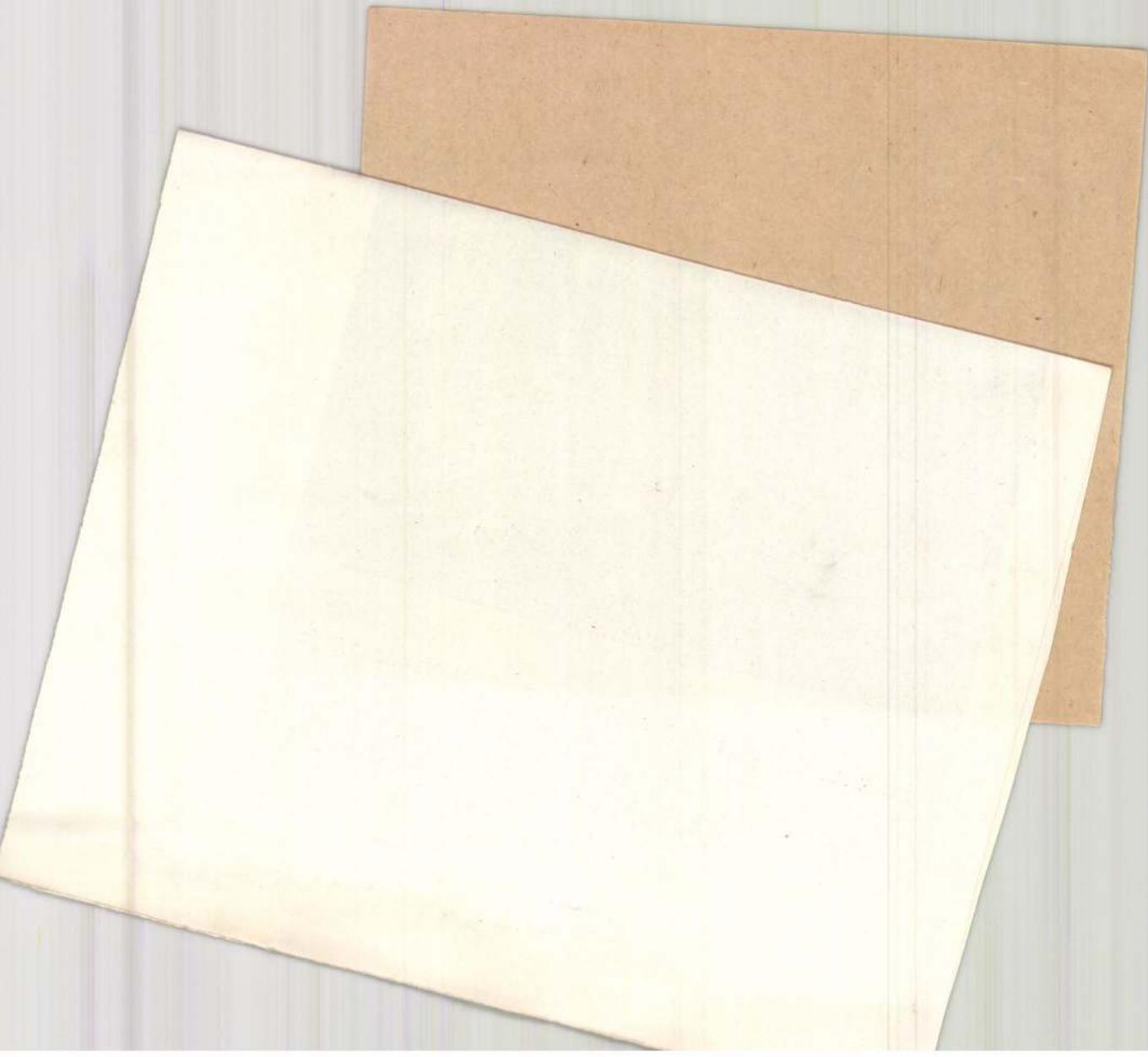
Jáki apásai

i' semp'lon

Jáki apásai

Környezet.

Por visszatér
Szechenyi Park los gr.
et hent György utca -
máról nevezett
Jáki apásai
tőr kelete. Színház
1901. 6. 29. c.

Jotiki Temples

Ramchandras 3 miles

Report -

On H. 123, 125, 127.0.

6887
T. 645N. -

balra fejekkel diszitett keretben:

RE
D
D
TIA.

9.2 : 45.3 cm.

Franziska Lenz-Pawlowsky

Hannau, Richard

Deutsche und französische
Kunst im Mittelalter.

1923.

Thm.

Präger Studien

Szindelfingen 1928. 804. C.

得失

前

之

事

道
不
往
不
來
不
往
不
來

不
往
不
來
不
往
不
來

不
往
不
來
不
往
不
來

Takao Apesay

For W. T. T.
Sieboldiana Nuklo Jr.
at Hunt Song meta-
morphic metamorphic
fauna apesay
to handle. Siebold
1901 Aug. C.
Kouwens.

KRISZTUS ÉS APOSTOLOK A JÁKI TEMPLOM HOMLOKZATÁRÓL.
XIII. SZ. KÖZEPÉ, 1254. ELŐTT.

GerEnd

Zaki' sempurna

Csányi Károly fejléce.

Dr. Széchényi Miklós gróf.

A vasmegyei Szombathely melletti Jaákot az a bencés apátság tette mindenkor nevezetessé, amely ott Szent György vértanú tiszteletére ősi időktől fogva fennállott.

Hogy ki és mikor alapította az apátságot, arra nézve régebbi fróink véleményei megoszlottak és csak abban az egyben egyeztek meg, hogy szerintük a közvélemény a monostor létrejöttét Szent István királyunk bőkezűségének tulajdonítja. Ezt okiratok hiányában sem állítani, sem tagadni nem lehet, egyedül az bizonyos, hogy az alapítás a legrégebb időbe esik. Forrásaink szerint valószínűleg a Weczellin-törzsből származó Jaák, Opur fia alapította azt. Fejér György terjedelmes, korszakos oklevél-gyűjteménye szerint (codex diplomaticus) Jakab, Opur fia alapította volna 1140 körül. Rosty Zsigmond 1857-ben megjelent tanulmánya szerint az oltár fölött látható Nitzky-család címéről, amely család „de genere Jaák“ származott, nem erőltetett következtetés, hogy Jaák falu szintén e családdal való viszonyaiból származott. Ő azt véli, hogy az adatok helyes olvasása és magyarázása szerint a jaáki apátságot Weczellintől a Szent István idejébeli és de genere Jaák-nemzetsegű fővezértől származott Oposnak fia, Jakab a XI. század közepetján alapította, ki az

A jaáki templom.

apátság föntartására a jaáki határ bizonyos részét ajándékozta és valószínűleg a templomot is építette.

Vas vármegye legújabb történetében kétszer találunk adatot az apátságra vonatkozólag. Az egyik szerint azt a XII. század első tizedében kezdették építeni, a másik szerint pedig 1214-ben. Ezen adatok frója azonban forrást egyáltalán nem említi. Egy kiváló levéltári kutatónk, Rupp azt írja, hogy a jaáki apátság megalapítója Wecelliny Jaáki Nagy Márton volt és közli, hogy a vasvári káptalanak 1325. évi május hó 25-én Róbert Károly királyhoz küldött jelentésben határozottan mondattik, hogy a szent Györgyről nevezett jaáki apát-ságot a Jaák-nemzetébeli Nagy Márton építette.

Hogy a közvélemény oly következetesen hozza az apátság megalapítását első szent királyunkkal kapcsolatba, ez talán annak a bőkező áldozatkészségnek tulajdonítható, amelylyel királyainka monostort mindjárt kezdetben jótéteményekkel elhalmozták. Róbert Károly 1331-ben úgy nyilatkozik, hogy elődei, a szent királyok, a jaáki apátságot alapítása idején annyi jótéteménnyel, szabadsággal és kiváltsággal halmozták el és oly gazdag birtokadományban részesítették, hogy a monostorban ötven áldozár szentelhette, az anyagi gonduktól telje-

A JAÁKI TEMPLOM A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

*Magyar Építőművészeti
1907. F. szám*

bővítésének alapvető terveit szintén ő készítette és vezette az építést 1875-től kezdve haláláig. A várkert dunaparti oldalának architektonikus kiképzése terraszokkal, lépcsőzetekkel és pergolákkal, s ezekkel összefüggőleg az u. n. várkerti bazárnak építése (Ybl Miklós-tér 3—4.) végül az ottani, kioszk (Ybl Miklós-tér 11.) mind, mindenekfölött a gyönyörű fürdőház ugyancsak tőle valók. 1870—75 között építette a dunaparti hatalmas vámpalotát, 1867—69-ben a Ferencvárosi gyönyörű plébániatemplomot a Bakács-téren, az 1885-iki országos kiállítás királyi pavillonját, amelyben most Gieraud nyári kioszka van és amelynek kupolája időközben leégett. És végül két legnagyobb szabású művét, a Lipótvarosi Szent István templomot és 1879—84 között az Operaházat.

Budapesti építésihez méltó volt vidéki alkotásainak szinte végelláthatatlan sora is, amelyek közül a főnt már megemlítetteteknél kívül még a következőket sorolhatjuk föl: Károlyi István gróf csurgói kastélyának befejezése, Wenckheim Frigyes gróf ókigyósi, Károlyi Lajos gróf tótmegyeri és stomfai, Berthold gróf surányi, Apponyi gróf hegesyi, Széchenyi gróf marcalii, Inkey Zsigmond lengyeltói, Waldstein gróf veszprémpalotai, Károlyi Tibor gróf mácsai, Weinckheim Károly gróf gerlai, Wenckheim Rezső gróf dobozi, Almássy gróf kétegyházai, Károlyi Mihály gróf párádi kastélyai s ezeken kívül a malackai és irsai sirlboltok, Nagy-Károlyban a vármegyeház, vendégfogadó és a templom átépítése, Hódmezővásárhelyen a templom átalakítása és még számtalan más kisebb-nagyobb építkezés.

Munkásságának eszinte beláthatatlan sorozata Ybl Miklós csodás munkabirásának bizonyítéka és annak a fáradhatatlan szorgalomnak, amelyivel több mint öt évtizeden keresztül dolgozni meg nem szünt. A folytonos haladás és fejlődés: ez

A LIPÓTVÁROSI TEMPLOM.

az Ybl iskolája, amelyet végig járt; ő maga ifjukori idejétől késő öregsége utolsó napjáig folyton tanult, folyton haladt és fejlődött és a tapogatódzás első kísérletei helyébe mindig érettebb és tökéletesebb alkotások léptek, míg végre az általános elismerést nyert remekéknak adtak helyet. Utolsó műveit már azzal a biztos nyomú kiírt tollal fogalmazta, amely őt a műtörténelem méltó alakjává emelte.

Mindig meg bírta találni az építőművészeti formát, amely az idők szellemének a kor szükségleteinek megfelelt.

Érdemeinek elismerését még életében megérte: a förendiház tagja lett, számos külföldi egyesület és társulat választotta tagjává, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, a Lipót-rend kiskeresztjét és a lovagi rangot kapta meg királyának kegyelméből. Ybl Miklós érdemei közé tartozik végül az is, hogy maga körül egész művészeti generációt nevelt nemzetének. Még most is legkiválóbbjaink közé tartoznak az ő egykor munkatársai: Schikedanz Albert, Sturm Ferenc, Schmahl Henrik, Schannen Ernő, Jakabffy Ferenc, Györgyi Géza és még számosak, akik ma többnyire kiváló helyet töltenek be építőművészünk között, a műszaki élet és gyakorlat terén.

A BAKÁCSTÉRI TEMPLOM.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

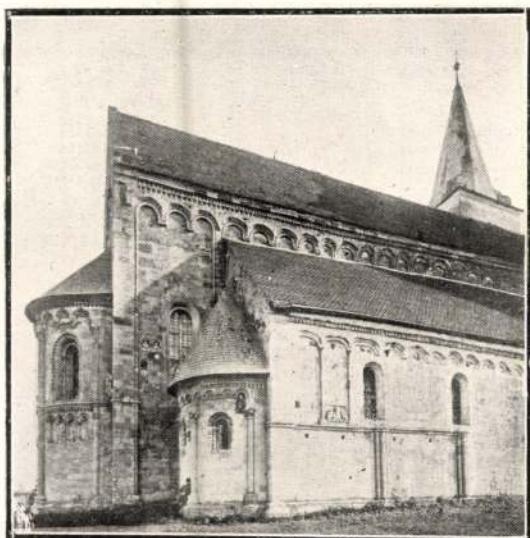
A JAÁKI TEMPLOM A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

sen megszabadítva, minden szükségessel bőségesen ellátva, Istennek szolgálatára életét.

Ismervén az alapító nevét, az alapítás idejét se lesz nehéz legalább megközelítőleg megállapítani. **Henszlmann** Imre szerint a templom felépítésének idejét nem lehet későbbre, mint 1250—60-ig visszavinni. Az 1242. évben a tatárok dúlták föl az országot és valamint minden más építkezést, úgy az ily művészeti tökélylyel ékeskedőt még inkább megakadályozták volna; de viszont a tatárok visszavonulása után sem valószínű, hogy ily műhöz azonNAL hozzáfoghattak volna. Az építkezés 1246—56

között mehetett végbe. Ezt a véleményt támogatja *Ipolyi Arnold* is műtörténelmi tanulmányában, valamint *Eitelberger* bécsi műtörténész is, utóbbi tisztán a templom építőművészeti stílusa után indulva.

Henszlmann számítását a templom építését illetőleg nem fogadhatjuk el teljesen. Már 1240-ben, tehát még a tatárok betörése előtt találkozunk a jaáki apáttal egy nagyobb birtokperben; valószínűtlen tehát, hogy ha már az apátság meg volt alapítva és az apát ki volt nevezve, az építkezéshez még hozzá sem fogtak volna. Kétségtelen, hogy

A JAÁKI TEMPLOM HÁTSÓ HOMLOKZATA
A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

1240-ben a monostornak is kellett már léteznie, még pedig benépesítve a szerzeteslakókkal.

Nem lehetetlen azonban, hogy a templommal akkor még nem készültek el egészen. Talán valami fönnakadás történt az építkezésben, talán éppen mivel oly művészeti tökéletességgel készült a munka, késsett a befejezés. De nincs kizárya az sem, hogy már ekkor készen állott minden. Az alapítvány koronája, a gyönyörű isten háza is ott ékeskedett már a Jaák községet uraló dombon fehér falaival, égbenyuló tornyaival, messzeföldre hirdetve az alapító lángbuzgalmát, mely költséget nem kimélve, a legszebbet, a legjobbat áldozta föl Istennek, hogy méltó hajlékban dicsérlessék az ő szentséges neve mindörökké. S ekkor bocsátotta az Úr hatalmas keze szegény hazánkra a vésznek, a szerencsétlenségnak, a halálnak sötét fergetegét. A tatárok 1241 elején előzönlötték az országot. A reá következő év kemény telén, körülbelül februárban, átkeltek a befagyott Dunán, betörtek Ausztriába is és Bécsig pusztítottak és gyilkoltak. Vajon nem érintette-e ekkor egy száguldó csapat Jaákat is, nem öldöste-e le a monostor lakóit, nem gyuttotta-e föl a templomot? Ezekre a kérdésekre nem kapunk feleletet sehol.

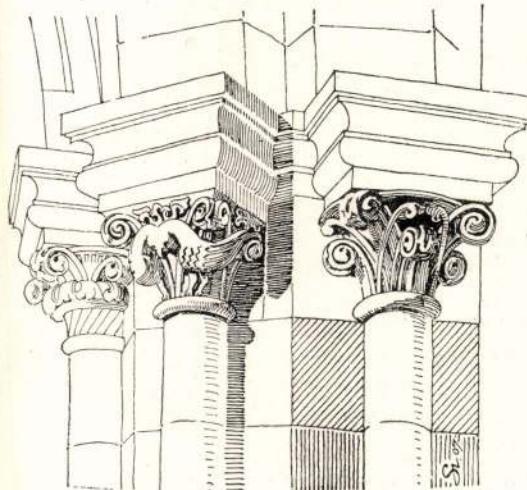
Csak tizennégy év multán hallunk ismét az apátságról, amikor éppen nagy ünnepet ülte a monostor falai között. 1256 május 2-án az egész környékből összesereglett hivék jelenlétében ünneplétek a templom fölszentelését, amelyen a szerettségeket Omode győri püspök, akinek egyház-

megyéjéhez akkor Jaák tartozott, személyesen végzte.

A XIV. század elején III. Endre korai halálával és a dicső Árpádház kihalásával bekövetkezett válságos idők szomorú napokat hoztak a jaáki monostor jámbor lakóira is. Magyarország fényes dicsőségből síralmas állapotba hanyatlott. A gazdagok elszegényedtek, a nemesek elparasztosodtak, az igavonó állatok megfogytak és nyomorúságukban az emberek húzták még a szekereket is. A jaáki konvent sem óvhatta meg magát az általános romlástól. Falai közül elkölözött a bőség, a jólét és nélkülezés; szükség fűtött bennük tanyát. 1331-ben azután még nagyobb szerencsétlenség sujtott le a monos'orra. Tűzvész tüött ki, az épületek földig eégek és az apátság kiváltságaira és birtokaira vonatkozó oklevelek minden megsemmisültek. Jeromos apát a királynál keresett segélyt és oltalmat. A királyi oklevél nem a legkedvezőbb színben tünteti föl az apátság kegyurait, amidőn jóformán azok ellenében kénytelen megvédeni az apátsági javakat. Róbert Károly ez okmánya 1331 április 27-én kelt; a kegyuraság ebben az időben még mindig a Jaák-nemzettség kezében volt.

A következő századokból csak néhány adatunk van. A XV. század elején a kegyuraság a királyra származott át, pár évtizeddel később már a győri püspök adományozza az apátságot egy bencés áldozárnak; mindezek okairól okleveleinkben nem találunk adatokat.

A pusztulásnak, a siraalomnak a mohácsi vészről, 1526-tól kezdődő éveit megszenvedte a jaáki apátság is. A Kőszeg alatt táborozó borbár ellenség, amelytől Jurisits Miklós oly hősielen védelmezte

BELSŐ OSZLOPFEJEZETEK.

A HÁTSÓ HOMLOKZAT A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

váranak falait, a jaáki monostort is földülta, a templomot fölguyította, azonban a szerzetesek idejekorán elmenekültek. A török elvonulása után közülök csupán István apát kereste föl földult otthonát és élte le ott hátralevő napjait. A következő apát alatt ismét kiélesedtek a viták az új kegyúrral, az Erdödy-család fejével, amelyekből ismét az apátság került ki győztesen.

A XVI. században a zágrábi püspök, majd a pécsi püspök lett az apát; a XVII. században magának a kegyúri családnak, az ekkor már grófi Erdödy-családnak tagjai, akiktől a század végén a vasvármegyei alispán foglalta el az apátsági vagyont, amelyet aztán I. Lipót király 1690-ben ismét jogos tulajdonosának, az Erdödy-családnak ítélt vissza. A XVIII. században javul az apátság helyzete, a jogok és kiváltságok is kellő tisztelet-

ben tartatnak. 1715-ben a jávadalom egész vagyona 200 hold szántóföld, 300 hold erdő, 40 hold rét és 17 jobbágytelek; a jövedelem ezen kívül különöző természetbeni adóból és robotból áll. Ez időtájt azonban meglehetős rossz karban volt már a monostor és temploma, úgy hogy az egri püspökké kinevezett Erdödy Gábor apát kénytelen volt azt bérbeadni, hogy a jövedelmet az épületek helyreállítására szentelhesse. Ez meg is történt. A templom renováltatott és a két torony romjaiból újból félpírtetett.

A XIX. század elején, 1805-ben, az akkori bérő 2700 rajnai forintot fizet mint évi bért a birtokért; egy későbbi, 1846-iki szerződés szerint pedig 2100 ezüst forintot. Ugyanekkor a szombathelyi püspök figyelmeztette az apátot, hogy a jeles egyház hosszas idő óta nélkülezött és most költséges javí-

A JAÁKI TEMPLOM FŐKAPUJA
A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

tásokat kíván. A figyelmeztetésnek fogantja is lett, évente megfelelő összeg jutott a tatarozásra. A XIX. század utolsó éveiben végre aránylag alaposabb helyreállításra is jutott költség, az akkor apát, Stegmüller János nagylelkűségből. Az ő 1892-ben bekövetkezett halála után e sorok írójá nyerte el az apátságot és viselte azt a templom újjáépítésének ideje alatt (1896—1904) is.

*

Az építménynek a restaurálás előtt való állapotát legcélserűbbnek véljük *Henszlmann Imrének* 1876-ban kelt ismertetése után adni, melyet ő, mint a műemlékek bizottságának előadója, az országgyűlés tagjai között szétszórt munkájában tett közzé. De hagyjuk beszélni magát a mestert!

A jaáki bencés apátsági templom, a magyarországi egyházaknak gyöngye francia-román stílusban épült. Már osztrák szomszédaink nagyon mebecsülték azt, amidőn 1558-ban Eitelberger művében réz- és fametszetekkel bőven illusztrálva, valamint a bécsi Central-Commissio évkönyvei I. kötetében kiadták.

A jaáki templom elrendezésével egészen a lébényi, Magyarországra tipikus, rendszerhez tartozik. Itt is négy pillépár osztja három hosszhajóra a belső tért, a tornyok alatti két csarnok két mellékhajóba nyilik és hiányzik a kiugró kereszthajó is. A három hajót kelet felé három félkörű apszis zárja; úgy a főapszisnak, valamint a két apszidiolának három-három

ablaka van. A középhajó magassági aránya, miként a lébényi templomé, megfelel a csúcsíves stílusnak, ámbár ezen az emléken mindenütt csak körívvel találkozunk. Sem a főhajónak, sem az északi mellékhajónak nincsen ablaka, ami elég csodálatos azért, mert az épület már eredetileg boltozásra volt tervezve, ámbár a mostani boltozat nem az eredeti.

A pillérek fejezetei alacsonyak, de igen kies formájúak; vannak közöttük alakosfejűek is, az úgynevezett *chapiteux historiés*, melyekre nyugati példa után állatok vannak faragva. A jaáki templom fejezetei a műtörténelemben elismert, kiváló becsűek. A pillérek fejezetei kecses hajlású karnist mutatnak, a lábazatokon pedig a mély, francia horonyt láthatjuk.

Pompásnak mondható a templom keleti homlokzata, dúsan földíszített három apszisával. A középső nem emelkedik ugyan a főhajó magasságáig, de a két mellékhajó apszidiolái fölre nyulik és közbeeső választópárkánynal két emeletre van osztva. Ez a választópárkány kettős attikai lábazatból van kombinálva, körülveszi a falból kiszökő oszlopot és gyűrűt képez rajta a kifejlődött román stíl jellegzetes módjára. E faloszlopok lába arról nevezetes, hogy talapjuk kanellirozva van és így határozottan burgundi eredetre mutatnak. A nyugati tartományok-

A JAÁKI TEMPLOM KERESZTELŐ KÁPOLNÁJA.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

A FŐKAPU A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN

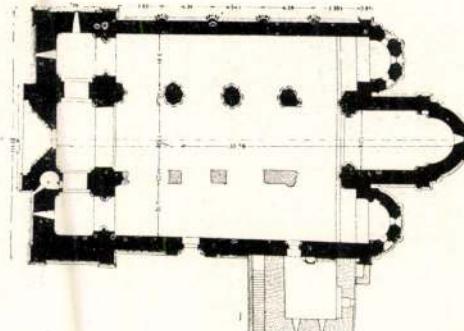
ban ugyanis csak Burgundiában találjuk az antik oszlop kanellirozásának folytatólagos gyakorlatát. Némelyik oszloplábazat alatt az úgynevezett gyémántkőmetszés is előfordul, melyet az átmeneti stílus különösen kedvelt.

A templomnak hosszú (déli és északi) oldalai mezőkre vannak osztva, a keleti homlokzatéhoz hasonló faloszlopokkal. A díszes nyugati homlokzat megfelel a keletinek. Templomunk két igen tömör tornya között erősen kiszökik a főkapuzat. Nálunk a két torony apróbb részletei rendesen különböznek

egymástól, Jaákon egyenlők azok. A téglából falazott sisaktető későbbi eredetű.

Legdúsabb minden tekintetben a nagy *kapuzat*, melyen észrevehető a mesternek törekvése a tömörebb román díszítő tagokból könnyebbekre átmenni, amint ezek inkább-inkább a templomot és a tulajdonképpeni ajtónyilást megközelítik. Maga a kapuzat ívezete részben félkörű, részben igen tompa csúcsív. Az ívezet fölött, nálunk elég ritka egyenes vonalú oromzat van, benne tizenegy, egymástól oszloppal elválasztott fülkével. A legmagasab-

ban Krisztus áll, jobbjával áldva, baljában könyvet tartva; Krisztustól jobbra-balra 5–5, szintén könyvel ellátott apostol áll, míg a 11. és 12-ik helyszüke

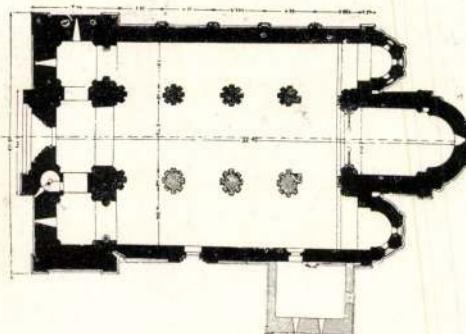
A JAÁKI TEMPLOM ALAPRAJZA
HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

miatt a toronyba mélyített két fülkébe jutott. Az orom fölött két szűk, kettős ablakot és ezek fölött a toronyénál kisebb rózsaszínű ablakot találunk. mindenütt előfordulnak majd szabadon, majd fülkékben álló szoborművek: embermellképek, néglábúak, különösen oroszlánok, szóval itt mindenütt minél gazdagabb díszítés után törekedett a mester és talán az utánuj következő építészek is, úgy hogy a jaák templomban a késői román, vagy úgynévezett átmeneti stílnak egyik legpompásabb példányát birjuk.

*
A helyreállítás az 1896–1904. évek között, a műemlékek országos bizottságának költségén és felügyelete alatt Schulek Frigyes műegyetemi tanár, a Mátyás-templom restaurátora tanácsai szerint, Gyulás László műépítész tervei és vezetése alatt történt.

A templom legrégebbi részeiben is oly szerkezeti eltérések mutatkoztak, amelyből biztosan lehetett következtetni

arra, hogy az épület terve több ízben változást szenvedett. A legelső terv szerint épült meg a hárrom szentélyfülke (apszis) meg a hozzájuk csatlakozó

A JAÁKI TEMPLOM ALAPRAJZA
HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

főfalak, valamint a tornyok alsó része. A főhajó a templom építésekor nem boltoztatott be az első terv szerint, hanem lapos famennyezetet kapott, amely 1663-ban elpusztult és Tolnay apát által ujra építetett. A restaurálás alkalmával a tornyok magas, oldalain behajlott piramis formájú kőszüvegeket kaptak, melyek belül, hogy be ne dőljenek, nyolcaszögben vannak falazva. A csúcsokon kőből faragott keresztfirág áll. A két torony közötti kapuzat főfal előtti része csúcsives, a fal vastagságában álló ívezeté félkörös. Tulajdonképp a külső rész is félkörösre volt tervezve, amit az bizonyít, hogy a csúcsivessé épített és így megfelelően keskenyebb vált oromzaton csak tíz apostol szobra fert el, Krisztus szobrától jobb- és baloldalon, a két utolsóét az oromzaton kívül, a kapu mellett, a templom falába kellett elhelyezni. Ugyanezt bizonyítja a kapunak földalatti alapzata is, amely a szélesebbnek tervezett kapu méreteinek felel meg.

A JAÁKI TEMPLOM BELSEJE.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

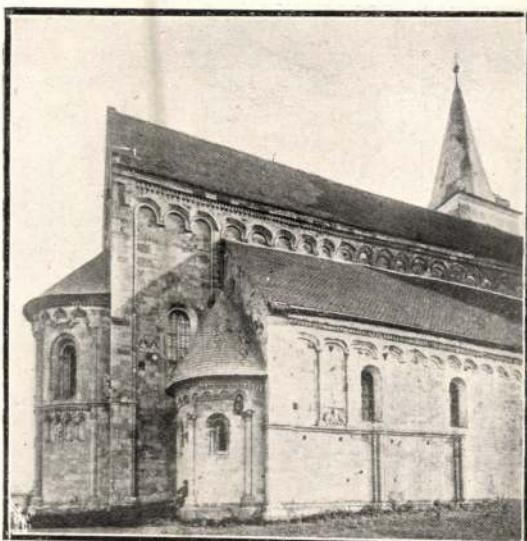
A JAÁKI TEMPLOM A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

sen megszabadítva, minden szükségessel bőségesen ellátva, Istennek szolgálatára életét.

Ismervén az alapító nevét, az alapítás idejét se lesz nehéz legalább megközelítőleg megállapítani. **Henszlmann** Imre szerint a templom felépítésének idejét nem lehet későbbre, mint 1250—60-ig visszavinni. Az 1242. évben a tatárok dílták föl az országot és valamint minden más építkezést, úgy az ily művészeti tökélylyel ékeskedőt még inkább megakadályozták volna; de viszont a tatárok visszavonulása után sem valószínű, hogy ily műhöz azonan hozzáfoghattak volna. Az építkezés 1246—56

között mehetett végbe. Ezt a véleményt támogatja *Ipolyi Arnold* is műörténeti tanulmányaiban, valamint *Eitelberger* bécsi műörténész is, utóbbi tisztán a templom építőművészeti stílusá után indulva.

Henszlmann számítását a templom építését illetőleg nem fogadhatjuk el teljesen. Már 1240-ben, tehát még a tatárok betörése előtt találkozunk a jaáki apáttal egy nagyobb birtokperben; valószínűtlen tehát, hogy ha már az apátság meg volt alapítva és az apát ki volt nevezve, az építkezéshez még hozzá sem fogtak volna. Kétségtelen, hogy

A JAÁKI TEMPLOM HÁTSÓ HOMLOKZATA
A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

1240-ben a monostornak is kellett már léteznie, még pedig benépesítve a szerzeteslakókkal.

Nem lehetetlen azonban, hogy a templommal akkor még nem készültek el egészen. Talán valami fönnakadás történt az építkezésben, talán éppen mivel oly művészeti tökéletességgel készült a munka, készít a befejezés. De nincs kizárvá az sem, hogy már ekkor készen állott minden. Az alapítvány koronája, a gyönyörű istenháza is ott ékeskedett már a Jaák községet uraló dombon fehér falaival, égbenyuló tornyaival, messzeföldre hirdetve az alapító lángbuzgalmát, mely költséget nem kimélve, a legszebbet, a legjobbat áldozta föl Istennek, hogy méltó hajlékban dicsérlessék az ő szentséges neve mindörökké. S ekkor bocsátotta az Úr hatalmas keze szegény házánkra a vésznek, a szerencsétlenségnek, a halálnak sötét fergetegét. A tatárok 1241 elején előzönlötték az országot. A reá következő év kemény telén, körülbelül februárban, átkeltek a befagyott Dunán, betörtek Ausztriába is és Bécsig pusztítottak és gyilkoltak. Vajon nem érintette-e ekkor egy száguldó csapat Jaákat is, nem öldöste-e le a monostor lakóit, nem gyuttotta-e föl a templomot? Ezekre a kérdésekre nem kapunk feleletet sehol.

Csak tizennégy év multán hallunk ismét az apátságról, amikor éppen nagy ünnepet ültekk a monostor falai között. 1256 május 2-án az egész környékből összeseregekkel hívek jelenlétében ünneplötték a templom fölszentelését, amelyen a szerettségeket Omode győri püspök, akinek egyház-

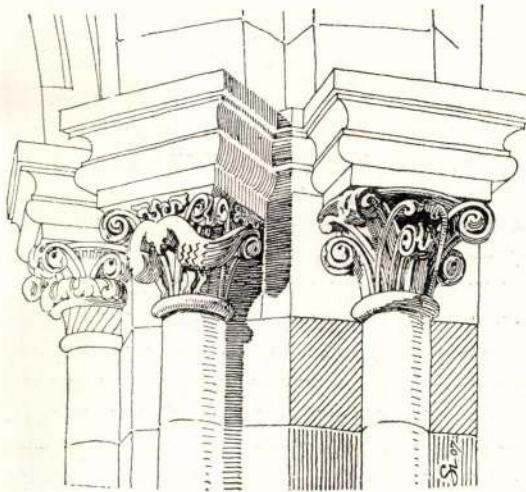
megyéjéhez akkor Jaák tartozott, személyesen végzte.

A XIV. század elején III. Endre korai halálával és a dicső Árpádház kihalásával bekövetkezett válságos idők szomorú napokat hoztak a jaáki monostor jámbor lakói is. Magyarország fényes dicsőségből siralmas állapotba hanyatlott. A gazdagok elszegényedtek, a nemesek elparasztosodtak, az igavonó állatok megfogytak és nyomorúságukban az emberek húzták még a szekereket is. A jaáki konvent sem óvhatta meg magát az általános romlástól. Falai közül elkölözött a bőség, a jólét és nélkülvés; szükség tűtött bennük tanyát. 1331-ben azután még nagyobb szerencsétlenség sujtott le a monos'orra. Tűzvész tűtött ki, az épületek földig eégtek és az apátság kiváltságaira és birtokaира vonatkozó oklevélek mind megsemmisültek. Jeromos apát a királynál keresett segélyt és oltimat.

A királyi oklevél nem a legkedvezőbb színben tünteti föl az apátság kegyurait, amidőn jóformán azok ellenében kénytelen megvédeni az apátsági javakat. Róbert Károly ez okmánya 1331 április 27-én kelt; a kegyuraság ebben az időben még mindig a Jaák-nemzettség kezében volt.

A következő századokból csak néhány adatunk van. A XV. század elején a kegyuraság a királyra származott át, pár évtizeddel később már a győri püspök adományozza az apátságot egy bencés áldozárnak; mindezek okairól oklevéleinkben nem találunk adatokat.

A pusztulásnak, a siraalomnak a mohácsi vészről, 1526-tól kezdődő éveit megszenvedte a jaáki apátság is. A Kőszeg alatt táborozó barbár ellenség, amelytől Jurisits Miklós oly hősielen védelmezte

BELSŐ OSZLOPFEJEZETEK.

A HÁTSÓ HOMLOKZAT A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

várának falait, a jáki monostort is földülta, a templomot fölgyultotta, azonban a szerzetesek idejekorán elmenekültek. A török elvonulása után közülök csupán István apát kereste föl földult otthonát és élte le ott hátralevő napjait. A következő apát alatt ismét kiélesedtek a viták az új kegyúrral, az Erdődy-család fejével, amelyekből ismét az apátság került ki győztesen.

A XVI. században a zágrábi püspök, majd a pécsi püspök lett az apát; a XVII. században magának a kegyúri családnak, az ekkor már grófi Erdődy-családnak tagjai, akiktől a század végén a vasvármegyei alispán foglalta el az apátsági vagyont, amelyet aztán I. Lipót király 1690-ben ismét jogos tulajdonosának, az Erdődy-családnak itélt vissza. A XVIII. században javul az apátság helyzete, a jogok és kiváltságok is kellő tisztelet-

ben tartatnak. 1715-ben a jávadalom egész vagyoná 200 hold szántóföld, 300 hold erdő, 40 hold rét és 17 jobbágytelek; a jövedelem ezen kívül különböző természetbeni adóból és robotból áll. Ez időtájt azonban meglehetős rossz karban volt már a monostor és temploma, úgy hogy az egri püspökké kinevezett Erdődy Gábor apát kénytelen volt azt bérbeadni, hogy a jövedelmet az épületek helyreállítására szentelhesse. Ez meg is történt. A templom renováltatott és a két torony romjaiból újból félkészült.

A XIX. század elején, 1805-ben, az akkor bérli 2700 rajnai forintot fizet mint évi bért a birtokért; egy későbbi, 1846-iki szerződés szerint pedig 2100 ezüst forintot. Ugyanekkor a szombathelyi püspök figyelmeztette az apátot, hogy a jeles egyház hosszas idő óta nélkülözött és most költséges javí-

A JAÁKI TEMPLOM FŐKAPUJA
A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

tásokat kíván. A figyelmeztetésnek foganatja is lett, évente megfelelő összeg jutott a tatarozásra. A XIX. század utolsó éveiben végre aránylag alaposabb helyreállításra is jutott költség, az akkor apát, Stegmüller János nagylelkűségből. Az ő 1892-ben bekövetkezett halála után e sorok írója nyerte el az apáságot és viselte azt a templom újjáépítésének ideje alatt (1896—1904) is.

*

Az építménynek a restaurálás előtt való állapotát legcélszerűbbnek véljük *Henszlmann Imrének* 1870-ban kelt ismertetése után adni, melyet ő, mint a műemlékek bizottságának előadója, az országgyűlés tagjai között szétszórt munkájában tett közzé. De hagyjuk beszálni magát a mestert!

A jaáki bencés apátsági templom, a magyarországi egyházaknak gyöngye francia-román stílusban épült. Már osztrák szomszédaink nagyon megbecsültek azt, amitőn 1558-ban Eitelberger művében réz- és fametszetekkel bőven illusztrálva, valamint a bécsi Central-Commissio évkönyvei I. kötetében kiadták.

A jaáki templom elrendezésével egészen a lébényi, Magyarországra tipikus, rendszerhez tartozik. Itt is négy pillérpár osztja három hosszhajóra a belső tért, a tornyok alatti két csarnok két mellékhajóba nyilik és hiányzik a kiugró kereszthajó is. A három hajót kelet felé három félkörű apszis zárja; úgy a főapszisnak, valamint a két apszidolának három-három

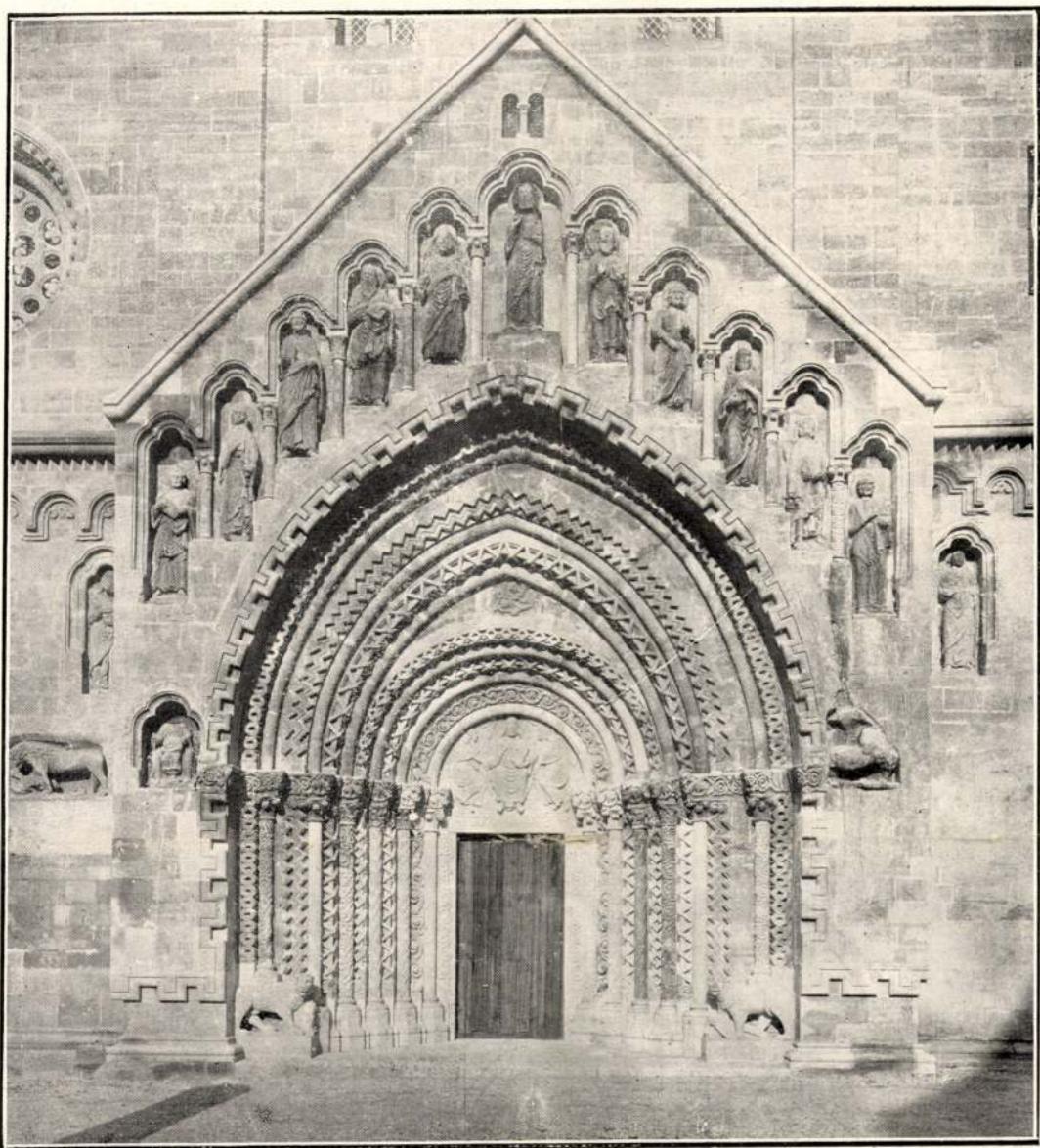
ablaka van. A középhajó magassági aránya, miként a lébényi templomé, megfelel a csúcsíves stílusnak, ámbár ezen az emléken mindenütt csak körívvel találkozunk. Sem a főhajónak, sem az északi mellékhajónak nincsen ablaka, ami elég csodálatos azért, mert az épület már eredetileg boltozásra volt tervezve, ámbár a mostani boltozat nem az eredeti.

A pillérek fejezetei alacsonyak, de igen kies formájúak; vannak közöttük alakosfejűek is, az úgynevezett *chapiteux historiés*, melyekre nyugati példa után állatok vannak faragva. A jaáki templom fejezetei a műtörténelemben elismert, kiváló becsűek. A pillérek fejlemezei kecses hajlású karnist mutatnak, a lábazatokon pedig a mély, francia horony láthatjuk.

Pompásnak mondható a templom keleti homlokzata, dúsan földíszített három apszisával. A középső nem emelkedik ugyan a főhajó magasságáig, de a két mellékhajó apszidái fölött nyilik és közbeeső választópárkánynal két emeletre van osztva. Ez a választópárkány kettős attikai lábazatból van kombinálva, körülveszi a falból kiszökő oszlopot és gyűrűt képez rajta a kifejlődött román stíl jellegzetes módjára. E faloszlopok lába arról nevezetes, hogy talapjuk kanellirozva van és így határozottan burgundi eredetre mutatnak. A nyugati tartományok-

A JAÁKI TEMPLOM KERESZTELŐ KÁPOLNÁJA.

A műemlékek bizottságának fölvétele.

A FŐKAPU A HELYREÁLLÍTÁS UTÁN

ban ugyanis csak Burgundiában találjuk az antik oszlop kanellirozásának folytatagos gyakorlatát. Némelyik oszloplábazat alatt az úgynévezett gyémántkőmetszés is előfordul, melyet az átmeneti stílus különösen kedvelt.

A templomnak hosszú (déli és északi) oldalai mezőkre vannak osztva, a keleti homlokzatéhoz hasonló faloszlopokkal. A díszes nyugati homlokzat megfelel a keletinek. Templomunk két igen tömör tornya között erősen kiszökik a főkapuzat. Nálunk a két torony apróbb részletei rendesen különböznek

egymástól, Jaákon egyenlők azok. A téglából falazott sisaktető későbbi eredetű.

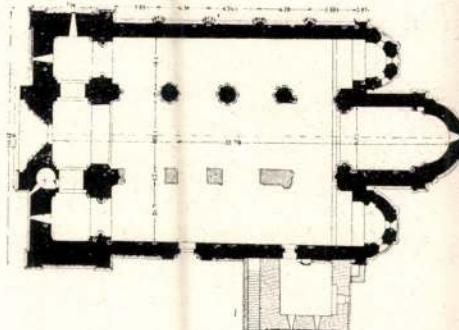
Legdúsabb minden tekintetben a nagy *kapuzat*, melyen észrevehető a mesternek törekvése a tömörebb román díszítő tagokból könnyebbekre átmenni, amint ezek inkább-inkább a templomot és a tulajdonképpeni ajtónyílást megközelítik. Maga a kapuzat ívezete részben félkörű, részben igen tompa csúcsív. Az ívezet fölött, nálunk elég ritka egyenes vonalú oromzat van, benne tizenegy, egymástól oszloppal elválasztott fülkével. A legmagasab-

Jáki templom

16

ban Krisztus áll, jobbjával áldva, baljában könyvet tartva; Krisztustól jobbra-balra 5–5, szintén könyvvel ellátott apostol áll, míg a 11. és 12-ik helyszüke

arra, hogy az épület terve több ízben változást szenvedett. A legelső terv szerint épült meg a három szentélyfülke (apszis) meg a hozzájuk csatlakozó

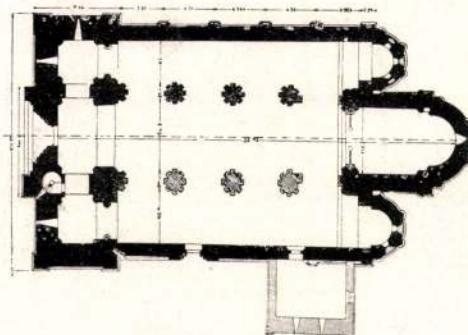

A JAÁKI TEMPLOM ALAPRAJZA
HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT.

miatt a toronyba mélyített két fülkébe jutott. Az orom fölött két szűk, kettős ablakot és ezek fölött a toronyánál kisebb rózsablakot találunk. mindenütt előfordulnak majd szabadon, majd fülkékben álló szoborművek: embermeleképek, négylábiak, különösen oroszlánok, szóval itt mindenütt minél gazdagabb díszítés után törekedett a mester és talán az utánuk következő építések is, úgy hogy a jaák templomban a késői román, vagy úgynevezett átmeneti stílnak egyik legpompásabb példányát birjuk.

A helyreállítás az 1896–1904. évek között, a műemlékek országos bizottságának költségén és felügyelete alatt Schulek Frigyes műegyetemi tanár, a Mátyás-templom restaurátora tanácsa szerint, Gyalus László műépítész tervei és vezetése alatt történt.

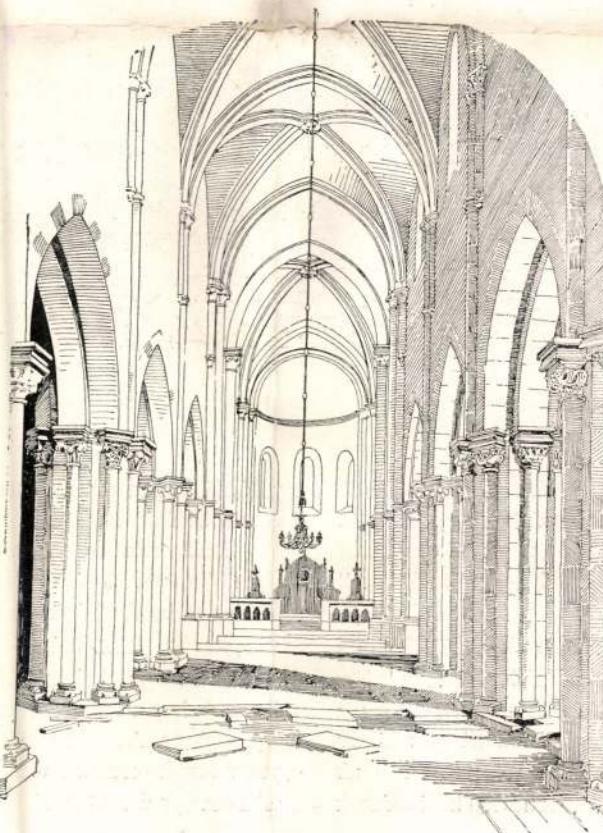
A templom legrégebb részeiben is oly szerkezeti eltérések mutatkoztak, amelyből biztosan lehetett következtetni

A JAÁKI TEMPLOM ALAPRAJZA
HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

főfalak, valamint a tornyok alsó része. A főhajó a templom építésekor nem boltoztatott be az első terv szerint, hanem lapos famennyezetet kapott, amely 1663-ban elpusztult és Tolnay apát által ujra építetett. A restaurálás alkalmával a tornyok magas, oldalain behajlott piramis formájú kőfüvegeket kaptak, melyek belül, hogy be ne dőljenek, nyolcszögben vannak falazva. A csúcsokon kőből faragott

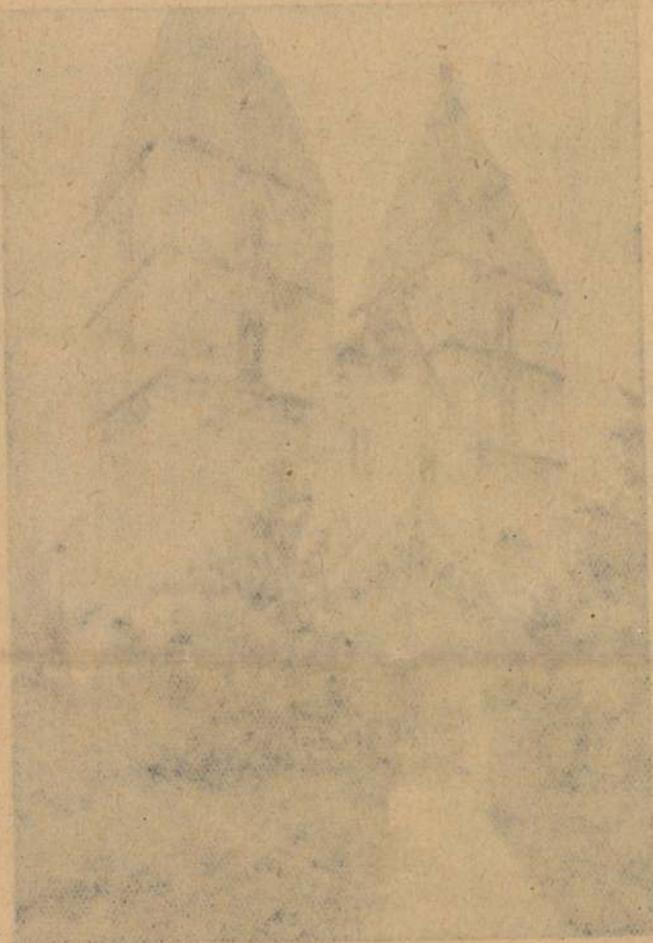
keresztvirág áll. A két torony közötti kapuzat főfal előtti része csúcsíves, a fal vastagságában álló ívezete félkörös. Tulajdonképp a külső rész is félkörösre volt tervezve, amit az bizonyít, hogy a csúcsívessé épített és így megfelelően keskenyebb vált oromzaton csak tíz apostol szobra fért el, Krisztus szobrától jobb- és baloldalon, a két utolsót az oromzaton kívül, a kapu mellett, a templom falába kellett elhelyezni. Ugyanezt bizonyítja a kapunak földalatti alapzata is, amely a szélesebbnek tervezett kapu méreteinek felel meg.

A JAÁKI TEMPLOM BELSEJE.

*A cirkusz utca gróf Széchenyi
árkkios. Eleje ybl László
csomagtáborai Magyar Építő-
uniuersitas 1907. július.*

Jaki krajem

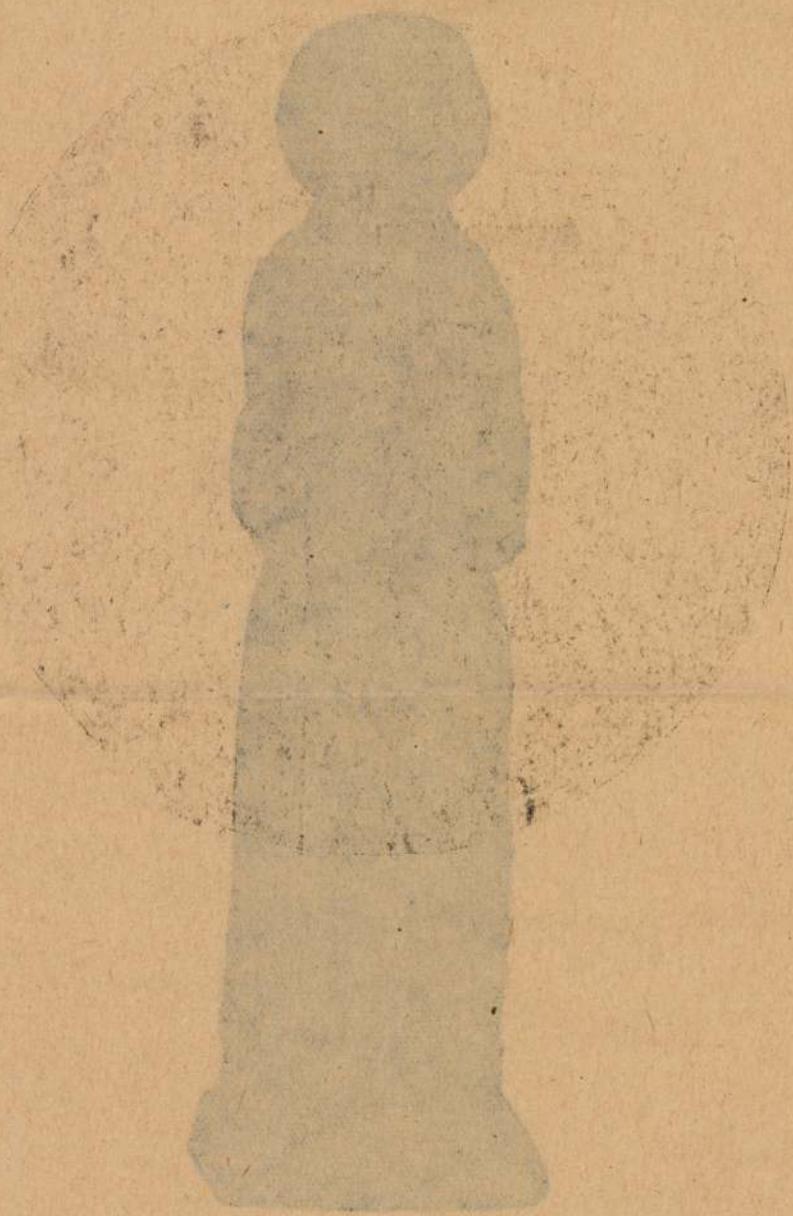

szolnoki igazgatónyi zálogból Presszen könyvtárba 1910. I. 1.
szóv. művekben szereplő kiadványt a könyvtárnak köthető
szállításra hozzá. Olyan kiadványt köthetünk, amelyet
jel összefoglalja.

Gerevich - Gauthier
A magyar tört. Képes Évkönyve
Budapest 1935.

A Szent György vértanúról nevezett bencés apátsági templom
Jákon. A legismertebb s művészeti kiképzésé miatt méltán köz-
ismert Árpád-kori egyház, melyet Omodi györi püspök
1256-ban szentelt fel.

на 10% в північних місцях і ще в південно-західних
також збільшилося за кількістю сиропії та індії

Krisztus kőszobra a jáki templom kapuzatán a XIII. századból. A szobor a bambergi és bécsi korbeli emlékekkel tart szoros kapcsolatot.

Táki Szentlászló

TÁK

Utrásagi templom

Alpár Ignác: Az eredetivé aranyas kiállítási
történelmi kiállításának épületei:
MMKEE, XXXI- 1897, 1571.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

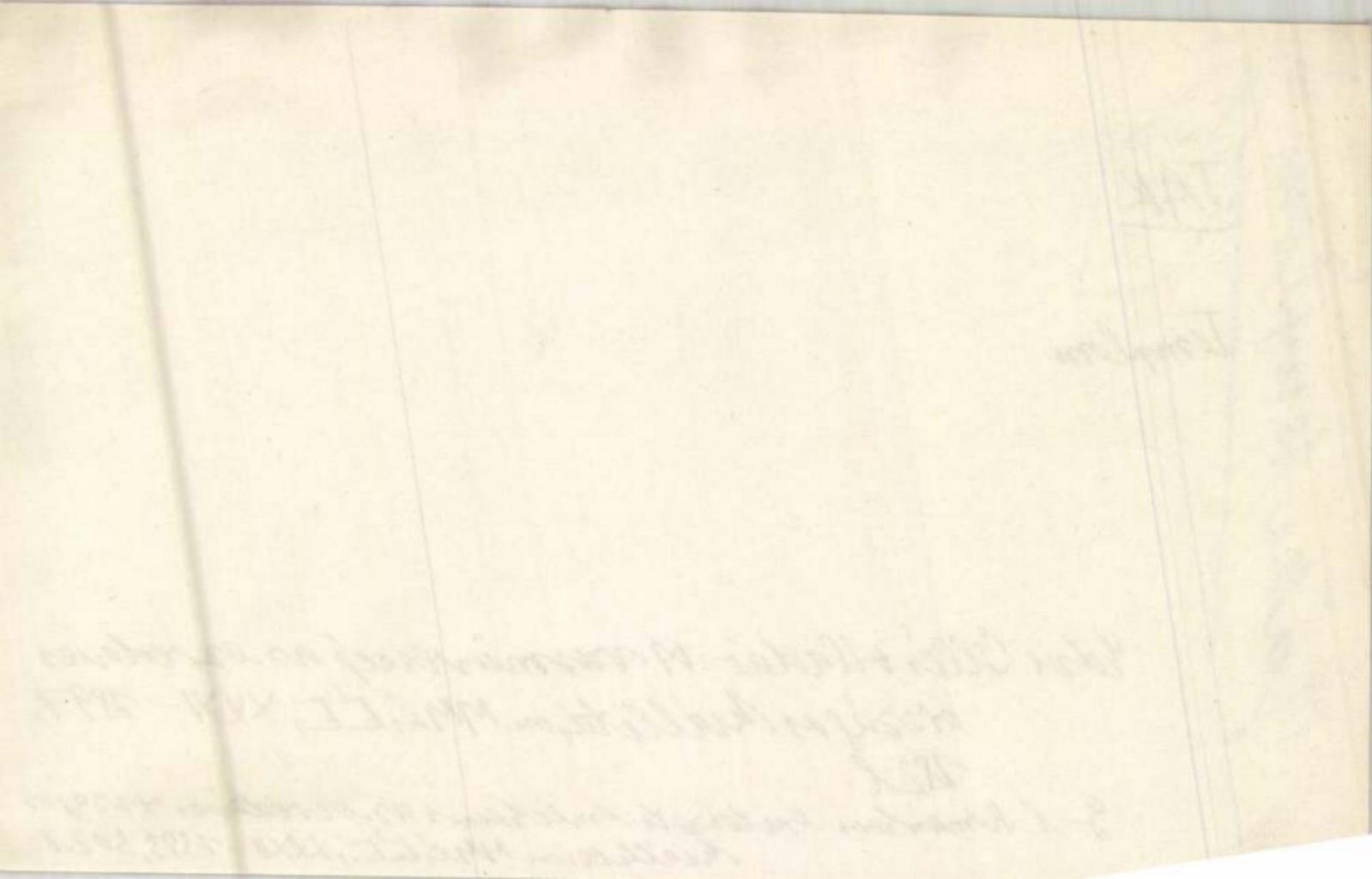
Táki templom

TÁK

Templom

Edvi Illés Aladár: A vasművesek ar eredéies
orszájai kiállításán. MME, XXXI-1897,
182 l.

9-1. Római kori émitárti emlékeinek ar eredéies országok
kiállításán. MME, XXXII-1898, 502 l

Jáki templom

JÁK

Váratagjai templom

Egyetemes szabályei. MM ei ÉE, VI-
1872, 163r.

— (1933, 1944) *Some notes on the
war game*

— (1933, 1944) *Some notes on the
war game*

— (1933, 1944) *Some notes on the
war game*

With temples. The spear
form and Roman character
of the temple and its
potentiable. Recently hence
works in temples with a XIII.
m. ap. 18. English revolutionist.

A. Réti.

53. eszt. m.

de szembe néz. Fekete barettet
tét barna; bajusza és szakálla
visel és vörösbarna köpenyegét, a
ra vetette.

Takir leánykori művei -
Olom majmával művei, Zsófia

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 9/

Doszkár János és Ferenc
Háztatarozási, építési és átalakítási
vállalata
Budapest.

Iroda:
N. Véres Pál u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon Törzsef 853.

Taki Semipolou

---

homolobranchia nobis
repr.

Endely 1940.

V. Takla

169

Jes, multijanova

1. *Apollini patrio avg sacr
ti plavitv ti f papiria felix ferrvnt
anvs praef alae i thracvm veterano
rvm sagittariorvm . . . . .*
7. . . . . *praepositus vexil leg. III avg apvd mar
comannos etc.**

E felirat azt mutatja, hogy *Felix* többi hivatalai között azzal is volt megbizva, hogy a leg. III. Aug. egy vexillatioját, tehát egy elkülönített részét, a marcomannok elleni háborúba vezesse. Ezen háború M. Aurelius alatt folyt több éven keresztül, rövidebb és hosszabb megszakítással 167-től a császár haláláig. Rogatus tehát 167—180 között jött ama vexillatioval *Felix* parancsnoksága alatt Pannoniába; közelebbről nem lehet az időt meghatározni, de érthető a fogadalom oka, hogy t. i. a háborúban tette a fogadalmat és a háború után teljesítette.

A fentebbiekből kitűnik, hogy a marcomann háború vége, illetőleg M. Aurelius halála és a kő felállítása között 21 év folyt le, tehát elég hosszú idő arra, hogy a II. legióban is vagy húsz évig szolgálhasson.

Fröhlich Röbert.

A JAÁKI APÁTSÁGI TEMPLOM.

Hazánk középkori építészetének úgy tervezete, mint művészzi gazdagságú kivitelére nézve, kimagasló emléke a jaáki apátsági templom, immár több mint egy évtizede várja stílusér helyreállítását, melylyel a jelentékenyen romlásnak indult remek építményt műtörténetünk számára megmenteni céloztatik.

A teljes helyreállítás ez idő szerint a szükséges költségek hiján nem levén foganatosítható, minthogy azonban e műemlék állapota sürűs intézkedést igényel: a nmélt. vallás- és közoktatási m. k. minister úr elrendelte annak házilag eszközlendő biztosítását. A kivitel Möller István építészre bizatott, a ki a múlt évben sikkerrel oldotta meg feladatát a zsámbéki prépostsági templomrom biztosítási munkálatainak vezetésénél. A részlettervek azonban előzetesen Steindl Imre tanárnak lesznek bemutatandók, a ki a jaáki apátsági templom stílusér teljes helyreállítási munkálataira nézve már előbb beható tanulmányokat tett és tervezet dolgozott ki.

A biztosítási munkálatok részletterveinek elkészítéséhez szükséges helyszíni szemlére, e sorok írója is kiküldetvén, az «Archæologiai Érte-

* C. I. L. VIII. 619.

Arch. És. 1890.

sítő» szakközönségének szolgálatot vélek tenni, midön a jaáki apátsági templom jelenlegi állapota és kirándulásunk alkalmával napfényre hozott műtörténetileg érdekes leletek felöl előzetes értesítést nyujtok.

A templom háromhajós bazilika, középkori szokás szerint keletelve. A keleti irány és tényleges fekvése közt a delejtű 10°-nyi elhajlást mutat délfelé. Keleti oldalán minden hajó külön apsisban végződik, melyek közül az északi és a föapsis három, a déli ellenben csak két ablakkal bír. Téves tehát Eitelberger alap- és a keleti oldalról vett felrajza, melyeken minden apsis három ablakosnak van feltüntetve.*

A templom északi oldalán sem a fő-, sem a mellékhajó falain ablak eredetileg nem volt s ez lehetett oka, hogy az északi apsist három ablakkal látták el, míg a délin — mert e hajó jól meg volt világítva — csak két ablakot törtek.

A nyugati oldalon meglepő gazdagságú a két torony közé ékelte főkapú, melynek ormója ép úgy, mint a tornyok emeletei s ablakai, nem kerülhették el az avatlan későbbi kezek változtatásait.

Az egész templom faragott négyszögkövekből az ú. n. átmeneti ízlés stíljében épült és eredetileg boltozatra volt tervezve, mint ezt a nyolcszögű pillérek oldalaiból kiszökő oszlopok fejezetei, valamint a főhajó falán felkészű faloszlopok bizonyítják. A boltozatból maig tényleg fönáll mind az, a mit eredetileg befejeztek; nevezetesen a három apsis és főszentély, valamint a torony-pár és kapúcsarnok boltozatai. Műszaki okok magyarázzák meg, hogy miért hagyták el a templom három hajójának tervezett beboltozását s miért födték be azokat lapos famennyezettel.

A templom déli oldalán, melyhez mintegy hozzá toldva ma a sekrestye fogial helyet, állott a benczés-monostor, melyet Fuxhoffer a múlt század elején romokban, tető nélkül még látott s — az ő adata szerint — annak széthányt maradványaiból építették ugyancsak a múlt század második felében a mai apátsági lakot.

A templomtól nyugatra áll a négykarély (Vierpass) idomú kápolna, mely portaléját és műrészleteit kivéve, egészen téglából épült s a templommal egykorú.

Mielőtt frott történeti adattal rendelkeztek volna e becses templom felöl kül- és belföldi régészünk, az épület stíljából annak keletkezését a XIII. század közepére határozták meg. E meghatározási módszer helyességét kiváló előnyös világításba helyezte azon oklevél, melyet Ráth Károly 1865-ben a «Györi tört. és régészeti füzetek»-ben közzé tett.** Ez

* Lásd: Mittelalterliche Kunstdenkmale des Österreich. Kaiserstaates I. k. IX. táb., továbbá Jahrbuch der k. k. Central-Commission 1856, I. és IV. táb.

** V. ö. III. köt. 299—300. lap.

okmány tanúsága szerint, a jaáki apátsági templom felszentelése 1256-ban ment végbe, Omode györi püspök által.

Ezen évszám jelöli templomunk történetében az első építkezési korszakot: a XIII. század derekáig az egész épület befejeztetett, még pedig — az építészeti részletek kezelésében nyilatkozó sajáságok bizonyítása szerint — francia mesterek által, kiket a Cluny-apátsággal szoros viszonyban lévő hazai benczéseink könnyű szerrel megnyerhettek ügyöknek.

A tűzveszélynek nagyon is kitett famennyezet, melylyel a hajók födve voltak, anyagúl szolgált ama katasztrófáknak, melyeknek nyomait templomunk falain még ma is több helyütt elég jól kivehetjük.

Leégés által megemésztervén a hajók famennyezete, ezúttal-e vagy egy más alkalommal, sokat szenvedett a déli mellékhajó, melynek három szabad pillérét újból, de már szakértelem hiányában (a középsőt meg épen tengelyen kívül eső helyzetben) téglából voltak kénytelenek építeni. Ekkor fejezhették be szintén téglából a főhajó megrongált északi falát, míg a délit java részben újból kellett fölépíteniök. A főhajó déli falán megtaláltuk az 1595. évszámot, mely a második, vagy talán már harmadik (biztosabban a helyreállítási munkálatok alkalmából fog kiderülni) építkezési korszakot jelöli.

De hogy a XVI. században ismét lapos famennyezettel látták el a fő- és déli mellékhajót (az északiban levő esetlen csúcsíves boltozat műszaki szempontokból e korszaknál jóval régibb), kitünik a templom padlásán a főhajó északi falán levő festett párkányból, mely a mai (tehát későbbi) boltozat felett, egykor a famennyezet alatt vonult végig.

E korszakba esik a templom újabb megvilágítása is olykép, hogy az északi mellékhajó falába — hol eredetileg egyetlen ablak sem volt — három nagyobbmérű ablakot nyitottak, tekintet nélkül a fal külső beosztásának és díszítésének akadályaira. Csak így tudták megvilágítani a berakott régi ablakok helyébe nyitott, egyetlen nagyobb ablak daczára sötétté vált főhajó egy részét, az északi mellékhajón át, hová a déli mellékhajó ablakai és a nyugati oromfalba vájt nagy ablak segítettek némi világosságot ömleszteni. — Elmondhatjuk, hogy ezen építési időszakban szenvedett e templom legtöbbet, a helytelen tatarozás és oktalan változtatások által.

A legutolsó, nagyobbmérű építkezés körülbelül *Folnay* apát korára esik, a ki a főhajót az akkortájt divott dongaboltozattal — mely ma is létezik — födeté be, de úgy, hogy a déli mellékhajó két egymás feletti boltozatot nyert, a mi által — mint a néphagyomány maig föntről emlékét — betelepített szerzetesek nyertek itt néhány lakóczellát, hol később századunk derekáig az apátság kezelői gabonát tarrottak. E mellékhajó kettős boltozatának önsúlya, nem is említve mag-

tárkorában gabonával való megterhelhetését, aránytalanul nagyobb volt az északi hajónál, a mit a boltozat okozta repedések is bizonyítanak.

Folnay emlékét hirdeti a templom körül egykor elterült temető körfalában levő kapu felirata 1663. évszámmal, mely templomunk utolsó építészeti korszakának évét látszik jelölni. Kivételt csupán a tornyok sisakjai képeznek, melyeket a plébánián őrizett levéltári adatok szerint, a XVIII. század végén (1785.) *Karácsonyi János* apát († 1805.) készítettet.

A mi a templom jelenlegi állapotát illeti, a terjedelmes részletezéstől tartózkodva, csupán a következők elősorolására szorítkozom.

Legsiralmásabb állapotban — a templom eléktelenített déli oldalát nem is említve — a keleti oldal három apsisán s oromfalain kívül, a nyugati homlokzat, illetve a tornyok vannak. Nevezetesen a déli, ú. n. pusztatorony veszedelmes repedéseket tár a szemlélő elő, minőktől az északi torony sem ment, sőt ez utóbbin harangozás alkalmával nagyobb mérvű ingása észlelhető, mely fenyegető körülmény halaszthatlan intézkedésűl, a harangozásnak a tornyokban mielőbb való eltiltását parancsolja. Ezenfelül a templom alapozásának szabad szemmel is elégé kitűnő hiányai azok, melyek sürgős intézkedést igényelnek.

A talaj viszonyaival alaposan tisztába óhajtván jönni, felbontattuk a templom fő- és északi mellékhajójában létező sirboltokat. Az északi apsis előtt a *Perneszi-család* feliratos sirköve alatt, annak sirboltjára akadtunk, mely a XVII. század dereka körül dongaboltozattal téglából épült. Benne *Perneszi* temetén kívül, a ki a jaáki apátság birtokainak bérlöje volt, több felnőtt és kisded koporsójára találtunk, melyek azonban teljesen szétszórt helyzetben voltak.

A főszentély előtt, a lépcsők alatt leltük bejáratát a másik, terjedelmére nézve kisebb sirboltnak, mely alkatát tekintve, hasonlít a Perneszi-féléhez, korára nézve azonban annál pár évtizeddel fiatalabb. Ebben három apát temetét találtuk. A legrégibb, széthányt koporsó és csontok *Szilcz* apáté lehettek, a ki a múlt században halt el. A második *Karácsonyi János* apáté († 1805.), a ki — mint föntebb már említem — a tornyok jelenlegi sisakjait emeltette. A harmadik, érintetlen koporsó *Heymon János* apát († 1828.) temeteit takarta. E két utóbbi koporsón — a kor szokása szerint — szögekkel kiverve találtuk a benök pihenő apátok nevét, elhalálozásuk idejét stb.

E sirboltok közül — a templom talajához viszonyított fekvésöket tekintve — restauráció esetén érintetlenül maradhat az apátoké, míg ellenben a Perneszi-féle, a talaj eredeti niveaujának reconstruálásakor betemetendő leszen.

Épen a talajmérés alkalmával próbaásatások útján konstatáltuk, miszerint a padlat eredeti niveauja csupán a főszentélyben, a tornyok

és főkapú csarnokaiban maradt meg: a két mellékapsisban és hajókban ellenben változást szenevédett. Az északi mellékhajó közép pillér-lábánál például 22 centiméternyi talajemelést észleltünk.

Fősúlyt fektettünk kutatásaink között a templom azon eredeti építészeti és szobrászati műrészleteinek napfényre hozatalára, melyeket évszázadok folytán avatlan, kontár kezek vakolat alá temettek. Így a többi között a déli mellékhajó első szabad pillérében, melyhez a czopfos szószéket illesztették s ezúttal a pillért magát a szószékbe vezető feljárat kedveért kivájták, az eredeti pillércsomó részleteire reá találtunk. — Nem hallgathatom el e pillerről azt, hogy az imént említett helyeten kivágás által annyira meggyöngítettem, miszerint a főhajó déli fal-tomegeinek súlya alatt már régebben repedést kapván, több centiméternyire befelé hajolt.

Hasonlóképen kibontottuk a vakolat alól a zene-karzat aljában, a déli falban fönmaradt pillér- és arkádív-részletet, mely utóbbinak fönmaradt hajlása a déli mellékhajónak az északival egészen egyformán tervezett idomát bizonyítja.

Sok fáradtság mellett nem kevés műélvezetet nyújtott az egyes oszlopfők és gyámkövek finomabb részleteinek, melyeket a százados mészrétegek felismerhetetlennek téve, elleptek, gondos kitakarítása.

Hasonló türelemmel kapartuk le a vakolatot és évszázados mészrétegeket az arkádok egyes pontjain a faragott kövekről, konstatálva a templom második korszaki polychrom-festését.

Ennél is szerencsésebb volt a kezünk, a mennýiben a főapsis falán belül falképet keresve és sejtve, az ablakok alatt az eredeti első falfestésnek nemcsak nyomaira, de az ösrégi oltárképre is reá akadtunk. Az apátság védszentjét (*Abbatia S. Georgii de Jaák*), szent György vitézt lóháton ábrázolja e kép, a sárkánynyal küzdve. Kár, hogy csak elmosódott színeiben maradt fönn a többszörös mészréteg alatt, honnét sikerült kikapargatnunk.

E lelet műörténeti fontosságát nem csekély mérvben emeli azon körülmény, hogy a falkép mellett balra, szintén a falra festve, megtaláltuk a templom egyik eredeti consecrationális keresztfétét, melynek a körídomra fonódó karjai a XIII. századi festő ecsetét első pillanatra elárulják. E keresztre alkalmazta a templom első felszentelésekor, 1256-ban Omode györi püspök a szent olajat, mely esemény emlékét saját kiadványú oklevéle tartá fön számunkra.

A kutatásaink között bennünket ért meglepetések még ezzel sem szakadtak meg. A templom külsején és belsejében, a négy szögköveken szorgalmasan fölkeresve a kőmívesjegyeket, köztük találtunk kettőt, mely a zsámbéki prépostsági templomon is előfordúl. Műörténeti becsű adat, mely hazánk e két kimagasló középkori műépítményén ugyanazon

Jáki apátság templom
kezek munkáját igazolja. Tekintve azon körülményt, hogy a jaáki apátsági templom kora nemcsak építészeti styljéből, de Omode püspök ismétlen említett oklevelének adatából is datálva van: most e köfaragójegyek azonossága a zsámbéki templom chronologiájára, valamint mesterinek francia származására is érdekes fényt derít.

A mi a templom belső fölszerelését illeti, egyetlen darab sem maradt fön az eredetiből, sőt még a középkorból sem. A főoltár, szószék, a két mellékapszisban levő oltárok Folnay apát korából, a XVII-ik század második feléből származnak, míg a diadalív alatt czéltalanul és esetlenül alkalmazott kisebb oltár-pár a múlt századnak silány terméke.

Azon önkénytelenül felötlő kérdésre, hogy ezen nagybecsű műemlékünk helyreállításánál — kivált műarchæologiai szempontokból — minő irányelvek szerint lenne tanácsos, sőt kívánatos eljárni, nem fogom részéről a feleletet elhallgatni.

Mindenekelőtt a biztosítási munkálatok veendők foganatba, nehogy a szakaszonkint eszközrendő stíluszerű helyreállítás folyama alatt, a templom egyes erősebben megviselt részei, a műtörténet nagy kárára építészetileg tarthatatlanokká váljanak.

Azonban már a biztosítási munkálatoknál elvül tűzessék ki és követtessék: *conserválni* még a megviselt műrészletek közül is mind azt, a mit csak lehet, a kiváltást csak a technikai szempontokból elkerülhetlen részletekre szorítva.

A mi a templom hajójának befödését illeti, bár azok eredetileg csúcsíves boltozatra voltak tervezve, de mert a középkor építészei aggályait követve, eredeti tervöktől eltértek s boltozás helyett lapos famennyezetet alkalmaztak: műtörténeti szempontból e templom állandó tanulságúl csak az esetben fogna szolgálhatni, ha lapos famennyezettel — a mit többféleképen lehet a tűzveszély ellenében műszakilag megóvni — fogjuk ellátni. Különben ezen befödési mód mellett szól a jelentékeny költségkimélés is, melylyel az kivihető, míg a faragott köbölkészült bordák, zárkövek és a boltozat jóval többe kérülnének.

Legtöbb időt és költséget fog igénybe venni a templom déli oldala, t. i. a mellékhajó és főhajójának déli fala, melynek legnagyobb része hasznavezetetlen toldás-foldásból áll. Ezen helyreállítási szakasznál kikerülhetetlen lesz a későbbi keletű esetlen déli pillérek lebontása s az északi oldalon levőkkel egyöntetű reconstructioja.

Dr. Czobor Béla.

Zakw' otk' leunl.

L.

Qa'mi'mi'mi'nak.

15. L. 36, 37. l.

Niebel-

hirlap biz.
CSANTAVÉR III/3.

Takki Tengblom

Klein's Tengblom

Hermann: Deutsche
und französische Kunst
im Mittelalter.

L. Arch. 51. 1932 - 33.
188. 1.

Takki Tengblom
Göteborgs Konstmuseum
Leffortvalla väg 1
Sigtuna

12/904 92-a. (Journal entry 1904 October 15. - 12/904 92-a.)

Chesnutt 1904 October 12.

Yarker Newson

Géol. l'archéologie
religieuse en Hongrie
du XIe au XVIIIe siècle.
Paris 1929.

111.214.

~~Chubasco - founder, also known~~

Yak's temple

Gerevich: L'arte
antica cinese.
nre: Roma.

~~Antonio Tolani X. 218.~~

el az olmány:

ak Országos Főfelügyelősége.

herceg Sándor utca 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 1911 évi.....hó.....

Yakusenplan

Lid
Pastiner: Rörepkorn
Dr. Heinrich Hoffmann
Budapest: Henle
1908.

~~the following: Because the soft~~
~~the following: Because the soft~~
— 11 —

Záker Nemzeti

L.
Arch.: End:
109 - 110. o. képrende

rszögü alak, fekete fafüllel. Belga, XIX. sz. e. —

Wandung mit Holzhenkel. Belgien, Anf. XIX. Jh.

szteralak, sárkányfejes kiöntő csővel, fekete fafüllel.
ckel, Silber, balusterförmig, auf dem Ausgussrohre

lel. Orosz, empire. — Milchkanne, Silber, mit Holz-

remdisszel. Bécs, 1830 k. — Milchkanne, Silber, mit

isszel, belseje aranyozott. Török, XVIII. sz. v. —
viertem Randmuster, innen vergoldet. Türkisch,

tás peremdisszel. Török, empire. — Kleine runde
ster. Türkisch, empire. 200 gr.

Török, empire. — Henkelschale, Silber, am Henkel

Bécs, 1810. — Becher, Silber, zylindrisch, fazettiert.

sz. — Runde Dose, Silber. Indien, XIX. Jh.

Taikei Semaphorus

Boggy Tannas dr.

W. jatki. apnis agri.

Semaphorus ei. bent
Tatikai Kipohra.

Juniperus Semirecta

1943. 5-6. 2.

*A kalocsai vörösmárkány királyfej,
XII. század*

Yáki templom

A JÁKI SZÉKESEGYHÁZ
HÁTSÓ NÉZETBEN ???

A LÉBÉNYI TEMPLOM
HÁTSÓ NÉZETBEN

Hankiss 184. c.

A MAGYAR TUDOMÁNY SIKEREI

között, a Selmecriől menekült bányászati és erdészeti főiskolát, amely oly költői hagyományokat őriz, mint a heidelbergi egyetem és olyan tudományos hagyományokat, amelyek méltók a középkor leghíresebb érctermelő vidékének természeti kincseihez; a nagynevű állatorvosi főiskolát stb.

Az új magyar egyetemeket fölösleges dícsérni. Dícsérik őket a belőlük kikerülő ösztöndíjasok, a nemzetközi alapítványok kedvezményezettjei és azok a külföldiek, akik — a nyelv ismeretének hiányában is — fölkeresik különösen az orvosi karokat, s akik között távolkeletiek is szépszámban vannak. Az egyetemek épületei is, különösen a párját ritkító debreceni erdei egyetem, nagy vonzóerőt gyakorolnak hatásos és korszerű elhelyezésekkel és fölszerelésekkel.

Amint aránylag régi a magyar Nemzeti Színház és a magyar egyetemi rendszer, úgy szép korra tekinthet vissza a Magyar Tudományos Akadémia, amely Mátyás király rövidéletű pozsonyi

Zsolti templom

Hankiss 1841.

APOSTOL A JÁKI
KAPUZÁTRÓL
XIII. század

fogult művészettörténészek, akik egyébként attól sem riadtak vissza, hogy mai politikai viszonyokat vetítsenek vissza a középkorba, azt következtették, hogy minden, ami a magyar képzőművészettel régi érték, idegen, főkép német művészkek alkotása. Elfelejtétek ezek a kutatók, hogy amikor pl. az osztrák művészet hasonlóságát magyarázgatták a középkori magyar művészethez, akkor azt az — egyébként nyilvánvalóan helyes — tételet segítettek bizonyítani, hogy pl. Mátyás korában, de előbb is a magyar művészet hatott az osztráakra, hiszen ebben az időben kétsékgívül a magyar állam, a magyar uralkodó, a magyar művészet volt a gazdagabb, a többoldalú, mint a szerényebb osztrák hercegség, osztrák udvar, osztrák művészet. Kisebb-nagyobb változtatásokkal áll ez a többi német államok jórészére is. Csak Mohács után, a barokk korszakban változik meg a helyzet, de akkor is feltűnő, hogy minden nyugati hatás mennyire élesen módosul a magyar lélkörben.

A középkori magyar uralkodók nemesak itthon bizonyították be maguk s művészgárdájuk művészsi érzékét és alkotásszomját, hanem külföldön is. A Szent István-templom, Bécs remek székesegyháza époly sokat köszönhet Corvin Mátyásnak, akinek emlékezetére piros-fehér-zöld a templom tetőzete, mint a cassai székesegyház, vagy a budavári koronázó templom. Maria-Zell és Aachen, a német birodalom két ily egymástól távoleső zarándokhelye egyaránt döntő bizonyítékát hozza Nagy Lajos magyar király hozzáértésének és mecénási bőkezűségének. Magyar kövek és magyar kőfaragók együtt jutnak el Nyugat-Európa távoli vidékeire. Magyar építészek és szobrászok nyomait találjuk a német birodalmon kívül Franciaországban és Angliában is; cserében viszont Magyarországon dolgoznak olasz, német, francia építőmesterek és kőfaragók. Az arány időnkint változik, amint a lángelmék születésének ismeretlen törvénye s az ural-kodó divatok kívánják. Még olyan vidékeken is, ahol ma többségében nem magyar anyanyelvű lakosság veszi körül a templomokat, városházakat, palotákat, az adattörténeti kutatás és az összehasonlító művészettörténet ott is megmutatja, hogy a kövek magyarul beszélnek és méltóságos hangjukat nem némi-hatja el soha a körülöttük minden változó vásárterek és séta-korzók zsivaja. Határvonások és népszavazások idején az övék kellene, hogy legyen a döntő szó, mert ők az állandóság, a

János-templom

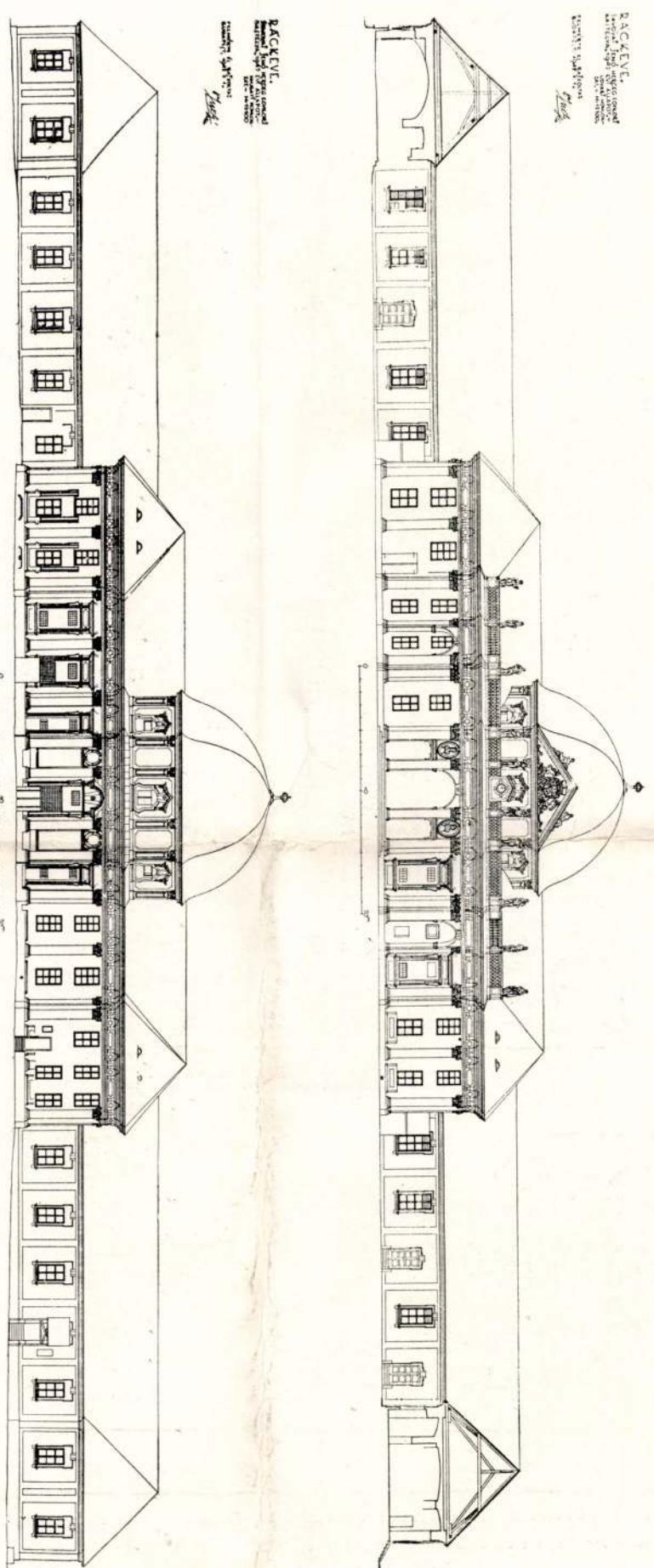
A JÁKI SZÉKESEGYHÁZ

?

A XIII. század első harmadából, a Jaák nemzetiségbeli Ivánfia Nagy Márton alapítása

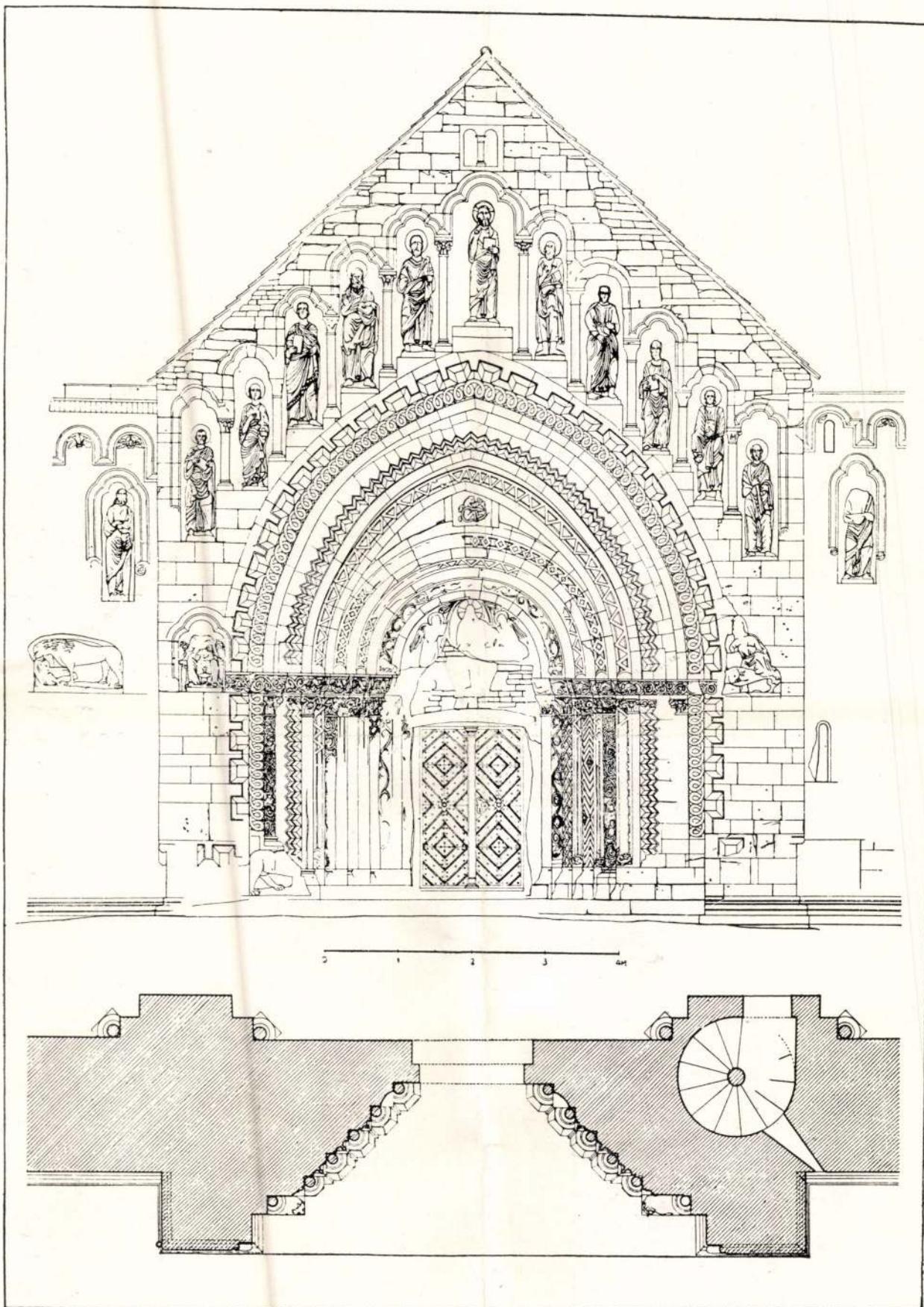
Ez a remekmű a nyugati formák korai, szomszédainkat megelőző átvétele és fölényles átalakítása a helyi géniusznak megfelelően

Hankis 186. l.

Také my

SAVOYAI JENŐ EGYKORI KASTÉLYÁNAK (ép. J. L. HILDEBRANDT) FELVÉTELÉI RAJZAI DR. LUX GÉZÁTOL.
 Schloss des Eugen von Savoya (Arch. J. L. Hildebrandt), gez. von Arch. dr. Géza Lux. — Rilievi del Castello di Eugenio di Savoia (eretto da G. L. Hildebrandt), dis. dell' Arch. dott. Géza Lux.

A JÁKI APÁTSÁGI TEMPLOM FŐKAPUJA A RESTAURÁLÁS ELÖTT. DR. LUX GÉZA FELVÉTELI RAJZA.
Hauptportal der Abteikirche von Ják, vor der Restaurierung. Technische Aufnahme von Arch. dr. Géza Lux. — Porta principale della chiesa abbaziale di Ják, prima del restauro. Rilievi dell'Arch. dott. Géza Lux.

József gondos alaprajzi felvételét, akkor a pécsi székesegyház eredeti alakját meg tudjuk állapítani. Nagy jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy Klimó György esztergomi kanonok, későbbi pécsi püspök elkészítette a régi esztergom székesegyház kapujának, a Porta Speciosának olajfestésű képét, mert ez az egyetlen ábrázolás segíthet csak minket hozzá — bár a kép ábrázolási módja kezdetleges —, hogy a főkapu egykori alakját meghatározhassuk.

Az igazi műszaki felvételezés munkája hazánkban, mint említettük tulajdonképen Henszlmann Imre fellépései indult meg. Rómer Flóris utitársát, Bergh Károlyt kell itt kiemelniünk a feledés homályából, kitől számos, ma már elpusztult műemlékünk felmérési rajza származik. XIX. századi nagy mestereink, Steindl Imre, Schulek Frigyes, Storno Ferenc már rendszeresen művelték a műemlékek műszaki felvételezését. Velük egyidőben a Wiener Bauhütte is foglalkozott néhány magyarországi műemlék fel-dolgozásával Schmidt Frigyes irányítása mellett. A századforduló táján Tandor Ottó, Miskovszky Viktor, Sztehlo Ottó és különösen Möller István folytatott értékes felvételező munkát. Ekkor az érdeklődés már nemcsak a középkor emlékei, hanem a későbbi korok, reneszánsz, barok és klasszicizmus alkotásai iránt is felébredt. Wälder Gyulának köszönhetjük a magyar barok műemlékek felvételezését Pozsonyban, Nagyszombiban majd Egerben. Kotsis Iván a copfstílus emlékeit kedvelte, tőle származik az egni Lyceum és a székesfehérvári püspöki palota mintászerű felvétele. A klasszicizmusnak szempontunkból legelhanyagol-tabb területén Lechner Jenő a Magyar Nemzeti Múzeum, Fridrich Lóránt, a pesti evangéliikus templom felmérésével foglalkozott.

De most térjünk rá a műemléki felvételezés mesterségbeli sajátosságaira.

Műemlékek ábrázolásban való megörökítésére ma két módszer kínálkozik; a fényképezés és a műszaki felvételezés. Az ábrázolásbeli megörökítés egyik módszert sem nélkülözheti. A két módszer között az ábrázolási mód tekintetében lényeges különbség van. Míg a fényképezés — bár az emberi szem számára teljesen valószerű hatást ad — mindig csak távlati képet nyújthat. A távlati kép nagy hátránya, hogy belőle a tárgy valódi méretei, a rövidülések és távlati torzulások miatt nem állapíthatók meg; ezért valamely építmény rekonstruálására a fénykép egyedül nem alkalmas.

A műszaki felvételezés módszere, minthogy a vég-telenből való vetítés elvén nyugszik, a tárgyról méreteihez viszonyítva helyes, de kicsinyített képet ad, úgyhogy a rekonstruálás lehetséges. A tárgy bármely részletének pontos mérete megállapítható. Nagy különbség van a kétféle ábrázolási mód előállításában is.

Míg a fényképet a fényképezés mai elterjedtsége mellett bárki elkészítheti, addig a műszaki felvételezés különleges szakismeretet követel. A műszaki felvételezés az építész-mérnök teendője, aki ehhez a feladathoz szükséges ismeretekkel rendelkezik. Ismerni kell a felmérés összes mérnöki módszereit, az egyszerű hosszmérés, a műszeres felvétel összetettebb műveleteit. De legfontosabb — műemlékekről lévén szó —, hogy a különböző építészeti stílusok alaktani elemeit pontosan ismerje, ezek meghatározására (például szerteheverő köveken mutatkozó formák felismerésére) kellő érzékkel és képzőlőről rendelkezzék. Műemléki műszaki felvételt tehát a felmérési műveletekben gyakorlott és az építészettörténetben járatos építész-mérnök végezhet.

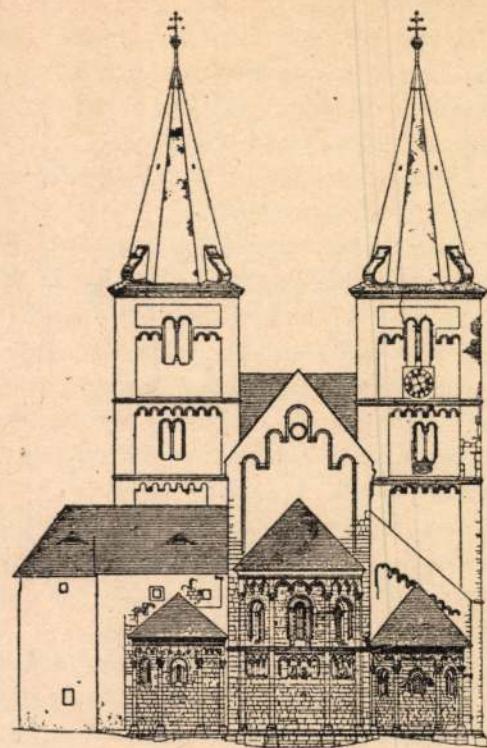
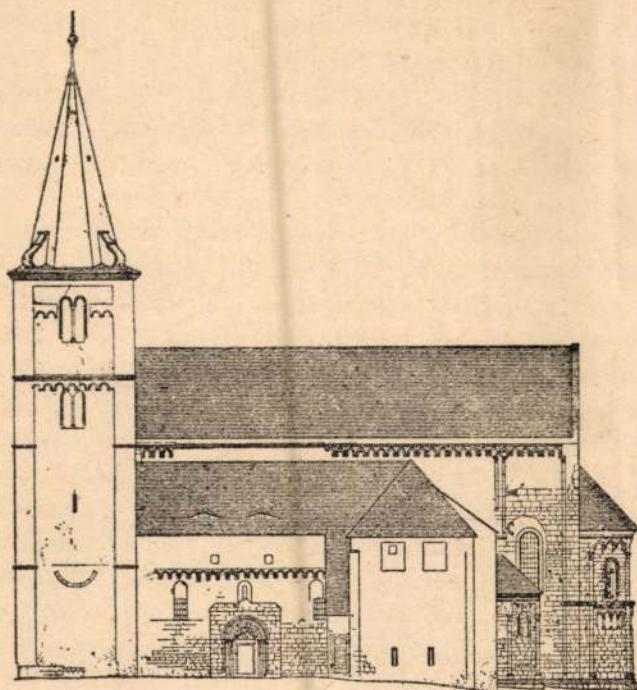
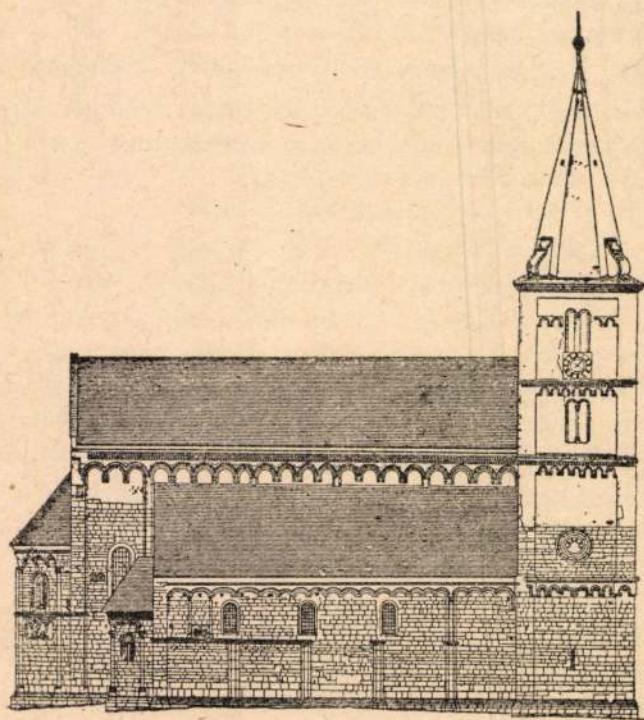
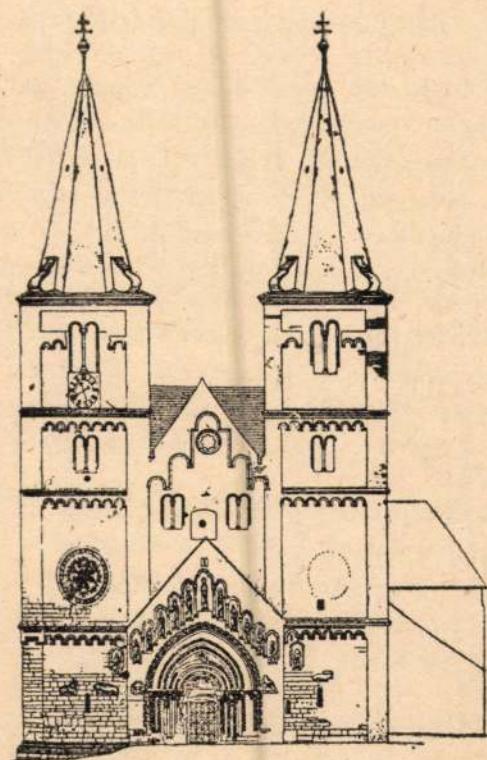
Az ilyen szakember keze alól kikerült műemléki felmérési rajzok okmányszerű bizonyítékoknak tekintetők, melyekből hitelesen meg lehet állapítani a szóbanforgó műemlék állapotát a műszaki felvételezés időpontjában s ezért igen fontos, hogy a rajzon az elkezdés dátuma rajta legyen. A felmérési rajzok hitelességét a műszaki felvételezéssel egyidőben készült fényképek igazolják, így egészítik ki egymást a fényképezés és műszaki felvételezés módszerei.

Az előadottakból már kiviláglik, mért oly fontos a művészettörténet számára egy-egy műemléki felmérési rajz elkészítése, mely a rajzot értőnek többet mond el, bármely ügyesen szerkesztett, még oly bőszavú leírásnál. A műszaki felvételi tervnek ezért tartalmaznia kell mindeneket a rajzokat, melyek a felvétel tárgyának teljes megértéséhez szükségesek, így alaprajzot, vagy alaprajzokat, az összes homlokzati nézeteket, végül a részleteket, egy kapu, ablak vagy pedig az építészettörténeti kutatás számára nélkülvilágos tagozatok, boltozati bordák, ajtó- ablakeretek, stb. profiljait, melyek sokszor kormeghatározó jelentőséggűek.

A felmérési rajzok kiállítási módja is változott a korízlásnak megfelelően. A mult század végéig a rajzokat általában árnyékolták és később gyakran kifestették, hogy képesebbek hassanak. Az ilyen ábrázolás mellett sokszor elszíkkadtak a lényeges részletformák s a rajzok beárnyékolt részein nem kellett a részletességre törekedni. Ma az árnyékoltának nélküli rajzolásmódot alkalmazzuk és a lehető leg-nagyobb részletességre törekszünk. Erre nyújtanak példát a közleményünkhez csatolt rajzok, melyek a jáki apátsági templom homlokzatait és főkapuját a restaurálás előtt ábrázolják és a Savoyai Jenő herceg részére Hildebrand által épített ráckevei kastély mai állapotát (1943) tüntetik fel.

LUX GÉZA DR.

* L.: Gerevich Tibor, Magyarország románkori emlékei. Budapest, 1938. 49—50. I.

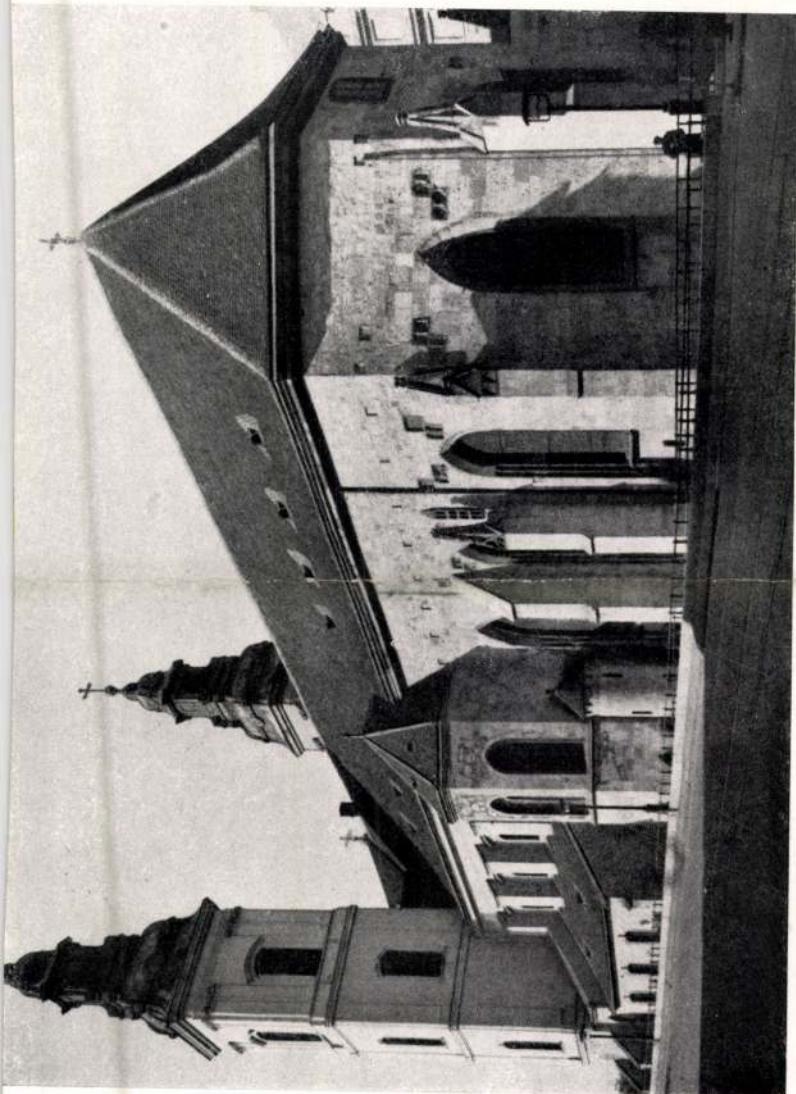

A JÁKI APÁTSÁGI TEMPLOM A HELYREÁLLÍTÁS ELŐTT. DR. LUX GÉZA FELVÉTELÉI RAJZAI.
Die Abteikirche von Ják, vor der Restaurierung. Technische Aufnahme von Arch. dr. Géza Lux. — La chiesa abbaziale di Ják, prima del restauro.
Rilievi dell'Arch. dott. Géza Lux.

JÁK
APÁTSÁGI TEMPLOM, ÉPÜLT 1256 ELÖTT.
Abteikirche, vor 1256. — Abazia, prima del 1256

Szépművészeti
1943. 1. n.

BUDAPEST
A BELVÁROSI TEMPLOM A SZENTÉLY FELÖL, XIV. SZ.
Pfarrkirche der Innstadt, XIV. Jh. — Chiesa parrocchiale della città interna, sec. XIV.

Yours ever,
John...
[Handwritten signature]

MDK

Jáki Anna

Rahói hegyek. Vizf.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiállí. Kat.
Műcsarnok. 1944. JUN. 1-18-ig. 38.1.

1955年 1月 1日

1955年 1月 1日

Jáki Anna

MDK

Rahói hegyek, vizf.

Műcsarnok 1944. VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Yáki Béla.

Iparművész

A "Műterem" Képzőművészeti kiállítás k.f.t.ben kiállítása nyílt
született Bpsten, 1903. márc. 14.-én. A Képzőművészeti Főiskolán
Rt. Tábori önkéndekkel Alapvető tanulmányait a Székelyföldvai Sportház
iskolában végezte, a grafikai szakon nyert képességet. 3 évig a Fő
iskolában tanárszolgálatot, majd további 3 éven át meglévőtt munkahelyén
megyerdtal professzort mellett. Iparművészeti pályájának kezdetén az 1920-
ban 12 évesen nyert díj a második helyet. Az 1927-bi monrai nem
zetközi iparművészeti kiállításon, valamint az Osz. Magyar Iparművészeti Tára
lát 1936-én kiállítási oklevelet nyert egyszerűsített, grafikai
műszaki műveltséggel. 1936 áta a Székelyföldvai Sportház iskolában tanít.

Katalógus.

Jáki Béla

név regisztráló

Esti Körzet

1939. dec. 14
Címet festő a illusz -
(Képet keremben)

A kiállítást Jáki Béla **fregcsiszló**-
sainak, az előbbi kiállítás anyagából
visszatartott darabjai teszik még von-
zóbbá. (—slg.)

新嘉坡
新嘉坡
新嘉坡

新嘉坡
新嘉坡
新嘉坡
新嘉坡

Jáki (Jantsch) Béla

(Jantsch) Béla, színtén Réti-növendék, aki arisztikus

állatkerti plakátjairól ismerünk már mint grafikus is messze túlhaladta az iparművészeti rangot s különösen egy képzőművészeti munkával aratott elismerést. Most elősorban iparművészeti alkotásokkal (ölonkristály-művek) mutatkozik be, amelyekről a szakmabeli kritika nemcsak művészeti értékük, de a kivitelezés új módszerei miatt is a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg.

Leányoszt

1938. III. 22. ny. /55. f.
C. V. Műtétben kiállítással.

zabárdka, Zental-ut 71. 5-44

125-541 121-562

OLL-PASTA

Eisler Aladár nemzetközi szállítmányozó Budapest V.
József nádor tér 9. 183-362
Givizer, Budapest, IV. Városház-krt 12. 189-335

"peka" Wenzel Adell
Inbör, szalag és paszto-innygár, Ujjidek, Dobó-27-92
18. 27-92

Szalámi.

bentesipar és húsipar általi is.)

Recen

ONI TESTÜRÉK TÁRSUK szalámi és
mesáru gyára. Debrecen, Domb-u. 9. 13-54

Ied

Márk szalámi és hentesgyár, Szeged, Felsőtisza-t 12/14. 11-23

Szállítmányozás.

3d butorzsállítók általi is.)

s társa szállítmányozási
szállítási váll. Baja,
Lászka-u. 3. 1-59

Aladárné szállító,
Szent István-ter 3. 2-96

Sagyrat

József szén és fakeres-MÁV Ház-tol-Házig
tó, Balassagyarmat,
"u. 1. 2-17

Eisler Aladár nemzetközi szállítmányozó Budapest V.
József nádor tér 9. 183-362
Givizer, Budapest, IV. Városház-krt 12. 189-335

Gross Albert Szállítmányozási R. T. Budapest,
V. Rothermere-u. 2. *112-319

Hacsak és Hoch, LLOYD

TRANSPORT. Budapest,
V. Arany János-u. 8.

420-292

, Intercontinental

r. t. Bpest. V. Nádor-u. 30.
*127-240 *128-554 122-926

Jakób Béla, Budapest, V. Váci-út 4.
123-323

Kalocsa I. Isfuván
butorzsállító zárt kocsik-

kal és autóval, Budapest,
XI. Irinyi János-u. 6. 468-718

KRIASZTER Berakta-

zási — Szállítm. — és
bérautófuvarozási váll.

HAZTOL-HÁZIG Budapest II. Margit-rkp 41.
351-555

Németi h és Társa
(Németh és Halász) nem-

zetközi szállítmányozási
vállalat. Budapest, V. Sza-

badsg-ter 17. **Tőzsde-palota**
Nyugati p. u. raktár tel:
113-551

Foki Belo parame'si

kegyel a „műterem”
csoporszírállásán

Nemzetközi 1938 XI. 26

Fáki Béla praktikus

helyreállt megelőzetesen
a „működés” leírására

Függetlenség 1938 XII. 4

Máki Bela (parvivérs.)

herceg palota "lukács" csoport -

Lidice-Líška

Neuret. Cipőj 1938 XI. 27

MDK

Jáki Béla iparművész

Magyaros motivumu, rendkívül izléses és
dekorativ üvegcsiszolásait állította ki
a Múteremben.

B.P.L.: A Múterem kiall.

Nemzeti Ujsag, 1938. nov. 27.

salvemus nra mta

et sancte luciae universitate et regale
theatrum transformatum ut videtur
modestius et pulcherrimus

Liber mecum A. 1. 1. 1.

VS. v. 1. 2. 1. 3. 1. 4. 1. 5. 1. 6. 1.

MDK

Jaki Béla

Csiszolt üvegtargyakkal szerepelt a Műterem
kiáll.-an.

(F): Hét magyar művész kiáll.

Esti Ujság, 1939.nov.25. 3.1.

Jáki Anna

SAJTOFIGYELŐ

MAGYAR
MÉDIETO

BUDAPEST, IX., ÜLLÖI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 — 1971

KÖZNEVELÉS
Budapest

ok-
obb
: a
ölt-
re-
le-
ba.
or-
le-
tt-
'u-
:e-

n-
k-
je
és
r-
m-
r-
n-
ti
á-
ö-
k,
öt
z-
a
ölk
á-
e-

Jáki Anna rajza

1021

len, hogy más ne szeresse, amit én szeretek. Nem mintha holmi diktátor volnék, inkább rajongó, akinek a megszállottsága ragályos, de betegség helyett egészséget terjeszt. minden gyermek természetbarát: annak születik. Csak hajlandóságát elsortvasztja a városi lét, az életmód, a szülők kényelme. Ezt a sorvadást próbálom megállítani. A tanítványaim azért kedvelnek, mert minden vasárnap kirándulunk. En, a gyermekem, a népes szakköröm, az osztályból minden, akik a hét folyamán nem szereztek egyest vagy intőt, nem meg a volt tanítványaim. Így aztán tekintéyles karavánnal járom a hegyeket. Jó is, hogy a régiek eljönnek, kell néhány felnőtt a sok kisebb mellé, meg a

És
főv
nyo

am
hor
me
hel
a
gár
Am
elv
lak
alb
lett

ter

MDK

Jáki Anna

Rahói hegyek, vf.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

200

after 1935

in which the

soil and crop will change little.

úrta is lenne, ha az MSZP és vezetője ugyanolyan helyzetben lenne, mint elődpártja. Ma

RÁDIÓ

Színe és visszája

Tavaly, vagyis 1996-ban „többet röhögünk, mint az előző kormányzati ciklus idején”. Ezt a Rádiókabaré összegző bevezetőjéből, Trunkó Barnabástól tudhatjuk. A szövivőt azonban „leváltják” és jön Fabry Sándor, aki messzebb megyleződésű „időnként a pofánka fagy a mosoly, már nem is tudunk nevetni”, mondja.

Ezzel a közéleti paradoxonnal vezeti be háromórás közéltí kabaréját a szerkesztőparos, Farkasházy Tivadar és Sinkó Péter, minthogy előre jelezve a hoz. Vannak azonban veszélyes műsor karakterek, gondolatliságát. Egyszer mind indokolva azt is, miért nyersebb a mostani kabaré, mint a korábbiak. Hiszen a mögöttünk levő év is érdemesebb volt – állítják –, sokuniszüződésből kisebb-nagyobb ket, lelkeket. A Rádiókabaré pedig mindenig az ország lelkialapotának kifejezője kíván lenni – ha van egyáltalán lelkiallapott egy országmanak. Hangulata biztosan van, s ezt Farkasházy-Hófi-kabaré ismétlésének legabszurditásainak reflexiójával, a vaskosabb plebejus vicc, az elvonattal intellektuális humor és a blödli határain egyensúlyozva.

Föltemlegetik például a már szinte minden behálózó korrupciót, „íjj kazatrendszer-sikertíte. Nem pusztta reklámforgás Farkasházytól, hogy más felszótekerését. Aztan az alvilág nek lehetőséget, legalább a ūreinek mindenikább maeskegér harccá váltó küzdelmet. Vagy a felelős állami posztokon történt személyi változások gyakoriságát: „megnézem este Hiradót, s miре bejövök a színházba, már minden megváltoztott”, panaszodik Hófi Géza. Es persze a hazai piacgazdaság megannyi ellentmondását. Leginkább az utóbbit bomlik ki sok színben és árnyalatban. Ez a kabaré a hazai (újra)kapitalizmus egyik ura a műsor címe. Csatlakozás egyformának látyszó színéről és visszajáró szol. És többnyire éppoly rögtönzött módon

hangzik el, ahogy a valóságban is elénk tárol.

Éppen ez a különleges tehetőséget kívánó, rögtönzéses előadói technika az, amely a Rádiókabaré savát-borsát adja. Péter, minthogy előre jelezve a hoz. Vannak azonban veszélyes a rögtönzésnek. Az egyképet – ezt Markos György, Bencz Géza, Usztiics Mátyás és persze Sandor szövivőként is bizonyítja. (Usztiics kívül kiváló rögtönzőnek számító színész Koltai Róbert, aki azonban visszatért a hoz.) Vannak azonban veszélyei a rögtönzésnek. Az egyképet – hogy kevésbé ihletett pillantásban „lelhethet” az előadás – a vágóolló többé-kevesbe elhárítja. A rögtönzött szöveg festetlenlenségét azonban utolag nem lehet megváltoztatni. Mindazonáltal, ha ez a kockázat nem volna, s nem érezné a hallgató, hogy itt a szó szoros értelmében mindenki vásarra viszi a bőrében egy igazán jó poénert, fele amint sem érne az egész. Más kérdés, hogy – mint egy régebbi Hófi-kabaré ismétlésének legendája –, elmarasztalással végződött „médiapanasz-tügyle” muattja – a műfajnak ezt az agát ingataggyá tette a rádió- és tevé-törvény. A „médiabeköt” szolgáltató szabályozás aligha fogja tüni az ilyen zaboláltan kabarétt, marmint az éterben közvetítve. Nem pusztta reklámforgás Farkasházytól, hogy más felvételi rádiós műfaj megszűnésének lehetőséget, legalább a mai formában. A zaboláltanság goknak marad a színpad.

Mint ahogyan Hófi egyedülálló produkciója már ott el jo ideje. Csak a rádióban kapott eddig gondolkodik Hófi Géza. Tággasságában föltáruul újralajstromozott valóságunk, az egykor szovjet- és a mostani Amerika-barátság valójában, a közeljövőben a környezetben. Ez a leginkább a hazai (újra)kapitalizmus egyik ura a műsor címe. Csatlakozás egyformának látyszó színéről és visszajáró szol. És többnyire éppoly rögtönzött módon

Kamatozó Kincstári jegy 1998/I.

21%

BIZTONSÁG FELSŐFÖKÖN

• A Kamatozó Kincstári jegy évi 21%-ot kamatozik.

• Biztonságát tovább növeli, hogy nem kell hazavinni – értékpapír számlán is tartható, aholnan sem el-

lopni, sem elveszíteni nem lehet.

A Kamatozó Kincstári jegy futamidejű Kamatozó Kincstári jegy az egyik legnépszerűbb befektetés az értékpapírpiacra. Nem is csoda, hiszen jó kamatozik és rendkívül biztonságos.

• Az állami garancia azt jelenti, hogy az állam garantálja a befektetőnek a névérték és a kamat kifizetését a futamidő lejárával.

• A Kamatozó Kincstári jegy könnyen elérhető, hiszen – amint az az alábbi listából is látszik – igen sokan forgalmazzák.

A Kamatozó Kincstári jegy legújabb sorozata (1998/I), 1996. december 27-től 1997. január 10-ig jegyezhető. Jegyzési árfolyam 1996. december 27 – 1997. január 3.: 99,70%, 1997. január 6-10.: 100%.

A kamatozás napja (egyben a kamatotás kezdete): 1997. január 15. Évi kamata 21%.

ELŐDLEGES FORGALMAZÓK: OTP Értékpapír Ügyintékösg Rt. 1051 Bp. Mérleg u. 4 • OTP Bank Rt. kijelölt fiókjai • MHB Talantum Rt. 1024 Bp. Szilágyn E. faszor 11/B • ÁB-Moneta Kft. 1051 Bp. Arany János u. 19. • ABN-AMRO Hoare Govett (Hungary) Rt. 1054 Bp. Balásy-Zsillészky út 12. • Creditanstalt Értékpapír Rt. 1051 Bp. Nagyándor J.u. 10. • Daiwa-MKB (Magyarország) Befektetési és Értékpapír-Brokerház Rt. 1088 Bp. Rákóczi út 1-3. • Inter-Europa Bank Rt. kijelölt fiókjai • Inter-Europa Befektetési Kft. 1054 Bp. SzabadSégi tér 15. • K&H frókjai • New York Broker Budapest Kft. 1088 Bp. Rákóczi út 1-3. • Postbank Értékpapír Rt. 1052 Bp. Bécsi u. 5. • Takarek Broker Kft. 1055 Bp. Falk Miksa u. 3. • WestLB Investment Rt. (Magyarország) 1075 Bp., Madach Imre ut 13-14.

AZ ELŐDLEGES FORGALMAZÓKAL SZERZŐDÉST KÖTÉGÉVÉRÉTÉKÉTFÖHELYER: Wintrust Értékpapír Ügyintékösg Rt. 1053 Bp. Szép u. 4. • CoopTourist Rt. kijelölt irodái • Dunaholding Brókerház Kft. 1024 Bp. Ádám Endre u. 19. • ÉGSZI-Börze Kft. 1054 Bp. Akadémia u. 1. • Pakett Bróker Rt. kijelölt irodái • Semmelweis u. 2. I/5. • Profit Bróker Kft. 1137 Bp. Pozsonyi út 14.

VALAMINT: Magyar Államkincstár Budapesti Értékpapírpénztára 1051 Bp. Szabadság tér 8. • Magyar Államkincstár megyei értékpapírpénztárai

MAGYAR ÁLLAMPAPIR

A T E B B S Z O R Ö S B I Z T O N S Á G

Varsányi Gyula

KICSUDA MAGAZINE

PESTI HIRIAD

卷之三

卷之三

1

6

• 100 •

卷之三

卷之三

卷之三

卷之三

卷之三

1

Vas

OLGOS JEGYAKCIÓNK

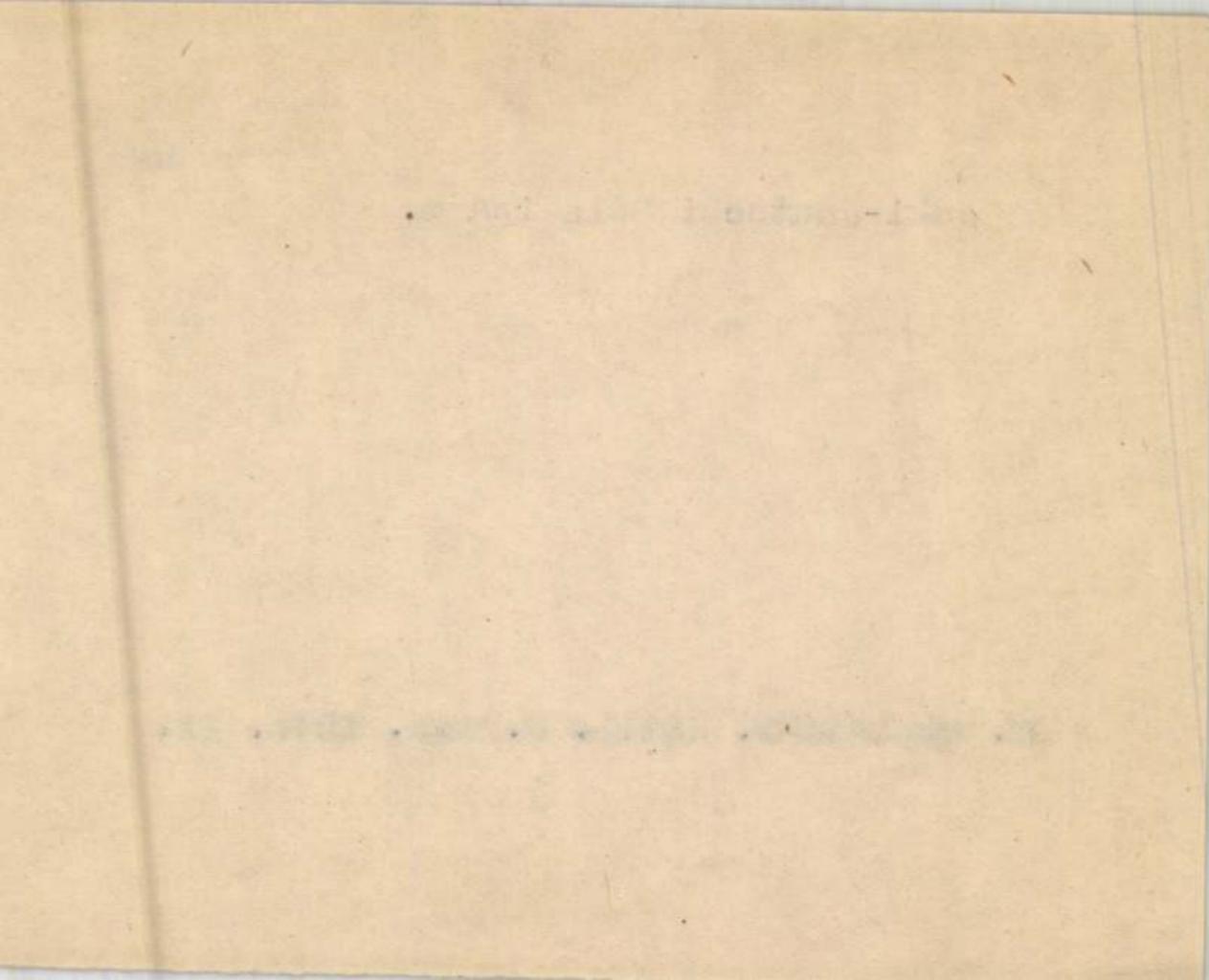
KARACSONYI AJANDEKOK „cimen tarr elo-
dott 5211 Leontin i 1960 november 27-en delután 6 óra-
kor a Gázszivárv VI., Vilmos császár ut 3. szám 1. eme-
szelben. Belépőjel 60 fillér. Fizzetési fizetésre részesített
dezsére. Belépőjel 60 fillér. Nemzetközi fizetésre részesített
dezsére. Belépőjel 60 fillér. Kártyában
azt követi, hogy minden résztvevőnek, ha belépők részesítettek
reggel a felkészülésről vagy polár termesztes „Ferenc József”!
sofőr estebben haramosan megszűnik, ha belépők részesítettek
fölér nyelvilegedék, halvány arcoszín és kedvezményes ígen
a gyom. Gyomrás, rössz emezetés es
szemuritálás, rendbehozak. Kerekek
reggel felkészülésről rendbehozak. Kerekek
sofőr estebben haramosan megszűnik, ha belépők részesítettek „Ferenc József”!

MDK

Jáki-Jantschi Béla iparm.

M. egyházszolg. kiáll. N.Szal. 1941. II.

Jahr (Jantrch) Bela

Gesamtzahlung weicht von Mittelwerten.

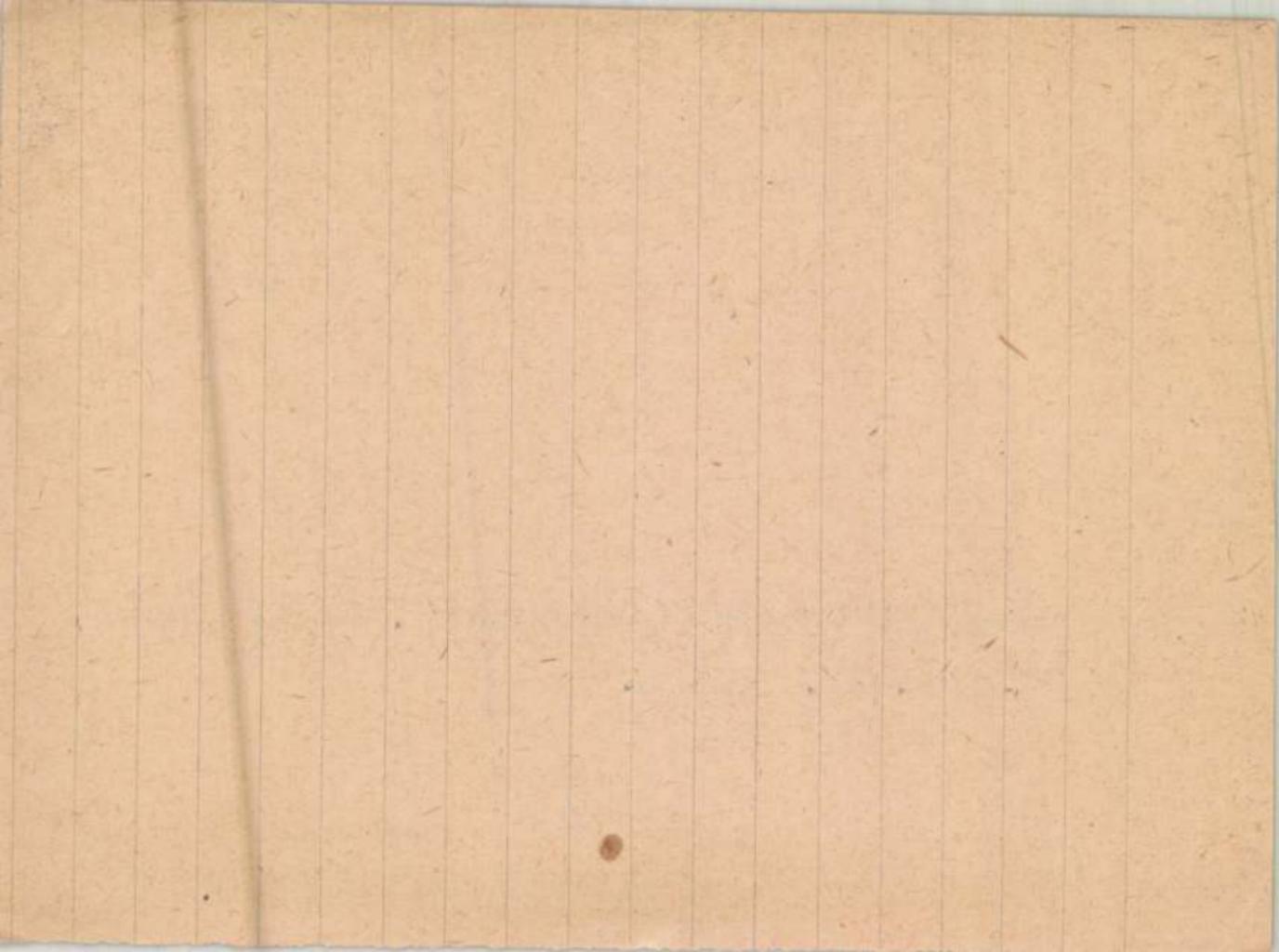
Wu 1939. Jan. 3.

MDK

Jáki Béla iparműv.

S.L: Hét magyar művész a Műteremben. Pesti Hírlap,
1938. nov. 27. 11. 1.

MDK

Jáki Béla iparművész

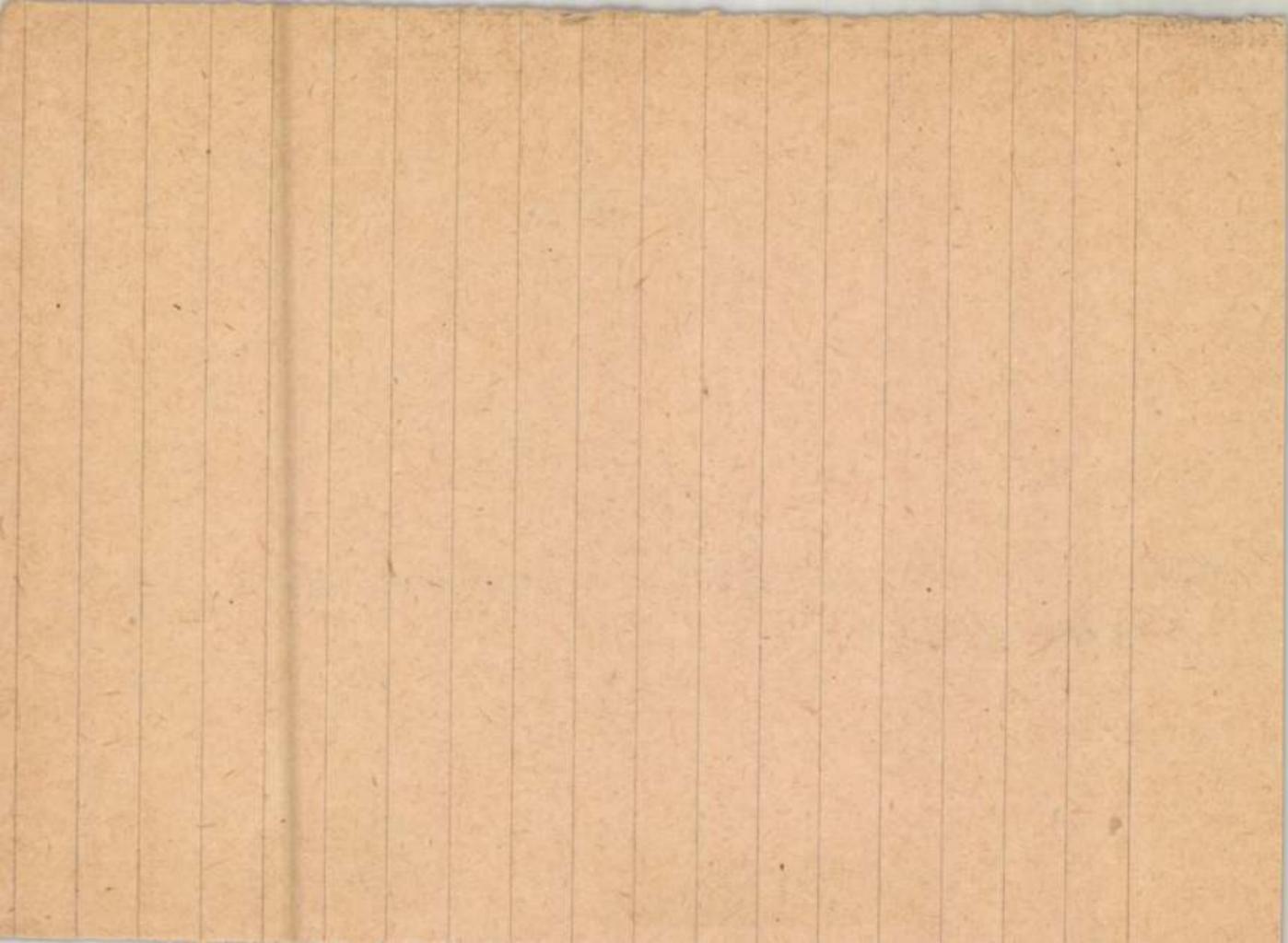
d.m: Hét művész a Műteremben. Magyarország, 1958.
nov. 29. 9 1.

202

Jáki Béla iparműv.

s.1: Hét nívós kiáll. a N Uteremben, Pesti Hírlap,
1939. nov. 26. 7 l.

MDK

Jáki Béla iparművész

C. m. Rét magyar művész. Ujság 1939. nov. 24.

~~Mageantepitesi engeledelyek. Epito Ipar - , Epito Muiv.
1928. aug. 1. 120 1.~~

MDK

DK

Jáki Béla

Fa hét magyar művész kiáll. Esti Ujs. 1939. nov. 25.
31.

~~1928. Aug. 1. 220 2.~~

1928

Yaku Bela

virginicus

laid wing

Ynnchi Bela

or last

ribel arrow

Anday-Carmen - ma délután

144 órakor a Városi Színházban. (D. u. bér. III.) Fennmaradt jegyek egész nap a színházi pénztárnál.

Hoffmann meséi dec. 4. d. u.

Kovács Dezső, a baselli Operaház művészének felléptével. (D. u. bér. IV.)

Tatjana Mendilli dec. 9-én

• Városi Színházban a Sevillai borbély Rosinájának éneki. Éneklecke betét: Proch variációk. (Esti bér. I.)

Operabérlet 8 estére

• Városi Színházban Totti dal Monte, J. Novotna, A. Guglielmetti, Roswaenge, Eftimadiis, Francheschi, Alcaide, Ardelli felléptével. Vezényeltek: Weingartner, Guy, Matasich, Komlós, Vaszy.

Jegyek az összes előadásokra, valamint olcsó bérletek és mindenmű felvilágosítás Transcontinentál, Dorottya-u. 7. (Telefon: 388-133, 388-158.) Bérletek 2-ig okvilelen kívántandók.

* Befejezték a színészkamarai tagfelvétteleket. A színészkamarára előkészítő bizottsága Wlassics Gyula bíró államtáknak elnöklésével szombaton tartotta utolsó tagfelvételü tűsét. A felvett tagok névsorát december 1 és 3 között hozzák nyilvánosságára.

* Rozgonyinál (Váci-utca 11/b és Kálvin-tér 5) karácsonyi propagandaárak.

* Jubilál a „Művészpár”. A Pesti Színházban vasárnap este ünnepi előadás lesz. Ekkor adják huszonötödöször a „Művészpár” című vigjújátékot.

Az Uj Magyarság színházi jegyirodája

Az Uj Magyarság jegyirodájában (József-körút 5) reggel 9 órától este 8 óráig az alábbi színházak előadásaira váthatók kedvezményes jegyek:

NOVEMBER 27, VASARNAP DÉLUTAN

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Magyar Színház: Angyalt vettet feleségül Belvárosi Színház: Conway-család Pesti Színház: Művészpár Városi Színház: Carmen Royal Színház: Marinka, a táncosnő

NOVEMBER 27, VASARNAP ESTE

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Magyar Színház: Angyalt vettet feleségül Belvárosi Színház: Conway-család Terézkörúti Színpad: Vigyázat, mázolva Royal Színház: Mindig a nők kezédk Városi Színház: Cigányszerelem

NOVEMBER 28, HETŐ

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Vigszínház: Francia szobalány Magyar Színház: Angyalt vettet feleségül Belvárosi Színház: Conway-család Terézkörúti Színpad: Vigyázat, mázolva Pódium: Elő az okmányokkal

NOVEMBER 29, KEDD

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Vigszínház: Francia szobalány Magyar Színház: Démon Belvárosi Színház: Conway-család Pesti Színház: Művészpár

NOVEMBER 30, SZERDA

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Magyar Színház: Angyalt vettet feleségül Belvárosi Színház: Conway-család Terézkörúti Színpad: Vigyázat, mázolva Pódium: Elő az okmányokkal

DECEMBER 1, CSUTORTÓK

Nemzeti Színház: Vidéki történet Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Magyar Színház: Démon Belvárosi Színház: Conway-család Pesti Színház: Művészpár Royal Színház: Kávé habbal

DECEMBER 2, PENTEK

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Belvárosi Színház: Conway-család Terézkörúti Színpad: Vigyázat, mázolva Royal Színház: Kávé habbal

DECEMBER 3, SZOMBAT

Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Terézkörúti Színpad: Vigyázat, mázolva Royal Színház: Kávé habbal Városi Színház: Csárdáskirálynő

DECEMBER 4, VASARNAP DÉLUTAN

Nemzeti Kamaraszínház: Villámfénynek Magyar Színház: Angyalt vettet feleségül Belvárosi Színház: Conway-család Pesti Színház: Művészpár Városi Színház: Hoffmann meséi Royal Színház: Kávé habbal

DECEMBER 4, VASARNAP ESTE

Nemzeti Színház: Madarak Nemzeti Kamaraszínház: Utolsó tánc Royal Színház: Kávé habbal Városi Színház: Csárdáskirálynő

*

Józsefvárosi Színház: december 2-ig Sárgapitykés közlegény, december 2-től Legyen úgy, mint régen volt. Erzsébetvárosi Színház: december 2-ig Gellérthegyi kalando, december 2-től Sárgapitykés közlegény.

*

Kedvezményes jegyek az összes műrőkbe. Telefonrendelés: 148-000, 144-101.

ÚJ MAGYARSÁG**Téved a Magyar Színház: nincs darabhiány!**

Pár nappal ezelőtt szóvájtattuk, hogy a magániszinházak szinte feltűnően kerülik az igazi magyar problémákat és ha hazai írót engednek színpadaikra, akkor azoktól sem adnak elő más, mint az úgynevezett kommersz, nemzetközi értékű és súlyú darabokat. Az összes magániszinházak között a legelsősorban a Magyar Színház működését sérelmezik, amely nevén fogva elsősorban létre kötelezte arra a fővárosi színházak közül, hogy színpadán helyt adjon, ha nem is mindig, de legalább évente két-három esetben olyan magyar színpadi munkáknak, amely tényleg magyar levegőt hoz a kulisszák közé, nem pedig a nemzetközi szabványirodalom szerelméi és zavaros házszágtörteneteinek fojtott és fojtó levegőjét. Most az egyik délutáni lapban megszólal Bródy Pál, a Magyar Színház igazgatója és nyilatkoztatások két pontja az, amely figyelmet érdemel. Az egyikben azt mondja, hogy „az idén kisebb a magyar írók termésse, mint az elmúlt esztendőkben” és az idén az írók csak telefonálgnak, igérgetnek, mint Bródy mondja, hogy: „holnap gépelik a harmadik felvonást”. Nylatkozatának második passzusa ez: „A budapesti színházak külföldi nagy sikereket is igyekeznek színrehozni, már csak azért is, mert hiszen a világ minden színpadán játszik a magyar szerzők”.

A mi felelünk pedig a következő: „A magyar írók, értjük alattuk kereszteny értékeinket, éppen úgy dolgoznak, mint azelőtt és legfeljebb azok, aki a harmadik felvonás!”, akik Bus-Fekete Lászlóval egy iskolában nőttek fel:

2. A külföldi sikerek színrehozatalánál hivatalosnak jó üzleti kildálásokra, de naiv dolog még itt is hasafias indokokkal dicsekendő. Azt igazán senki sem fogja elhinni Bródyéknak, hogy külön magyar kulturegyezményeket kötnek a külfölddel és a magyar kultura terjesztésének hősei uttórése vezeti őket, amikor külföldi darabokkal árasztják el Pestet.

De most függetlenül a Magyar Színház igazgatójának megállapításától, leszögezhetjük a következőket: mindig a színházakon mult, minden szerzőkkel álltak összefüggésben és hogyan irányították a színpadi termést. Mindig tölük függött, hogy a kommersz férfeményeknek, vagy pedig az igazi irodalomnak adnak helyet. Az utóbbi időben sajnálattal kényelmes voltunk azt látni, hogy igenis a nemzetközi és a színvonalon alul álló zsúr, bár, szalon- és előszoba-témák voltak azok, amelyekkel elárasztották a színházbarátok községeit. Ne védekezzenz a magániszinházat vezetői azzal, hogy „kisebb a termés”, mert az írók között nincsen semmiféle aszály, nem történt semmiféle jégerverés, amelyik megakadályozta volna őket abban, hogy dolgozzanak. Nincsen darabhiány, csak egyszerűen az történt, hogy a magániszinházak, így nyilván a Magyar Színház is, most már kevesebb rajongás-sal nyul a Bus-Feketék és a Fodor Lászlók színdarabjaihoz. Viszont nincsen elég lelkük arra, hogy talán bekognassanak a kereszteny magyar és nekünk igazi értéket jelentő íróink otthonába. Ez az igazság és elváriuk, hogy ezt az igazságot megéri még a Magyar Színház is!

A nagy emberi érzések filmje

(Grande illusion)

Külföldi lapokban gyakran felbukkan a „Grande illusion”-film címe és egy állandóan visszatérő jelző: mestermű Szombaton Budapestre jött a film, megnézük az előzetes levetítésén és a jelzést fenntartjuk mi is: valóban mestermű „A nagy ábránd”, különlegesség, művészett, élet, valóság! Mestermű, mert az élet igazságát adja: pár ember küzdelmét, viaskodását a szabadságért és ezen a pár emberen keresztül milliók harcát — a világháború idején. Hábár filmet már nagyon sokat láttunk, voltak közöttük egész kivételes értékek, mint például az emlékezetes „Császárvadás” című film, de egyetlenegy ilyen remekművet sem, mint a francia Jean Renoir rendező alkotása, a „Grand illusion”, a velencei filmverseny győztese. A nagy emberi érzések filmjének mondják a külföldi kritikusok és mondja majd a mi közönségünk is, amikor a jövő héten először vetítik majd le a Corso-filmiszinházban. Csodálatos, megkapó és megdöbbentő film! A mese tengelyén két francia és egy német katona-tiszt áll, de a mese tulajdonképpen a haza-szeretet, a hősieség és a katona erények odisszéja! Az író és a rendező csak egyet ismert: megadni a tiszteletet mind a két fél katonáinak, a németnek és a francia-nak is, megadni a tiszteletet az embernek, aki legyen akár francia, akár német, a teljesítő kötelességet, mert szereti azt a földet, ahol született és ahol él. Nincsen egyetlen jelenetben a legkisebb elfogultság sem, pedig francia csinálták a filmet és ezt aláhúzzák azaz is, hogy minden szereplő a saját anyanyelvén beszél: a német németül, a francia franciául, az angol és az orosz foglyok is a saját nyelvükön. A fogolytábor életét ilyen megdöbbentő realizmussal még könyvekben se nagyon írták meg. És a fogolytábor embereinek sorsát, vágakozását, lázongását és reménykedését most a szemünk előtt láthatjuk majd, — a szemünk előtt, amely jelenetről jelenetre könyvelbelábad! Az előkelő francia tiszt összetállózik az előkelő német junkerrel. Nem érti, minél köszönheti azt a különös, de zárkózott megbecsültet, ami felejte árad. Megkérdezi a monoklis, magasgallérű, keményhangú németet, amire a felel a következő: „Ön francia nemes a francia hadseregben, én német nemes vagyok a német hadseregben... ezért!” És a francia tiszt, aki még a bajtársait sem tegezi, felaldozza magát, hogy megmentse a bajtársait és a német tiszt, aki megakadályozza a szökést és végrehajtja az itéletet, lehajtott fejjel, piros muskátlival a kezében áll a Katona halottasága előtt, aki már nem ellenség, nem francia, nem német, nem angol és nem orosz, hanem megdicsöltítő vitéz, — Höst! Eric von Stroheim, Greta Garbo első partnere, alakítja a német tisztet, Jean Gabin, a francia dödelgetett művésze, a francia hadnagyot és Pierre de Fresnay, az elegáns párisi színesz, a francia kapitányt. Mind a hárman mesterien, lenyűgözzen játszanak. Mind a hárman művészük! És üde színfolton, az otthon melegességet viszi a férfilekkel vivődásába Dita Parlo, akit hosszú idő után örömmel látunk viszont ebben a filmben. (d. a.)

modern Londont mutatja be, palotáival és nyomortelepeivel, tavernáival és bordélyházaival, Franklin Benjámin tudós körével, az admirális uraival és a minden fantáziát felülmúló adósok börtönével, ahová Rogers örnagy is eljut, miután feladatát nagyszerűen megoldotta, de munkája eredményeit mások aratják le. London az a másik világ, ahol Rogers örnagy kalandjait folytatni akarja, de itt rajtaveszít. A könyvet Réval szép kiállításban hozta ki.

Asszonyok egymás között...

— Szervusz, édes Katókám, — rontott be lelkendezve Kovács jegyző úréhoz Mária, Kovácsné legjobb barátnője. — Hogy vagytok? Köszönöm, — felelte Kató, — kitűnően, és az arca örömét, megelégedést árult el. De miért jósz olyan ritkán hozzánk? — Hát tudod, édes Szivem, kezde mesélni Mária, de a következő pillanatban mégis elakadt a szava. Most nézte csak meg jobban Katót és irigykedve láttá, hogy nagyon szép új ponyola van rajta.

— Nahát, — kiáltott fel, — milyen gyönyörű ponyolód van. Ez biztosan belekerül vagy 8–10 pengőre?

— Órdekes, — felelte Kovácsné. — A férjem is ezzel a szavakkal fogadja ezt a kedvező hírziúmát. Elárulom Neked, ez csak 3,98-ba került. Hol? kérdenze gyorsan Mária. Hiszen az anyag több kerül.

— Pesten, a Szövetségi Boltban. Es elővette a szekrényből féltevő örzött, kivágott ujságcsíkokat, amit odaadt a barátjának.

— Ez a ponyola csak 3,98, finom flanelből, olvasta Mária. — Jaj, de szeretnénk én is egy ilyen szép ponyolát. De hát, sajnos, mostanában nem tudok felmenni Pestre.

— Ez nem akadály, kedvesem! Irsz egy lapot, Szövetségi Bolt Szövetséget, Budapest, Rákóczi-út 38, a Rókussal szemben. Megírnod a kedvező színt, méréteidet, és egy-két nap mulva itt a ponyolód. És egyben figyelemmel a jegyzóné Máriát: Kisérde figyelemmel a Szövetségi Bolt ujsághirdetéseit, minden fogsz találni ilyen kellemes meglepetést, aminek mi asszonyok nagyon örülünk.

— Hát csókollak, Édesem, — hücsűzött Mária, — sietek haza, még ma rendelek én is egy ilyen gyönyörű ponyolót.

— Ne felejts el! — szólt utána a jegyzóné: — az ára csak P 3,98.

— Eltemették Martos Ferencet, Szombaton délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Martos Ferencet, a világhírű magyar színpadi szerzöt. A farkasréti temetőben százalval gyűlt össze a tiszteletük, barátok, a miniszterelnökség és a kultuszminisztérium képviselői, a színpadi szerzők és a különfélék színházi és színeszí egyesületek küldöttségei. A gyászszerzés után Babay József író meghatott szavakkal bucsúztatta az elhunytat, aki évtizedeken át egy gondatlan korszak békében vidámságával mulattatta a színházi községet. A nagyhatású beszéd után a Jókai-lepellet lebortított koporsót a főváros által adományozott diszszírhelyre kísérték és elhantolták.

* Az István király felújítása. A Nemzeti Színház a főműlóságú kormányzó úr névünnepének előestéjén, december 5-én, Sik Sándor „István király” című történelmi drámáját újítja fel Táray Ferenc rendezésében, Nagyajtai P. Teréz új jellemeivel. A diszselődáson a címszerepet

Kürti József játsza, Gizella királyné Tasnády Ilona lesz. Imre királyi özvegyét Rápolthy Anna, Vaszai herceget Kiss Ferenc, feleségét Lukács Margit, Péter herceget Kovács Károly, Abe Sámuel Bartos Gyula alakítja. A többi szereben Bartos Gyula, Onody Ákos, Pataky Jenő, Juhász József, Ujlaky László, továbbá Balázs, Rubinyi, Bodnár, Forgács, Rajczai, Koltai, Hosszú, Nyerges, Baksa, Sós, Pásztor, Bazsay és Tassy lépnek fel.

* Kétnapos színen a Royal Színházban. A Royal Színház szérdán mutatja Barabás Pál „Kávé habbal” című zenés vígjátékát. Az újdonság előkészületei miatt a színház hétfőn és kedden nem tart előadást.

Színház Zene.film Július

Hét művész kiállítása

gerincen minden a 808-as pont felé. Tovább nyugat felé a tornai mészhegyekben kevésbé markáns 800-as magaslatai kapunk vissza, a Pelsőci-Nagyhegyen pedig kettőt, ezek között egy 814-est és a 846-est, amely a határ sarkantyúja. *Nyelcsászásnak száma ezeket tisztelettel gyarapodik.* Már jóval rövidebben végezhetünk, sajnos, a 900-asokkal, ahol önellő csúcsokról alig beszélhetünk. A Luciabánya fölött a Trohanka-gerincre ugyanis nem visz föl egészen a határ, hanem csak egy déli mellékgerinceen, mintegy 950 méter magasságig. (Ennek egy 858 m-es sarkantyúja dél felé szép kilátást nyújt.) A Pipitkétől keletre van egy 965 m-es erdős csúcs, amelyről kilátás nincs, ennek fele az eddigi adatok szerint a mindenek tekintethető. A legértékesebb azonban talán az Iványi nevű bányahégy Rozsnyótól északnyugatra, amelyre Rozsnyó felől zöld turistajelzés is vezet föl, ennek azonban az a hiányossága, hogy csak kétőrös tartozik hozzáink, a gyönyörű tisztás már a határon túl esik. Igy éppen csak annak sarkából gyönyörködhetünk — fájó szívvel — az Alacseny-Tátrában és a zolyomi hegységen nemkilonben a rozsnyói medence geológiaiag és így tájilag is egyszerű változatos emelkedésében. A három 900-as között kétségtelenül ennek őrülhetőleg legjobban. Az 1000 m-en felül régiónban felkapaszkodhatunk a Csíkerezz-tető déli lejtőjén 1170 méterig — a csúcs egyelőre nem magyar terület, a Pipitkén 1140-ig, a magasabb részeket levágja a határ. Marad végül, de nem utolsó sorban az 1286 m-es Pozsdó — Rozsnyótól északra —, amelyet a cseh elásorban Volocenek neveznek, a környék magyar lakossága azonban minden általánosságban az Okörhely nevét használja. Itt az egész csúcs a minden az északnyugati hágóig és minthogy az egész csúcs tisztás terület, néhány bokorral és fenyőfával tarkítva, remek kilátást nyújt hegyein kírálva, a Magas-Tátra, az Alacseny-Tátra és a Környező zolyomi és szepesi hegymegére, de le, a csonka-ország felé is.

A KERAK TURISTAKNÁL

(VI., Andrásy-út 2.) november 30-án, szerdán este 9 órai kezdettel Zsember Gyula dr., a MTSz műsoredzője tart előadást a visszaesető Felvidékről.

EŐSPORT

A VASÁCKÖPI ÜGETŐVERSENYEK

A novemberi ügetőversenyek utolsó előtti versenynapja kerül lebonyolításra vasárnap. Az érdekes műsor legkiemelkedőbb eseménye a 3000 m-es hendihegy-verseny, amelyben Etelka, Csapláros és Bakafántos esélyei előállók. Jelöltjeink:

I. futam. Nyáriatlan kétévesek versenye. 1200 m. 6 nevezés. Tilly II. (Vorst) — Sári Béla (Zwillinger).

II. futam. Hárómévesek versenye. 2100 m. 5 nevezés. Móric S. (Zwillinger) — Rózsi (Marschall).

III. futam. Amatőrverseny. 2000 m. 7 nevezés. Csókók (Gedeon) — Danilo (Székely).

IV. futam. Föti hendihegy. 3000 m. 19 nevezés. Etelka (Kovács II.) — Csapláros (Marschall) — Bakafántos (Raymer).

V. futam. Ott légy-díj. 2200 m. 9 nevezés. Csőré (Wiesner) — Echo sia (Benkő) — Ullio (Kovács II.).

VI. futam. Gépés-hendihegy. 2100 m. 13 nevezés. Sabazia (Feiser) — Borka (Kallinka) — Imrédi II. (Benkő).

VII. futam. Ipolysági díj. 2200 m. 11 nevezés. Matador (Baik) — Jónás (Marschall) — Duvat (Wiesner).

VIII. futam. Hendikep. 2100 m. 20 nevezés. Czafra (Feiser) — Orgona (Hauser) — Princessin (Jónás).

IX. futam. Hendikep. 2100 m. 8 nevezés. Alpár G. (Marschall) — Paprika (Vorst) — Rába (Tresz).

X. futam. Tokaji díj. 2000 m. 13 nevezés. Rába (Isták) — Áll (Halmos) — Drina (Feiser).

A versenyek vasárnap délután fél 3 órakor kezdődnek a BUE versenypályáján.

Kodály Zoltán a pesti Vigadoban

A székesfővárosi népművelési bizottság decembert 11-én este a pesti Vigadó nagytermében hangszeresít rendez, amelyen Kodály Zoltán a Budapesti Te Deumot vezényeli. A szólisták Báthy Anna, Rába Tilda, Nagypál László énekelik. A műsor első részében a Szilágyi Erzsébet-leánygimnázium, a Váci-úti polgári leányiskola, a Rottenbiller-utca polgári fiúiskola és a Horánszky-utca Vörösmarty-gimnázium énekkari adnak elő Kodály-korusokat. A hangszeren a székesfővárosi zenekar és a Palestrina-kórus működik még közre.

Harry Baur Budapesten

Személyesen lép fel nagyszerű társulatával kedden és szerdán a Városi Színházban, 20 én: Pagnol: Jazz, 30-án: Verneull: „Mari...” Jegyek 2 P-től Koncertnél, színházán.

* József Ferenc főherceg nyitotta meg az iparművészeti társulat székesfehérvári kiállítását. Az országos magyar iparművészeti társulat Székesfehérváron, a Szent István-teremben nagyszabású iparművészeti, háziipari és népművészeti kiállítást rendezett, amelyet szombaton: délután József Ferenc főherceg nyitott meg ünnepélyes külsősgélek között. A főherceg kíséretében megjelent a kultuszmniszter képvisletében Say Géza dr. miniszteri osztálytanácsos, az ipari és kereskedelmiügyi miniszter nevébe: Törley Bálint államtitkár és ott voltak a megnyitáson: Szabulya-Frischau Ferenc, az iparművészeti iskola igazgatója, Kruchina Károly báró ny. államtitkár, Szvizeznyi Zoltán dr. miniszteri tanácsos és Illovszky János, a Barosszövetség elnöke. Szabulya János alelnök köszöntötte a főherceget, aki válaszában a magyar iparművészeti és népművészeti jelentőségről beszélt. A kiállítás előkelő vendégei este ünnepi vacsorán vettek részt.

* Színházak a Felvidék: december 11. A budapesti magánszínházak a Felvidék visszacsatolásának megünneplésére a tervezett együttes díszelőadást vasárnap, december 11-én délelőtt 11 órakor tartják a Vígszínházban. Az előadást a hármon színházi testület: a budapesti színigazgatók szövetsége, a magyar színpadi, szírzői, egyesítette és a budapesti színészek szövetsége rendezte és az előadás teljes jövődelmét felerészben a Horthy Miklós nemzeti repülőtérrel, felerészben pedig a Magyar a magyarért akció jávára juttatják. A műsor összefüggésére és az előadás megszervezésére a rendezőbizottság Harsányi Zsoltot kérte fel.

megfestett kék egein festői ereje és rajz tudása egyaránt érvényesül.

K. Bartha Ferenc kifinomult érzékkel kezeli a pasztellit. Puha, tompa sárgás fények váltakoznak aktjaiban mély árnyékokkal s a szinfoltok ellenére igen hatalmasan teszi képet. Különösen finom és gondosan megszerkesztett „Csendéletet” körök modern, kiegyensúlyozott kompozíció, kitüntetően egybehangzó színeivel.

A kiállítás jelenleg nagyobb a szokott méreteknél, úgyhogy a „Műterem” mélyen benyuló termébe kerülnek G. Fekete Géza szoborművei. A körbe állított portréjeiak ivét hatásosan zárja le középük a „Tavasz” fiatalt leányaktát, a gipszszobor olyan technikai ügyességgel van patinázva, hogy valódi bronznak hat s fémesen csillag a fején világításban, átlenkesített lide figura. Az „Anyá” bájos és gyöngéd csoport, madonnászerű beállításai. Bem József apró rézkarc-miniaturáját állít ki, a japonikat veszi mintaként, átérti raffinált finomságukat és látásmodjuktuk megejtve, hazai témaikat is átstílizál. (Vihar, Pásztor-sötét, Kopszakák.) Minuciós méreteivel tühegyel operáló művész, Jaki (Jantschi) Béla kitűnő, ismert grafikusunk legújabb törekvései: az üvegciszolást mutatja be. Ő viszi előre nálunk erős tempóban az üvegciszolás művészét, a klasszikus oreforti tehnikát tartva szem előtt s az erősen fejlődő figurális ábrázolások mellett magyar motívumokkal is dekorálja az ölökristályokat. Virág Pál nagy tudásával és bátor alkotótehetséggel készült modern stílusú vasbeton-épületrajzai, a nyaralók, bérházak, irodák, mozzák fényképei mellett néhány magyar-székey izlésben készült kedves, intim családi háztervet is bemutatnak.

A kitűnően összeállított kiállítás megnyílása november 27-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor lesz a „Műterem” helyi részben (IV., Kossuth L. utca 12.).

R. Sz. L.

Segovia gitárcséje

Szép hangszer a gitár? Erről nem is gondoltunk mindenkorban, amíg csak úgy ismertük, mint zümmögő, pengető kisbőrét, hangulatos keretet egy lágyan ömlő meleg, kellemes éneklő hangnak. Segovia tüneményes művész, aki, amikor játszik, a lelkét olyan szép, hogy jótékonyan hat, valahányszor megnyilvánul. Nem hivalkodásnak, de legalább is könnyelmű kacérkodásnak érezzük, hogy ilyen istendődítő művész nem a legtökéletesebb hangszeri használja fel mondanivalói tolmacsolására, hanem ezt az igénytelen hangszer, mint a bizonysági egy nagy festő látomásai megrázására nem talált volna alkalmassabb anyagot az ujságpapír tiszta szélénél. Ha Segovia játskát halogatjuk, behízegeőn szépnek, kellemesnek találjuk a gitár hangját is. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi művészeti eseménynek. Lehet, hogy Segoviat éppen ezek a lehetetlenivel határos játskábeli hatások és utánozhatatlan megoldások osztítják a hangversenyin. Sikerült a zenekarodalom nagyjainak portréját felidéznie bűvös ujjai nyomán s neki ez elég, mert lelkében hordozza az ő igazi képmásukat, azt látja, a hiányos többi vonásokat hozzájárul, mialatt a hangját. De Bach még Segovia tolmacsolásában sem hat ránk másként — gitáron megszólítatva — mint egy törött és torz tükörképmás. Segovia bámulatos finomságokat hozott ki gyártó hangszeréből. Többet adott, mint amire hangszeres képes. Ez a több, ez a megrázó élmény, amit művészeti egységesére sugárzott ki magából, telte gitárcséjét feledhetetlenné és igazi

NDK

Jáki Béla

A Műterem uj. kiállítása.
Pesti Napló 1938. nov. 27.

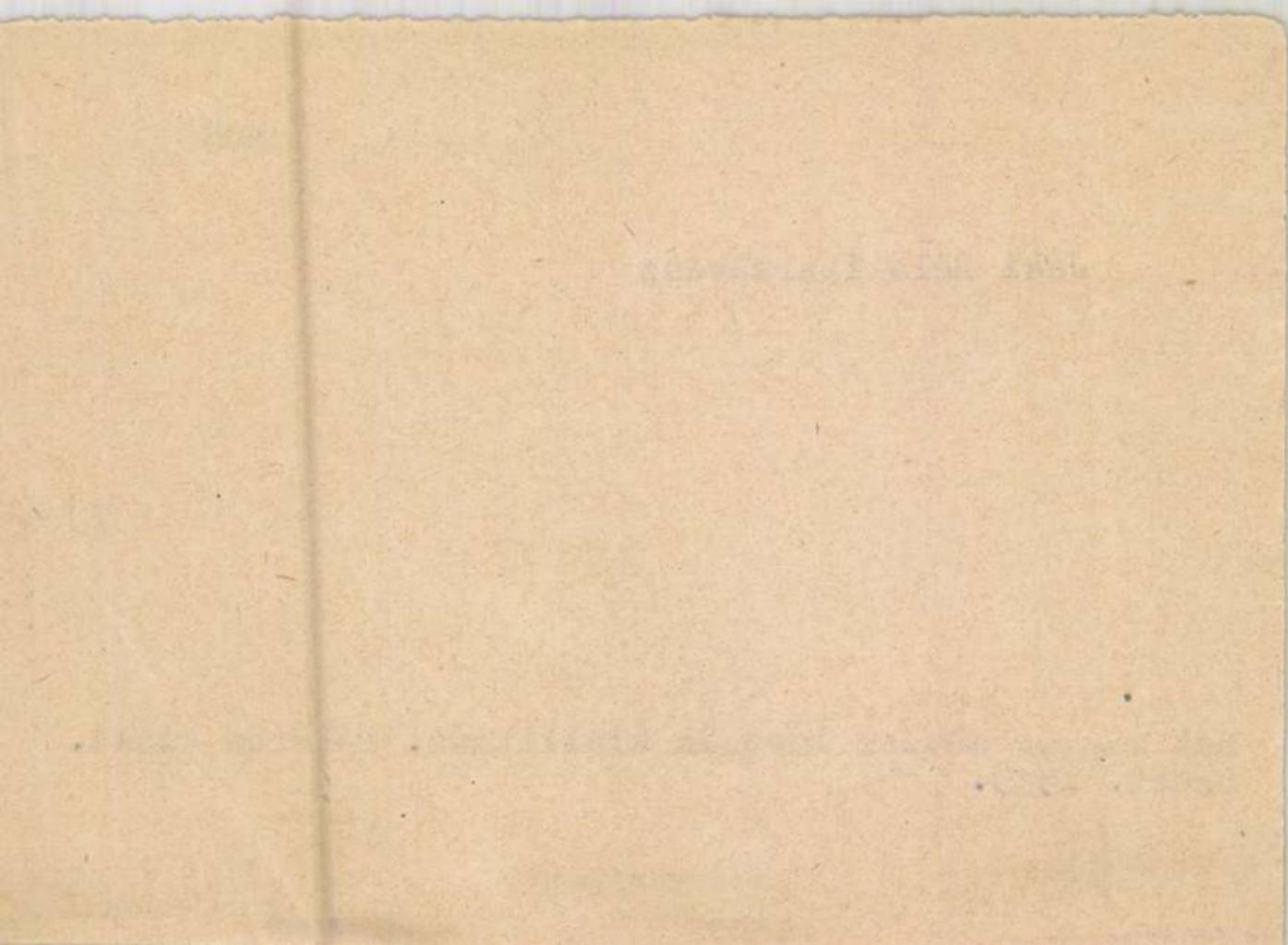
158 158

158 158

MDK

Jáki Béla iparművész

Hét magyar művész második kiállítása. Műterem kiáll.
Bpest. 1939.

1903. március 17-én	született	Budapesten.
Alapvető	tanulmányai	a Szekesfövarosi Líparáziiskolában végzette, hol a grafikai szakon nyert képességet.
Utan a Képzőművészeti Főiskolán	Réth Iván	növendékekent folytatta tanulmányait, megszerezve a középiskolai tanári oklevelet.
Ugyanott 3 éven át tanársegéd, majd további 3 éven át megbízott szakelődöként működött Meyer Antal professzor mellétt. Ez években ipar-művészeti pályázatokon 12 ízben nyert első és második díjat, mint pl. az Idegenforgalmi Szövetség, a tornászviliagbánoknak, az Állatkert (Ketizben) valamint az Orosz Magyar Líparművészeti Társulat 1936. évi kiállításán elismert plakát-pályázatban. Az 1927. évi monza-i nemzetközi iparművészeti kiállításon, valamint az 1936. évi grafikai kiállításán ahol a művész munkáit kiállította, illetve grafikai munkáival 1936 óta a Szekesfövarosi Líparáziiskolában tanít.		
Pengő	A kiállított munkái:	<i>Nyilatkozat</i>
128. Házoltár	130. Karracsnyi angyal	<i>Házoltár</i>
150.-	131. Vénusz	<i>Vénusz</i>
80.-	132. Halak (olomkristály)	<i>Halak</i>
60.-	133. Vádkacskák (olomkristály)	<i>Vádkacskák</i>
45.-	134. Sárágán futatott olomkristály	<i>Sárágán futatott olomkristály</i>
60.-	135. Futatott olomkristály (kék)	<i>Futatott olomkristály (kék)</i>
30.-	136. Hal (olomkristály hamutartó)	<i>Hal (olomkristály hamutartó)</i>
35.-	137. Táplas tálka (olomkristály)	<i>Táplas tálka (olomkristály)</i>
60.-	138. Magyaros tál (madaras)	<i>Magyaros tál (madaras)</i>
50.-	139. " "	"
35.-	140. Desszert tálcska	<i>Desszert tálcska</i>
30.-	141. Váza	<i>Váza</i>
30.-	142. Bonbonière (kék, olom)	<i>Bonbonière (kék, olom)</i>

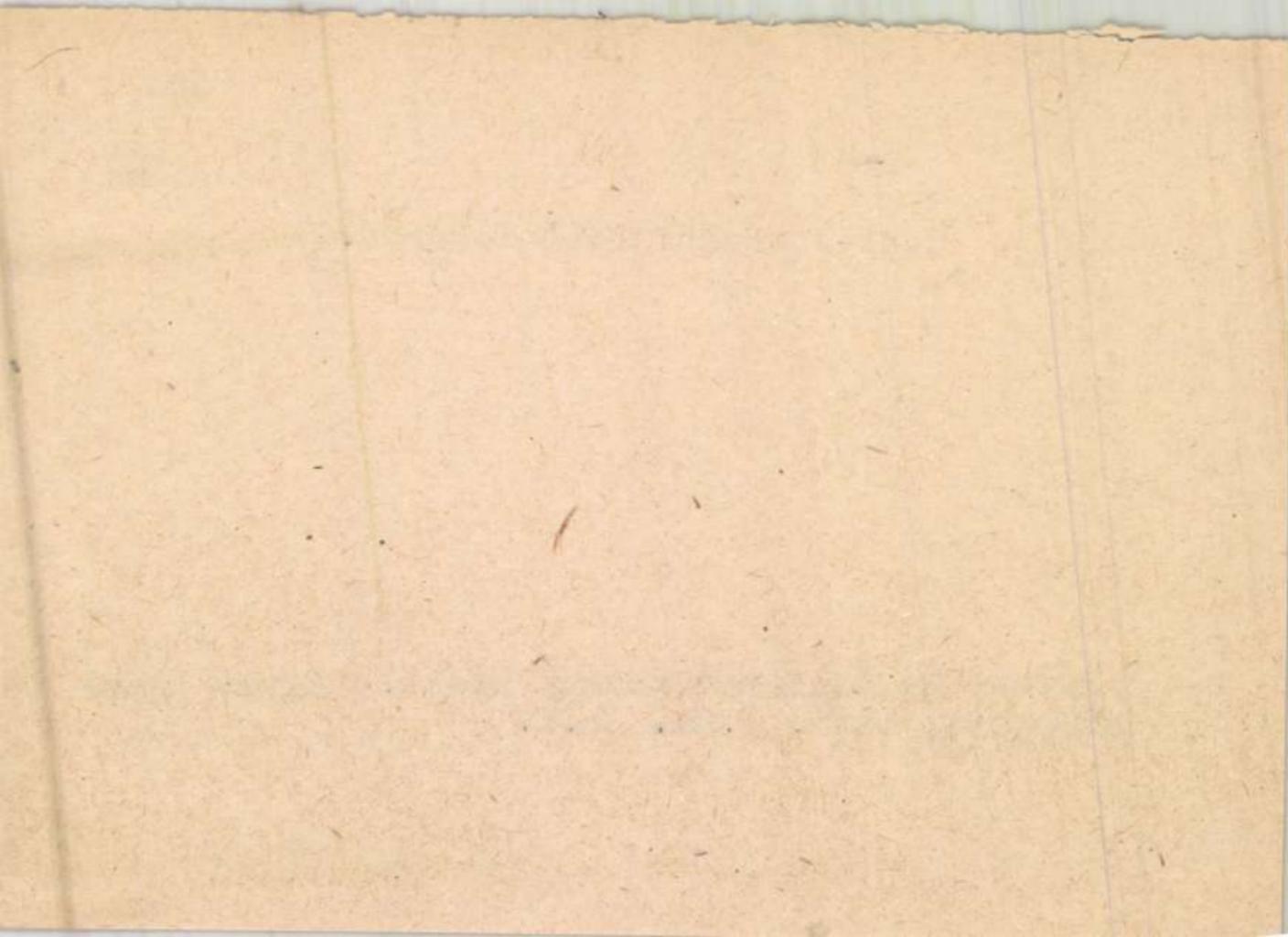
JÁKI (JANTSCHI) BELA

a „MUTEREM” művészeti vezetője.
festőművész
KATÓ KALMAN
A káliittászt rendezte:

MDK

Jáki-Jantschi Béla iparműv.

Molnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Ipar-
művészet, 1941. 3.sz. 30.1.

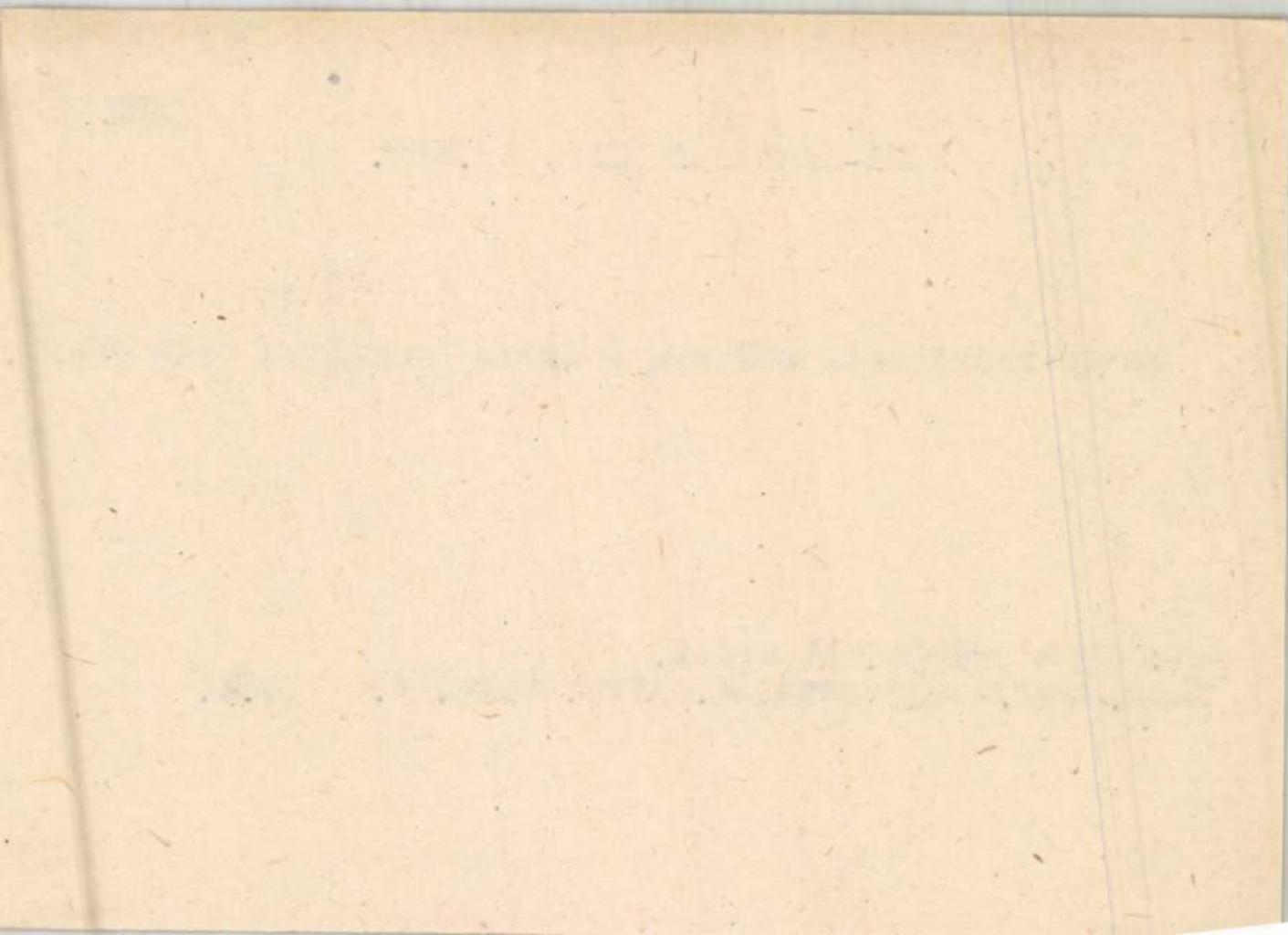

HDK

Jáki-Jantschi Béla, ip.müv.

az iparművészeti részben értékese munkával vett rész:

-r-: Egyházművészeti kiáll.
Nemz.Szal.-magyarország. 1941. febr.15. 4.1.

MDK

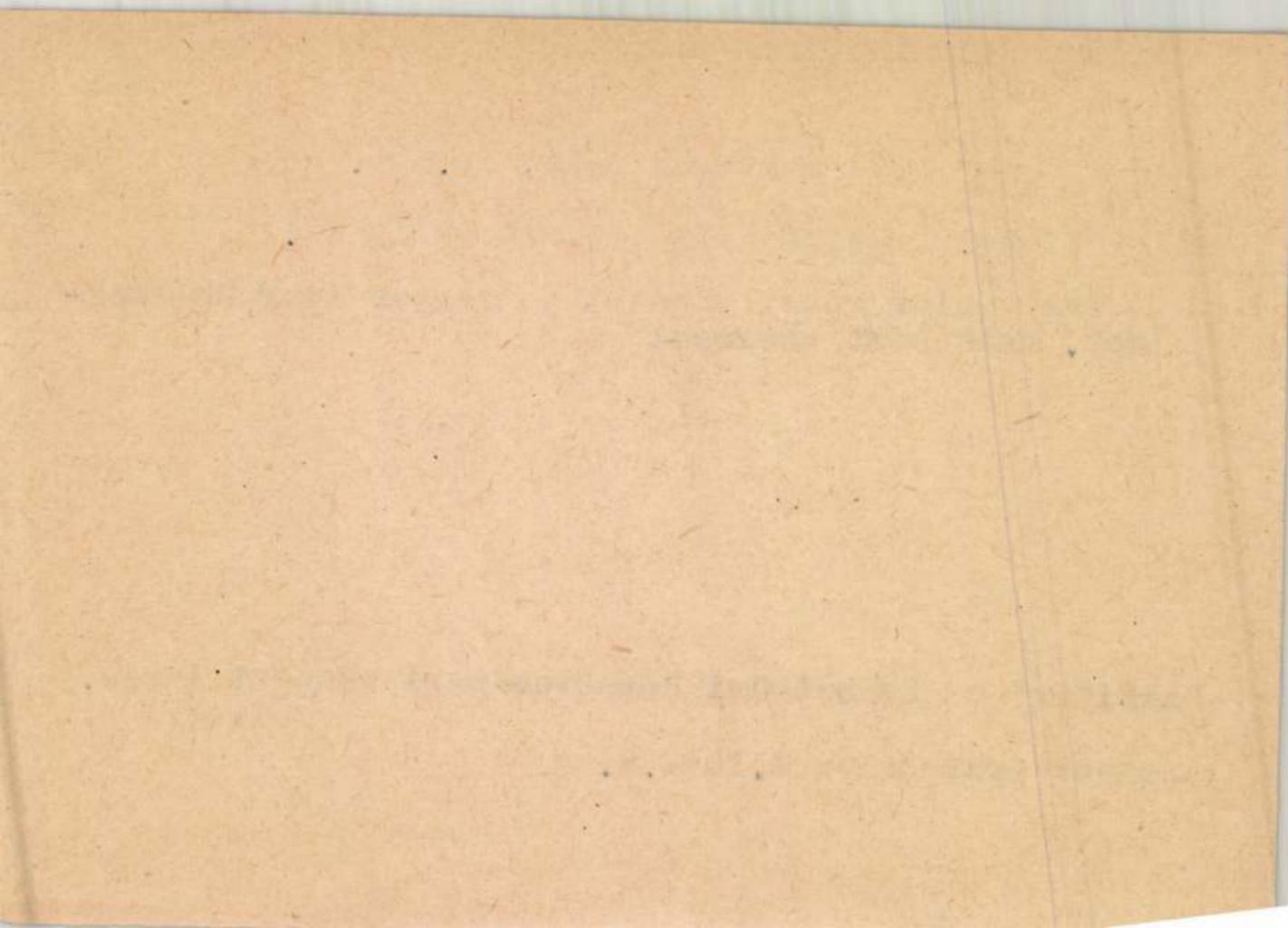
Jáki-Jantschi Béla, ip.műv.

csiszolt üvegtáláról tesznek említést.

A lap külön részt szentel a magyar iparművészekenek, ezek közt szerepel

"Artifex" a Nemzetközi Kézművesipari Központ lapja.
/olasz/

Magyar Iparművészet. 1942. 2. sz.

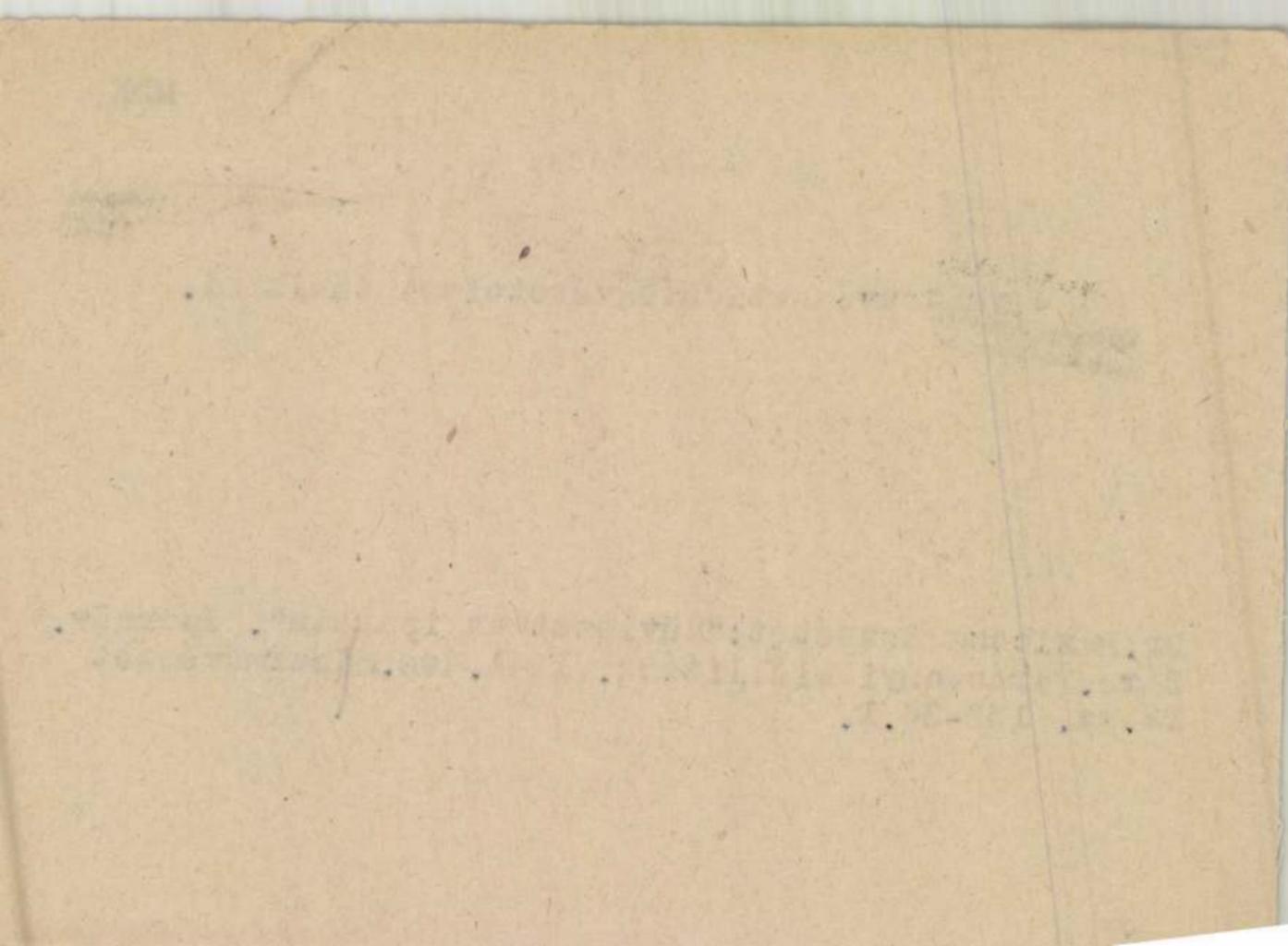

MDK

jáki Jantschi Béla, ip.műv.

egyházművészeti üvegvéseteivel tűnik ki.

Dr.Ruzicska Erzsébet:"Művászet az iparban". Iparműv.
Társ.karácsonyi kiállítása. 1941.dec.MIparművészet
12.sz. 133-36.1.

Jáki-Jantischi Béla

MDK

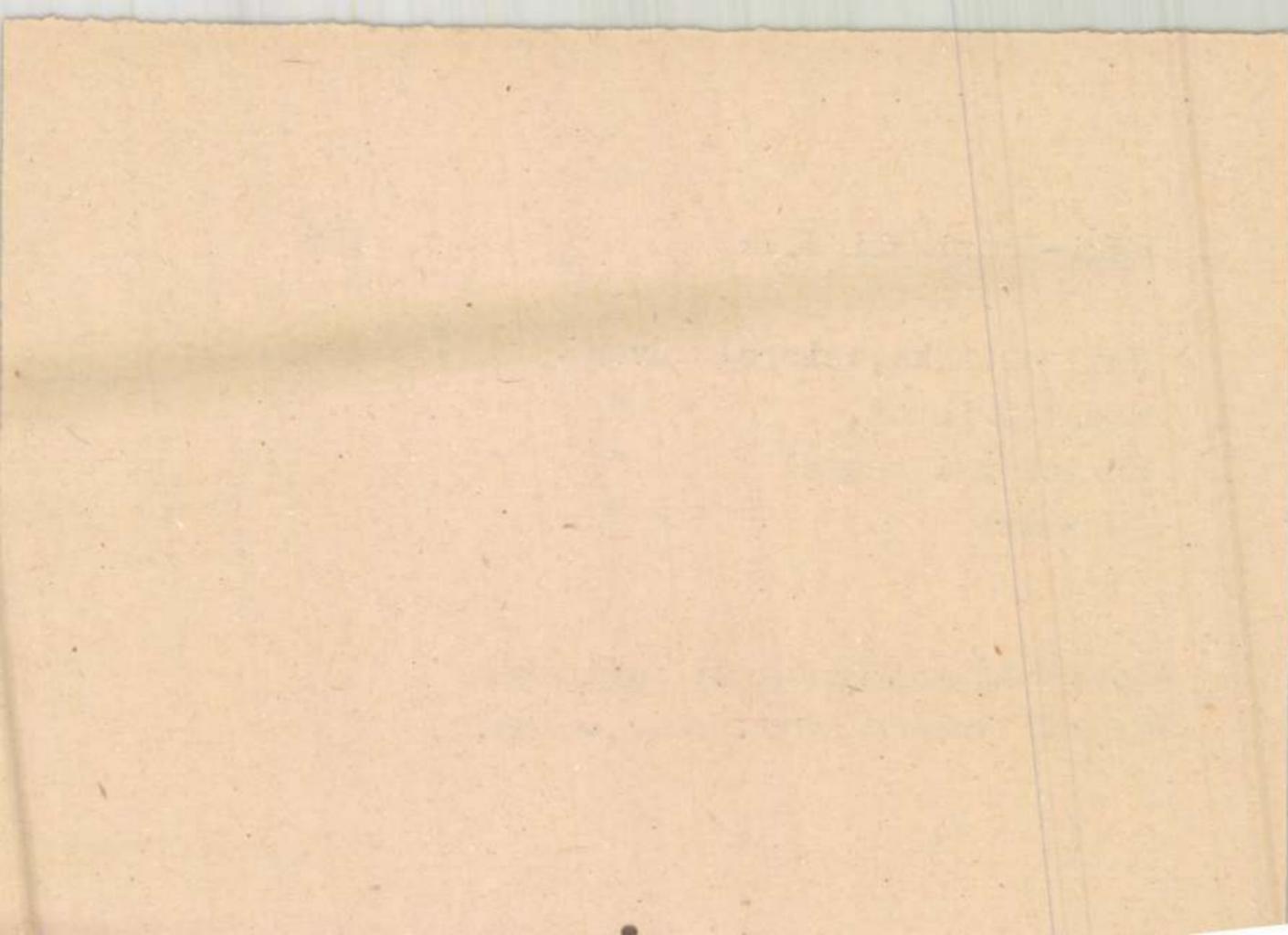
Házi oltárka, csiszolt üveg

Szent Kristóf, " "

Karács nyi angyal " "

Feszület " "

Magyar Egyházművészeti Kiállítás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

MDK

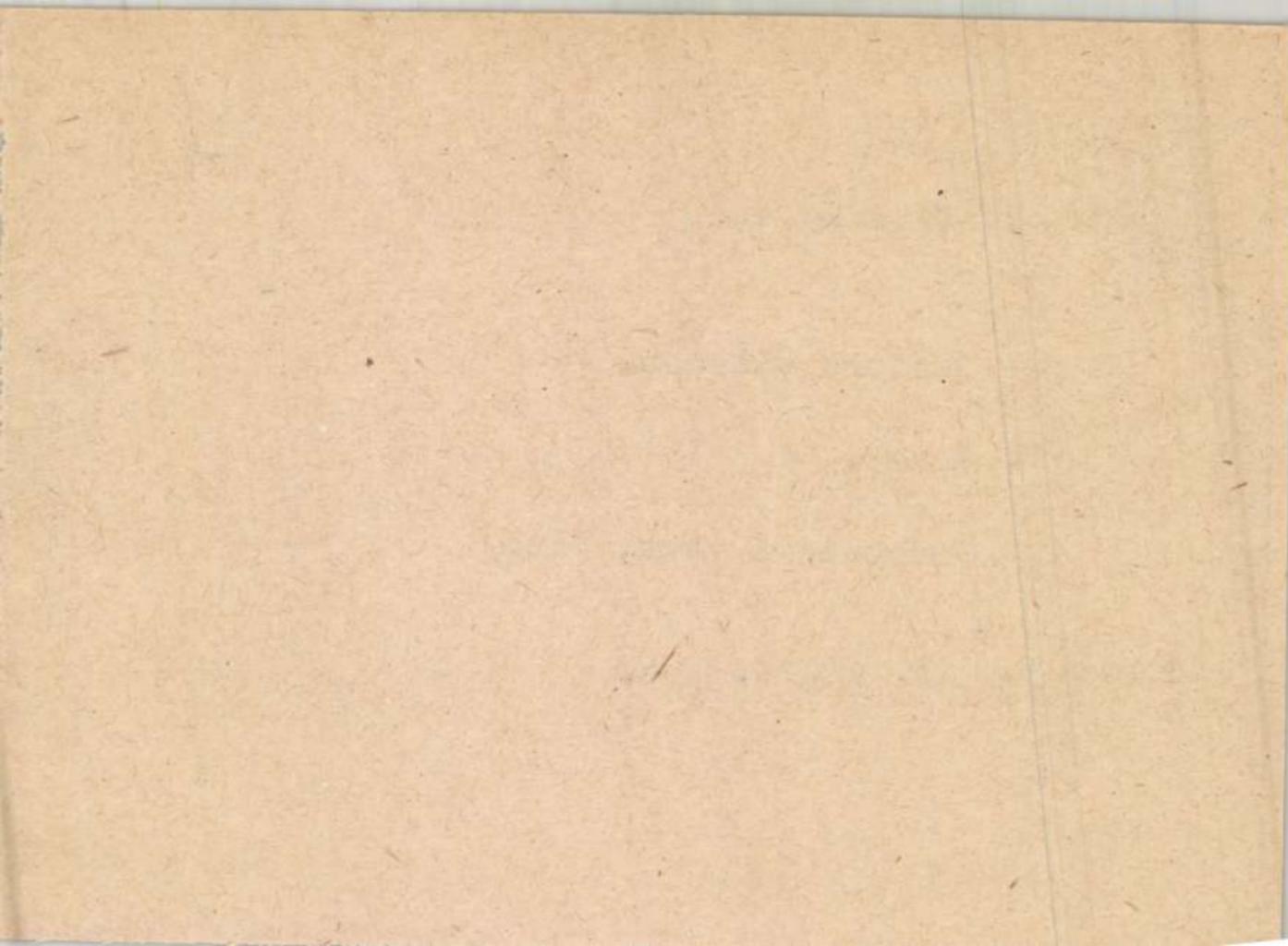
Jáki /Jantschi/ Béla

Dessert tálacska

Váza

Bonboniére /kék, ólom/

Műterem 40. sz. kiáll. kkt.

MDK

Jáki /Jantschi/ Béla

Házioltár

Feszület

Karácsonyi angyal

Müterem 40. sz. kiáll. kat.

MDK

Jáki /Jantschi/ Béla

Sárgán futtatott ólomkristály

Futtatott ólomkristály /kék/

Hal /ólomkristály hamutartó/

Müterem 40. sz. kiáll. kat.

John Hancock

John Hancock

MDK

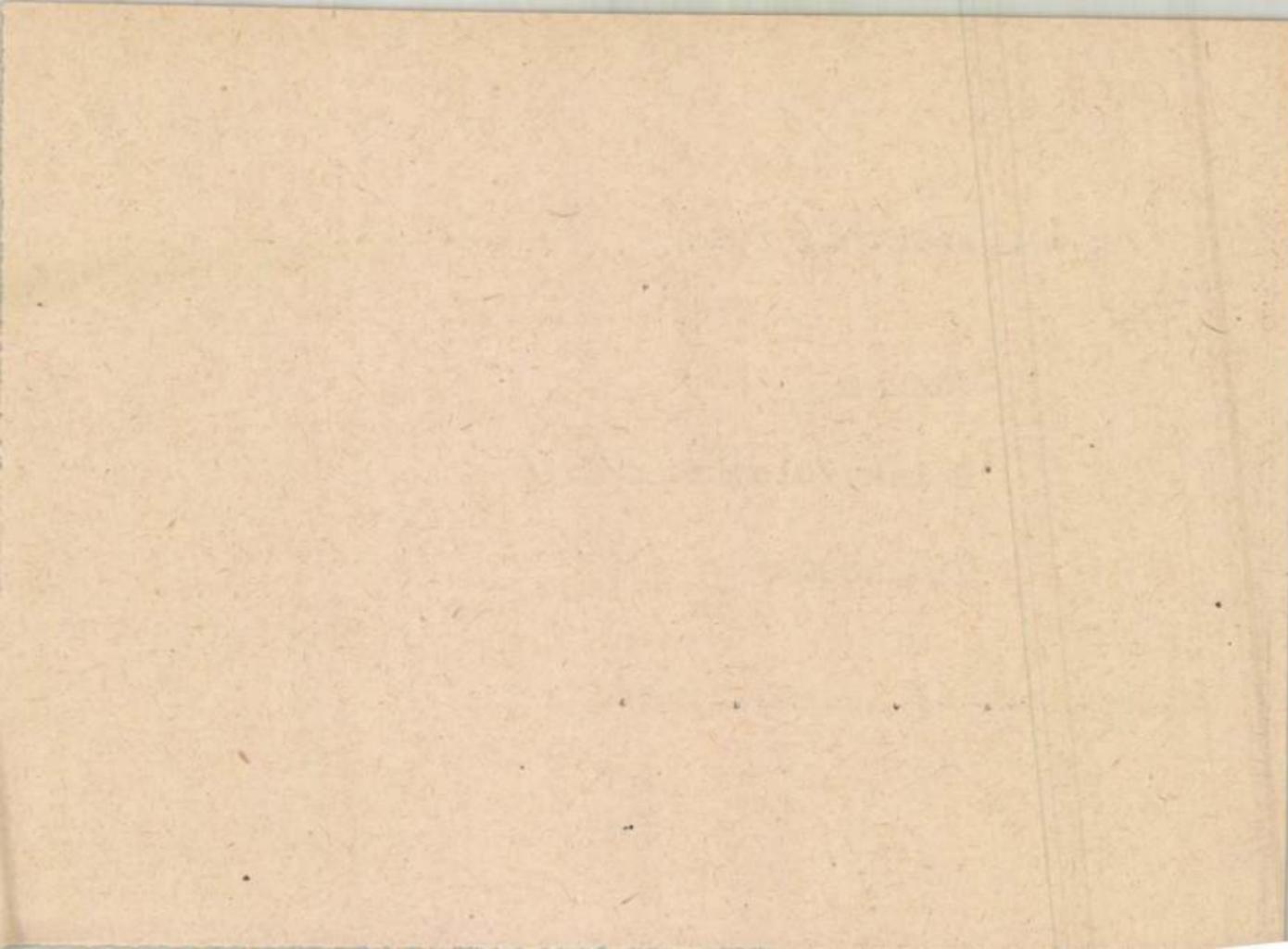
Jáki /Jantschi/ Béla

Vénusz

Halak /ólomkristály/

Vadkacsák   "

Műterem 40. sz. kiáll. kat.

MDK

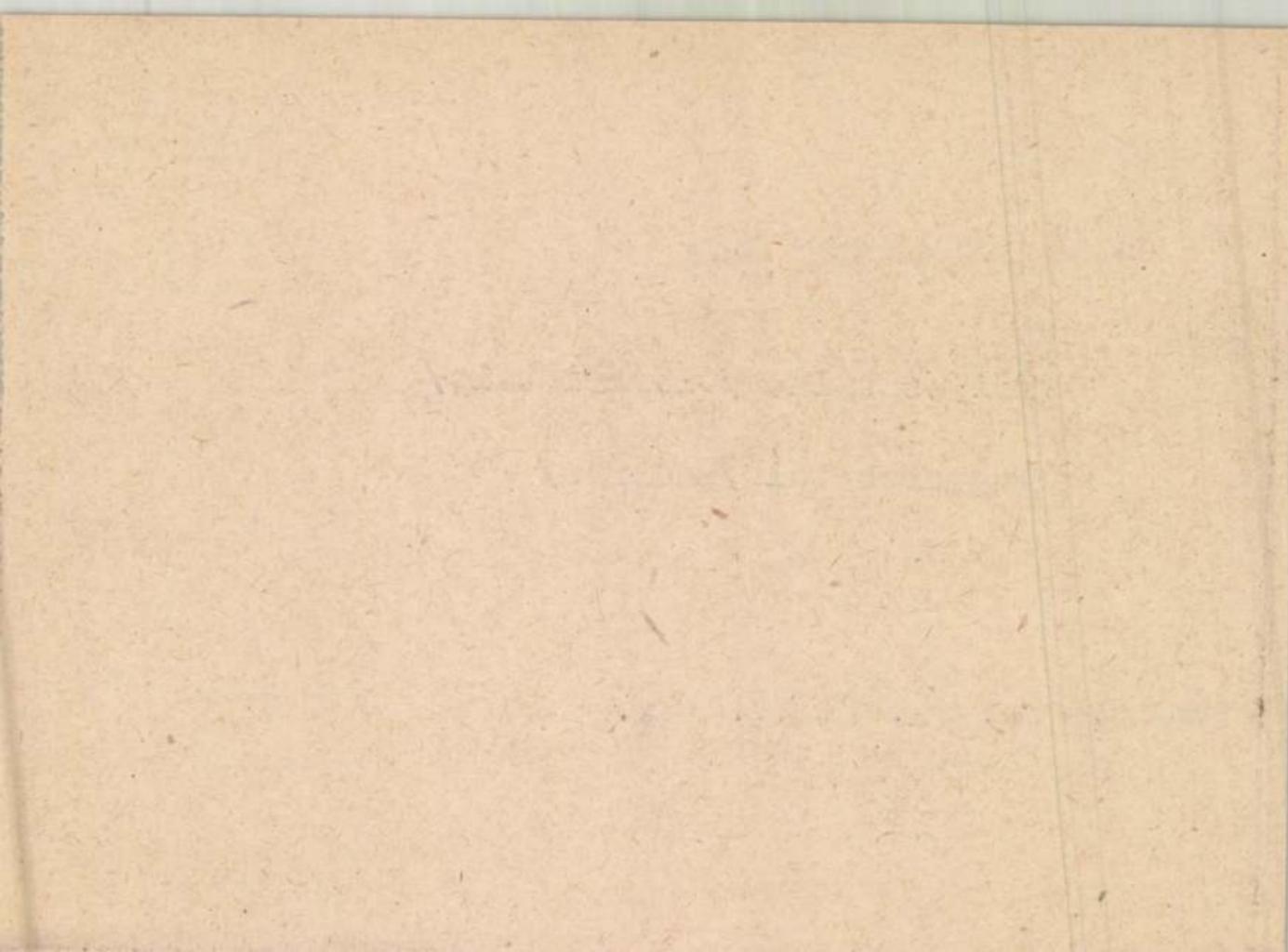
Jáki /Jantschi/ Béla

Talpas tálka /ólomkristály/

Magyaros tál /madaras/

" "

Műterem 40. sz. kiáll. kat.

MDK

Jáki-Jantschi Béla iparművész

Kiállítója az állandó mintakiállításnak,
üveg- és márványtárggyal.

Magy. Képzőművészet, 1939. 220. lap

gabvumagi nld knadnle-hi.

gabvumagi nld knadnle-hi.
gabvumagi nld knadnle-hi.

gabvumagi nld knadnle-hi.

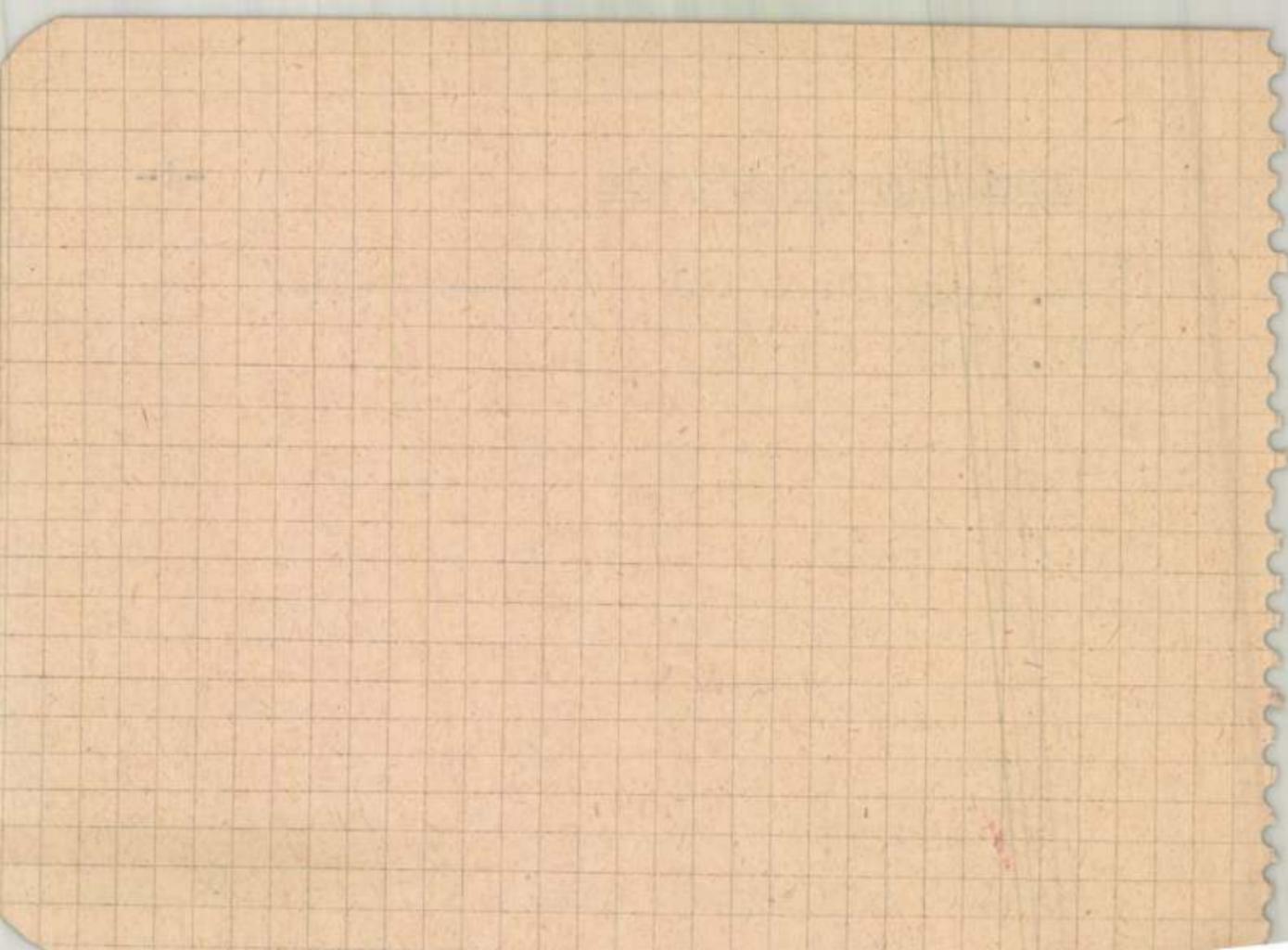
Jáki /Jantschi/ Béla

-4-

128. Gyümölcsös tál /ólomkristály/

129. Halas tányér

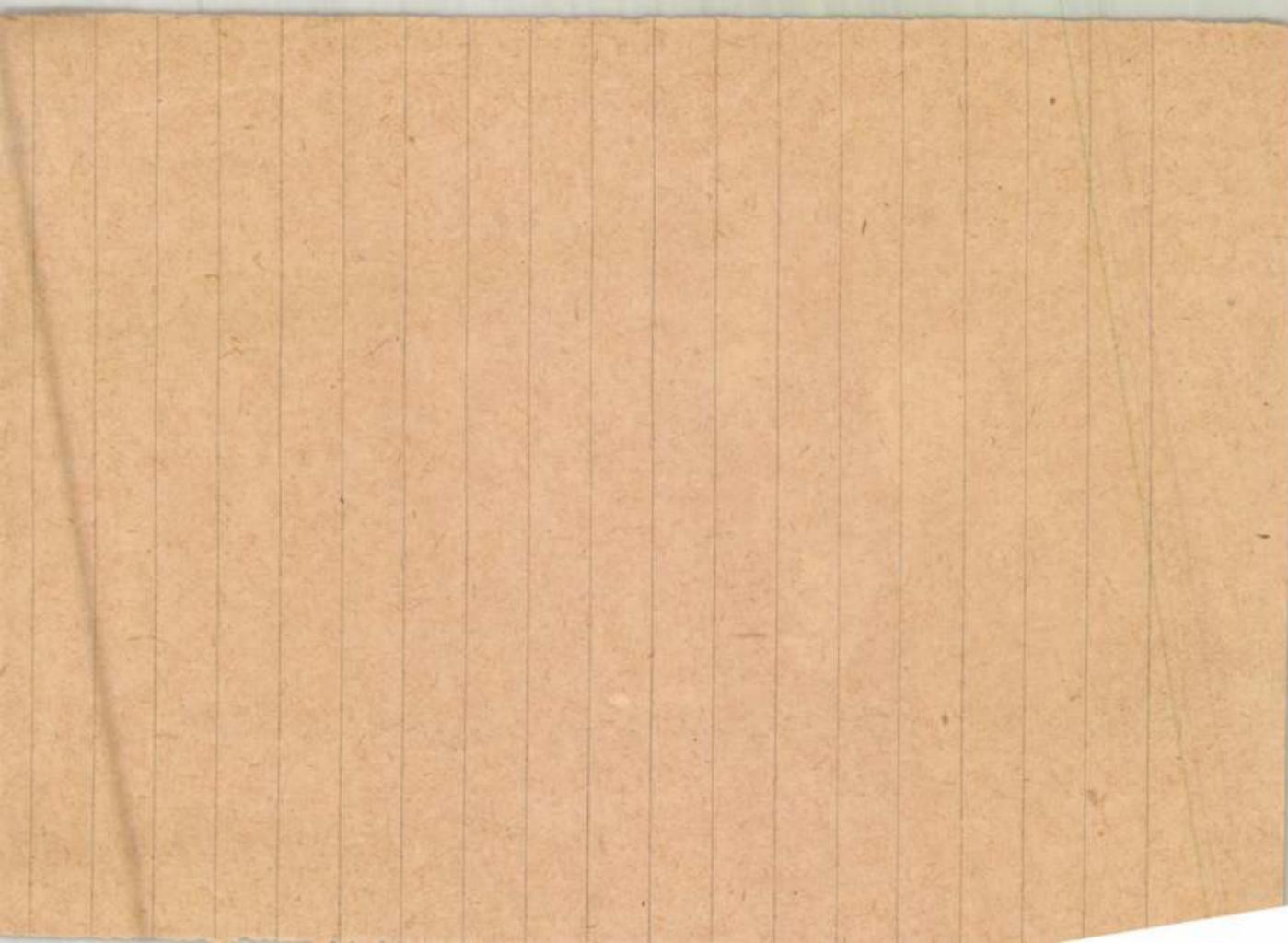
Hét magyar művész második kiállítása "Mu-
terem" kau logusa, Budapest, 1939. 6 lap

MDK

Jáki /Jantschi/ Béla grafikus

R.Sz.Ls Hét elővássz kiáll. Uj Magyarság, 1938. nov.
27. 19 1.

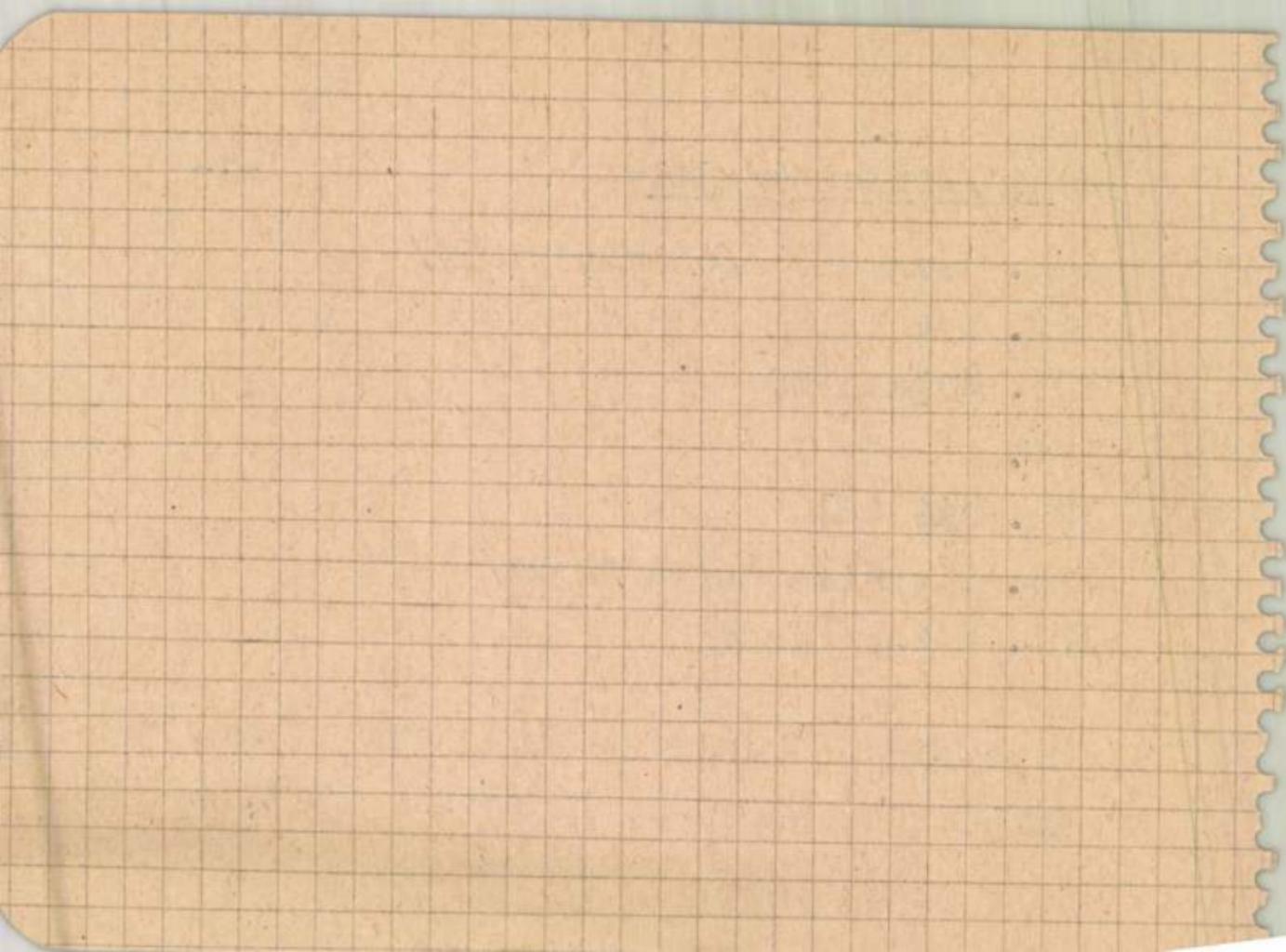

Jáki /Jantschi/ Béla

-3-

- 121, Váza /ólomkristály/
122, Kék tálka   "
123, Hamutartó   "
124.   "   "
125, Kis tál   "
126, Vitrolás halak /Ajka/
127. Váza /Parád/

Hét magyar művész második kiállítása "Mű-
terem" katalogusa, Budapest, 1939. 6 lap

114. Szent Kristóf

115. Nyilazó /olomkristály/

116./ Fátyolfarkú hal /olomkristály/

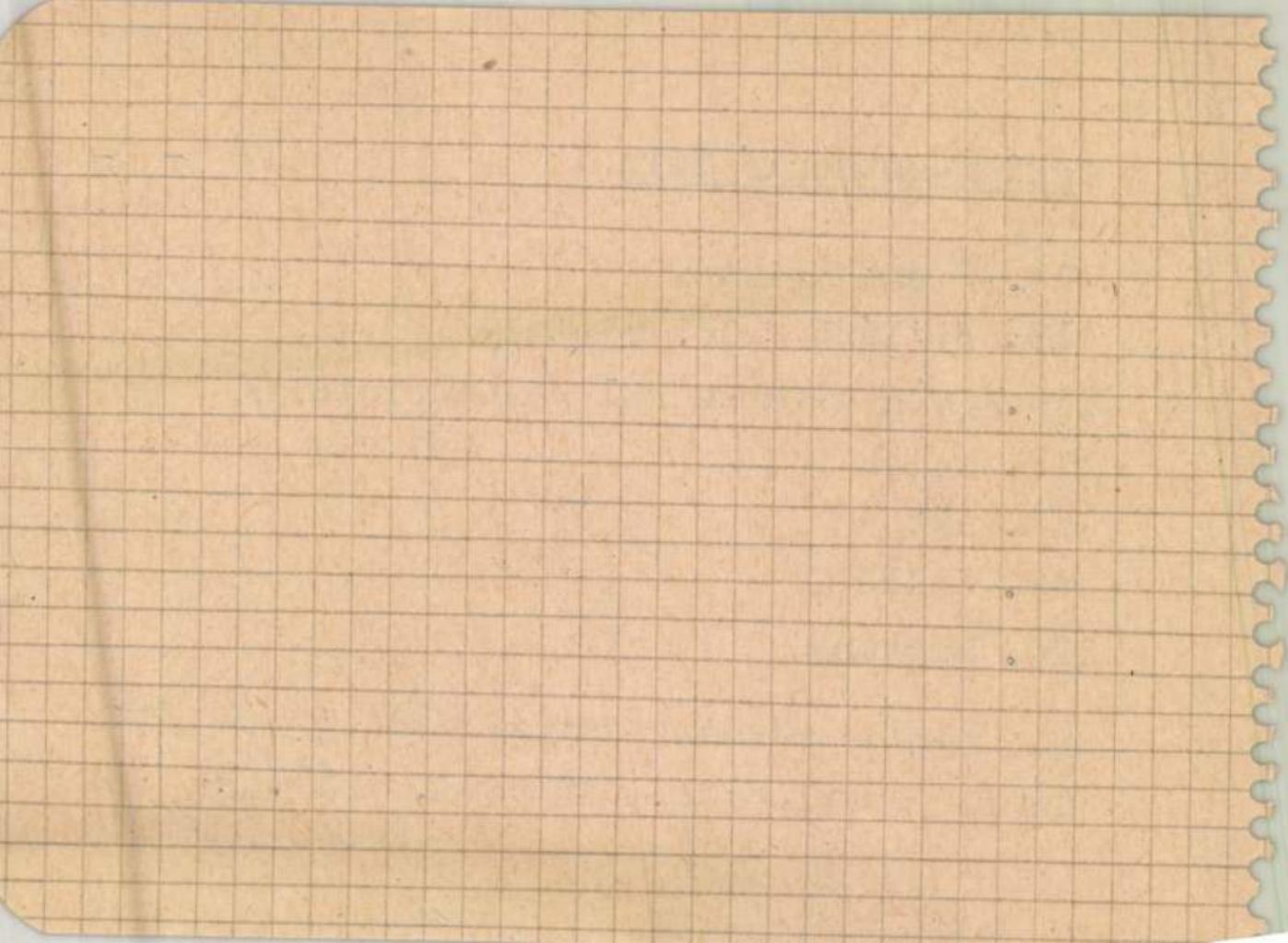
117. Halak "

118. Akt "

119. Sellő "

120. Déarkány "

Hét magyar művész második kiállítása "Műterem" katalogusa, Budapest, 1939. 6 lap

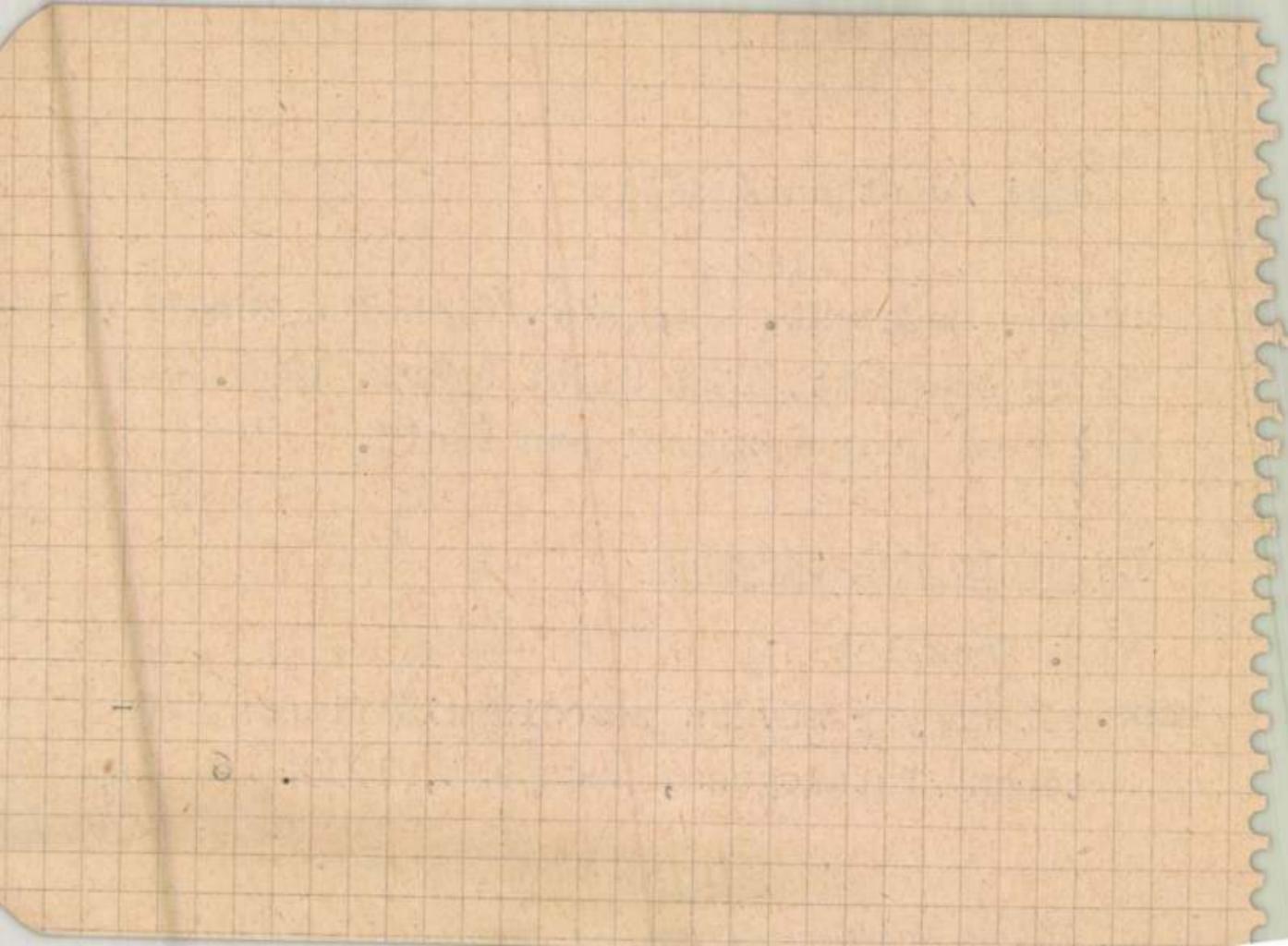
Jáki /Jantschi/ Béla

1903. Budapest. Képzőműv. főiskolán tanári oklevelet szerzett. Több díjat nyert. 1936. óta Fővárosi Iparrajzíksolában tanít.

Csiszolt üvegtárgyak

113. Feszület

1938. Hét magyar művész második kiállítása "Műterem" katalogusa, Budapest, 1939. • lap

Gárdi Béla

e.a.

Hét magyar művész

A "Heteik" társsulásá, ugy látszik, állandósul. Het jó művész egyesült azzal a céllal, hogy egy-egy évi termelését évről-évre közös kiállításon bemutassa. Idei kiállításuk (a Műteremben), már a második. A het művész között a művésztek minden válfaja képviselve van,

és még az iparművészet is.

A hárrom festő között Jánosa Lajos a tulajdonképpeni festő, a vörbeli. Szép erdei képeit vannak. Az erdő hüsz és zöld mélyét a nagy, hanyai művészkekre emlékeztető benzőséggel és természetszletekkel érzelkíti meg. Két nagyobb méretű, sokkalakos kompozíciója jól meg szerkeszti kép, ami az alakok elosztásának egysensúlyosságát illeti. Az egyiknek "Utoljó percek" a címe és egy fiatal leány haloklássát ábrázolja a szegényes szobában. Hozzájárta torzói figyelekkel tárva szűrt, köztük egy fiatal pap, meg a lemondó mozdulatú orvos. Ebben a kompozíciójában is, a "Sorban"járok 1917-ben címűben is van valami, ami Munkácsy nagy genre-képére emlékeztet, főként a Zálogházra. Jánosa jó megfigyelője a valóságnak, alakjai megegyző mozdulatainak.

Varga Nándor Lajos egy sorozatnyi vizstményét állítja ki. Varga kilitő művész, egyenlén latja meg és eredeti módon übrázolja motivumait, akár lájk legyen az, akár emberi alak. A színérzékli képessége azonban kevésse adatott meg neki. Vizstményei közül azért az egyszintűk a legmegkönnyebbak: az "Oszi napsugarcuk" lája és önmaga fejét ábrázolja könnyed és levegő transzíja. Amiál magasabbrendűrézkartai. Varga Nándor nemcsak kilitő tanítója a grafika különböző eljárásainak, hanem maga is mester bennök. Szép és fiatalkori fejekeit ábrázoló rézkarc-sorozata boldogkodik a szébbnél-szebb lapokban. Közölik is kiemelkedik a 8-as számu pusztatükkare. (A "hiedelt" szolgai fordítása a német műszónak,

Nagy 1939 nov. 24.

*Művész
csoport*

magyarul írni nem is elégne.

Teleki Ralph grófban is a festő visszodik az eredőgraftíkkal. Részarcai, közöttük is a "Lovak" lapja, még inkább pedig kedves fantáziajú és a kezdetleges eljárást megfinomító linometszés (a „Cserecsenye-szírel”), a „Mantis Religiosa”, a „Záporosz”) sokkal különök olajfestményeinél.

Csakis a grafikának szenteli erejét Arató Gyula. Jeljes -művész-, a grafikai előfizások akár molykével fejezi ki mondaniyalóját. „Egyedül” című karca különösen megragadó lap a háttér szürke semmijéből kifeketédbő férje silhouettejével. A tájat és részeit, különösen a teppettombú fákat épp olyan nagy tudással és finom érzéssel ábrázolja, mint az emberi alakot. Kitinő arctanulmány a Gerster Károlyt ábrázoló körájz.

G. Felkete György a „Hetelek” szobrásza. A művészcsapat legjobbjaihoz méltó szobrász. Nemcsak a mintázó előadása szép, sőt megesztesítő, hanem a komponálás nehéz problémáiban is járatos művész. „Háború” című csopora ruhálatban fiatal férfit ábrázol lóhaton, mertsz modulálatban és csaknem kilogáslan egyensúly-helyzetben. Életnagysságu „Féstüködő nő” je is fejlett tudását mutatja, nyanyugy mini élettel és lélekkel teljes arcképéjei.

A csoporthoz köthetően a művész, ennek a nálmunk olyan kevésbé othonos technikának kiváló képviselője. Vésett üvegtáblai, különösen a stílusbeli zált halászatokkal díszesek, igen öltözés, teknikai tekintetben pedig hibátlan munkák. Ugyanezt mondhatjuk el Duma György agyagvázáira és egyéb kerámikai tárgyaira. Duma finom színkeverő. A csurgatott mázzal művészeti hatásokat tud elérni.

300.

usia

der

mit

vert

800
ige-

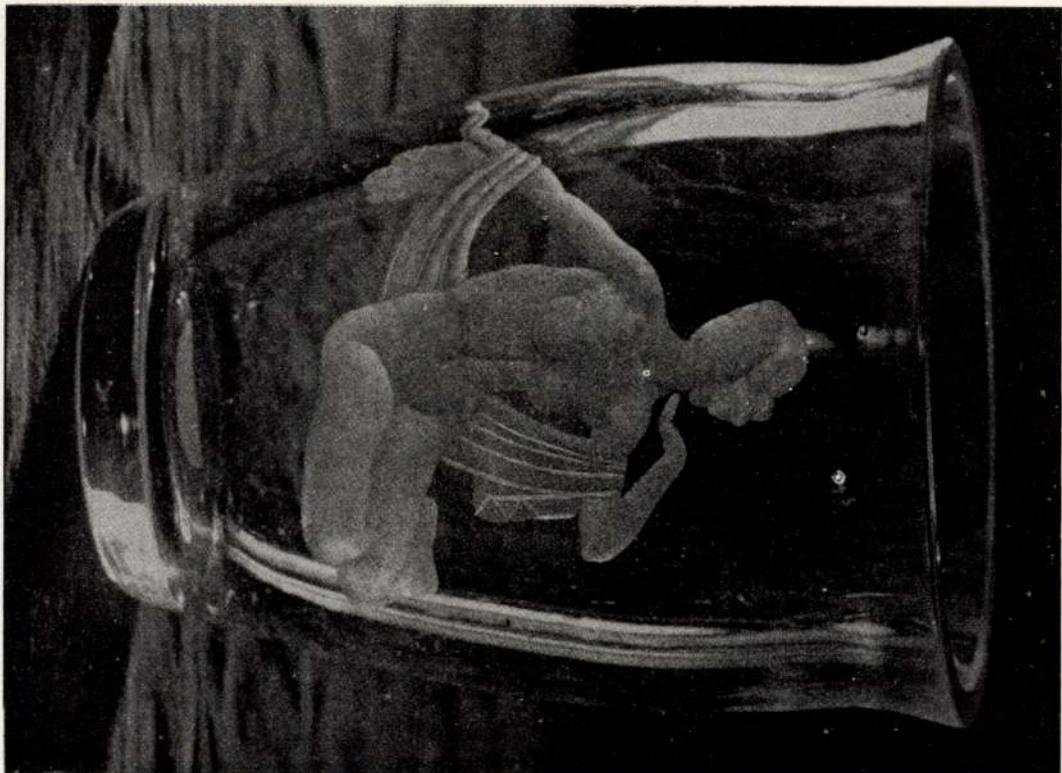
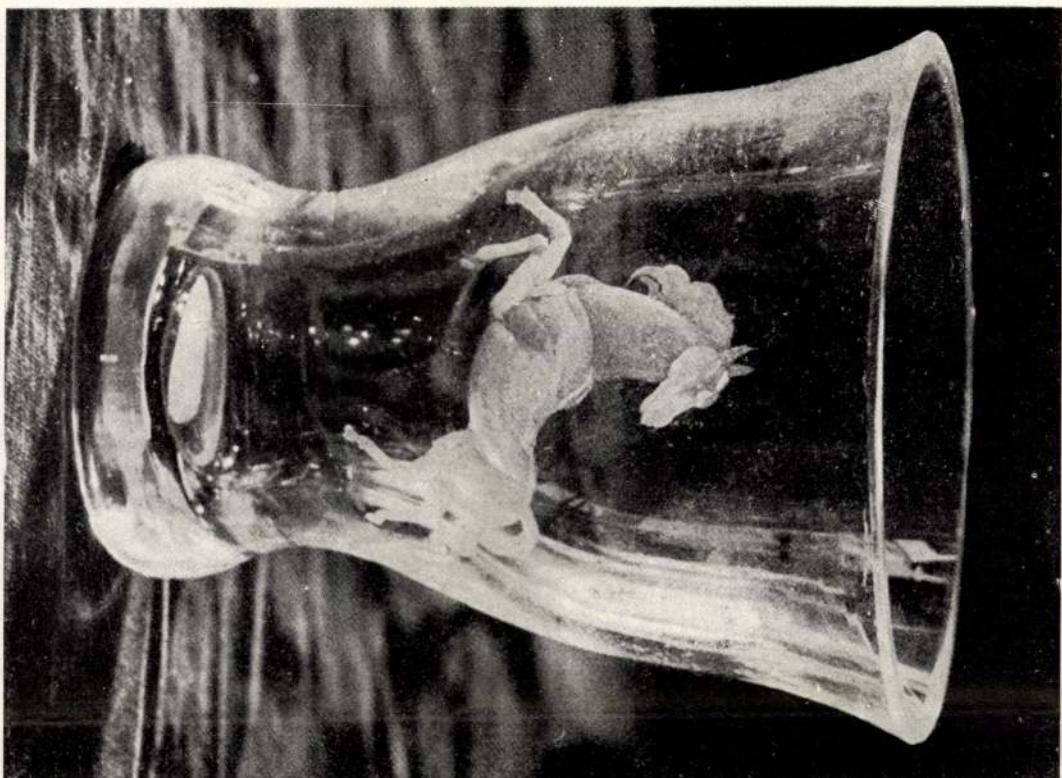
ide.

ják
ner
ige

(e. a.)

MAGYAR Iparműveszet

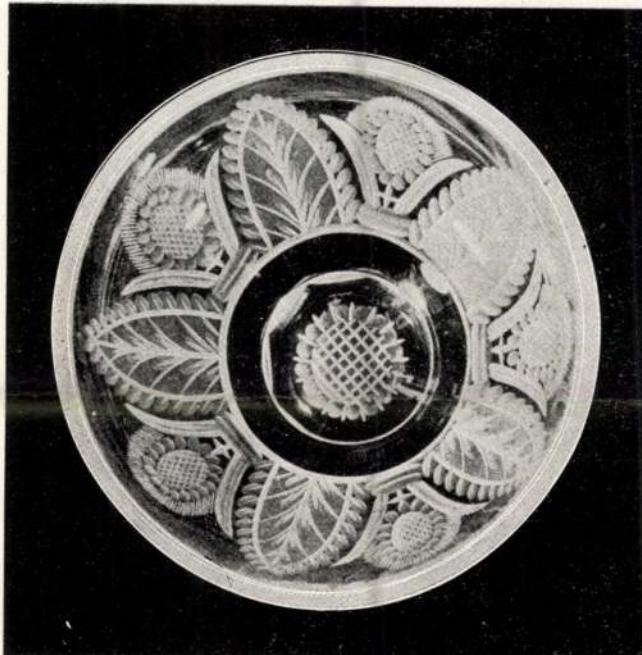
1941. ny.

Csiszolt üvegpharak. Jáki-Jantschi Béla művei. — Geschliffene Glasbecher. Werke von Béla Jáki-Jantschi. — Cut glasses. Works of Béla Jáki-Jantschi.

Horthy

Csízolt üvegtáblák, záki-jántschi Béla művei. — Geschnitten Glashäusselein, Werke von Béla záki-jántschi. — Cut glass dishes. Works of Béla záki-jántschi.

JÁKI (JANTSCHI) BÉLA

1903. március 17-én született Budapesten. Alapvető tanulmányait a Székesfővárosi Iparrajziskolában végezte, hol a grafikai szakon nyert képesítést.

Utána a Képzőművészeti Főiskolán Réti István növendékeként folytatta művészeti tanulmányait, megszerezve a középiskolai tanári oklevelet.

Ugyanott 3 éven át tanársegéd, majd további 3 éven át megbízott szakelőadóként működött Meyer Antal professor mellett. Ez években iparművészeti pályázatokon 12 izben nyert első és második díjat, mint pl. az Idegenforgalmi Szövetség, a tornászvilágbanokság, az Állatkert (kétizben) plakát-pályázatain. Az 1927. évi monzai nemzetközi iparművészeti kiállításon, valamint az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat 1936. évi kiállításán elismerő oklevelet nyert egyházművészeti, illetve grafikai munkáival. 1936 óta a Székesfővárosi Iparrajziskolában tanít.

A kiállított munkái:

	Pengő
128. Házoltár	300.—
129. Feszület	150.—
130. Karácsonyi angyal	80.—
131. Vénusz	100.—
132. Halak (ólomkristály)	60 —
133. Vadkacsák (ólomkristály)	70.—
134. Sárgán futtatott ólomkristály	45.—
135. Futtatott ólomkristály (kék)	60.—
136. Hal (ólomkristály hamutartó)	30.—
137. Talpas tálka (ólomkristály)	35.—
138. Magyaros tál (madaras)	60.—
139. " "	50.—
140. Dessert tálacska	35.—
141. Váza	35.—
142. Bonbonière (kék, ólom)	30.—

Műszem 7 magyar művész

KRONIKA

A kozelj 5000 fője a megművészeti, hagy milyen bátorokhoz közelít, minden gyakorlati általános művészeti szakkörrel rendelkezik az új rendszert körülölelő, önmagát irányító hazizipper feljáródege Magyarországon.

A sorkrétű haszippart tevékenysége elérhetőessége az a szellemi irányvonalat fogja eredményre vezetni, amely a népművészeti szépségesztésre elvilemek alkalmazását, az anyag- és okszereitől megkülönbözteti. A szellemi irányvonal a népművészeti szépségesztésben részt vesz, mely a haszippartnak minden vonalon alkotmás eszközökkel látja.

Ház a népművészeti alkotásokhoz kötőjövös határának szekleti műveltsége egyszertű kifejezési formájával látja, amelyről minden előrelépés a haszippartra való kapcsolatban minden vonalon alkotmás eszközökkel látja.

A haszippartnak minden előrelépés a haszippartnak minden vonalon alkotmás eszközökkel látja.

A haszippartnak minden előrelépés a haszippartnak minden vonalon alkotmás eszközökkel látja.

Fontos nevelési szerepe nemcsak abban van, hogy a gazdasági megerősödés eszközöket szolgáltatja, hanem az iskolánknak való nevelést kiengesztíti az elemek.

Mármerre kevésbően olvasható a gyakorlatban, hogy a gyakorlatban a gyakorlatban minden vonalon alkotmás eszközökkel látja.

Jaki-Jantschi
Béla

-6.7. 1961

MAGYAR IPARAMVEZET

Szerkesztői kiadásról részletek: Szabó László Psichológus Péter, 39-765. — Kft. Műszaki Egységei Nyomda. (F.: Thürling, R.)

KIALLÍTÁSI HÍRÉK. Nagy sikert aratott H. G. T.
Kultúrás kiállításra, amely a Német Tudományos
Institutum kiállítása, melly a Német tudományos
műveltséget teremtőben nyitott meg. — Níj i n b e r g e n
műveltségekkel kialakított kiállításban részt vett a német szobrász-
kiállításra, amelyen többek között a japaán művészeti
kiállításai is bemutatásra kerültek. — Ta s u d y -
Nagy A ndrásnak, az Országos Irodalmi es-
művészeti Tanács elnökének Berlini utazásá alkali-
mában komoly formában került szó a német
műveltségi kiállításban rendezendő magyar körzömművészeti ki-
állításról, amely Magyar szempontból igen fontos
beszémetryű lesz.

• IN MEMORIAM

1941. November 14-én a propagaanda-
szövetségekben megjelenteket és az utolsó
megnyitotta. Felkeresésre Hírúthér Aladár,
kultúrai bizottság elnöke ismerte fel a karacsonyi
kultúrához szorosan kötődő emlékterem terepétet.
A kultúrához kötődő emlékterem terepétet a
propagandászerződés szerzői közvetlenül kezeli
az elnököt, amelyet a karacsonyi kultúrához
szorosan kötődő emlékterem terepétet a
propagandászerződés szerzői közvetlenül kezeli.
Ezután a kultúrához kötődő emlékterem terepétet
a karacsonyi kultúrához kötődő emlékterem terepétet
megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülésen tervezve
káraiból kiállítás instálációja jön a kultúrához
szorosan kötődő emlékterem terepétet. Több
elbírálásra van szükség a kultúrához kötődő emlékterem terepétet
szolgáltatásra. A bizottság gondos es
elbírálásra van szükség a kultúrához kötődő emlékterem terepétet.
Először a kultúrához kötődő emlékterem terepétet
megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülésen tervezve
káraiból kiállítás instálációja jön a kultúrához
szorosan kötődő emlékterem terepétet. Több
elbírálásra van szükség a kultúrához kötődő emlékterem terepétet.
Először a kultúrához kötődő emlékterem terepétet
megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülésen tervezve
káraiból kiállítás instálációja jön a kultúrához
szorosan kötődő emlékterem terepétet. Több
elbírálásra van szükség a kultúrához kötődő emlékterem terepétet.
Először a kultúrához kötődő emlékterem terepétet
megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülésen tervezve
káraiból kiállítás instálációja jön a kultúrához
szorosan kötődő emlékterem terepétet. Több
elbírálásra van szükség a kultúrához kötődő emlékterem terepétet.

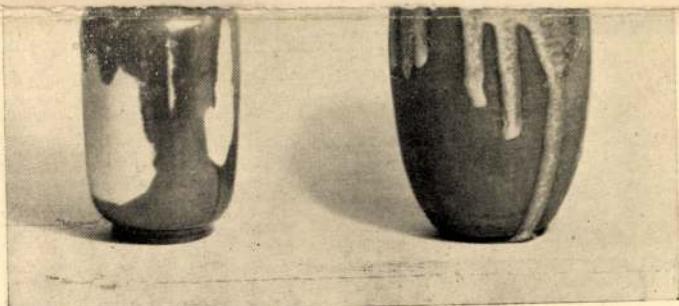
KÖZLEMÉNYEK TÁRSULATI

teren jöteknöy ja vuolast lög eredményezni. keedi, ami termeszteszen a hátorzásnak minden bástra kerülő bátorításra számolva erőszen lög emel-

Yáki (Yantschi) Béla

Sparrművész-

Nyit. 1903. Budapest. A földi iparrajz is Erdélyben a grafikai műhely karossz. Et körkörön. József Solti hagyományos műveit megörökítette. Nagyon rövid időn belül megtanult mint keramikus, majd mint pihéltárs műhelytől az iparművészeti műhelytől megtanulta a céges üzemeket. Egyetemi tanulmányait követően a művészeti akadémiai tanulmányokat végezte. Műhelyét Bécsben nyitotta meg. 1936-tól a Pöderháza mellett ahol a kolostorban tanítja a keramikát. Címe volt többek között az alakító művészeti tanár, ahol a művészeti tanári képzésben részt vett. Két magyar művész nevével rendelkezik kiadta (P39).

DUMA György: Kerámiák, 1939.

JÁKI [JANTSCHI] Béla: Vadkacsák. (Csiszolt ólomkristály, 1938.)

JÁKI Ferenc festő

Jövő vasárnap délután 4 órakor Jáki Ferenc festményeinek és fafaragásainak kiállítását Geröly Tibor nyitja meg a Boldog Özséb-templom épületében (Bp. III., Lékaý bíboros tér 8.).

Vasárnap Hírel
1993. jan. 18.

23. Esterházy Pál és Thököly Vva fogad

24. Johann Jacob Hoffmann: A mÁricelli bazilika kegyollára

26. Boldogasszony (Fráter)

27. Johann Erhardt Gruber—Pietro Antoni Conti: Részlet a hármasról, 1699

32. Johann Ulrich Biberger: Esterházy

ESTERHÁZY PÁ
(VÁZLAT EGY

JÁKI Ferenc festő

1993.

Január 23-án, vasárnap 16 órakor a
Balog Özséb templom épületében (Bp.
III., Lékai bőbörös tér 8.) Jáki Ferenc
festményeinek és faragásainak kiállítá-
sát Geröly Tibor nyitja meg.

nkompozíció
ben azokkal,
tőinak ábrá-
l. a Királyi
k bonyolult
dvéig lehe-
re vonatkozó
bizonyos idő-
októberében,
v ismeretlen
ől származó
daltiságáról:
ümölcsek, -
s nemesfém.
ka a művész
zt gondolni,
íenk, és nem

JÁKI Ferenc festő

1993

- Az Üllői zenéiskolában Jáki Ferenc festményeiből, faragásainból rendeztek kiállítást az Árpád Napok alkalmából. Geröly Tibor méltató szavai után hangverseny következett, ahol Pechtolné Kis Melinda, Mocsári Emma, Kovács Zsolt, Bálint Ákos és Edőcs Tamás szerepelt.

vészetért Alapítvány

valamint további terveit

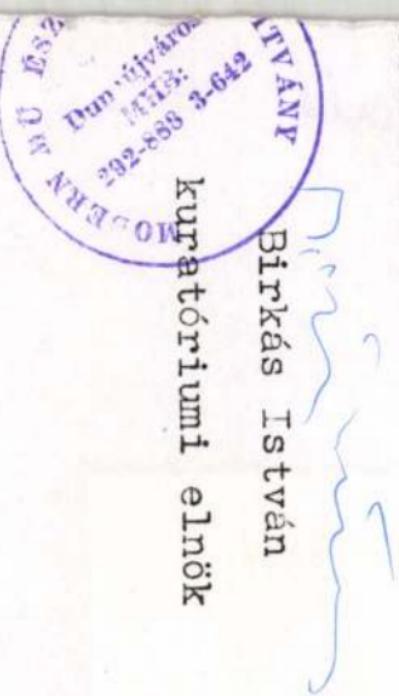
ruár 15.

szteettel:

TVÁNY

Birkás István

kuratóriumi elnök

1974 MÁR 9

Yolki György festőművész

Emberek, beszélgetések

4 halászsándától pán lépésre ...

Nem látszanak a csillagok. Lélek-könnyítő bojt szél fűj s folyóllat-tal árasztja el a partmenti utcákat. Az imént töröl naprendszerük bor-zongató titkain tüntetik, s talán ezért látszanak most a szokásom-alis élesbekbenek a homályból kirá-zolódó városrész kontúrjai. Ják Györggyel, setáunk — jó néhány orája — a Dunahoz közel eső utca-ban. Ják György építész és festő-művész. A határcsardabán soroz-e körben arról beszél, hogy budapes-ti lakos kordában ha eszenként le-hintya a szemet, minden a győri Du-napartot látta, és ezeket az utca-kat. Egyik-másik ház homlokzatá-nak, bejáratainak a legintimebb rez-letereit is. Amikor ailmorilág kelen-degköböl, az egykorú alompillák a ven-közébe, hirilemen témát váltott, s kedves hobbyjáról, a csillagászatról kezdetet beszélni.

Már néptelenek az utcák. Egy-egy taxi suhan el a keskeny úttesten. A macskákörökben:

— Az az érzésem — mondja —, hogy ezek a házak ilyenkor összeve-zennek. Pedig az autók már nesze-tlenek. Tálan neszelenébebek, mint a régi fiakkerek. De ezek a házak még mindig a fiakkerekre emlékeznek. Mint a molt századból ittmaradt öreg nemikék, akik elkezdve és ser-tődően szemlélik vártozó környe-zetüköt, száguldózó unokákat, s az a báratuk, hogy senki sem hallgija végl a visszaemlékezetet.

— Azt hiszem, te bármár cer-nával az efféle visszaemlékezetet mondjam. — Ha például most ki-tártulna valamelyik ődön kapu, és odabent egy öreg matrona elmontra-ná, keik voltak a legdaltásabb gavul-lérok Győrött, a monarchia idejére. Nevet.

— Igaz. Türelmes hallgató va-gyok. Szeretem az öregeket, egy ki-csét, minden meghatódom a társas-i-gubkban. Es az az igazság, hogy min-dig hallgattam az idősekre. Afféle jó fiú voltam, akitől elvárták a fi-jemmel és a feles bizonyítányt. Amikor érettségittem, városztanom kellett: Műnevettem, vagy Képzőmű-vészeti Főiskola? Gimnazista ko-

romban Horváth Dezső festőművész foglalkozott velem, akarcsak két, ma már neves iskolatársammal, Kon-nok Tamással és Patay Lászlóval. Bernath Aurél megnezte a rajzida-mat, és felvételt nyertet „a főiskolá-ja. A „felnöttek” ennek ellenére a Miegyetemet javasolták. Egyedül Borsos Miklós, aki abban az időben Győrött tartozkodott, és néha korri-gatta diákjai rajzait, szíellt a családi döntés ellen, mondva, hogy lirat alkalmak nem való a konstruc-tív pálya.

— Megbántad, hogy építész lettél?

— Azt nem mondhatnám. De kí-lőnösen egyetemi éveim kezdetén sokszor eszembe jutott Borsos Mik-

lós végeménye, és vitádtam: jól vá-lastottam-e?

A kezpművészeti lastottam-e? A körülmenyek. Nem is egy perere sem szakítottam. Nem is kenyérkerdés számon-

Miegyetemen abban az időben na-gyon magas színvonalú rajztudás le-hetett szerejni (a legtöbb építész

egybéként grafikusként is megállá-sa saruit), s ami a művészettörténeti gyakorlatban lesz gyűjteményes

szövetsége szekházába járjam raj-zolni, ahol hetente két alkalommal

Kondor Béla korrigál. Ebben az professzorum. Ezen kívül szorgalmá-

san iatogattam Barcsay mester dé-utáni óráit a Képzőművészeti Fö-iskolára. Később az Építőművészeti Szövetsége szekházába járjam raj-

szolgálati Pogány Frigyes volt a

professzorom. Ezen kívül szorgalmá-

dom. — Különösen az akrajzban

képezet magad. A képeidben jönök-

mennek az emberek, rengeteg arc,

táblák, mozzulat. Expresszit, s talán

egy kissé szürrealista hatású festményed is a biztos kezű grafikust sej-

tetik. Nem tiszteled-e talán tilisago-

dolod, hogy egy modern építészhez

például a nonfigurativ kifejezési

mód jobban illenek?

Vállalt azon.

— A modern építészettel oly

könnyen paroxiához nonfigurativ fo-

galmaütést éppenséggel elkerülöm.

Érteheti teret hangsúlyozó iparmű-

vészeti alkotásomat készsgel elis-

merem ezeket a munkákat, de a táb-

lakentől mast többet várak. A

nonfigurativ munka lehet nagyszerű

vizuális élmény, amely mintegy be-

lesimul az építész által tervezett

környezetbe. De szerintem adós ma-

rad azokkal a hatásokkal, s a hu-

minus tartalommal, mindenivaló-

val, amelyet például a figurális kom-

pozitív adhat. Persze, az más kér-

dés, hogy az en flourális képeim ké-

pesekek ílyen tartalmak követettsérei.

Az más kérdés... Önkifejezésre tö-

rekzem, akárcsak masor. Építész-

ként is, festőként is. Kétséges azon-

ban, hogy ez sikerült-e?

Negyvenéves. Sétálhatna az általa tervezett emeletes házak, középi-

letek között. Sok van már. Akarcsak

festménye, grafikája. Kétköt ember,

nem köműjük a dolga.

A Duna felől fűjő szél összeborzol-

ja gyűrűlő hajat. Es kedves csillagai

közül most egy sem bujlik elő, hogy

megcsillanjon a szemével.

den — rendszerint a megyesékhelyek műzeumaiban dolgozó — etnográfusok előadásorozata a tájegység néprajzáiról. Az előadások kompozíciója olyan, hogy nemesak azokat érdeklő, akik a szükebb értelmi, vett néprajznál akarnak halálni, érintni az irodalmi, történeti témaikat és összefüggéseket.

Megemlíthetjük azt a nagyszerűtől bevált népfront-készdeményezést is, hogy *felkérnek távoli országokban — vagy közeli, európai országok turistai által nem igen látogatott vároraiban, tájain — megfordult embereket, számloljanak be élményekről*. Nem előadások ezek, a szó megszokott értelmében. Beszélgetések a helybeli népfront-klubban, esetleg az illető munikahelyen (konkrét példa: Tapolcan például egy körházi ebédlőben) mesélés, felvételök közreállása. Olykor csak egy tucat ember a hallgató. De ennek a tucat embernek valami iránt megnézik az érdeklődését, — utána könyveket vásárol, könyvtárban válogat, esetleg maga is hasonló utazást határoz el, beszél róla ismeretségi körében, családjában. S másról széthullamzik, szeretegyürűzik egy értekes eléményt.

Zala megyei tanacsa próbált ki, sikerrel *Szakembereket — művészettörténészeket — alkalmaztak a képzőművészeti ügyek intézményére*. Felismerte, hogy bár a tanácsosnál dolgozó munkatársak tárgyalismerete, képzettsége alaposabb és elmeilyültebb lett, a hatósági felelők csak néhányat lefoglalják őket, hogy nem minden esetben tudnak határosan és eredményesen végezni izelkedésüket, közzétölhetik tanácsadók támogatják és tehermentesítik őket; kiállításokat készítenek elő, előadásokat tartanak, képzőművészeti ismertetőjezsett programokat dolgoztak ki, kiadásványokat terveznek.

Igen nagy sikere volt például az egyik járáson annak az előadás-

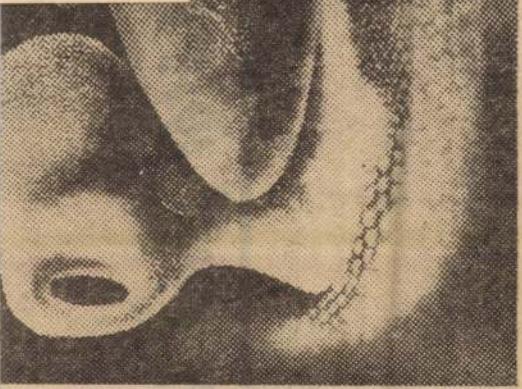
sorozatnak, amelyet — éppen a képzőművészeti szakmunkatárs kezdeményezésére — az építkezések korszerű formáiról rendeztek. Ennek az izárlatmaló tevékenységnél egyébként nagy jövőre van: talvaink gyarapodnak, kiépülnek, mind jobban játszanak rajtuk a jó életszínvonalra mutató jelek. De ezek formája gyakran nem örvendő, szakképzettség hiány, fájdalom, egész tájegységeket hihetnek tele oda, nem illő — néha kiállítan ízléstelen épületeikkel. A hatósági tiltásnál eredményesebb és hatásosabb a megelőzés — az izlés formálása.

Egyes helyeken — hogy ismét más példát említünk — *belekapcsolták a közművelődési munkába a környék föiskolai, egyetemi hallgatóit is*. Váratlanul vezetnek, előadásokat tartanak, tárlatilatogatóknak szolgálnak magyarázattal. Veszprém, Csongrád, Somogy és Borsod megyében — a megyesékhelyeken megnyilt ószafi képzőművészeti kiállítások alkalmából — több tucat egyetemi hallgató vezet tárlatilatogatást. Nem valamennyien szakértők. Nem művészeti szakelhárosokat tartanak; egyszerűen csak beszélgetnek a látogatókkal arról, hogy a bemutatott alkotások nyomán milyen — esetleg kritikai — gondolatok keltek életre bennük, hogyan nézik a műveszt, mi a megerzsésük a kiállító művészek tevékenységről, Alig mitük el nan, hogy ne kapnánk hirt valahonnan egy-egy új közművelődési forma megvalósításáról, esetleg csak próbálkozásról, kísérletről.

Nagyon jó dolog ez.

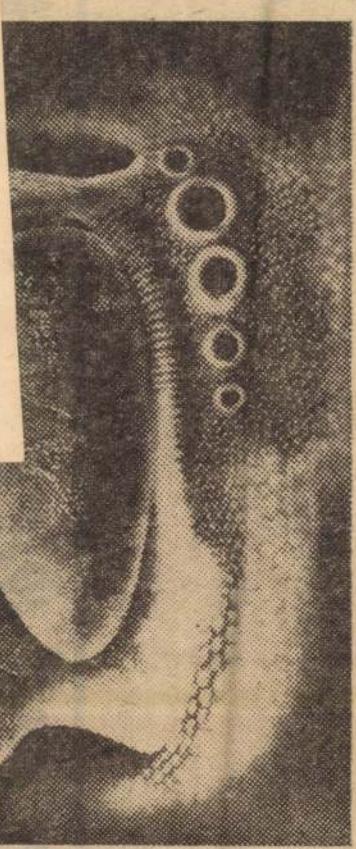
Azt jelenti: nemesak a felismerésig jutottunk el. Tovább léptünk. Az elavult módszereket és eszközöket habozás nélküli elvetik ott, ahol jobbat képesek kialakítani. S minden több példa akad a levelet magarol az élet, a gyakorlat. Nyilván lesz köztöttük is olyan amelyet a kezdetben is életrevalónak, hosszabb időre érvényesnek látszik, mert alkalmassában illeszkedik az életérimushoz, a mai követelményekhez, hajlékonynak követi az emelkedetlább igényeket és differenciálódó érdeklődést.

Tamás István

Tóke Péter: KERÁMIÁK

ri Fi
paran
jongt
szárn
bilinc
Csodá
a kist
megéj
sója
gyar
nemc
egyik
el köz
bajok
tő iga

Martii Larni

T Ü K Ö

Felesle
asztal
kat el
vonsz
a kisz
is me
az ág
nyakk
stb...
A h
valam
gesíté
belül
még a
től az
gyakr
va a
tékes
ság i
ritkas
annyi
A f
sok i

Amikor a házastársak változatos háusz-egyházhany évet életükből "lehúztak" egy más mellett — vannak, aiklik teljes egyetértésben, veszélyezésekkel mergezve egymást és önmagukat —, hozzáfognak környezetük apropékos tanulmányozásához. Az egyik házassági tanácsadó pszichológusa szerint az otthon "mikroklimája" dönöző mértékben befolyásolja a házastársak lelkilegysélyét. Ahhoz, hogy a családi boldogság tartós legyen, nem azt időnként átrendezni a lakást, ami sajksésszerűen pozitív vállzászt eredményez. Meg kell azonban jegyezni, hogy a felkényelmet nem célszerű az ablakhoz tenni. Egyeseket ugyanis a sors azzal a rossz szokásával áldott meg, hogy amint megszólal a vekker, kliugranak az ágyból, és ha az ablak az adott pillanatban éppen nyitva van, a teljes ébredes már az utcán, vagy a konzásban éri utol az "áldozatot".

Hogy elkerüljük az egyhangúságot, ki kell cserélni a butorokat. Megálrapítást nyert például, hogy a modern lakásokban az öreg ágyak nyílkorlása feléreszti az elénk fantáziai szomszédot. A sokszínűséges lakóházak kényelmét tanulmányozó tudós-írásról, stílusáról. Alig véleményen vannak, hogy egy ágy átlagéletkora húsz év. Ezután po-

Elli és Jusztusz már huszonöt éve házasok. „Nevék csak ezt a mintaházpart — mondogatták nem egyszer a ház lakói. — Békésen megérkeztek a partnájukban a kásban, és még csak nem is igénylik az újat..” Valóban, Elit és Jusztusz egyáltalán nem foglalkoztatja környezetük megvalóztatására. Miert vegyenek új ágyat, amikor a régi még nem nyikorog?

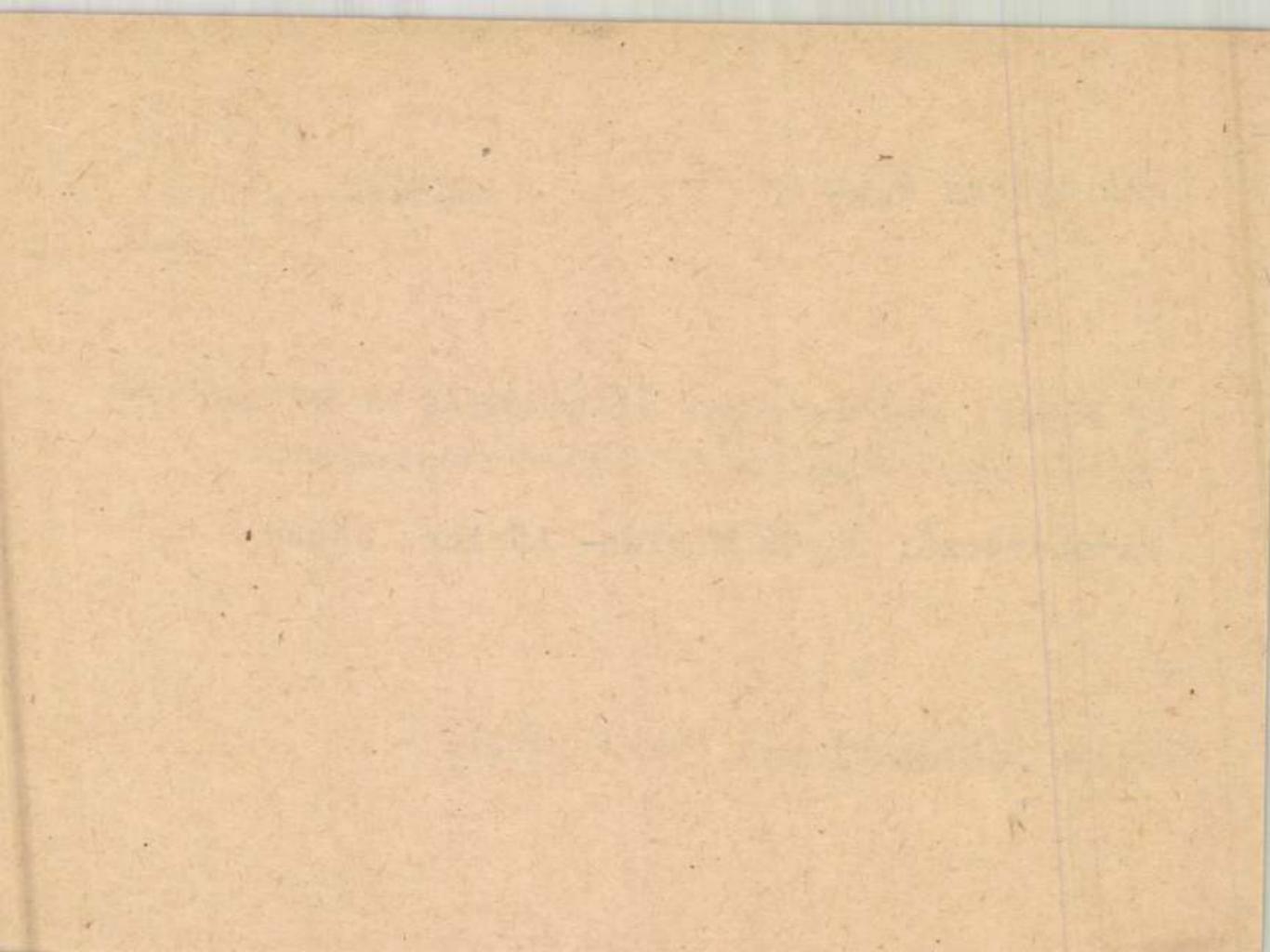
Jáki György építész

M.D.K.

A felvási egéncsúcégligyi létesítmények tervpályázatán 6000 Ft-os megvételben részesült.

Társtervező: Bödök Miklós- Lőrincz János

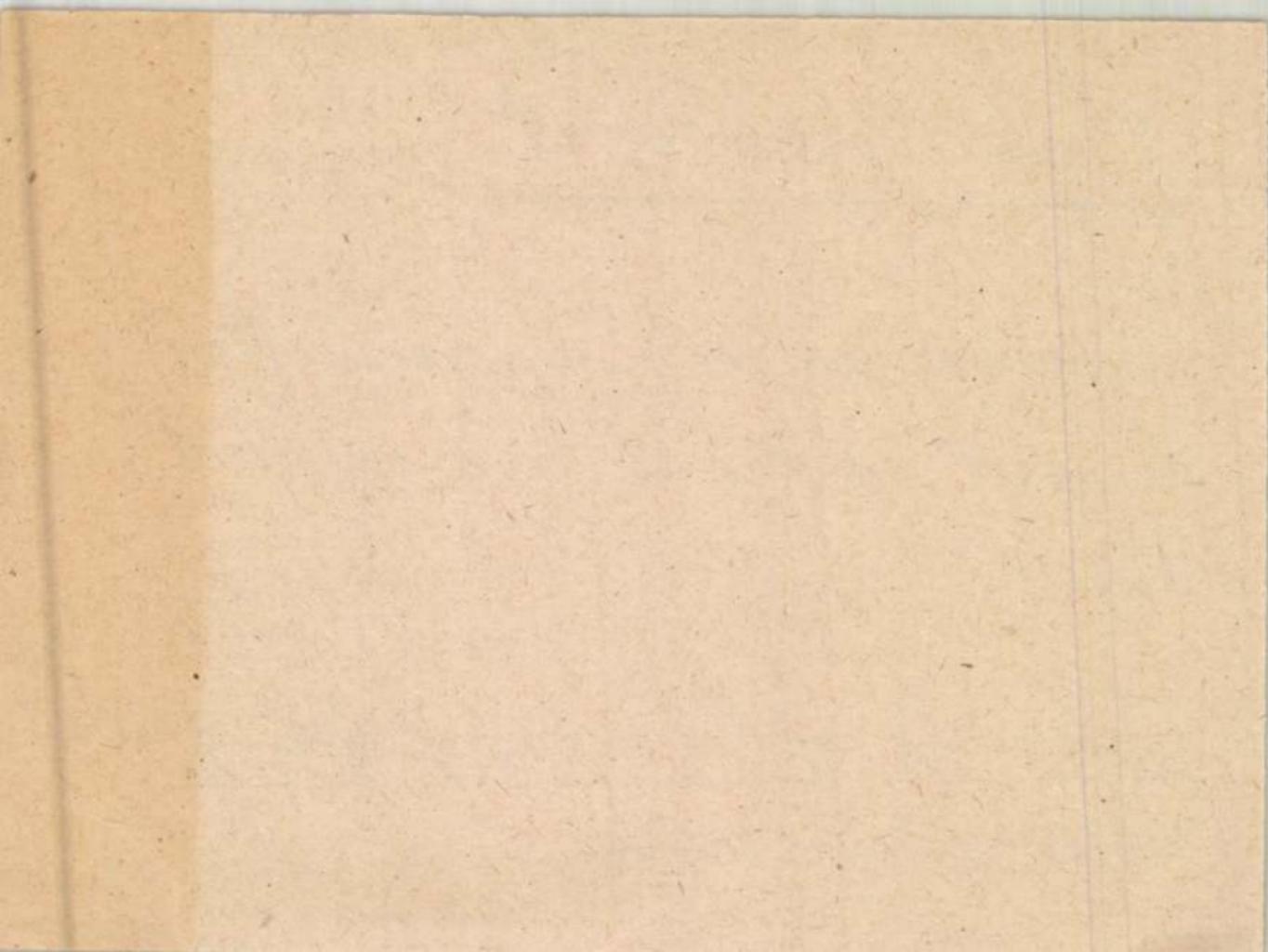
Magyar Épitőművészeti 1965/6. 2. 1.

Jaki József Horvat

magyar származású művész, gal.
Lombard, 14 Rue St. Louis-en-l'Île,
Paris 4^e

International Directory of Artists, Berlin I.
1965/66^d kötetére elérhető

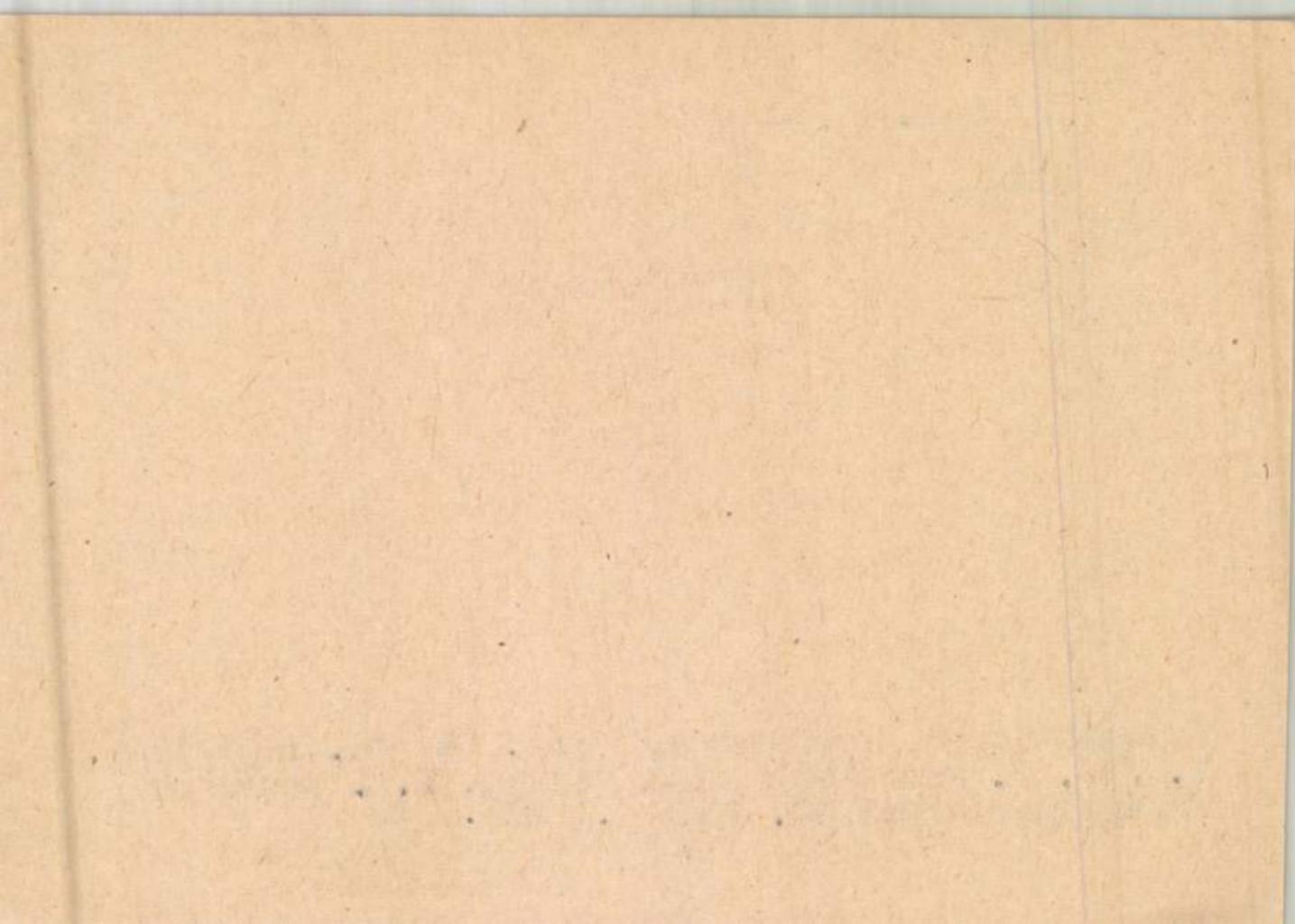

Takki, Yose Morvat

Mühööklik:

~~to~~ Gal. Lambert 14, rue St. Louis-en-l'Île, Paris 4e/France

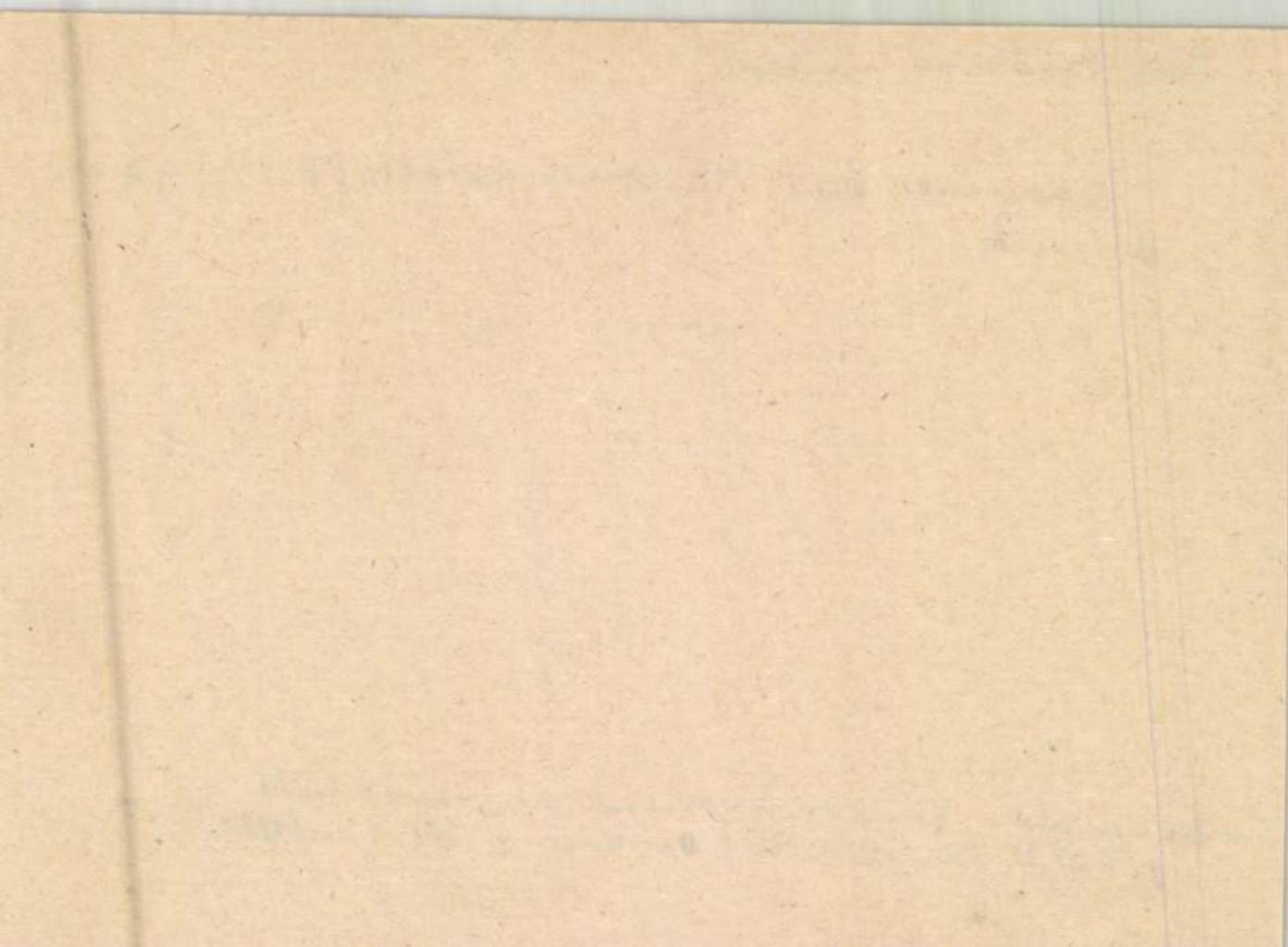
International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966.
I. /Ed. H. Rauschenbusch/, Berlin, M.n. Deutsche
Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 683 l.

Färl Madonna mestere

Schongauer epiz Madonna netzte (B. 27.) von
dolgoruk

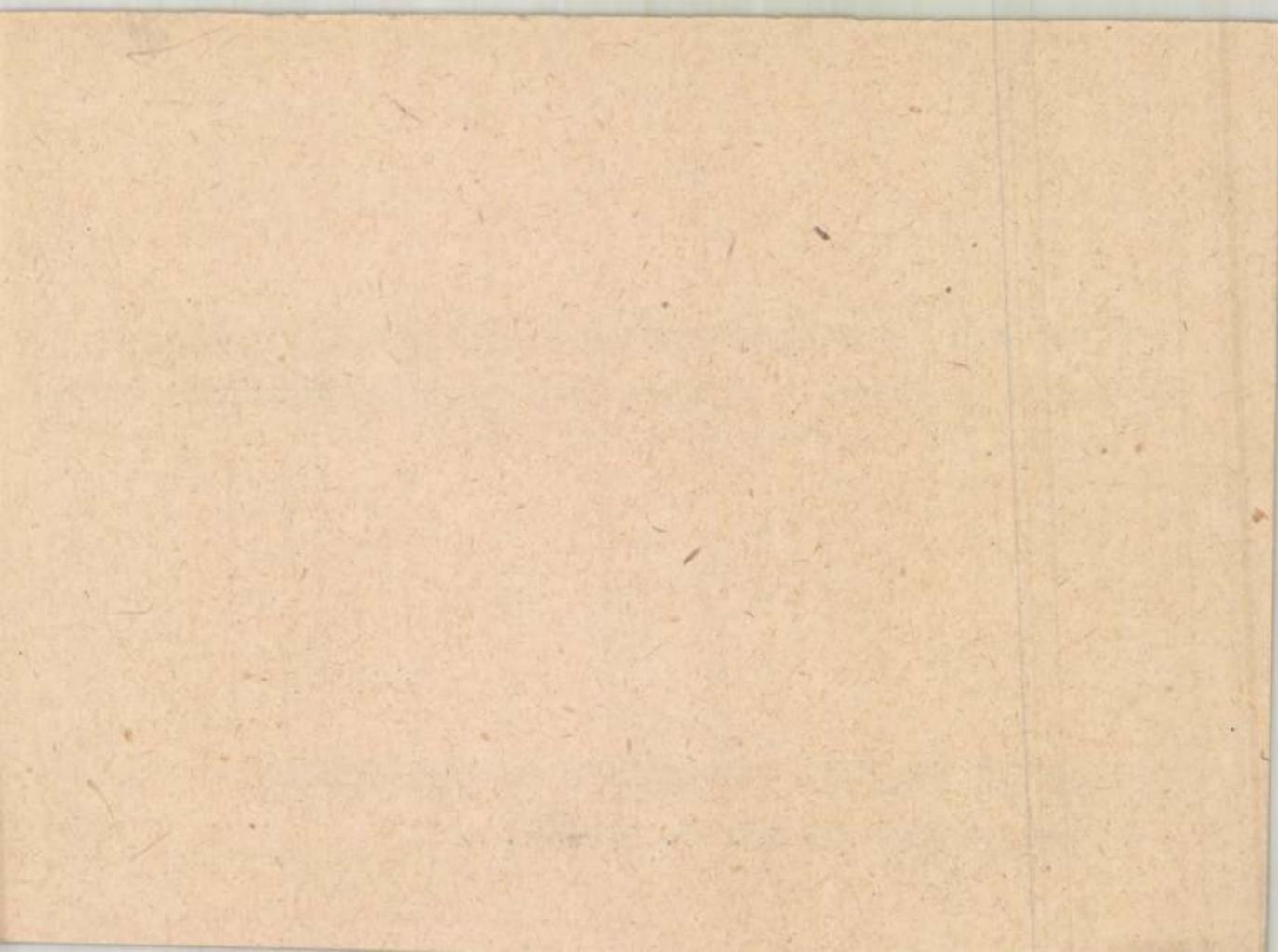
Balogh Zdeněk: Körer von Brustkreis stilisierteschen
PTA. II. Ton.-Lit. TUD. Ort. Köl. II. 26t. 1. 2. (1951) 50. €.

Jáki Márta

1965. -bon a rajspedagógusok Veszprémi nővésztelepén töltött 3 hetet. Itt készült ~~tájképe~~ /repr/
Fotelben ülő fiatal lány festmény.

Csorhát József: Hárromhét termés: 300kép
Rajstanítás 1965. V. 24-25.1.

Tatler Tölk Johnson

historikerverein

1911-12

Linnéisk 1930

89. L

Dr. W. O. H.
1930.

Münberg város újár
szobrának, valamint Stróbl Alajos
hegy déli oldalán levő ujjonnan re
állítása ügyében helyszini szemle

M E G H

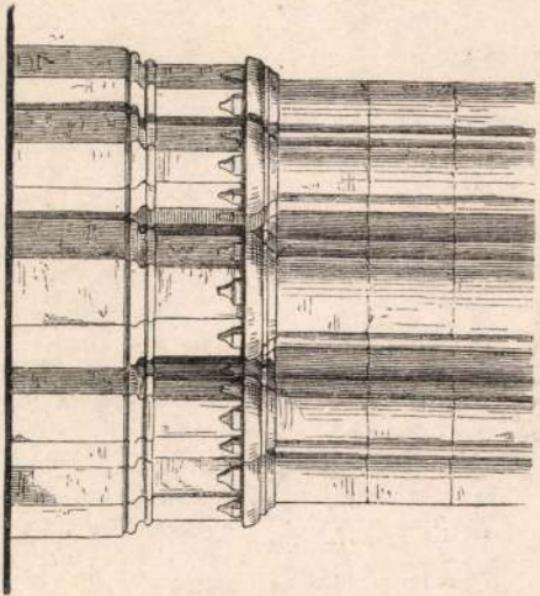
Féle.
Dr. Sze. Ottó

9) Lake Chapala 1° 10' / 1° 15' n. m. off coast

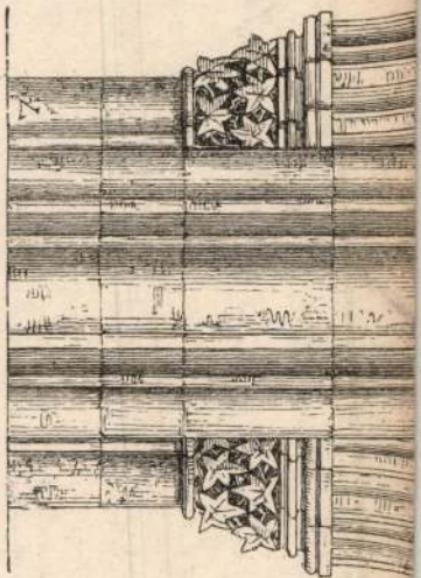
R. Camp 1:150

Yalopoyte Meinde 1881 - 1882
21 3/4 miles, opposite homolateral 1/8
4) 5) hills in esraki n 48

- 6) Recent marine dredging from lake
7) homolateral is old
8) Esraki along e 1879 Balles & D
(old lake bed)
9) heterogeneous alluvium Meinde
10) Shallow, sloping, blocklike, dolomitic
 limestone
 11) a. a. esraki homolateral
 12 & 13. Kleet in upper homolateral
 14. homogeneous & blocky sand 1/8
 15. homogeneous & blocky sand 1/8
 16, 17. Plains scattered sh. limestone 1/8
 18. a. Lahn kapu H. J. Stein 1:20 1
 19, 20, 21. dolomitic limestone 1:10
 22. esraki blocklike calciferous 4
-
23. 1. dolomitic limestone 2. yellowish
 24, 25. esraki e old homolateral
 26, 27. yellowish limestone homolateral
 28, 29. red brown limestone old
 30) 1. limestone - white pink

5.

Jákity

MDK

Pottenbach Györgyné

Műcsarnok 1927 Magyar Biedermeier Kiáll.

La ère

Populaire à l'âge d'or

Le rôle de l'État dans la croissance économique

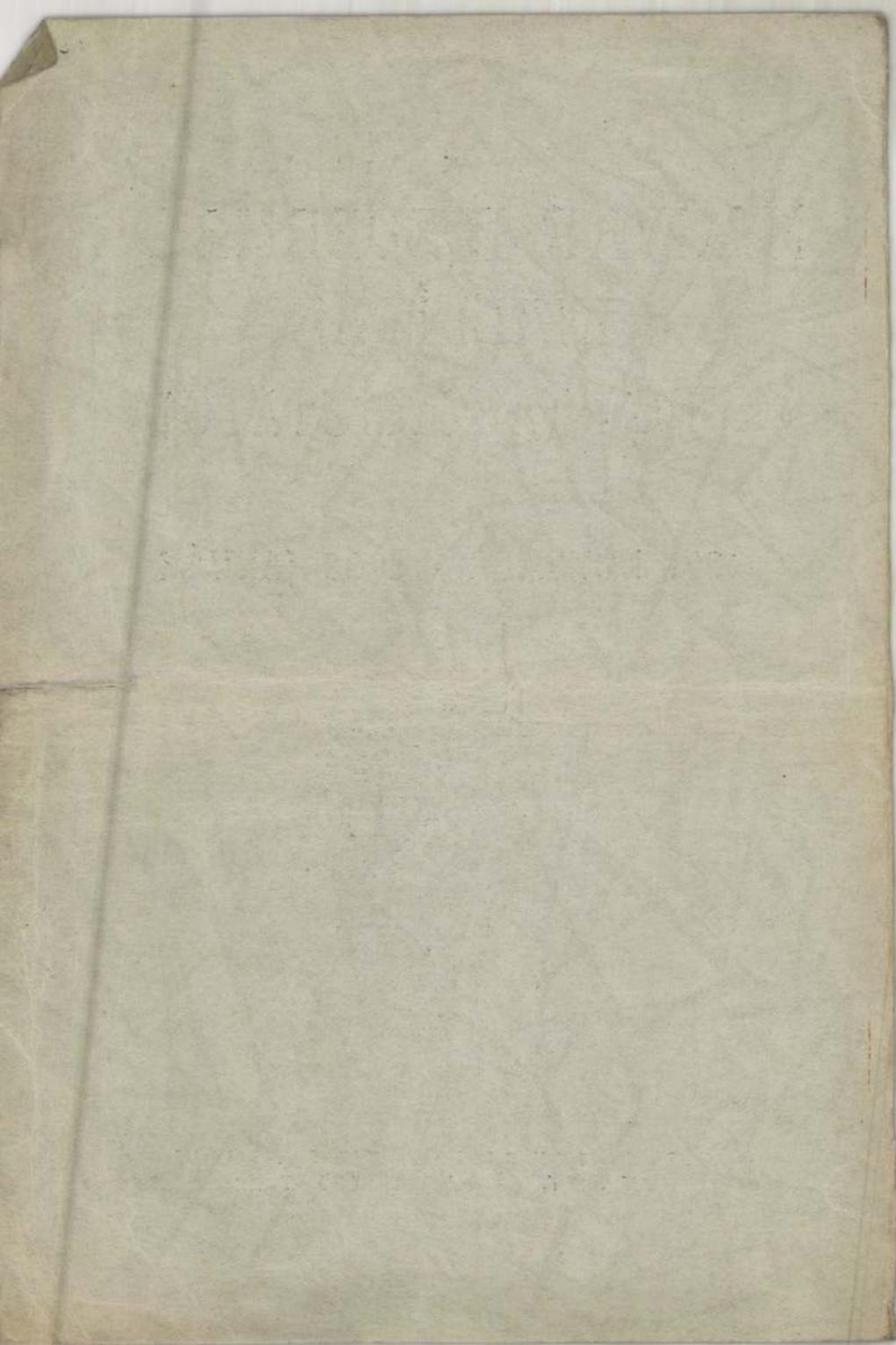
A
MAGYAR BIEDERMEIER
KIÁLLÍTÁS
KÉPES TÁRGY MUTATÓJA

1937 NOVEMBER—1938 JANUÁR

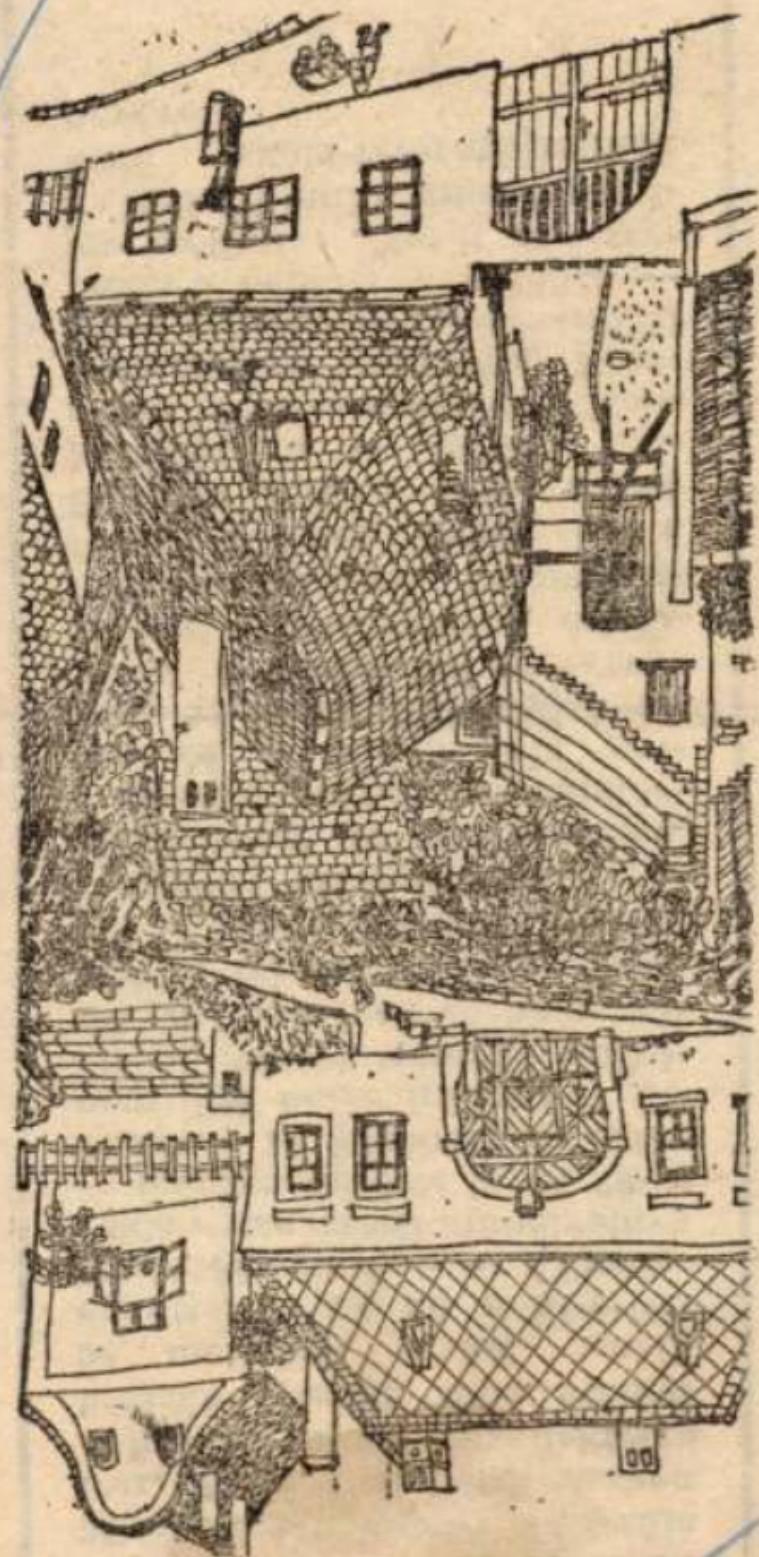

300
300
523
523
János Fejér
212, 284-6
340
340
320, 335

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZÖMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, MÚCSARNOK, HŐSÖK-TERE

Jáki Márta (Bpest) rajza

Magyar Vendéglátóipari Múzeum

A pályázatot eredményet 1967. november 30-i a Kereskedelmi Minisztériumban és a sajtóban kozöltük.
„Pályázat kiírásának, s a pályázásnak val-
tozatainak.

KÖZNEVELÉS 25.

Dózsa György

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-301

SÁJTÓGYELŐ
Magyar Hirdető

37/P

XX. TEREM

541. MARASTONI JÓZSEF: Gyermekek arckép.
542. MARASTONI JAKAB: A művész édesanyja.
543. MARASTONI JÓZSEF: Eörsi Nagy Leander.
544. MARASTONI JAKAB: Nő a zongoránál.
545. MARASTONI JAKAB: Friedrich Ferenc vívómester.
546. MARASTONI JÓZSEF: Eörsi Nagy Antal.
547. MARASTONI JAKAB: Marastoni József.
548. MARASTONI JÓZSEF: Gyermekek arckép.
549. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Női arckép.
550. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Női arckép.
551. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Női arckép.
552. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Henke Antal.
553. MARASTONI JÓZSEF: Női arckép.
554. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Önarckép.
555. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Női arckép.
556. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Henke Antalné.
557. ~~GYURKOVICS KÁROLY~~: Női arckép.
558. MARASTONI JAKAB: A művész felesége.
559. MARASTONI JÓZSEF: Velencei jelenet.
560. MARASTONI JAKAB: Női arckép.
561. MARASTONI JAKAB: Anya gyermekével.
562. MARASTONI JAKAB: Női arckép.
563. MARASTONI JAKAB: A művész gyermekei.
564. MARASTONI JAKAB: Ney Ferencné.
565. MARASTONI JAKAB: Numvári Werther Frigyesné.

Március, Biedermeier kiadott
1837 - 38.

XIX. TEREM

523. JÁKITY: Pottenbach György.
524. WÁNDZA MIHÁLY: Kleopátra.
525. ISMERETLEN MŰVESZ: Anya gyermekével.
526. WÁNDZA MIHÁLY: Eszményi nő.
527. JÁKITY: Pottenbach Györgyné.
528. SCHWINDT KÁROLY: Kisleányka.
529. SZÁLÉ ISTVÁN JÁNOS: Női arckép.
530. SZABÓ JÁNOS: Deák Fülöp Terézia.
531. SZÁLÉ ISTVÁN: A művész neje.
532. ~~FALUSY ZSIGMOND~~: Női arckép.
533. KISS BÁLINT: Gerlóczy Károly polgármester
gyermekkori képe.
534. KÖLB SIMON: Erdélyi sóbánya.
535. BEYER: Családi kép.
536. SZÁLÉ JÁNOS: Kies vidék.
537. SIMÓ FERENC: Női arckép.
538. BODNÁR FERENC: Dr. Nagy Sándor.
539. JOÓ FERENC: Szeles József.
540. STUNDER: Kettős gyermekarckép.

Gyurkovics Róbert

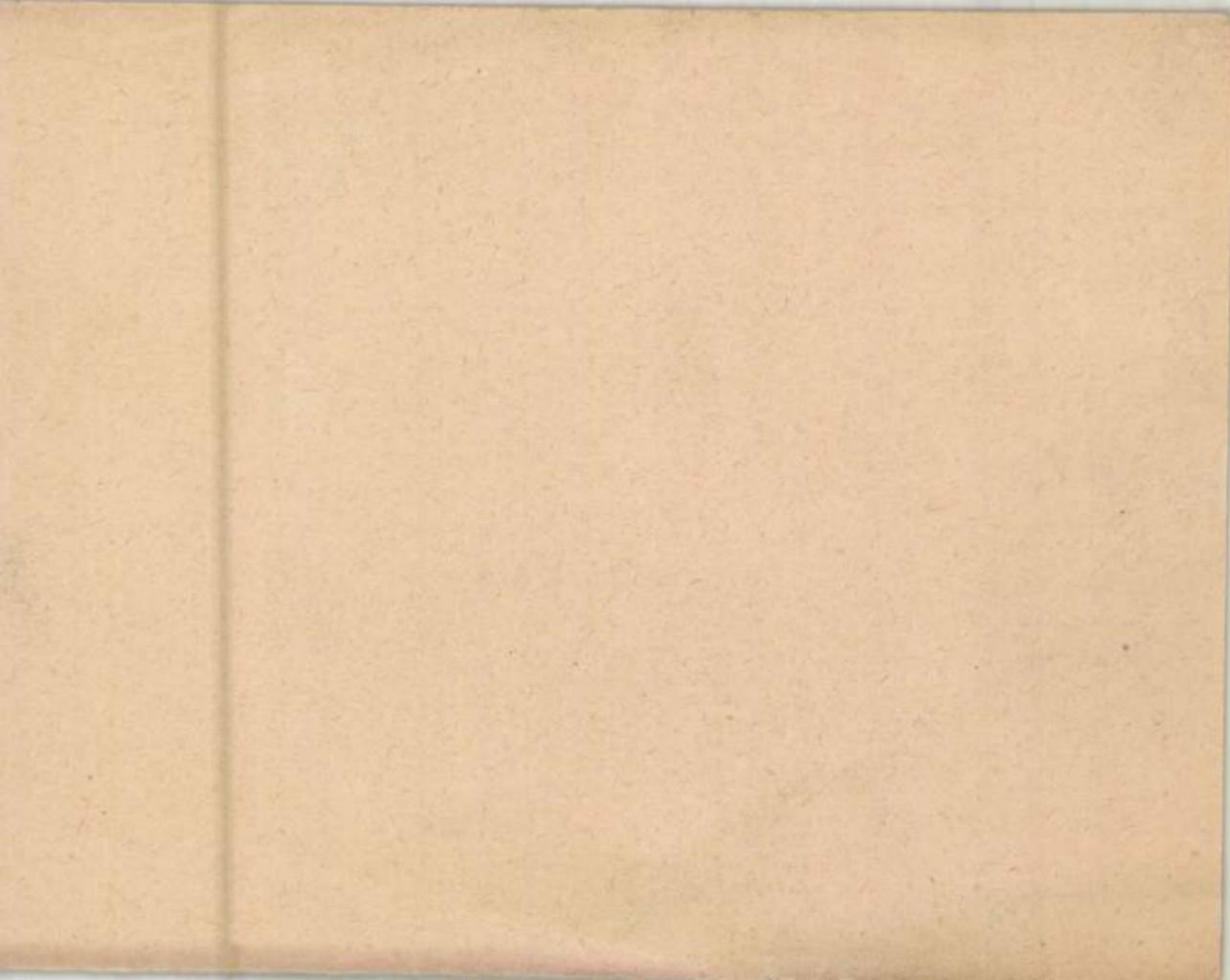
Takkiy

Niedern, 1937.

XIX. Stein

Pottendorf Grün
arkose, soft.

Pottendorf Grün
arkose, drift

MDK

Jákity

Pottenbach György

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Poppenborg Gärtnerei

287154

MDK

Jákity

Pottenbach György

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató. 1937.nov.

Müv.

^e
37 l.

E A

Itsz.

Gyűjtés he

DK

Jákity

Pottenbach Györgyné

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató. 1937.nov.

Műv.

37 l.

EA

Its.

Gyűjtés he

MDK

Jákity

Pottenbach György, festm.

M. Biesermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

37 l.

KONYÁR /Hajdú/

R•K• templom, vaskos toronnyal,
lyel. Gotikus XV. század.

/Bunyitay Vincze: A váradi piissi
1884, 254 l. /

MDK

Jákity

Pottenbach Györgyné, festm.

M. Biesermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

37 1.

Kőrösszegapáti /Hejde/

Ref. templom, homlokzat előtti torosíkmennyezetes hajóval. Aranyozott XV. század. Két edény, XVII. sz. nagyváradi építőmester 1786-ban,

(Kovács J. Zoltán: Magyar népművészeti tanulmányok, 7955)

MDK

Jákity

Pottenbach György

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 37 l.

Kölesd /Tolna/

Felsőhidvégi Szentháromság-szoo
Hiemer-családé, fent a csoport
Kronosztikonja szerint állítta
1803-ban. /~~A~~kastélykertben./

(Szenthar., 7455)

MDK

Jákity

Pottenbach Györgyné

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 37 l.

Stetson's. NL, LXXIX - 1932, 1934)

Takl Janus

grisen

Svajichov

17.61' - han selepedlik
le trefeden

Norveg Janus

Scopel növe.
Kefed 1901.

11.3.1.

~~NYOMTATVÁNY~~

Nagy mellősaagú
Mellősaagú
Nagyfisságú

19

évi

60

n

napián

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSAGANAK

A

MEGHÍVO

Elnök megbizásához:

Tarjá:

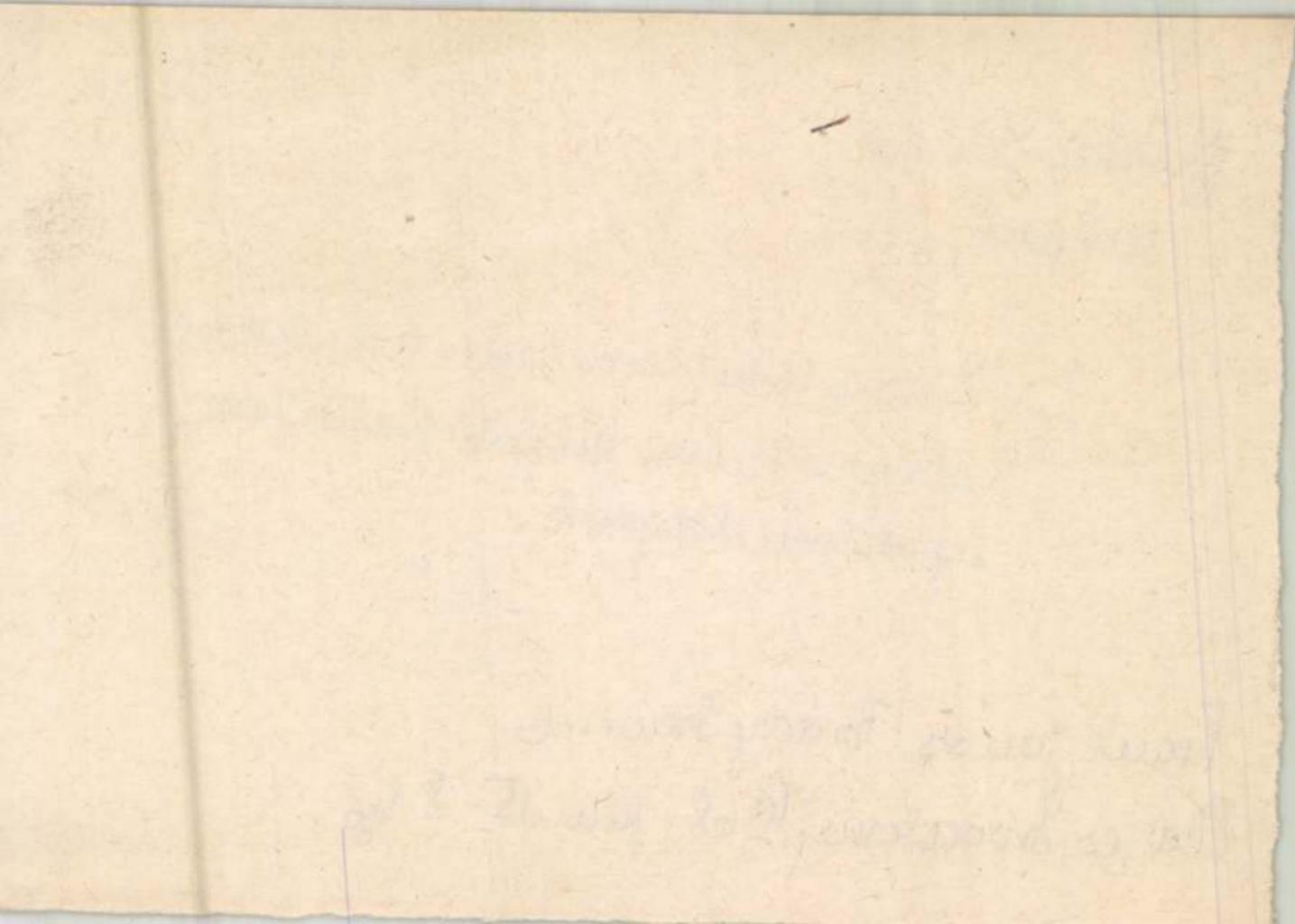
Orákok megtartandó rendes albizottságír teljesítve.
Végeredmény-bizottságír teljesítve.
delfürdői delfürdői
albizottságír teljesítve.

Yahnel Santos
híhfesto

M.D.L

A mua is híteixná dos techenhával
dolgoxi 72 éves híhfesto mesterváros -
apátiabau dorgoxik.

Frank James: Bridgy Smeard
Elt es fródalom, 1968. június 15-8 kör.

Farkel Sándor, népművész

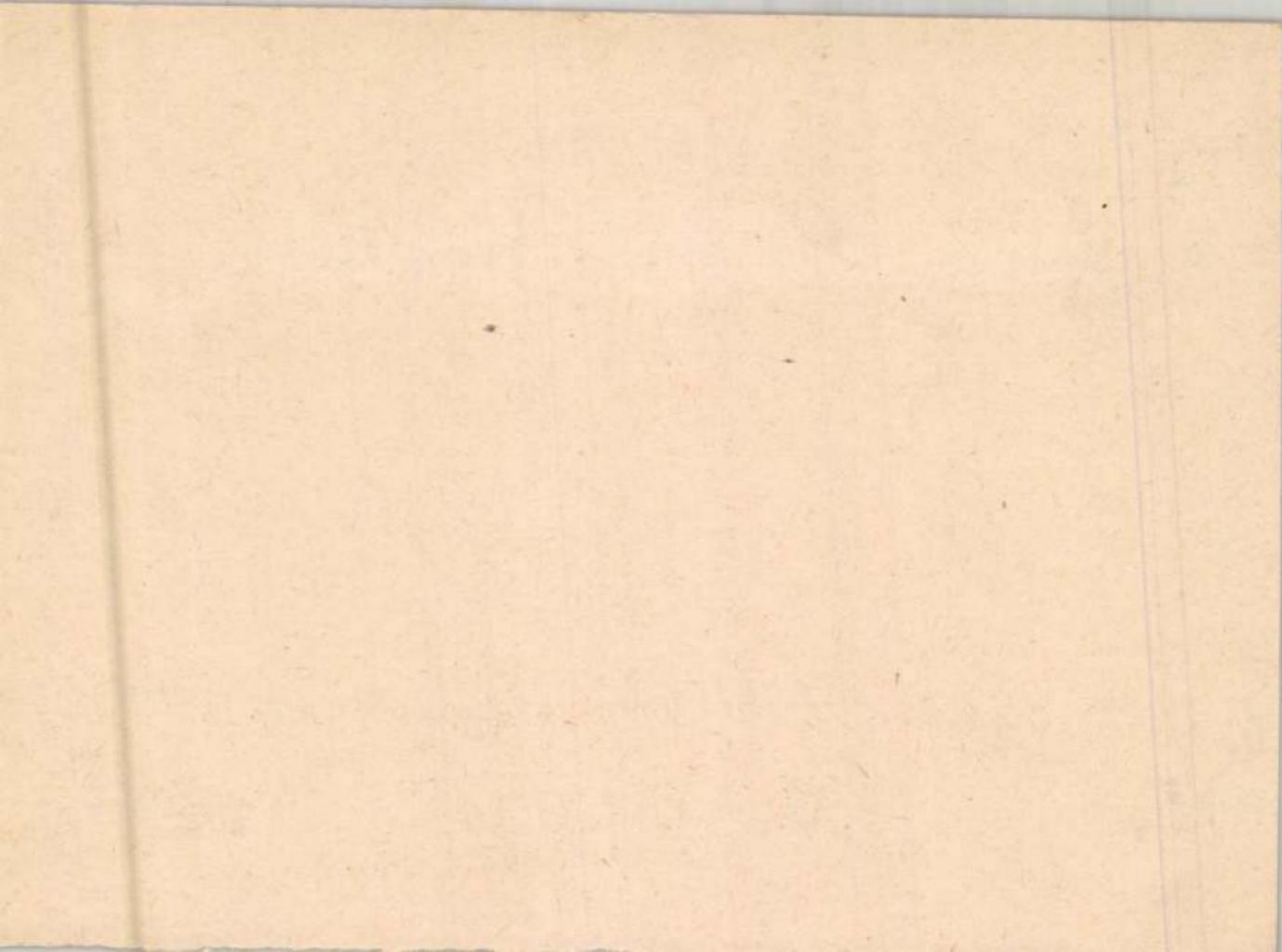
L.: Boddy Irén

dr Domonkos Ottó: A kiélezés - és híjányletőre

908-910

Élet és Tudomány, Bp. 1977. júl 22.

XXXII/29.

Jakkel Sándor, népművész

Népi ipari műemlék lesz a jászapáti kékfestőműhely

Nyolcvankét éves korában elhunyt Jakkel Sándor, a népművészet mestere, a Jászság egyetlen kékfestője. A múlt század végén Jászapátiiban letelepedett család jeles tagja több mint hat évtizeden át üzte a régi népi mesterséget.

Az elhunyt népművész eredeti kékfestőműhelyét megőrzik az utókor számára. A megyei tanács tárgyalásokat folytat a családdal a hagyaték megvásárlásáról. A műhelyt népi ipari műemlékké szándékoznak nyilvánítani.

- Népi ipari műemlék ...

6.

Népszabadság, Br. 1978. jan. 3,

20

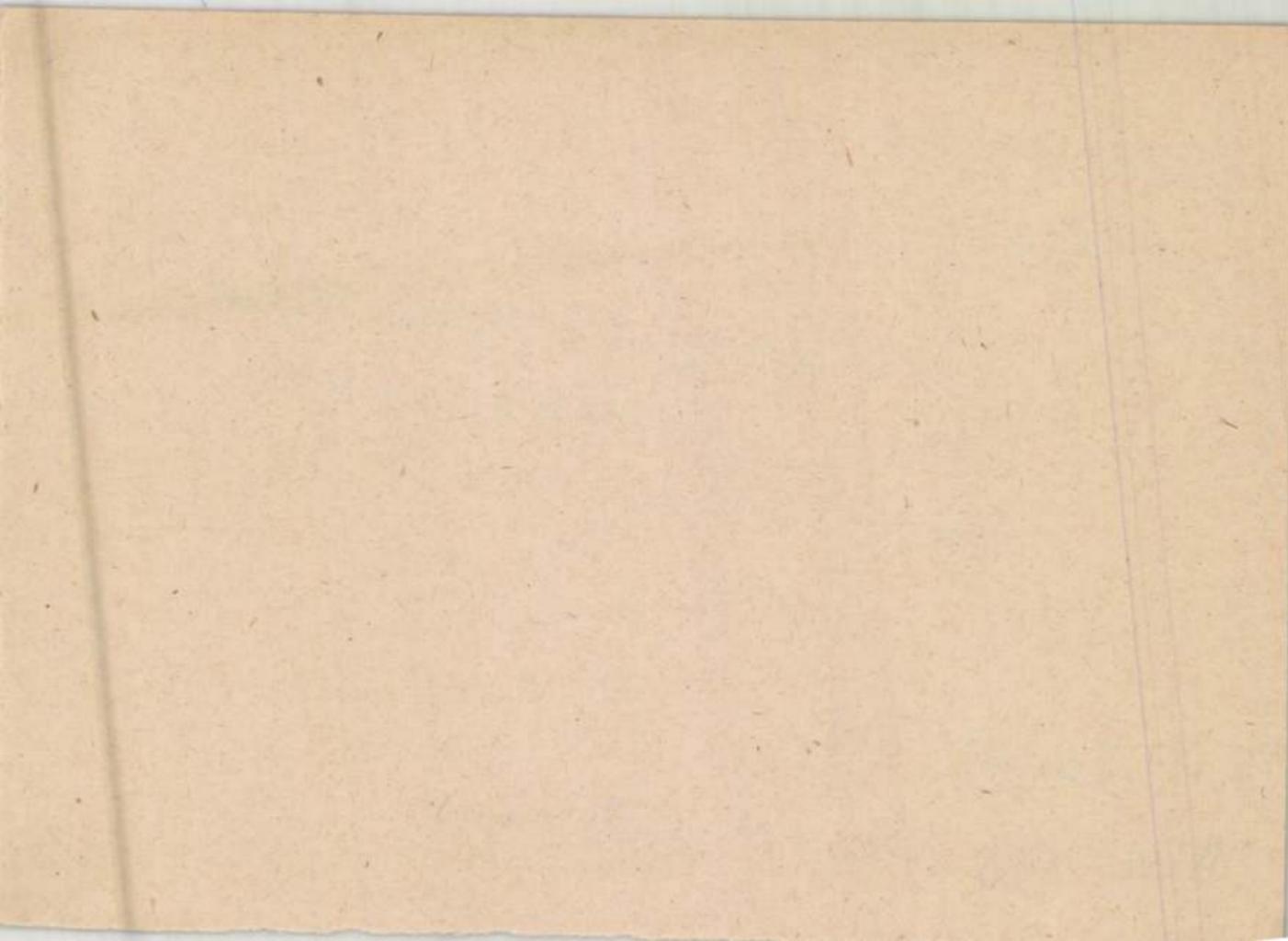
Mákhel Sandor

textilfestő

A Goldberger gyár festődíszkör vezetője,
a 72 éves mesters. Most a keveri kész
kékfestő mestere.

F.A.: Kirzfestő 1968.

Nőhlapja, 1968. május - 20 május

János Schindler

Fazapáti híhfestő mestet.

Vicziogh Ákacs; Bódy Jenő; Hügyvér, 1971. 2. 22. 29. f.

1000000

1000000

1000000

Jakkel László, költő

L.: Mónus János

- : Megherdődtek ...

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 18.

45.
187

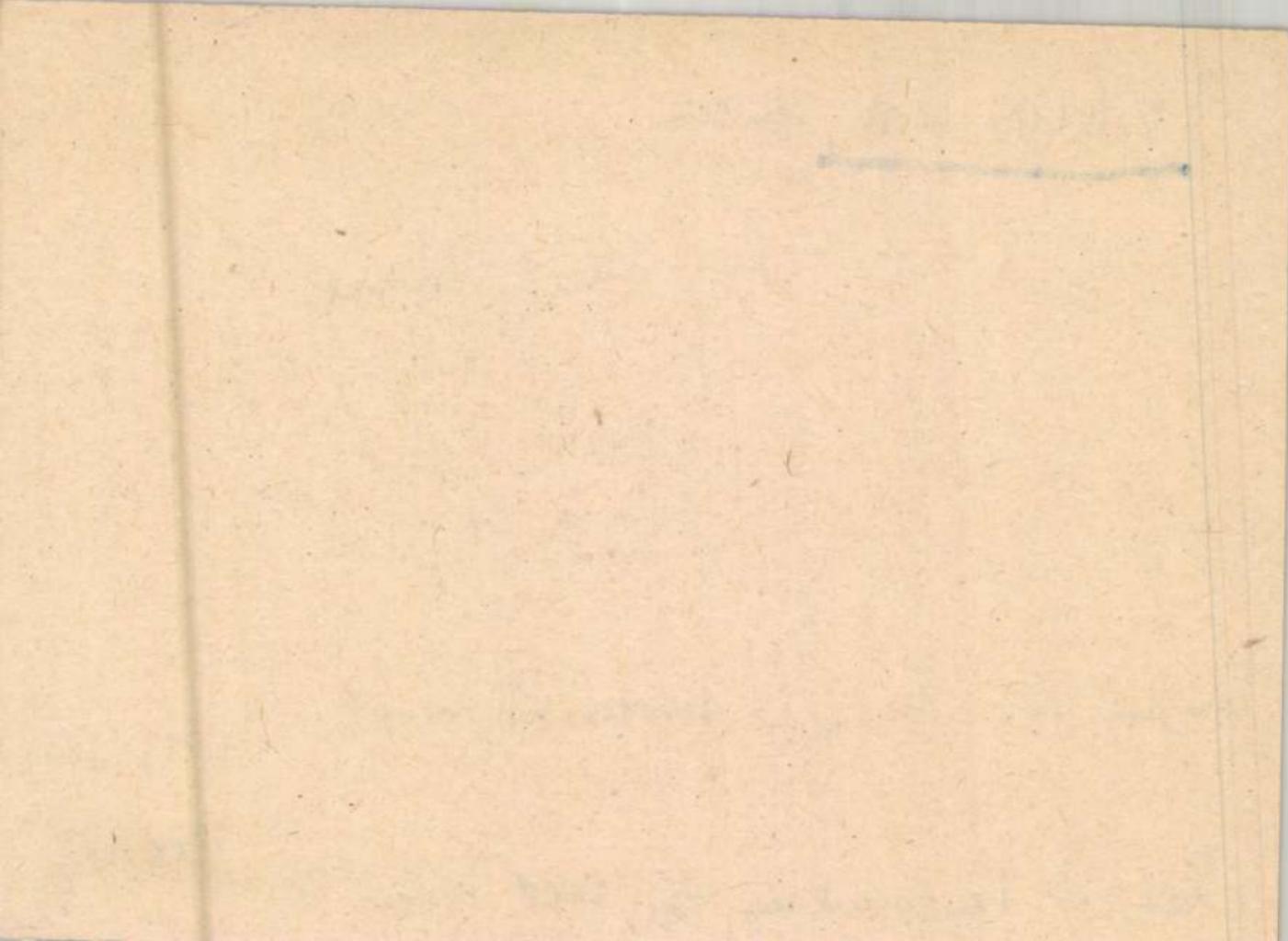
Yakelis linn, exsitén

L: Bláh Mária

Egyedi L.: Magyar természetű növény...
2027-1030

Elet cím Tudomány, Bn. 1978. aug. 18.

XXXIII/33.

Jaklics Ervin építész

H.P.E.

Az Orvostervállalképző Intézet, Székesegyházi Tűmb
tervpályánalon ~~44000 Ft-ös engedély~~ jutalom

Társtervező: Kiss Imre- Koroy Vilmos

Magya Építésüveonet 1961/3. 2-B.1.

see, it is very noticeable.

and IV could easily suffice

dr. Jaklics Ervin Ybl-díjas építész
Ybl-díjasok, 1986.

Dr. Jaklics Ervin

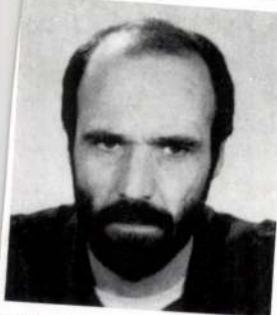
dr. Horváth Katalin

A Ferihegy 2 repülőtér utasforgalmi épületének tervezéséért kaptak díjat.

Dr. Jaklics Ervin 1964-ben lett építész-mérnök, és két évig a Somogy Megyei ÁEV építésvezetőjeként dolgozott. Volt tanára, dr. Gerendás István bíztatására az újjászervezett Magasépítési tanszékre került, ahol tanársegédként, később adjunktusként vett részt az oktatásban. 1975-től az UVATERV dolgozója. Fontosabb munkái: Állami Biztosító Gvadányi úti telepe, Budapesti Volán üdülőszálló, Balatonvilágos; M1 és M3 autópályák pihenőhelyei. Az UVATERV-nél hamarosan bekapcsolódott a Ferihegyi repülőtér bővítési munkáiba, így részt vett az új hangárok és egyéb üzemi épületek tervezésében.

*Magyar Építőművészeti Múzeum kiállítása
Magyar Építőművészeti Múzeum kiállítása
Magyar Építőművészeti Múzeum kiállítása*

Pálfi Sándor
(ÁETV)

A közintézmények ter
kifejtett építészeti tevéke
Ybl-díjat.

Technikumi érettségit
BME Építészmérnöki Ka
és 1972-ben szerzett ok
Építészek Körének IV. ci
mándi Margit mester mell
vábbképzésen. Munkahel
teremvezetője Tokár Gy
az ÁETV (műteremvezet
Margit), ahol 1984-től mű
mos pályázaton vett részt
létesítményre készített ki
lyek nem épültek meg (i
pont, Marcali; MSZMP-szél
Elkészült épületei: MSZ
kés) és a 72-108-j léte
ÁETV Nívódíjban részesi

V. Pázmáni Margit
(ÁETV)

Másodszor részesült a k
úttal egész életművéért, 3
építészeti tevékenységéér

1952-ben kapott építész
a budapesti Műszaki Egye
„kényszerelhelyezések” k
munkahelye a miniszteri
ellenőr), ahonnan 1953-ban került át a Köz
épülettervező Vállalathoz. Itt Schömer Er
vin, Pretsch János és Rimanóczy Gyula mű
termében dolgozott, majd a Vári iroda, a
Palota „A” szárnyának tervezése követke
zett volna. Az ebből adódó kompromisszu
mokat azonban nem vállalta, és átment az
Általános Épülettervező Vállalathoz (ÁETV).
Innen ment nyugdíjba 23 évi munka után.
Legfontosabb épületei: Annabella Szálló
és a Szívkórház bővítése (Balatonfüred);
Kútvolgyi úti Rendelőintézet és a Központi

Jáki' Bela

l.
Mazz. Gramm

1941'. 101'. l.

collines Catog' Specimens

size

size

Jan. Chnitella var. varie
rie

100. Harry

—

Lipotriches

—

Paracanaceae

—

Vinogradovite

16

Pseudolomaria

—

Paracanaceae

—

Paracanaceae

—

Paracanaceae

2

Lampropeltis

Dr.

dt Jakob Ern, epítész

L. Bányai Árpád

- Díjak, kiemelések - 1986.

81.

Elet és Tárodalom, Br. 1986. ált. h: XXX/14

Yakhlovec

mother

Rimnayambastovn a

XIX. Abdalov.

Two' Niklos mother -
Kerotte dormitory.

Toman 252. l.

BUCARESTI - 24 SIR. TEILOR 24

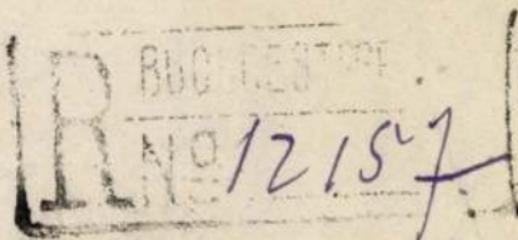
Adresse Télégraphique : BROUSSSEDE THÉLÉPHON 32118 Sectorul

Firma

Recom

Michael B i r o & Cie.,

Budapest

Barosgasse

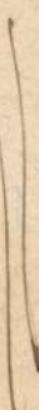
IV.

8/40

Zakher Goldf

alatnyk

1898 - 1906

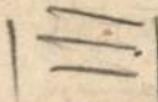
Givens 1930. 84. l.

Sz. Veneziában 17

Murano látépe.

Az előtérben jobbról lá
lévő város egy részét, a mel
férfi van egymáshoz közel,
csolnakok felé néznek. Az
egyben hárman dolgoznak, eg
üll. A háttér felé vitorlás ki
Vászon, méretei 21·3·2
Értéke 1000 K. — Havas Emi
(787-907). — Az adományt
5395 (1950-909) és az 1910
eln. sz. leírat. — Bejelentetett 19

Mr. 1907.
Havas E.

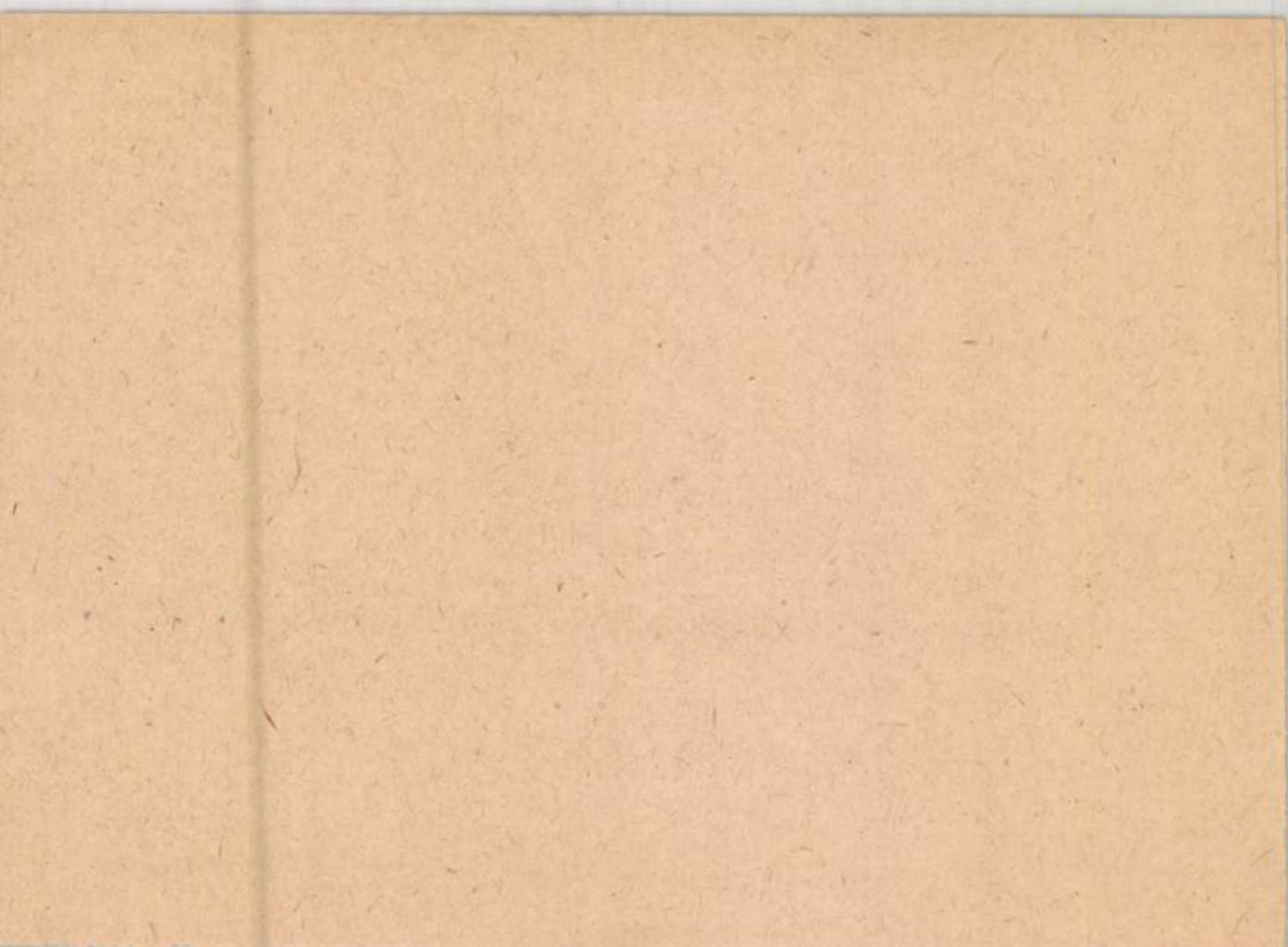

MDK

Jakner Andor festő

Kolozsvár. Erdélyi zene- és színm.kiáll. 1941.

46.1.

Novak

K.

III/P.G.

Gaal Terenc Jelbo

40. l.

Holzwarth, Erdely

Yakauer Andor

38. l.

Jelbo 46. l.

Kolozsvár Székely Terenc

Jelbo 46. l.

Lanyi Derio

Moravský Zdeněk 38. l.
Moravské, Jelbo 45. l.

Róna József 40. l.
Szűcs Terenc 46. l.

Gráber Vera 46. l.
Tóth István, Terlo 44. l.

l.

Kolozsvár, Erdely
Zone - es opium. kidill -
1941

426 szám.

Műemlékek Országos

Tárgy:

Min. or. összefogás
koronázására helyezett
pedagógiájának részletek

A beadási

Mellékletek

Egyúttal
Előirat

Utóirat

Másolta

Wyr-Yako
Chahles von

Rk. Lengyel

Ref. Kempelen

Borovszky Magyarorsz. VIII Szabolcs
31. /

3.80 pengőt pénztárunknál lefizetni, vagy a csatolt bef.
lapon beküldeni sziveskedjék. A huzás napjáig ki nem
fizetett sorsjegyek nyereményre igényt nem tarthatnak.

Mellékelve:

sorsjegy
bef. lap.
nyer. jegyzék

Teljes tisztelettel
BEIFELD JÓZSEF BANKHÁZA

Ha a mellékelt szám előző osztályú sorsjegyével nem egyezne, sziveskedjék azonnal tudomásunkra adni. Megtartani nem kívánt sorsjegyet károsodásunk elkerülésére sziveskedjék azonnal visszaküldeni.

~~P.Ö.~~*Jákó Béla*

— Hét művész a Műteremben. A Kossuth Lajos-utcai Műteremben hét művész állította ki művészetiének ezévi termését. G. Fekete Géza szobrász. A legnagyobb ritkaság, hogy egy fiatal művész ennyire kiforrottan jelentkezik. Impónáló a tudása, van fantáziája, sőt humora is; minden készsége megvan rá, hogy hamarosan nagyot alkossan. Virág Pál az építész néhány modern épületével bebizonyította, hogy egyike a magyar építőművészeti körmely egyéniségeinek. Jákó Bélának olomkristályban megalvásult álmai nagyon szépek. Varga Nándor Lajos mint grafikus kiváló, festményeiben is inkább a grafikai tudás dominál. K. Bartha Ferenc erősen hajlik a dekoráció felé, egyik másik képe mindenkit megállít, örökkesen fogja össze a színeket. Bem József a jánáronkhoz menekül részarácaiban, minden munkájára sok finomságot árul el. Jánosa Lajos az elbeszélő festészettel próbálja újból feltámasztani, de vázatai sokkal többet mondanak, mint nagyméretű vásznai. (p. ö.)

MAGYAR CIPOKESZITOK SZOVETKEZETE

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENC-UTCA 21.

TELEFON: 181—298.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Lentiványi Miklós

úr
úrnő

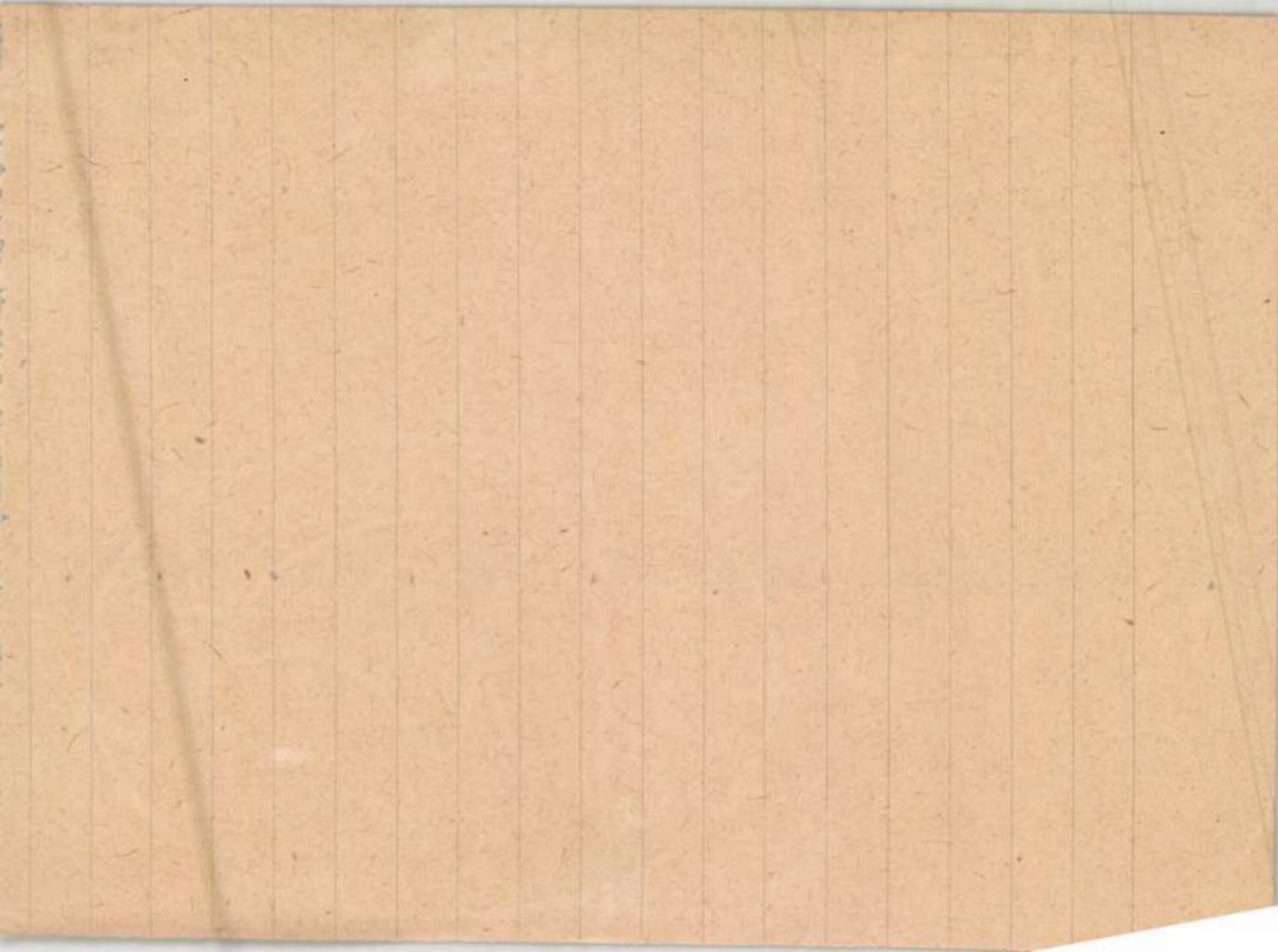
H.

XI. Lágymányosi - ut. 16.

MDK

Jákó Béla

p.ö: Hét művész a Müteremben. Az Est, 1938. nov. 29.

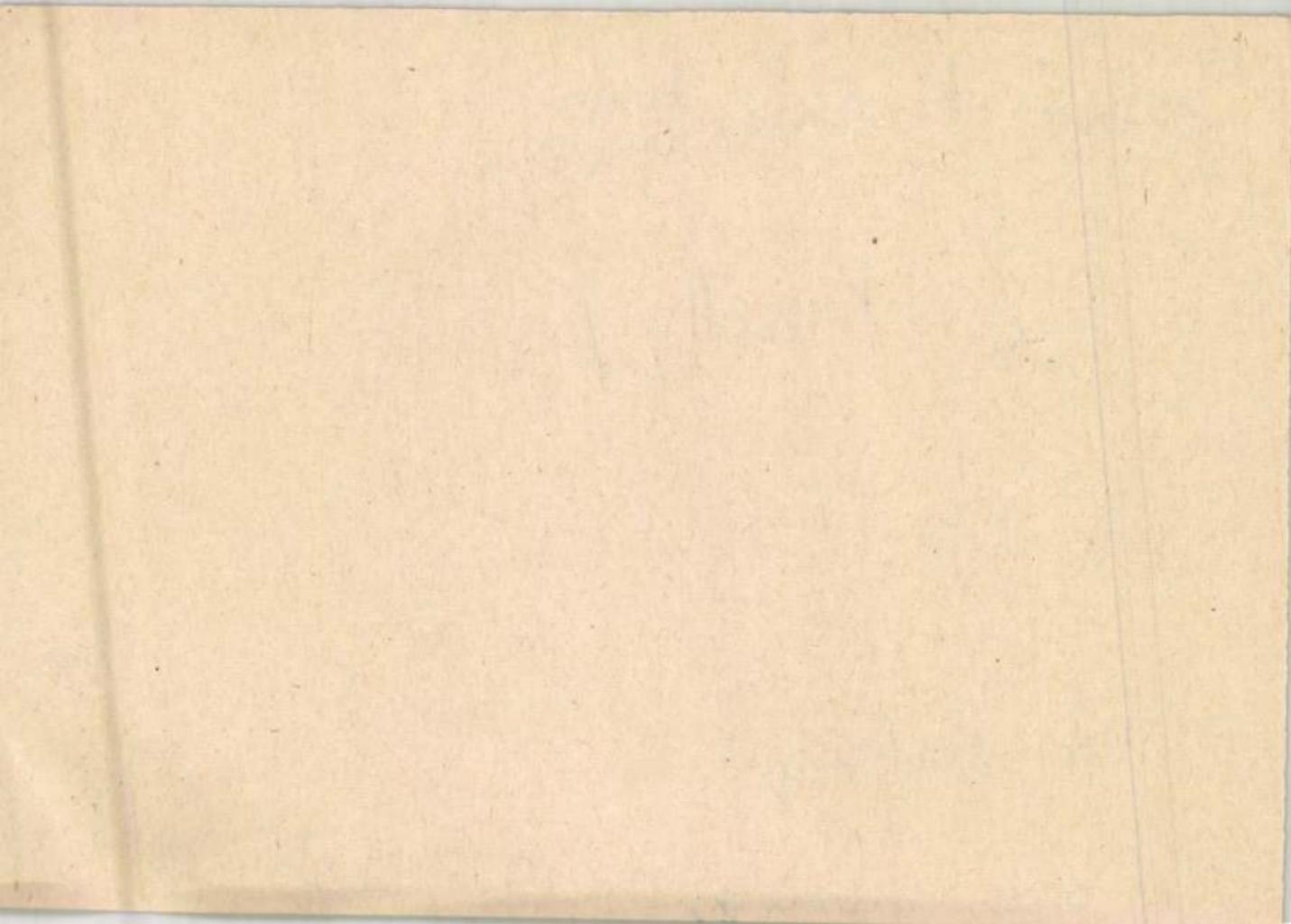
János Balázs festő
grafikus

L.: Kmety J.

- : A hétközi - - - .

9.

Népszabadság, Br. 1977. febr. 19.

(leírás 2003.12.3)

Jákó Balázs

Negyven év – negyven kép

Nagy érdeklődés mellett került sor Jákó Balázs festőművész kiállításának bemutatására a Virányosi Közösségi Házban november 8-án. Eördögh Judit igazgató megnyitója után a szentendrei Musica Beata 25 tagú vegyes kara – melynek basszus szólamában a festőművész is énekelt – Wolffné Kovács Zsuzsa vezényletével egy XVI. századi német zeneszerző „Ünnepről jöttünk” című művét mutatta be. Felhangzott a zongorán végig kísérő Wolff Péter nagy tapsot kiváltó szerzeménye, a kórus névadó dala, a Musica Beata is, melyet Wolff Kata szólóéneklésével egy angolul előadott spirituálé követett. Bárdos Lajos Dana-dana című vidám, többszólamú művével fejeződött be a nívós műsor.

Jákó Balázs festőművész, aki pályáját a 60-as évek közepén kezdte, húsz éve Pilisszentlászlón, a természetben találta meg lelki békéjét. Eddig több mint harminc tárlata volt, javarést hazánkban, de láthatották munkáit Ausztriában és Németországban is. A festőt és kiállított képeit Gulyás Judit textiltervező iparművész mutatta be. Elmondta, hogy a művek egy különös, szellemi spi-

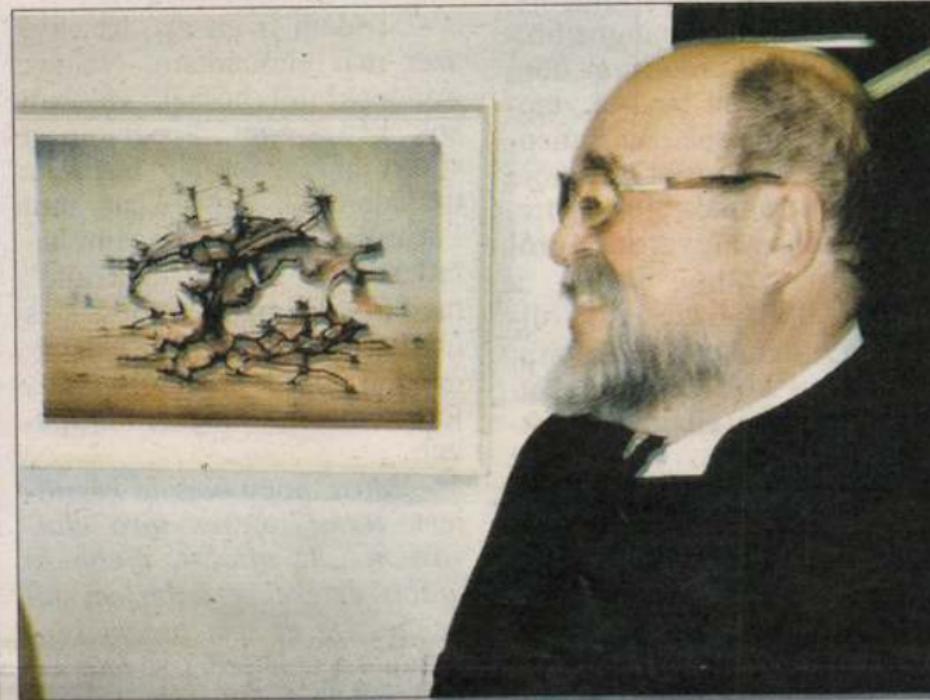
rituális utazásra invitálják a nézőket, amiben képességeink és érzékenységünk szerint veszünk részt. És ilyenkor mit csinál az ember? Lábunkkal a földön, fejünkkel az eget támaztva létezünk minden a két dimenzióban. Ez a lefelé és fölfelé is éberen figyelő lét látzik megfogalmazódni Jákó Balázs képeiben, átszűrve az ő sajátos látásmódján, érzékeny receptorain keresztül.

Amikor túlsúlyba kerülnek a világ egyetemes szimbólumai, jellemző utalások: a gömb, a buborék, a művész gyorsan naturális, sőt barokkos felhőket fest köréjük, amikor még a zöld, burjánzó, organikus formákról egyértelművé válna, hogy a vegetációra utal, mindenbe púderszerű eget teremt.

Egyes képei néhány nap alatt meglelték végső formájukat, másokkal éveken át küszködött a festő. Van olyan alkotása, mely húsz esztendőn át készült, és sok éven át „csatáztak” egymással, míg végre a kép „megadta magát”. Igaza volt Nyári Éva festőművésznek, aki találóan állapította meg: Jákó Balázs képei nem annyira a szemnek, mint inkább a szívnek szólnak.

(Kahlich)

Jákó Balázs képei szellemi utazásra hívják a nézőt

Baráti beszélgetés Szabó Magdával

— Egy kis lovas szobor van a kezedben ezen a fényképen. Netán ez a legújabb díj?

— Szó sincs róla. Ez a kisplasztika volt férjem életének utolsó karácsonyi ajándéka. Szobotka Tibor meglátta benne az alkotás lélektanát. Azt mondta: nézd meg, milyen hosszú a hátsó lába! Úlsz a lóvon, kezedben az igazság kardja, és önmagadat a lóval együtt nyújtod, nyújtod, míg bele nem pusztulsz. Tudja ezt minden alkotó ember, ahogyan az az afrikai népművész is tudta, aki ezt a szobrot készítette. Nem is való ez vitrinbe, itt áll a könyvek mellett.

— Igen, a könyvek, és „Az ajtó”, amely még 1987-ben jelent meg, majd az Európa Kiadó felajánlotta a franciáknak, az ottani kiadó lefordította. Gondolom, sokadik vagyok a sorban, de azért, ugye, szabad nekem is tiszta szívben gratulálni a Femina-díjhoz. Mesélj: hogy volt Párizsban, és mi ez a díj?

— A Goncourt-díj testvére a Femina. A Goncourt az esztétiké, a kritikusoké, a Femina a szépirodalomé. Nem jár vele papír, oklevél, nincs kitűzöje, jelvénye. Tíztagú, rangos hölggyekből álló kuratórium dönt — írók, egyetemi tanárok, teoretikusok, tudósok. Az ünnepségen a kuratórium vezetője Franciaországnak jelentette, hogy idén Magyarországról Madame Szabó kapta a Femina-díjat. Ezzel rákerülttem egy nemzetközi listára; fölhívták a külföldi kiadókat, hogy találtak a világirodalomban egy művet, ami most megkapta ezt a díjat. Másnap reggelig már kilenc kiadó kötötte le. Fordítják angolra, portugálra, görögre, hollandra. Képzeld, meglátogatott a francia kultuszminiszter. Először fordult elő, hogy idegen ország kultuszminisztere azt

Akit a leg Mag

kaptam egy szép levelet. Azt írta, külföldön volt, és azért érkezik késve a gratulációja, mert nem akarta másra bízni. Személyesen fogalmazta és írta meg a köszöntő sorokat. Tudod, hogy kik kapták meg előttem a Femina-díjat? Többek között Romain-Roland, Saint Exupery és Semprun. Utóbbi az, akihez engem a nyugati kritika hasonlítani szokott. Nagyon boldog voltam, mert magyar író még soha nem részesült ebben a kitüntetésben. Jelen volt vagy nyolcvan újságíró, tévések, valamint olvasók százai. A legjobban az lepett meg, hogy miért sírnak, ha én beszélek.

— Miket mondta?

— Tudom is én azt, ha egyszer már elmondtam! Nálunk mindenki jól beszél, valóban sok képességet, képzettséget sikerült magammal hozni a családomból. Egyébként, ami Párizsban történt, kiszámíthatatlan volt. Hiszen „Az ajtó” megfutotta a maga tisztességes útját 1987-től. És még valami: nagyon nagy szerencsém volt a fordítómmal, Madame Philipevel.

— Most, hogy hozzád készültet, természetesen újra elolvastam „Az ajtó”-t, újabb és újabb értékeket fedeztem föl benne. De el sem tudom képzelní, hogyan lehetett lefordítani például a Köjált, vagy a létező szocializmus dolgait?

TOROK M.

A csodálatos és gazdag szín-
villágú, termékről is mondani vár-
jaival is gyönyörűen készült a
sportoni műveszettábor. A
zonesege június 30-ig naponta te-
kintetheti meg a Liszt Ferenc
Művelődési Házban.

Tolytan egyptszér nálunk lakott es
naphosszat bámulta az ecsettel
való terekenykedésmet. Egy
napon a kepernyé bámulva a
maga paraszt boltcsességevel
állapította meg: - Te Kriszta!

Eh nem tudom pontosan, mit
abrazolnak ezek a képek, de

ka, János Balázslémondta ma-
garol, hogy amikor nem készül
festőnek, művezséssel sajának
genjei átortoktive műegis azzá
rétek, de úgy erzete, ebből
messzelemnö következtetésre
voni. Erettségi után került
kapszolatba a füatal művezsék-
kel zeneiskola a füatal művezsék-
estenekent. Együttesükkel
mal találkozott Gyemant
Lászlóval, keszöbbi mesterevel,
aki nek hatala elegáns volt,
hogy inspirálja, és János Ba-

Jáko Balázs festőművész egyik alkotása mellétt.

A napokban a Liszt Ferenc Művelődési házban Kovács László alpolgármesteri refé- rens, a művelődés menedzsere Gyémánt László. Jako itt kap- ta mindenazonként az instrumentális- kat, amelyekkel teknikai báz- tosítottak nyert, fesztivál része- től a lapokkal párosult. Ma- napság Jako készít budapesti kepzőművészeti korok Salva- dor Dalí alkotásaihoz hason- nítja.

Jako Balázs, a zenész-festő- művész buszkén mesélte: „A fejkenők, nyolcvanéves parasztménikem betegsége bek köztött a megnyitó szono- dátokat lat el - mondtat töb- götöl, és egyfajta missziós fel- gyökerei. A kiállítás hizánnyá ágának nincsenek előtérben vel hatnak. A művészeti eme- nezete a megdobbnak ellenére jól teljesít, amelyek ellen ráról a trilokon, amelyek előtérben a kiállítás kepeket tüingnek bot játszott.

- Különleges kepek tüingnek kepekhöz illő Debussy-dara- vész Egy, a hangulatban is a dor Gabor Soproni fuvolamá- llal töltött. Az eseményen Fo- Balázs Zenész-festművész ön- nyitotta meg a budapesti Jako Gallo csillálatát. Az eseményen Fo- dor Gábor Soproni fuvolamá- vész Egy, a hangulatban is a kepekhöz illő Debussy-dara- vel hatnak. A művészeti eme- nezete a megdobbnak ellenére jól teljesít, amelyek előtérben a trilokon, amelyek ellen ráról a kiállítás kepeket tüingnek bot játszott.

- Különleges kepek tüingnek kepekhöz illő Debussy-dara- vész Egy, a hangulatban is a dor Gabor Soproni fuvolamá- llal töltött. Az eseményen Fo- Balázs Zenész-festművész ön- nyitotta meg a budapesti Jako Gallo csillálatát. Az eseményen Fo- dor Gábor Soproni fuvolamá- vész Egy, a hangulatban is a kepekhöz illő Debussy-dara- vel hatnak. A művészeti eme- nezete a megdobbnak ellenére jól teljesít, amelyek előtérben a trilokon, amelyek előtérben a kiállítás hizánnyá ágának nincsenek előtérben vel hatnak. A művészeti eme- nezete a megdobbnak ellenére jól teljesít, amelyek előtérben a kiállítás hizánnyá ágának nincsenek előtérben

Képeit Daléhoz hasonlítják jakó Balázs festőművész kiállítása

1996. június 18., kedd

۳۰۷۱

KIS ALFRED

WASHINGTON - Mike McCurry, a Fehér Ház szövetségi vezetője szerint nem megelőgő, hogy a Vasárnapi orosz elnököt valaszthatja ki, és ezért minden meglépő, hogy a vasárnapi országgyűlésen szavaztatják. Ez a hónap végén történő szavazásról szóló törvénytől függetlenül, a szavazás előtt a két párt ismét megpróbálhatja megelőzni a második fordulót. Az előző szavazatban a Demokraták nyertek, de az előző választásokon a Republikánusoknak sikerült meghódítaniuk a Kongresszust. A demokraták tervezik, hogy a következő választásokon ismételten győzhetnek, így a következő évre is többet kaphanak a hivatali támogatásból. A demokraták tervezik, hogy a következő választásokon ismételten győzhetnek, így a következő évre is többet kaphanak a hivatali támogatásból.

XETEL

A rendelletet értélemeiben a kör-mányzatnak hatvanan napon belül minden rendelkezését, amelyel estet- legek homoszexuálisok töváb- bi jogait korlátozná. Az igazságügyi miniszter nyilatkozata szerint a rendelet mindenreppen fejülvizs- galjak, míg többet a kormány er- demben foglalkozna a kérdés- sel. Az eset még a kormányzó-

(Kiküldött munkatársunk - tel.)
Kanadában a szovjetek
kormány mellett működő em-
beri jogok bizottságá rende-
lетеit alkották a homoszexua-
lisok erdekeiben. A mult het-
csútotról kitalt a kanadai ho-
moszexuális felelők es a lesz-
bikus nökl egyaránt elvezet-
tik ugyanazokat a szociális
es jóléti támogatásokat - fo-
gászattal, egészségi gyűjty-
áhetroszexuális hazaaspá-
rok. Egyedül lakber-hozzá-
járulást nem kapnak. Egy

Jóleti támogatás a homoszexuálisoknak

Az Országgyűlés hétfő délnapját. A szokásoskamak még-
tellelően napirend előtti felszó-
lalások vezeték be az ülésná-
pot. Ezután követően – az Ország-
gyűlés élte benyújtott indítva-
nyok indoklásakor – Hankó Fa-
la beterjeszett összeférhetet-
lenségeit törvénnyel kapcsolat-
ban elmondták: a Ház nem en-
gedheti meg magának, hogy
olyan törvénnyt alkossan, amely
a jelentlegi parlamenti nem vo-
natkozik. Az Országgyűlés ez-
utan lefolytatja az év határa-
vészben a két – és többolda-
li megalaboldások alapján ter-
vezett, országgyűlési hozzájárul-
last igénylő csaptmozgások-
rol szóló határozat javaslat al-
talános vitáját.

Országgyűlési ossz

Jálcó farékas
Héber József

A KELETI VÁSÁR IFARMŰVÉSZETE

ÍRTA GYÖRGYI KÁLMÁN

ár évtizedek óta halljuk és a vevőket. Nem áldozat az, amit az állam, ismételjük a panaszt, hogy a főváros és az érdekeltségek kiállítási célokra költenek, mert a kiállításokból nemcsenek megfelelő kiállítási parkja. Ezek a bajok természetesen érzékenyen sújtják mindeneket a vállalkozásokat, amelyeknek egyik létfoltétele, hogy készítményeiket és terményeiket időnként bemutassák szakbeli köröknek és a nagyközönségnek.

Már a legutóbbi keleti vásár meggyőzően bebizonyította, hogy a városligeti iparcsarnok nem felel meg a keleti vásár egyre fokozódó igényeinek. A sűrű tömegekben jelentkező kiállítókat nem tudták elhelyezni és azok, akik bejutottak, annyira szorultak a szűk területen, hogy a közönség alig mozoghatott a minden helyet ellepő áruk között. Most is nagyon elkeserítette sok kereskedőt és iparost, hogy nem jutott nekik hely, pedig a rendezőség ugyancsak felhasznált minden négyzetcentimétert az iparcsarnoknak rendelkezésre álló részében, hogy eleget tegyen a kiállítás kívánságainak, de elvégre minden ügyeskedése és igyekezete mellett sem tudta befogadni a jelentkezőknek jó részét.

Legfőbb ideje tehát, hogy mindenki, aki az oly régóta várt és tervezett kiállítási park megvalósítását elősegítheti, megtegye a magáét. A kormánynak, a fővárosnak, a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági érdekeltségeknek minden előbb össze kellene fogniok és rövidesen, sok ankétezés nélkül megadni és előteremteni a lehetőséget, hogy megfelelő, könnyen hozzáférhető területen (mint pl. a régi lóversenyterep) célszerű, egyszerű és tágas csarnok épüljön az egymást sűrűn követő kiállítások részére. Tőkebefektetésnek is jó vállalkozás lenne ez, mert minden akad kiállítani való és a helypénzek, belépti díjak és jutalékok előnyös kamatozást biztosítanának a befektetett tőkének. A patópálkodás végzetes hiba lenne most, amikor közvetlen szomszédaink közül különösen a csehek és osztrákok folyton vállalkozó, ügyesen rendezett és a reklám minden eszközével hirdetett kiállításaiikkal magukhoz csalogatják a megrendelőket és

a főváros és az érdekeltségek kiállítási célokra költenek, mert a kiállításokból nemcsak a kiállítóknak és rendezőknek van hasznuk, hanem az e réven fejlődő idegenforgalom és a kiállításokból meríthető tanulságok oly széles köröknek juttatnak előnyöket, hogy nemzetgazdasági szempontból feltétlenül kívántatossá teszik a kiállítások rendezésének legmesszebbmenő elősegítését és támogatását.

Ezek után a keleti vásáron szerzett friss benyomásaimról akarok beszámolni. Kaleidoszkopszerű kép bontakozik ki előtttem, ha visszaidézem a kiállításon tett sétáim emlékeit. A túlságos zsúfoltság, a kiállítók és látogatók szorongása, az egymás mellé került legellenítetesebb színeknek és anyagoknak egymással való küzdelme, a választékos ízlésnek és a szemet gyönyörködtető finom művészeti tudásnak forma és színöletei mellett, az ízlésbe ütköző vásári reklám durva eszközei hol jóleső, hol bántó érzést keltenek a nézők lelkében. Egyeséges gondolatnak, a rendezés tervszerűségének és a bemutatott holmik gondos negválasztásának alig van nyoma. Ha a vásár megszervezését és ügyvitelét oly kiváló rátermettséggel végző budapesti kereskedelmi és iparkamara életrevaló intézményének fejlődését és színvonalának emelését biztosítani akarja, akkor jövőben nem szabad elzárkóznia a legelembb művészeti követelmények elől. Szükséges tehát, hogy a vásár elrendezésében és a kiállításra bocsátott áruk elbírálásában befolyást engedjen a művészeti ízlés érvényesülésének, azaz, hogy a rendezést bevált művészemberekre bízza s hogy művészeti tanácsadók közreműködésével határozzon a kiállításra küldött tárgyak befogadása, illetve elutasítása felett. A magas védnökök és a vásár érdemes rendezői ne engedjék meg többé, hogy intézményük hajlékot adjon és kelendőséget elősegítse olyan iparcikkeknek, amelyek akár technikai, akár formai szempontból is jogos kifogás alá eshetnek.

Ezzel nemcsak intézményük jó hírnevét biztosítanák, hanem nevelő és oktató hatással volnának iparosainkra és a kereskedőkre. Ezért hiszem is, hogy ez az idő

51/Pg

Magyar Iparművészeti

1921.

szerű kívánság teljesülni is fog s már a virágremeteit. Fertoek Elzának finom csipkek következő vásárnál éreztei is majd üdvös hatását. Örömmel állapítom meg, hogy már most is akadtak egyes kiállítók, kik bemutatott áruikat választékos ízléssel megalkotott keretben mutatták be. Szórányos jelenségek ezek és — egységes rendezés híjján — csak itt-ott jóleső nyugvó pontot nyújtottak a zavaros együttesben. Ilyen a Hangya, a Háztartás fülkéje, egyes illatszer-, cognac- és likörgyárok csoportjai. Úgyes művészek megmutatták, hogy milyen fontos a bemutatás módja és pedig nem csupán azért, hogy a nézők gyönyörködjenek, hanem mert a finom ízléssel elrendezett környezetben kiállított, áruk értéke és kelendősége fokozódik. Üzletnek sem rossz tehát, ha művészre bízzuk a rendezést.

Iparművészeink az előbb említett néhány elrendezési munkán kívül öt főcsoportban és az O. M. Iparművészeti Társulat gyűjteményes csoportjában szerepeltek. Sajnos, a Társulat sem mutathatta be méltó keretben a csoportjába tartozó iparművészeti munkákat. A rendelkezésére álló idő rövid volta, az anyagi korlátozások s a bútorfülkék folyosóján részére kijelölt és egységes elrendezésre alkalmatlan hely arra kényszerítették a Társulatot, hogy sorba állítva vitrináit, azokban helyezze el kiállítóinak tárgyait. Ilyképpen csak kisebb terjedelmű munkákat mutatott be, de a csoportban szereplő tárgyak kiválósága és változatossága biztosították a közönségnek a vásár egész ideje alatt feljök irányuló érdeklődését és tetszését. Jákó és Társának jó hírnevű és artisztikus hatású majolikái és kőedényei a vásáron szereplő kerámiai munkák legbecsesebb darabjai közé tartoznak és a sok nehézséget hősielen leküzdő vállalat technikai és művészeti állandó fejlődéséről tanuskodnak. A textilipar terén választékos ízléssel készült varrott és hímzett munkákat mutatott be a nemrégen alakult Orsó és Rokka szövetkezet; finom színakkordokkal gyönyörködtet a batikmunkákban kiváló budai textil-műhely. Kalmár Margit vitrinája meggyőz, hogy a géphímzéssel is lehet művészeti hatást elérni, ha a készítő a kellő rajztudással és nemesebb ízléssel rendelkezik. A textilmunkák között még meg kell említenünk Román Aurelné, Szentgyörgyi Lujza, Weisz Fanny és Han Emmi leheletszerű, tomított színű batikvirágait, övv. Kubányi Istvánnak selyem és bársonyból készült

virágremeteit. Fertoek Elzának finom csipkek munkáit és legyezőit és Bikfalvy Helémnek horgolással készült gombjait és ruhadíszítéseit. Ötvös- és ékszermunkákkal szerepel L. Gráber Mária és Szabó Olga és szívesen állapítjuk meg, hogy a munka gondossága tetszetős formákon érvényesül. A Kiss Erzsi és társainak a „Dekoráció” műhelyben készült könyvkötő-, batik-, bőr- és ékszermunkák már a tavalyi keleti vásáron méltó feltünést keltettek és most is leköti a könyvbarátok és az iparművészeti inyenceinek érdeklődését. Fadíszmű árúkkal szerepelnek e csoportban Molnár János Imre, ki Tóth Gyula tervei szerint csodálatosan tökéletes munkával készült dobozokat és feszületeket állított ki, továbbá Hollóék intarziás díszű, Ürmössyné Benezur Elza, Papp Hermin, Dömök Teréz és Wälder Angela festett apróságaival. A bőrdíszművességet Schöntheil Irén és Margit és Vozáry Emma képviselik, kik célszerű és elegáns tárcákat, mappákat és tarsolyokat állítottak ki. Meg kell emlékeznünk még a csillaghegyi iparművészeti műhely ízléses és gondosan megcsinált házi oltáráról és néhány kisebb bútoráról, továbbá a gyermekjátékkészítés terén már oly jó hírnevű Grabowieczky Leon művészeti mozgatható ember- és állatfiguráiról és övv. Juhász Árpádnénak közdedveltségű festett matyófigurineiről. Az Iparművészeti Társulat csoportjához tartozott még a Sipos Lajosnak kiállítása, amely jeles magyar művész tervei nyomán készült patronokat és azokkal készült falfestő mintákat mutatott be. A minták rajza és színezése igen tetszetős és sokféle.

Mint már említettük, a Társulatnak az imént leírt gyűjteményes csoportja a bútorfülkék között vezető folyosón van. E bútorfülkék között — sajnos — alig akad néhány, amely teljes szobaberendezés hatását kelti, mert a bútorok javarészét csak raktárszerűen helyezték el. Kivétel e részben a Lingel-gyár, mely két hangulatos szoba berendezést (különös figyelmet érdemel a fényezett sötét paliszander-fából készült úri hálószobája hatalmas méretű bútorival), nagy gondjal és áldozatkézséggel adott méltó keretet a Palágyi-gyár, a Novák András tervei nyomán készült előkelő hatású hálószobájának, egységes képet mutat még a Thék-gyár és a Mérő Jenő komoly tudással készült interiörje. Szűkre szabott helyünk nem engedi, hogy részletesen is-

cozott gondosan elkészített ékszerrei s egyéb apróságai szolgáltak rá a megemlítésre.

A textil-művészeti barátai sok figyelemreméltót találtak ezúttal a keleti vásáron. Legszembeötlőbb a gobelin-művészeti terffoglalása. Tudvalevően alig néhány évvel ezelőtt csupán a felejthetetlen Kőrösfői Kriesch Aladár alapítása, gödöllői szövőműhely és a székesfővárosi iparrajziskola voltak hazánkban az egyedüliek, amelyekben gobelinek készültek és készítésüket tanították. Ma már a Greco és a Manus vállalat, valamint a Matavovszky Ernő vezetése alatt álló tanműhely, valamint a Lakatos Artur tanár által irányított Vágó Böske gobelin-szövőműhelye versenyeznek szebbnél szébb készítményekkel. Sajnos, ez utóbbi műhely (mely legutóbb az Ernst-múzeumban megértemelt feltünést keltő gobelin-sorozattal szerepelt), nem vett részt a tavaszi vásáron. Az előbb említettek közül a Greco főképpen bútorhuzataival, a Manus fali gobelinjeivel, a Matavovszky-féle műhely pedig gondosan készült kisebb arányú munkáival érdemeltek ki a nekik szóló elismerést. Kívánatos, hogy a kivitelre kerülő tervek szigorúbb megválogatásával emeljék munkásságuk értékét.

A szőnyegszövés terén csak a békéscsabai szövőgyár r.-t. kelimszőnyegeit és takaróit említhetjük meg, melyek jó és tartós színeikkel és bevált régi mintáikkal művészeti igények kielégítésére is alkalmasak.

A hímzőipar az ízlés eltévelvédésének rettentő példái mellett örvendetes jelenségeket is mutatott fel. Itt első helyen említjük a Pálfi nővérek debreceni iparművészük műhelyének színtisztán magyaros és a hímzés-technika sokféle változatainak ügyes alkalmazásával készült munkáit. A csapongó színszeretetből fakadt s fegyelmett rajztudással, választékos ízléssel készült falidíszek, párnák, terítők, úgyszintén a batikolt leheletfinomságú selymek, mappák, dobozok stb. egy szeretetteljes, harmonikus és komoly hozzáértésre alapozott együttmunkálkodásnak gyümölcsei. Őszintén örvendenénk, ha az oly szép reményre jogosító fiatal műhelyt jobbízlésű közönségünk a méltán megértemelt pártolásban részesíténé. Ha még a budapesti áll. nőipariskolának igen kedvezőtlenül elhelyezett kicsiny, de válogatott, jó munkákból álló elit-csoportját és a szakavatottan vezetett Kalotaszegi Házippari Szövetkezet munkáit említjük, jóformán be is fejezhetnök a kokkal bemutatkozó játékgyár.

textil-osztálynak az iparművészeti körébe tartozó részének ismertetését. Mert halározottan tiltakoznunk kell az ellen, hogy

azokat az ízlésbe ütköző, szemetbántó, brutális színegyveleget feltüntető ú. n. Kőrösfői nek csúfolt, lármás vásári elrendezésben hívalkodó hímzési kirakatokat valamelyes vonatkozásba hozzák a művészeti jelzővel. Fájó szívvel gondolunk a csodásan szép mezőkövesdi népművészetre, mely páratlan színgazdagságával, művészeti készségű hímzéseivel méltán elragadta az igaz népművészeti lelkesedni tudó műbarátokat. Hová súlyedt ez a nemes virága népünk művészkedésének?! Nem a népet hibáztatjuk, hanem a tudatlan és lelketlen iparpártolókat és kufárokat, kik avatatlannak kézzel akarták „fejleszteni” és „értekesíteni” népünk istenadta érzékét és ügyességét. Es ez a durva beavatkozás a legsiralmásabb eredményre vezetett, a munka oly lezüllesztésére, amelyet helyrehozni ma már talán alig lehet. Sokszor hívtuk már a közfigyelmet egyes ú. n. háziipari akciók veszedelmes következményeire, de ha iga-zat adtak is nekünk a jobbérzésű és népművészünk ügyét szívükön viselő körök, süket fülekre akadtunk, ahol meg lett volna a mód a bajok megakasztására.

Végezetül meg akarunk emlékezni gyermekjátékiparunkról. Itt is a felfrissülésnek, a nekibátorodásnak kétségtelen jelei mutatkoznak. Gombamódra keletkeznek kisebb vállalkozások, piciny műhelyek, amelyek babák készítésével, egyszerűbb játékok készítésével foglalkoznak. Tudvalevően e téren alig volt számbajövő iparunk; a keresletet túlnyomó részét idegenből hozott árukkal fedezték. Ha a biztatós igéretek, amik a most bemutatkozó kezdésekben leszűrődtek, beválnak, akkor nemsokára nem szorulunk külföldi játékokra, fedezhetjük szükségletünket a magunk ember-ségből. A tavaszi vásáron látható volt csoportokból kiemeljük a Kovács Rezsőnének ügyesen, ölletesen és választékos ízléssel készült baba-kollekcióját, mely nemcsupán szellemes, változatos öltözékeivel, hanem varrott babafejeivel is méltó tetszésben részesült. Hasonló törekvésű az újpesti Toldy-utcai áll. munkaiskola, mely főképpen magyar tipusú babákat állított ki. Figyelemre méltó még a „Lóri” nevű elmés szerkezetű, mozgó és összerakható játék-

mertessük a mintegy 40 fülkébe szorult megoldásokat. Gyártmányainak művészeti sokféle bútort s csak általánosságban meg értékét ezzel fokozzák és eleget tesznek akarjuk állapítani, hogy bútortermelésünkön, mely a megmunkálás szempontjából minden vetekedhetet a nyugati kulturállamok legjelesebb készítményeivel, újabban a nemesebb ízlés mindinkább érvényesül. Ennek oka az, hogy egyes bútoriparosaink és bútorszövetkezeteink jeles tervezőket foglalkoztatnak, kik a célszerűség követelményeit össze tudják egyeztetni a szépséggel. A művészeti érzékkel megáldott tervező és a mesterségének minden csinját-binját értő iparos egymást megértő és ki-egészítő közös munkája immár oly magas színvonalú eredményeket ért el, amelyekre iparművészettünk méltán büszke lehet. Kár, hogy — egy-két kivételtől eltekintve — bútoriparosaink még minden idegenkednek a tervezők nevének feltüntetésétől, pedig kétségtelen, hogy növelnék a bútor értékét, ha megneveznék a tervezőt is. Jogos kívánság ez, és reméljük, hogy a jövő tavaszai vásáron lesz is már foganatja.

A Budapesti Asztalos és Kárpitos Ipar-testület védősége alatt álló alkalmi Egyesület fülkéiben feltünt Molnár Ferenc előkelő hatású paliszander ebédlője és úri szobaberendezése, Héber József vernis Martinnal díszített ebédlője, Böhm Béla kárpitozott bútorai, Kovácsics biedermaier szekrénye, érdemes munkát mutatott be a Michl Alajos gyár r.-t. olcsóbb, célszerű és izléses „középosztály” bútoraival és iskolai berendezéseivel, figyelemremélő bútorok voltak még az Iparosok Országos Központi Szövetkezetének, Ribárszky Győző és Társai és a Budapesti épület- és bútor-asztalosok szövetkezetének fülkéiben.

A lakásberendezésről szólva, meg kell emlékeznünk a csillárgyártásról, mely végre felszabadulva a bécsi verseny lenyűgöző nyomásától, örvendetes fejlődésnek indul. A fémből készült csillárok terén a Magyar fém- és lámpaárúgyár, Kulcsár Sándor, Kispling Rudolf és fia sok jót hoztak a vásárra. Erős versenytársuk akadt az újabban gyorsan fellendült facsillárgyárákban, amelyek közül kiemeljük a Lampiris és az Astra (Kéler és Nádor) csoportjait. Kíváatos volna, ha a gyárosok ne utánoznák a fémcillármintákat, ne akarjanak facsillára-jikat fémből készülteknek feltüntetni, hanem adják meg nekik a facsillárnak sajátos stílusát. Ne rejtsek el a fát aranyozással, hanem keressenek a fának megfelelő formai

szárnyait. Míg a legutóbbi keleti vásáron csak két kiállító szerepelt, ma már öt kiállító csoportja kelti fel érdeklődésünket. Jákó és Társa artisztikus munkáiról már az O. M. Iparművészeti Társulat gyűjteményes csoportja ismertetésekor emlékeztünk meg. A nagyhírű Zsolnay-gyár is letette névjegyet azzal, hogy egészségügyi és egyéb tömegáru mellett néhány elsőrendű, a gyár régibb bevált gyártmányai nyomán készült finom színhangulatú eozinvázát mutatott be a megszokott technikai tökéletességeben. Fischer Emil is csak szerény keretben mutatta be elismert jó minőségű porcellánedényeit. Reméljük, a jövő évi tavaszi vásáron a most megalakult Fischer Emil keramika-gyár r.-t. első bemutatózása igazolni fogja a hozzáfűzött várakozásokat. Újdonságszámába megy Borszék Frigyesnek köedénykollekciója, máz alatti festéssel díszített vázáival, kan-csóival, tányérjaival és egyéb apróbb csecsebecséivel. Örvendünk, hogy Borszék, aki eddig egyes művészeti kiállításokon csak mint porcellánfestő mutatkozott be, most már komoly keramikusnak ismerhetjük el, aki jól fegyelmezett dekoráló tehetségét a maga formáin érvényesítheti.

Újdonságszámába megy Keleti és Rudas óbudai fayence-műhelyének vitrinájában bemutatott és számottevő szobrászati tudásról tanuskodó néhány terakotta és mázas cserép, továbbá a hosszú szünet után ismét új életre kapott városlödi köedénygyár, mely egyelőre főként egyszínű használati edények gyártására szorítkozik. Mint porcellánfestő elismerés illeti még Eisenbachné Rostás Jolánt, aki az egyik bútorfülken nagy gonddal és választékos izléssel díszített apróbb porcellán nippes-tárgyakat állított ki.

Ötvös- és az ékszermunkákból a Társulat csoportján kívül Kiss Ferenc mutatott be nagyobb kollekciót. Kár, hogy túlságosan teletömte üvegszekrényét s ezért értékes munkái nem érvényesülhettek úgy, amint megérdemelték volna. A kedvezőtlen elrendezés ellenére is megállapíthatuk tárgyai jó részének jeles művészeti és technikai kvalitásait. Még Major és Bordács zomán-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLÖI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DAILY NEWS

1973 NOV 21

Márta Jakabfi

~~1021'~~

PHOTO MTI — P. HORVATH

**NEHRU PRIZE FOR
HUNGARIAN GIRL:** Márta Jakabfi, pupil of the Arany János general school at Kecel (east Hungary) got a Nehru Prize for her contribution to the Indian international children's drawing competition.

Hotel I
strike for
month in
nancial c
guests h
baggage
their ow
out resta
employees were
over delaying tactics by
managers in negotiating a
new labour contract.

Employees in dozens of
youth hostels around the
country also struck seeking
higher pay.

the Catholics—a move in-
tended to end Northern Ire-
land's four years of sectar-
ian strife that has brought
at least 907 dead.

Hardline opponents of
power-sharing were reported
poised to oust Faulkner
as party leader. If that hap-
pened, political commentators
believed, Britain's hopes
of ending the strife by
parliamentary means could
be mortally damaged.

The Unionists meet with
crucial negotiations between

Soviet-Guinea talks end

Moscow (TASS) — In a joint communiqué published in Moscow Tuesday on talks between Soviet and visiting Guinean Party and Government leaders Nov. 15 to 19, the two sides stated they surveyed ways and means of extending economic, scientific, technical and trade co-operation between the two countries.

JAKABHÁZI Sándor

?

grafikus

Banner Erdély

példája hatott rá, amikor tizenkétnélénre jelentkezett a hittanulók a telon katonának szegődött, 15 évesküt. A keresztség előtt hátrásváll barátságos volt, ám oloságot tartani: a katonák büneit-

est komolyan véve nem aggódott a rendje megtakarított részét nem kuanem tettekben bizonyította, hogy a szegényeket támogatta.

Appicius Severus -, amikor katonae-

Jakabfi Márta, gyermekruhás

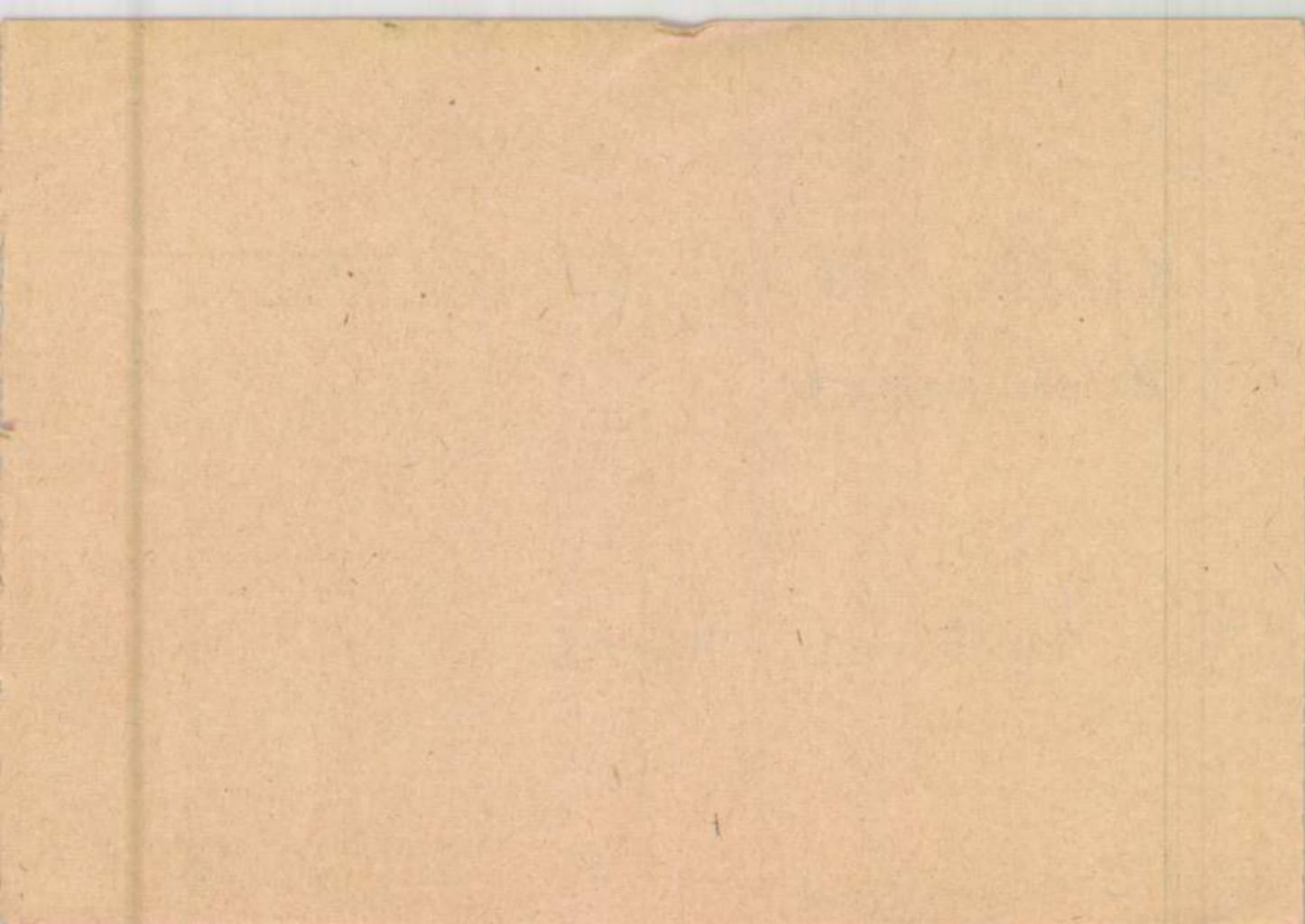
Keceli ált. isk. tanuló. Nehru-
díjat kapott.

- : Kulturális hírek

7.

Népszabadság, 1. Bp 1973. nov.

16.

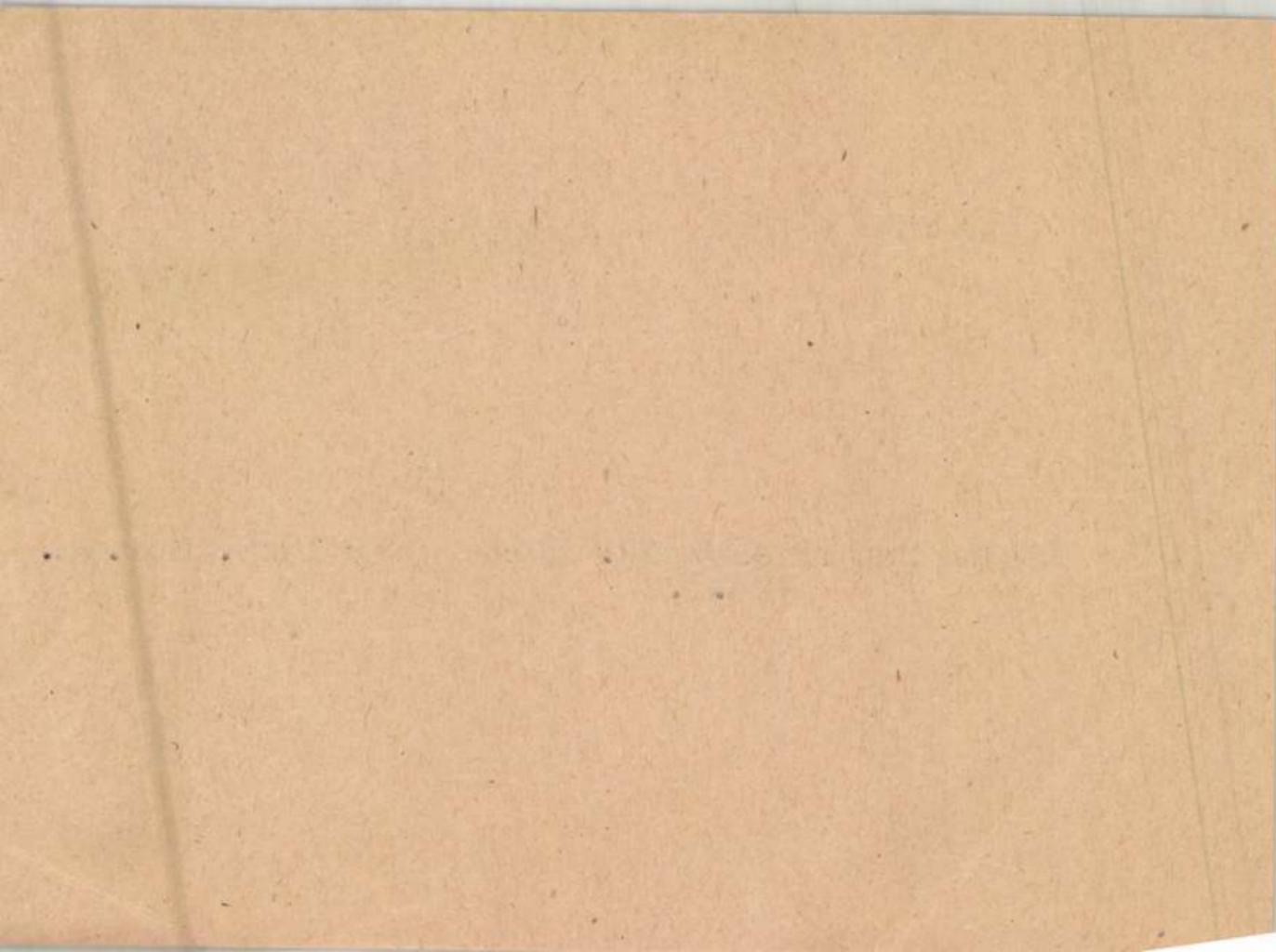

MDK

Jakabfy Ferenc

építész

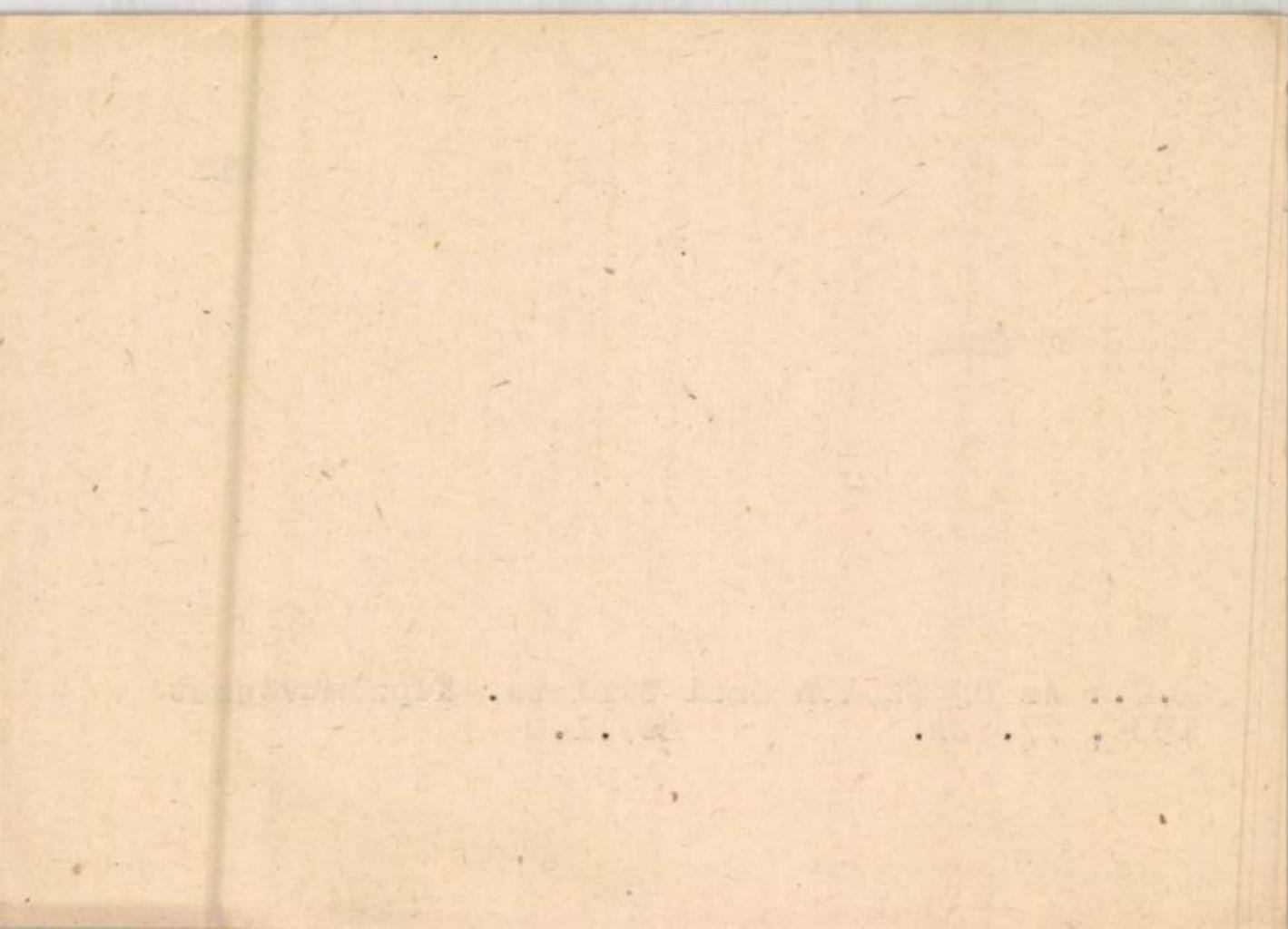
Technikus városatyák: Építő Ipar 1909. nov. 28.
448.1.

MDK

Jákó Masa

B.J.: Az Uj Szalon őszeti tárlnata. Képzőművészet
1934. 77. sz. 207.1.

- Zakoskbi
János*
- 364. **Szathmáry Dánielné Farkas Lujza** (1818—1893) mint Erzsébet királyné a „Stuart Mária”-ban. 1844-től, majd 1857-től 1891-ig a Nemzeti Színház tagja.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 365. **Stankovitsné De La Grange Anna** mint Szilágyi Erzsébet Erkel „Hunyadi László” operájában. Barabás kőrajza 1850-ből.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 366. **Leimuvska Luiza** Gara Mária szerepében. Barabás 1853-ban készült kőrajza. A „Divatcsarnok”-ból.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 367. **Doppler Ferenc** (1821—1883). 1841-től a Nemzeti Színház első fuvolása a Hunyadi induló szerzője. Canzi Ágost kőrajza 1853-ból.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 368. **Mosonyi Mihály** (1814—1870), a Nemzeti Színház operabíráló bizottságának tagja. H. Weber kőrajza 1857-ből.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 369. **Voggenhuber Vilma** (1845—1888) mint Szilágyi Erzsébet. 1862-ben Szivessi néven kétéves szerződést kötött a Nemzeti Színházzal. A Hölgyfutár 1862. évfolyamából.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 370. **Jókainé Laborfalvy Róza** (1817—1886) mellképe és különböző szerepeiben. Marastoni József kőrajza 1863-ból.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 371. **Szerdahelyi Kálmán** (1829—1872) mellképe és különböző szerepeinek jelenetei. Marastoni József kőrajza 1863-ból.
Dr. Bedő Rudolf.
  - 372. **Egressy Gábor** (1808—1866) mellképe és híresebb szerepeinek egyes jelenetei. Marastoni József kőrajza 1863-ból.
Dr. Bedő Rudolf.

360/b **Fánesy Lajos** (1909—1854), mint Don José de Lantarem, a Don Caesar de Bazan című drámában. Barabás kőrajza 1845-ből. A „Divatkép“-ból. Fáncsy a Nemzeti Színház tagja a megnyitástól kedzve, a Bach korszakban a színház művészügyeit is igazgatta.

Czenner Mihály.

360/c **Egressy Gábor** (1808—1866). A Nemzeti Színház megnyitásán is fellépett. Forsch kőrajza. Nagy Ignácz Színműtárából.

Czenner Mihály.

361/a **Szigeti József** (1822—1902), mint Viola. Barabás kőrajza 1857-ből. A „Hölgyfutár“-ból.

Dr. Bedő Rudolf.

361/b **Iíj. Lendvay Márton** (1830—1875) és neje **Fánesy Ilka** (1844—1904) mint Romeo és Julia. Jakobbi műve után kőre rajzolta Rohn, 1858-ban.

Dr. Bedő Rudolf.

361/c **Jékainé Laborfalvy Róza** (1817—1886), **Lendvay Márton** (1807—1858) és neje **Hivatal Anikó** (1814—1891), **Moór Anna** (1773—1841), **Hollóssy Kornélia** (1827—1890), **Barta János** (1798—1852), **Kántorné Engelhardt Anna** (1791—1853), **Déryné Széppataki Rozália** (1793—1872), **Schodelné** (1811—1854) és **Megyeri Károly** (1798—1842), a mult század negyvenes éveinek nagy színművészei. Utólag színezett kőrajz.

Dr. Bedő Rudolf.

362/a **Egressy Gábor** (1808—1866) mint Coriolán és mint Garrick. Vidéky rézmetszete. A Pesti Újságban.

Dr. Bedő Rudolf.

362/b **Színpadi jelenet** Jókai Mór „Dalma“ c. drámájából. Canzi Ákos rajza után. A Délibáb 1853. évfolyamából.

Dr. Bedő Rudolf.

363. **Laborfalvy Róza** (1817—1886) mint Bornemisza Anna. Vidéky utólag színezett rézmetszete Kiss R. rajza után. A Pesti Újságban.

Dr. Bedő Rudolf.

Hölly Novák Frivald kiadó

Jakó Géza (1886-1943) agyagipari szaktanár
művész:
 Rozsa Gábor: Egy szentesi kerámikus ipar-
MÉL 2. köt. 492. p.
MÉL 1. köt. 792. p.
SZE 1986. január
Irodalom Magyar Iparművészeti 1943. 46. évf. 110. sz.
Az agyagipar. Bp., 1934.
Keramisztikai kiállítás. Lépző, 1928.
F. m. művész és a szocializmus. Bp., 1914.
Lesztári kiállítás. Tállinn, 1933.
Az agyagipar. Bp., 1934.

Konjunktúrát.
 saját műteremben -
 munkái és tanítványai - az ország hatalmán tűl különösen -
 ipari technológiája és kemény kultúrájával tűrt tudományos
 sen részét vett hazai és külföldi kiállításokon. Az agyag-
 logiat és szíkkalakmálat tanította. Kerámiai rendszere -
 után 1938-tól az Iparművészeti Iskolában kerámiai technika-
 sebennel kultiválta az iskolai vezető-tanáravá. Hazaterjesse
 szelvi iskolai kerámiai szakosztályát. Mindejának elismere -
 művei 1923-1934 között megszerzette a tajtlini Iparműve -
 az esztáli Művésztelepén; miniszter meghívására elvállalta,
 tanárba Felső Kultúrádi Kiállításra (Helsinki, 1921) után
 győzött 1921-1923 között a Székelyföldvárosi Iparművészeti -
 laboratóriumában, majd a saját műteremben Budapesten dol -
 it. Hazaterjesse után a pécsi Zsolnay-Gyár műtermében és
 ümbereiben bővíttette textíli-, gránitkárt - és kerámiai terméke -
 tanulmányait nemet, holland és angol gyárak laboratóri -
 iveléről szerzett. Alíamit osztottán járt nyugat-európába -
 után a Képzőművészeti Főiskolán 1908-ban rajztanár töl -
 kerámikus, iparművész, szaktanár. A Gimnázium elvégzése

HELTAI FERENC (Szentes, 1861 - Ischt, 1913.)
 Kozgazdaságításról, Budapesti Topográfiai Mérnöki Akadémiai kiadványai 1881-ben az Ellenor, 1883-tól a Nemzet C. I. Japok Kozgazda-
 saégi rovatvezetője. Huszonkét éves korában megnyerte a
 Magyar Tudományos Akadémiai Pályadíját Az ipari torvány re-
 viziójára C. tanulmányával. Ennek alapján dolgozatuk ki az
 1884. XVI. torványcikket. 1884-ben az MTA nemzetgazdaságítá-
 biszottságának tagja választották. 1886-87-ben a Nemzet-
 gazdaságítási Szemle, 1887-től a Vasúti és Kozlekedési Koz-
 lony szervezetének alelnöke, majd elnöke lett.
 1896-tól kormányi pártszövetség tagja, 1907-től
 az Osztrák-Magyari Országgyűlési képviselő. 1909-től
 a Povárosi Gazművek vezetőigazgatója. Elnöke volt a
 Magyarországi Hírlapítók Nyugdíjintézetének. Részt vett
 a Nemzeti Munkapárt alapításában. 1913. február 15-től
 Budapesti Topográfiai Mérnöki Akadémiai kiadványai 1881-1882
 Budapesten készültek. Az egyszerűen el-
 mondhatóan: Szentes. Szegvár. (szék. Nagy Imre)
 Budapesten: Zsoltányi: Csengeri ad varmegye
 Bp., 1900. 3. köt. 402-403. p.
 Budapesti Lexikon. Bp., 1973. 431. p.
 Révai Nagy Lexikon. 9. köt. 713-714. p.
 Műfaj 4. köt. 684. 001.
 MEL 1. köt. 704-705. p.
 Nagy-Zsidó Lexikon. Bp., 1929. 356. p.

MDK

Jakó Géza

Kerámiák. Magyar Iparművészet. 1922. 33.1.

2000 000

1000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000

Jakó Géza

A száz éve született Jakó Géza keramikus emlékkiallítását vasárnap nyitották meg szülővárosában, Szenteszén a Koszta József Múzeumban. Jakó Géza tanulmányait Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán kezdte, majd állami ösztöndíjjal Münchenben, Berlinben, Párizsban folytatta. Külföldről hazatérve Zsolnay Vilmos gyárában egy ideig formatervezőként dolgozott, majd Budafokon saját műhelyt nyitott. Az 1910-es években a fővárosi iparrajz-iszkola tanára volt. Több sikeres külföldi kiállítása alapján az északi Művelődésügyi Minisztérium felkérte a tallinni Iparművészeti Főiskola kerámia tanszékének megszerzésére. 1923-tól 1934-ig tanított Tallinnban. Ez idő alatt több szakkönyve jelent meg északi, német és magyar nyelven. A mostani centenáriumi kiállítás anyagát: a növény- és állatmotívumokkal díszítet korsókat, vázákat, csészéket, valamint néhány figurális művét, grafikáját és festményét a művész unokája bocsátotta bemutatásra.

Megyeri Mervit

1986. 1. 6.

MDK

Jákó Géza

-rp-: Az élő magyar keramika seregszemléje.
Magyarország 1942. nov. 6.

HED

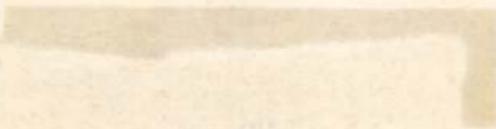
case OK'd

all messages addressed to you off the system
and you will receive them

Jakó féta

— Jakó Géza emlékkiállítása. A 100 éve született Jakó Géza keramikusművész emlékkiállítását vasárnap nyitották meg szülővárosában, Szentesen a Koszta József Emlékmúzeumban. Mostani centenáriumi kiállításának anyagát: a növény- és állatmotívumokkal díszített korsókat, vázákat, csészéket, valamint néhány figurális alkotását, grafikáját és festményét a művész unokája bocsátotta bemutatásra.

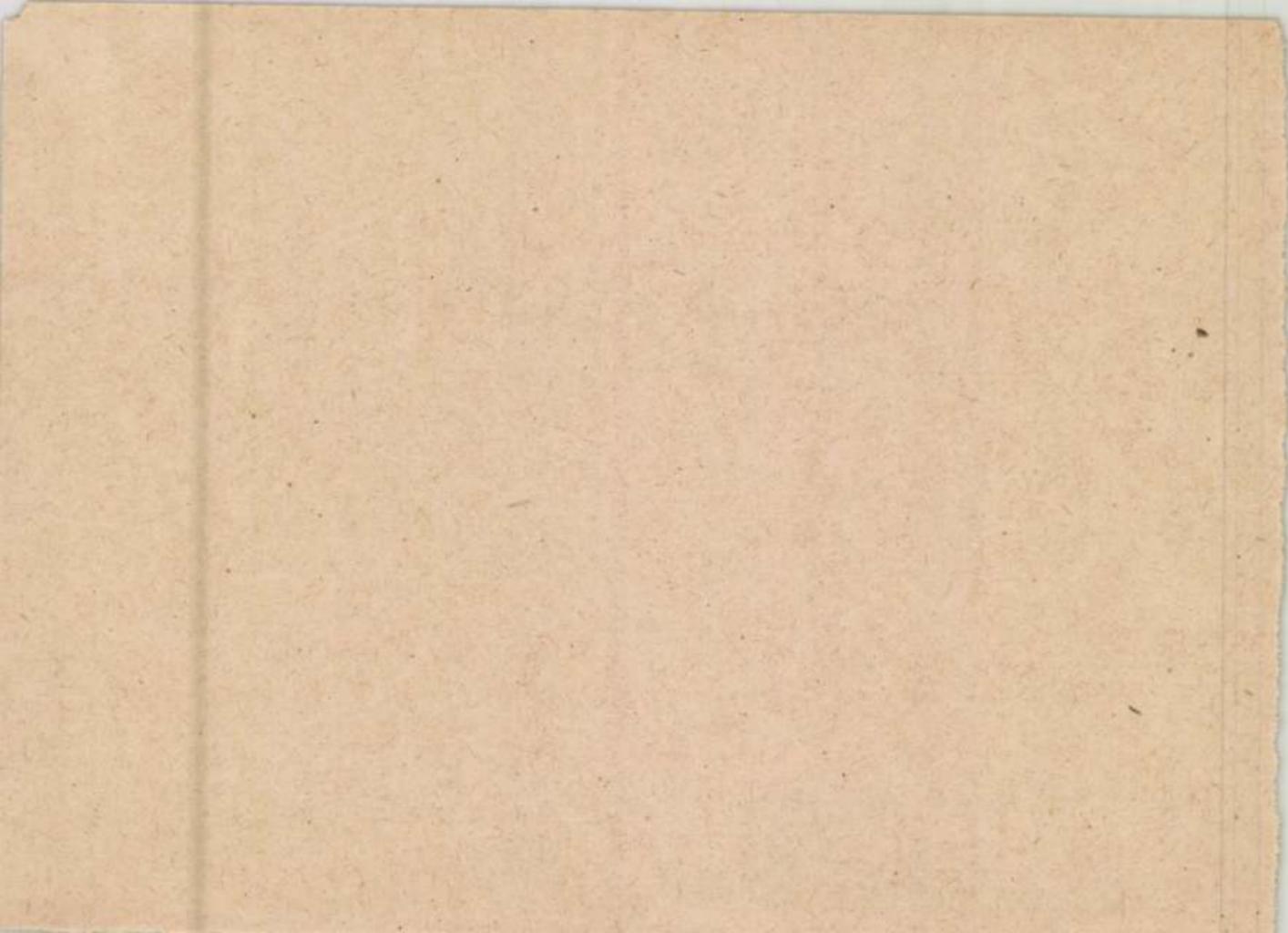
Nepszava 1986.1.6.

fako'gera
survain

~ késitett kerémiat is.

+ Lovnáth György: Szociális istoria. J.
Keproblamív. Kiad. 1971.

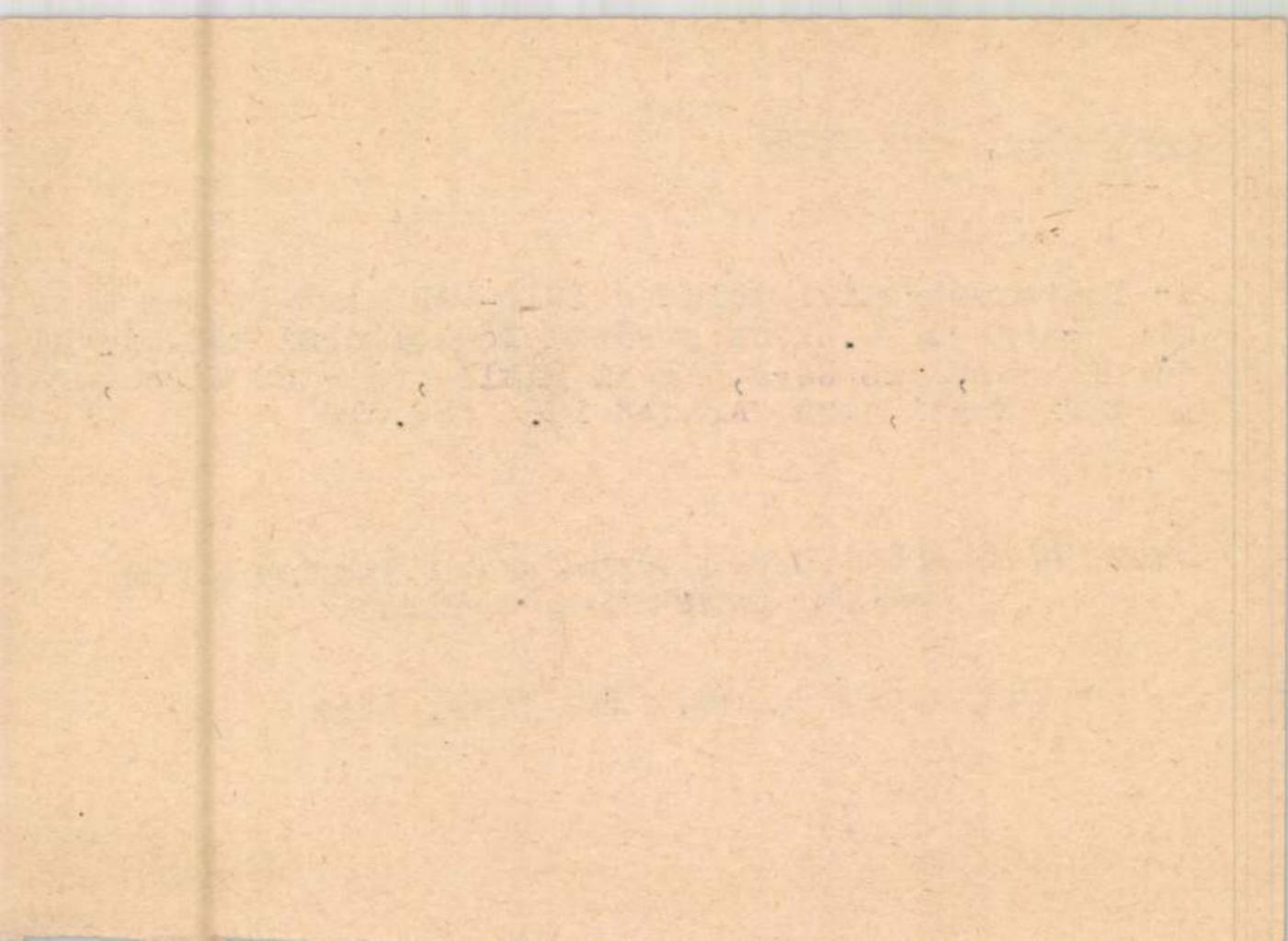
Jákó Géza, keramikus

Az Iparművészeti Iskolában 1912-ben alakult meg a kerámia szakosztály. Ekkor kezdett foglalkozni kerámiával Gádor István, Jáló Géza, Ligeti Miklós, Pásztor János, Fejérvári Erzsi, Gara Arnold is. 289.old

Hárs Éva: Gádor István művei a Jan.Pann.Múzeumban
/Grójt. ismertetés/ 289.old

a Jan.Pann.Múzeum.Évk. XIX. 1974. Pécs

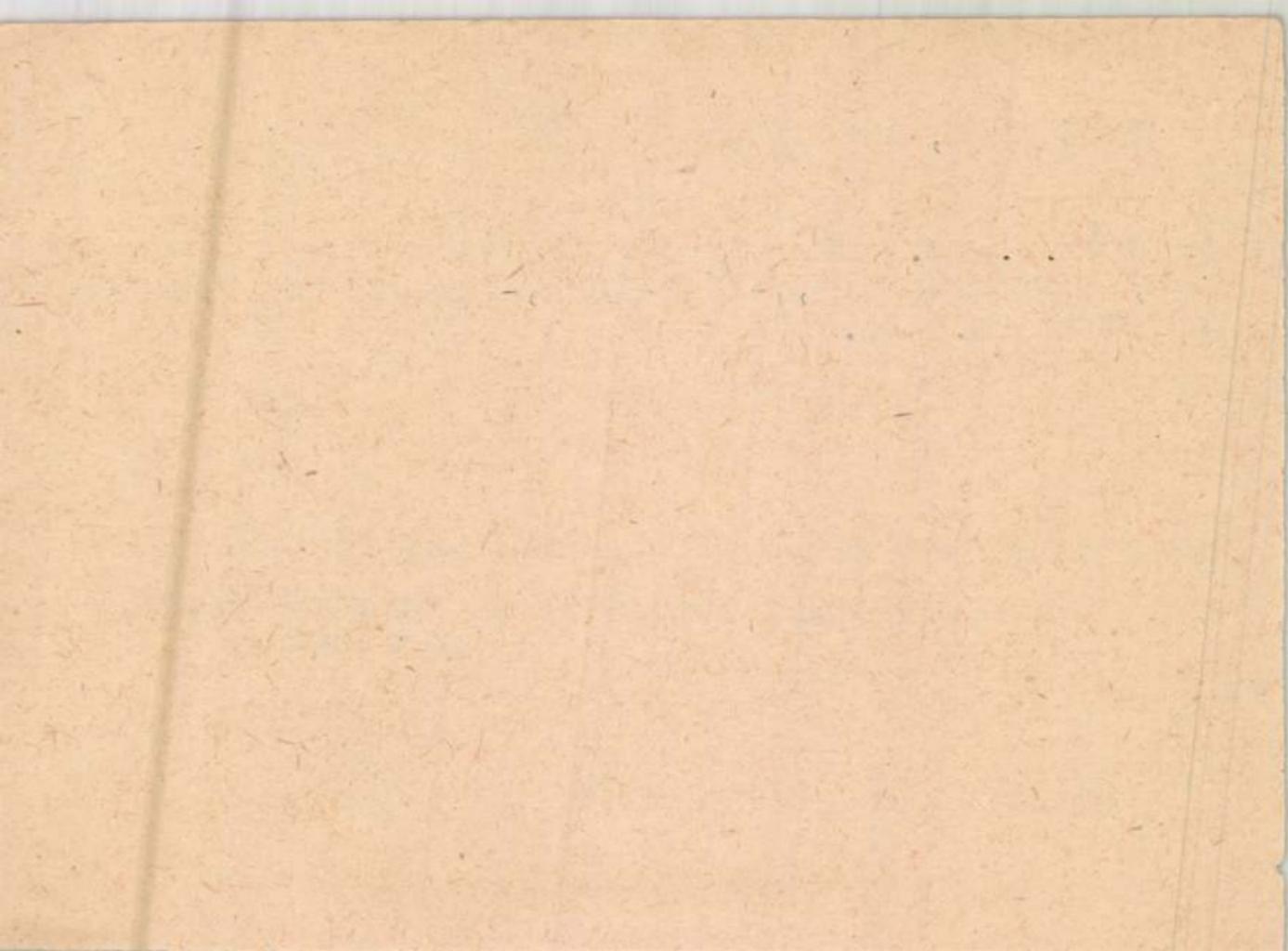
Jakó Géza, keramikus

--

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti iskola tanarai, tanarsege
dekor, /segédtanarok/, -1941-1943,-Agyagipari kémia és te
chnológia. 53.old

Nem-si Ottó: Az Orsz.M.Kir.Ipmüv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és xaxxki 37.old
formasai

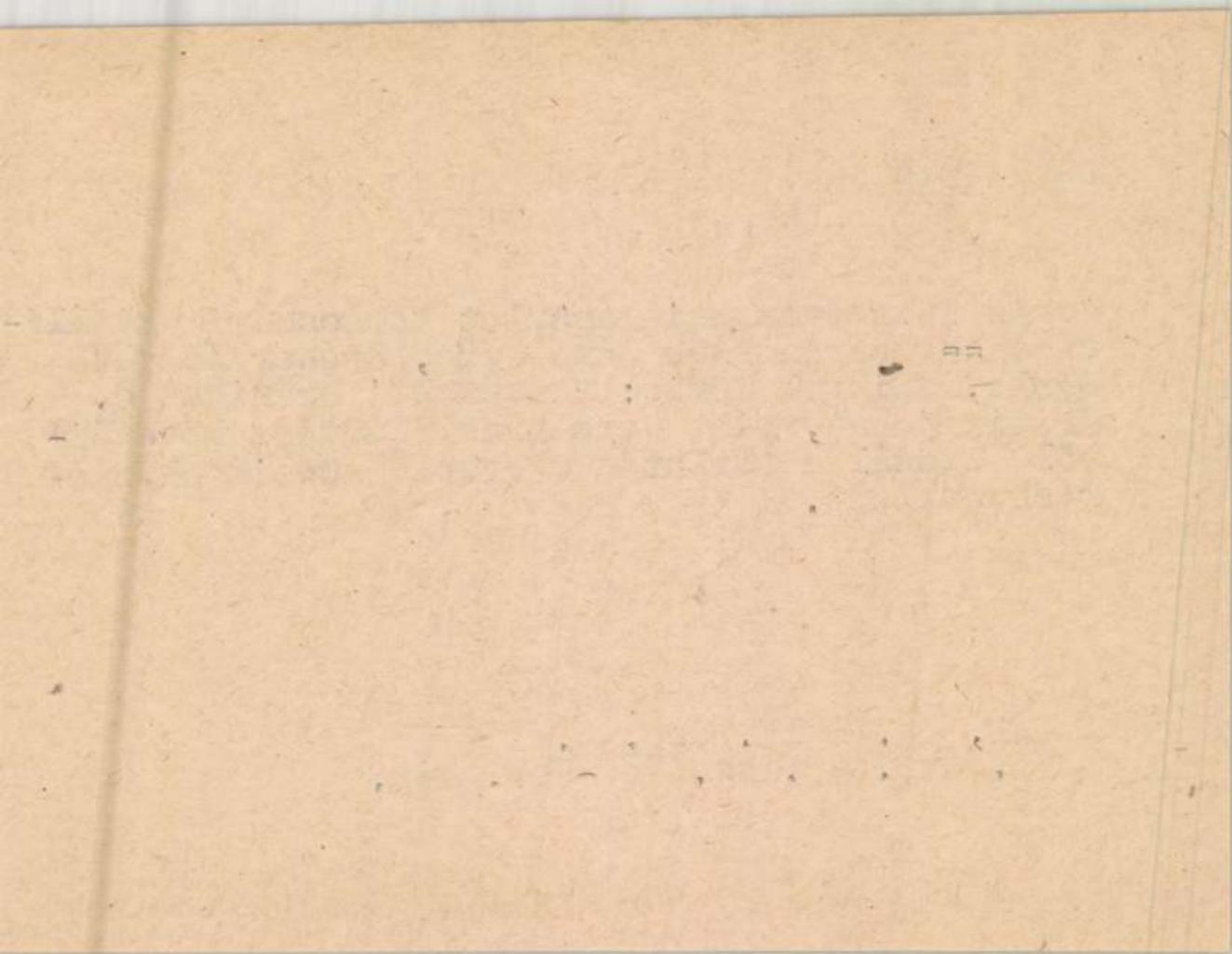
Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Jákó Géza

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításának szerepelnek Jákó Géza, Gráber és Tóth Gyula, akikről Tövis: "Művészeti Krónika" c. kritikájában, mint Gara Arnold művész követőiről beszél a tárlaton szereplő műveik elismerése mellett.

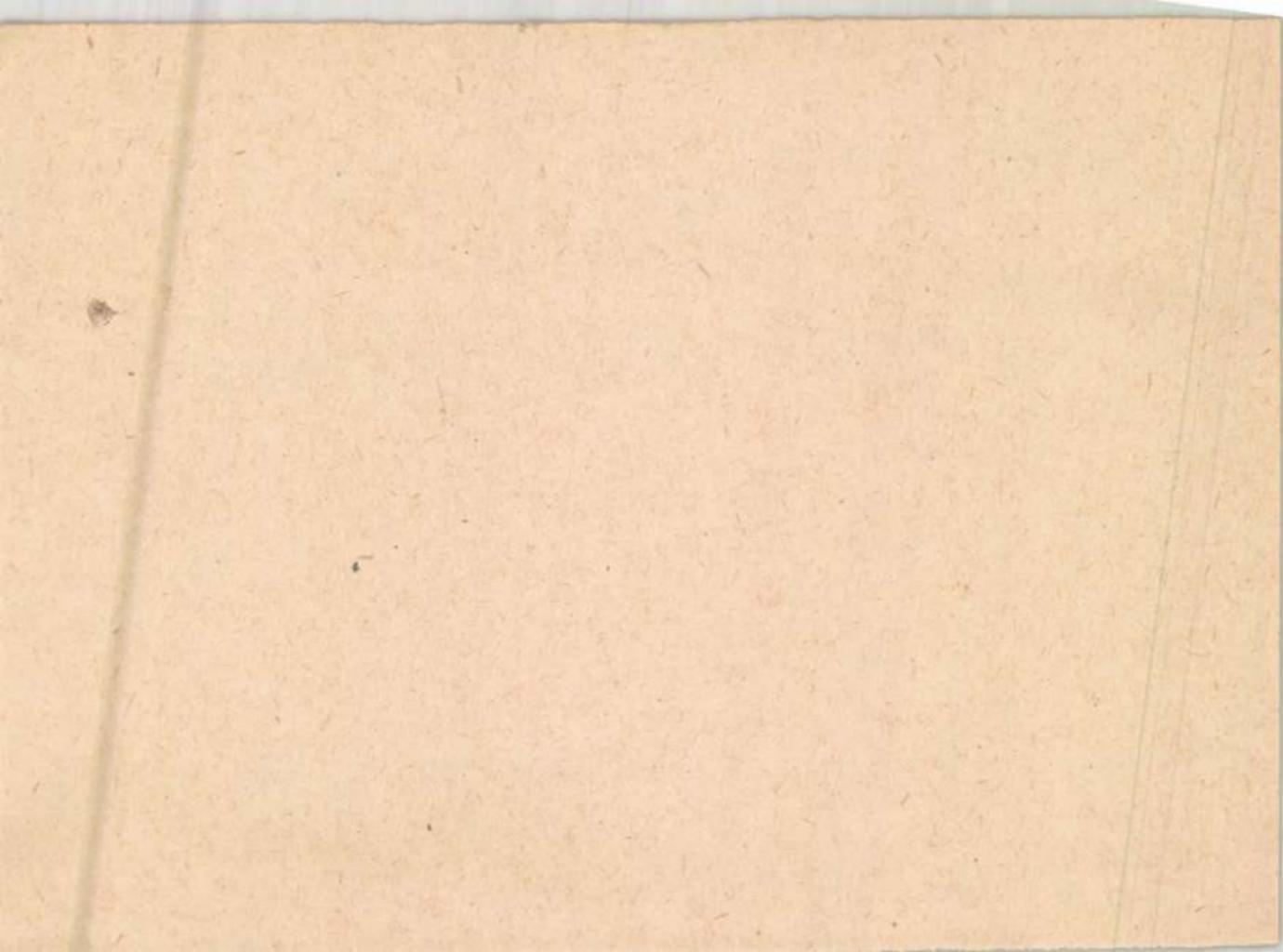
A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 706-707. lap.

János Senn [ ]

Hárd: Baládor István.

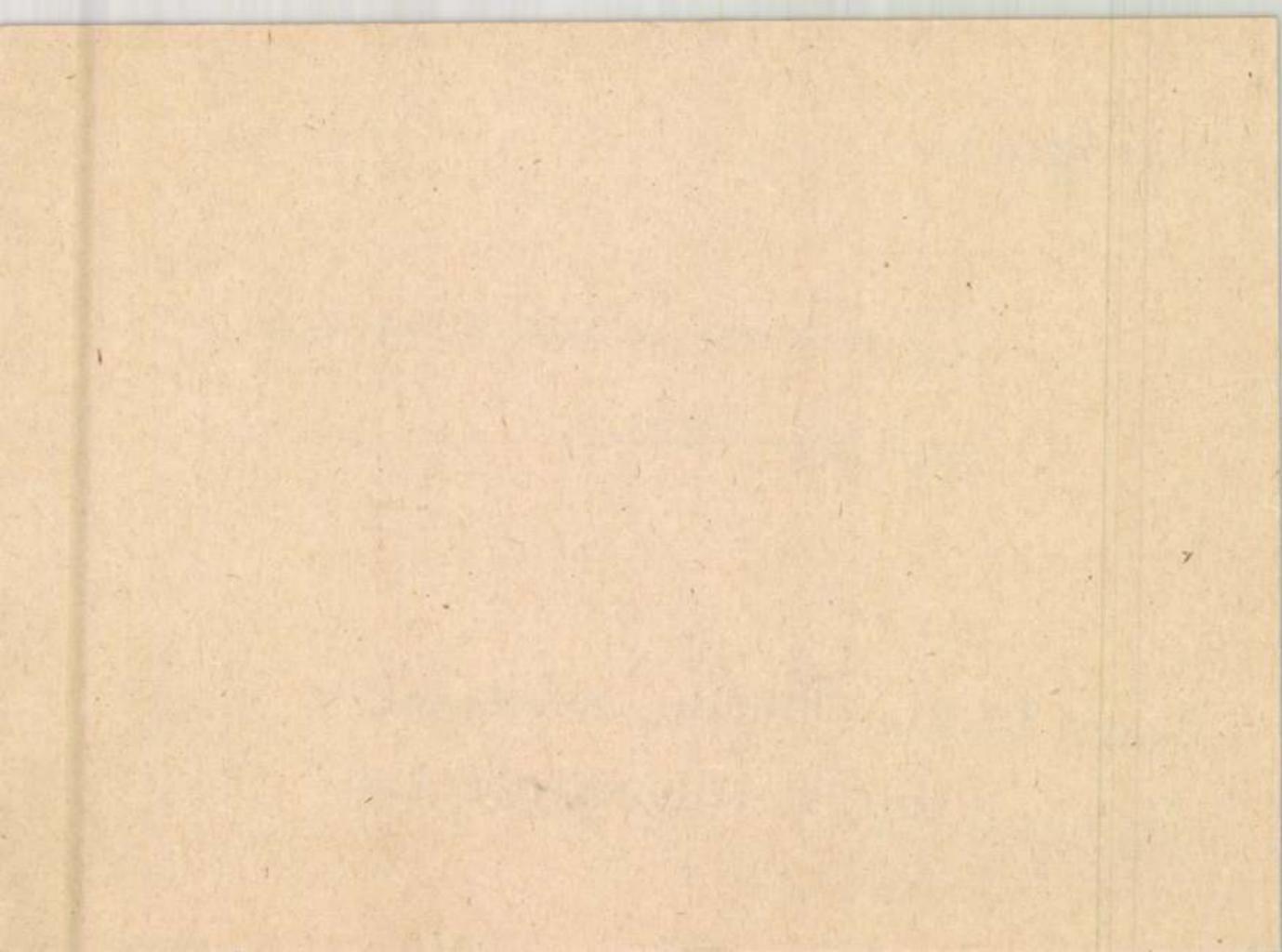
Budapesti Szövör: Kühelybeneljeges 4.8.
NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 27.

Yahó Géza

"A művész is kedvelte kerámia-
val foglalkozni.

Gábor István: Pályáim szülekeiből.
Művészeti, 1975. november - 6 oldal.

KIÁLLÍTÁSOK

IPARMŰVÉSZETÜNK A KÜLFÖLDÖN. Az idén rendezi Venezia városa a háború óta a második nagy nemzetközi műkiállítását a Giardino Publicoban. Az idei kiállításon ismét megnyilik a Magyar Ház mely 1914 óta gondozatlanul, üresen állt. Castagneto herceg budapesti olasz követ közbenjárására az olaszok magukra vállalták a Magyar Ház helyreállítását és e célra 50.000 lirát irányoztak elő. Ezzel megadták a módot, hogy az április havában megnyíló kiállításon a magyar képzőművészet alkotásai mellett iparművészünk is ismét szerephez juthat. A kiállítás kormánybiztosa, Majovszky Pál dr. azon van, hogy a bemutalkozás mennél sikeresebb legyen. A kiállítás egész anyagát már február hő folyamán kell útnak indítani, hogy idejkorán érkezzék rendeltetése helyére. — Tárgyalások folynak még egy Stokholmban, majd Koppenhágában, Kristiániában és Helsingforsban rendezendő magyar művészeti kiállítás előkészítéséről. Ezeknek a kiállításoknak miniszteri biztosa Déry Béla, a Nemzeti Szalon igazgatója.

AZ ÉREMKEDVELŐK KIÁLLÍTÁSA ÉS PLAKETT-JEI. Az Éremkedvelők Egyesülete is erősen megérezte a forradalmi évek nehéz válságait. Az 1919-es és 1920-as évekre, melyekben tagdíjakat nem szedtek, természetesen az illetményt sem tudják tagjaiknak megadni s így ez a két nehéz esztendő úgyszöván elveszett a magyar kisplasztika ez ágának fejlődésére nézve. Annál jelentősebbnek igérkezik e részben ez a mostani s a jövő eszredő. Az új éleire támadt egyesület már megbízást is adott Beck Ö. Fülöpnak, hogy az 1921. évi tagsági díjat készítse el. Az új plakett ezúttal „a magyar nemzetnek jövőjében való bizalmát” fogja kifejezni és semmi kétség, hogy a kiváló szobrásznak ez a munkája is meg fog felelni a várakozásoknak. Az egyesület egyébként a most következő évben az Iparművészeti Múzeummal kapcsolatban kiállításra is készül, melyen a magyar érem és plakett egész mai művészétet be akarják mutatni.

KERAMIÁK. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat karácsonyi vásárján az új és meglepő művészeti szenzációjával hatott egy gazdag keramiai anyag bemutatása. Ez a legújabb magyar keramiai gyárnak, a Ligeti Miklós vezetése alatt álló angyalföldi műhelynek első nyilvános szereplése volt. S el kell ismerni, hogy a nagymultú magyar keramia történeti fejlődésébe sok izléssel, értékes alkotásokkal illeszkedik bele Ligetiék munkássága. Amit kiállítottak, egy-töl-egyig a magyar iparművészeti érzék bizonyására. Csempéket és korsókat látunk itt, amelyek mesterségbeli szépségei a nemes magyar hagyományok folytatásaként jelentkeznek. Művészeti dekoratív erejük a történelmi figurák finom és harmonikus csoportosságában van. Mint tarka, szinpompás üvegfestmény, úgy hat egyik-másik a maga öletes glazúrával és szinte harsog belőlük az a fájdalmas vágyakozás, amely elszakított váraink, megtiprott nemzeti önéretetünk multijához vonja vissza a magyart. Egészen különös érzéssel néztük ezeket a diszlárgyakat, amelyek historiáit és modern plasztikai vonalnyelvet sűrítve adja a magyaros akcentusokat az agyagban. Mintha mai nemzeti létünk szimbólumai volnának e törékeny finom és markáns csempék. Sok szín,

sok erő, sok duzzadó forma és csupa — csempe. A mostani karácsonyi kiállítás egyébiránt is kerámiank nagy selfrissüléséről számol be. Nem új nevek, de sok új, friss művészet jelentkezett az üvegszekrényekben. Évről-évre izmosodó tehetségről számonnak be Jakó Géza kerámiai munkái. Nagy anyagszerűség, a formáknak nyugodt, érett átgondolása s a festékhatalásoknak finom színderűje jelentkezett munkáin, melyeknek nagy érdemük még az, hogy árban is hozzáérhetők a szerényebb képességű vásárlók számára. Ligeti Miklós egykor tanítványa Zilzer Hajnalka más utakon jár, mint mestere. Erősen figurális hajlamai igen finom dekoratív tehetséggel párosulnak. Kisplasztikai készisége évről-évre izmosabbnak mutatkozik és egy nagyvárosi, elegáns vonalnyelv, mely a zománcok színezésének pasztózus könnyedségével elegyedik, másról egyéni bályegyet ad alkotásainak. Örömmel nézegettük a Zsolnay-gyár melytű, vörös mázú, fémlflexes ornamentumokkal pazarul diszített vázáit, melyek a hirneves gyár reneszánszát hirdetik.

KIÁLLÍTÁSOK, MINT ÍZLÉSNEVELŐK. Valamikor, mintegy a tízéves mult hajdankorában az ember a kiállításoktól a sokféle tanulság mellett esztétikai felfrissülést is várt. A kiállítások ezidőben már levetették a szenzáció és trükkhajszolás gyermekcipőit s komoly, érett technikával, architektonikus érzékkel készültek. A mai vasépitő-technika s a mai anyagszépségbemutatás jegyében alakultak ki, minden bód, minden elárúsítóhelyiség egy nagy üzleti-üzleti organizmus része gyanánt jelentkezett s az üzleti reklám díszítőeszközöivel vált hatásosabbá. A tíz év előtti ábrándok csillagásából a mostani kiállítások valami szánalmas vidékiesség hangulatába ragadják vissza az emberiséget. Aki például a nemrég lezajlott vas- és gépipari kiállítás hatalmas csarnokában járt, meglepetve tapasztalhatta, hogy ily nagyarányú pénzérőben is igen tehetős ipari réteg, mint a magyar gépipar, milyen messze van a kiállítások rendezésének s a mai üzleti reklámnak esztétikai követelményeitől. Itt még mindig a színes izzólámpák kigyulladásában, a gépek kattogásában és csillingelésében, a diadalkapuban és a felöltözött viaszfüzöltőben látták a kiállítások nagy vonzóerejét és afféle törekvéseknek, melyek téren való izléses elrendezést, jó tagolást, elárúsítóhelyet, tetszetős plakátot kirakatdíszítést, csomagolást s egyéb ilyen ultramodern dolgokat is óhajtanak a leggazdagabb nagyipar kiállításán, halvány árnyékére sem volt. El lehet mondani, hogy gépiparosaink még mindig a „mönycséks” plakátoknál és az egymillió patkószimbólum kivert sátornál tartanak, amelyeknek az a nagy előnyük van, hogy nem kell rájuk sokat áldozni, mert akármelyik jobb művezető, vagy előmunkás is megcsinálja őket az 1885-iki kiállítás adatai nyomán.

A MÜNCHENI KIÁLLÍTÁS. Mialatt a német városok, Lipcse, Köln és a többiek lázas igyekezettel rendezik őszí és tavaszi vásáraikat, azalatt tízéves szünet után München egy nagy kiállítás alapjait rakja le, mely az 1922. évben fog megnyilni. A Deutsche Gewerbeschau-ra nagy komolytággal és nyugalommal készülnek München iparművészeti vezetőkrei. A bajor városok és ipari érdekképviseletek nagyarányú segélyekkel támogatják a kiállítás rendezéségét. Legutóbb egy plakát- és reklámbályegversenyt írtak ki a kiállítás rendezői, mely azonban nem eredményezett tökéletes megoldású plakátot

3

33

*Magyar Iparművészeti
1922*

egyet sem. A müncheniek ettől a kiállítástól nagy exportlehetőségeket és hatalmas idegenforgalmat remélnek. A kiállítás egész koncepcióján megérezni, hogy az újra talpraállni készülő Németország politikai tüntetése lesz. Jelentőségben csak nyer az által, hogy egyidejűleg a müncheni képzőművészek is nagy kiállítást rendeznek s a nyár folyamán lesznek az oberammergau passziójáték is, minél fogva két világrész gazdag és művészetszerető embereit fogja ez évben München magához vonzani.

SZAKOKTATÁS

MAGYAR IPARMŰVÉSEK NEW-YORKBAN. Egyik napilapunk adott hírt róla, hogy New-Yorkban magyar iparművészek élnek évek óta, akik itt tanuló ifjú társaiknak már jelentékeny segítő-pénzeket küldötték hazára az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskolába. A hír igaz, az Újvilág legfőbb városában valóban egy kis kolónia alakult az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola egykor tanítványaiiból, ezek egyesületté tömörültek Magyar Artcraft Society néven. Az egyesületnek van tiszti kara, levelezője egy jónevű ékszertervező, Tóth Geiza személyében sőt van az egyesületen kívül-bévű ellenzéke is. mivelhogy enélkül magyarok el nem lehetnek még odakünn se. A lelkés Tóth Geiza felhívására az egyesület valóban jelentékeny pénzösszeget juttatott (közel 100.000 korona) az itt tanuló ifjaknak és juttatott volna még többet is, ha vallásbeli differenciák meg nem bontják a mozgalom egységét. Kiváló tagjai a társaságnak: Gáblik Antal, a belső építész, Petrezselyem Mihály aki katonai szolgálat miatt hagyta el még a háború előtt ezt az országot, továbbá Novák József, a new-yorki Metropolitan-színház első díszletefestője. Fájdalom, ez a művészettársaság szintén megérzi azt a szörnyű ipari depressziót, amely ezidőszörön mozdulatlanságban tartja az Úniót. Panaszoknak ők is és egyik-másik már visszatérésre gondol az Óhazába.

MUHITS SÁNDOR TANÁR A MISKOLCI IPARMŰVÉSZETI MŰHELYNÉL. A most létesült miskolci művészterepnek egyik nagyon fontos része az iparművészeti osztály, mely egréssről a már ott meglévő agyagárú-gyárra támaszkodik, másrészről programjába vette a vidék népies és régi himzései nyomán textilművészéget teremteni. Hogy minden a sok szép reménység megvalósuljon, az iparművészeti iskola egyik kiváló tanárát, Muhits Sándort viszik el és helyezik az új intézményhez. Könnyű dolga nem lesz, mert nagy programmot tűznek ki eléje. A kerámiaiban fel kell vennie a fonalat ott, ahol a közelmultban még dolgozott rozsnyói, telki-bányai kerámiái műhelyek abbahagyta. Úgy tudjuk, egyik legfőbb feladata lesz az egykor holicsi gyárnak technikáját és típusait felújítani, ami egyszerűen biztosítaná ezeknek az új csinálmányoknak kelendőséget. Textiliákban a régi himzések mellett meg fog próbálkozni a keleti szőnyegtechnikáknak népiessé tételevel. Mert a csomozás elvégére is a nép művészete volt eredeti hazájában és minálunk is azza kell lennie, ha tartóssá akarjuk tenni ezt a művészketést, amit ideáig üzemszerűen akart bevezetni néhány lelkes és vállalkozó szellemből ember, persze kevés sikkerrel. Muhits tevékenysége elő mindenki, aki ismeri az ő képességeit, a legnagyobb várakozással néz.

A LEÁNYOK KÉZIMUNKATANÍTÁSÁNAK FEJLESZTÉSE és a háziipar állami felkarolása érdekében az O. M. Iparművészeti Társulat emlékiratot intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Mint értesülünk, a miniszter a közeli napokban szaktanácsosmányt hív egybe, amelyen a kereskedelemügyi és a földművelésügyi minisztérium képviselői kivül az O. M. Iparművészeti Társulat, az érdekeltek szakiskolák és szövetségek kiküldöttei is részt fognak venni, hogy megvitassák a Társulat javaslatait.

PÁLYÁZATOK

PÁLYÁZATOK SÍREMLÉKEK TERVEIRE. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat elnöksége a Társulat szobrászati és köfaragó-szakosztályának javaslatára a szakosztály tagjai által e célra felajánlott összegek felhasználásával az alább következő általános és nyilvános pályázatot hirdeti azzal a céllal, hogy elősegítse a művészeti szempontból kifogástalan síremlékek készítését és ezáltal temetőink sivár és művészettel sirkölömegeibe artisztikumot vigyen bele. E pályázaton, valamint az elmúlt évben ugyancsak síremlékek terveire hirdetett pályázaton díjjal kitüntetett és megvásárolt terveket egy teretművészeti kiállításon, illetőleg a létesítendő mintatemetőben megvalósítva akarja a Társulat a közönségnek bemutatni.

A pályázat feltételei a következők:

A)

1. Tervezzenek egyszerű, a nemesebb izlésnek megfelelő síremlékeket. Nem túltengő díszítéssel terhelt, hanem helyes arányával, anyagszerű alaki megoldásával harmonikusan ható és olcsón elkészíthető síremlékterveket kívánunk, melyek jobbfajta hazai könyagból (haraszti, piszkei, bányahegyi, süttői, kalászi, pátyi, sóskúti stb. kövek) esetleg ruszkicai és egyéb külföldi márványból megvalósított hatók legyenek. E hazai köfajok mintái a Társulai irodájában tekinthetők meg.

2. A tervek a következő szokványos alaprajzméretek figyelembevételével készüljenek:

egyszerű sírhely	1'89	×	0'94	méter	
kettős	"	1'89	×	1'89	"
gyermek	"	1'27	×	0'64	"

a pályázó tetszés szerint egy vagy több sírhelytipusra készíthet tervet.

3. A pályaterv 1:10 méretben készüljön. Legyen meg az alaprajz, homlok- és oldalrajz, metszet, kivánatos azonkívül a távlati rajz is, de nem kötelező. Utóbbit helyettesítheti egy 1:5 méretű gipszmodell.

4. A pályázaton csak magyar honos állampolgár vehet részt.

5. A pályázat feltételeinek megfelelő és kellő művészeti színvonalon álló tervek díjazására a következő díjakat tűzzük ki.

I. díj	5.000.— K
II.	4.000.— "
két III. "	à 3.000 K = 6.000.— "
	összesen 15.000.— K

JAKOB (Hansel Jäger)?

1580-1589

AC 1586 223-

ozálu, egykor

al.

rdákkal és

os

agvány,

állat utánzó

m.

cm magas.

cuppakosarán

cm magas.

(Takar),

Takar spát

K, 55.8

bacca hercebet, variegata
teresről 1262. réslegéi

várait megerősít.

IV. Béla körüljáró fejedelmi
adiga várat és leánytelepét
a hűtőszekrényi apátságban,
aztán a királyi birtok, majd az
megérkítési illatai.

Vimarcse (Gábor illatgyűjteménye)
{ Ormánci Józsa
Sümegi
Tomboros Ákos
I. Budaors Sándor }
194. l.

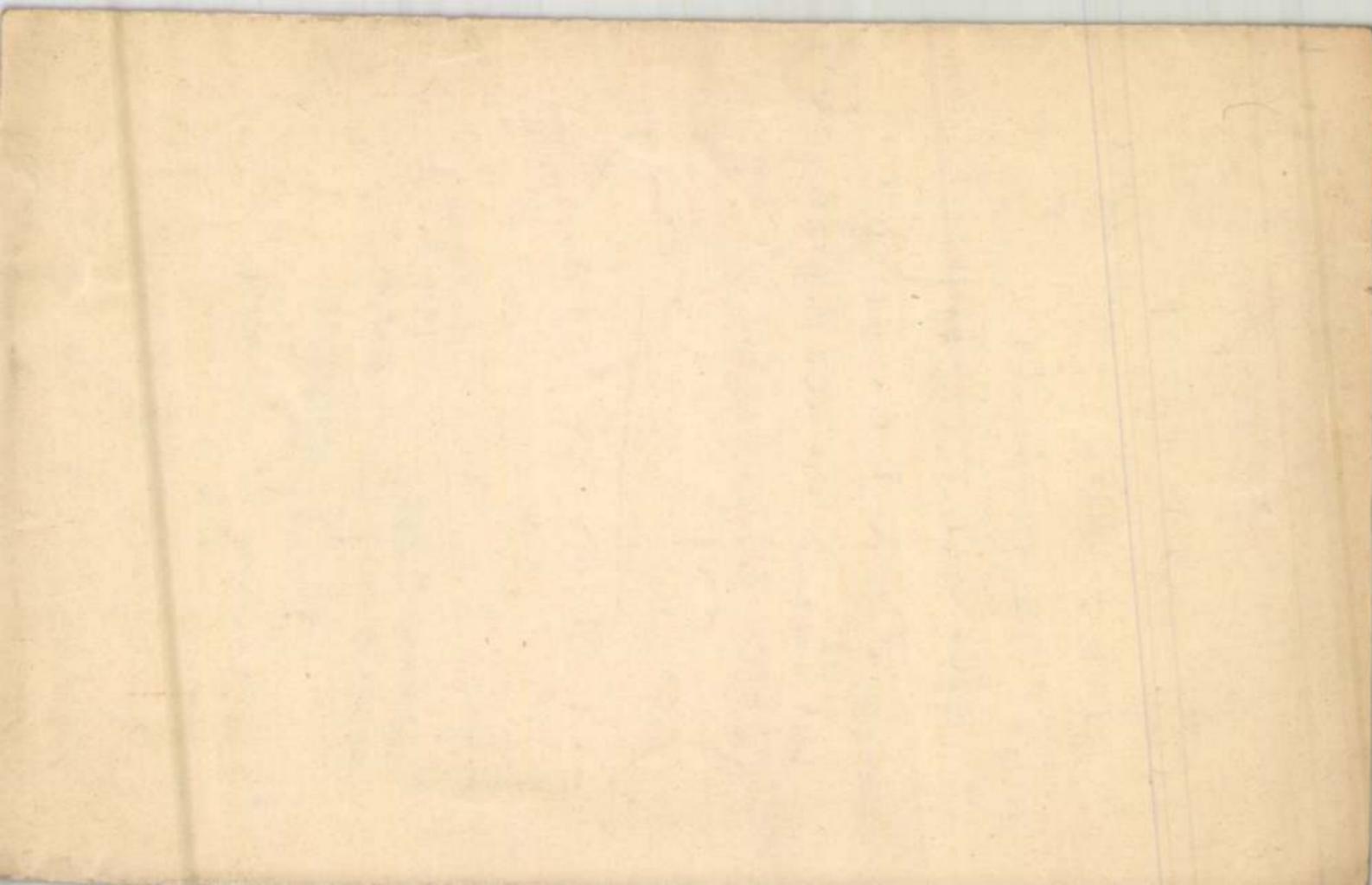
terceruleum Sümeg
variegata échalei Sarole
tormentis és tigrinariait
1560 körül

194. l.

~~Schizanthus~~ ~~Trichanthus~~ (23551)
~~teloschistus~~ ~~tricolor~~
~~teloschistus~~ ~~variegatus~~

Daranyi László; Budavári

Művész Sor (a Galambos
városi művész) 4/1925

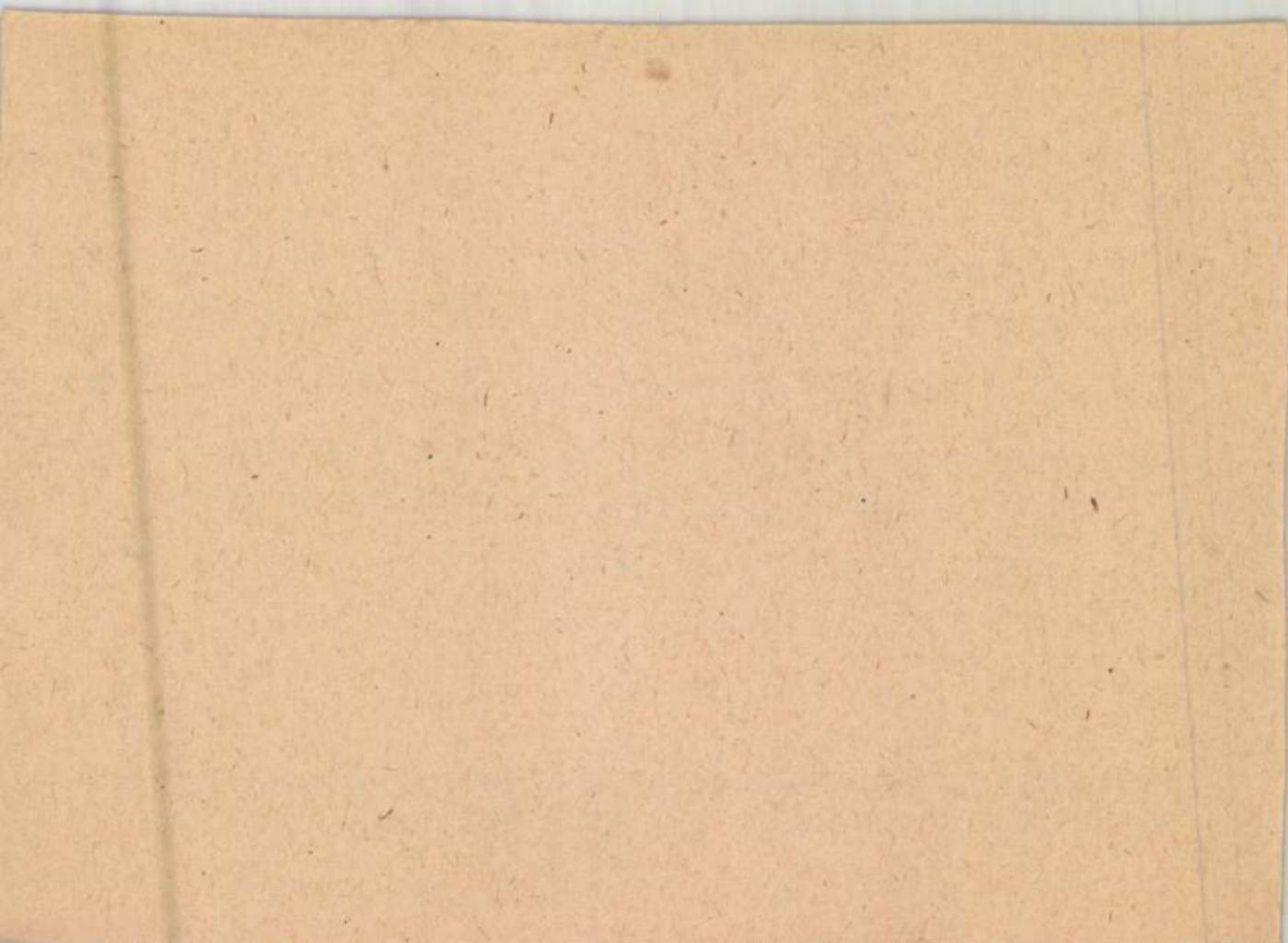

Fahob könyives

1446-1459. körött szerepel a pozsonyi teleirányításban. 1459-ben „az öreg Jacob” megjelöléssel. Ez második és utolsószor könyives Fahob is előfordul 1456-1457. körött, ez harmadik példáj 1480-1492. körött.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészeti emlékek. Bp. 4.n. 29. old. +

30. old.

MOLK.

Jakab mestér és Szlovák Kassai mestér
(szobrászművész) és Lösei Pál

alkotottak a községháború sejtfaragók
ollárókkal és Madonák sebőrkötő. Minimálisból egymástólval a kassai városi Múzeum
önök.

Hugó László Béla. A romániai latinkolozsvári 1937
60. L

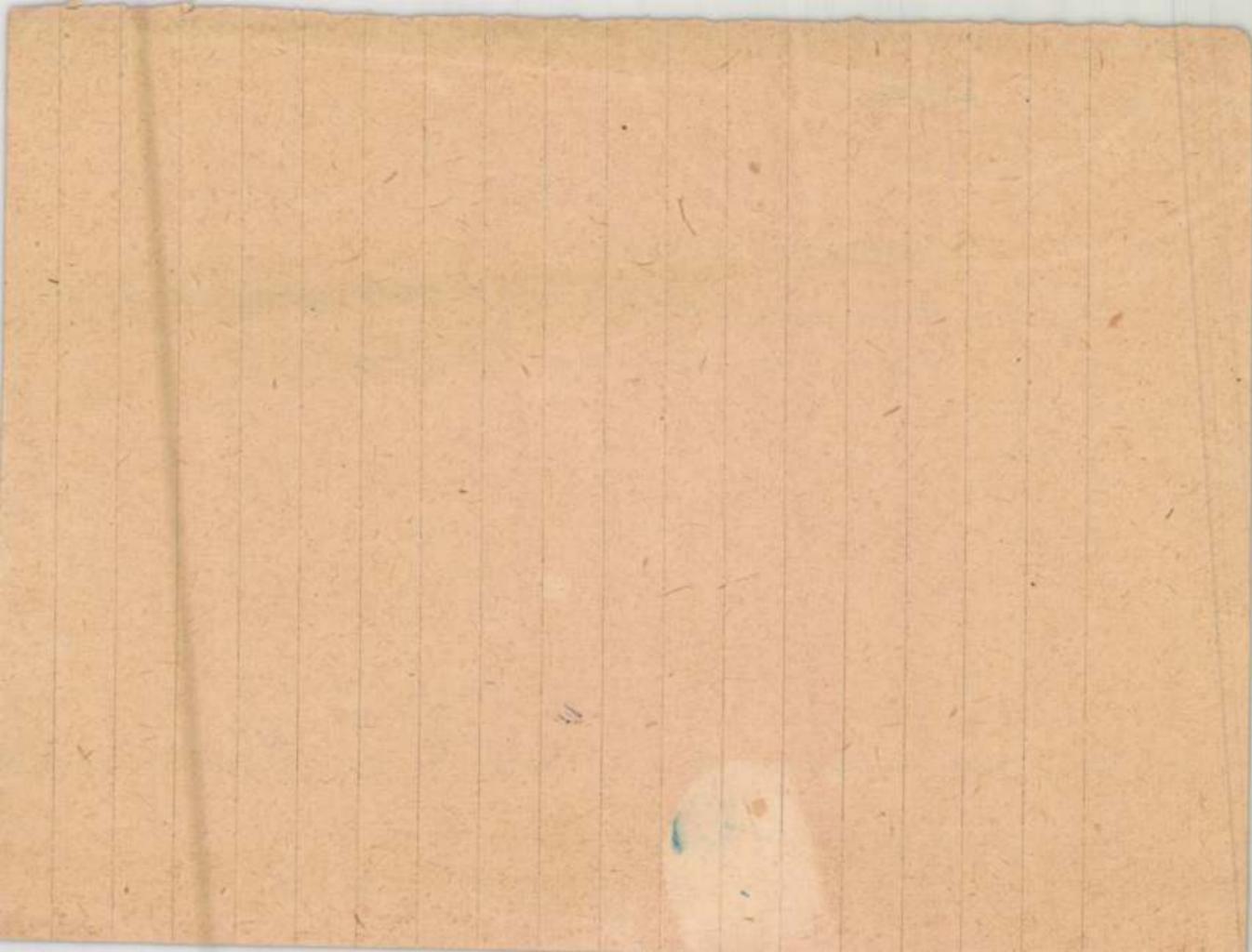
Jakob ~~Schmid~~

MDK

Fafarago'mester,
a brassoi város lárca kettő's a Taját hírítette az 1520-as években.

Das Burzenland. III. köt. T. rén. E. Jekelius ^{Brasso} Eis.
Brasso 1928.

eml. L. 16 f. old.

fakkel förl enkalesverket

—
Mön Semle 1941. 116.

Mön

A Mön i par liknande rörl

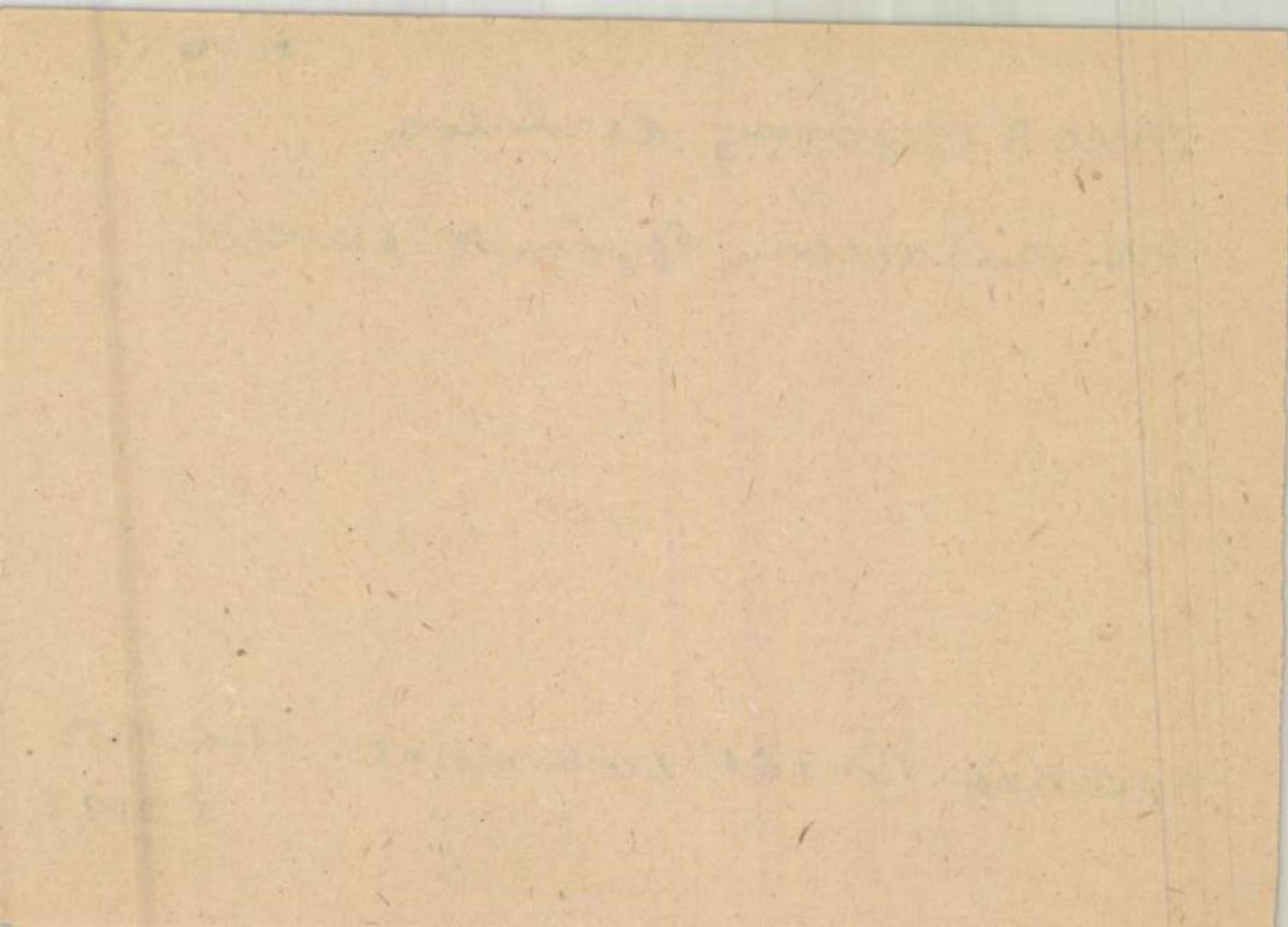
U. D. K.

JAKOB György arthatós

XVII. műszaki kiadásban gyorvált szerepel

Appliquez. Barokk orobrasszot... Bt. 1859.

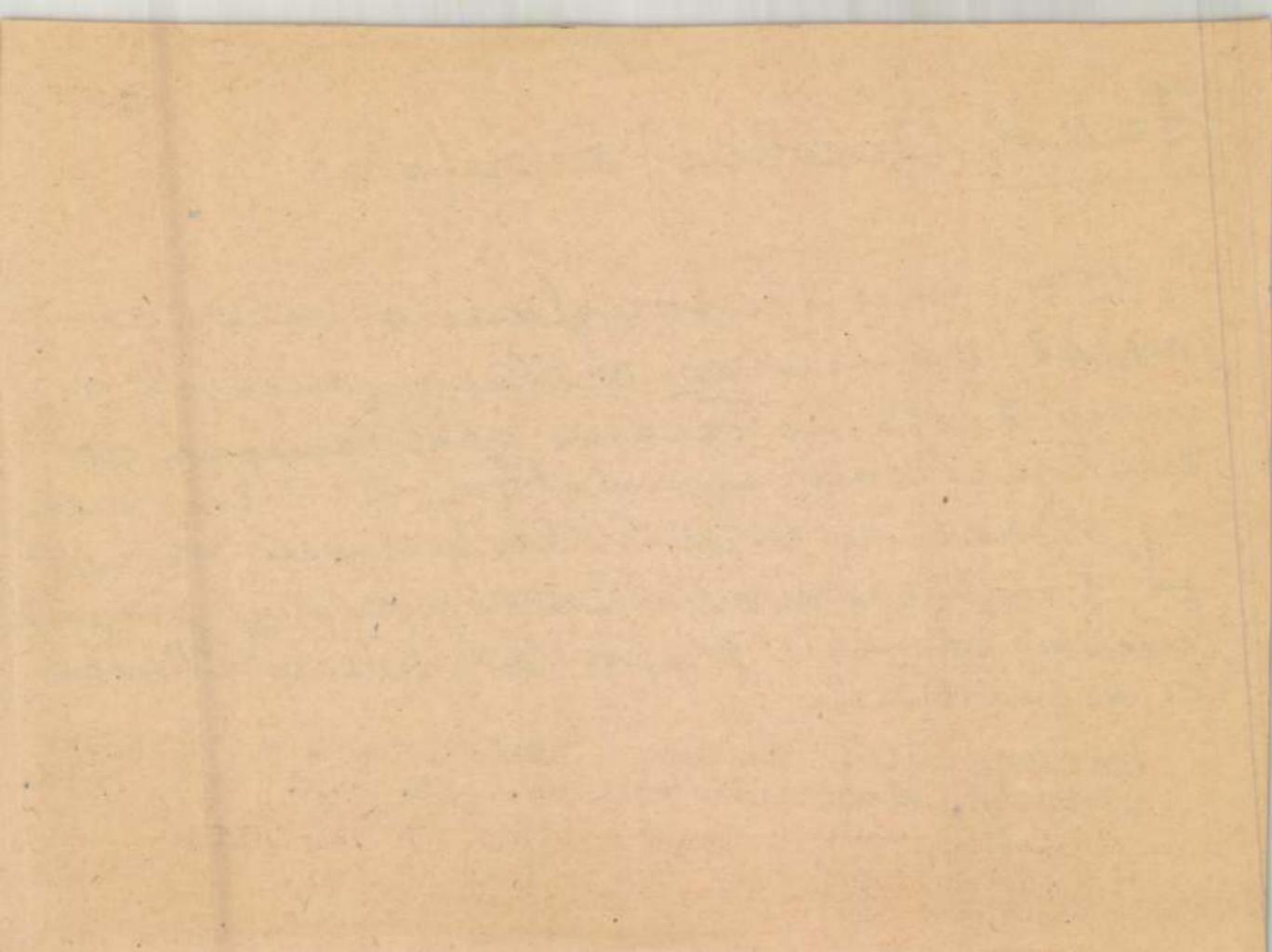
I. 218.1.

Jakob [Jacobus] Aerifaber

1540-ben Pozsonyban a vörös címeret kiölti el az országra, melyet a város lelkies ferec c. gróf leányá c. Kivágjere hűld ajándékba; 1545-ben neve az orszáthoz fordul elő, melyben bíróját fa, hog Hieronimus Bobbi pozsonyi prépost annak idejei a prépostlakos áttelekhető c. kijavította.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 57. old.

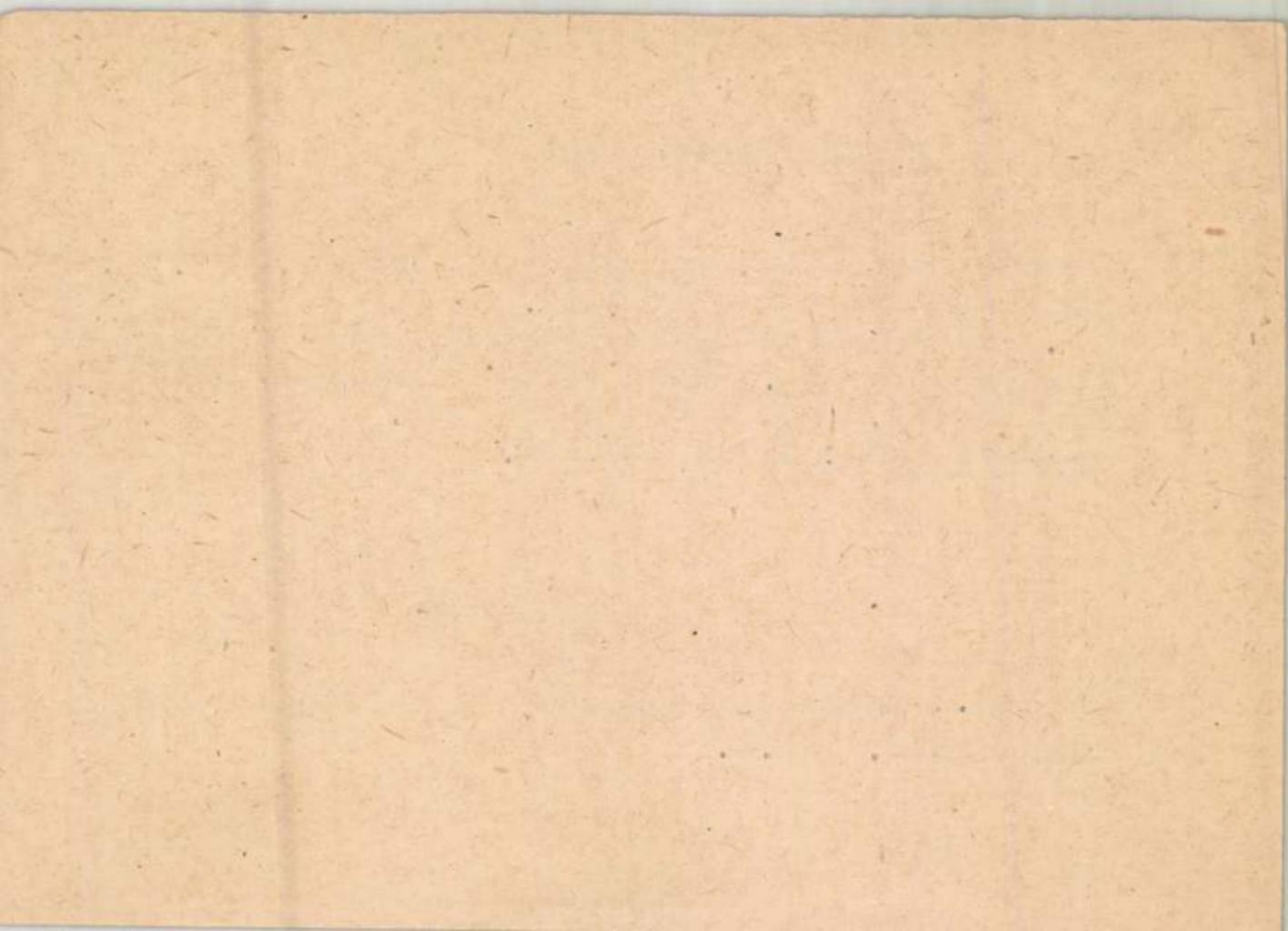
Jákob /Jakab/ apát

bencés szerzetes, várépitő és tervező, 1262.
Szigliget várát megerősíti.

IV. Béla kölcsöntartozás fejében adja a várat és
környékét a SztBenedekrendi apátságnak, azzal a
kikötéssel, hogy azt megerősítik.

Károli Ödön: Illusztrációk.

Darnay E.: Bujdosó-Gyöngysor. /A balatoni várak
regéi/ 1928. 55.1.

Julius Jakob (berlini)

F. m. xix. 2.

eg, Apponyi gr. foglalkozt. (hyr.)

Ányakvi sz.: .....

1: .....

rgyak: .....

am: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

rgyain kívül tud.....

st vállal: helyben – vidéken.

e már állást a Segítőtől és milyen esetekben: .....

gyzések: .....

Gábor Károly

magyarországi

Műszaki Munkásból

l.

Régezőtök

1943. IV. 29. Gun:

66:1

~~Miniszteri S.hiv. igazgató.~~

mu kiadási csekkezámla terhére tiszte-

gyezeregyszázzenkettő pengőt.

mu kiadási csekkezámla terhére és pedig:

• • • • • • • • • • 1.109 P.60 f.

• • • • • • • • 76 " "

együtt: 1.185 P.60 f.

P.60 f.-t.

mu kiadási csekkezámla terhére kiküll-

bazaz: Háromszézhétvankét pengő 94 f.-t

mu kiadási csekkezámla terhére 1.342

ttő pengő 30 P.16 f. Budapest,

miniszter helyett: Kertész K. Róbert s.k.

atalos másolat hiteléül:

H. Kertész

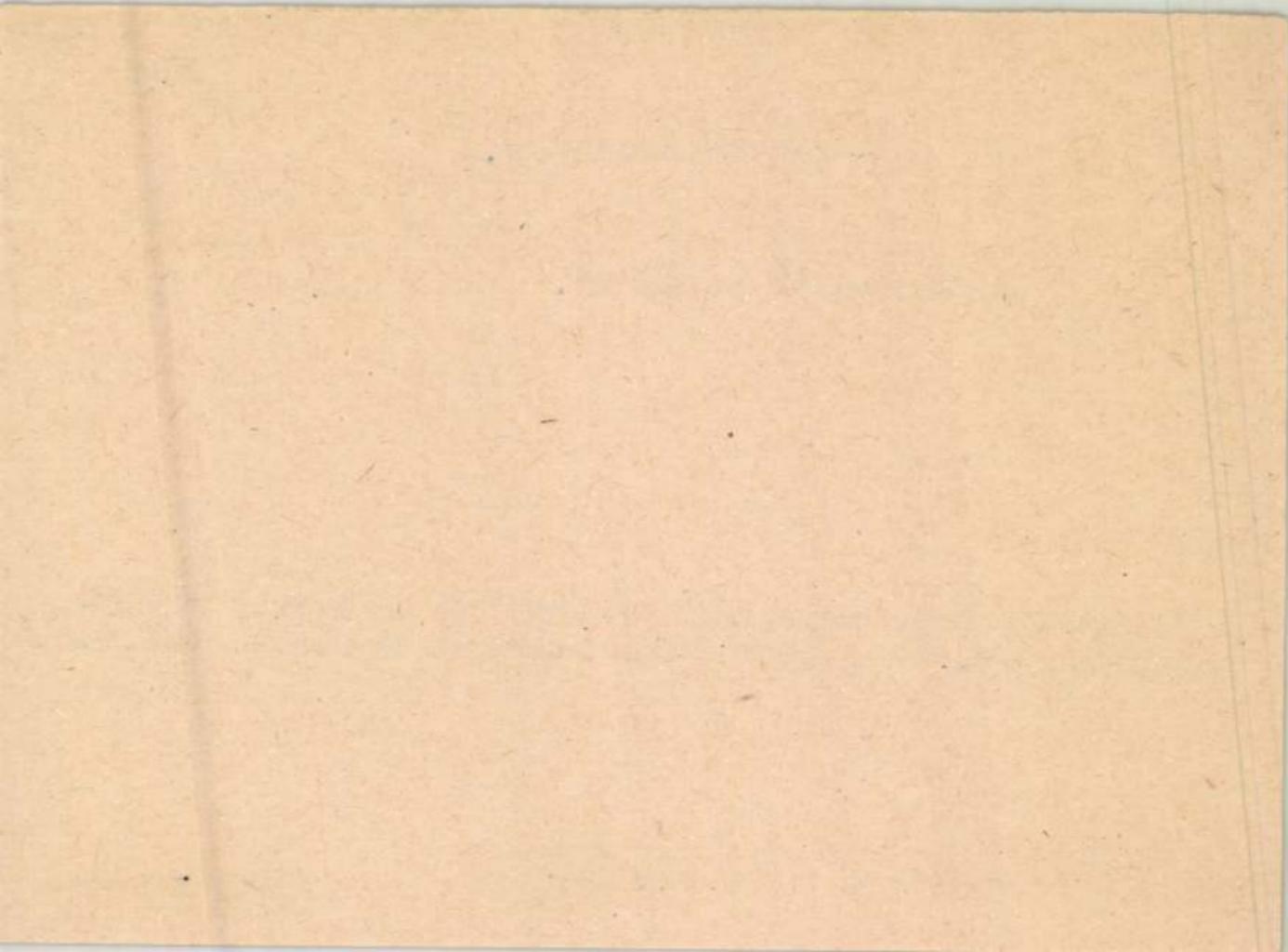
teri s.hiv. igazgató.

MDK

Jakob Seisenegger,

Anna magyar királyné.

A Vell. érőszekt. Min. vásárlásainak kiállítása. Az O.H.
Szépműv. Muz. -ban. 1938. júl. 1. - aug. 1. Bp. 1941. Kat. 6. I.

Jákob von Ofen, szebrász

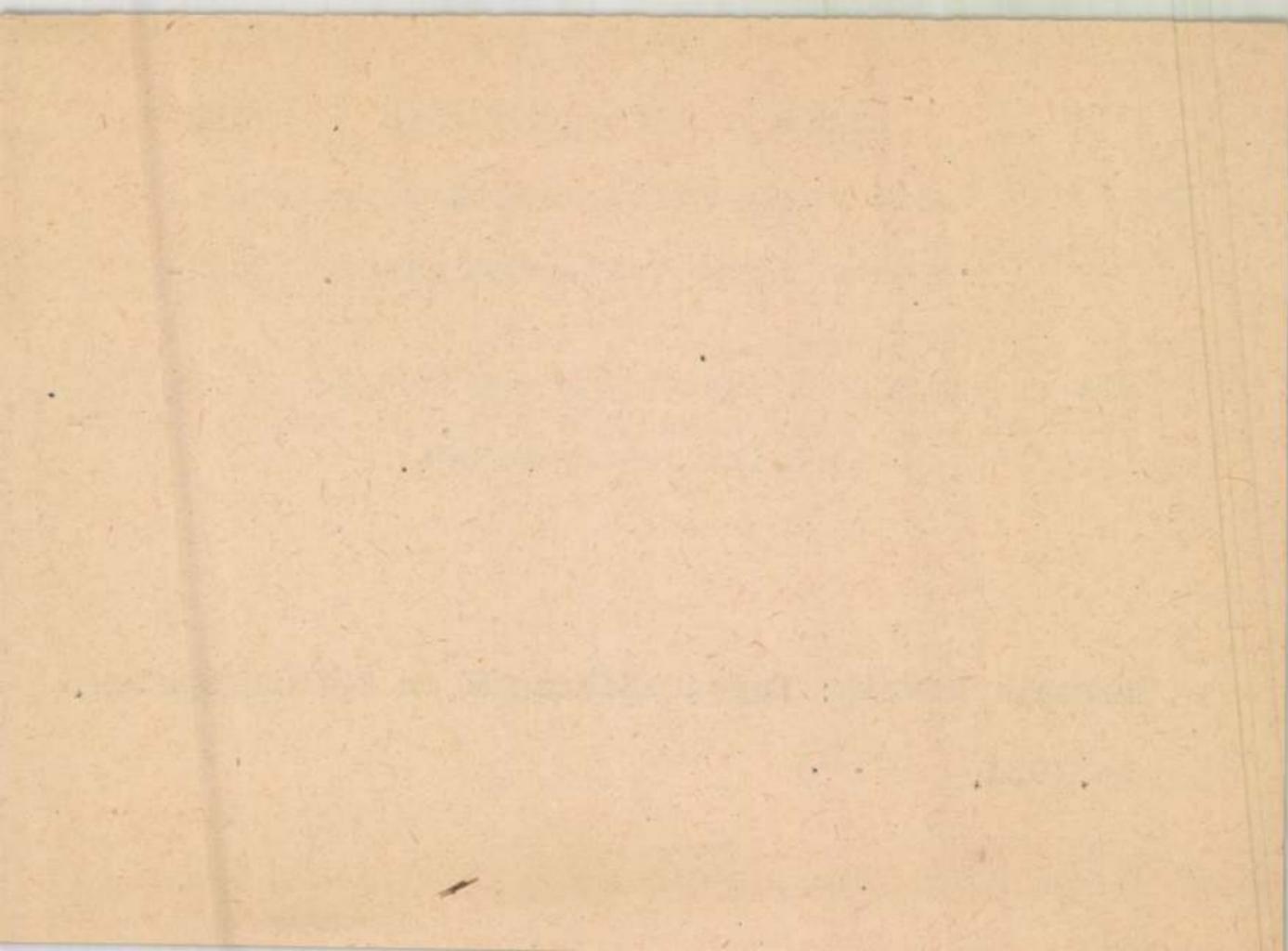
MDK

kassai és budai mesterekkel együtt dolgozott
a bécsi Szt. István egyáz építőpáholyában. Nagy-
vonalu építészegyenisége.

Töle származik az ékesegyház modosított terve 1392.
Hatással volt Tübingiai Györgyre, ki Budára is át-
plántálta az ulmi iskolahagyományt.

Herváth Henrik: Budapesti köfaragók és köfaragójelek.

Bp. 1935. 37. l.

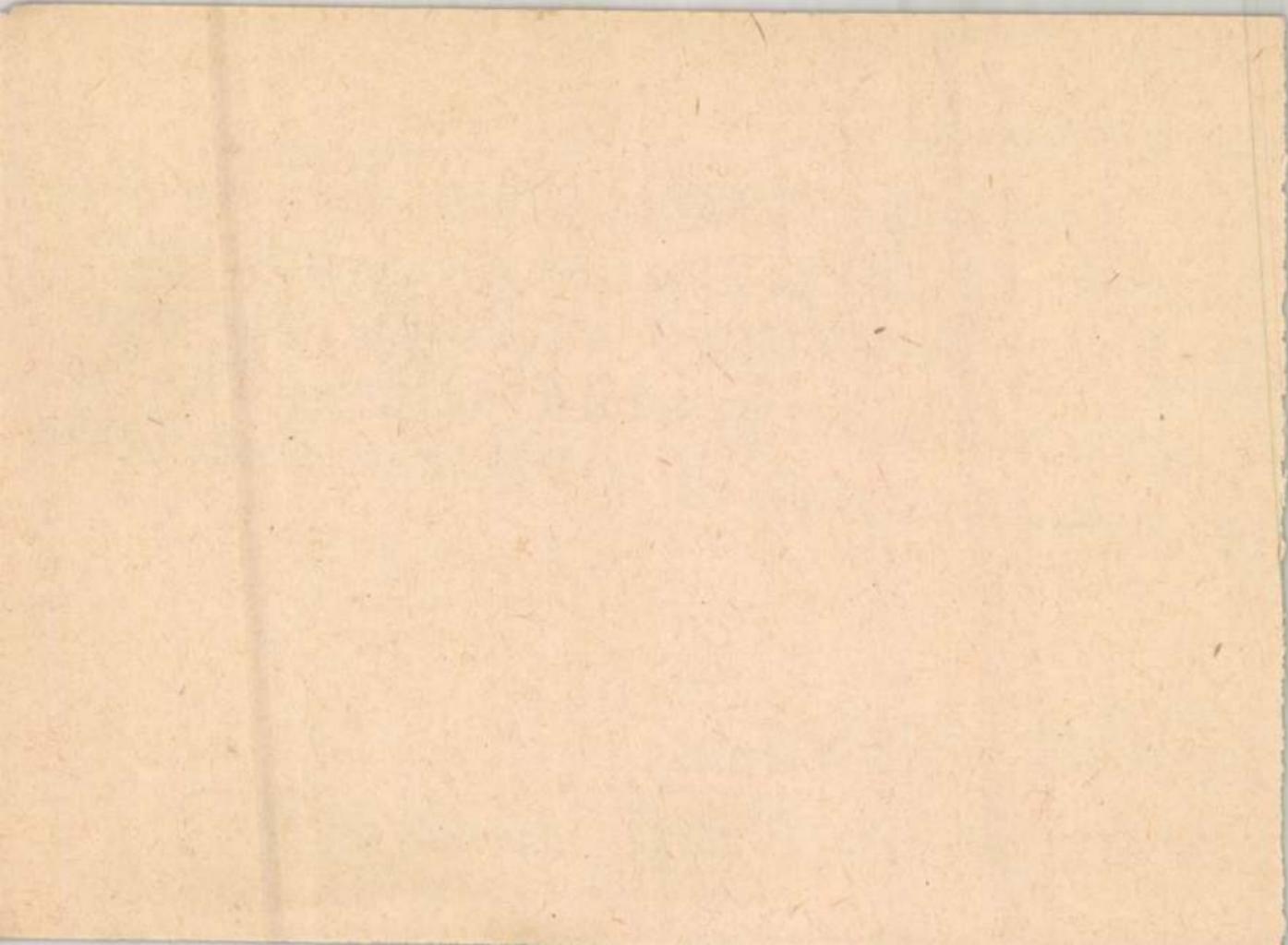

Gyakorlás

A Budavári Palota műterem-távaban meg-
nyílt kiállításról fog fel közönség Pál -
Buda-i Személyzet igényei fel használható,
működtetésbeli, védőszabály alváratellelhető.
A művész munkáját köszönje a kiállításnak.

Láttuk, hallottuk.

1943. dec. 2. Petőfi, 1144 M/M.

KÜLÖN FÉLÉK

A vidékenként létesítendő és részben már létező központi műhelyeknek — melyek ott, ahol az állam háziipari jellegű iskolákat vagy tanműhelyeket tart fenn, mint a csipkeverésre Körömbányá-Jánoshegyen, a szőnyegkészítésre és műhimzésre Máramarosszigeten, maguk ezen iskolák vagy tanműhelyek lehetnek — kell gondoskodni a rajzok és utánzásra szolgáló eredeti minták elkeszítéséről, esetleg be kell ide rövidebb-hosszabb idei gyakorlati kiképzésre vonni — megfelelő támogatás mellett — egyes tehetségesbőr háziiparosokat, kiknek azonban a rendszeres kereseti munkát azután otthon saját lakásain kell végezniük, támogatva jobb munkaeszközök adományozásával.

Ahol nagyobb számuily háziiparos van, ott gondoskodni kell vándor-felügyelőkről is, akik a háziiparosokat lakásainak keresik fel, elviszik azoknak az anyagot, átveszik kész munkájukat, leszámolnak velük és eszközlik a kifizetéseket, mert a népre nézve az a fontos, hogy minden több időt tölthessen munkájával és ne kelljen fölösleges utánjárásokkal időt töltenie, így szoktatható csak rendszeres munkához.

Ez a háziipar olyan anyagi eredményt, hogy fedezze a reá fordított költségeket és jövedelmet is hozzon, sohasem fog járni, mert sokkal nagyobb a vele járó olyan költség, mely a készítmények árába be nem számítható (oktatás, rajzok és minták készítése, felügyelet stb.), mely költséget éppen azért kell az államnak fedezni, mert a magánvállalkozástól ily áldozat nem várható és nem annak az érdeke, hogy a népnek rendszeres, állandó foglalkozása legyen, illetőleg ezért áldozatot nem hozhat.

Az említett háziipari készítményeknek forgalmi képessége korlátozott lévén, ezen háziipari ágakat nem szabad azon határon túl fejleszteni, melyet értékesítésük megszab.

A készítmények piacképességének a kifogástalan technika, eredeti motivumok és mérsékelt árak mellett legfőbb feltétele, hogy a központi műhelyek úgy szerveztessék, miszerint addig árvával ne jelentkezzenek a piacon, míg megfelelő raktári készlettel nem birnak és rendeléseket gyorsan, pontos időre nem készíthetnek, minthogy ellenkező esetben lehetlen az áruk a rendszeres kereskedelmi forgalomba bevezetni. A kereskedő, aki a meghatározott időre bizonyos mennyiségű árut rendel és azt — úgy,

mint a legtöbb esetben mai háziipari szervezetünk mellett történik — csak hetek, esetleg hónapok multán kapja meg, több rendelést magyar háziipari cikkekre nem ad és így minden ily pontatlanság a háziipari cikkek vevőkörének csökkenésére vezet.

A központi műhelyek illetében berendezéséhez megfelelő forgó tőke szükséges, ilyennel tehát ezeket el kell látni, hogy raktárt és az időközben érkező rendelések kellő lebonyolíthatására magukban a műhelyekben is a szükséghez mért számban esetleg állandóan alkalmazott háziiparosokat tarthassanak.

Ahol az ily háziipari ágak már kellően meghonosodtak és központi műhely szüksége nem forog fenn, ott egyes, teljesen megbízható magános személyek, vagy kereskedők, mint vállalkozók is támogathatók, ha egyéniségük elég kezességet nyújt arra nézve, hogy a lakosságot nem zsarolják és erre nézve az állami felügyeletnek magukat alávetik.

A kézműiparról szóló fejezetnek az iparművészetre vonatkozó része így szól:

A kézműipar, mint a vidéki városok egyik alkotó eleme bír fontossággal; fokozatos gyöngülése egyuttal a vidéki városok erejének csökkenését is jelenti.

Szociális szempontból is igen fontos ennél az önálló kereső tényezők lehető fenntartása és az önálló vállalatok megtörzse. Habár kétséget sem szenvedhet, hogy a kézműipar helyzete a változott gazdasági és termelési viszonyok következtében mind súlyosabb lesz és egyes részeiben, mint ilyen, t. i. kisipari jellegében állandóan megtartható nem lesz, hanem kényetlen lesz megfelelően átalakulni, mindenkorral az is kétségtelen, hogy ez az átalakulás viszonyainak között aránylag nagyon hosszú idő fog még igényelni, úgy, hogy ezen idő alatt is ezzel a tényezővel komolyan kell számolni, e végből pedig fokozatos átalakulását minden rendelkezésre álló eszköz igénybevételével elő kell segíteni.

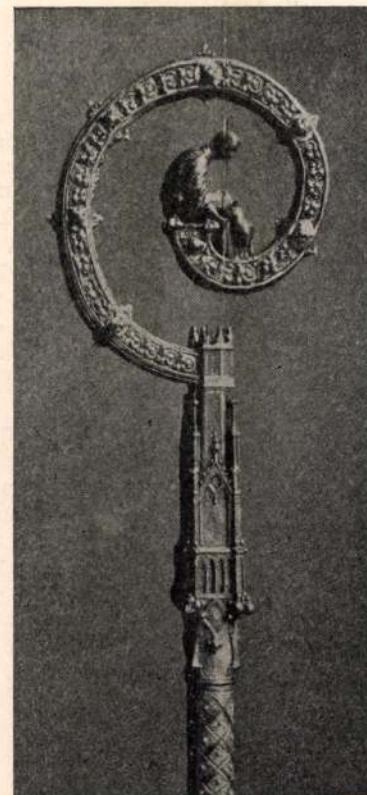
Annyival inkább kell ezzel számolni, mert még kezdetleges ipari viszonyainak között a kézműipar szorosabb értelemben vett ipari szempontból is fontos tényező, amennyiben segédszemélyzetével együtt körülbelül félmillió munkáskezét képvisel.

Iparpolitikai szempontból a kézműipar két részre osztható. Az egyik a műipari jellegű kézműipar, melynél a kézügyesség, ízlés és műérzék a döntő; a másik a tömegtermelő kézműipar, mely hova-

KUNDRÁK JÓZSEF.

KISPLASZTIKAI SZAKOSZTÁLY.
TANÁR: LORÁNFI ANTAL.

MENDL IZIDOR.

HADNAGY IMRE.

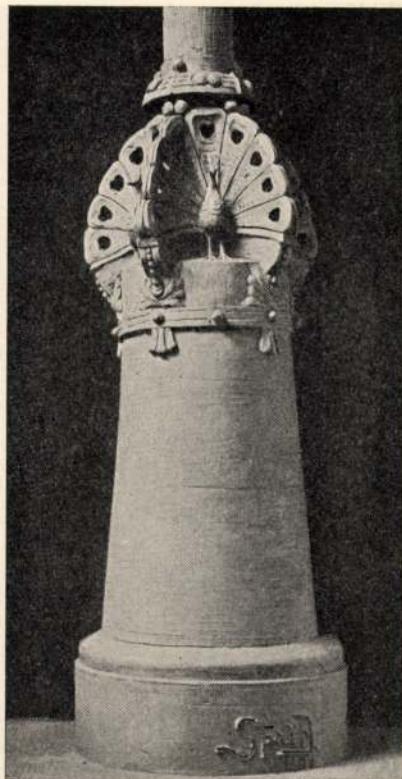
PÁSZTORBOT.

STRÓBL ZSIGMOND.

*Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola
évvégi pályázatai.*

KÜLÖNFÉLÉK

SPALT B.

ZÁSZLÓ-TALAPZAT.

DISZTÍTÓ SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola évvégi pályázatai.

HOMONNAY F.

TANÁR: MÁTRAI LAJOS GYÖRGY.

KÜLÖN FÉLÉK.

PARFEJLESZTÉS. A kereskedelemben ügyi miniszter a napokban tette közzé a hazai ipar fejlesztéséről szóló terjedelmes emlékiratát, amely fölölei a hazai ipar fellendítésével összefüggő összes kérdéseket, rámutat a fennálló bajokra és egyuttal javasolja az orvoslás módját.

Az emlékirat természetesen a művészeti irányú iparról is és pedig a háziipar és a kézműipar kapcsán emlékezik meg, amely fejezeteknek idevágó részét a következőkben közöljük:

A háziiparnak négy válfaja közül az egyik az, melynek jellegét a népies dekoratív, eredeti, nagyobbára műbecscsel bíró motivumok adják meg. Ide tartoznak

a pozsony-, nyitra- és trencsénmegyei hímző-, a kalotaszegi, a székely és csángó varrottas-háziiparok, a torontáli és máramarosi szőnyegkészítés és részben, bár nem képes motívumai folytán, hanem inkább a technika jellegzetes volta miatt, a körmöcbánya - jánosréti csipkeverés. Mindannyi ősrégi foglalkozása a népnek, mely egyikben-másikban, a tökély meglehetős magas fokára vitte. Ezeknek a háziipari ágaknak fejlesztése a megkezdett irányban folytatandó, nevezetesen egyes középpontok után mindenki tökéletesítendő a munka tehnikát része és megfelelő forgó tőke rendelkezésre bocsátásával biztosítandó a munka állandósága és szervezendő az értékesítés.

Ezeknek az iparágaknak eredetisége megőrzendő, e mellett készítményeiket megfelelően nemesítve és stilizálva, a fogyasztás igényeihez, a változó divathoz kell alkalmazniuk és így piacképessé tenni.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA PÁLYÁZATI MUNKÁI

SAMUEL K.

JAKOBB A.

IV. DÍJ.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY.

ZÁSZNÓ-TALAPZAT.

TANÁR: MÁTRAI LAJOS GYÖRGY.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola évvégi pályázatai.

Ugynézen két szakosztálynak az évvégi pályázataiból is (ebben a 3 utolsó évet végző tanítványok vehetnek részt, tehát nemcsak a végző, hanem még a kiképzés alatt levő növendékek is) mutatunk be néhány mutatóványt.

A díszítő szobrászoknak egy konkrét főladatauk volt: az iparművészeti múzeum és iskola üllői-uti főhomlokzata elé fölállítandó és köben és bronzban készítendő zászlótalapzat. Az eredményt nyolc pályamunkában mutatjuk be. Igazán dicsérendő az ifjaknak nagy leléményessége, művészeti érzékük és az a

törekvésük, hogy a talapzat díszítését eredetiségek mellett összhangba hozzák az épületnek architekturájával.

A kisplasztikai pályázat egy arany- és ezüstben kiviendő pásztorbot volt. Ennek eredményét négy pályamunka mutatja be. Kár, hogy a kisebbítésnél a mintázás finomságai elvesznek. Mindannyinak jó szilhuettje van s még egyik-másik egészben modern fölfogásban iparkodott célt érni, addig mások megmutatták, hogy a történelmi stílusok szigorú keretében is otthonosnak érzik magukat.

X.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA PÁLYÁZATI MUNKAI

SZÉKELY K.

III. DÍJ.

NEMES GY.

III. DÍJ.

ZÁSZLÓ-TALAPZAT

DÍSZITŐ SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY.

TANÁR: MÁTRAI LAJOS GYÖRGY.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola érvégi pályázatai.

A bemutatott munkák két csoportba tartoznak. Az egyik csoportot, az *oklevél elnyeréséhez* szükséges pályázatot — amelyet tehát már az iskolát végző, kész növendékek jobbjai dolgoznak ki — a díszítő szobrászati és a kisplasztikai szakosztályoknak egy-egy műve képviseli.

A díszítőszobrászati föladat egy állatkert főútján emelendő és bronzba öntésre alkalmas állat- vagy állatcsoportozat volt. Savánka Károly a föladatot sok művészeti érzékkal oldotta meg. Ugrásra

készülő oroszlánjának mozgásátjól figyelte meg, s a jó körvonalaik mellett helyesen dolgozta ki az állat egyes részleteit is. A talapzatról sajnos nem mondható annyi dicséretes dolog.

A kisplasztikai szakosztály föladata (egyéb kisebb kiegészítő részletek mellett) egy kandallót díszítő bronz óra volt. E föladat is helyes megoldásra talált Szabó Károly munkájában, a melynek különösen részletei finomak és gondosan tanulmányozottak.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA PÁLYÁZATI MUNKÁI

GSISZÉR J.

I. DÍJ.

MISENKA N.

II. DÍJ.

ZÁSZLÓTALAPZAT.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY.

TANÁR MÁTRAI LAJOS GYÖRGY.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola évvégi pályázatai.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA
PÁLYÁZATI MUNKÁI.

OZ IPARMŰVÉSZETI ISKO-LÁNAK egyes szakosztályai az iskolai év végén pályázatok kidolgozásával szokják bemutatni tudásukat és előhaladásukat. Volt alkalmunk már többször az eredményből egyes szemelvényeket olvasóinknak

bemutatni, ismertetvén a pályázatok befolyását és szervezetét és reámutatván azokra az előnyökre és tanulságokra, a melyek a pályázatokból következnek.

Nehogy ismétlésekbe bocsátkozzunk, ismertnek kell tehát feltételeznünk az iskolai pályázati eljárást. Ennek következtében nagyobb szöbeli magyarázat kísérete nélkül mutathatunk be néhány jelesebb pályamunkát, már t. i. olyant, amely aránylag könnyebben volt lefényképezhető és sokszorosítható.

Jakob Árpád Ekszertervező és mintázó

Tóth Gézsa: Iparművészeti 1922. 65. l.
Iparművészeti New-Yorkban. Magyár

MDK

—

Jakob Árpád ékszertervező és mintázó

MDK

Több G: Iparművészeti New-Yorkban. Magyarország
Iparművészeti, 1922. 65-66 1.

1921-01-27 श्रीमद्भागवतम् वृन्दावन - ब्रह्मदेवी द्वारा

प्रसादो द्वारा दिल्ली द्वारा दिल्ली द्वारा

Jelleg Adom, személyzeti

neve: (1748-1811), művészneve:
a. Körösmező - leánynevei felsőfalu -
gyakorló művész, született:

-

Rózsa György: Művészettörténeti jogyzetek a Kazinc-
szig-Lévelezen 23. kötetében.
Művészettörténeti Ertékesítés, 1961.X.6-VF.1.82. 31.01d.

M.D.K.

1. 1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951
2. 1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951

Jakob Salomon fad.

Östroj

1828

Uppförsby

Märkningsskrift nr 371

4479. Urban Hermann:
S. New Orleans

A szürkés nap.

Székhely Meges védéke
Császári vörös környelk
mellé. Kék vörösháló
torony felső részén apró $\pm$ magas
pillérekkel megrámasztva
vörösen grizsánból készült. Fehér
színen grizsánból készült.

Vasson, mér. 100.7: 135 cm. — Gróf Andrássy Dénes hagyománya 1.
Magyar Nemz. Múzeum öröklététe (1923-án) (2046.073). — Bejelentetett

Zakobbi.

Zoological Survey of
India.
New Delhi
Endemic 1904/5.

zottsa-

129.

ir.

ó ur

1922. 66.8

~~Geller~~

Hampshire

59

Jakab Péter építész

Kassa

Az O. M. K. tagja.

A magy.orsz-i közönszek neve
e; lakhelye O.M.K.-évkönyve 1863/16
240 -45.1.

M. kir. adóhivatal Eperjesen

ERK: 1904 JUN. 17

5729

II

Jakob Spindl

Woban

1900 - 1904

Günzberg 1930. 8. 4. t.

4063.

Rödisüli Hermann,

Sz. Lenzburgben 1864 jú

Az áldozat,

Egy nádas vidék lenek, jobbról látjuk azt ég fölfelé szálló rüsttej félig meztelen nő tördekkinek haja fekete. A táj estei világítás arad el. sühli. München 1889. #

Vászon, méretei 58 téke 1600 K. -- Heves Emili 907). -- Az adományt 5395 (1950-909) és ez 195 sz. leírat, — Béspelen (b4-912).

Sz

5

Át

Jakob's report

Neighbors with whom
I am to exchange
land, wish / 90 4/5

19. 1

Fatkohle Skjædd

ekspresjons- & minstegre,
ki er nikkon framst
vefer minstens på skjæd-
jainak nikkelsevel næf.
nøg-nøg when zigmentet
es viforntib' velt's credel.
perverter p' stroknot dom-
krongmanns oblongitata-
val. 1905- ben vegret Brü-
dapeplan.

To ih Geria - Ypsilium -
verende New York bør-
blaggas Ypsilium.

1922. 65. 1.

127, 128

July 20. 1916 (cont'd)

Same time with observations made. (Liquids added)

At noon. This is very stiff. There is some loss of color.

1916 (Continuation. cont'd. 15.)

Afternoon 1916.

Yakobov's Jaws

Peaks
in stable hilllets -
from gravel slopes
or windrows etc.

1930

Aij Hink (Tibet)
May 30.
(Stage: Karakorum region -
cross a mountain pass
to innermost bottom
Kashgar.)

Zinay Li

The image shows a single page from an old ledger. At the top center, the title "Primary T. & Co." is written in a large, cursive hand. Below this, the page is filled with rows of handwritten entries. Each entry includes a date (written vertically on the left), a brief description, and a monetary amount (e.g., \$1.00, \$2.50) in a two-column format. The handwriting is in black ink on a light-colored, slightly aged paper.

MDK

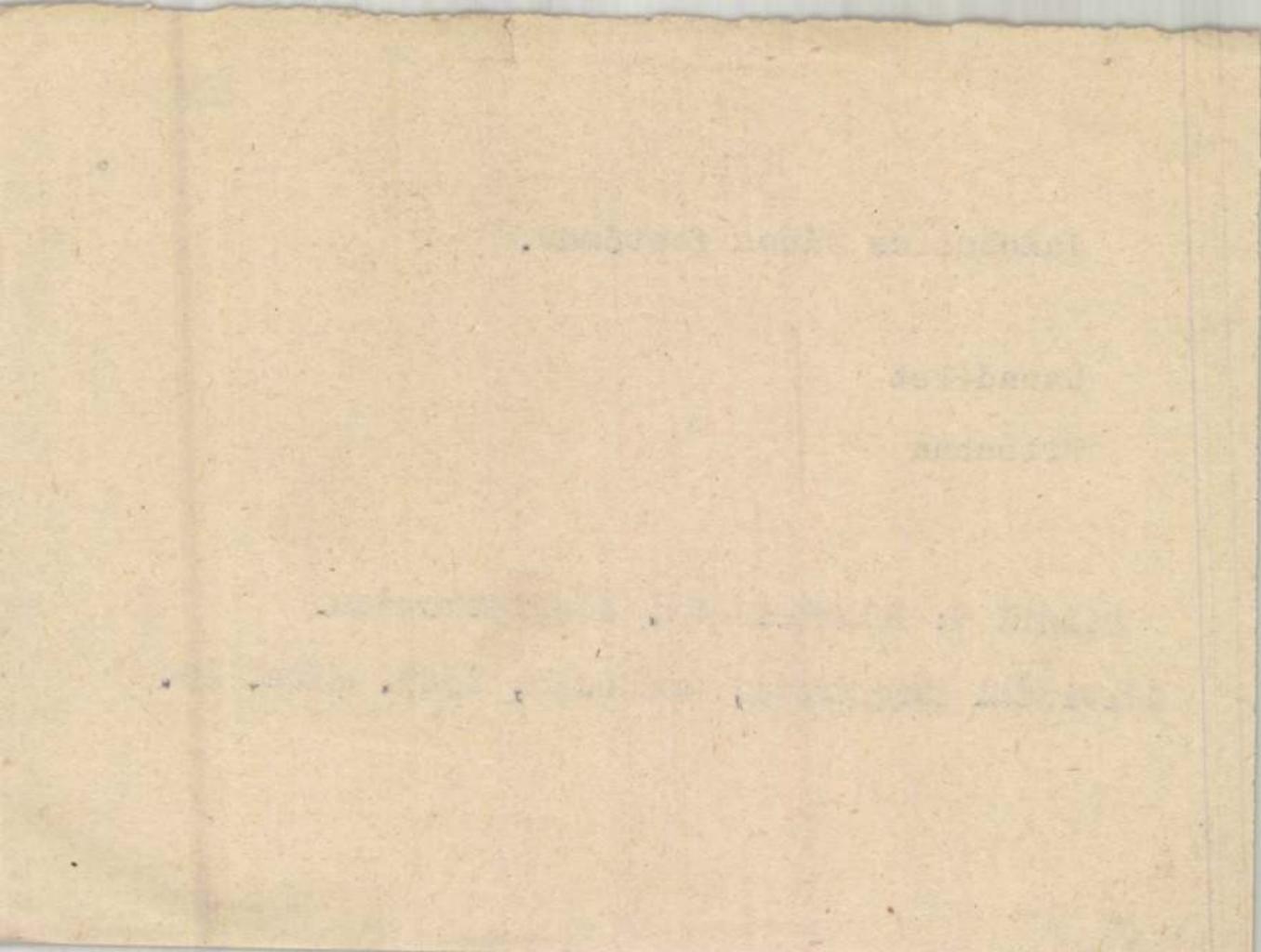
Jakobcsics János festőműv.

Csendélet

Tilosban

Bihari S: Báeskai műv. bemutatkozása.

Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

M.D.

Yehobisity Grau
fetus

Rént vett a tallérben

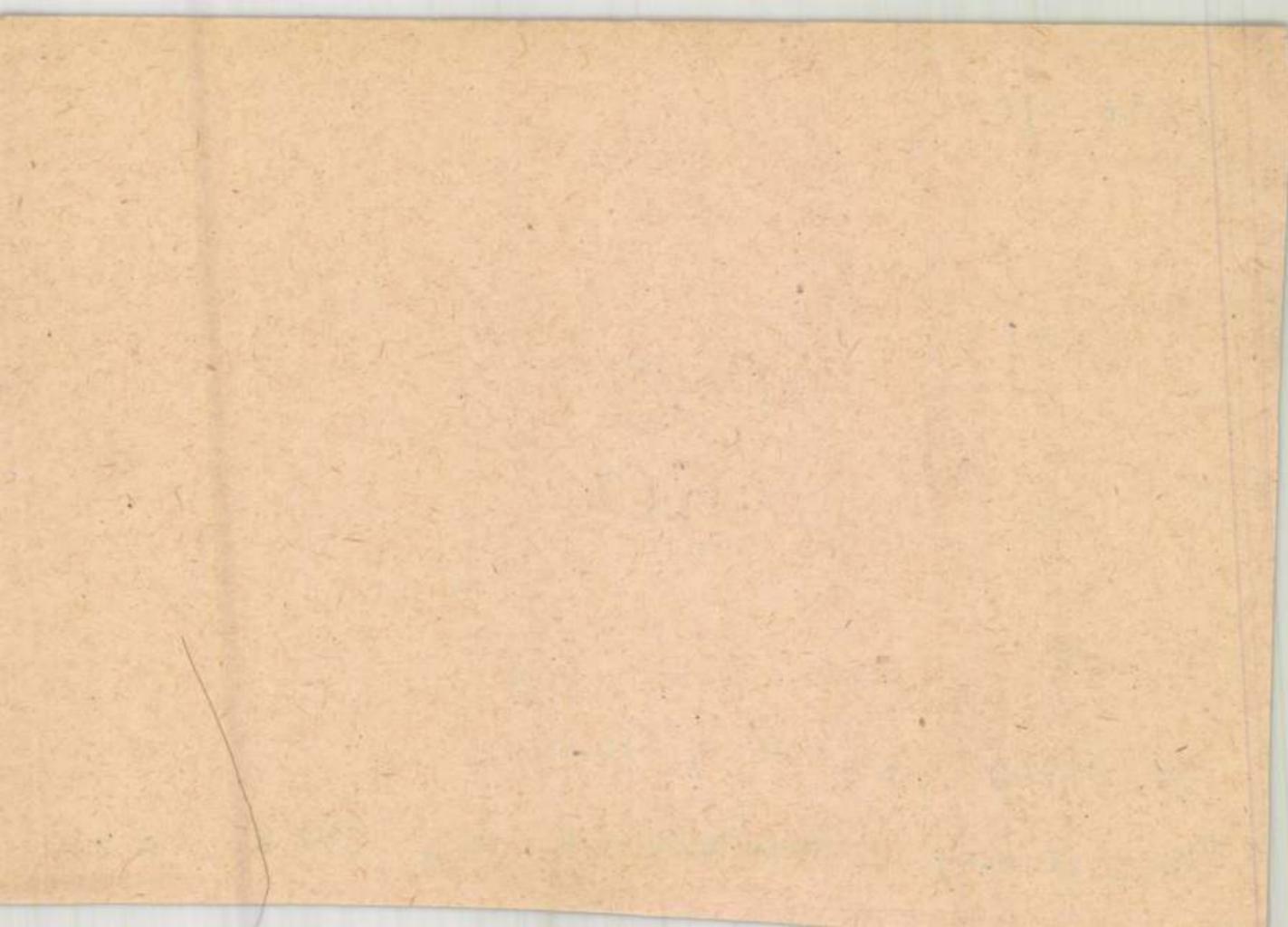
Mesaros Frigyes: Zombori hépművészeti csoport ...
Adásvét, 1968. április - 39 lep.

Yalo' Qeza

Kereinilas jense
P. Breslgausk y Slova,
Tschadweg a. Zeinieciit, 13p. 1966, 263 l.

NU. 442. XIX. 8

K. J. M.

John G.

T. Cím!

A Művészettörténeti Dokumentációs Köráskiadvány - sorozatát. A sorozat első;

"Magyar Tanácsköztársaság Kép című levéltári publikáció jelent meg, a Művészeti Osztályának iratanyagát és a iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesítjük, hogy ezenkívül intézetünk ki "Művészettörténeti Tanulmányok" című kötetet, mely a Dokumentációs Kö-

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányok" című kötete. Ára: 45. - Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

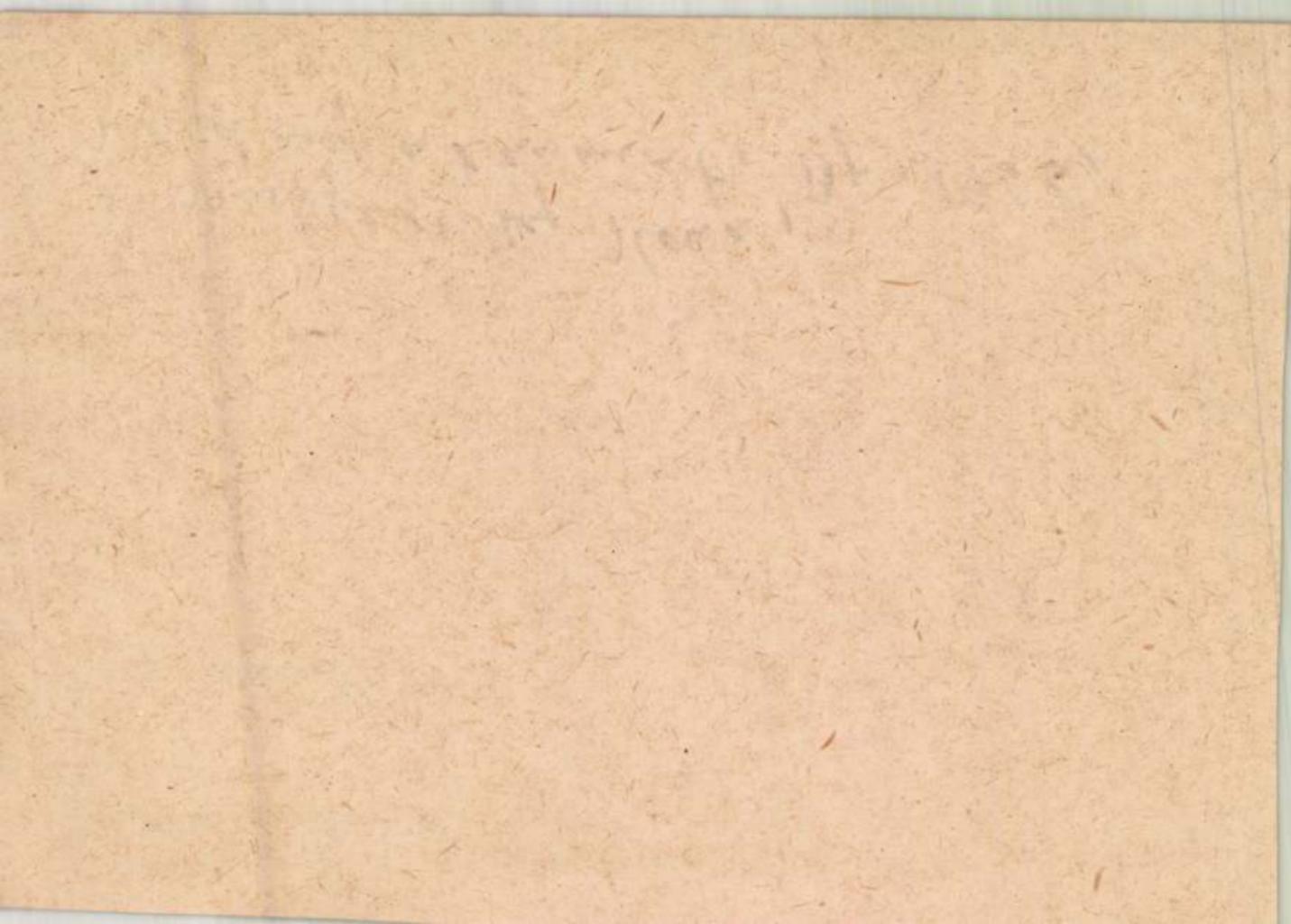
1148.

Found by a keeper, H. B., 1966,
P. B. & L. L. M. 18, 1966,

Kauai, Kau.

Yakoo, quee

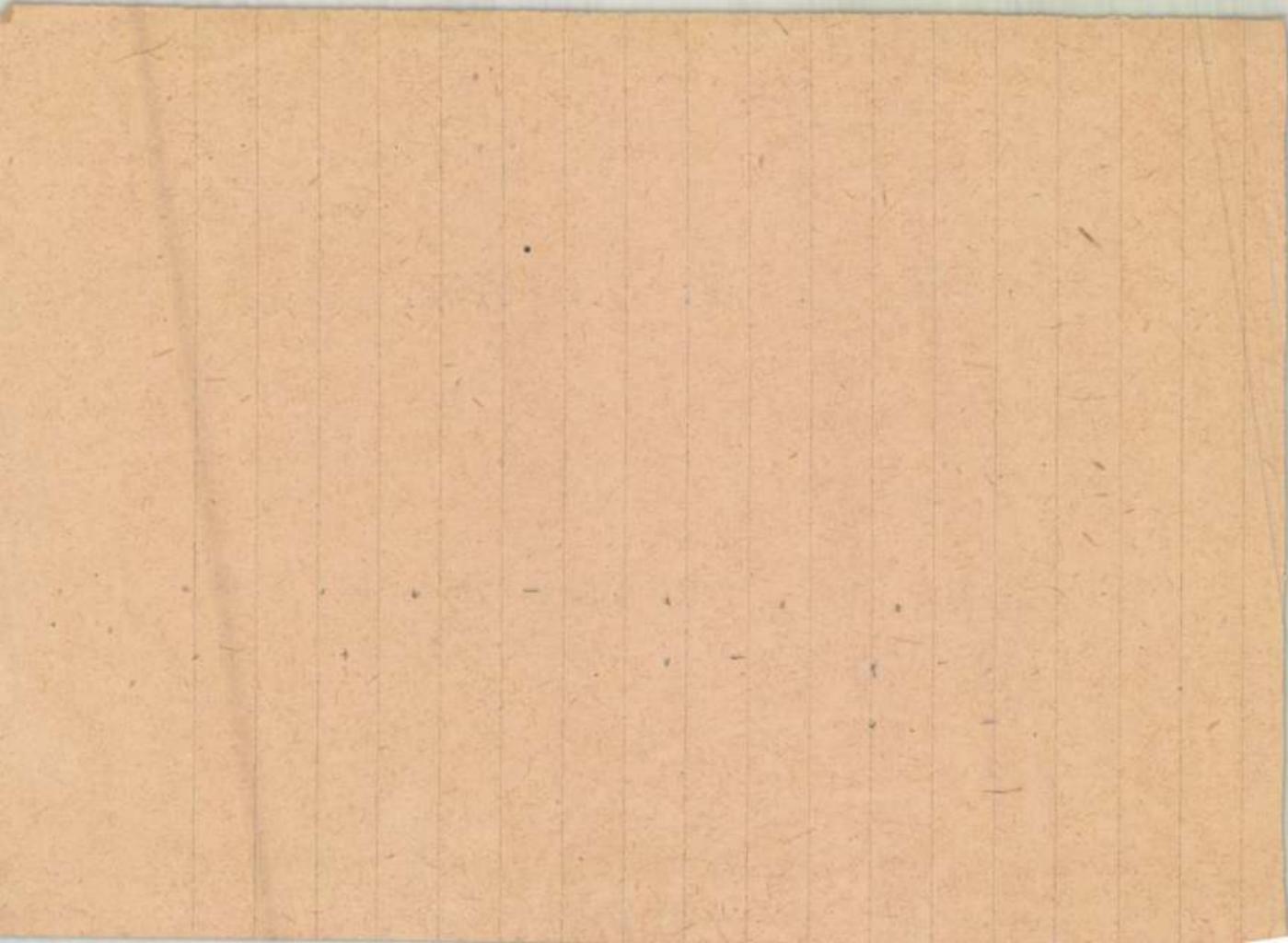
MDK

Jakó Géza ny. szf. ip.rajzisk. tanár

Iparműv. Isk. Evk. 1880-1941. Bp. 1942.

1936-37, 1940-41. tanévek tört.

7-22 1.

Jáko Géza

Keramikus

MDK

Ijjas Asz. O. M. Keramikai Kft. Nemzeti Ijjas,

1942. nov. 8. 15. 1.

Szombathely

Périnty, Szent István király utca
tengellyel, oszlopos tornáccal.
/Szombathely V és MV. Bp. 1951.

A MIVÉSZT M. KERÁMIA kiállításának
magyarországi kiállítása. 1942. nov. 7.

JAKÓ GÉZA KERÁMIKUS

MDK

a_24. Parasztáz, földszintes, 2+kapu

26 1./

Jáko Géza

Stílusos török kerámia kiállítás
az Műcsarnokban. Pest-Budapest, 1942.

MDK

magyemeltes, 4 tengelyes épület 1858-ban.
második lapszám, 81./

JÁKÓ GÉZA KERAMÍKUS

B. A. S. Gyűrű. Keramikai kiáll. Magyar Művészeti
1942. nov. 7.

NDK

Szombathely

Gyöngyös hermán, Traktor utca 1
oszlopos tornáccal. 1850 körül
/Szombathely V és MV. Bp. 1951

jakó Géza

Kerámia

NDK

Wittesarmok 1925 Iparművészeti Társ. Jubileum

1411.

100000000

100000000

N.D.K.

Jahre 922. herausgegeben

Mutter herausgab ein neues
Jahr als eine neue Mutter.
Als das Jahr ein Kind war,
wurde es von einer Mutter
ausgebildet und wurde
durch eine Mutter ausgebildet.
Als das Jahr ein Kind war,
wurde es von einer Mutter
ausgebildet und wurde
durch eine Mutter ausgebildet.

1930-1931 CONSTITUTION OF THE SOCIETY OF FRIENDS IN CHINA

Takó Géza

L

Szépművészeti

1942. 289. C.

新嘉坡

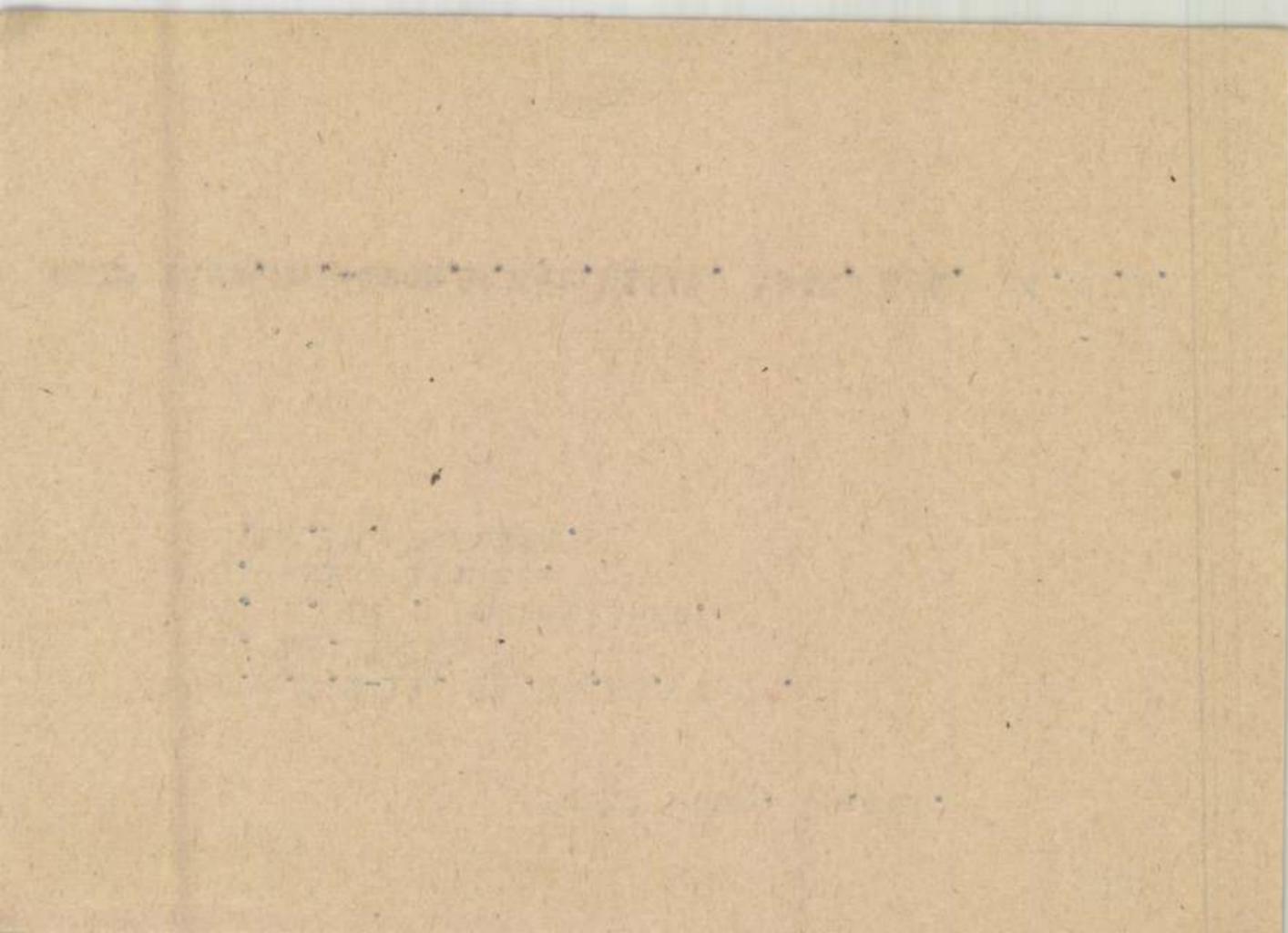
新嘉坡中華書局

ja/kö Géza, íp.mut.

NDK

1. 2, 5, 9-11, 14, 15, 18, Váza.
2. 13, Tátrák.
3. 17, Bombonniere.
4. 12, 16, Kriatagyza.
5. 12, 16, Hamntál.

ONLINE TALES.BP.-OZSU.M, Kesz, KÉKL, 1942. KAT. 24, 25. I.

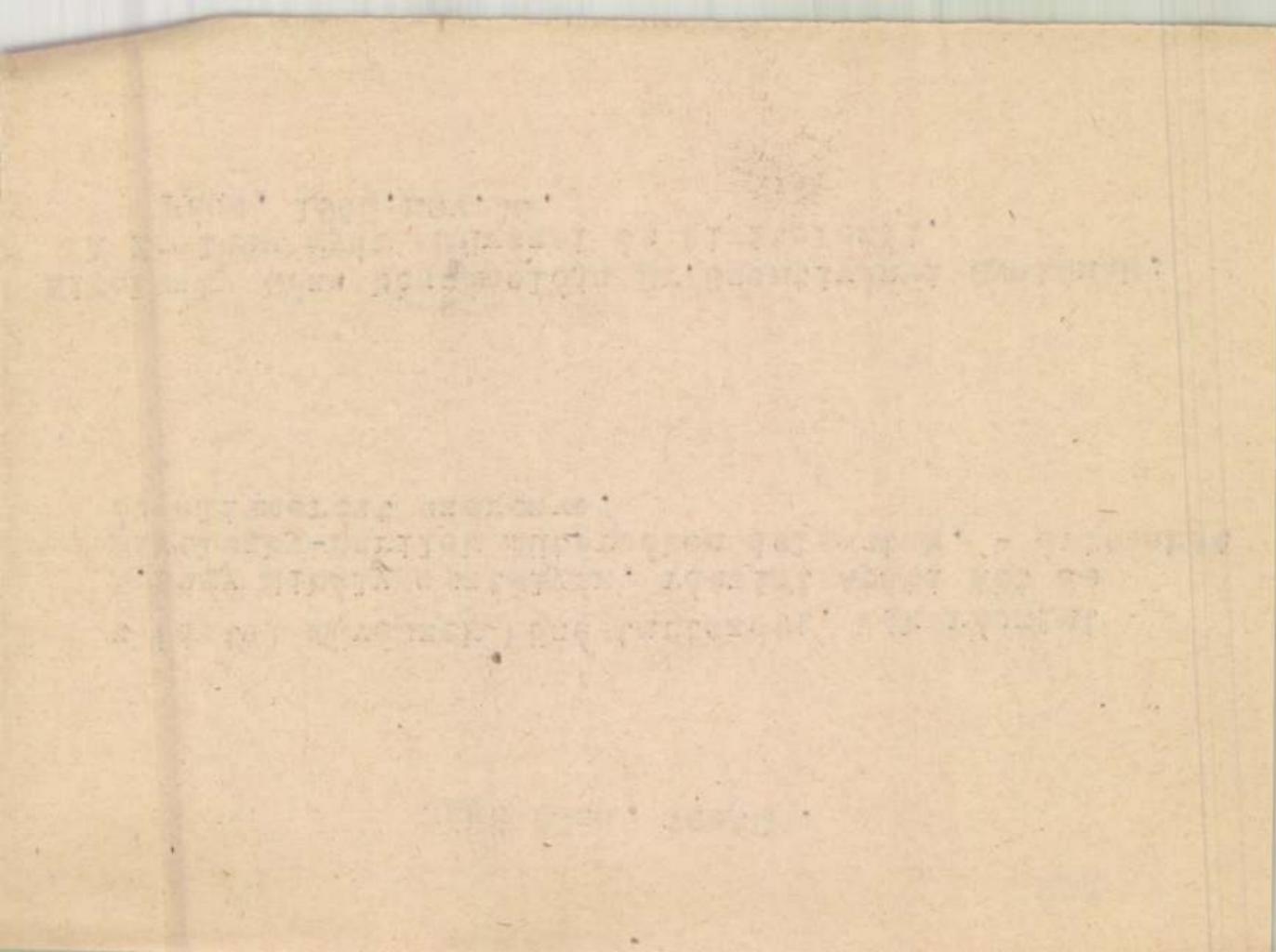

János Géza, festőm.

MDK

a fájtal művészek rözsé tartozeit, Kör i részint
K. Nagy Mihály osztályán, részint Apáti Ált. e
Nikelassy-Daróczy műtermében dolgozik. - Erdemrekt
elítmeregt szerezve.

Nikelassy Gyula Dr. Szentiványi Gyulanak:
A Zsolnay gyár művészeti kiállítelézeti.
Pécs, 1948. nov. 16.

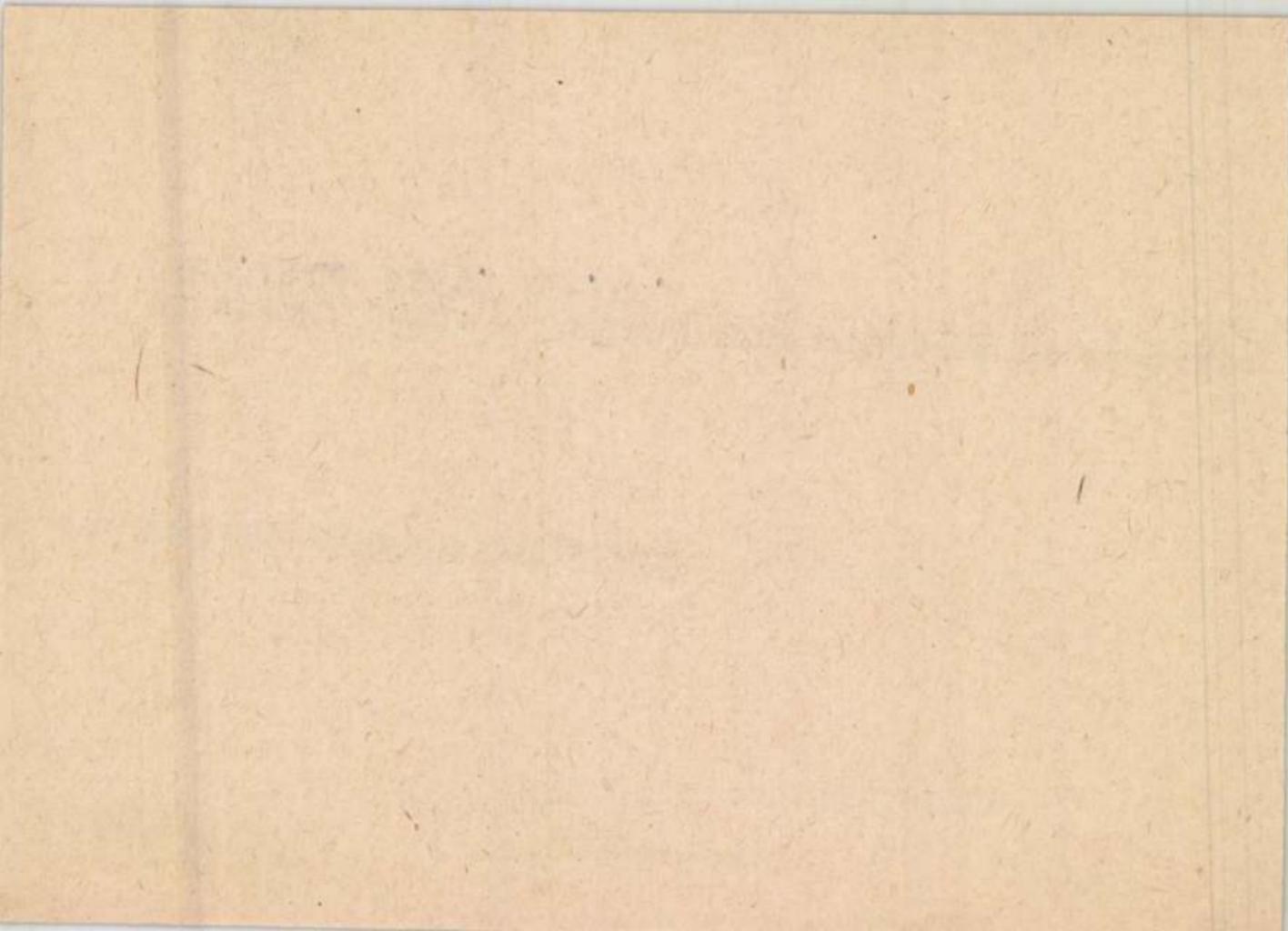

János Géza, történeti körzetekről

MTK

a Zsolnay Gyárban dolgozott 2 hónapig. /1910/

Nikolsky Géza: A Zsolnay gyár műegyetem résztvele
Pécs, XXII 1949. április 12.

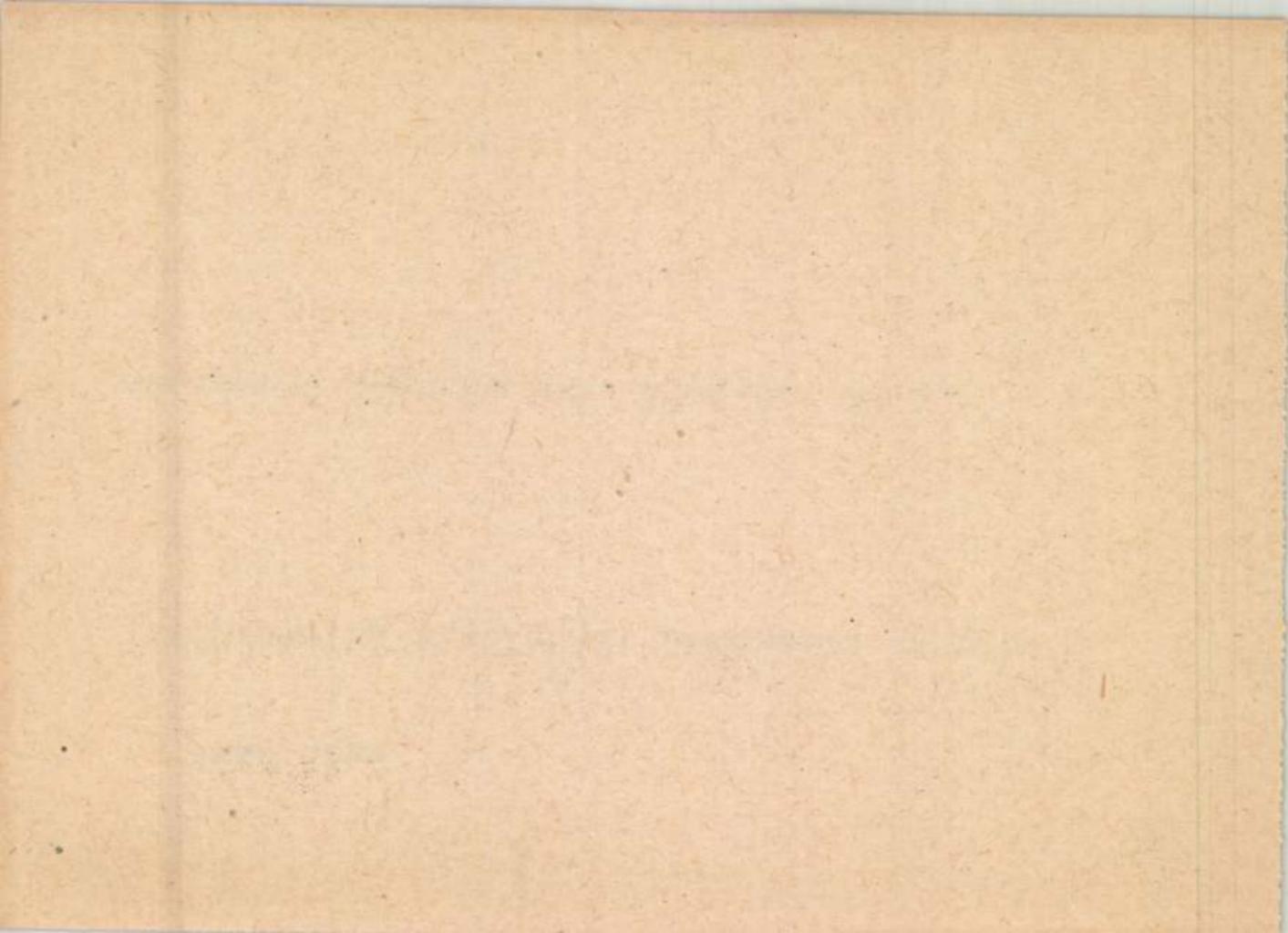

Jákó Géza

Középiskolai rajztanáról oklevelet kapott.

Képzőműv. Földesi. Műk. 1908-9. 64 I.

MDK

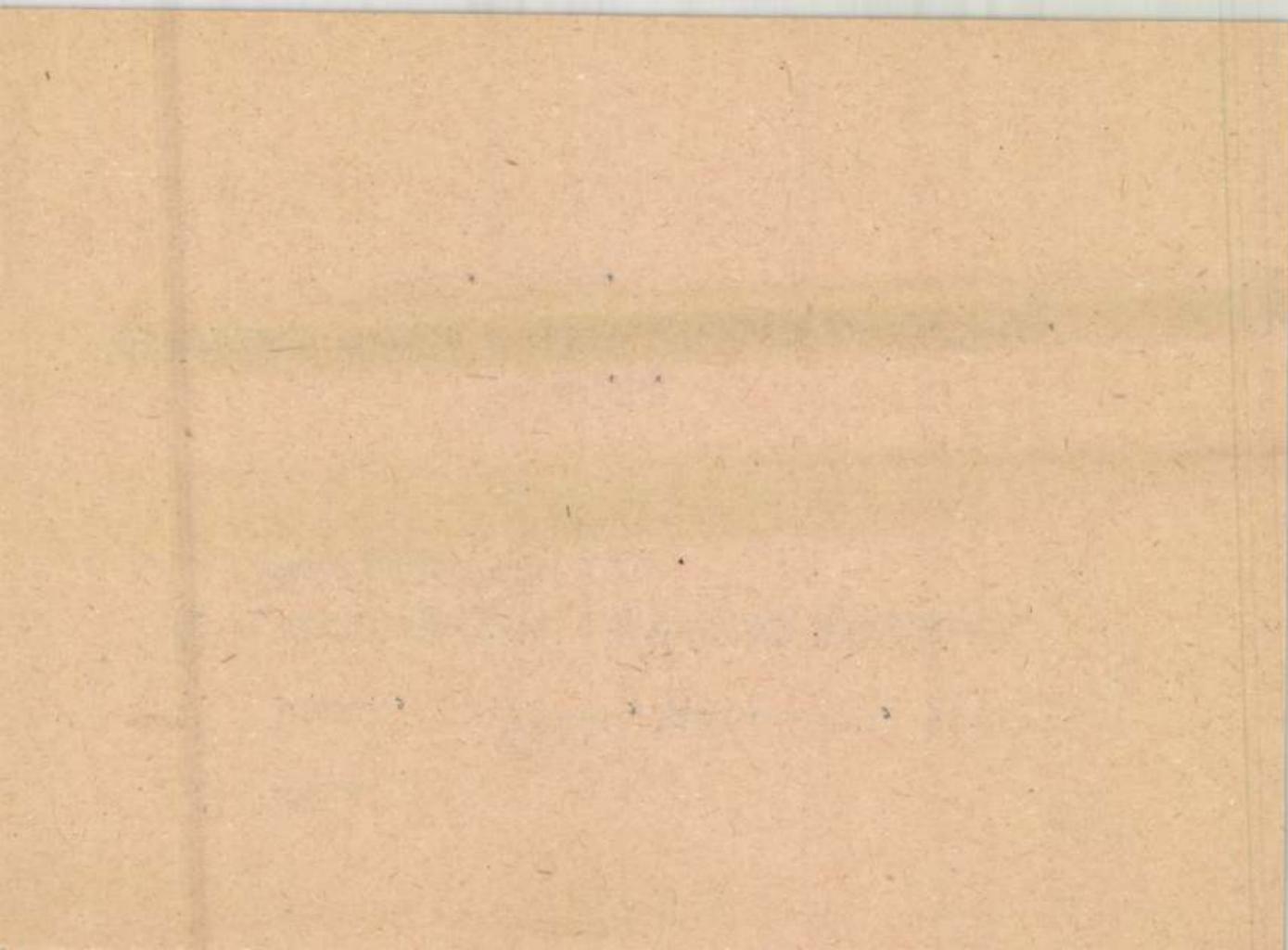
János Géza

NMK

tanár, festő, keramikus, tervész

A Zsolnay-Gyár művészeti kiállításán
Rózseműkiadott 1910.

WILHELMSSZKY GÉZA: A Zsolnay-Gyár művészete.
66.00.
Pécs. 1959.

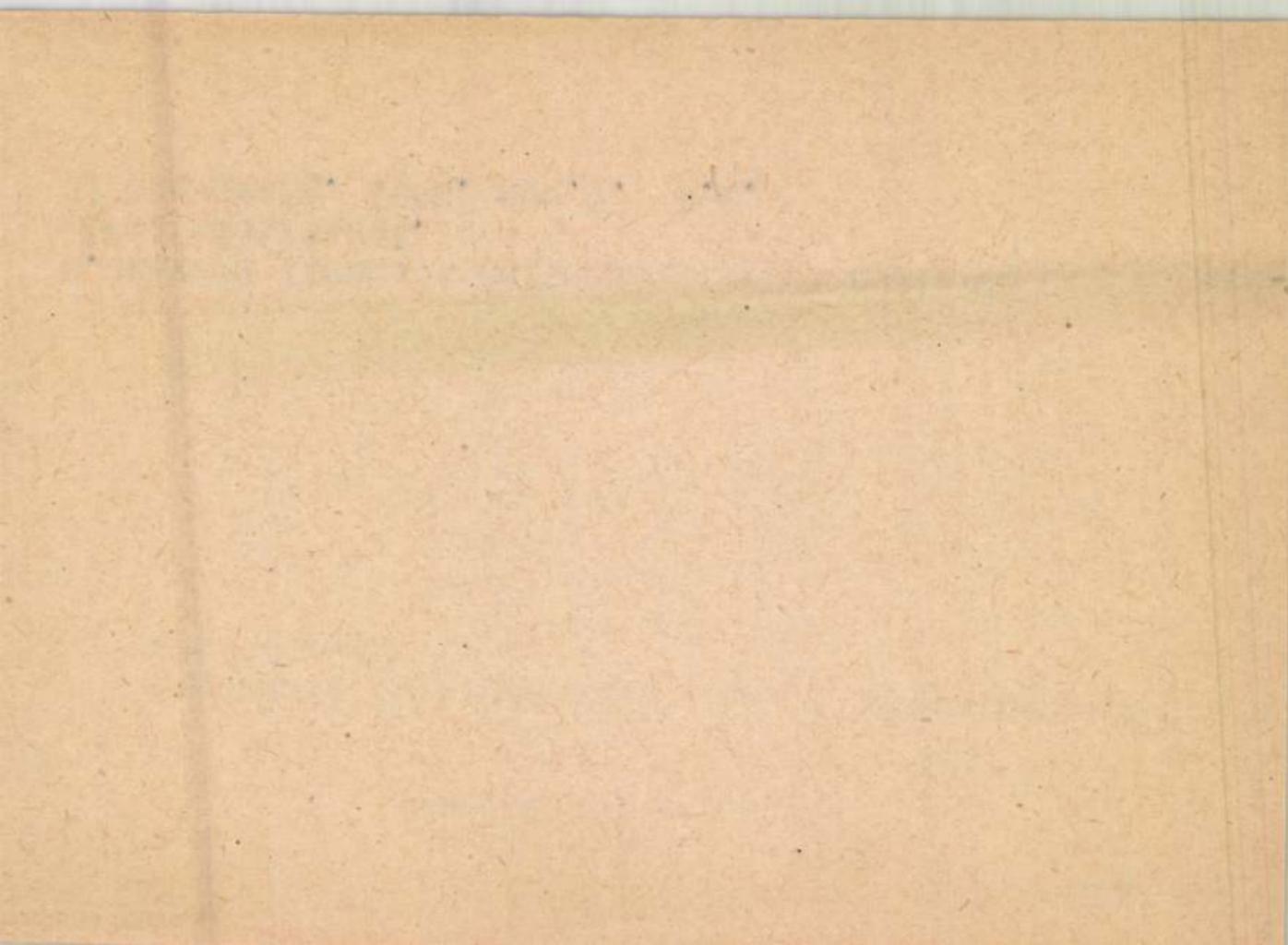

a. Kertámá kibontakozására nyújt visszapillantást
utóbbi műveivel.

János Géza, Kertészkius

NDK

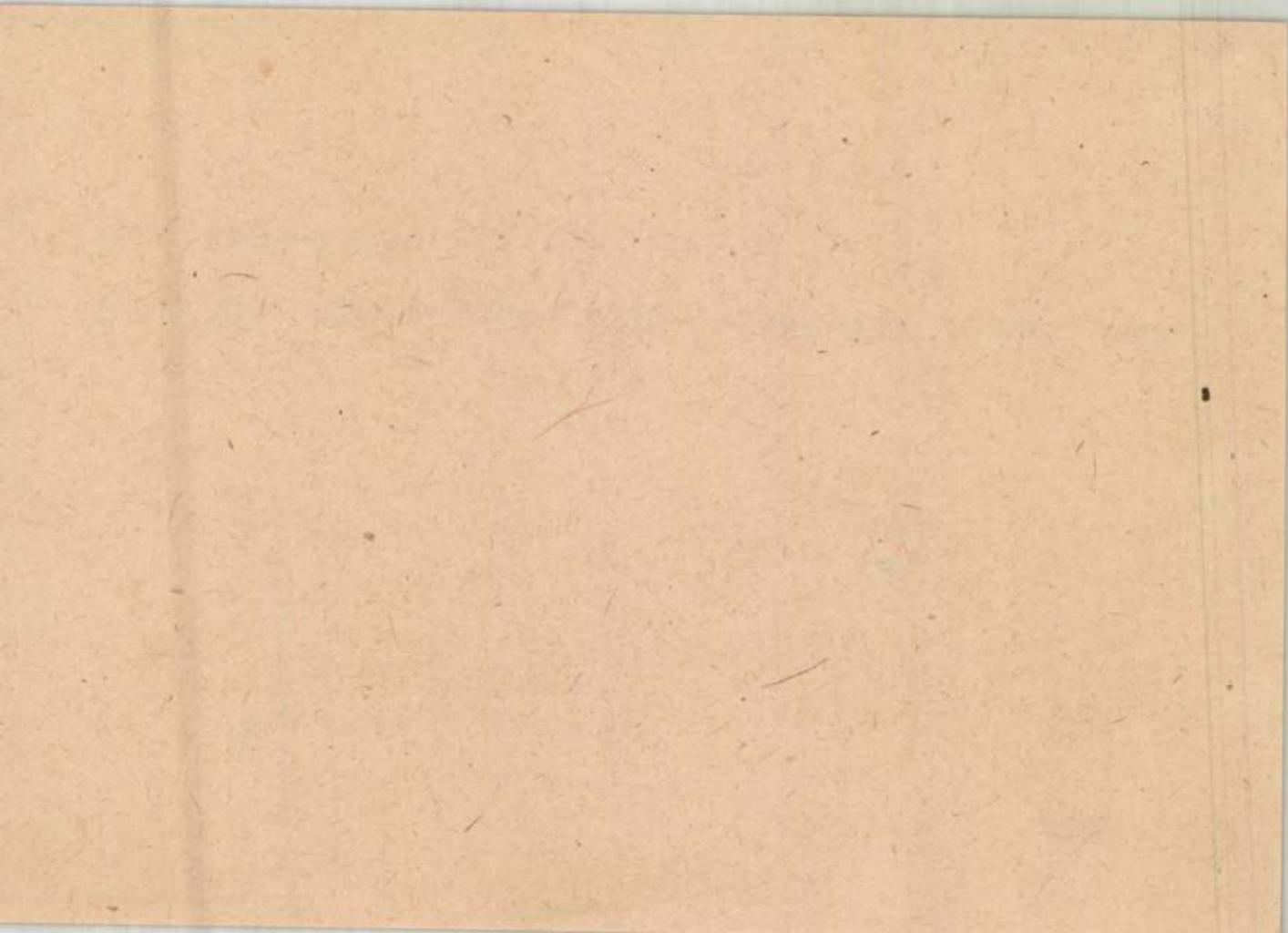
H. Szabédi Ilona: A multimediaszínész nyitette meg a Péter
Mihály Rábalista • 1942. nov. 7. 6. 1.

MDK. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30 L.
Igm. ISK. személyzete 1936-7-1940-41. Igazm. ISK.

János Géza Rajztanár

MDK

Jáko Géza

Ipariumvesz

MDK

Ms. 1916. 59.00.

Pályázatok

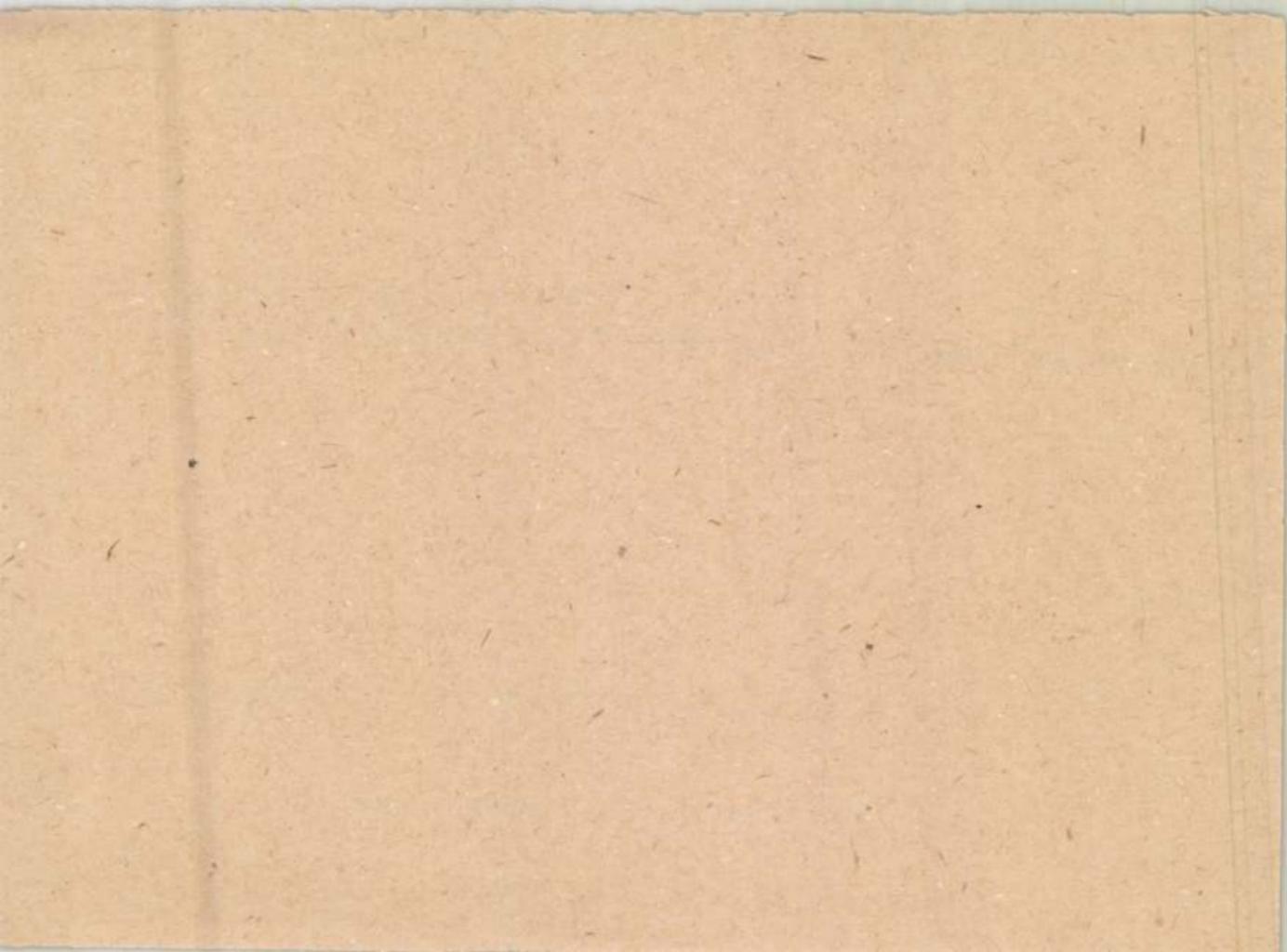

Jarko Bezə, əzəber, -keram.

Keram, tarayərəkəl səzətəpəlt.

Az İpm. Təfərr. Nizaii təmən. -İşgətvarəvəsi Kəzən. Nüvəri hələyə
Nüvəri hələyə. 1922. 46c. 13. S.1.

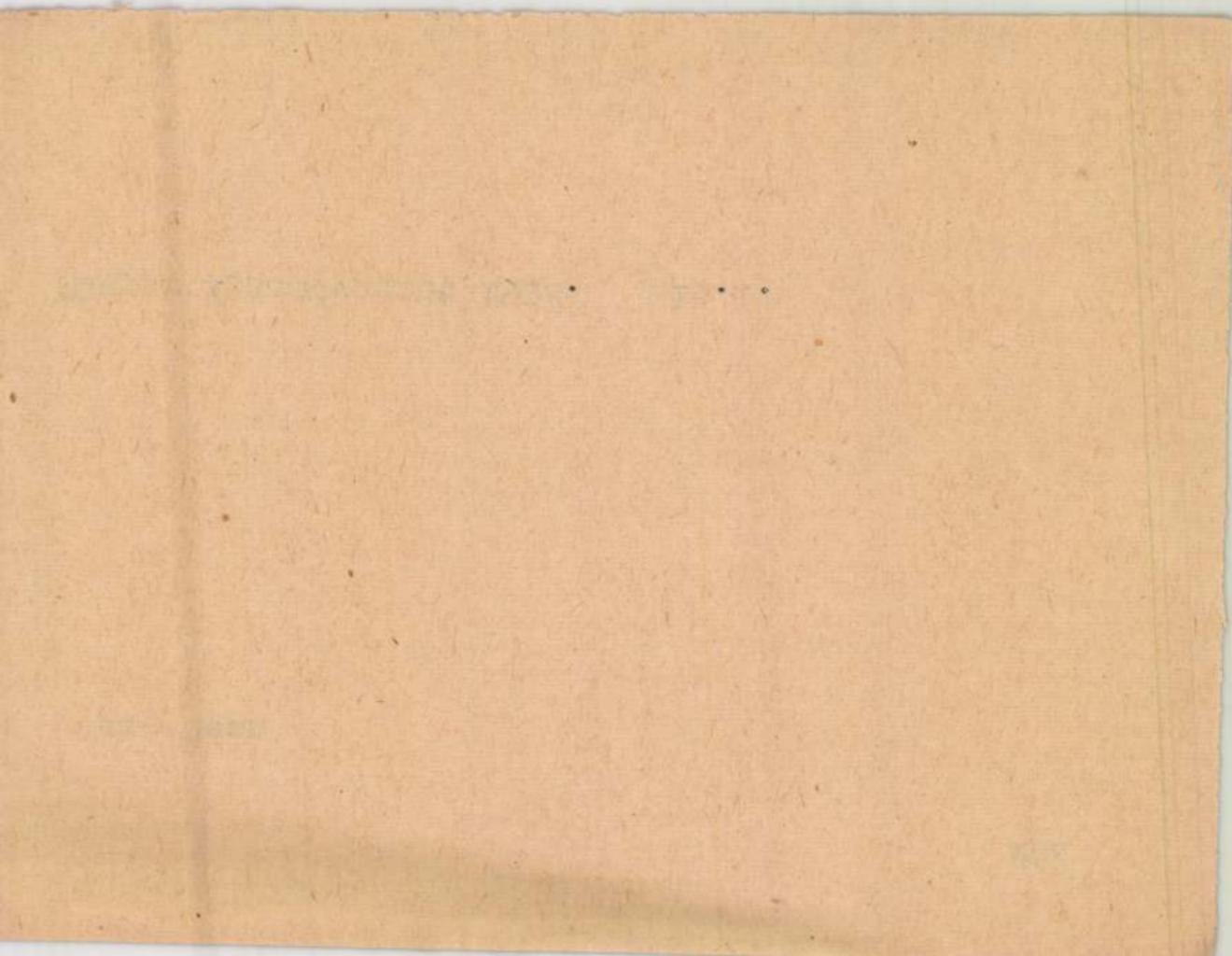
NDK

Jáki Géza

Magyár Iparművészeti 1928. 215. l.

NDK

Jáko Géza

Kampás As A Lipa. Isk. fűz. Kálló.
Béspadavészet, 1941. 9. sz. Képalkotó. 225-26 I.

NOM

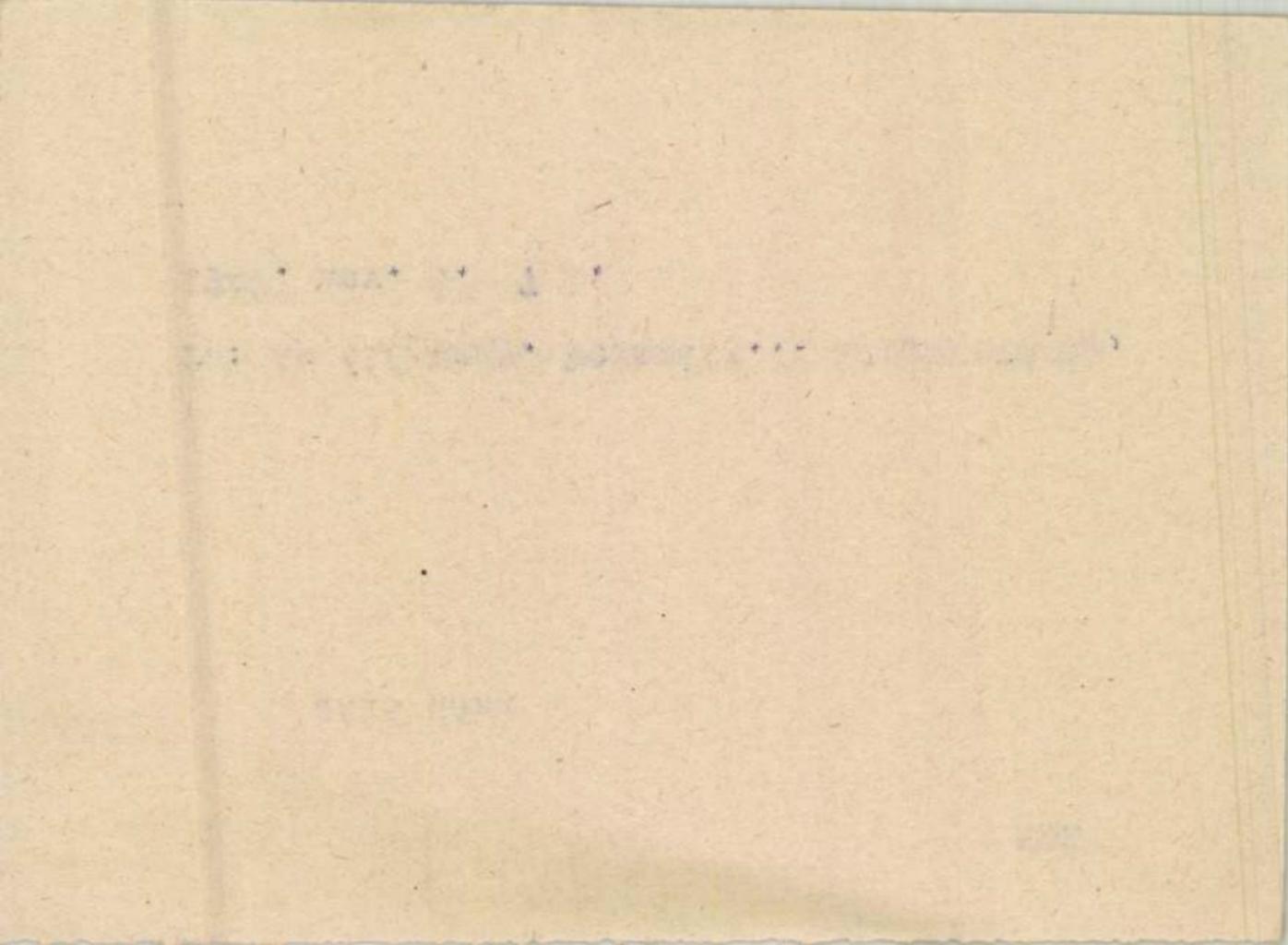

Jáko Géza

1942. nov. 6. 7. 1.

XPS Az 616 Magyar Keramika... Magyarország,

NDK

Jáko Geza

MDK

28 Eles 0. N. Kereamikai Kiffl. Pest. 1942.

Nov. 6. 41.

1940-1941

1940-1941

1940-1941

a növendék a műhelyen át jusson el a művész tervezésnek magasabbrendű feladataihoz, tehát, hogy mielőtt bármely szakban önálló tervezésre, művész munkára gondolhatnak, előbb az illető szaknak teljes értékű kivitelező mestere legyen.

A bútortervezők így, kik végső fokon építőiparművész oklevelet nyernek s mint a bemutatott anyag tanúsítja, kétségtelenül hatással lehetnek a legújabb építészetünknek művész fejlődésére, az asztalos-műhelyben tehát műhelymunkával kezdik meg tanulmányait. Itt ismerkednek meg a különböző bútor-

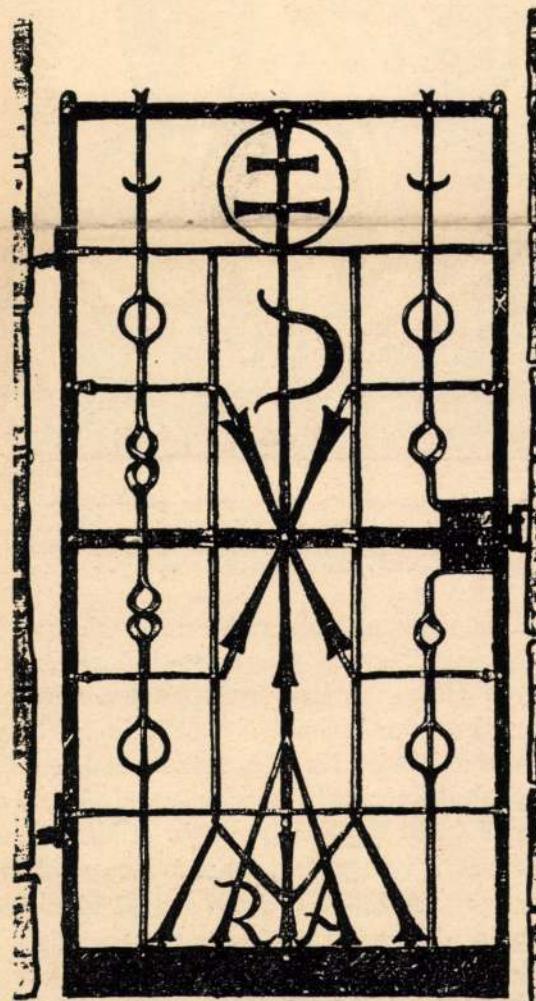

ALLATFEJΤANULMÁNY. LINOLEUM-METSZET.
KÉSZÜLT HARANGHY JENŐ TANÁR OSZTÁLYÁN.
Tierkopfstudie. Linoleum. Hergestellt in der Abteilung des Professors Jenő Haranghy. — Studio sulla testa d'un animale. Incisione a linoleum. Eseguito al reparto del prof. Jenő Haranghy.

és épületfa anyagokkal, szerkezetekkel s csak ezután kerülnek az egyes bútordarabok műhelyrajzainak pontos elkészítésén túl a bútoroknak, bútorcsoporthoz, lakrészeknek, egész lakásbelőségeknek, majd pedig kisebb épületeknek, családi háznak az önálló tervezéséhez. E szakosztálynak tanárai Kaesz Gyula, Weichinger Károly, Antal Dezső, kik a bútortervezést, a középítést és a magyar otthonot, továbbá Szablya Frischau Ferenc igazgató, ki a belső kiképzések és Györgyi Dénes, aki a családi házak tervezését oktatják. Az asztalosműhelynek vezetője vitáz Kajdy Emil szakoktató tanár, Zrinszky József segédtanár pedig az épületfelszerelést tanítja.

A díszítőfestészeti szakosztályon ugyancsak hasonló a munkamenet. Az alsó két évfolyamban az összes festő növendékek Leszkovszky György tanár

vezetésével az ipartörvény rendelkezéseinek megfelelő módon elsajátítják a szobafestő és mázoló, fényező, aranyozó és címfestő mesterségek gyakorlati ismereteit. Bizonyos ékítményes anyagot már ezekben az évfolyamokban is terveznek önállóan. A felsőbb évfolyamokban a természet utáni tanulmányok, majd pedig önálló kompozíciók tervezése és készítése a cél. A felső osztályokban az oktatás a falfestés, üvegablak készítés, mozaik és a színházi díszlet problémáit is felöleli. Az 1939-i berlini kézműipari és az 1939-i newyorki világkiállítás magyar osztályának festett mennyezeteit e szakosztály alsó osztályainak növendékei készítették. A díszítőszobrászati szakosztályon a növendékek az első két évfolyamban a kő-, fa- és gipszfaragás, valamint a gipszontés mesterségét sajtátfják el s ekkor ismerkednek meg a kicsinyítő és nagyító eljárásokkal, a pontozással, stb. Önálló adataik a betűfaragás és néhány dekoratív térkötötés. Az iskola számítva arra, hogy a növendékek később semmi módon nem hajlandók a szobrászművészettel foglalkozni.

VASRÁCS TERVE. KÉSZÜLT GYÖRGYI DÉNES TANÁR
OSZTÁLYÁN.

Entwurf zu einem Eisengitter. Hergestellt in der Abteilung des Professors Dénes Györgyi. — Disegno d'una rastrelliera. Eseguito al reparto del prof. Dénes Györgyi.

2000
1941. 9. 4.
1941. 9. 4.
1941. 9. 4.

Kampos A: ar 4pm. 5ch. job. lezáll
Fogó minnenet

1941. 9. 4. keperrel

közni, két teljes évet szán ezeknek a tökéletes, tanrendszerű begyakoroltatására. A felső évfolyamokon az oktatás azonban már főleg az agyagban való mintázásra szorítkozik, alakokat, csoportokat komponálnak és mintáznak itt a növendékek, megtervezik valamely épület teljes szobrászati díszét, síremlékeket, kutakat és emlékműveket terveznek a teljes anyagi ismeret alapján. Ugyanitt kapcsolódik az oktatásba mint kötelező tárgy az érmészet is. A szobrászati szakosztály tanárai voltak: Simay Imre, ki már nyugalmomba vonult és Lux Elek, akit nemrégen ragadott el a halál, de tanításuknak értékes emlékeit láthatjuk a

TANULMÁNYFEJ. KÉSZÜLT HARANGHY JENŐ TANÁR OSZTÁLYÁN.

Studienkopf. Hergestellt in der Abteilung des Professors Jenő Haranghy. — Studio. Eseguito al reparto del prof. Jenő Haranghy.

kiállítás anyagában. Ma a szakosztályt Ohmann Béla, az érmészettel Reményi József vezeti. A grafikai szakosztályon Haranghy Jenő vezetésével a növendékek a korszerű sokszorosító művészeteik technikai és tervezési ismereteit sajátítják el és foglalkoznak a művészeti és a kereskedelmi grafika minden ágával. A betűvetést Sárkány Lóránd segédtanár tanítja. A kiállításban ez a szakosztály is igen gazdag, vonzó és meggyőző anyaggal szerepelt. A kiállított anyag rendkívül változatos volta talán a legtovább tartóztatta a látogatót a grafika termében.

A kerámikai szakosztály tanára több mint két évtizeden át a nemrég elhúnyt Orbán Antal volt. Jelenleg a szakosztályt Ohmann Béla vezeti mint helyettes. A növendékek az agyagipari eljárások mesterségi és

legegyszerűbb formai elemeit tanulják meg legelőször, kimerítő technológiai ismeretekkel pedig Jakó Géza látja el őket. A kiállított anyag arról tanuskodik, hogy az alsóbb évfolyamokban itt is a műhelyi és a technológiai anyag az uralkodó. A magasabb évfolyamokon itt is az önálló tervezés a feladat. Igen érdekes a szakosztály műhelyeinek a nagyszerű felszerelése; őrlőgépek, kemencék, iszapolók stb. bőven szolgálják az oktatást, a porcellán égetőkemence pedig teljessé fogja tenni ezt a műhelyt.

Az ötvös-szakosztályon Csajka István és Pál Lajos vezetik a növendékeket az egyszerű kalapácsdíszítésrektől a legbonyolultabb zománcozó eljárásokig és ezeknek mesterségi elsajátítása mellett az önálló művészeti tervezésig. Hogy milyen sikerrel, azt az egyházművészettel szánt kiállítási terem tárgyai és a tárlóknak gazdag és vonzó anyaga fényesen bizonyította. Ugyanebben a teremben láttuk kiállítva a szobrász és ötvös növendékek érmészeti munkáit, melyek arra mutatnak, hogy hazai művészettükben az utóbbi évek során oly örvendetesen nekilendülő éremvésés és éremtervezés innen kapta jórészt az energiát.

A texilművészeti szakosztály kiállítása egyike volt a legnagyobb meglepetéseknek. Nemcsak a kiállított anyag változatos és értékes volta miatt, hanem azért is, mert e kiállítás kapcsán kiderült, hogy a szakosztályon olyan kísérletező és kivitelező munka folyik, melyeket a nagyipar is átvett a kikerült növendékek működésével. Nemcsak a textilfestési eljárások szerepelnek itt mint fontos tényezők, hanem a ruhavarrás és a divat és színházi kosztümtervezés, valamint a szőnyeg, a hímzés és csípketechnikák lenyűgözően gazdag és vonzó sorozata. A vezető tanárok Muhits Sándor és Molnár Béla joggal lehetnek büszkék munkájukra. Meglepően szép e szakosztálynak is gazdag gépi felszerelése és az a laboratórium, amelyben a növendékek szakszerű vezetés mellett a textilkémia nehéz kérdéseit is gyakorlati úton elsajátíthatják.

Az egész kiállítás arról győzte meg a szemlélőt, hogy a fejlődés szerves és okszerű volt eddig s hogy az iskola további fejlesztése mindenképen kívánatos. Az a programm, amelyet az alapító Trefort Ágoston lefektetett, a legújabb időkben pedig nagy koncepciójú vallás- és közoktatásügyi miniszterünknek Dr. Hóman Bálintnak szeretetteljes megértése és kiváló munkatársainak, Dr. Fáy István államtitkár, továbbá Dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnök és Dr. Say Géza miniszteri osztálytanácsos támogatása, valamint az intézet igazgatójának nagyvonalú és az ügy odaadó szerezetét példázó munkássága folytán a 60-ik fennállási évben messze túl a kitűzött kereteken megvalósult s az iskola bizakodó várakozással indulhat újabb jubiláris évfordulók felé.

KAMPIS ANTAL

consp Haranghy

RAJZ- OKTATÁS

A MAGYAR RAJZTANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
F O L Y O I R A T A

KIADÁSÉRT ÉS SZERKESZTÉSÉRT FELEL: BÁN TIBOR

1 9 4 1

T A R T A L O M

Zombory-Moldován Béla: „1941.”

Kubinyi Bertalan: Érdekképviselet
az Országgyűlésen és a
törvényhozásban.

Szövetségi közösségi értekezlet a művészeti
szemlélet gyakorlati módszereinek megállapítása tár-
gyában.

Művészeti hírek.

Könyvismertetés — Lapszemle.

Egyesületi élet.

Baksai Ernő dr: A freskófestés mcs-
tersége. (Második közle-
lemény.)

Rajztanárok nyilvántartása

Az Orsz. Magyar Kir. Képzőművészeti Főiskola rektori hivatalának és a V. K. Minisztérium illetékes ügyosztályának kezdeményezésére összeírás van folyamatban, melynek célja, hogy az ország összes középiskolai-, polgári iskolai-, tanítóképző intézeti rajztanárainak és rajztanítóinak szükséges adatai rendelkezésre álljanak s azokból megállapítható legyen egyszerű az, hogy ki, hol és mióta szolgál, másrészt az, hogy előreláthatólag hol és milyen mérvű rajztanár-utánpótlásra lesz szükség, ill. kilátás. A kezdeményezett nyilvántartás munkájába a *Rajztanár Egyesület* is bekapcsolódott és tagjai sorában már is eredménnyel folytatja az adatkiegészítést. A kimutatás az 1905. évben a Főiskolán oklevelet nyert kartársak és kartársnők sorával kezdődik. A hiányzó anyag pótlására tagjainktól és lapunk olvasói től ezúton kérünk alapot olyképen, hogy *Ki tud róla?* cím alatt neveket sorolunk fel a név mellé írt évszámmal (az oklevél szerzés éve) és kérjük olvasóinkat, legyenek szívesek póstai lapon (szerkesztőségünk címére, a tudakolt kartárs nevének és okl.-évének megjelölésével) közölni velünk értesüléseket arra nézve, hogy *melyik iskolánál működik* az illető és *hány szolgálati éve van*. (Vagy mondjuk: itt és itt hivatalnok; külföldön tartózkodik; meghalt; stb. Kartársnőknél a férj nevét is.)

A nyilvántartásba azokat a kartársakat és kartársnőket is fel óhajtjuk venni, akik külföldön (pl. Prága, Bukarest) szereztek képesítést de most már Magyarországhoz visszacsatolt területen folytatnak működést. Utóbbiakról az újonnan felállított (marosvásárhelyi, kolozsvári és szatmárnémeti-i) tancker, főigazgatósághoz közelálló kartársaink tudnának hasznos értesüléseket szerezni.

Ki tud róla?

~~Antalkovics Gusztáv~~, ~~Füllői Jenő~~, ~~Haller György~~, ~~Proschinger Tantos János~~, ~~Schaffartsik Jeno~~ 1906.

Blaskovics Gizella, Hermann János, Hiemesch Margit, Karai Miklós, Ritter Margit, Szentes Béla, Tóth Gyula, Turmajer Sándor, Vaitzik Jenő, Váradi Kálmán, Vucak Mihály. 1907.

Bárány Margit, Helebrandt Béla, Jakó Géza, Iván Rezső, Z. Knöpler Gyula, Lahner Geza, Mánczos Zoltán, Milán Flóris, Morres Hermann, Orvosi Károly Papp Lajos, Ráski János, Regéczi Lenke. 1908.

Haller Stefánia, Holló László, Kerner Pál, Killer Jolán, Korcsmáros János, Kovács Aranka, Majorovics Lajos, Nagy Kornélia, Pichler Pál. 1909.

Bárány Gizella, Fábry Vilma, Lakatos János, P. Müller Ferenc, Petrovics Emil, Szabó Júlia, Varga Ibolya. 1910.

Arnhold Béla, Göbel János, Molnár György, Szende Dezső, Lázár Ilona G. 1911.

Pénztáros nyugtázása

1940. december 11-től január 7-ig.

Tagdíjak: Bokor László, Lestyán Béla 1939, 1940-re, Bán Tibor, Illyés Árpád, Kaptay Antalné, Vedrőy István 1940-re, György Antal, Palotay Alice, Pokorny Marcella, Vereb Mihály 1940, 1941-re, Abonyine Keresztfűr Margit, Adamszky András, Antal Loránt, Császár Bertalan, Dajászászi Ferenc Józsefné, Dorogi Imre, Eszedi Lajos, Gaál Sándor, Hofbauer Károly, ikafalvi Diénes Teréz, Király Róbert, Kövesdy Géza, Králik Gusztáv, Luttör Ignác, Obendorf Gusztáv, Ócsváry Rezső, Oppel Imre, Rimóczy József, Sprenger Lajos, Suján Pál, Tobisch Ilona 1941-re.
Előfizetések: Kir. József Műegyetem (Bpest.) 1940-re, All. polg. iskola (Érsekújvár) All. Hunfalvi gimn. (Kassa) 1941-re. **Hirdetésekért:** Gergely János 10 P., Németh Józsefné 10 P., Schuler József rt. 40 P. (v. Cs. I.)

A „Rajzoktatás” megjelenik minden hónap 15.-én. — Előfizetési ára 8 P. Egyesületi tagok tagsági díjuk fejében kapják a lapot. — Egyes szám ára 1 P.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Török Pál-utca 1.

Az elnökségnek szóló küldeményeket is kérjük
IX., Török Pál-utca 1. címre küldeni.

Jalco Gérä

Kaesz Géza
Csepti Gyula
Kiss László

Szabó István: Iskola Évkönyve
1936—1940/41. Ép. 1942

10-11. c

AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA 1936/37.—1940/41. TANÉVEINEK TÖRTÉNETE.

79/R

Az iskola eddig kiadott Évkönyvei az 1935/36. tanévig bezárólag tartó időszakot ölelik fel. A most közrebecsített kötet az 1936/37—1940/41. quinquennialisé, amely öt év közül az 1939/40-ik tanév intézetünk fönállásának *hatvanadik tanéve* volt. Ez az intézmények életében is jelentős évforduló arra indította és kötelezte az iskolát, hogy egrészt a nagy nyilvánosság előtt önálló kiállítás keretében adjon számot működéséről, kulturális és művészeti színvonaláról, másrészt pedig a kibocsátandó Évkönyvben részletesen ismertesse az iskola létrejöttének, fejlődésének történetét, szervezetének jelenlegi állapotát, amely a tanítás rendszerében, a szakosztályok és a tanműhelyek működésében tükrözödik vissza.

A jubiláris 1939/40. tanévben világregető történelmi események zajában nyitottuk meg az Alma Mater kapuit. Körülöttünk a halál til szörnyű orgiát, a fegyverek nemzeteket és kultúrákat pusztítanak és döntenek romba; mi is elkomorult lélekkel és aggódó tekintettel fürkéssük a vészterhes láthatárt, melynek hatása- és következéskép — nehéz szívvel bár — a kiállítás megrendezésének és az azzal szervesen összefüggő Évkönyv kibocsátásának elhalasztása mellett kellett dönteni. Tehát ezek a körülmények és tények magyarázzák és indokolják, hogy a jubiláris kiállítás és az Évkönyv kissé megkészen, a nehéz időkhöz méltó és illő formában bocsátja az iskolát a hivatalos és szakkörök, valamint a nagy nyilvánosság jóindulatú és tárgyalagos megítélése alá.

*

Az imént elmondottak közvetlen okát és magyarázatát adják annak is, hogy jelen Évkönyvünk szoros értelemben véve csak az utolsó öt évről nyújt részletes és összefoglaló jelentést. Az iskola fólállításának, fejlődésének hű képét és történetét

adják korábbi értesítőink és Évkönyveink, amelyek közül kimagaslik az intézet fönállásának ötvenedik évfordulója alkalmából kiadott jubiláris szám, amely pompás és gazdag formában az iskola félszázados történetének színes compendiuma

A háborús gazdálkodás parancsolta, kötelesség szerű takarékoszági szempontok korlátokat szabnak, illetőleg nem engedik meg, hogy az iskola-fólállításának és fejlődésének az 1880—1936-a évekre vonatkozó történetét, adatait ezeken a hasabokon kimerítő részletességgel ismertethessük. Az áttekinthetőség és a teljesség érdekében azonban még sem mellőzhetjük legalább a legjelentősek és legfontosabb mozzanatok felemlítését. Idezzük fel tehát az Iparművészeti Iskola elmult, elégé mozgalmas és változatos korszakait, még mielőtt föladatunk tulajdonképpen tárgyára, az 1936/37—1940/41. tanévek krónikájának ismertetésére térhetsünk.

Az első független felelős magyar miniszterium kultuszminisztere: báró Eötvös Józsefhez vezetnek vissza a kegyeletes emlékezés szálai. Az európai műveltségű, kiváló kultúrpolitikus mély szomorúsággal állapítja meg iparművészeti elmaradottságunkat, amikor egyik munkája illusztrációjának elkészítésére nem talál megfelelő magyar művészett, s így a föladatot idegenben: Stuttgartban kényetlen elkészíteni. Ezzel kapcsolatban nagy gyakorlati érzékkal mutat rá egy magyar iparművészeti iskola fólállításának szükségszerűségére, annak közvetlen és várható kedvező következményeire. A szabadságharc bukása és az utána bekövetkezett nyomasztó politikai és pénzügyi körülmények természetesenleg nem voltak alkalmasak a felvetett idea megvalósítására. Ennek valórváltása a magyar kultúrpolitika egy másik ihletett szellemőriája: Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter áldott emlékű nevéhez fűződik, aki 1880. november 14-én személyesen nyitotta meg az Orsz. Magy. Kir. Mintarajz-

iskolával és Rajztanárképzővel kapcsolatos *Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola* egyetlen szakosztályát: a „műfaragászati tanműhelyt”, — s ezzel megvetette alapját az intézet jövőjének és további fejlődésének. Az igazgatást a Mintarajziskola direktora, Keleti Gusztáv vette át, az „artisztikus vezetés” pedig Rauscher Lajos építészre hárult, aki az új intézmény első *Szervezeti szabályzatát* is elkészítette, az új iskola egyetlen kinevezett tanára pedig: Mátrai-Muderlak Lajos szobrászművész lett. A többi előadó tanár a Mintarajziskola tagjaiból került ki; az iskolának első három éve alatt az Orsz. Képzőművészeti Társulat Sugár- (ma Andrássy-) úti bérháza nyújtott ideiglenes hajléket, ahol minden össze három helyiségben talált elhelyezést. Ilyen szerény keretek között indult meg az iparművészeti oktatás hazánkban!

I. Az 1883—1896 közti időszakot a fokozatos fejlődés jellemzi. Az 1883/84. tanévben négy (mintázási, műfaragászati, ötvösművészeti és fametszészeti) „szakosztályt” találunk; 1884/85-ben további új (díszítő festészeti és rézmeteszesszeti), úgynevezett „szakosztályokkal” bővül az iskola. Az ugyanezen tanév nyarán rendezett Budapesti Országos Kiállításon már résztvesz az iskola és első nyilvános bemutatkozása általános feltűnést kelt nemcsak a hazai művész közönség, hanem a külföldi szakkörök előtt is. Trefort Ágoston mind a maga, mind pedig történelmi nevű elődje: báró Eötvös József helyes elgondolásának igazolását állapította meg az iskola folyó serény, lelkes alkotó munkából, amikor az első ízben megrendezett évvégi bemutatót személyesen megtékintette.

Az 1887/88. tanévtől kezdve az addig hároméves tanulmányi idő öt évre emeltetett fel. Az iskola vezetőségének ezekben az időkben különös gondot okozott, hogy *hat szakosztálya négy különböző épületben volt*. Ugyanennek a tanévnek történetéhez tartozik, hogy a 6051/1888. sz. kormányrendelettel jogszabályerejű intézkedés biztosította a végzett növendékek részére az egyéves önkéntesség kedvezményét. Az előzőben már utalás történt arra nézve, hogy az iskola szakszerű működését hátrányosan érintette az önálló, a kor követelményeit kielégítő épület hiánya. A következő évek e tekintetben is kedvező megoldást hoznak. Csáky Albin gróf kultuszminiszter ugyanis, aki az intézet törekvései és célkitűzései iránt meleg rokonszenvet és megértést mutatott, sőt az intézetet többízben megjelenésével is kitüntette, az 1890-ben tartott költségvetési expozéjában határozott állást foglalt, hogy az iparművészeti iskola és múzeum — mint rendeltetésükkel és céljuknál fogva egymást kiegészítő, egymásra utalt intézmények — egy külön e célra emelendő

épületben nyerjenek végleges és méltó otthont. A pályatervezek közül Lechner és Pártos együttes terve nyerte el a megbízást, s ennek alapján 1895 tavaszán megindult a szorgos építkezés a Rákosszentmihályi Úllói-út és Kinizsi-utca által határolt 1552 négyzetméteres területen.

Az 1896/97. tanévben már saját helyiségeiben kezdheti meg az iskola kulturális működését. Az új épület 1896. október 26.-án rendezett felavatási ünnepélye fokozott jelentőséget és díszt kapott azáltal, hogy I. Ferenc József királyunk, az országgyűlés tagjainak, a társadalmi, a művészeti és műipari körök, valamint a nagyközönség részvételével megjelenésével tüntette ki.

II. Az 1896—1910-et felölelő másfél évtizedes időszak az iskola belső reformjainak jegyében telik el. A millenniumi országos kiállítás újabb elismerést hozott az intézetnek. Az iskola tágabb keretei most már lehetővé teszik, hogy az intézet vezetői új szakosztályokat szervezzek. E vonatkozásban leginkább érzett szükséglet a lakberendező szakosztály volt.

Az 1900. évi párisi világkiállításon az iskola növendékmunkái olyan sikereket aratnak, hogy a nemzetközi bíráló-bizottság aranyéremmel tünteti ki az iskolát. A nagy siker és a hazai társadalom közkívánságának hatása alatt a párisi kiállítás anyaga az Iparművészeti Múzeumban is bemutatásra került. Jogos és érthető büszkeséggel tartják nyilván Évkönyveink és kiállítással kapcsolatban, hogy a Király Öfelsége, a királyi család több tagja és a közélet kimagasló egyéniségei érdeklődésükkel juttatták kifejezésre az iskola iránti elismerésüket.

A további években a szegedi, majd a turini kiállítások lesznek az állandóan felfelé ívelő fejlődés útjelzői.

Ezekben az időkben (1904) nyeri el a közoktatásügyi miniszterium jóváhagyását a változó viszonyoknak megfelelő új *Szervezeti és szolgálati szabályzat*. Ez a szabályzat jelentős újításokat vitt bele az iskola tantervébe. Az iskolába való felvételt hat napig tartó sikeres vizsgához köti, a gyakorlati kiképzés érdekében kötelezővé teszi a nyári szünidei műhelygyakorlatok végzését; évvégi és szakbeli képesítő vizsgákat rendel el; szabályozza az esti tanfolyam kérdését, stb.

1906-ban Milano újabb sikerek színterére. Az iskola e kiállításról hazahozott Grand Prix-val növeli az immár hagyományos sikersorozatot.

III. Az iparművészeti iskola történetében a nagyarányú fejlődés korszakát az 1910—14-es évek jelzik.

Az igazgatói széket ebben az időben Czakó Elemér dr. tölti be; igazgatói működését a hazai iparművészeti oktatás krónikájának lapjai aranybetűkkel jegyzik fel. Czakó Elemér dr.-t széles

látókör, biztos művészeti itélőképesség, hatalmasan kifejlett szervezőtehetség jellemzi, aki a művelt különödön végzett tanulmányútjainak gazdag és értékes tapasztalatait minden-minden a hazai iparművészeti oktatás szolgálatába állítja.

Dinamikus erővel, az elhivatottak buzgóságával szervezi meg a magyar iparművészeti oktatást. Joggal és tárgyi meghatározásoként kell leszögezni, hogy a hazai iparművészeti oktatás megteremtése a szónak, a fogalomnak mai értelmében az ő nevéhez és igazgatói működéséhez fűződik. Rá kell tehát itt mutatnunk arra, hogy az iparművészeti iskola szervezete, illetőleg az iparművészeti oktatás tanrendileg és módszerbelileg ekkor vesz fel egységes jellegeket, úgyhogy az iskola működését és tények szemsszögéből ettől az időtől kezdve kell bírálni és megítélni.

Első reformintézkedéseiivel megszervezi a grafikai és a textilművészeti szakosztályokat.

Az eddigi kétéves előkészítő és hároméves szakkiképzést a hároméves középiskolai és kétéves főiskolai tanfolyam rendszere váltja fel. A középiskolai tagozat Végbizonyítvánnyal, a főiskolai pedig Szakoklevéllel záródik. A szakoktatásban jelentős szerepet kap az intenzívbb műhelygyakorlat, amelyet az egyes szakosztályok keretén belül működő tanműhelyekben végeznek a növendékek. A tantervbe beillesztették az irodalomtörténet, a népművészet, a neveléstan, valamint a társadalmi és gazdasági ismeretek tanítása. Ennek a korszaknak kiemelkedő eseménye a *drezdai rajz* és *iparművészeti* oktatási kongresszussal kapcsolatos kiállítás. Ez a kiállítás általános elismerést szerzett nemcsak az iskolának, hanem az egész magyar művészeti oktatásnak is. Ennek a nagyarányú fejlődésnek a korszakát a világháború kitörése zárja le.

IV. A háborús és a forradalmi évek (1914—1919) a nehéz és gondterhes idők jellegét viselik magukon. A tantermekben és tanműhelyekben szembeötlően megsappan a létszám; tanár és növendék a becsület mezején tesz hitet és tanúságot hazaszeretetéről. A szakosztályok munkája csaknem kivétel nélkül a háború jegyében folyik. Az iskola tantermeinek egy részében a KÉVE művészegyesület segítségével 100 ágyas hadikórházat rendez be és tart fenn. A vesztett háború után a forradalom, a kommunizmus, az idegen

megszállás és az ezekkel járó gazdasági leromlás, nemkülönben az ország területének majd egy-negyedére való összezsugorodása természetesen nem marad hatástan az iparművészeti iskola életére sem.

V. A proletárdiktatúra bukása után alkotmányos életünk helyreállításával az iskolaélet is visszatér megszokott keretei közé. A iskola gazdasági jelentőségét a reális pályák iránt érdeklődő ifjúság széles rétegei ismerik fel és a növendékek száma jelentős méretekben növekedett. Az 1923-ban rendezett milano—monza-i nemzetközi iparművészeti kiállítás újabb sikereknek a színhelye. A kiosztásra került három aranyérem egyike az alkotó magyar géniusz világviszonylatban történt elismerése, az ugyancsak kitüntetett franciák és olaszok mellett.

Az 1924. év jelentős esemény időpontja. Új Szervezeti szabályzatunk ugyanis ekkor nyeri el a Kormányzó Ór Főmértsága magas jóváhagyását. Az új szabályzat értelmében az életfogytiglan kinevezett igazgató helyett két-két évre választott igazgató veszi át az intézet felelős vezetését, aki az iskola bizonyos ügyeit az igazgatónáccsal együtt irányítja. A tanulmányi idő

ugyanettől az időtől kezdődően hat évre emelte-tett fel.

Az iskola a mult idők hagyományaihoz és sikereihez méltón állandó résztvevője a hazai és a külföldi (Bern, Basel, St. Gallen, Genf, London, Róma, Barcelona, stb.) kiállításoknak.

Kimagasló és rendkívüli siker koronázza az iskola fönnyállásának ötvenedik évfordulóját alkalmából rendezett 1930. évi jubiláris kiállítást, amely erős bizonyíték és hitvallás volt a mellett, hogy az iparművészeti iskola rendeltetésének, kultúrmissziójának magaslatán áll, s betölti, valóra váltja mindeneket a reményeket és várakozásokat, amelyeket létre-hívői: báró Eötvös József és Trefort Ágoston látnoki hittel az iskola működéséhez fűztek.

VI. Az 1930—36-ig terjedő időszak válto-zatlanul fönntartotta és biztosította a mult hagyományait. 1931-ben a kultuszminiszter meg-szüntette az önkormányzatot s Helbing Ferenc választott igazgatót bízta meg az iskola veze-tésével.

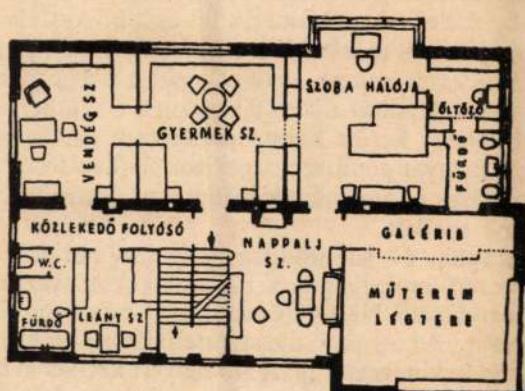
A padovai (1931) nemzetközi egyházművé-szeti, a milánói és római (1935) nemzetközi iparművészeti kiállítások sikerei töretlen vonalú fejlődésnek bizonyítéka.

Az 1932/33. tanévben a tanulmányi idő újabb szabályozást nyert, amennyiben négyéves ipar-művészeti és kétéves művészkepző tanfolyamra szerveztetett át.

Az iskola 1936/37.—1940/41. tanéveinek eseményei.

I. Személyi ügyek.

Igazgató változás. Az 1936/37. tanév az igazgató személyében beállott változással kezdődik. Helbing Ferenc kormányfőtanácsos, az

EMELET

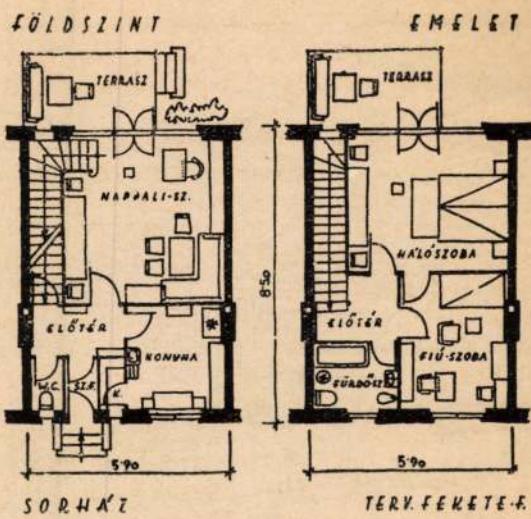
iskola igazgatója ebben a tanévben töltötte ki szolgálati idejét, s így a fönnálló törvényes rendelkezések értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1936. július végével nyugállományba helyezte.

Helbing Ferenc negyedszázados tanári és 9 éves igazgatói működés után távozott az igazgatói székből, amelyet annyi elhívatott-sággal, ügyszeretettel töltött be tanártársai és az iparművészeti közvélemény osztatlan megelégedésére. Tanári működését és hatását e szükre-szabott keretek közt megfelelően méltatni nem lehet. Kötelességszerűen és elfogulatlanul meg kell azonban állapítani, hogy nincs és nem volt nálunk hozzá hasonlóan sokoldalú grafikus, aki a grafikának minden ágát annyira uralná, mint ő. Iskolánkban a kereskedelmi grafikai szakoktatást olyan tökéletességre emelte, amely-lyel klasszikus példáját szolgáltatta ennek a szélestávlatú, nagyarányú képességeket követelő művészeti ágazat tanításának. Tanári mű-ködésének hatását a grafikus művészta-sadalom nagy tábora tanúsítja és hirdeti. Az iskola tanári kara mindig a legnagyobb kartársi szere-tettel és elismeréssel fog emlékezni arra a közel háromévtizedre terjedő tanári és kilencéves igazgatói működésre, melyet Helbing Ferenc az iparművészeti oktatásnak szentelt.

A távozó igazgató helyét Szablya-Frischauf Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, a belső építészet és lakásberendezés professzora fog-lalta el mint megbízott igazgató, akit a követ-kező évben a Kormányzó Úr Ő Főmértságára 1937. július 1-én kelt legmagasabb elhatározásával az V. fizetési osztályba igazgatóvá nevezett ki.

A Kormányzó Úr Ő Főmértságára 1936. május hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával Szablya-Frischauf Ferenc m. kir. kormányfőta-nácsos, a lakásművészeti tervezések tanárának az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat 50 éves fennállása alkalmából „a Társulat érdekében kifejtett érdemei elismeréséül” a Magyar Érdem-rend középkereszttjét adományozta; a Társulat jubiláris kiállítása alkalmából pedig „az építő iparművészeti terén hosszú időn át kifejtett eredményes tevékenysége, valamint a magyar iparművészeti általános vonatkozásait is illető érdemei alapján” az állami aranyéremmel tüntetettet ki.

A magyar királyi kormány 1936 nyarán a genfi új népszövetségi palotának díszes váró-szalon ajándékozott, amelyet a kormány megbízása alapján Szablya-Frischauf Ferenc tervezett; a szalonnak hatalmas bel- és külföldi sajtósikere volt.

Az 1936/37. tanév végén őszinte sajnálattal búcsúzott az intézet a tanári kar két nagyrabecsült tagjától: Sándor Béla a díszítő festőszakosztály és Mátrai Lajos a díszítő szobrászszakosztály vezető tanárától.

Sándor Béla festőtanár az 1899/1900. tanév kezdetén nyert meghívást az iskola tanári kollegiumába, amelynek közel négyévtizeden át egyik köztiszteletben és nagy szeretetben álló, eredményes működésű tagja volt. A díszítő festő-szakosztály élén folytatott tanári munkáságával nagyban hozzájárult azoknak az eredményeknek az eléréséhez, amelyeket az iskola Évkönyvei megörökítenek.

Mátrai Lajos szobrásztanár az 1900/01. tanévtől kezdve volt tagja az iskola tanári karának; 37 éves tanári működését elvitathatatlan érdemekkel tette maradandó értékűvé. Fáradhatatlan buzgalommal és nagyszerű pedagógiai tulajdonságaival hathatósan mozdította elő a magyar szobrász-iparművész növendékek szakszerű kiképzésének ügyét.

E helyütt őszinte örömmel említjük meg, hogy az iskola igazgatójának előterjesztésére a Kormányzó Úr Ö Fömlétsága legfelsőbb elhatározásával minden tanárnak a Magyar Érdemrend tiszti kereszjtét adományozta a hazai iparművészeti oktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül.

Szuchy Ferenc okl. keramikus iparművész a keramikai szakosztályhoz főfoglalkozású tiszteltdíjas szakoktatói megbízatást nyert.

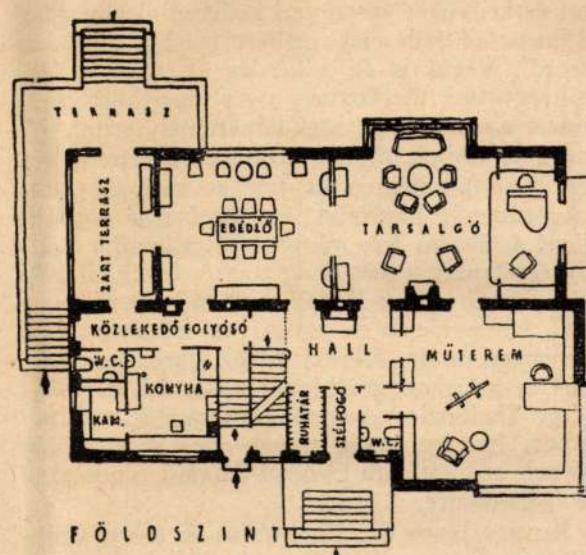
Györgyi Dénes műépítész, r. tanárunk a m. kir. kormánytól megbízást kapott az 1937. évi párisi világkiállítás magyar pavillonjának megtervezésére és a kiállítás megrendezésére. Párisban a magyar pavillon a nemzetközi Jury ítélete

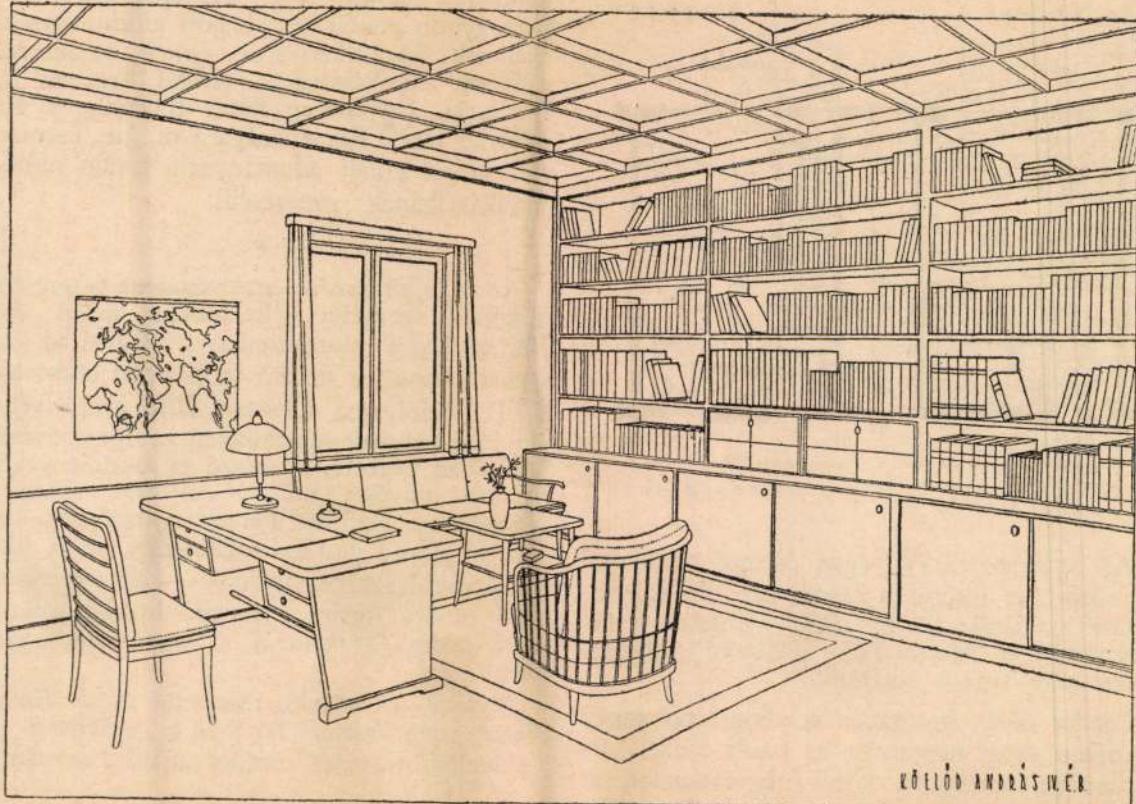
alapján a kiállítás 180 pavillonja között a 10 legnagyobb pontszámot kapott kitüntetéses első épületek közé került s ennek elismeréséül művészeti munkásságát 2 Grand Prix-vel tüntették ki. Ugyanezen tanév folyamán a Kormányzó Úr Ö Förméltósága a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta kiváló művészeti munkásságának ismeréséül.

Az 1937/38. tanév a szakosztályok vezetésében elrendelt személyi változásokkal indul meg. Mátrai Lajos nyugalombavonulásával új szaktanárt kapott a díszítő szobrászati szakosztály I-II. évfolyama Ohmann Béla személyében, aki tanulmányait annakidején az Iparművészeti Iskolában végezte, s hosszú és eredményekben gazdag művészsi működéssel tért vissza az intézethez; Helbing Ferenc nyugalombavonulása folytán a grafikai szakosztály — az iskola legnépselőbb szakosztályának — élére: Haranghy Jenő rendes tanár, a díszítő festő-szakosztály élére pedig Leszkovszky György rendes tanár került.

A vallás- és közokt. miniszter úr dr. Kampis Antalt 1938. február hó 8-án a „művészeti” és „művelődéstörténet” rendes tanárává nevezte ki.

Az 1938/39. tanév személyi ügyeinek ismertetése során örömmel számolunk be arról, hogy az 1938. júliusi általános kinevezések alkalmával az iskolának egy régi státusgondja, sérelme nyert intézményes orvoslást. A gyakorlati oktatás eredményességét és sikerességét a szaktanárok mellett működő segédtanszemélyzet: a szak-

KÖNYVTÁRSZOA TERVE. KÉSZÜLT KAESZ GYULA TANÁR OSZTÁLYÁN.

oktatók és a művezetők biztosítják. Ennek az értékes segédtanszemélyzeti karnak mindezideig mégsem volt költségvetésileg rendszeresített státusa! Nem kell bővebben indokolni, hogy ennek a visszás és tarthatatlan helyzetnek természet-szerűleg káros hatásai is voltak, mert nagyszerűen bevált szakoktatók voltak kénytelenek reményüket és kedvüköt vesztetten kedvezőbb anyagi és előmeneteli feltételek mellett másol elhelyezkedni. Végül is ez a kérdés az 1938/39. évi költségvetési törvényben nyert kielégítő megoldást azáltal, hogy segédtanszemélyzetünk részére fizetési osztályba sorolt állások vétettek fel. Így jutottak hosszú és értékes szolgálat után megeredmelt kinevezéshez: Molnárné Botfalvi Ilona és Bartus Irén mint textil-, valamint Batta György mint ötvös-szakoktató, továbbá Sehr József és Grossauer Rudolf mint művezetők.

E tanév elején a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr dr. Kovács János igazgatósági titkárt és az iskola gondnokát a Kir. M. Pázmány Péter Tudományegyetem gazdasági igazgatóságához, helyére pedig ugyanennek a szolgálati körnek az ellátására General Miklóst rendelte át szolgállattelre.

Kovács János dr. áthelyezése személyi változást vont maga után a tanári karban is; az általa

éveken eredményesen előadott „egyházművészeti” c. kollegium tanításával dr. Décsey Géza pestszenterzsébeti róm. kath. plébánost, a „kereskedelmi és jogi ismeretek” előadásával pedig Krocsák Emil főfoglalkozású tiszteletdíjas tanárt bízta meg a vallás- és közoktatási miniszter úr.

A személyi hírek krónikájában számolunk be az 1938. őszén hatalmas sikkerrel megrendezett Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlat kiállításáról. A kiállítás magyar művészeti kultúr- esemény volt, amelynek sikereiből egyénileg is részt kérnek tanári karunk tagjai.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az Orsz. Irod. és Műv. Tanács javaslatára az állami iparművészeti nagy éremmel tünteti ki Ohmann Béla r. tanárt; elismerő oklevélben részesíti Mihály Pál okl. építő iparművészét, esti tanfolyamunk előadóját. A Magyar Iparművészek Országos Egyesületének szakecüstérmét pedig Bartus Irén szakoktatónk nyeri el.

A magyar iparművészeti élet impozáns sikeres tárlatával kapcsolatban rendeztetett meg az Iparművészeti Kongresszus is, amelynek munkájából intézetünk tagjai szintén oroszlánrészét vállaltak. Igazgatónk az „Állami és közhatósági vásárlások”, majd pedig „Az iparművészeti magániskolák állami ellenőrzés alá helyezése

és a zugiskolák megszüntetése" címen tartott a Kongresszus nagy tetszséétől kísért előadást; Zrinszky József okl. építő iparművész, tanársegéd és Minár Pál okl. építő iparművész, előadó szintén önálló előadással szerepeltek. A tanári kar több tagja az egyes bizottságokban fejtett ki igen jelentős munkásságot. Nagy örömmükre szolgált, hogy a kongresszus hivatalosan határozatban is állást foglalt a köztudatban főiskolaként élő intézetünknek tényleges főiskolai jelleggel való felruházása, valamint okleveleink képesítő- és minősítő erejének kibővítése érdekében.

De az ország határain túl is fölvonulnak intézetünk tagjai a magyar iparművészeti kultúra és iskolánk reprezentálására. A berlini nemzetközi kézművesipari kiállításon Weichinger Károly r. tanár építészeti nagydíjat, iskolánk pedig elismerő oklevelet kap.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szablya-Frischauf Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, igazgatót a külföldi magyar intézetekről és a magas műveltség célját szolgáló ösztöndíjakról szóló 1927 : XIII. t.-c. alapján az Orsz. Ösztöndíjtanács tagjává nevezte ki az 1939/44. évkörre. Ezzel kapcsolatban említjük meg, az iskolának törekvése, hogy az intézet mindenkorú igazgatóján kívül megfelelő számú tanárunk ki-nevezésével megfelelő képviseletet kaphassunk a Tanácsban, épügy mint más intézetek.

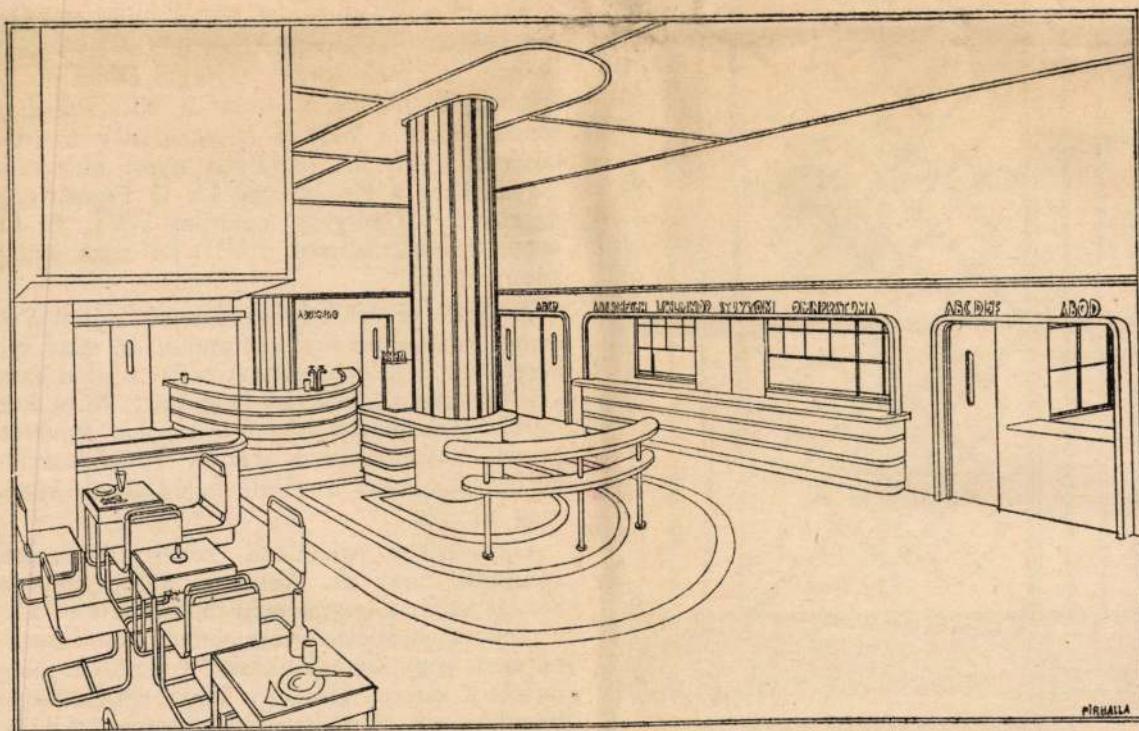
A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr űnagyméltósága a jelen tanév végével nyugállományba helyezte a korhatárt betöltő Stein János festőművész-tanárt. Stein János professzor, mint az „alakrajz“ és az „emberbonctan“ tanára másfélévtizedet meghaladó időn át tanította, oktatta lelkessel és tárgyszeretettel az iparművésznevendékek jónéhány generációját. Elmondhatjuk működéséről, hogy a művészeti és tanári elhivatottságnak követésre méltó példáját, eszményét nyújtotta.

De búcsúznunk kellett Krocsák Emil, a geometriai és a jogi ismeretek előadó tanárától is, akinek kiváló képességeire igényt tartott az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola, aholá az 1939/40. tanévtől kezdve rendes katedrális kinevezése köti. Krocsák Emil itteni működésével kellemes és értékes emlékeket, eredményeket hagyott hátra.

Dr. Kampis Antal r. tanárt a Kir. M. Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti kara a szokásos habilitációs cselekmények megállása után 1939. június havában a „Középkori művészeti Közép-Európában“ c. tárgykörből magántanárrá képesítette s ezt a vallás- és közokt. miniszter úr jóváhagyta.

*

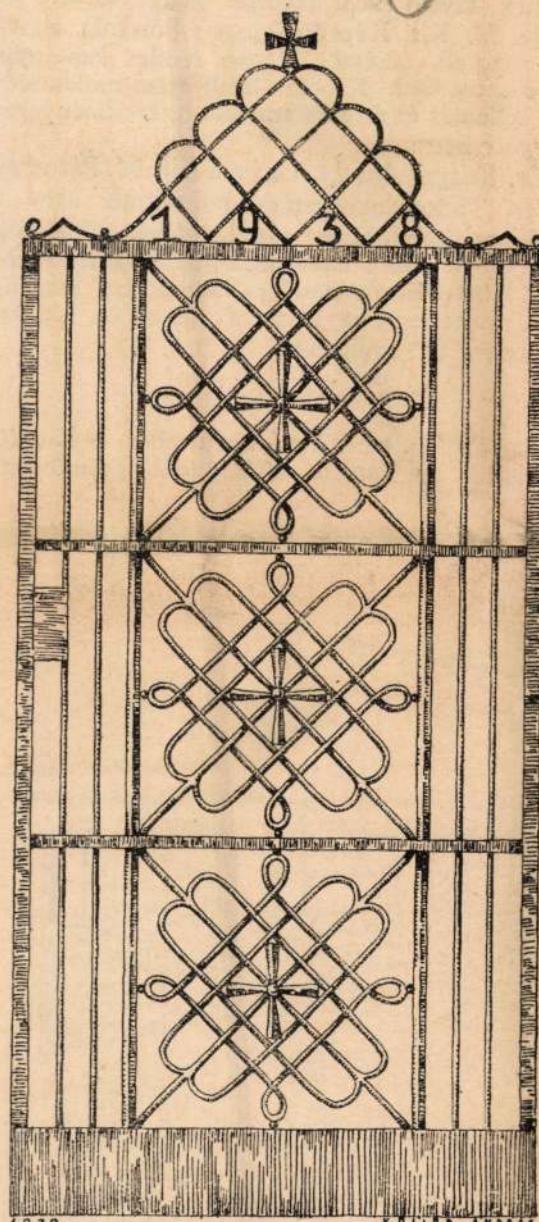
Az 1939/40. tanév kezdetén a vallás- és közokt. miniszter úr Tancsik Mihály okl. iparművész,

AUTOMATA BUFFET. KÉSZÜLT SZABLYA-FRISCHAUF FERENC TANÁR OSZTÁLYÁN.

segédtanárt és Antal Dezső okl. műépítész, előadótanárt rendes tanárra, továbbá Sárkány Lóránt okl. középiskolai és Zrinszky József okl. építő iparművész, tanársegédet segédtanárrá nevezte ki a IX. fizetési osztályba. Molnár Béla okl. iparművész, tanársegéd segédtanári hatás-korrel és Minár Pál okl. építő iparművész előadói minőségen főfoglalkozású tiszteletdíjasi megbízást kapott.

A személyi változások ismertetése során meg kell említenünk, hogy Csetényi Antal okl. iparművész, a díszítő festőszakosztály szakoktatója

tiszteletdíjasi állásáról lemondott. Itteni működéséről és képességeiről a legteljesebb elismerés hangján kell megemlékeznünk. Csetényi Antal helyét Nyiri László okl. iparművész foglalta el, aki iskolánkban végzett tanulmányai és az életben elérte eredményei alapján a megbizatásra leginkább találtatott megfelelőnek.

Krocsák Emil tanárnak a mult tanév végével történt távozása folytán a vallás- és közokt. miniszter úr a geometrikus tárgyak tanítására Molnár László okl. középiskolai rajztanárnak, a kereskedelmi és jogi ismeretek előadására pedig General Miklós titkárnak adott megbízást.

A textilkémiai technológia előadására dr. Keresztes Tibor felsőipariskolai r. tanárt sikerült megnyernünk, aki ennek a tudományagnak európai hírű tudosa.

Simay Imre Károly szobrász-professzort, tekintettel arra, hogy a korhatárt betöltötte, 1940. január hó 1.-ével a vallás- és közokt. miniszter úr nyugállományba helyezte, egyidejűleg hozzájárult ahhoz, hogy Simay Imre Károly a tanév végéig, mint tiszteletdíjas tanár működjék.

Simay Imre három évtizeden át rendkívüli hatással és a legszebb eredménnyel folytatott tanári és művészeti munkásság után vonult nyugalomba. Személye, tanári és művészeti működése nemcsak iskolánknak jelentett értéket, hanem az egész magyar művészeti életnek és társadalomnak is.

Az előbbiekben ismertetett nyugdíjazás folytán fokozatos előlépésre nyílt lehetőség a tanári karban, melynek során: Györgyi Dénes m. kir. kormányfőtanácsos, r. tanár a VI., Pál Lajos rendes tanár a VII. és Domanovszky Endre r. tanár a VIII. fiz. osztályba nyert kinevezést. Ugyanekkor a Kormányzó Úr Ő Főmértságára Leszkovszky György r. tanárnak a VI. és Ohmann Béla r. tanárnak a VII. fiz. oszt. jellegét adományozta.

A tanév végeztével búcsúznunk kellett Stern Anna kézimunka-szaktanítónőtől is, akit saját kérelmére a kultuszminiszter úr a jelen tanév végével nyugállományba helyezett. Mint kézimunka-szaktanárő három évtizeden át oktatta szerető növendékeinek százait. Működésével a kézimunkaoktatás további fejlődésének vetette meg alapjait.

Ugyanekkor sajnállattal kellett tudomásul-vennünk, hogy dr. Keresztes Tibor felsőipari iskolai tanár, a textilkémiai technológia előadója e tanévvvel befejezte itteni működését, tekintettel arra, hogy kivételes szakképzettségére igényt tartott a katonai kincstár. Nagy elfoglaltságára hivatkozással kérte itteni megbizatása alól való főlmentését.

De búcsúznunk kellett a tantervünkben oly nagyfontosságú „egyházművészet” című kollegiumnak két éven át volt előadó-tanárától: dr. Décsey Géza pestszenterzsébeti római katholikus plébánostól is, akinek e hatalmas gyárváros olyan óriási pasztorialis munkát ad, hogy a további megbízatást a következő tanévtől kezdődően képtelen vállalni.

Dr. Horn Béla klinikai tanársegéd, az egészségtan tanára is kénytelen volt e tanév végével előadói és iskolaorvosi tisztségéről lemondani, mert klinikai elfoglaltsága rendkívüli módon leköti. mindenki őszinte sajnálattal vett tudomást távozásáról, mert itteni szereplésével és működéssével csak barátokat, tisztelőket szerzett rendkívül rokonszenves személyének.

*

Az 1940/41. tanévben a vallás- és közokt. miniszter úr dr. Keresztes Tibor utódjául Mitterdorfer Ottó tanárt, az Orsz. Árkormánybiztoság szakértőjét bízta meg a textilkémia előadásával.

Az egyházművészet előadását ezután tanári karunk egyik értékes fiatal tagja: Molnár László okl. középiskolai rajztanár látja el.

Az egészségtan előadótanári és iskolaorvosi tiszttének ellátására pedig dr. Orz János belklinikai orvos nyert megbízatást.

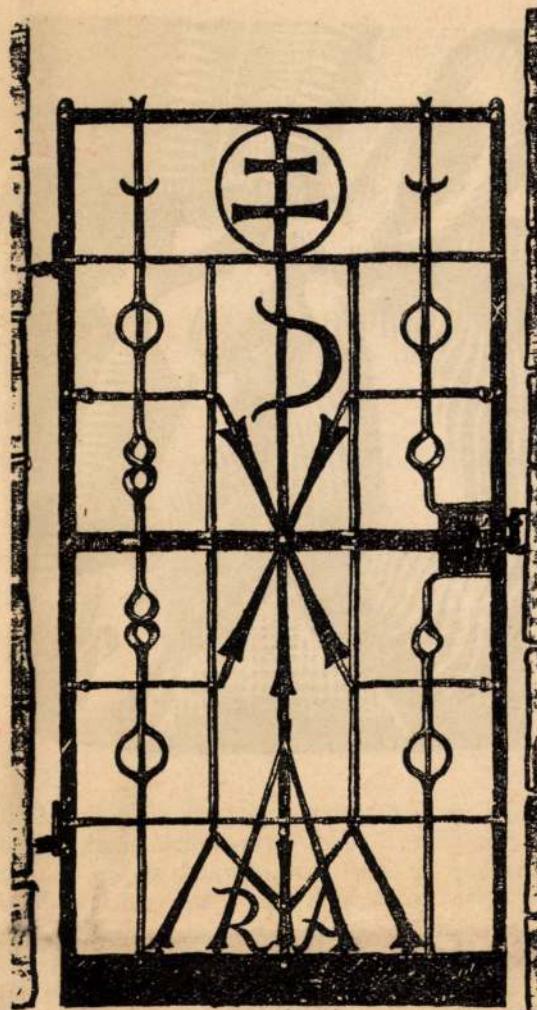
Az 1941. január 1-i kinevezések során a Kormányzó Úr Ő Főmértsága dr. Kampis Antal egyetemi magántanárnak a VIII. fizetési osztály jellegét adományozta, Ohmann Béla r. tanár a VII., Divéky József festőművész a VIII. fizetési osztályba rendes tanárrá, Molnár Béla főfoglalkozású tiszteletdíjas segédtanár a IX. fizetési osztályba segédtanárrá, vitéz Kajdy Emil szakottató pedig a VIII. fizetési osztályba szakottató-tanárrá neveztetett ki. Nyiri László tiszteletdíjas szakottató főfoglalkozású tiszteletdíjas szakottatóvá, Kovári Ferenc I. oszt. altiszt szakáltiszté lépett elő.

A vallás- és közokt. miniszter úr 1941. április hó 15.-től kezdődőleg megbízást adott Jakó Géza nyug. székesfővárosi iparrajziskolai tanárnak az „agyagipari kémia és technológia” c. kollegium tanítására; Jakó Géza tanár személyében az említett tárgykör európai hírű tudósát sikerült az iskola részére megnyernünk.

II.

Ujjítások a tantervben; az épület belső-átrendezése.

Az 1936/37—1940/41. tanévek az iskolában szükséges, tovább már nem halasztható reformok terv- és célszerű előkészítésének, illetőleg

KOVÁCSOLT VASKAPU TERVE.
KÉSZÜLT: GYÖRGYI DÉNES TANÁR OSZTÁLYÁN.

megvalósításának jegyében folynak le; erőteljes intézkedések történnek régi keletű bajok orvoslására és a mutatkozó hiányok pótlására.

Ennek tervszerű végrehajtása során mélyreható módosítás áll elő tantervünkben, amennyiben az összes szakosztályokban az első 2 évfolyam szakoktatása teljes egészében a gyakorlati kiképzés részére kötöttet le. A heti 44 órás tanulmányi időnek több mint a felét a szakoktatás képezi. Iskolánk egész tanmenetében a művészeti oktatás mellett fokozott hangsúlyt kapott az ipari kiképzés. A műhelyoktatás terén megindított egészséges irányzat az alapképzésből kizára a tervezést. Az a jelszó, hogy a tanítás „a műhelyen át a művészeti” szellemében történék: iskolánkban céludatosan és a rendelkezésre álló anyagi eszközök arányában meg is valósítatott. A 61 év előtti fáfaragászati tanműhely helyett ma 7 teljesen kiépített szak-

osztály, 7 korszerűen felszerelt tanműhely van az iskolában. A reform-intézkedések folyómányakép az ipari szakímeretek alapos és teljes elsajátítása után részesül a növendék művészeti kiképzésben. Ezzel az a régi megállapítás nyert kielégítést, hogy csak az a művész tud kivitelezésre alkalmas jó tervet készíteni, aki hiánytalannal rendelkezik a feladat mesterségbeli részével s az anyag által támasztott követelményekkel is tisztában van. Az iskolának e kifejlesztését a haladó élet, a külföldi iparművészeti iskolák nagyarányú fejlődése s az a kultúrmisszió tette szükségessé, amelyet a magyar Iparművészeti Iskola a művésznevelésben betölt s amellyel a nemzetközi külföldi bemutatkozásokon is annyi dicsőséggel képviselte a magyar értékeket. Az ezzel kapcsolatos igazgatói programm legnehezebb részét a szakosztályok és a tanműhelyek, általában az egész épület célszerűtlen beosztásának tervezését átrendezése képezte.

A szakosztályok és a tanműhelyek célszerűtlen, sőt káros elhelyezésére szolgáljon tájékoztatót a következő helyzetkép:

A grafikai szakosztályt a nyomai tanműhelytől 2 emeletnyi távolság választotta el; a nyomda drága gépeivel évtizedeken keresztül nedves és sötét pincében működött, kitéve a gépeket és felszereléseket a lassú, de biztos pusztulásnak. A kerámikai szakosztálytól a hozzátarozó tanműhely 3 emeletnyi, a szobrász-szakosztálytól

a gipszöntőde 2, a bronzöntőde pedig 3 emeletnyi távolságra volt, sőt az együvé tartozó szakosztályok is egymástól távol, az épület különböző részeiben voltak elhelyezve.

Ezeknek a súlyosan káros állapotoknak a megszüntetésénél vezérelvűl szolgált az a szempont: mindenkorral, amíg minden szakosztállyal nem áll közvetlenül kapcsolatban a hozzátarozó gyakorlati tanműhely s amíg az elméleti és művészeti oktatást nem követi nyomon a gondolat műhelyi kivitele arra alkalmas technikai eszközökkel és gépekkel, addig a növendékek ipari oktatása hiányos, sőt tökéletlen marad s nem lehet alapja annak a magasabb művészeti képzésnek, amely minden iparművészeti képzésnek ideálja.

Ezeknek a nagyarányú programmoknak gyakorlati megvalósítása természetesen hatalmas anyagi áldozatot igényelt. Az iskola mindenkor mélyes hálával eltelve gondol arra a hathatós támogatásra, mellyel felettes kormányhatóságunk: dr. Hóman Bálint kultuszminiszter úr Ö Nagyméltósága, valamint a felettes ügyosztály vezetői: dr. vitéz Haasz Aladár min. osztályfőnök és dr. Say Géza min. osztálytanácsos urak részesítették az intézet igazgatójának ezirányú előterjesztéit és törekvéseit.

*

Az 1938/39. költségvetési évben az épület belső-átrendezési céljaira jelentős összegű rendkívüli hitelt kaptunk. A nyár folyamán teljes erővel indult meg a nagy átrendezés, melyet az igazgató, lemondva nyári szabadságáról, Weichinger Károly tanár fáradhatatlan és értékes közreműködésével személyesen irányított. Egész szakosztályok cseréltek helyet, közfalak tüntek el és újakat húztak. A tantermek falairól méterekre lógtak alá a villanyvezetékek, amelyek állandó üzem- és világítási zavarokat és veszélyeket idéztek elő, ezek helyett most az előírásnak megfelelően ólomcsövekbe fektetett új vezetékeket süllyeszítettek falba, a teljesítmény szempontjából tökéletlen világítótestek helyébe pedig korszerű, nagyteljesítményű, mégis takarékos lámpák kerültek. Az átrendezés kapcsán műterem és tanműhely egymás mellett, jól világított termekben, szerves közelégeben nyert elhelyezést. Kifestett tantermek, ragyogó és üde tisztaság fogadták az 1938/39. tanév megnyitását.

A kultuszminiszter az intézet érdekei és célkitűzései iránt tanúsított jóindulatával az 1939/40. évben is lehetővé tette az elmúlt tanévben megkezdett nagyarányú belső-átrendezési munkák folytatását azáltal, hogy az 1939/40. évi másféléves költségvetésben további rendkívüli hitelt biztosított részünkre. E nyár folyamán is

többezer pengős költséggel modernizálhattuk a textil, az ötvös és egyéb szakosztályaink fölszerelését megadva ezzel az elméleti és gyakorlati oktatás eredményességének feltételeit. A textilszakosztály teljesen új, a kor követelményeinek mindenben megfelelő textilkémiai laboratóriumot, gőzölő-kazánt és külön festék-szóró-tanműhelyt kapott; az ötvösszakosztályra új munkaasztalok kerültek, amelyek minden növendék részére külön gázcsapokkal vannak felszerelve, a szakosztály alapfelszerelése tovább bővült homokszóró-készülékkel és vegyi fülkével.

Az átrendezés programjának során az iskola igazgatója egy népművészeti gyűjteménytár állított föl, amely a II. emelet egyik helyiségeben nyert elhelyezést, s várja további kiépítését, amely természetesen most is folyamatban van. Ez a gyűjteménytár az iparművészeti oktatásnak igen jelentős és értékes eszköze, kiegészítője lesz.

Az 1940/41. tanév tervszerű és átgondolt gazdálkodása következtében a textilszakosztály újabb jelentős anyagi áldozatokkal beszerzett universal-hímzőgéppel, universal-varrógéppel, sablonozó-készülékkel gyarapodott; a keramikai szakosztály 2 újonnan épített égetőkemencével, kompresszorral hajtott agyagőrlőgéppel szereltetett fel. Az ötvösszakosztály szintén többezer pengős beszerzéssel gazdagodott, melyek közül egy légsűrítő-készülék és egy elektromos zománcozó-kemence igen kedvezően és hatékonyan egészíti ki a szakosztály korszerű felszerelését.

Az elméleti és gyakorlati oktatás eredményesebbé tétele érdekében minden szakosztályon anyagminta-gyűjtemény szereztetett be.

Itt számolunk be arról is, hogy az egyes szakosztályokon az előadások anyagából jegyzetek készülnek, amelyek a növendékek tanulásának komolyosságát nagyban fokozzák, amire a növendékek annál is inkább kényszerítve vannak, mert a reformok az eddigi vizsgáztatási rendszert is mélyrehatóan megváltoztatták. Az igazgató már az 1936/37. tanévtől kezdődően elrendelte, hogy az évvégi kollokviumok, vizsgafeladatok minden tárgya külön-külön kijelölt háromtagú vizsgabizottságok előtt tartassanak. Ez az újítás kedvezően és jelenlékeny fokozta a növendékek tanulásának, készülésének alaposságát.

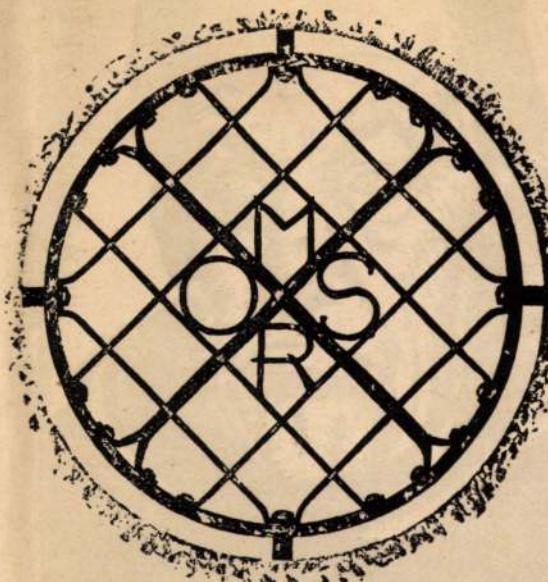
Ugyanitt örömmel emlíjük meg, hogy az 1941. évi költségvetés is újabb lehetőségeket biztosít a magyar iparművészeti oktatás további korszerű kiépítése, tökéletesítése felé. A törvényhozás u. i. erre az évre újabb rendkívüli hitelt engedélyezett tanműhelyeink alapfelszerelésének kiegészítésére és az elavult fűtőtestek kicsérélésére. Az átfogó programnak ez a része a folyó nagy szűnidő alatt fog testet ölni.

*

Az iskolának, általában az egyetemes iparművészeti társadalomnak régi törekvése, hogy az intézet főiskolai jellegét és szervezetet kapjon. Az előző oldalakon már említettük, hogy az 1938. év őszén rendezett Iparművész Kongresszus egyhangúlag foglalt állást e tekintetben. De ezt megelőzően az iskola igazgatója már 1938 tavaszán emlékirattal fordult a kultusz-kormányhoz az intézetnek főiskolává való átszervezése iránt s elkészítette az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Főiskola szervezeti és tanulmányi szabályzatát is. Rámutatott emlékiratában azokra a jelentős érdekekre és szempontokra, amelyek e kérdés kedvező és végleges megoldását indokolják. Ettől az időtől kezdve is mind a mai napig a kérdés ütőrén tartja az ujját az iskola igazgatója s megragad minden alkalmat az iparművészek társadalmát oly közelről és mélyen érintő kérdés napirenden tartására. Itt utalunk arra, hogy a társintézmények közül csak az iparművészeti iskola nem rendelkezik még főiskolai jelleggel.

Annál inkább kellett kínos feltűnést, amikor 1940 nyarán az iskola néhány volt növendéke támadó szellemű röpiratban foglalkozott az intézet tanítási módszerével, szervezeti kérdéseivel. Nem akarunk ennek az akciónak jelentőséget adni azzal, hogy bővebben foglalkozzunk vele, e helyett inkább ismertetjük a legilletékesebb helynek ebben a kérdésben a Magyar Távirati Iroda útján közölt nyilatkozatát, amely szóról-szóra a következőket mondja:

„Az Iparművészeti Iskola teljes tudatában van annak, hogy általában véve az iparművészet, vala-

ABLAKRÁCS.
KÉSZÜLT: GYÖRGYI DÉNES TANÁR OSZTÁLYÁN.

mint a korszerű iparművészeti nevelés szempontjából milyen feladatokat kell betöltenie. Mind az Iparművészeti Iskola igazgatója, mind egész tanári kara hivatása magaslatán áll és leghivatottabb arra, hogy az Intézetben a leszűrt tapasztalatok alapján az új magyar iparművész nemzedékét úgy vezesse, hogy mindenki kellő arányt tartson az elmélet és a gyakorlat terén. Az intézet soha sem zárkózott el a korszerű reformok megvalósítása elől és felelősségeinek teljes átérzésével igyekszik ebben az irányban is mindenkor színvonalán maradni, szem előtt tartva a különleges magyar érdekeket és viszonyokat. Jelenleg is folyamatban vannak olyan tervezetek, amelyek az intézet működését még jobban hozzáillesztik majd a ma követelményeihez, e reformok átgondolására és megvalósítására azonban elsősorban az iskola illetékes és nem tesznek jó szolgálatot a magyar iparművészügynek azok, akik ilyen röpiratháborúval zavarják a magyar iparművészek összességének érdekében tervbevett, tisztán elvi alapokra helyezett nagyobb szabású elgondolások nyugodt keresztsülvitelét.

A különböző szervezetekbe tömörült iparművészkek minden megadatik a lehetőség, hogy életbevágó problémáikhoz hozzászólhassanak; ennek azonban nem az a módja, amelyet ez a röpirat olyan szerencsétlenül választott.⁴

*

Ösztöndíjak ; tanulmányi segélyek ; kitüntető érmek.

Minden iskola tanításának sikeres kiegészítői és támogatói az ösztöndíjak és tanulmányi segélyek. Korábbi Évkönyveink e tekintetben állandóan panasz tárgyává teszik, hogy intézetünk ilyen vonatkozásban igen hátrányos körülmények között van.

Történetünk utolsó öt éve ebben a tekintetben nagyon örvendetes fejlődésről számonhat be, amennyiben a külföldi ösztöndíjon és a székesfővárosi iparművészeti ösztöndíjon kívül említettek minden újkeletűek.

1. **Külföldi ösztöndíjak.** Az 1927: XIII. t.-c. magyar művészek és egyéb szakemberek magasabb kiképzésének előmozdítására állami ösztöndíjat létesített. Az állam az ösztöndíjat elsősorban a külföld legfőbb és legkiválóbb művelődési központjaiban szervezett magyar intézetek: a Collegium Hungaricumok keretében adja. Ezek az állami külföldi ösztöndíjak természetesen határosan egészítik ki az itthon végzett tanulmányokat.

Növendékeink közül az 1939/40. tanévben Szakál Ernő díszítő szobrásznövendék a római Collegium Hungaricumba, az 1940/41. tanévben pedig Molnár Elek keramikus növendék Faenzába nyert kiküldéstet.

2. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr kiváló és tehetséges növendékeink részére az 1938/39. tanévtől kezdődőleg egyenként 200–200 pengős Horthy Miklós-ösztöndíjra hirdetett pályázatot. A kultuszminiszter úr az 1938/39. tanévben: Köllöd András, Mezei István, Nagy Pál és Pétery Dorottya, az 1939/40. tanévben: Köllöd András, Pétery Dorottya, Fekete József, Füle Mihály, Nyitrai Lajos és Szűcs Erzsébet, az 1940/41. tanévben pedig: Pétery Dorottya, Fekete József, Füle Mihály, Nyitrai Lajos, Szűcs Erzsébet, Tárrón Zoltán és Tóth Olga növendékeket részesítette a Horthy Miklós-ösztöndíjban.

3. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr minden tanévben 650 pengő tanulmányi segélyt bocsátott az iskola igazgatójának rendelkezésére szegénysorsú, kiváló előmenetelű növendékek támogatása céljából. A tanári kar javaslatára adományozott 50, 40, 30 és 25 pengős tanulmányi segélyek a tényleg legkiválóbb és legszegényebb növendékek anyagi gondjain enyhítettek.

4. Tanulmányi szabályzatunk kötelezően előírja, hogy növendékeink abból a célból, hogy iskolai tanulmányuk befejezése után gyakorlatilag is minél képzettebbek legyenek, kötelesek a nyári szünidőben 6 héten keresztül valamely gyárban vagy műhelyben választott szakmájukkal gyakorlatilag foglalkozni.

Ennek a rendelkezésnek a szellemében kerámikus növendékeink közül minden nyári szünidőben három növendéket küld ki ösztöndíjjal a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a herendi porcellángyárba. A kultuszminisztérium a növendékek utazási és ellátási költségeinek fedezésére az elmúlt tanévekben egyenként 160—160 pengőt bocsátott rendelkezésünkre. Növendékeink elméleti és gyakorlati ismereteikben megizmosodva hagyják el a meleg vendégszeretetet, gazdag tanulási lehetőséget nyújtó herendi porcellángyárat.

5. Budapest székesfőváros tanácsa 1927. évi 181.945/IX. sz. határozatával az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola növendékei részére évenként kiosztandó 600 pengős iparművészeti ösztöndíjat alapított. Az ösztöndíjat a Székesfővárosi Ösztöndíjbizottság javaslatára a bemutatott tanulmányi pályázatok alapján székesfővárosunk polgármestere ítéli oda. Az erkölcsi elismerésen felül igen jelentős összegű ösztöndíjra a bírálóbizottság az 1936/37. tanévben: Kiss László szobrász, az 1937/38. tanévben: Juharos István festő, az 1938/39. tanévben: Molnár Elek kerámikus, az 1939/40. tanévben: Köpeczi Bócz István grafikus, végül pedig az 1940/41. tanévben Sajó Gyula építő iparművész növendékeit találta érdemesnek.

6. Intézetünk kulturális hivatása iránt mindenkitüntető megértést tanúsított a Magy. kir. Postavezérigazgatóság, de kiváltkép ennek a nagyszerű intézménynek jelenlegi vezetője: dr. Kuzmich Gábor vezérigazgató úr, aki az 1938/39. tanévtől kezdődőleg évi 300 pengő ösztöndíjat ajánlott fel postabélyegtervrajzolásban képzett művészek nevelésének ösztönzésére. Grafikus-növendékeink részéről évről-évre beérkezett és elbírált pályamunkák a pályázók meglepő művészeti képességéről tettek tanúbizonyságot. Az előkelő és hivatott bírálóbizottság a legteljesebb elismeréssel nyilatkozott intézetünk, közelebbről pedig a grafikai szakosztály vezető tanárának: Haranghy Jenő professzor munkásságáról. Ezzel kapcsolatban örömmel egészítjük ki beszámolónkat azzal, hogy a bírálóbizottság egyik lelkes tagja: Neuhold Kornél m. kir. kormányfőtanácsos úr, a Magyar Bélyeggyűjtők Orsz. Egyesületének ügyvezető elnöke az 1939/40. tanévben 50 pengő különjutalmat ajánlott fel.

7. Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat — nemes tradícióinak szellemében — szintén áldozatos részt vesz abból a magasztos szerepből, amely diáksociális problémáink enyhítését szolgálja. Az 1940/41. tanévtől kezdődőleg évenként 2, egyenként 120—120 pengős ösztöndíjat adományoz két művészkapzós hallgatóknak, hogy lehetővé tegye és előmozdítsa művészeti tanulmányaik

folytatását. Ez az ösztöndíj biztosította a lehetőséget, hogy az 1940/41. tanévben Musti Viktor és Sajó Gyula növendékek tovább folytathatták tanulmányaikat.

Ugyanitt örömmel számolunk be arról is, hogy a Társulat az előbb említett, állandósított ösztöndíjon felül további áldozatkézségről tett tanúbizonyságot, amikor az 1940/41. tanévben textilszakosztályunk növendékei részére a halasi csipkékultúra jelentőségének kiemelésére 130 pengő pályadíjat adományozott.

Ugyancsak a Társulat nagylelkűségét és áldozatkézséget igazolja az a határozata is, amely szerint kitüntetéssel végzett növendékeink — számra való tekintet nélkül — három éven keresztül tagdíj fizetése nélkül élvezik és részesi mindeneknak a jogoknak és előnyöknek, amelyek a tagsággal együttjárnak.

8. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara minden évben három, egyenként 80—80 pengő ösztöndíjat adományozott intézetünk kereskedő és iparoscsaládból származó, jóelőmeneteli növendékeinek. Az ösztöndíjakat tanérváro ünnepélyeink alkalmával ünnepélyes beszéd kíséretében a Kamara képviselője osztotta ki az arra érdemesnek talált növendékek között.

9. Hálásan jelentjük, hogy Szablya János m. kir. kormányfőtanácsos úr, az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat ügyv. alelnöke az 1940/41.

tanév végén 100 pengő jutalomdíjat ajánlott fel egyik kiváló, szegénysorsú növendékünk támogatására.

10. Örömmel jegyezzük fel krónikánk hasábjain, hogy a *Magyar Divatcsarnok R. T.* igazgatósága az 1940/41. tanév folyamán 1725 pengő tanulmányi segélyt ajánlott fel, hogy ebből az összegből erdélyi származású, szegénysorsú és jó-előmenetelű növendékeinket támogassuk. Az adományozó levél a tanulmányi segélyt az előbbi feltételek mellett olyan növendékek részére kívánja juttatni, „akik akár iskolai tanulmányaikban, akár autodidaktikus úton a női ruha, illetve a magyar női-ruha tervezéssel foglalkoznak”. Az adománykikötések figyelembevételével a jelen tanév végén 500 pengő került kiosztásra, a fennmaradó összeget a jövő tanévben kívánjuk kiosztani.

11. A *Magyar Iparművészek Országos Egyesülete* 1938. évi rendes közgyűlésén érmet alapított a tanulmányait legkiválóbb eredménnyel végzett növendék kitüntetésére. A kitüntető érmet az 1938/39. tanévben: Molnár Elek, az 1939/40. tanévben: Vörös Tibor, és az 1940/41. tanévben: Nagy Zoltán növendékek nyerték el.

12. A tanári kar az igazgató javaslatára az 1936—37. tanévben elhatározta, hogy a növendékek előmenetelének ösztönzésére minden tanévvégen a legkiválóbb eredménnyel végzett növendéket iskolaéremmel tünteti ki. Az iskolaérmet nagy és elmélyült tárgyszeretettel, abszolút művészeti elgondolásban Reményi József szobrásztanár, az

érmészeti osztály vezető tanára készítette el. Az iskolai érem az 1936/37. tanévben Kiss László, az 1937/38. tanévben Juharos István, az 1938/39. tanévben Szakál Ernő, az 1939/40. tanévben Sajó Gyula, az 1940/41. tanévben pedig Nagy Zoltán növendékek kiváló előmenetelét és szorgalmát jutalmazta.

13. Szerény anyagi teherbírásnak megfelelően támogatja szegénysorsú növendékeinket a tanári hozzájárulásokból, önkéntes adakozásokból létesült *Diáksegélyalap*, amely 10—30 pengős segélyekkel enyhíti a minden nap élet gondjaival küszködő, nehéz anyagi körülmények közt lévő tanítványokat. Az 1936/37.—1940/41. tanévek alatt kiosztott segélyek összege: 1025 pengőt tesz ki.

*

Diákasztal. Növendékeink létfenntartásának problémáiban elsőrendű és áldozatos szerepet tölt be az 1910-ben létesített Diákasztal. Ez a nagyjelentőségű diákszociális intézményünk a trianoni összeomlás után elvesztette az addig elvezetett évi 4000 aranykorona államsegélyt, úgyhogy azóta tanári és társadalmi úton befolyt adományokból, valamint a növendékek által befizetett hozzájárulási díjakból tartjuk fenn ezt a nélkülvilágosztalatlan intézményt.

Az iskolában az utolsó évek során végrehajtott reformok a Diákasztal életében is mélyreható változásokat idéztek elő. A Diákasztal kedvezményes étkeztetési akcióját u. i. évtizedeken keresztül túlnyomórészt azok a tehetsébb növendékek vették igénybe, akik a kedvezményes félárat meg tudták fizetni, ellenben teljesen kirekedtek azok a súlyos anyagi körülmények közt élő növendékek, akik még ezt az összeget sem bírták előteremteni. A megejtett számítások során kiderült, hogy a kedvezőbb anyagi viszonyokkal rendelkező növendékek ebédjére fejenként 75—80 pengő fizetnének a Diákasztal minden tanév folyamán.

Az igazgató intézkedésére az 1938/39. tanévtől kezdődőleg a tehetsébb növendékek csak az ebéd árának megtérítése mellett vehetik igénybe a Diákasztal szolgáltatását, amely — a vállalkozával kötött előnyös szerződés folytán — a napi forgalmi árnál még mindig olcsóbban ad kifogástalan, tápláló és ízletes ebédet. A Diákasztal az idézett reformintézkedés következtében az említett időponttól kezdve napi 22—25 teljesen ingyenes és 6—10 féldíjas ebédet juttat szegénysorsú, kiváló előmenetelű növendékeinknek; az ilykép kiszolgáltatott ebédek átlagos pénzbeli értéke évenként: 6200—6800 pengő között mozog.

*

Kedves kötelességünknek teszünk eleget, amikor megemlíjtük, hogy Mátrai Lajos nyug. szobrásztanárunk kari könyvtárunkat 74 drb. nagyértékű magyar, német és francianyelvű szakkönyvvel ajándékozta meg az 1939/40. tanév folyamán. A könyvek forgalmi értékét és így az ajándékozás összegszerűségét alig lehet felbecsülni, tekintettel arra, hogy azok egynémelyike ritkaságszámba megy, amely már csak könyvtárak és könyvgyűjtők féltek értékei között lehető fel.

*

Beszámolónk elején ismertettük, milyen indokok kényszerítették az Iskolát arra, hogy 60 éves fennállása alkalmából tervezett kiállítását egy évvel később rendezze meg; ezt kiegészítőleg még megemlíjtük, hogy az eredeti tervek szerint az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat állandó kiállítási termében óhajtottunk nyilvános számadásunknak eleget tenni. Sajnos, időközben a legfontosabb installációs anyagok túlnyomó része hatósági zárlat alá vétetett, másik része pedig annyira megdrágult, hogy csak igen súlyos és aránytalan anyagi áldozat árán lehetett volna megszerezni. Ezekre a nyomatékos körülményekre, főleg pedig arra való tekintettel, hogy tanműhelyeinket a szakértőknek és a nagy nyilvánosságnak bemutathassuk, a tanári kar úgy határozott, hogy az iskola helyiségeiben rendezzi meg a kiállítást, melynek keretében a tanműhelyek, laboratóriumok és öntódék bemutatásával teljes átfogó képet nyújt az intézetben történő művészeti oktatásról.

Az 1941. június 17-től június 29-ig hirdetett kiállítás a magyar kulturális és művészeti élet kimagasló eseményévé vált. A kiállítást Hóman Bálint m. kir. titkos tanácsos, vallás- és közok. miniszter úr képviseletében dr. Fáy István kultuszállamtitkár úr nyitotta meg június 17.-én ünnepélyes keretek között a hivatalos és a szakkörök, valamint a sajtó és művészeti társadalom előkelőségeinek hatalmas részvételle mellett, akiknek soraiban megjelent Wlassics Gyula báró dr. államtitkár, Say Géza dr. miniszteri osztálytanácsos a felettes ügyosztály részéről, Ugron Gábor dr. volt belügyminiszter, az Irodalmi és Művészeti Tanács elnöke, Tihamér Lajos dr. miniszteri tanácsos, az Irodalmi és Művészeti tanács ü. v. igazgatója, Szablya János m. kir. kormányfőtanácsos, az Orsz. M. Iparművészeti Társulat ü. v. alelnöke, Hürtl Dezső, Kotsis Iván műegy. r. tanárok és még igen sokan mások.

A kultuszminiszter képviselőjét Szablya Frischau Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, az iskola igazgatója üdvözölte, melyre Fáy István államtitkár válaszolt. A megnyitó aktus után dr. Fáy István államtitkár és a vendégek az intézet igazgatójának, illetve tanári karának

természetrajzi TANSZEREKET

Szabótól
BUDAPEST
MUZEUM-KRT 21. TEL-102-21.

vezetése mellett megtekintették a kiállítást, a tanműhelyeket és elragadtatással szemlélték a fiatal magyar tehetségek pompás munkáját, amely a tanári kar vezetése mellett mind művészeti, mind ipari szempontból csúcsteljesítményt jelent és nemzetközi viszonylatban is megkülönböztetett pozíciót foglalhat el.

Dr. Fáy István államtitkár, valamint a megjelent előkelőségek nagy része távozáskor melegen gratulált az intézet igazgatójának és tanári karának, örömenek adott kifejezést a felett, hogy a mai nehéz időkben az iskola ilyen lelkes munkát végez a nemzet javára.

Korlátozott kereteink miatt sajnálattal kell lemondanunk arról, hogy a kiállítás hatalmas sajtósikereiből szemelvényeket idézhessünk.

A kiállításnak külön érdekkessége és nagy sikere volt az, hogy a kiállítás tartama alatt tanári vezetés és előadás mellett tanműhelyeinket és laboratóriumainkat naponként bemutattuk a nagyközönségnek, gyakorlati bizonyosával annak, hogy az iskola nem zárkózik a papír- és a ceruza-tervezés világába, hanem a legelevenebb és a legközvetlenebb kapcsolatot tartja fenn a minden nap élet követelményeivel.

A kiállítást többezer érdeklődő tekintette meg, úgyhogy a sokoldalról megnyilatkozott óhajnak tett eleget az iskola igazgatója, amikor a kiállítás időtartamát július hó 8-ig meghosszabbította.

A kiállítást megjelenésével tüntette ki: dr. vitéz József Ferenc kir. herceg Ő Fensége, Anna királyi hercegasszony, valamint dr. Hóman Bálint kultuszminiszter és dr. Varga József ipar- és kereskedelmi miniszter feleségük társaságában, továbbá dr. Stolpa Károly államtitkár, Velics Lajos min. osztályfőnök, dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnök, dr. Terbócz Miklós miniszteri tanácsos, a kultuszminiszter személyi titkára, Kratochwil Károly ny. altábornagy, Kruchina Károly dr. ny. államtitkár, Gyulay Ákos min. tanácsos, Gaul Károly min. tanácsos, stb., stb.

Végül kedves kötelességünköt teljesítjük, amikor a legteljesebb hálaérzet hangján jelentjük be, hogy az iskola ezt az anyagában rendkívül érdekes és a kiállítás elveivel nagyon tanulságos kiállítást a mai nehéz időkben megteremthette, a legnagyobb része van annak a szeretetnek és megértésnek, amellyel dr. Hóman Bálint kultuszminiszter Ő Nagyméltósága és munkatársai,

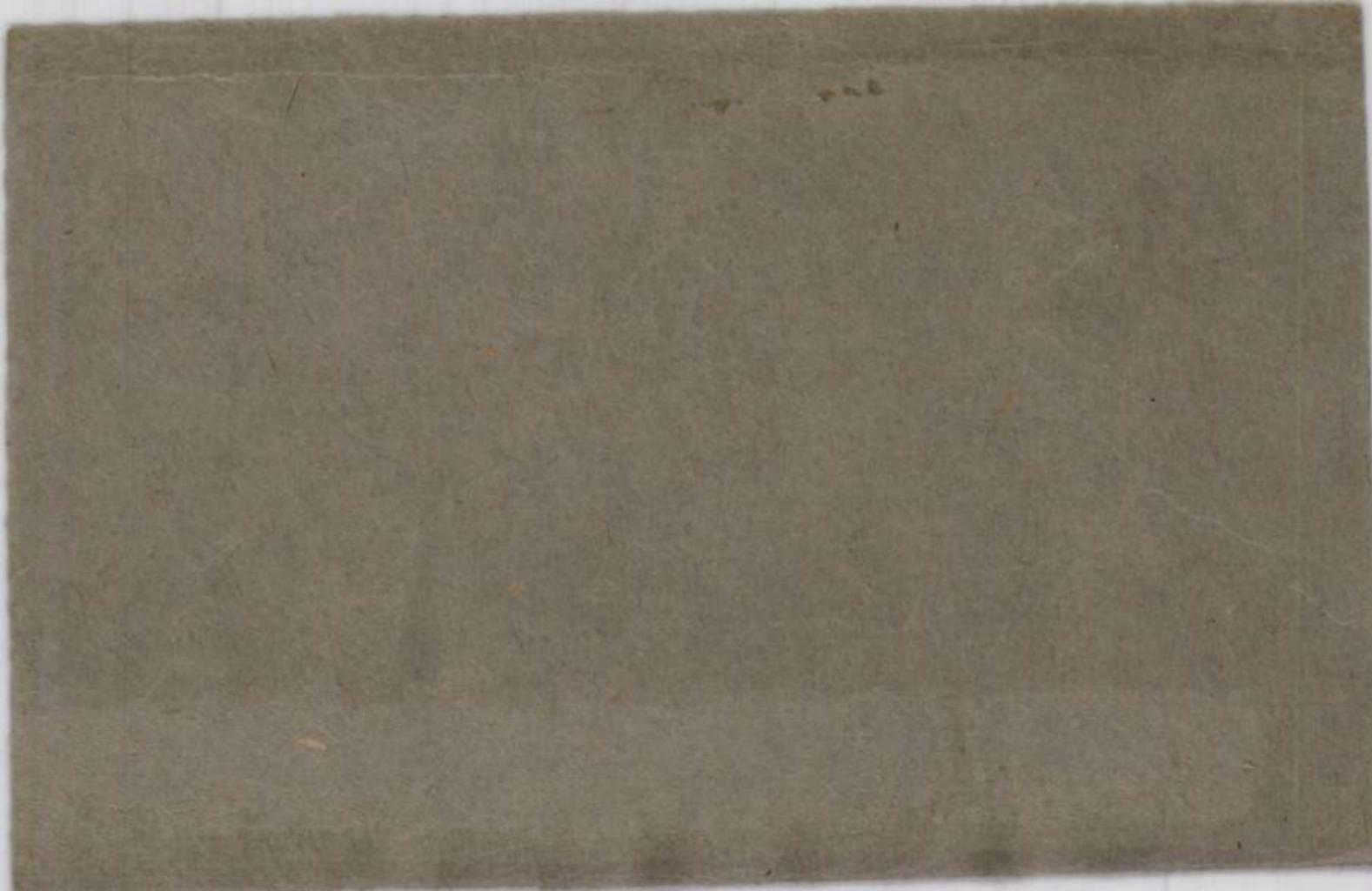
a kultuszminisztérium művészeti ügyosztályának vezetői: dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnök és dr. Say Géza min. osztálytanácsos, az iskola igazgatóját és tanári karát nemcsak a kiállítás megszervezése körül, hanem abban a törekvésekben is támogatták, hogy hazánknak ezt a maga nemében egyetlen intézményét a legnagyobb erőfeszítések árán is a kor igényeinek megfelelő és az európai versenyben helyét nemcsak megálló, hanem a hasonló intézmények közül mindenben kiváló intézetté fejlesszék.

Ügy érezzük, örömmel és jogos büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy az iskola igazgatóinak és tanárainak hosszú sora lelkes ügybuzgósággal, az elhivatottak hevével, tudásuknak és képességeiknek teljes szolgálatba állításával lánggá szította fel a 60 évvel ezelőtt élesztett parazsat s reméljük, hogy ennek a lángnak fénje mielőbb be fogja ragyogni az újból integer, az újból nagy Magyarország égboltját.

Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola kitüntető érme.

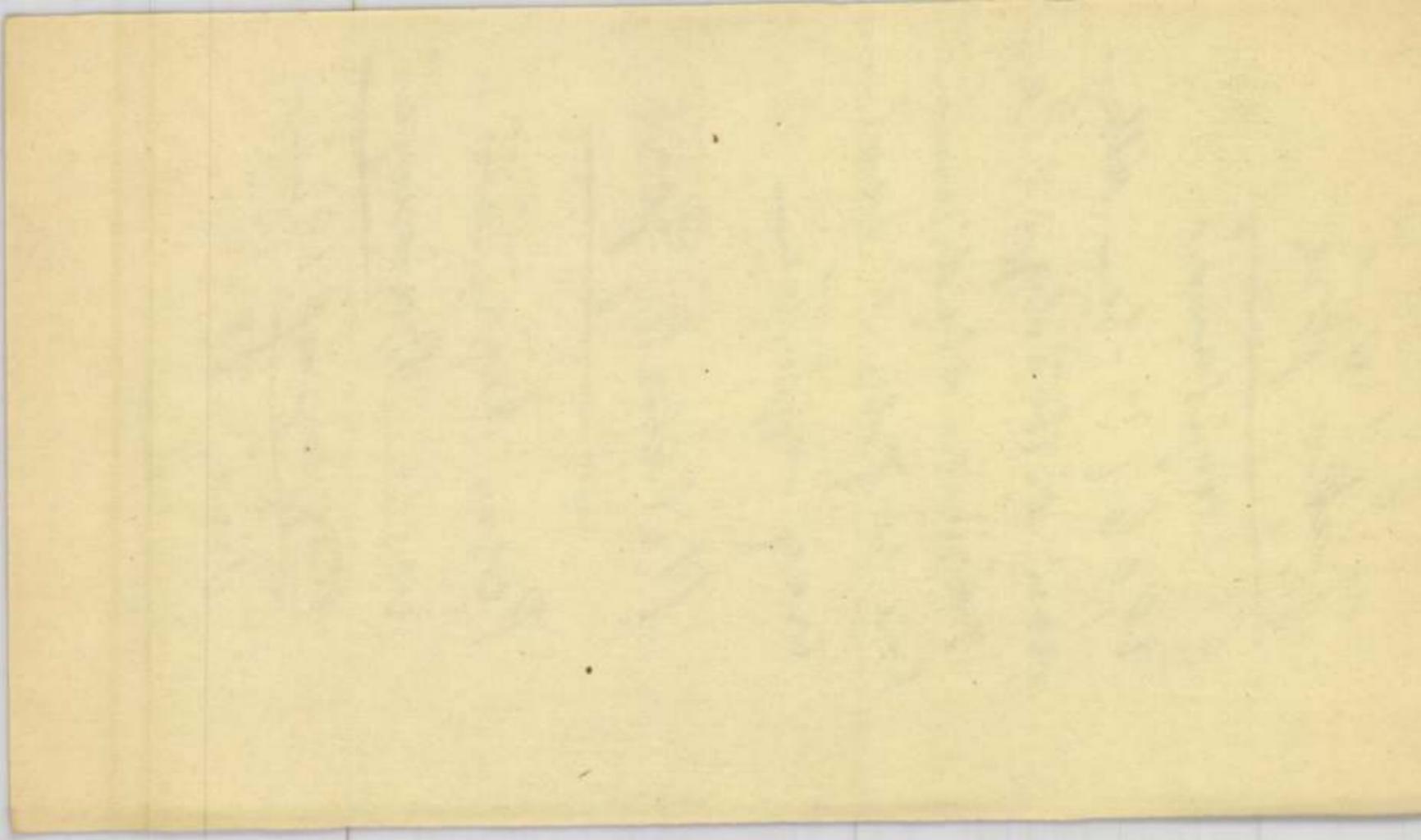
Készítette : Reményi József szobrászművész, az érmészet tanára.

JAKÓ GEZA tanár és keramikus könyvet írt
„Keramische Materialkunde” címen,
mely Theodor Steinkopff (Dresden und Leipzig)
kiadásában jelent meg.

Jakó Gézának sikeres kerámiai működését a
Társulat kiállításairól ismerjük, szakbeli elkkeli
pedig a legelterjedtebb berlini szaklapban, a »Kera-
mische Rundschau«-ban láttak napvilágot.
Csak örömmel tölthet el benneinket, hogy a nagy
német szakirodalmi túlprodukció dacára német
kladó méltányolta és érdemesnek találta piacra
hozni Jakó könyvét.

A magyar kerámiai szakirodalomban csak Wartha
Vince és Petrik Lajos professzorok könyveit ismer-
jük. Wartha könyve főként a müvelt közönség és
amatőrök ismereteinek gyarapítását szolgálja, Petrik
az iparosoknak szánta szakkönyvét. A német kerá-
mial szakmunkák az ismert alapossággal foglal-
koznak a kerámiai ipar minden technikai, kémiai
és dekorálási ágával, de a felhasználendő és a kerá-
mial iparban általában előforduló anyagok és alkotó
elemek ismertetéséről szóló könyv, mely illy hőben
és szakszerűen lenne megírva, még nem jelent meg. Jakó mun-
káját hárrom főrésze osztja. Az
első részben a kerámiai gyártáshoz — mázak és festékekhez
— szükséges anyagokat, kémiai
káliákat ismerteti. A második
részben a kerámia legfontosabb
anyagát, a különféle agyagokat
(kaolin) és a szükséges többi
nyersanyagokat tárgyalja. A
harmadik részben a kerámia
élhető eleméhez szükséges külön-
bőző tüzelőanyagokat ismerteti
komoly alapossággal és szak-
szerűen, e mellett azonban
könyved és érthető stílusban,
úgyhogy nemesak a képzett

Yako' Gere

may 22nd
1906 (2) - han alka-
ni. očiří dýpat he-
mian studium
je ve výrobě a žel-
lou opětka

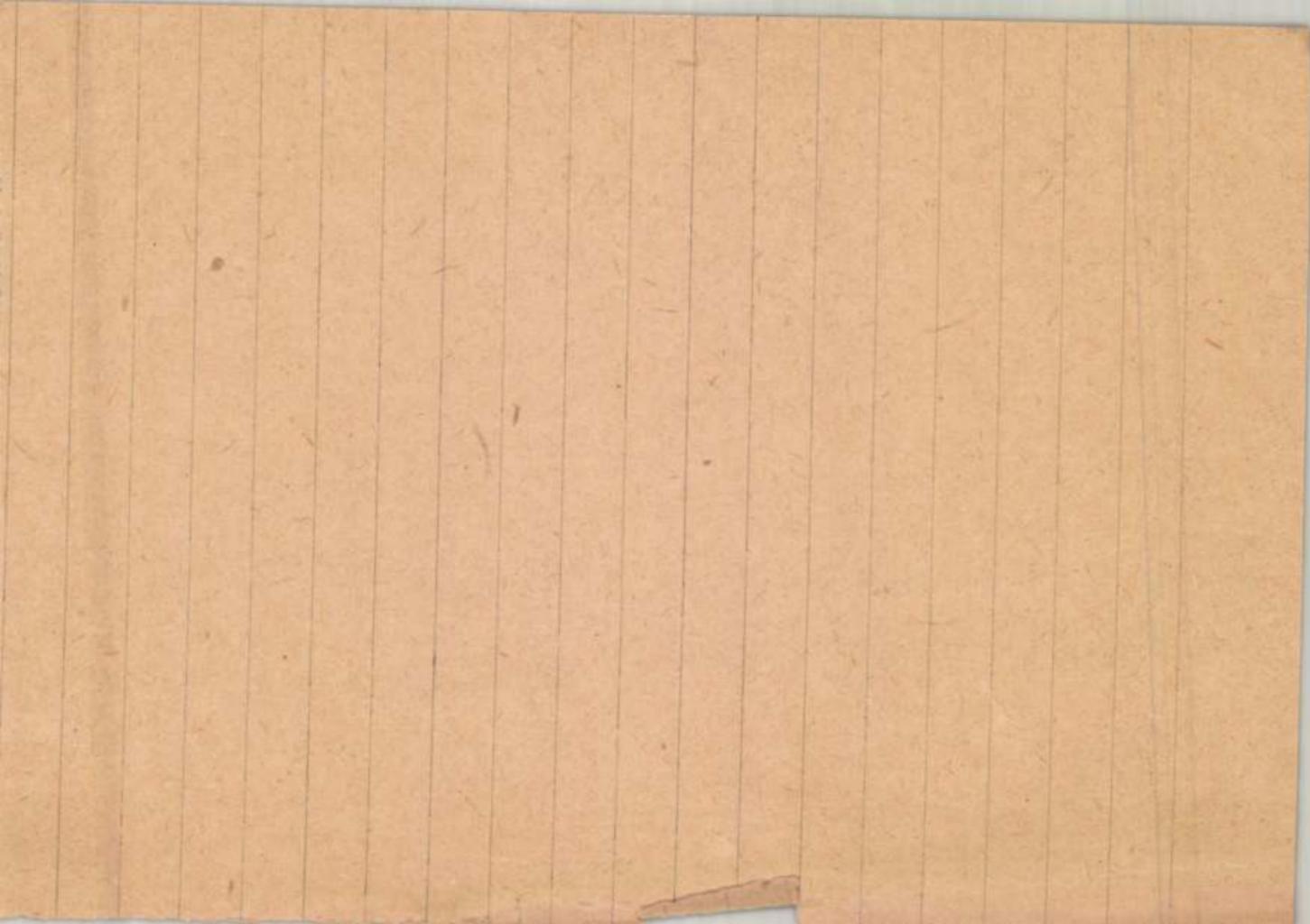
Mikelsky Gere

Pecín kejšovem -
veřejk. Baranyai
Mágyar S. 1922,
červij. I. 8.

M. 6.

Jakó Géza
kerémiai munkák

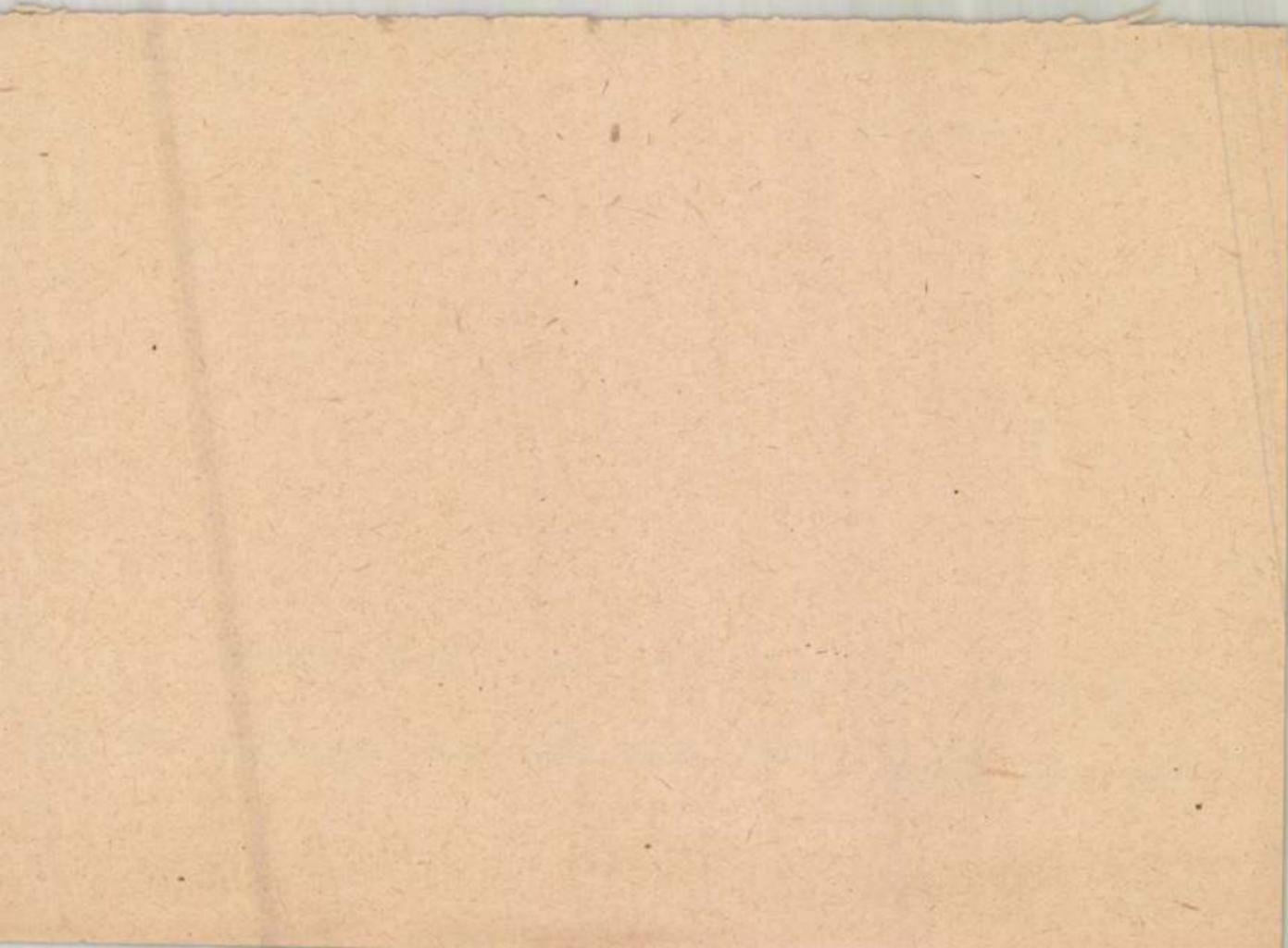
Bálint László Az Iparművészeti Táru. kettős kiáll.
Magyar Iparművészet. 1913. 17. 1.

M. D. K.

JAKO aljza

Az Iparművészeti kiállítás kiállítás
Dobrovits Aladár, György István művészete 187.e.

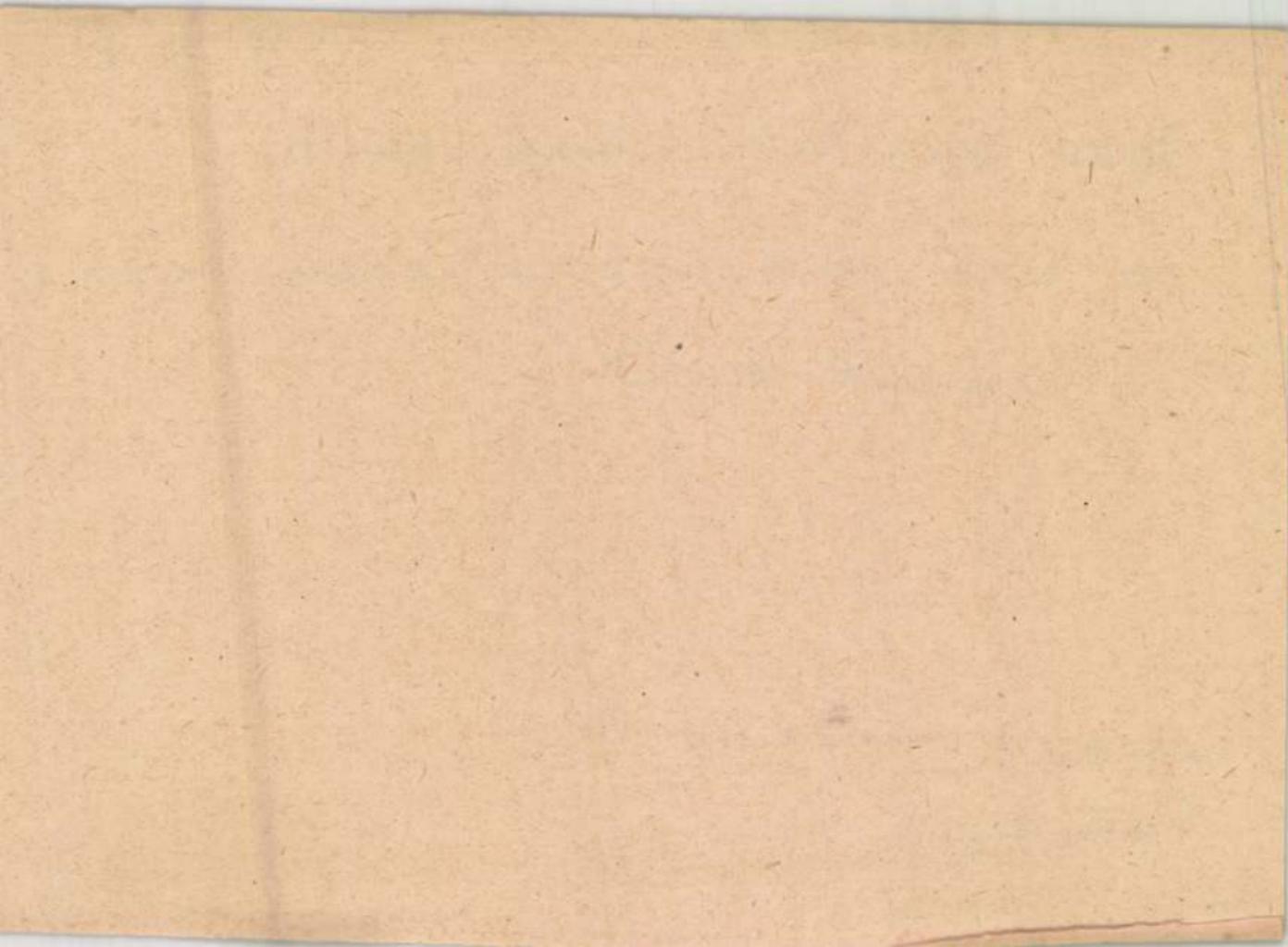
R. J. K.

JAKÓ GÉZA keramikus iparm.

Az első néprajzábori idéjén készít
nis tányér készít

magy. or. MÁRÁCSY. Ék.

Patakyné. Par. 163.

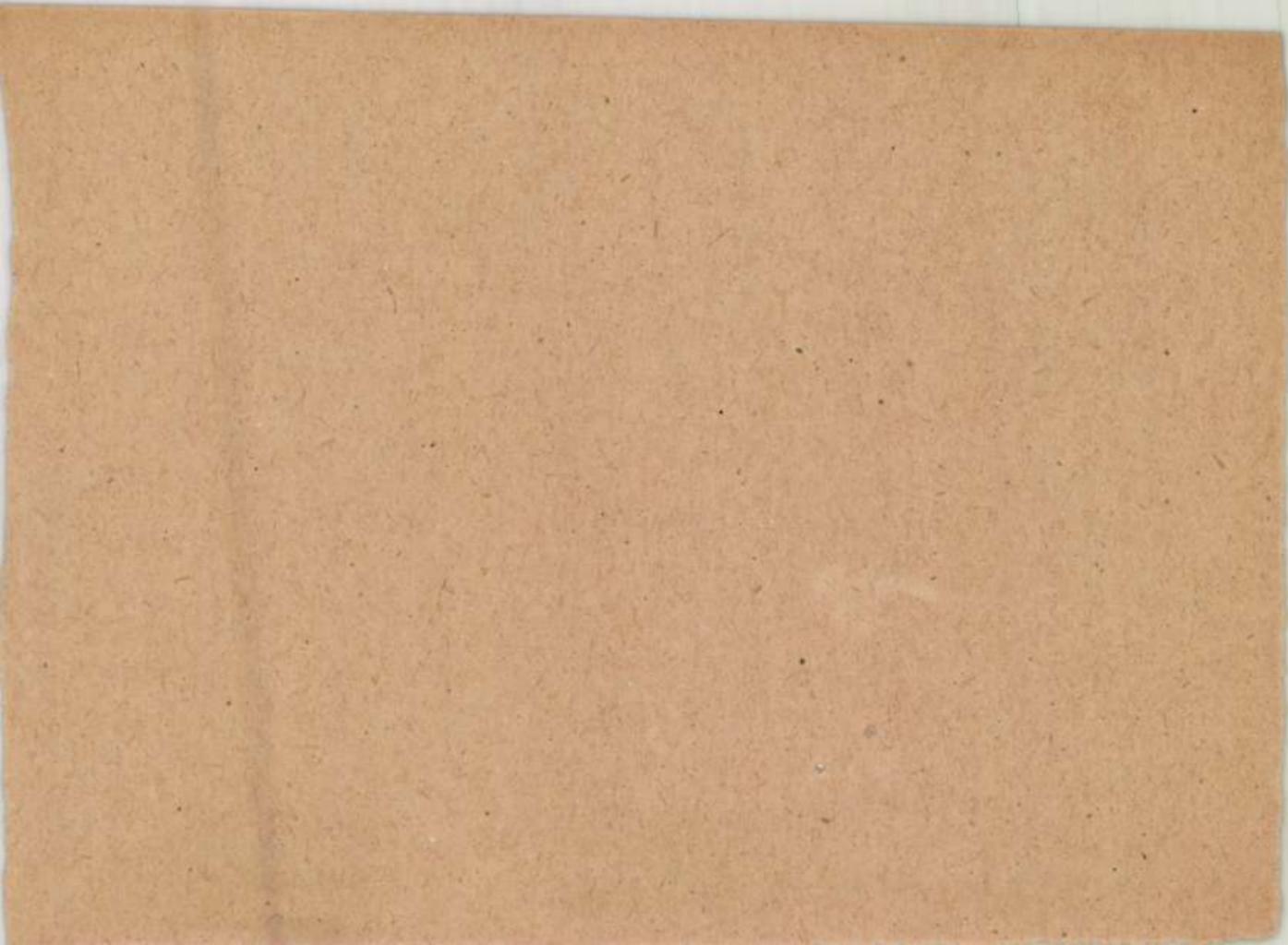

Tako gera

meranilles

Ganyi 1954

59.1

Yak's Here

Pest:

Sent to Mr. Marshall

May June

Centers. Staphy

Varicose Blowout ring
III. M. 1928. 2/26.

3.36.38 szám.

A Miniszterek orsz. Bi-
zottsága elnökségenek f. és.
apr. hó 7-én 109 sz. a. kelt
földrajessztésére, tudomás és
megfelelő további eljárás vé-
gett megküldöm.

Budapest, 1904 április hó 22
A miniszter me hagyásából:

Lipinski
osztálytanácsos.

K. D. K.

JAKÓ Gesa keramikus

Jegye: JA
KO

Csanádi 1954. 59., 104, 116 R.

Gábor Péter

Szentendre repente kö-
zépsíkoltat. Vt erzéki -
magy iparosítási pás-
zis Etele megtanulásig cí-
1928-ban visszatér

Magyarország:
Szentendre, Magyarország -
rosszul illorógraptája.
III. 137. 1928. 203. l.

Budapest, 1904
Gyula S. miniske
"signatus"

An

118.810-1914. szám.

III.

A Műemlékek Országos Bizottságának, f. évi augusztus hó 20-án 611.sz. a. kelt fölterjesztésére, tudomása és a nevezett várőrnek azon való értesítése végett másolatban azzal adom ki, hogy a nevezett helyébe Kiss Józsefnek egyelőre se- gédőrűl történt alkalmaztatását tu-

Také Gō

C.
Morgan Spain

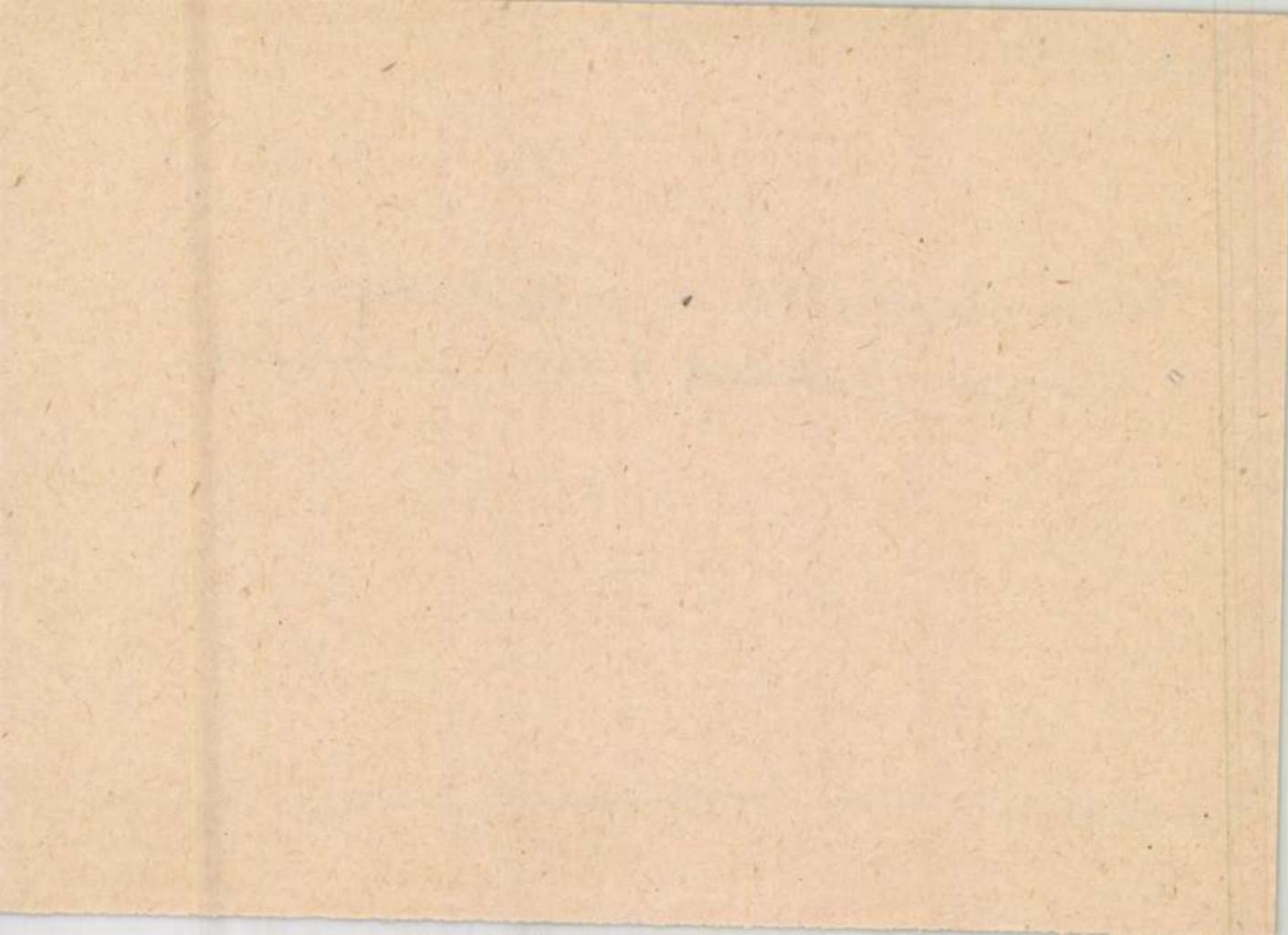
1924 . 22 . 1

Jakó Gyula

Kerámikusművén a néprajz elején
(magyar népművészet + népművész ötvössé)

P. Brestyánky Ilona: modern magyar kerámia. Bp. 1965.

10.00

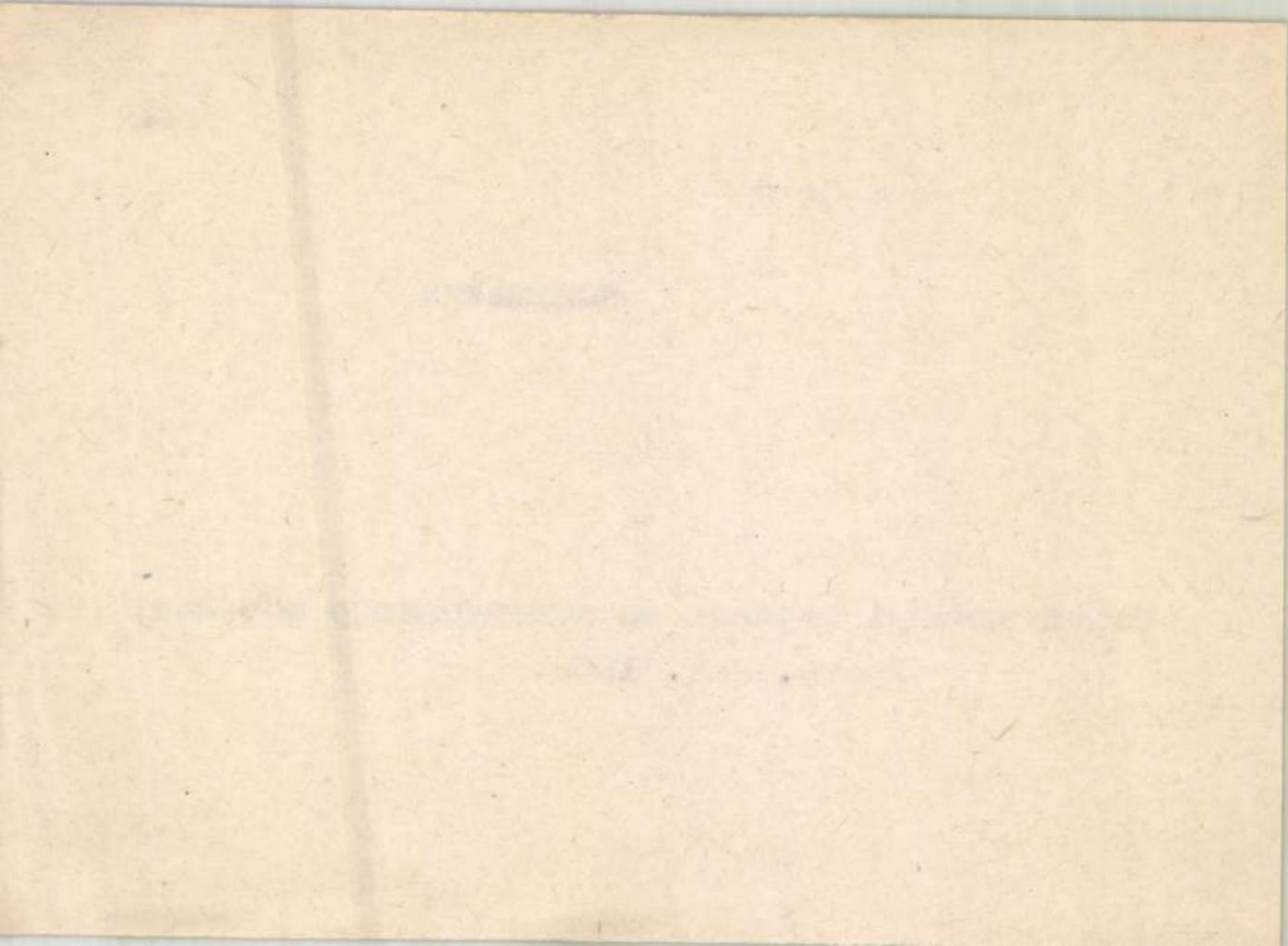

MDK

Jakó Géza

keramikus

Magyarországi fajansz és keménycserép művészeti
Iparm. Muz. 1966.

MDK

Jákó és Társa
majolikák és kőedények

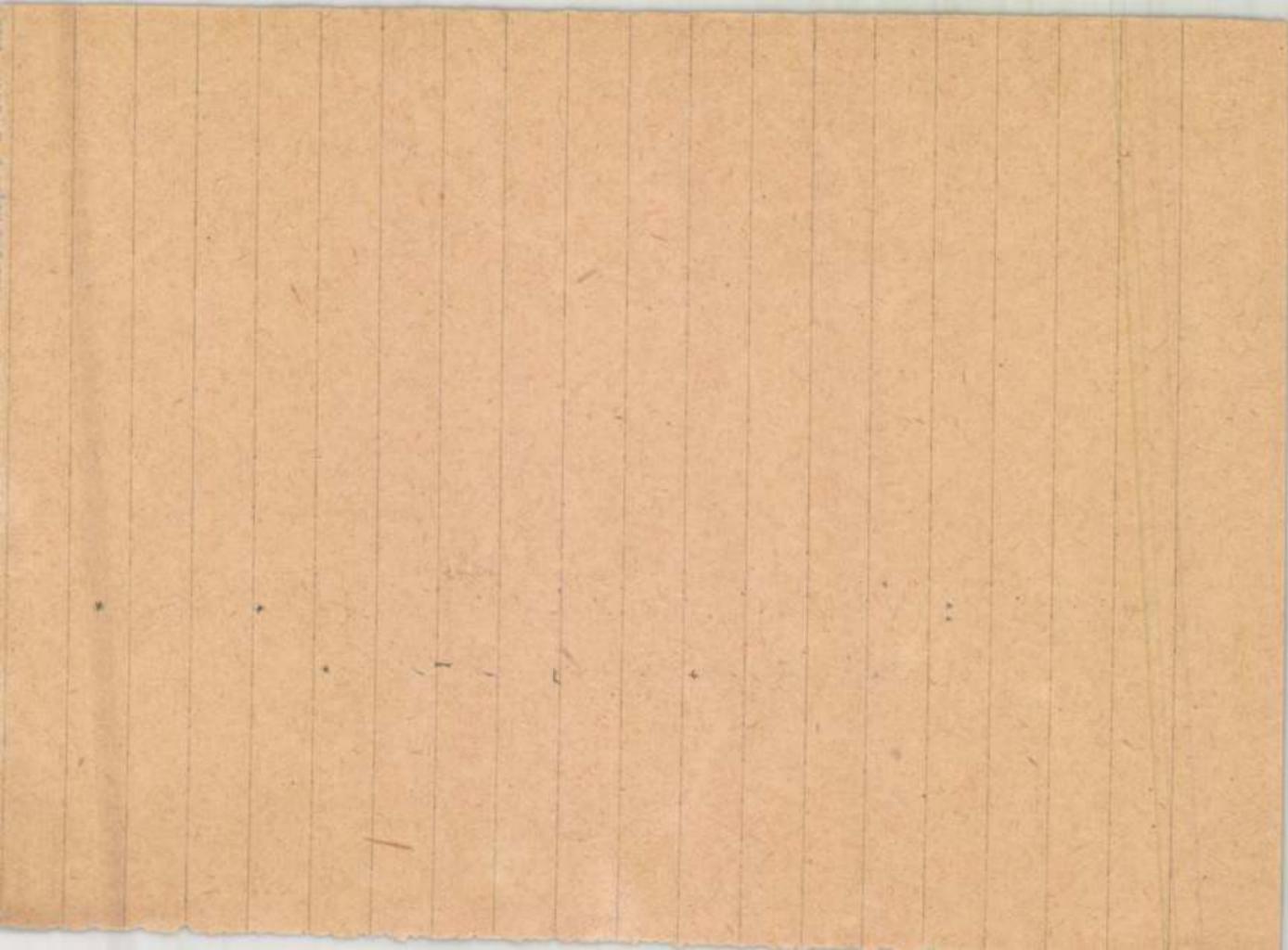
Györgyi K: A keleti vásár iparművészete. Magy.
Iparművészet. 1921, 35-38 1.

... E S V I D C L : T U C
D C C C C C C C C

MDK

Jákó és Társa

Györgyi K: A keleti vásár iparművészete. Magy.
Iparművészet. 1921, 35-38 l.

lléven előjén, mindenki a 3-8 években lez
kerdő vélés a következőben:
»A Pecc Városi Múzeum, 1941. évi Esterházyban
megjelent, & Polonyi Károly "Kódol" hólyamra
készített "Fáradás" körökkel) miatt & ténérő művész
(«Fáradás» hólyamokat) nem feltezik el.
megemlítéstől és rövid jellemezést nem fejtik el,
de erőszak & dolporosból öt rész közé, azonban
az Szentiványi Gyula művészeti kiadás, megemlítések: »A
Drága Brigittásztól politikai, művészeti szempontból
problémát váltott, művészeti megtisztaság, több környezeti
elvárásról megijedt több, amelyet a Nagy Fark-
hatalom időszakában, de ezel mellett kultuszpolitikai szempontból
nincs & jelenleg semmilyen török művészeti gyakorlat, mű-
tártól, festőtől, építőtől, csak egyetlen művészeti mű-
tárt, nem tudott megijedni mindenki törökére s így les-
zámítani. Török felkelésen a felkeléshez működött. & tör-
ök elleni harcban meghibásodott, hogy kenyérrel felszabadított
művészeti tevékenységet meg. A hosszú török
hatalom alatt mindenki önmagát is meghibásolta, mindenki
művészeti munkáját török elleni harcban, még a cím-
párti hivatalnököket is. —

Ugyan pedig attól nézve, hogy a
nem tudom, mi a valóbb hivatalosnak & nevezet
illetőleg. Utóbbi névre (és bárka ismét) a mai ne-
lejükben alkotott művészeti hivatalnak, mely 86-105
némivel ismertet meg, ott füldomb, hisz műsor
& művészeti ki teljesen elég lenne az üdvözölni.
Egyen által bárki elbukkan a művészeti hivatal
ba nyomtatva volna, emiatt & ilyenkorukat
hivatal nyomtatás jöhetne rá. Ilyi műsor elbőföl & nev-
szorba is hellelve fölösleges lenne. Képtelen
szorba is hellelve fölösleges lenne. Képtelen
művészeti pesszimista több nem sperekkel & pedig:
»77 festő, 37 szobrász, 26 győrököt, 11 egész &
22 egyéb fogalkozója. El ötöseuk 217 alkotómű-
szert. Áronhárom & hőszigetek vannak.
Bárban vagy 60 művész műszereit
illajt & mű demonstratív részében, mely & Már
műszaki rész műszaki műszaki & leffontosabbakat
említi. Elszeretettel műszaki műszaki részére & műszaki
jelleggel, gyakorlatilag dorrvetésben műszaki rész, &
rendelő műszaki rész is megállítható s e ne-
veli is valamai 74 művész török hatalom
előtt hivatalnököket (az XI-18) török előtt,
melyet olvasva 1 félbes díszít vissza!

Az opéra miatt XIV. Péterelből áll. Elhagyjónak
műsorban több török hatalom, mely művész tel-
jesen hibás, csak műsor nincs, & művész általa. Ez
személyesnek mondható.

Pels, 1949, april 11. holt-d.u.

Kodres vrea Bacău!

befjeretne a flani nesett fôrteñete, nes aqig
per ocar. Dic asti neu sudon mit lôr.
jes meg rees.

Eu-ett fârtonel, gromponat, very robustus
clôfond, tñ 10-14, 16-mor ellasyia a pfect
met negant vînajat. Vrea scintecat pentois,
aci at 59-is celengesjet rosgieja s nacan et
cirel pialale (nes kiven 12 eje, fauorchi-
tan verde a murat) voli, assi 54 ejet stol-

pac. Suparori a 35-40 eje, golpiale. Ada-
taiu legiole imerjé Rusinim Endre, si
körben br. fijine Hallausieban i jaat kai
eig, emeadre ulancas valam 50-51
eu ista degois. Legiole formato murat.
Gund Bor. Dörf en. 56-is nesissati cilean
van.

Ulinde lôrulmearer fôrteñete muram.

Kimutelom: si mettâo meddy drepont.

Nañ tabirint en. Uest rôpant mettâo,
Jolfele foglañorina munda drepont kome
en en mûñeji munda lêtrejâteter. Ula oron-
trai a legomârniot mundañas: Cy romquaciu
wolfkruñcijin mpetelo esâllitânt fastig, a
kabam a legelukobrendines. Dic kiven, en
zel elaper monstean.

She-ekedet i kivitâl ei aler refi igor kiven:
Kikelerka gesen,

Igertem neset, aqon nulhetot loraçjiong ei, a vo-
nathoro' musâmañat befjeretem, iros, bestainol-
or nûreñtut s igersen kârâkasejus elegetem
ni. A qfâr mireseti fôrteñetez ar alcamori-
fis ejet ejet fôrteñete uropian, ponitomu'mâsc 26-
-aia befjeretem. Ostoia et ar exost mü te van kiz-
latoa s a kôr 120 deral as as ires iskapi-
lwest nañ nesibau, ket usyti magjonee, amia
hîniestban lepulobi lereles olajpauñ felid meg.
Klîede et aqig lôbb; miut ar a Rusica - Offi-
cina könig, ameset emulstek, valam 93 aene
hôrappel, ameset en neu latam roka, de ames-
re credulguu neu voet semni rüssejau. I sejia-
tot Kîng laios lâzion lâzta ei ifoste is, houj ir
rola nesed. Ulinde a gepeletten pelvânt neu
adon si a sevubil, ihs ismettem, amit et hain-
tymam mor secesem is, koi temekesen (nelau.)
telies beteliurist engedel otomodra. De met et
angual legfölel cras a kisellik felle komaille.
Ia fel a tudomén rîdere, et a kisovat, ha
negau belustato idon belul ere nor vesüllet-
croz stemches berelpeis dorou telutue veperui
en nesipallapitoa celbâ, amelme mor neu ke-
rull dor. Et a lôrulmearu aronlau eupam neu, han-
fak ee. El-jon mindunes ar ibep-

Yak's' Géa +
Kéomikus

Melomictus

ELOSZÓ

Pest' Hiryō

1943. Oct. 22.

Halozás. Jakó Géza agyagipari szaktanár okt. 19-én 57 éves korában csendesen elhunyt. Temetése 22-én 3 órakor lesz az Óbuda temetőben.

A Vagyomnemű azonban gyorsan tulajt a szándékot kérte-
ken s csakhamar érezni kezdté a megfelelő forrótoke hianyát. Ezért
a bájon segítendő, az egész zálogházit és árvéresi üzemet a m. kör-
Postatakarékpénztár vette kezelésébe. Megerosdve, mondhatalmi kör-
Ialán lehetőségek élle álltva, csakhamar nagy vállozásban esett át a
Vagyomnemű Vásár is. A szérenyi kezdetből jól organizált, magas
színvonalon álló autóios-ház fejlesztert ki, amely már nem csupán
altalúzásnak csökkent követ, hanem kultúrális elérőkörre is kiterjedt.
Műgyűjtésnek is jelentekny szolgáltatokat tesz.

Ei kell azonban ismerünk, hogy az árvéresi Csarnok szemmel
láttafejleszben es eredményében az otteneves Postatakarékpénztár hatámas segítségen felül megerősítés rágászkoðo kozoncsé-
gunknek is jelentekny része van. A kozoncsegé megosztka, megsze-
retté intezetünk s bizalommal toradul fele. E párffogásból cserébe
az Árvéresi Csarnok azon igyekszik, hogy a kozoncséget minél jobb-
ban kiszolgálja.

A Postatakarékpénztár jubileuma alkalmából oly módon kíván-
juk halimkát leróni, hogy az evet magas színvonalon álló, magyar
viszonylatban szokatlanul értékes, valogságot tanyagú alkocioval nyit-

Az anyag legnagyobb része régibb és újabb magyar kerekbeli
további asszé es csak ezz kis hánvada való hivatali műszaki ámi-
juk meg.

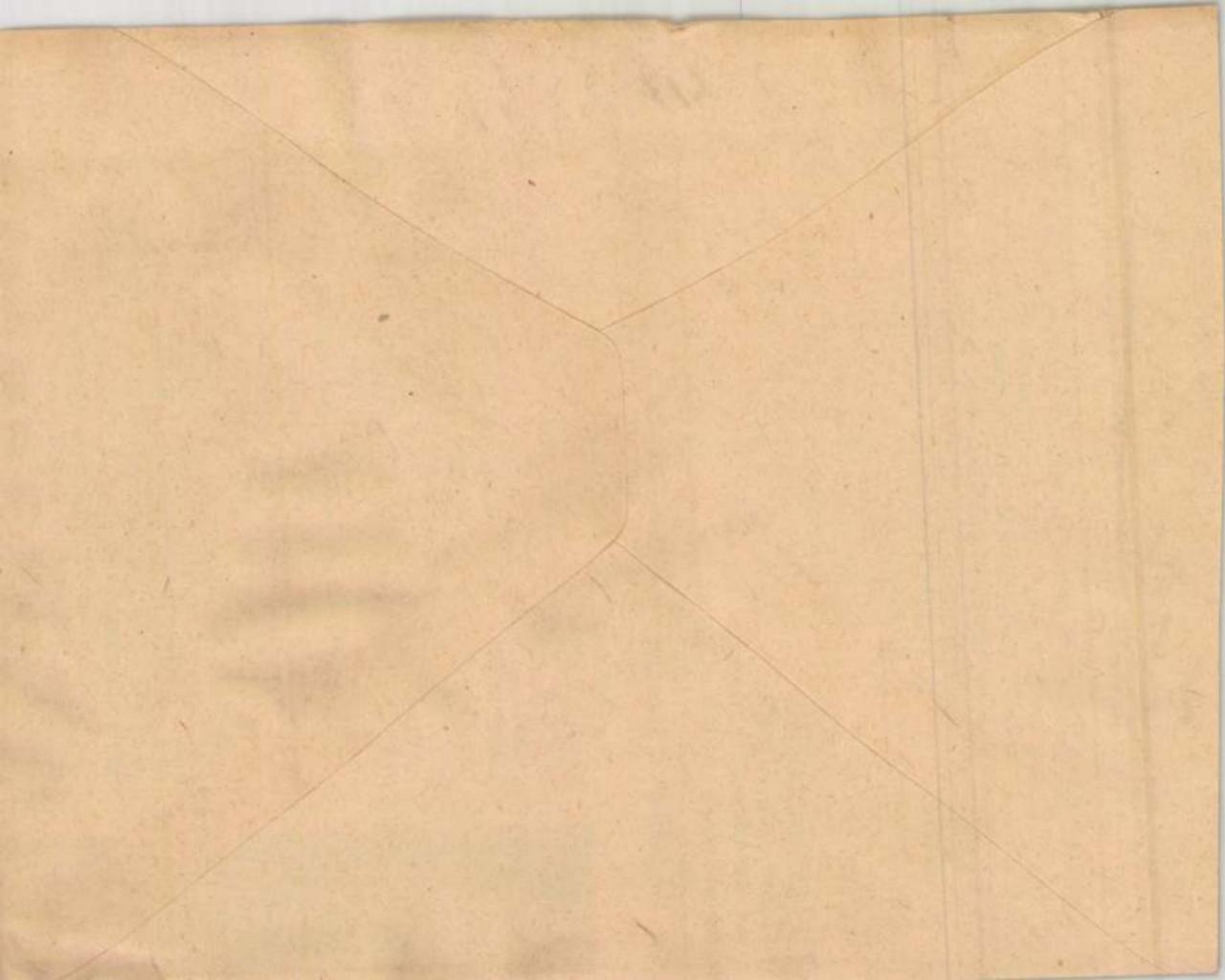
Takó Géza

7. május 1831.

JAKÓ GÉZA: „Az agyagáruk ismertetése és gyártása.“ A magyar agyagipar nem hővelkedik szakkönyvekben; minden össze 7—8 munka jelent meg eddig a könyvpiacra. Ezek a munkák már nagyrészt elfogytak. De meg a megjelenésük óta nagyon fejlődött a külföldön az agyagipari technika és szakirodalom is. Ezt a magyar agyagipar nem tudta követni és nélkülöi az újabb szakirodalom irányítását és kimerítő útmutatásait, pedig agyagiparunk, mely értékes hagyományokkal dicsekedhetik, osak akkor tud fejlődni, ha lépést tud tartani a tudomány kutatásaival.

Ezt a hiányt igyekszik pótolni **Jakó Géza** könyve, melyben értékes útmutatást talál egyaránt: az agyagiparos, a téglagyáros, kályhás, építész, iparművész, műbarát, kereskedő és a szakiszkoláknak a tanuló ifjúságá is, mert a könnyv nemesak technológia, hanem egyben agyagrárután is. Az anyag igen szemléltetően van elosztva, úgy, hogy az említett szakemberek mindegyike könnyen megtalálja a maga ismeretkörét. A könyv céljának megfelelően kiterjed a tisztán technológiai ismeretek mellett építészeti, művészeti stb. kérdések fejtetésére is. Eppen ezért közlembőrlőrénél érinti és érdeklődésben olyan szerzőtől kapja meg itt az őt érdeklő ismereteket, aiknek 25 évi kerámiai munkássága a technika és iparművészet közös mesyéjét járja. Német nyelven megjelent kerámiai szakkönyvei (Keramische Fabrikationsfehler, Keramische Materialkunde, stb.) ugyan már erősen technikai irányúak, az iparművészettel való kapcsolatát azonban nem adta föl, mivel a most megjelent munkákja is tanuskodik, ahol az iparművészeti kerámiai problémáinak is jelentős részt szentel. A könyv ára 10—P és társulatunk irodájában is szerezhető.

MAGYAR IIPARMŰVEZETÉT

A műveszi kerámia nimcsen egy agyagipari üzemekkel, kinkerkertvel vagy károlyi szemes cseréppel, tengeri terakottaiból, kőszínekkel, műszemekkel, műterek. Többek között műszemeket, műtereket ma műszemekben gyártják, bizonyára nem volnauk ma nem is volnauk olyan erőkkelésük miatt, hogy a műterek műszemeket volna sok párban található. Nem is volnauk olyan erőkkelésük miatt, hogy a műterek műszemeket hatvanak ma nem, hisezik, herendit stb. Pörrellán-műszemekkel műterekkel műveszi nagyon megnehezítik a kerámiaiban az átmenneti ártalmatikus szállozásokat. Nem tisztázni lehet az üvegekkel műtereket, nem tisztázni lehet az üvegekkel műtereket — nem könnyű. A műveszi üvegekkel kerámianak, hogy mi nevezendő műszemekkel műtereket üzemeltetni kell. De nem sorozhatik ide azok az agyagipari üzemek, melyeknek formájuk, kiszerelésük a célszerűségi körvetlenügyekhez igazodik. De nem sorozhatik ide azok az agyagipari üzemek, melyeknek formájuk, kiszerelésük a célszerűségi körvetlenügyekhez igazodik. Mennyivel nimcsen szé, ahhoz a formára, szin stb. tos kultúr. Es ilyenkor értehető, hogy a műterek műszemeket minden esetben az európai porcelángyártás elso dokumentumok az üvegesekkel ügyan műveszeti, jobban monda a műterek műszemeket minden esetben a gyártásnak, mert nincs sem nevezhető másnak, mint üveges tömegréknek.

GEZA JAKO: ARTISTIC CERAMICS. Artistic ceramics generally cannot bring out figures, but figures from nature's hands, who is an artist at the same time, for only those who combine these qualities is able to produce artistic clays of matter that are the best. There is no other branch of industry besides extremes in which so many kinds of materials and technical methods would stand at the artists' disposal, or the expression of his ideas. The way of shaping, baking, coining, the different nature of the various substances etc., may offer numerous possibilities in the creation of the earthen-wares artistic value, it may be: earthen-ware, terra-cotta, majolica, stone-wares or china. The ceramic artist has to have a wide technical knowledge to be able to satisfy technical claims as well as aesthetic ones, and to be able to use cleverly the beauties offered by the techniques in his works. — (Selection from the author's book in print.)

A MÜVESZI KERÁMIA

ACS LIP6T

LITTLE ACS: WHAT HAS HUNGARIAN APPLIED ART TO LEARN FROM HUNGARIAN NATIONAL ART? The artistic movements of the last years consist of constant experiments, but these experiments miss mostly the requirements of good applied art. Hungarian applied art wishes to go on new tracks, but we must be careful that it should stick to its national character, as well as what distinguishes it from other nations applied art, and makes it sought after. Hungarian art must be based on national art in order to become fine. Hungarian national art can be studied first on objects used in about the house. Their characteristics are: — their fitness, their materialism, good work and beauty of shape. Only art can become a common national treasure, which roots from the native soil. On these foundations the work of the artist is inspired by the spirit of the century, becomes modern Hungarian applied art.

Igen erdekes különböző nyelvhez a művekkel kezreműmia készítmények a hűtés idején is. A fűszi- tos es neutrális hangsokkal egészített agyagáru pl. hosszanlatról, levegős hűtés mellétt viszszaxidá- gállababákkal, vagy torndival : az oxidált tuzben egészítették hűtés alatt rendkívülhaték, mint pl. a gyors hűtés a kedvezőbb (pl. kristálymazak). Vannak mazak, melyek színe átlátszó és fedő- determinánsba szoros sziszefüggésben van a hűtés meleg a hűtés sem tekintetbe helyt fejzésnek ; a kerámiai es tilizáki erők még itt is erőzetlenek, mint sahakat. Van-e még egy iparág, mely annyi téch- sahakat, hogy a hűtés sem minél többet kölcsönözne a hűtésnek?

Védeje legyen az egséges szakotlal. A kristálymazakkal oxigéndús és zárt rendszerei égetés mellett jóloldók ki, viszont a rezoxiddal tisztet kihúzni kell, mivel más kekeszold szintetől eltérne, ha nem fűtőszerszámokban használunk.

JAKO GEZA

Hol a helye hat a keramikus-iparművésznek.
Jogán.

*
ban olyan teehnika! Elláras, melybe ez az alap-
anyag be ne volna kapcsolata. Kíttüne formá-
hatóságára sok elégnyt biztosít számára a porcel-
lánai szemben, mely utóbbi által is használ-
ható szabadkezi formázásban, amilyen szabómű-
termesztető. Eppen a logyártékos kiegészítésével
legfel több oka annak, hogy a porcellant, mint
nyersanyagot, nem tudja használni a keramiai
képzőműipar. A porcellanmasszát eszközökkel
működik, szablonok, stb. Segélyvel tudunk telen-
gözni. De a magas hőfoka ellenére is nehézen
volna kereszttüvithető a kisiparban. A porcellan
tehetetl a nagyipar nyersanyagára marad, mert fel-
dolgozás modja olyan berendezkedést igényel,
melyt elérheti a hagyományos kézműipar szintjén.
Tehát a hagyományos kézműipar szintjén marad, mert tel-
tethetetl a hagyományos kézműipar szintjén marad, mert az
alacsonyabb hőfoka ellenére is igényes a massza
dekolgozása a kínai-japán porcellan, ahol a massza
telthetetl kepez a hagyományos kézműipar szintjén. Még az
olyan olajban kelemtetett hőfoka ellenére is igényes a
működés, melyet a hagyományos kézműipar szintjén.

A MŰVÉSZI KERÁMIA

GÉZA JAKÓ : DIE KÜNSTLERISCHE KERAMIK. Die künstlerische Keramik kann nur der Hand eines solchen Kunsthändlers entstammen, der gleichzeitig auch Künstler ist, denn nur die Arbeit eines Kunstkeramikers kann den individuellen Geschmack befriedigen. Ausser der Keramik gibt es keinen Industriezweig der dem Künstler so eine Vielheit des Materials und des technischen Vorgehens sichern würde, um seine Gedanken zum Ausdruck bringen zu können. Die Methoden der Formung, des Ausbrennens, der Kühlung, die Eigenart der verschiedenen Grundmaterialien bieten zahllose Möglichkeiten um den Wert der Ware zu steigern, nun egal, ob es sich um Töpferware, Terrakotta, Majolika, Steingut, Klinker, Steinzeug oder Porzellan handelt. Der Kunstkeramiker hat über ein sehr ausgedehntes technisches Können zu verfügen; nur dann kann er neben den ästhetischen auch den technischen Anforderungen entsprechen und die durch die Technik gebotenen Schönheiten in seinen Arbeiten verwerten. (Teil aus dem im Druck befindlichen Buch des Verfassers.)

GÉZA JAKÓ : ARTISTIC CERAMICS. Artistic ceramics generally cannot originate, but from artisan's hands, who is artist at the same time, for only he who combines these qualities is able to serve artistic claims of individual taste. There is no other branch of industry besides ceramics in which so many kinds of materials and technical methods would stand at the artist's disposal, for the expression of his ideas. The way of shaping, baking, cooling, the different nature of the various substances etc., may offer numerous possibilities to the raising of the earthen-ware's artistic value, it may be: earthen-ware, terra-cotta, majolica, stone-ware or china. The ceramic artist has to have a wide technical knowledge to be able to satisfy technical claims as well as aesthetic ones, and to be able to use cleverly the beauties offered by the technics in his works. — (Selection from the author's book in print.)

Aművészeti kerámia nincsen egy agyagipari anyagfajtához sem kötve, mert lehet az terrakottából, klinkerból vagy kőanyagból, fehér vagy színes cserépből, avagy porcellánból. Annak a meghatározása, hogy mi nevezendő művészeti kerámiának — nem könnyű. A művészeti érték mérését ugyanis nagyon megnehezítik a kerámiában az átmeneti árufajták és változatok. Nem tartoznak ide a tisztán technikai, praktikus s egészségügyi célt szolgáló agyagárak, melyeknél művészeti formáról, külsőről, ékményről nincsen szó, ahol a forma, szín stb. kizárálag a célszerűségi követelményekhez igazodik. De nem sorozhatók ide azok az agyagárak sem, melyeknek formai kiképzésénél érvényesültek ugyan művészeti, jobban mondva ízlésbeli szempontok is, minthogy ékitményt is hordanak, mégis azon oknál fogva, mert nagy mennyiségen gyártatnak, a legjobb esetben sem nevezhetők másnak, mint ízléses tömegcikkeknek.

A „művészeti“ fogalmában benne van az is, hogy az a tárgy, melyről ezt megállapíthatjuk, nincs sokszorosítva, hogy belőle egyetlen egy, vagy kevésszámú példány készült. Minthogy a nagyipar még a művészeti célt szolgáló kerámiátárgyat is sokszorosítja és tömegekben viszi a piatra, azért a nagyipar gyáraiból alig is várható az, amit itt művészinek akarunk nevezni. Következéskép művészeti agyagáru esak kisiparos kezéből kap-

ható, kiegészben művészis, ki hasonlókép hozza létre munkáit, mint a régi mesterek. Utóbbiak munkái, melyeket ma múzeumokban őrizünk, bizonyára nem volnának ma olyan becsesek, ha tömegáruként hatnának és belőlük mindenhol volna sok példány található. Nem is volnának olyan értékesek ma a meiszeni, bécsi, herendi stb. porcellán-manufakturák elég nagy számban sokszorosított gyártmányai sem, ha azok nem viselnék magukon a kézi előállítás jellegét és ha nem volnának fontos kultúr- és ipartörténeti dokumentumok az európai porcellángyártás első korszakából. Értéküket minden esetre az a körülözött is emeli, hogy idők folyamán sok ment belőlük tönkre.

A művész-kisiparos, úgy régen, mint ma, sohasem sokszorosította és sokszorosítja készítményeit olyan mértékben sazzal a pontossággal, mint a gyáripar, mert művészeti ambiciói kizárnak minden ilyenszerű törekvést, sablont, uniformizálást, stb. Akkor tehát, amikor e helyen a művészeti kerámiáról beszélünk, olyan agyagkészítményeket értünk, melyek : 1. magukon viselik a kézi előállítás jellegét, 2. az egyéni ízlés művészeti igényeit igyekeznek szolgálni s végül 3. olyanokat, melyek, ha sokszorosítatnak is szűk korlátok között, mégis minden darab eltérő és sajátos érdekkességekkel van felruházva, úgy, hogy valamennyi példány eredetinek tekinthető.

Alig van még egy iparág, ahol az anyag tár-

LIPÓT ÁCS: WHAT HAS HUNGARIAN APPLIED ART TO LEARN FROM HUNGARIAN NATIONAL ART? *The artistic movements of the last years consist of constant experiments, but these experiments miss mostly the requirements of good applied art. Hungarian applied art wishes to go on new tracks, but we must be careful that it should stick to its national character, for this is what distinguishes it from other nations applied art, and makes it sought after. Hungarian applied art must be based on national art in order to become fine. Hungarian national art can be studied first on objects used in about the house. Their characteristics are: — their fitness, their materialism, good work and beauty of shape. Only that art can become a common national treasure, which roots from the native soil. On these conditions the work of the artist inspired by the spirit of the century, becomes modern Hungarian applied art.*

Azok a folytonos nyugtalanságok, amelyek az utolsó három évtizedben életünket haborították, egész kulturális fejlődésünket jellemzik. Ezen időszak művészeti irányára állandó keresésből, kísérletezésből, irányváltozásokból áll. Egyik „izmus“ felváltja a másikat. Nincs megállás, nincs kifejlődés. Így jutottunk el a német „Sachlichkeit“-ig. Az ebben hangoztatott elvek nagyrésze olyan axiomák, melyek a „jó“ iparművészettel mindenkorban voltak és ezek nélküli jó iparművészettel el sem tudunk képzelnii.

Természetesnek találjuk, hogy iparművészettünk is az új barázdaikon kíván haladni és hogy az új irányú törekvések mellé állott. Igen szép és értékes eredmények mellett a tévedések egész sorát látjuk e téren. Úgy érezzük, hogy igen sok iparművészünk az új törekvést a német irány utánzásában látja. Ezek alkotásaiból teljesen hiányzik a mai sajátos zamatunk, az a fluidum, amely a magyar alkotásokat más nemzet alkotásaitól megkülönbözteti. Pedig kis nemzeteknél hatványozottan fontos, hogy a kor szellemében készült újszerű iparművészeti alkotásoknak — a jó minőség mellett — egyéni, nemzeti patinájuk is legyen, mert különben elsödrőnk a nemzetközi versenyben. Ez nemesak presztizskérdés, hanem — különösen export szempontjából — gazdasági okokból is nagyon fontos. Hiszen az hiányzik belőle, ami a művészet egyik legnagyobb értéke: a nemzeti jelleg.

Itt nem gondolunk vítezkötéses műrkázásra. Gondolunk olyasmire, mint amit például két kiváló zenekörtőnk: Bartók és Kodály a muzsika terén alkotott. Műveikben a nemzeti íz az az ékkő, amelyet a világkritika is mint nagy értéket megbecsül. Ez a két nagyterhetséggű zenekörtőnk évek hosszú során át faluszott és a néppel való közvetlen érintkezés útján gyűjtötté a népdalokat. Ezek szellemét magukba szíva, alkották meg világra szóló műveiket, amelyek szerzőik egeniségeinek erős hangsúlyozása mellett modernek és magyar ízűek.

A népművészet terén könnyebb a helyzet.

Ennek legértékesebb alkotásai könnyen hozzáférhető gyűjteményekben vannak elhelyezve és nagyrészük különböző művekben leközölve. Az alkotó művész ezek tanulmányozásába elmélyedve, látni fogja, hogy a régi népművészet nemesak esztétikai szükségletből és alkotásosztönből fakadt, hanem kisarjadta a nép g a z d a s á g i életéből. Ezért törekedett elsősorban használati tárgyak alkotására. A művészeti tevékenység középpontja a ház volt, mert a nép művészete lényegileg alkalmazott művészet lévén, természetesen a házban található használati tárgyakon nyilvánul meg.

A ház belseje, berendezésének minden darabja a nép egyéniségehez mért és fogalkozásával egybehangzó volt. Csupa szín és megfelelő vonalmenet volt itt minden. Ahová a szem tekintett, mindenütt a nép szükségei fejlődött és egész életével szervesen összetülgő alkotást látott. Amit esinált, azt egész lélekkel, benső szeretettel és színdús fantáziával esinálta. Ezen alkotások előszörűsége, az anyagnak megfelelő beszülethes kidolgozása, összintesége és formás szépsége mélyen megható és egyúttal követendő példát is mutatnak. Ezek a magyar rög szülöttei és a vidékkel elválaszthatlanul összeolyadtak. Iparművészettünk továbbfejlesztése szempontjából a népművészeti alkotások megbecsülhetetlen értékkel bírnak. A legkisebb faragás, hímzés, eserép stb. nemzeti formanyelvünk kifejlesztésében egy-egy gazdagító szotag.

Ha azt akarjuk, hogy e művészet közkincsé váljon, ki kell, hogy a művész a néplélekben minél jobban elmélyedjen. Mert esak az a művészet válhatik nemzeti közkincsé, mely a hazai talajban gyökeredzik, amelynek vérkeringése a nemzet életéből táplálkozik. Csak az ily módon kifejlesztett nemzeti művészet fogja az egész nemzetet fényével beragyogni.

Csak a korszellemből áthatott és a néplélek által inspirált művész fog oly egyénit alkotni, amely modernsége mellett nemzeti ízű is lesz.

ÁCS LIPÓT

háza és a technikai eljárás sokfélesége olyan gazdag volna, mint az agyagiparban. Különösen nagy a kombinálási lehetőség a művészkerámiaiban, ahol rengeteg eljárás, fogás, segéd-eszköz és anyag áll a művész rendelkezésére gondolatának kifejezéséhez. A mozgási szabadság itt már azért is nagy, mert az iparművész a művészeti cél érdekében gyakran figyelmen kívül hagyhat bizonyos, talán egyébként fontos technikai követelményeket. A technikai hibák és égetési véletlenségek érdekességét ügyesen kihasználhatja és munkáin nagyszerűen értékítheti. Példa erre a repedezett máz, melyből a craquelle-technika fejlődött ki. A matt és kristálymázaik, melyek a kerámiai készítményeknek oly végzetlenül érdekes külsőt adnak, tulajdonkép helytelenül, a szilikátkémia szabályait megtagadó módon vannak összeállítva, mégis alkalmasak arra, hogy a kerámiai tárgyat érdekes felszínnel lássák el. Az agyag könnyű formázhatósága igen nagy előnyt nyújt, önhető, gyűrható, faragható, tetszés szerint alakítható, pár formázási és szárítási szabály megtartásával. A megkötöttség itt csak nem egészen abban áll esupán, hogy a törékeny, élesen kiálló formáktól, melyek más anyagra, pl. fémet alkalmassabbak, tartózkodnunk kell. A jó kerámiai forma, legyen az edényfélé, kisplasztika vagy bármilyen más, minden tekintetben megfelel.

Sokat nyerhetnek a kerámiai készítmények művészeti értékükben az égetés idején. Tudvalévő, hogy az égetés a szerint, hogy a lángok kevés, fölös vagy rendes mennyiségű levegő mellett fejlődnek ki, — füstös (reduciós), tiszta (oxidációs) vagy semleges (neutrális) természetű lehet. Az égő gázok természete többször és helyenként is változhat az égetés folyamán, miáltal érdekes szín- és színárnyalatbeli különbségek létesülnek a kerámiai tárgyakon és számtalan finom átmenet és effektus állhat elő. Egy ugyanazon festő fém-oxid füstös tűzben más színt ad, mint semleges vagy oxigéndús égetés mellett. Ha az égetendő tárgy samott-tokban vagy mufolában védve van az égető gázok behatásától, úgy a szín általában egyöntetűbb. Ha ellenben a tárgy szabad tűzben égettetik, mint régen, úgy az égő gázok rendszerint szeszélyesebb színhatásokat váltanak ki, ugyanakkor azonban több lehet a hibás, selejtes tárgy is. A szabadtűzű égetés tehát több kockázattal jár, viszont sok olyan érdekességet és szépséget kölcsönözhet a művészkerámiai készítményeknek, melyek nem érhetők el a zárt rendszerű égetés útján. Vannak viszont olyan technikai eljárások, színek, effektusok, melyek megkívánják, hogy az égetendő tárgy

védve legyen az égő gázoktól. A kristálymázak pl. oxigéndús és zárt rendszerű égetés mellett fejlődnek ki, viszont a rézoxiddal festett kínai vörös máz kékeszöld színt öltene, ha nem füstös, hanem tiszta tűzben égettetnék. Ugyancsak a mohácsi és szentes fekete cserépedény csak füstös tűzben égetve fekete, különben vörös, az agyagban lévő vörös vas-oxidtól. Ezt a füstös tűz vasoxidullá alakítja át, mely minthogy maga is fekete, a tárgynak fekete színt kölcsönöz.

Igen érdekes külsőt nyerhetnek a művészkerámiai készítmények a hűlés idején is. A füstös és neutrális lángokkal égetett agyagáru pl. hosszantartó, levegős hűtés mellett visszaoxidálódhatik, vagy fordítva: az oxidáló tűzben égettettek hűlés alatt redukálhatók, mint pl. a lüsszteres mázak. Egyes készítményeknek a gyors hűtés (pl. eraquellé), másoknak ellenben a lassú hűtés a kedvezőbb (pl. kristálymázak). Vannak mázak, melyek színe átlátszó és fedőtermészete szoros összefüggésben van a hűtés tempójával. A kerámia munkamenetében tehát még a hűlés sem tekinthető holt fázisnak; a kémiai és fizikai erők még itt is érezhetők hatásai. Van-e még egy iparág, mely annyi technikai lehetőséget nyújtana művelőjének, mint a kerámia a kerámikusnak?

Éppen a fent vázolt technikai lehetőségek gazdasága folytán nehéz arra a kérdésre is válaszolni, hogy a sok közül melyik technikai eljárás, alapanyag, festési, égetési mód és hőfok a legalkalmassabb művészkerámiai tárgyak készítéséhez. Ezt a művészeti cél s az előállítandó tárgy természete megrendeltetése szabja meg.

Ha pl. eleven, tüzes színekről van szó, úgy 1000—1050 °C-nál magasabban nem szabad égetnünk, mert egyes színek (króm, antimón stb.) elégnek. Fontos szerepet játszik az eleven színskála létrehozásában az ólomoxid is. A színképződés elsősorban a máz és festék alapanyagával van szoros összefüggésben. A tiszta alkálikus mázak más színárnyalatokat adnak ugyanazon festőfémoxidokkal, mint pl. az ólmos, vagy a bóraxos-ólmos mázak. Egyes mázanyagok rontólag, mások javítólag hatnak az egyes színek képződésére, ismét mások közömbösek. Az olyan máznak, melyet mázalatti festés fölér alkalmaznak, semleges természetűnek kell lennie, azaz olyannak, mely kompromisszumos elvek alapján állíttatott össze valamennyi festék számára egyaránt kedvezően.

Kevésbé van a művész keze kötve a színek alkalmazásában a majolika festési mód mellett, mikor az ónoxid fedő alapmáz fel-színére festünk. Itt t. i. az alapmáz nem képes olyan nagy mértékben befolyásolni a festék-foltok színeződését, mint a máz alatti festésnél.

Még jobb a festékfoltokat színes mázak formájában intarzia módjára egymás mellé festeni. Ebben az esetben ugyanis az egyes színfoltok önállóan fejlődhetnek ki a festék sajátos összetételének megfelelően. Minthogy bizonyos színek már 920—940 C°-on elégnek, így a legjobb tudással sem vagyunk minden képesek bizonyos színeket egymás mellett, egyidejűleg alkalmazni. Ugyanelek a füstös égetéssel járó színárnyalatoknak oxigéndús színekkel való kombinálása is nehézségekbe ütközik.

A porcellánfestés foltjai élesek, a festés és az alapmáz fénye eltérő. A mázalatti-festés foltjai is élesek, az engobfestékek vastag rétege a mázon átérik. A régi majolika festésnél a felfestett foltok az alapmázba beolvadnak és lágyabbak, mint az előbbi festési módoknál. A fém s óoldatos festés igen finom színárnyalatokat szolgáltat, lágy, akvarellszerűen elmosódott-szélű foltokkal. Hasonló finom hatása van a kopenhágai porcellánon alkalmazott mázalatti festésnek. A színek tompasága itt tulajdonképp abból a technikai hibából ered, hogy a festék legtöbbje a magas hőfokú tűzben (1450—1500 °C) elég és az intenzitásuk megtompul. Igen változatos a kínai-japán dísztárgyak mázfeletti festése, ahol a vékonyrétegű porcellánfestés legtöbbször vastagrétegű emaillal, meg plasztikus arannval váltakozik.

Mindaz azonban, amit a festési módokról mondottunk, a polichrom művészeti kerámiara vonatkozik. Természetesen a festetlen, mondkik egyszínű kerámia éppen olyan művészeti lehet. A forma és az anyag természetes színe elegendő eszköz lehet arra, hogy a művész értékes tárgyat alkothasson. Ilyenszerű munkákhoz különösen hálás, szép és tartós anyagot szolgáltat a k l i n k e r - és a k ó a n y a g, melyeknek ige-
sök természetes színű változataik vannak : okkersárga, kékesfekete, vöröses-, zöldes- és
lillasbarna, kékesszürke stb. A f e h é r e s e r é p
(= ködedény) elmarad mögöttük ; sőt a p o r-
c e l l á n sem tud vetekedni művészeti tekintet-
ben velük, mert a porcellán művészeti hatása
fehér alapszínénél fogva egyoldalúbb, kemé-
nyebb és kevésbé artisztikus. Nagy előny rejlik
a klinker- és a köanyag használatánál abban is,
hogy ezeknek az anyagoknak az égetése a kerá-
mial temperaturák (800 — 1450 °) közepén
mozog (1100 — 1200 °), tehát bizonyos kom-
promisszumos megalkuvás árán egyesíthetők
bennök úgy az alacsonytűzű, mint a magas
hőfokú kerámiai fajták jó tulajdonsága.

Különösen hálás anyagnak kell tekintenünk a kőanyagot, mert alig van a művészeti kerámiá-

ban olyan technikai eljárás, melybe ez az alapanyag be ne volna kapesolható. Kitűnő formázhatósága sok előnyt biztosít számára a porecellánnal szemben, mely utóbbi alig is használható szabadkézi formázáshoz, annyira sovány természetű. Éppen a fogyatékos képlékenység a legfőbb oka annak, hogy a porecellánt, mint nyersanyagot, nem tudja használni a kerámiák kézműipar. A porcellánmasszát csak gipszformák, sablonok, stb. segélyével tudjuk feldolgozni. De a magas hőfokú égetés is nehezen volna keresztlívhétő a kisiparban. A porcellán tehát a nagyipar nyersanyaga marad, mert feldolgozás módja olyan berendezkedést igényel, mely ellenkezik a kézműipar szellemével. Kivételek képez a kínai-japán porecellán, ahol a massza feldolgozása a jobb formázhatóság, meg az alacsonyabb hőfokú égetés folytán jóval könnyebb, mint az európai porcellánfajtáék.

A kerámai alapanyagok s a velük kapcsolatos megmunkálási módok mindegyikének megvan tehát a maga sajátos tulajdonsága, előnye és hátránya. Ezt a kerámikus-iparművésznek ismernie kell, hogy céljának megfelelően tudja összeválogatni az anyagokat s hogy eltalálja a munkamenet leghelyesebb módját. A t e c h n i k u s - k r á m i k u s k v a l i t á s r a törekszik az anyagban, a k e r á m i k u s - m ū v e s z t u g a n - c s a k k v a l i t á s r a törekszik, de művészeti értelemben első sorban. A művésznek ahhoz, hogy az esztétikai szempontok mellett a technikai követelményeket is ki tudja elégíteni, a finom érzék mellett széleskörű technikai tudásra is szüksége van. Ez pedig csak állandó kísérletezés és tanulás útján, meg sok fáradtság árán szerezhető meg. Nem csoda tehát, ha a kerámikus — mint az alchimista — féltve őrzi tudományát, melyre, akármilyen kevés is az, mindig szörnyen rátarti és foglalkozását mindenél nemesebb foglalkozásnak tartja. Azt, hogy ez a büszkeség mennyire megvan a legkisebb fazekasban is, érdekesen illusztrálja az a régi német mondás, hogy : „Nach dem Schöpfer kommt der Töpfer“, azaz a teremtő után mindenki a fazekas következik. Ezt a mondást valószínűleg nem olyan valaki találta ki, ki a fenti diesőitő megállapításban nem volt érdekelve, hanem bizonyára egy önmagával igen megelégedett fazekas, ki legalább is Hephaistos hellén isten leszármazottjának tartotta magát a tüzzel való alkotás jogán.

Hol a helye hát a kerámikus-iparművésznek, kinek mégis csak több köze van az alkotás-hoz?

JAKÓ GÉZA

Taiko' Gere

graffins
arist grammarians
word

Wadai' go, g'i'l.

~~é t e r f estőművész úrak~~

~~B u d a p e s t .~~

~~irt levelére értesíttem, hogy iparcsarnokunk
zetek foglalják el, így tervezett kiállítása
elyiséget biztosítani nem tudunk.
nyilvánításával készséges hivé :
hó 3-án.~~

Almási

ipartestületi jegyző

Jáko Géza
Keramikus

Jáko Géza: Az agyagátruk ismertetése
gyártása, kilönös tekintettel az építészeti kerámára (85)

10.—

~~1999.07.08~~
Szerkesztő!

Ká mellekelt maghívónkon jelzett kiállítható:

S. LUGON BZOMBON U. G. 10-ÜZÉG.

Műtőn kialakítva meg, ugy a kiállítás a
túszájáról kizártan kezdetre áll.

Kiváló tisztelettel

W. H. B. M.

1999.07.08

Tyko's Gerä)

Königre

(¹) Pramuniverein
a. Sozialist. Kassa-
dolozurbaan
Dip 1919.
Tukis Königre
Tolosent Südsiech
16.4.

Königre amban

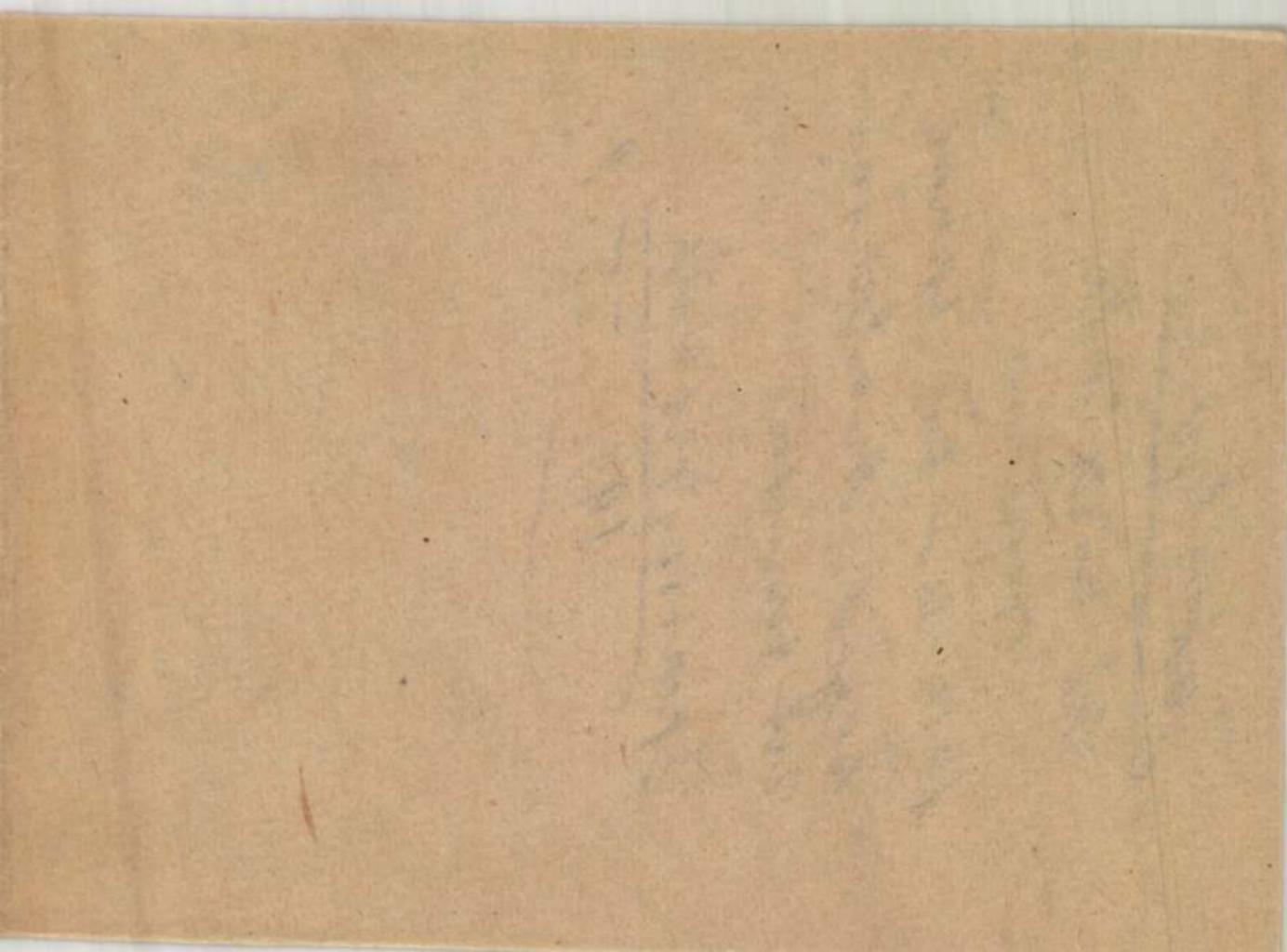
~~Knowlton letter 11.16~~

Yakcs' hera.

okl. környékben
vájtanai

1910-11 - bot. termés -
segéds. stealakvay -
bot. term. zöld.

Iparosy Zsófia
1911. 25. l.

Yáke' Géra

"Terror's Testis"
Peru

Lizard

Pecin nimret

1941.97.1

T.

E U R O P A

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Rothermere-utca 12. III. 2.

Budapest, V.

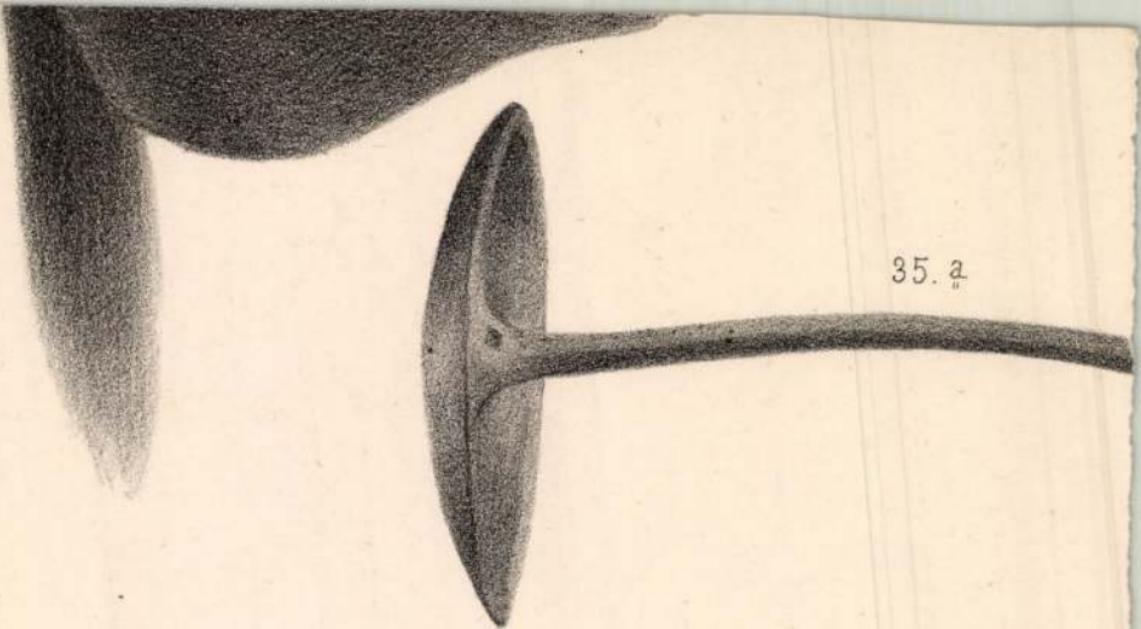

Jah's' Geir
Kernik'ius

Wid
Nam

189. l.

35. a

Jakó Géza

JAKÓ GÉZA főv. iparrajziskolai tanár az eszt kormány meghívására 1923 október havában Revalba utazott, hogy ott keramiai tanműhelyt rendezzen be és ezzel alapiját vesse meg az esztorzsági agyagműveségeknek. Jakó tanárkodása mellett mintegy tizenöt év óta foglalkozik keramiával s a maga erejével és páratlan szorgalmú feleségének támogatásával oly szép eredményeket ért el, melyek nemcsak itthon, hanem külföldön is hiressé tették szerény, kis budafoki műhelyét. Egyelőre egy évre szerződött az eszt kormánnyal, mely helyes érzékkel választotta ki a legalkalmasabb szakembert a kiélt feladatra. Jakó tanár alapos készültsége, tanári tapasztalatai és kötelezettségludása biztosítékai annak, hogy megtisztelő megbízásának teljes sikkerrel fog megfelelni.

Mátyás Gyarmavölgyi

1924. 22. 6

Cuk

sz áv lojman.

[PARMOVÉZETI KIVITELUNK ELLENŐRZÉSE]
Folyóireünk hasábjain már többező ránutásunk
n káros következményekre, amelyek bekövetkeznek
aznal, hogy felkíszerellen vagy szakmajukat nem
érő exportörök különös kapott megrendelésekkel
vegy éppen nem, vagy rosszal lojzaikkal, s ezek
iparunknak és házilapunknak hincet s általában
a magyar ipar megbízhatóságba vallit hitet hónkre
teszik. Erélyes intézkedéseket követelünk a kivitel-
nek az árik kvalitásainak szempontjából való ellen-
őrzésre. Hogy figyelmetkérésünk mennyire meg-
okt volt, azt egy honfoglalkozók Newyorkból an-
yaggyűjtői tömegek függelőlől most elke-
zett levele igazolja, amelynek ide vonatkozó részét

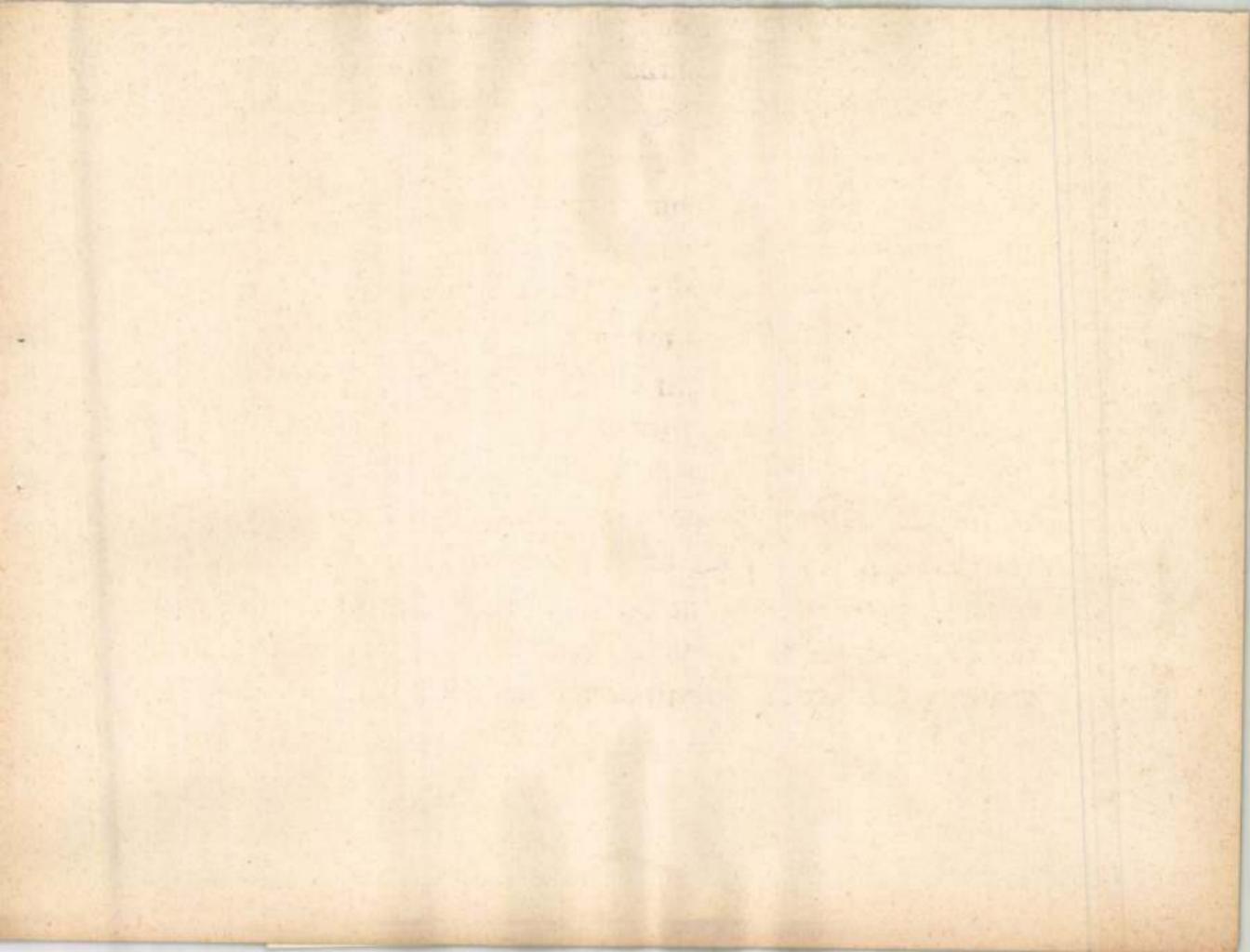
1.85. 1591

Jakó Géza

Jakó Géza. Az agyagáruk ismeretése és gyártása Kül. tek. az
építészeti kerámiara. 60 Ábrával. Bp.: Németh biz. (Debrecen:
Pannomia ny.) 1934. 259 l. 8.r.

10—

Yakko's Geia

Weltminitayr Sholai
Höwendel - Kavest.
Min. - tot kilometer ta -
Gebrauchs 2400 <
Erst/mirkt 1909/10. 2. l.

519. Simor János ~~szobra~~.

*Látható és
Mellig kissé jobbra.
jusza leberetvált. Nemesítette
melynek csillagja mellét meisszitá
készíté.*

Gypszszobor, magassága 82
Készítette: Strobl Alajos
A művész ajándéka 1894:
L. az. 1894: X. 4-iki 4832

*Caputium (hor.)
= Caputium (hor.)
Caputium (hor.)*

5.
Q. 1. 1.

János Sera

keramikus, de a kezdet is, ki a kerámiával mesterség Izgatóan érdekes és minden változatos rejtelmeivel komolyan akar bepillantani, sok tanulságos ismeretet szerezhet Jakó igazán hézag-pótó könyvéből.

A könyv utolsó lapjain különböző számítási és úthálózatokat közöl Jäger R.

E helyen megemlíttük, hogy ugyancsak Jakó Gézának már 1926-ban jelent meg »Keramische Fabrikationsfehler« címen (Coburg, Müller & Schmidt kiadása) egy könyve, mely az agyagipari technológiának tapasztalati tényeken alapuló sok eddig ismeretlen, vagy esak egyesek részéről ismert tudnivalóját foglalja össze. Jakónak a berlini »Keramische Rundschau«-ban megjelent cikk sorozatát az amerikai »Ceramic Industry« is átvette. Újabban »Risse freie Töpfersurk« című hosszabb tanulmánya jelent meg a német Folyoirathban, mely Jakónak értékes dolgozatát könyv-alakban is ki fogja adni. Borszékly Frigyes.

Megyei Gyűjtemény

1928. VI. 1.

Jako' Jere

1904/5 - 1907/8

FerKèp zomfoiskèvk

NYT. L.

Jakó Géza

Jakó Géza 'Tájékozás'

A mostani kerácsongyi kiállítás egyébiránt is kerámiai nagyelfrissüléséről számol be. Nem új nevek, de sok új, friss művészeti jelentkezett az üvegszekrényekben. Évről-évre izmosodó tehetségről számolnak be Jakó Géza kerámiai munkái. Nagy anyagszerűség, a formákna nyugodt, érett általadása s a festékhatásoknak finom szinderűje jelentkezett munkáin, melyeknek nagy érdemük még az, hogy árban is hozzáérhetők a szerényebb képességű vásárlók számára.

Magyar Kerámiatársaság
1922. 33. t.

舊
書
記
事
記
事

舊
書
記
事
記
事

舊
書
記
事
記
事

L Takso 'heras'

an appassionata

L 7 An a young ark
is maltese a Maltese,
John Kettel an
artist, learned
grilges, learned
Tallin 1934. Sr.
219 l. 60 abival.

Wenel

Sommerlin : Tashkin. Utterwell.

Táko' Geia

1907. dec. Kriáll. Nemzetij 'z uionban

Tíno' a jászol elók,
elgyf. 200 k.

Einsle Antal, festo.

19. XII.

F. 147.

Tak's Gora

—
Kamer meghibar
bot koll. Di'itales
a Me'marishai 1913
ein sprachen wozet.
Ki'illitajan.

77.262

Fachzüchter. Körner, Vogl, Wölter, Neppert.

Takos' Gera

Ar agyancs rövidítések
és nyelvű c. Egyet
ményes Magyar körben

Mit t körül

1935. 11. 9. 1.

Tako' Geia

Glaborua vonatzoris
encladingshaa his detest
wifis et. illegit
100 Emonian / nutal-
marck Gramin - Tere.

Maggan Sparrow's nest

1916. 35. L.

186

卷之三

SZAKIRODALOM

KASSA VÁROS MŰEMLÉKEI. (Írta Kemény Lajos, kiadja a Felsőmagyarországi Idegenforgalmi Szövetség.) A Tátrának egyre növekvő idegenforgalma közepette hasznos szolgálatot fog teljesíteni ez az egykoronás népszerű megírt füzetke, melynek az a célja, hogy rövidre fogva minden kassai históriai emlék történetét elmondja. Tudós szerzője sok eredeti tanulmánnyal gazdagította már archeológiai irodalmunkat s ebben a füzetben is főleg adatainak tömegével, tudásának biztoságával bilincseli le az olvasót. Leíró és analizáló módszerét azonban sajnos csak kevésbé élénkítő az artisztikus szempontból való méltatás, inkább a higgadt kutató, mint sem az elragadtatott szemlélő figyelmével nézi városa műemlékeit. Mindazonáltal a felsőmagyarországi utazók számára melegen ajánlható a kis füzet s ennek kapcsán Kassa város látnivalónak a szemlélete, melynek idegenforgalma emelésén évek óta annyi buzgalommal dolgozik az ottani Idegenforgalmi Szövetség megeremtője Siposs Aladár dr. szóval, tollal és tettel.

PARASZTFESTŐK MINT EXPRESSZIONISTÁK. (Max Picard: Expressionsnistische Bauernmalerei. Delphin-Verlag München.) Pompás kiállítású, nagyszerűen illusztrált munka ez, melynek szerzője egy kissé különös feladatara vállalkozik: be akarja bizonyítani, hogy ama képeken, melyeket egyszerű szláv és német parasztok, tudatlan mesteremberek festenek üveglapok hátra, a legmélyebb lélekfestés szimbolikája tárul fel előttünk s hogy ezek a nagy akaraterővel primitív formákban összefoglalt, tömören elmondott lelei élmények tulajdonképpen az expresszionista festészettől programjának öntudatlan elvei szerint készülnek. Kétségtelen, hogy ezekben az eddig figyelemre alig méltatott — s a mi Felvidékenkön is ezzel található — üvegfestményekben mély vallásos elfogódottság érezhető és a mód, ahogyan egy-egy szentcsalád-ábrázolat glagyögő egyszerűséggel meg van komponálva, tökéletes ellentéte minden festői tudatosságnak, olyan mint valamely hívő lélek magacsinálta imádsága. Mégis, a végső következetést e párhuzamos-ságra levonni igen merész dolog s alig hihető, hogy a túlraffinált formáktól való elvágyakozás festő-pszichológiai folyamata ikertestvére volna annak a primér színvallomásnak, melyen egy szlovák paraszt gyakorolja az ecsetjét. Picard könyvének azonban minden esetre, még túlzásai mellett is megvan az az érdeme, hogy figyelmesse tesz bennünket a népművészettelnek

egy eddig alig méltatott ágára, amelynek naív közvetlenségű vonal- és színbeszédében ugyanakkora dekoratív erő van, mint bármely nagyon felkapott és divatos primitivizmusban.

EGY MŰGYŰJTÉSI KISKÁTÉ. (Lothar Brieger: Das Kunstsammeln. München, Delphin-Verlag.) Az utolsó pár év alatt nemcsak a régiséggyűjtés divatja fokozódott hatalmas tömegszenveddélyé, hanem lépést tart ezzel az irodalom is: egymás után jelennek meg, kivált a német piacon, azok a művek, melyek gyorsan connaissanceurökéké akarják olvasóikat kiképezni. Ezt a nehéz feladatot inkább rosszul szolgálják mint jól s a drága, de értékterheltségekkel kisebb körben ismerkedők áldozatainak táborát gyarapítják, mint a hajdani stílusok megértőinek számát. Brieger kis könyve nem ebből a fajtából való. Mintha folytonos tiltakozás harsogna sorai közül az olvasó fölébe: ne hidd, hogy elmelítült tudás nélkül szakértővé válhatsz. A nyolcves Kis könyvben igen ötletes és élvezetes formában elmondja nemcsak a műgyűjtés történetének multját és jelenét, (küllönösen érdekesek a francia impresszionisták képeire vonatkozó aukció-eredmények) hanem szűkre fogva bevezet a grafika, a bútor, a kerámia, a fémművesség, a kisplasztika és a keletázsiai iparművészet meg a könyv történetébe is. Aki könnyed és fetszetős fejtegetéseit elolvassa, álmékodva kaphat a fejéhez, hogy mi minden kell még megtanulnia részletesebb monografiákból. Nem is igen más a könyve mint szűkre szabott, tömör kompendiuma az egyes iparművészeli anyagok fejlődéstörténetének, anélkül hogy célszerű vásárlási tanácsokkal vagy hamisítótechnikák leplezésével áltatná az olvasót. Praktikus tanács talán csak egy van a könyvben a t. vásárlóközönség számára: aki kvalitásos árat vesz a pénzéért, csak az vesz olcsón. Olyan bölcsesség, melyet a régiségvásár snóbainak a legjobb időben ajánl a figyelmébe a szerző, olyankor, mikor a régiséggyűjtés javarészti apró csecsebecseknek és lim-lomoknak üvegszkrényekben való felhalmozásában merül ki.

SZAKOKTATÁS

TOVÁBBKÉPZŐ MESTERTANFOLYAMOK AZ O.M.KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁN. Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola törekvése, hogy öt évre terjedő rendes tanfolyamának művészeti tanítását a jövőben még magasabb fokon folytassa s azt szabad, továbbképző mestertanfolyamok által fejlessze és bővítsse. E továbbképző magasabbfokú mestertanfolyamnak célja, hogy

a képesség, hogy gondolatait és ötleteit egy munkásleány kezén vagy a szövőszék húrjain át is ki tudja fejezni. mindenekfelett pedig színörömeit tolmácsolja minden művész megnyilatkozása. Régi szerelmeihez maradt tehát hű Lakatos Artúr olasz fogáságában, még bútortervezései is ezt bizonyítják és a nehéz napok alatt nem csüliggedés lett úrrá rajta, hanem lélekben elevenebben, fantáziájában megifjodva került haza.

KARÁCSONYI IPARMŰVÉSZETI VÁSÁRT rendez ez idén is az O. M. Iparművészeti Társulat az Iparművészeti Múzeumban. A kiállításra szóló felhívásokat a napokban küldik szét s a Társulat ez úton is felhívja iparművészeinket, hogy a karácsonyi vásáron vegyenek részt s jelentsék be, hogy mit és mennyit akarnak kiállítani. Felvilágosítással szívesen szolgál a Társulat igazgatósága.

IPARMŰVÉSZET A KELETI VÁSÁRON. Annak a sajnálatos meddőségeinek, melyre ma az iparművészeti tevékenység nálunk kárhoztatva van, szomorú bizonyósága volt a minap lezajlott keleti vásár is. Hajdan híres asztalosiparunk, díszítő műiparunk, bőr- és kerámikai iparunk vagy teljesen távol volt ettől a kiállítástól, vagy olyan módon szerepelt itt, aminek semmi közössége sincs a művészeti izléssel. S alig-alig egy-két sziget volt a nagy ipari és szurrogátum-oceánok közepén, amely az üdítő és jótékony formámművészett szépségeivel enyhítette a tikkadt vándorokat. Iparművészetről a szó igazi értelmében tulajdonképp csak két kiállítással kapcsolatban lehet szólni. Ezek egyike a Magyar Művészeti Műhely volt, melynek kiállítási anyagát javarésszt már ismert izléses produktumai szolgáltatták mintaszerűen dekoratív elrendezésben. Amit ez a műhely termel, mindig figyelemreméltó s ezúttal is ki kell emelnünk azokat az esztergályozott fából készült műipari tárgyakat (lámpatartók stb.), melyeknek tömeges termelésével ez a műhely bizonyára nemcsak gazdasági, hanem művészeti szempontból is jelentős tevékenységet fog kifejteni. Nem kevésbé kellemesen tünt fel egy tehetséges fiatal iparművészüknek, Jakó Géza tanárnak, nagyon választékos kerámiai csoportja. Engobeos technikájú cserepei finom, artisztikus formáikkal, színezésük és vonalaik szépségével már többízben feltűnést keltettek iparművészeti kiállításokon, most, így együttestességiükben tanúságot tettek e folyton fejlődő

keramikusunk nagyon életrevaló törekvéseiről. Szólni kellene itt még a keleti, főleg boszniai háziipari készítmények kicsiny, de lehangoló anyagról, ama szőtt és selyemre himzett kézimunkákról, amelyek a régi, keleti mojtivumok modernizálásával készültek. Sajnos, a népművészeti ősanyag degenerálódásának folyamatában a mi szomszéd Keletünk sem kivétel, ott is az izlésnek nagy elhanyatlása, a régi művességek meg nem értett, gépies, nagyipari és anilinfestékes utánzása válik általánossá, mely semmivel sem különb, mint mindenkor a szurrogátumok, melyeket egyéb területeken mutogatott a keleti vásár.

AGYÖNGYHIMZÉS HAJDAN ÉS MA. Bécsben háborús jótékonysági célra a minapában magányújtók tulajdonában lévő gyöngyhímzésből érdekes kiállítás nyílt meg. minden korok gyöngyhímzései közt persze a biedermeier-idők, a pepecselő kézimunka e virágkora volt legerősebben képviselve s a néző szinte azt hihette, hogy ebben a korban a bécsi nyársplolgár háza csak úgy roskadott a gyöngyhímzések től. Képek, falitakarók, párnák, szalvétagyűrűk, dobozok, levéltárcák, kézitarsolyok, pénztárcák, dohányzacskók, szalagok, csengőhúzók, mappák, könyvfedelek, kályha- és lámpaelenzők, vázák, poharak, üvegvédők és még sok más elképzelhető és elképzelhetetlen tárgy volt ott kiállítva s minden elborítva gyöngyökkel. Természetes, hogy a színek, a ragyogások olyan pompája káprázta itt el a nézőket, mely mellett alig szokás kritikával élni, holott szorgosabb vizsgálat mellett itt is meg lehetett arról győződni, hogy az anyagot nem jó a cél elhanyagolásával alkalmazni és a gyöngyhímzés lehet szép a kés meg villa nyelén, de nem oda- való és a gyermekfökötő, ha gyöngyhímzés van rajta, öröme az újszülöttnek. Míg tehát régente sokan és sokat visszaéltek ezzel a díszítőtechnikával, addig viszonf meg lehet állapítani, hogy a jelenben túlságosan szűk körben alkalmazzák és használata jóformán kimerül a farsolyokon, a pénztárcákon és az unalmas szalagokon, újabban még elvétve kalapok díszítésén is. Holott épen a színek által nyújtott lehetőségek s az anyagnak tartós és olcsó volta miatt érdemes volna ezzel iparművészünknek többet is foglalkozniok s főleg ama gazdag multbeli anyagot tanulmányozniok, melynek bőséges gyűjteménye van meg Pazaurek könyvében.

A M. Kir. Iparművészeti Iskola grafikai osztályában készült rajz.
Buchschnuck. Graphische Abteilung der Königl. Kunsthochschule.

MAMIR LEVÉREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLÖI ÚT 5.
Telefon: 37-748, 340-726

dr. János János Györgyi
János Györgyi
KELET-MAGYARORSZÁG

1934 MAR 4.

A FŐORVOS ÉRÉMGYŰJTÉMÉNYE

A családiasnak mondható öss-

Ritka élményben volt részük azoknak az érdeklődő egészségtügyi dolgozóknak, akik a hét végén a megyei Kórház miniszterőségében elnöké adata meg azzal a vélekedéssel, bizottságának meghívására az orvosszálló előadótermében megmértek dr. János Györgyvész főorvos orvosi érémgyűjtémenyét és meghallgatták az érmehez fűződő személyes mezejárásokat, minikommerciálját.

— A családiasnak mondható öss-

szerő szejövetelen — az alaphangulatot dr. Fazekas Árpád főorvos, orvosztörénsz, a művelődési bíróság elnöke adta meg azzal a rövid történettel, a Szabólešiban élőjeles orvosok és a művészletek kapcsolatán ectsente — napján János, fizikán monda el dr. János Györgyi, a kórház V. sz. belgyógyászai osztályának főorvos —

Helyben kezdte az érémgyűjtést.

— Mint a legtöbb gyűjtő, elő-

ször én is a régi pénzkekkel keztem — mondta a főorvos, majd azzal folytatta: húsz évevel ezelőtt az orvosztöréneten erdeklődésének köszönhető, hogy hozzájöttem a Jeles orvosok portréját ábrázoló érmék gyűjtéséhez. A két évized alatt — nem kis faradásnak, levelezés, személyes érdeklődés és anyagi okok árán — ma már egy kátság, dráttal álló érémgyűjtőményt mondhat a magának. Az alkotások százhárban orvos — kisebb részben gyűgyeszerész —

Az érmek a miált század vége-

től napjainkig számos nagy or-

vosegyéniséget ábrázolnak, Pápai

Páriz Ferencről Semmelweisről,

Szent-Györgyi Jósa Andrást,

Iliev Kettész professzorát. Az

alkotók skálája is igen séletes,

Pátzay Pálót a megyében élő

Munkácsy-díjas Tóth Sándort, az

éremművészet sok stílusá, árny-

lata ölt műveszt formát.

Termesztesen valamennyi érem-

bemutatására egy ilyen találkozó-

zóna aligaj lett volna mód és le-

hetőség, így a mügyűdő főorvos

—

Egy magánygyűjtémeny „titkait” ismertették meg az érdeklődők. Ismertetések között a megygyűződés támogatói adatai voltak, folytatva a munkát; a főorvos úr Egyítősenvedetéje jól kánnatott, másoknak is használta vált. Külön szerencse, hogy egy éremművész, Tóth Sándor is vendége volt a találkozó-

Fápat Páriz Ferenc, érmen.

A FEDETTIPALYÁS EUROPA-BAJNOKSÁGON

Bakosi Béla bronzérmes!

Bakosi Béla országos rekorddal
állt fel a dobogó 3. fokra.

Zsigó Zsolt első lett Köpenhágában

Az NB III.-as ökörövívő csapatról volt szó —, hogy az olimpiára készülő nyíregyházi ökölvívőkönél, a hármon menetet vív elentinekkel, a gyakorlókent jó nevu Csiklak, S. V. erőssése meghívott tiszadobi gáz a Zalika SE ökörövívőjére. A pirosteklekifutású versenyen ugyanis elvaradni ezért érthejően csak a szakséges ütéseket vitte be, ín szabályok szerint a két bajnoki káddal labmunkáiának cselekedéséről fejtette a 16 hängsúlyú, jáé lett.

A két csapat végi harcáságos találkozot végül, melyen a nyíregyháziak II. 3 arányban nyultak jobbnak. Boldizsár Zsolt, Somogyi János, Urszuly János és döntő fölényel, Váradi János és Csordán Árpád pedig egynangyú pontozással győzött, miközött Zoltán döntéshozzájárulásával. Váradi János teljesítéséhez hozzátaroztak: az NYVSSC és a Zalika SE vezető edzője megeyrezt abban, hogy a mielőbb barátságos összecsapás-

Nagyszabású junior nemzetközi ökörövívőversenyen, rendezetlen Köpenhágában. A dán fővárosban szorította lepett az NYVSSC-Zsolt is, aki szupernevezetet nyert a subban aranyéremmel szerezett Zsolt is. A dán szupernevezetet megabiztosítva Váradit imponáló szakemberek a tegnapi előre meleg hangban szóltak lejutását nyéről.

A váarakozásnak megfelelően szerepel a göteborgi XV. fedettipályás atlétiák "Europa-jai"

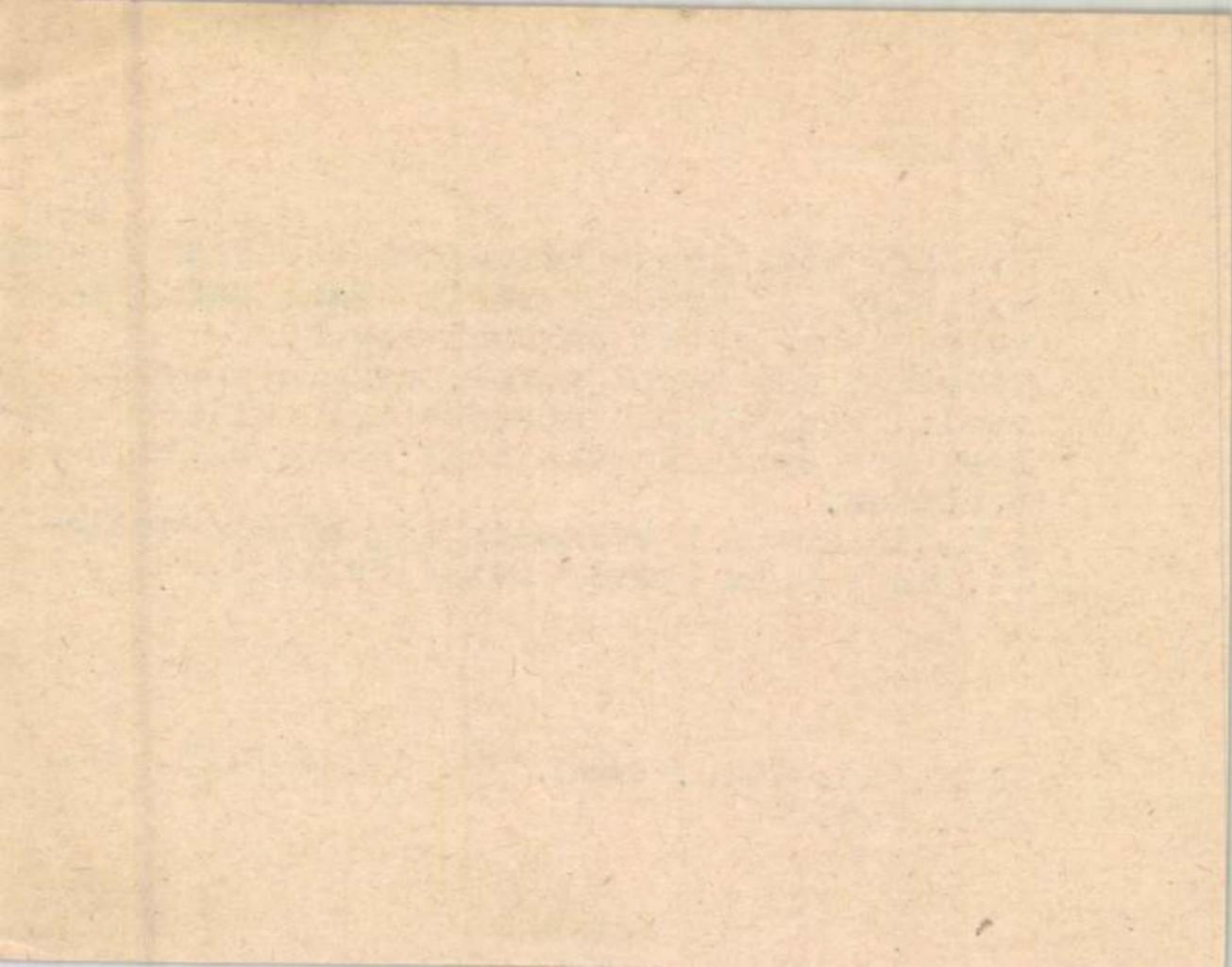
Jakobei

Bibliai kiállítást rendeztek a MÜVÉSZHÁZ-ban
Margitay két művészét emlit meg: Lotz Ká-
rolyt és mellette Jakobei nevét.

Műveiket nem sorolja fel, csupán annyit
mond: Lotz "Óriási művészettel telített kel-
lően nem értékelt vásznai" szerepelnek a
tárlaton.

A másik művészét valószínűleg azzal értéke-
li, hogy Lotz Károly mellé helyezi.

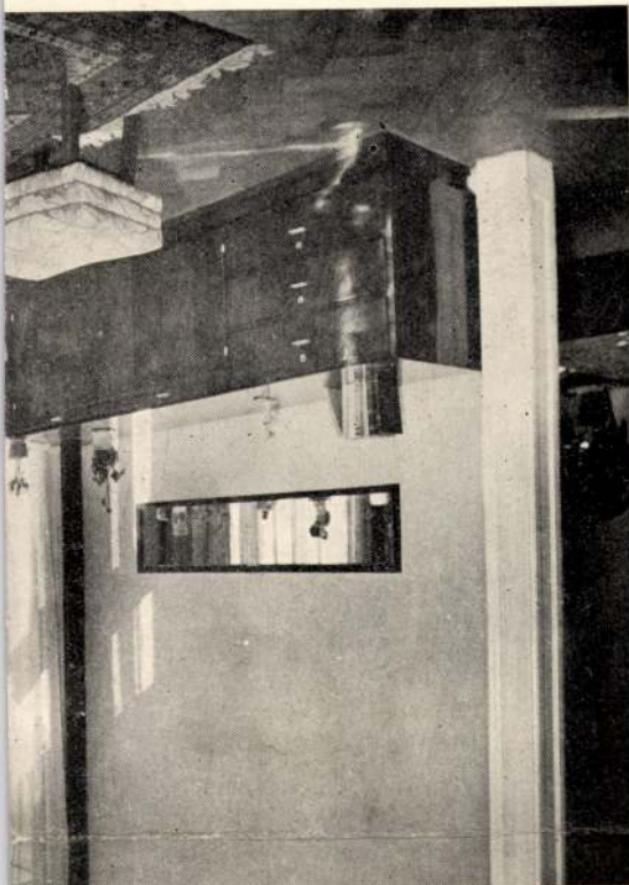
ÉLET, Bp. 1910. márc. 27. II. évf. 13. sz.
431. lap.

Jáko Masa

EBBEDŐ-NAPPALI SZOBÁA. Az edényszekrény
ossze van építve az áblak alatt végigfutó buutorokba.
Pöccel és kánaapevál. Az áblakoknak a buutorokba
való lezárása a végigfutó függöny segítsegével
modern megjelenésű es arrányos áblakfal kiképzé
set tette lehetővé. A kánaapeülesre es a hataló par-

Kivitelezte: Nagy Károly

URISZOBÁA. mellynék három fala buutorokkal körül van építve. Az áblaktól a jobb falon szekrényt,
alatta a szekrények fehérénmi es cipők elhelyezé
sere szolgálhat. Az áblak alatt konyvespolc, híddor-

Kivitelezte: Nagy Károly

1934.
Tolnai Múzeum

177

Az Uj Szalon tárlatára!

Jánko Masa: Danaidák

Foto Kozelka

A keredések sorozatát halmozni kívánjuk, vala-
szivárványban. B. J.

szivárványban. A keredések nincs vonal, csak egyszerűség a
formában, keredézni kell: honnan a merész tar-
kaszág, tavlat, arany, mélyseg és hangsúlat, szín-
tormából, keredézni kell: honnan a kultúrátlan a
Aholt peddig nincs vonal, csak egyszerűség a
ha kultúrátlan a kez, amely felhordta óket.
keredésekre. Keredézni lehetne es csodálkozni:
honnan a rajzkeszés — söt technikai tudás,
keredésekre. Keredézni lehetne es estetikus ele torlódó
has vallaszul tördéke az estetikus ele torlódó
terem alvaga a művészben: körtekré menő
tanulmány forrasa lehetne, kimerítettekennel,
lyeknek műszaki eredmények, amelyek fellett
lehet bőcselléknél, eredmények kultani, de ame-
lyeknek műszaki eredmények, amelyek fellett
Vannak termeszeti témamegyek, amelyek fellett
tortenelmébe.

tudtak a magánosságtól egy nemzet századig mi-
magas iskola nélkül, önérfükköl futva be az
többi termeszeti témamegyek, amelyek fellett
tortenelmébe.

Jákó Masa, festő.

Tabán Mély ut.

Öf.

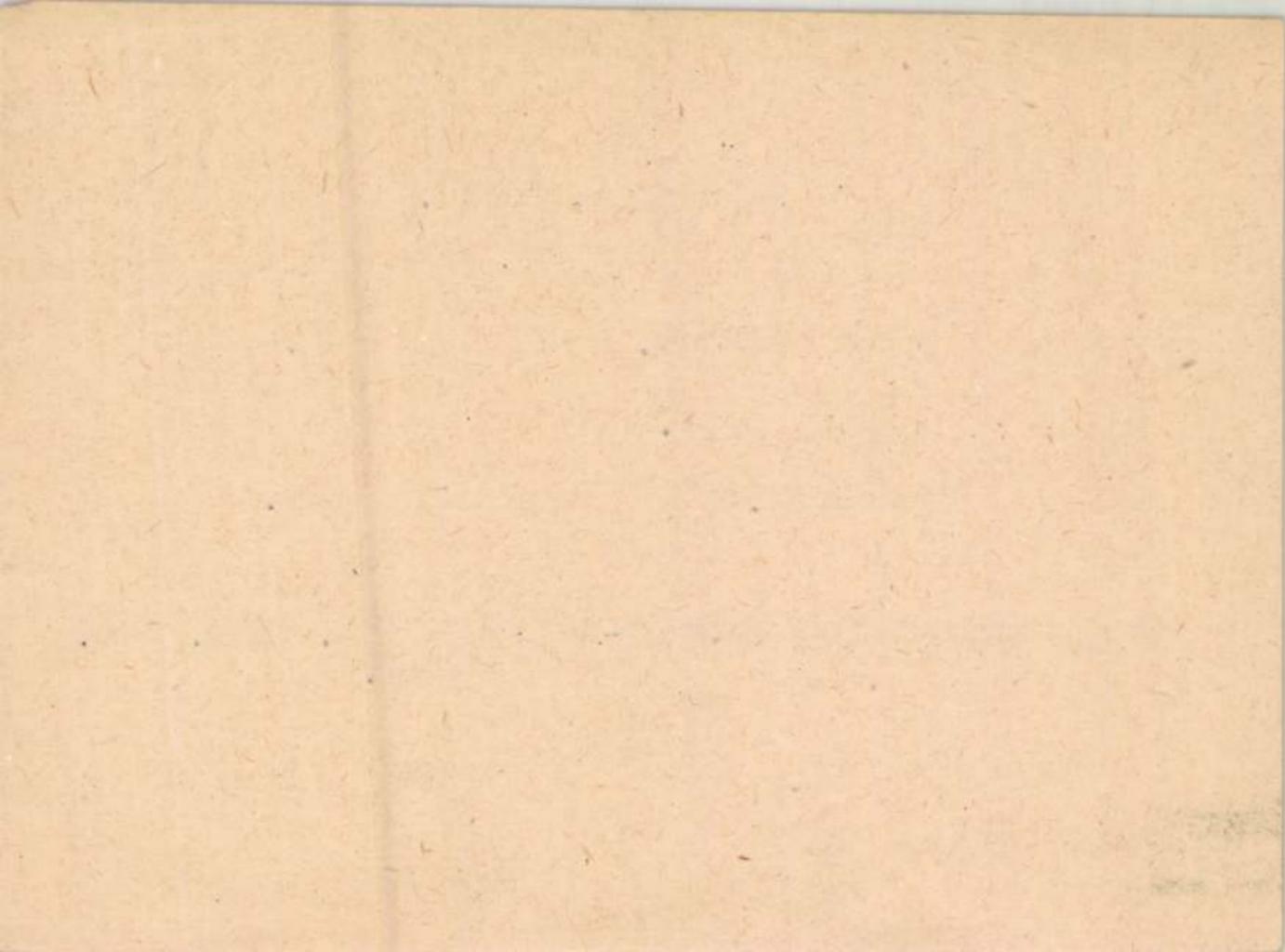
Hadnagy ucca.

"

Dana idák.

Akv.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállítása. 1934. aug.
Katal.

Jákkó Massa

65. M.U.E. strand, Olaj

66. Csend, Olaj

67. Levente strand, Olaj

68. Ápágy Szána, tollrajz

új szál, Gezi Katalógus
Budapest, 1954. szeptember.

